II
B 26592
c

II Bc 26592

26592, II, B, c,
dupl

ŽIVLJENJE
svetnikov in svetnic Božjih.

Po najboljših virih spisal
Dr. J. Rogač,
duhoven ljubljanske škofije.

Izdala
družba sv. Mohora.

Z dovoljenjem visokočast. kerškega knezoškofijstva.

I. zvezka I. snopič.

V Ljubljani 1866.
Natisnil Jožef Blaznik.

Opomba. Naslovni list s predgovorom izide z II. snopičem I. zvezka.

Univerzitetna knjižnica v Ljubljani

ŽIVLJENJE
svetnikov in svetnic Božjih.

Po najboljših virih spisal

dr. J. Rogač,

duhoven ljubljanske škofije.

Izdala

družba sv. Mohora.

Z dovoljenjem visokočastitega kerškega knezoškofijstva.

Pervi del.

V Celovcu 1867.

Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani.

II B, 26.592, c

IN=030007626

KAZALO.

I. Mesec prosinec ali januar.

	Stran.
1. Obrezovanje Gospodovo	1
2. Sv. Makari, puščavnik	8
3. Sv. Genovefa, devica	11
4. Sv. Tit, škof	16
5. Sv. Simeon, stolpnik	19
6. Sv. trije kralji ali razglašenje Gospodovo	23
7. Sv. Valentin, škof	27
8. Sv. Severin	29
9. Sv. Julijana in sv. Bazilisa	33
10. Sv. Pavel, puščavnik	36
11. Sv. Teodozi, očak menihov	40
12. Sv. Arkadi, mučenec	44
13. Sv. Veronika Milanska, nuna	47
14. Sv. Hilari, škof in cerkven učenik	49
15. Sv. Maver, opat	53
16. Sv. Honorat, škof	56
17. Sv. Anton, puščavnik	59
18. Sv. Petra stol v Rimu	64
19. Sv. Kanut, kralj in mučenec	72
20. Sv. Fabjan in sv. Boštjan, mučenca	74
21. Sv. Neža, devica in mučenica	79
22. Sv. Vincenci, mučenec	84
23. Zaroka Device Marije	89
24. Sv. Timotej, škof in mučenik	93
25. Spreobernjenje sv. Pavla	97
26. Sv. Polikarp, škof in mučenec	102
27. Sv. Janez Krizostom, škof in cerkven učenik	107
28. Sv. Pavla vdova in njena hči Eustohija, devica	114
29. Sv. Frančišek Saleški, škof	119
30. Sv. Janez miloščinar, škof	127
31. Sv. Peter Nolaški	132

II. Mesec svečan ali februar.

	Stran.
1. Sv. Ignaci, škof in mučenec	138
2. Darovanje Jezusa Kristusa in očiščevanje Device Marije	144
3. Sv. Blaž, škof in mučenec	151
4. Sv. Andrej Korzinov, škof	157
5. Sv. Agata, devica in mučenka	162
6. Sv. Doroteja, devica in mučenka	168
7. Sv. Romuald, opat	172
8. Sv. Janez Matajski	176
9. Sv. Apolonija, devica in mučenka	182
10. Sv. Školastika, devica	186
11. Sv. sedem začetnikov reda služabnikov Device Marije	191
12. Sv. Melecij, škof	196
13. Zveličani Jordan	201
14. Sv. Valentin, mašnik in mučenec	204
15. Sv. Efrem, cerkven učenik	207
16. Sv. Julija, devica in mučenica	213
17. Sv. Silvin	218
18. Sv. Simeon, škof in mučenec	221
19. Sv. Konrad	226
20. Sv. Vilfrik	231
21. Sv. Feliks, škof in mučenec	234
22. Sv. Marjeta Kortonska, spokornica	237
23. Sv. Peter Damijanov, škof in cerkven učenik	243
24. Sv. Matija, apostelj	251
25. Sv. Valburga, devica	258
26. Sv. Porfiri, škof	264
27. Sv. Baldomer	271
28. Sv. Roman, opat	275
29. Svetniki brezimeni, mučenci kerščanske ljubezni	281

III. Mesec sušec ali marec.

	Stran.
1. Sv. Suitbert, škof	287
2. Blaženi Karol, grof Flandrijski	292
3. Sv. Kunegunda, cesarica in devica	298
4. Sv. Kazimir, kraljevič in spoznovavec	305
5. Sv. Perpetua in Felicita, mučenki	312
6. Sv. Fridolin, opat	322
7. Sv. Tomaž Akvinski, cerkven učenik	327
8. Sv. Janez od Boga	341
9. Sv. Ciril in Metod	348
10. Sv. štirdeset mučencev	357
11. Sv. Frančiška Rimljanka, vdova	364
12. Papež Gregori véliki	372
13. Sv. Evfrazija, devica	382
14. Sv. Matilda, kraljica	387
15. Sv. Longin, stotnik in mučenec	393
16. Sv. Marija, spokornica	397
17. Sv. Jedert, devica	401
18. Sv. Narcis, škof in sv. Afra, mučenica	406
19. Sv. Jožef	411
20. Sv. Patrici, škof	420
21. Sv. Benedikt	425
22. Zveličani Nikolaj Flijan, ali brat „Klavs“	432
23. Sv. Irenej, škof in mučenec	436
24. Sv. Gabriel, arhangelj	439
25. Oznanjenje Devici Mariji ali včlovečenje Sinú Božjega	442
26. Sv. Ludger, škof	446
27. Sv. Rupert, škof	451
28. Sv. Janez, puščavnik	456
29. Sv. Jona in Barahjezus, mučenca	460
30. Sv. Angela Folinjska, vdova	463
31. Bl. Modest, škof	467

1. Prosinec ali januar.

Obrezovanje Gospodovo.

SLOVENSKA MATICA V LJUBLJANI

Razkropil se je bil človeški rod po babilonski zmešnjavi po raznih krajih svetá, in edini jezik se je bil razcepil v mnogo jezikov. Bledela je luč vere v edinega Boga čedalje bolj, in vse ljubeznjivo prizadevanje Gospodovo, človeški rod poboljšati in za prihod obljubljenega Odrešnika pripravnega storiti, vse to je bilo zastonj; sprideno človeštvo se je čedalje bolj pogrezovalo v hudobije in malikovanje. Med trumo brezbožnikov pa je živel prav pobožen mož, ime mu je bilo Abram. Njega si izvoli Božja previdnost, da bi se po njem in po njegovih mlajših prava vera v edinega Bogá ohranila in razširila, ter upanje v prihodnjega Odrešnika vedno oživljalo. Da bi ga slabi zgled njegove lastne družine ne pohujšal, velí mu Bog iti v tujo deželo — Kanaansko. In ko je bil 99 let star, prikaže se mu Bog zopet ter reče, da On je Bog vsegamogočni in da naj le zvestó njegove zapovedi spolnuje. Zanaprej mu bo ime Abraham, to je oče velikega ljudstva, zakaj on hoče zavezo ž njim storiti, njegov zarod ko zvezde na nebu pomnožiti, kanaansko deželo jim v posest dati ter ž njimi biti vekomaj; pa da mu morajo tudi oni zmeraj zvesti biti, to je, njega samega moliti in njegove zapovedi na tanko spolnovati. Znamenje te z Bogom storjene zaveze je bila obreza: vsako dete namreč moškega spola

je moralo osmi dan po rojstvu obrezano biti, in kdor ni bil obrezan, ta je bil izbrisan iz števila izraelskega ljudstva. To zapoved je bil Bog pozneje po Mojzesu ponovil, da se je po tem znamenji izvoljeno ljudstvo Božje ločilo od poganov ali nevernih narodov. Duhoven pri tem opravilu ni bil potreben, večidel je oče sam otroka obrezal ter zraven molil: „Hvaljen bodi Bog, ki svoje izvoljene posvečuje že od maternega telesa, in svoje sinove zaznamuje z znamenjem zaveze, da so sprejeti v blagoslov Abrahamov.“ — Po vnanjem je sicer obreza pomenila telesno snažnost, po skrivnostni plati pa dušno čistost. Bog jo je Abrahamovim naslednikom zapovedal, ker je iz njih imel iziti prečisti Mesija; to veselo upanje je cvetelo slednjemu obrezanemu Izraelcu. Pa s tem bolečim kervavim obredom je je hotel tudi opomniti, da so mu popolnoma pokorščino dolžni in da morajo svoje meseno poželenje in svoje strasti krotiti in berzdati, in se takó dušno in telesno očistiti. Spričeval pa je tudi spoznanje nekake omadeževanosti ali pregrešnosti pred Bogom, v kteri je slednji Adamov otrok rojen na svet, ktero mu izbriše le gnada odrešenja, obljubljena Abrahamu in mlajšim njegovim. Zatorej kterikoli verni Izraelec je hrepeneče pričakoval prihodnjega Zveličarja, dosegel je v tem znamenji tudi odpuščenje izvirnega greha. Bila je obreza podoba sv. kersta in zatorej se sme v nekakem pomenu zakrament starega zakona imenovati.

2. Ko je bilo osem dni dopolnjenih, bilo je tudi Božje dete po postavi obrezano, menda v Betlehemu, da je bila že zjutranja zarija Tistega, ki nas je prišel s kervjó odrešit, kervava. Njega, Gospoda postave, ki je bil spočet od sv. Duha v prečistem telesu Device Marije in je bil vsigdar brez najmanjšega greha, postava nikakor ni vezala, pa pokoren jej je bil iz raznih namenov: pervič da nas je prepričal svojega resničnega včlovečenja, da je namreč res pravo človeško natoro na-se vzel, v kteri je hotel za nas terpeti in umreti; drugič, da je spričal, da je res Abrahamovega rodú, ker iz njega mora iziti prihodnji Odrešnik; tretjič, da je pokazal, da je prišel za nas terpet in s terpljenjem nas greha rešit in poslednjič, da bi se tudi mi učili po njegovem zgledu pokorščine, ponižnosti in poterpežljivosti. Pa s poniževanjem Odrešnikovim se je začelo tudi že njegovo povikševanje. Njegovo rojstvo v skalnati votlini so angelske trume s hvalnim petjem v višavah slavile; njegova pokorščina do sramotne boleče postave obrezovanja se je počastila po imenu, ki mu je bilo takrat dano, po imenu Jezus, ki je čez vsa imena. To ime, takrat izrečeno po človeških jezicih na zemlji, je hipoma zadonelo po vseh nebeških prostorih, in stermeče so je izgovarjali vsi prevzvišeni angeljski kori. Bog sam je svojemu sinu dal to ime, še preden je bil rojen na svet. Kdo namreč drugi bi bil imel pravico, temu Detetu ime dajati ali kdo

drugi bi bil bolje vedel, življenje in djanje Odrešnikovo tudi v primerno ime okleniti. In oznanil je je svetu po enem najviših nebeščanov, po angelju Gabrielu, kteri po Božjem povelji Devici Mariji v Nazaretu govorí: „Glej, spočela boš v svojem telesu in rodila sinú in ime Jezus mu daj.“ Enako tudi Jožefu angelj reče: „Marija bo rodila sina in njegovo ime imenuj Jezus, ker On bo rešil svoje ljudstvo njegovih grehov.“ In Jezus si je to prečastito ime popolnoma zaslužil s svojim trudapolnim življenjem, s svojim bridkim terpljenjem in s svojo grozovito smertjo; zaslužil, da se mu je v grozni samoti in natorni strahoti mertvemu na križu nad nagnjeno glavo svetilo. Tega slavnega imena se še zdaj v nebesih veselí in se ga bode na veke.

3. V raznoverstnih podobah se je v starem zakonu obrisovalo življenje in djanje prihodnjega Odrešnika; tudi po njegovem imenu so bili pomenljivo zvani nekteri možjé in sicer taki, ki so izraelsko ljudstvo ali časnih nadlog rešili, ali pa mu srečo in blagor posebno naklonili, kakor: Jozua, naslednik Mojzesov, ki je izraelsko ljudstvo iz puščave peljal v obljubljeno deželo; Jezus, sin Jozedekov, vikši duhoven, ki je judovsko ljudstvo s Corobabelom peljal iz babilonske sužnosti in zopet sezidal tempelj in mesto; Jezus, sin Sirahov, ki je v nevednih in zanikernih Judih na novo budil duha modrosti in je v svetih bukvah, po njem imenovanih, právi zaklad zveličanskih naukov založil. V pravem pomenu pa in za vekomaj je bilo to ime le tistemu dano, ki ni samo enega ljudstva, ampak je vse človeštvo, ne samo za nekoliko časa, ampak za vse veke od začetka do konca svetá, ne samo telesnih in časnih, ampak tudi dušnih in večnih zlegov rešil, mu prinesel popolni mir in mu pridobil večno zveličanje. Očaki in preroki starega zakona niso sicer izgovorili tega imena, ali ko so razsvetljenih očí gledali prihodnjega Mesija in veličast njegovega kraljestva, pridevali so mu prekipevaje navdušenih besed prepomenljiva previsoka imena. Imenovali so ga Zaželenega ljudstev, vélicega kralja, ki bo združil na svoji glavi vse krone, v svoji róki vsa žezla; Sina, ki je pred jutranjo zarijo rojen iz Boga pri Bogu bil, preden so bila nebesa razpeta in zemlja storjena; Gospoda svetov, kterega morajo vsi kralji častiti, ga vsi narodi moliti; zaznamovali so ga ko čudovitega svetovavca in visocega učenika, ki bo kakor svetla danica in žareča luč svetil vsem, ki hodijo po temi in bivajo v mertvaških sencah; popisovali so ga ko prepravičnega, polnega duhá modrosti in kreposti; oznanovali so ga ko angelja zaveze, ko kneza mirú, ko srednika med Bogom in ljudmí, ko maziljenca Gospodovega, ko večnega velicega duhovna, ki bo zajézil derečo reko pregrehe in vstanovil kraljestvo čednosti in blagostanja; pozdravljali so ga ko očeta prihodnjih časov, ko hrabrega junaka, ko vélicega mogočnega Bogá. Imenuje ga novi zakon luč sveta, pot,

resnico in življenje, dobrega pastirja itd. Ali vsa ta slavita imena so le plameneči žarki, ki svetlijo iz edinega imena „Jezus“ in se zopet v njem strinjajo. V tem imenu hipoma obsežemo vse, karkoli je on v naše zveličanje učil, storil in terpel; vidimo ga stopiti z nebes v Marijino deviško telό; vidimo in slišimo ga pot zveličanja nam kazati z besedo in z djanjem; vidimo ga bolezni človeške čudovito ozdravljati, za nas na križu kervaveti, po svojem oslavljenji pred nebeškega Očeta neskončno zasluženje svoje smerti vedno pokladati in svoje odkupljene ovčice do konca vladati in voditi.

4. In dano mu je bilo ime „Jezus“ — ime, ki ima nad seboj skoro prav nasprotne lastnosti. Ime „Jezus“ je sladko in milo, kakor dišeče mazilo in olje razlito, ljubeznjivo ko rajske pesme glas, topljeno ko gladke strune don; je pa tudi častito in mogočno, polno čudovite kreposti in oblasti. Pred tem imenom so se rušili stebri in stene marmeljnatih poganskih tempeljnov; okinčani darilniki, bronasti kipi malikov so se drobili v prah in pepel; pred solnčnimi žarki, ki se iz tega imena izlivajo, je zbežala černa tema nejeverstva, zginil je zmote puščobni mrak in dvoma siva megla. S tem imenom so stopali oznanovavci evangelja pred kralje in narode svetá ter jim oznanovali enega živega Bogá, kterega veličast nebo in zemljo napolnuje, kterega svetost ima dopadanje le nad ljubeznijo med ljudmí in nad čistim njihovim življenjem. V tem imenu so se godila neznanska čuda, odpirale so se slepim očí, gluhim ušesa, mutastim se je razvezoval jezik, ozdravljali so se udje hromim, oživljala trupla mertvim. — To ime je presladko ime, ker je ime Zveličarjevo, je živ studenec vsega blagoslova in zveličanja; Bog nam podelí vse darove in gnade, kterih koli ga v imenu Jezusovem prosimo: „Karkoli boste Očeta v mojem imenu prosili, vse vam bo dal,“ in: „Ni ne ljudém dano pod solncem drugo ime, v kterem bi mogli zveličani biti.“ Veliko bridkosti ima pozemeljsko življenje, ki je mora tudi najsrečniši Adamov otrok okušati, in kterih nič druzega osladiti ne more, kakor le vera v Jezusa, upanje v Jezusa, ljubezen do Jezusa. Vse bridkosti tega življenja pa lahko v tri oklenemo, namreč v nepokoj vestí, v razne dušne in telesne bolečine in naposled v smert. To trojno grenkost mora slednji človek piti, berač in kralj; zakaj kdo je brez grehov? kdo nima bolečin terpeti? kdo je rešen smerti? In zoper vse te grenkosti je edino zdravilo ime Jezus. Če pekoča vest tvoje serce gloje, če te tlači breme zadolženja, če te greha teža morí — le pri Jezusu najdeš tolažbo in mir. Če ti otožni dvom in plaha skerb duha mami, in ko ledena burja po tvojih mračnih notrinah bučí, tedaj ti Jezus ko prijazna zvezda migljá, in ko žarno solnce megle po tebi topí. Če se pušice obrekovanja v naše dobro imé zadirajo, če ga hudobno natolcevanje po blatu teptá, z laj-

nom gerdí, če ga bleda nevoščljivost nenasitljivo zjeda, in nam sovražno preganjanje pokoja ne dá, tedaj je Jezus naš škit, naše varstvo, naše zavetje. Če nam medla siroščina vedno le svojo nadležno tovaršijo ponuja, nam lačnim le nemilo reže pičlo kruha, nas gole le z revno obleko odevlje, nas trudne le pod stergano streho sprejema, takrat je Jezus naše upanje, naše bogastvo, naš zaklad. Če nas hiravost oblezuje, bolezen grabi, telesna bolečina prepeka in nam muka vse ude lomi, vse žile kerči, — Jezus je naše hladilo, on naš rešnji zdravnik. Kedar nam bližnja smert nataka in podaja grenki kelih in ga nam nagiblje na zamerla trepeča usta — Jezus je naše zaupanje — zakaj on je smert premagal. — Ali to sladko blagovito ime ne razodevlje nad slednjim svoje močí: imé Jezusovo, njega pohlevnega in ponižnega, je prazno za prevzetneža; ime Jezusovo, njega čistega in svetega, je nično za nečistnika, pohotnika in sladneža; ime Jezusovo, njega ljudomilega pomočnika in dobrotnika, je nerazumljivo za sebičnika, kteremu serce ne bije za potolažbo in se mu roka ne steguje v podporo bližnjega; ime Jezusovo, njega voljnega terpina in križenosca — kaj naj pomeni za nepoterpežljivega, kteri križe in težave le z nejevoljo, celó s preklinjevanjem prenaša? — Jezusovo ime je sveto ime, je tolikanj častito in hvale vredno, da je zamore le kristjan napolnjen s svetim Duhom, to je, z Duhom pobožnosti in bogaboječnosti spodobno in brez zagrešenja izgovarjati: „Nobeden ne more reči: Gospod Jezus, kakor le v sv. Duhu.“ (1. Kor. 12, 3.) in da se mora vse, karkoli svetovne prostore napolnuje, globoko pred njim pripogibati. — Jezusovo ime je pa tudi strahovito imé, ker imé je sodnika angeljev in ljudí. To grozno moč nam spričuje sv. evangeli, kako so se namreč hudobni duhovi v obsedenih bali pričujočnosti Jezusove, in so že od daleč kričali: „Zakaj nas prideš terpinčit; saj vemo, da si Kristus, sin Božji!“ Od te močí nam pripoveduje cerkvena zgodovina, kako je ime Jezusovo, ki so je pervi kristjanje nad obsedenimi izgovarjali, kakor ognjena žarjávica prepekalo hude duhove, da so nesterpljivih muk kar zbežali. Ta grozna moč se bo enkrat razodela nad hudobnimi, kedar bo ljubeznjivi Zveličar, ki je pervikrat prišel vse zveličat, drugič prihajal, sodit živih in mertvih. Kdor torej ne ljubi sladkega imena Zveličarjevega, naj trepeče pred strahovitim imenom Sodnikovim, ker strašen dan bo dan plačila!

5. Praznovanje tega dneva se je le polagoma razširilo, in začetkoma je bil ta dan le dan pokore. Ker so namreč poganski Rimljani začetek novega leta svojemu dvoglavnemu maliku Janu na čast obhajali z gerdobnimi igrami, s pojedanjem in popivanjem, in z druzimi nesramnostmi, in so se celó taki tega nagnjusnega radovanja vdeleževali, ki so sicer med letom čisto in zmérno živeli, morda so se tudi celó nekteri kristjani jim pridruževali in

keršansko čednost omadeževali: zavoljo tega so nekteri škofje na ta dan ne samo pridigovali, in vernim slednje vdeleževanje ostro prepovedovali, ampak tudi procesije napravljali in post jim napovedovali. Tako n. pr. govori sv. Avguštin (v gov. 198): „Opominjam vas, ljube brate, ker vas vidim danes nekako slovesno in bolj obilno kakor po navadi zbrane, da se spomnite, kar ste ravno zdaj peli, da vam ne bode v mutastem sercu le jezik tekoč: da, kar ste si zdaj nasprotno na ušesa odpevali, kličete s sercem tudi do Božjih ušes. Peli ste pa: „Reši nas, o Gospod, naš Bog, in odberi nas od nejevernikov, da bomo hvalili tvoje presveto imé.“ (Ps. 105.) In tedaj, če vas slovesnost poganov, ki se obhaja današnji dan v posvetnem in mesenem veselji, v hramu prenečimurnih prenesramnih popevek, v pojedinah in gerdobnih plesih itd., če vas ne veselí, kar počenjajo nejeverniki, tedaj boste izmed njih odbrani.“ itd. In ta napaka se je še v 10. stoletji semtertje nahajala. Kdo da je novega leta dan ali dan obrezovanja Gospodovega kot praznik vpeljal, to se ne more vedeti. V navadnem življenji obhajamo na ta dan tudi začetek novega leta. Kako čudovito pomenljivo tedaj sega verstvo keršansko v vsakdanje pozemeljsko življenje človeško! Praznik imenovanja Gospodovega in pa novega leta dan se skup obhajata — zakaj? — Ljudém v resen poduk in opomin, da morajo novemu letu ime Jezus na čelo zapisati; to imé namreč še le daje življenju našemu pravi pomen, našemu djanju in gibanju pravo posvetilo in pravo namembo — da moramo novo leto v imenu Jezusovem začeti, blažiti in je posvečevati z živo, s serčno ljubeznijo, s stanovitnim zaupanjem v krepko varstvo, milo dobrotljivost in nebeški blagoslov Jezusa „očeta vekov,“ pred kterim je tisoč let kakor en dan, kteri kakor premogočen kralj vlada od vzhoda do zahoda.

Bravec! kaj ti družba sv. Mohora daruje za vezilo?

Pri nas je lepa in prijazna navada, da si, kar se med seboj zvesto in serčno ljubi, srečno novo leto vošči, pa da se ljubim in dragim majhni darovi podelé. Tudi družba sv. Mohora bi svojim udom in bravcem rada kako vezilo podarila, ali godí se jej kakor nekdaj aposteljnoma Petru in Janezu. Ko gresta ob uri molitve gori v tempelj, poprosi ju hrom iz telesa svoje matere milodara, pa Peter mu odgovorí: „Srebra in zlata nimam; kar pa imam, to ti dam: V imenu Jezusovem vstani in hodi!“ Tudi mi nimamo srebra in zlata, kar pa imamo radi damo — ime Jezusovo. To je pač najlepši novoletni dar, najlepši novoletno voščilo.

Jezus bodi novoletni dar za verne vseh stanov; kakor kraljevi pevec poje: „Kralji in narodi zemlje, knezi in sodniki svetá, mladenči in device, stari in mladi naj hvalijo Gospodovo imé,“ tako voščimo tudi mi Jezusovo življenje in njegov zgled slednjemu brez razločka. Oblastnikom in služabnikom cerkve voščimo Jezusa — kako je on učil ne samo z besedo svojih

ust, ampak tudi z glasom svojega življenja, naj svoje čiste nauke tudi terdijo s čistim življenjem, in naj ne bodo podobni sveči, ki drugim gorí, pa sama sebe topí. Deželskim gosposkam voščimo — Jezusa, kako je prodajavce in kupčevavce iz tempeljna izganjal: naj varujejo spodobni očitni red in ved, naj zatirajo napake in pohujšanje in kaznujejo ostro s šibo pravice. Učenikom in rednikom voščimo Jezusa — kako je otročiče miloval in blagoslovil: naj se prijazno do priprostosti malih ponižujejo, ter jim ljubeče ljubezen vlivajo v mlado serce. Zakonskim voščimo Jezusa — kako se je v Kani galilejski svatovskega veselja vdeležil, je s svojim čudodelnim blagoslovom pomnožil: naj si z zvestobo in ljubeznijo povikšujejo domače veselje, naj si terdo skórijo v rahlo sredico, in hladno vodo v zlato kapljo spreminjajo. Vikšim, očetom in materam voščimo Jezusa — kako je pri zadnji večerji ljubeznjivo govoril svojim učencem, jim lomil kruh življenja, podajal kelih zveličanja: naj tudi oni svoji družini dajejo zdrave in tečne jedi, in prijaznost naj namestuje, kar v obilnosti primanjkuje. Otrokom, poslom, podložnim voščimo Jezusa v hiši Jožefovi v Nazaretu — kako je bil pokoren in poslušen; naj svojim staršem in vikšim vse radi, na tanko in ročno po volji storé. Bogatim in premožnim voščimo Jezusa — kako je na gori na tavžente ljudí nasitil: naj lačnih in žejnih ne pozabijo, in naj ne samo, kar jim ostaja, potakajo v struge uboštva, ampak jim tudi lastni kruh lomijo, iz lastnega kozarca piti dadó. Revnim voščimo Jezusa — ki ni imel, kar imajo živali po gozdu in tice pod nebom, berloge in gnjezda: naj jim zaupanje v Boga nikdar ne poide, in naj v maloserčnosti lenobe ne pasejo, pa tudi v zgolj časnih skerbéh ne topé. Žalostnim in jokajočim voščimo Jezusa na oljski Gori — kteri čeravno trepetaje v smertnih težavah, je vendar z vso udanostjo v voljo Božjo molil: naj v svojih žalostih in bolečinah tolažbe in okrepčanja pri Bogu iščejo, in se z otroškim zaupanjem ogrevajo na njegovem očetovskem sercu. Bolnim in umirajočim voščimo Jezusa na križu: njegova smert bodi njihova smert, njegovo vstajenje njihovo vstajenje.

Molitev.

Presveto ime Jezus! bodi počeščeno vekomaj. O daj! da te bomo nosili v svojih sercih, se te spominjali noč in dan, da te bomo sveto izgovarjali, te nikdar z jezikom ne skrunili; bodi zakopano v naše roke, da bomo vse za té in le za té storili. Bodi hvaljeno na vekomaj, o presladko Jezusovo ime! Amen.

2. Prosinec ali januar.

Sv. Makari, puščavnik.

Rodili so tega svetnika v Aleksandriji pobožni keršanski starši okoli l. 306 in so ga iz mladega že učili pridno moliti in delati. Res, od zgodnjega jutra do poznega mraka prodaja po mestu sadje in sladkarije, pa ne tolikanj, da bi si služil vsakdanjega kruha, ampak da bi si kaj premoženja pridobil. Večkrat ga vendar obhaja pri tej prizadevi misel, ali mu bo pač to neprenehoma tekanje za pozemeljskim blagom kaj pripomoglo k večnemu življenju, dokler mu očí ne odpre beseda Gospodova, da ne moremo Bogu in mamonu služiti. Proda torej vse, razdelí med uboge in menda 30 let star zapustí svet, ter gre v tebajiško puščavo, kjer je živelo mnogo pobožnih puščavnikov. Tam pod vodstvom sv. Antona, kterega ljubljenec je bil, visoko visoko raste v vseh čednostih. Tukaj okoli 28 let čez mero ostro živi, naposled pa sklene, v dolenji Egipet se podati, v tako imenovano puščavo celic (kolibic) in tam še bolj spokorno živeti. Ta puščava se je tako imenovala od mnogih celic, po kterih so puščavniki čisto posamno živeli; le ob sabotah in nedeljah so se shajali k službi Božji in pa k mizi Gospodovi. Če kterega brata ni bilo, precej so vedeli, da je oslabel, in so ga jeli obiskovati in tolažiti. Sicer so sami za-se vedno molili in delali; pletli so koše, ki so je potem po kterem tovaršu prodajali, z denarjem pa so sebi hrane kupovali in uboge podpirali. Živeli so jako spokorno, kruh je bil njih jed, voda njih pijača; najhujše pa se je pokoril Makari. Nepretergoma skoro se je postil in molil. Ali željen je bil še bolj popolnoma prihajati. Ko torej zvé od imenitnega kloštra Tabenskega, kteremu je bil sv. Pahomi opat, napravi se v obleki ubornega delavca tje do tega slovečega učenika. Branijo se sprejeti ga v samostan, češ, da ne more nikakor njim enako živeti, ali tako milo prosi, da ga vendar sprejmó. Tu tedaj tolikanj spokorno živí, da je groza druzih puščavnikov in opata poprosijo, naj se umakne iz njih družbe ta tujec, ki nima ne kervi ne telesa. Pahomi ga spozná po božjem navdihnjenji, in

se mu zahvali, da je bratom tako dober zgled dal ter jim poterl to domišljevanje, da nihče ne more v ostrosti življenja ž njimi se meriti, kaj še le je pretékati.

2. Makari se verne v svojo poprešnjo celico. Glas njegovih čednosti zbira mnogo učencev okoli njega, ki hrepené po njegovem napeljevanji, Bogu služiti. Da bi pa ta hrum ne dramil preveč tihe samote, podučuje on v posebni celici blizo Nitrije, in da bi to še z večo veljavnostjo in še z boljšim vspehom delal, zató ga škof aleksandrijski za mašnika posveti. In kako žlahten sad res je obrodilo njegovo podučevanje! Pokloni mu enkrat prijatel iz zgolj spoštovanja lep velik grozd. Makari hoče enega bolehnega brata ž njim razveseliti in mu ga pošlje. Ta se ga ne dotakne, ampak ga pošlje sosedu in tako dalje; in tako hodi grozd od celice do celice, dokler se naposled nepozóban ne poverne do sv. Makarija. Ta bratovska ljubezen in zderžljivost ga gine do solz. Položi grozd na oltar ter reče: „Bratovska ljubezen in zatajevanje samega sebe je najlepši dar, ki se more dati Bogu.“

3. Ali med tem, ko Makari tolikanj raste v keršanskih čednostih, vojskovati se mu je z mnogoterimi in kaj hudimi skušnjavami. Zlato se mora v ognji čistiti, človek pa v skušnjavah. Zlasti s to mislijo mu je hudobni duh hudo pripekal, da naj bi samoto zapustil, šel v Rim in bolnikom tam stregel s čudopolnim ozdravljanjem. Pa to je bila le skrita zaderga napuha in samoljubnosti. Makari jo spozná in se z mesta ne gane, oklene se praga svoje celice ter kliče: „Zdaj odtergajte me, če me morete!“ Drugikrat ga obhaja meseno poželenje, da se dá komarjem vsega opikati. Zopet ga napada maloserčnost in ga plaši misel, ali bo pač mogel doveršiti započeto delo; pa prežene jo s tem, da se še bolj v voljo božjo izročí. Za tako zaupanje mu Bog podelí dar, zvijače hudobnega duha spregledovati in je krepkó presekávati. Eden njegovih učencev, Paladi, hoče zavoljo razmišljenja, s kterim je bil vedno terpinčen, molitev opustiti. Makari to spazi in ga pokara rekoč: „Nikar ne nehaj moliti, ampak le še bolj moli; reci hudemu sovražniku: Ker me ne pustiš pokojno moliti, bom nehal, ali zavoljo Kristusa hočem vse celice bratom posnažiti.“

4. Tudi je prejel od Boga moč čudeže delati. Nekega dne, ko samotno v celici sedí, prinese mu levinja pred duri dva slepa mladička. Sveti mož prec spozná, kaj bi zver rada; pljune torej slepima mladičkoma v očí in kar spregledata. Levinja ju nadoji in odide, ali drugi dan pride zopet in mu v zahvalo prinese veliko ovčjo kožo. Makari pokara zverino, zakaj da je umorila pohlevno ovčico ter jej prepové, še kdaj kaj tacega storiti. Levinja pobesi glavo, kakor bi hotela reči, da bode pokorna njegovemu povelju, in odide. Svetnik pa vzame kožo, pokloni jo pozneje sv. Atanaziju in ta pozneje sv. Melaniji.

5. Dodelil je Bog sv. Makariju to milost, da je smel za sv. vero preganjanje terpeti. Takrat je bilo mnogo Arijanov, in cesar Valent jim je bil prijazen, katoličane pa je preganjal. Makari se je pri slednji priložnosti trudil, da bi zmotene krivoverce k pravi veri, da je Kristus pravi Bog, nazaj pripeljal. Njegova nenavadna svetost mu besedo mogočno podpira, in veliko se jih spreoberne. Drugi pa, razdraženi zavoljo tega, zatožijo ga pred cesarjem, in cesar ukaže, naj ga iz puščave preženó ter tirajo med zgoli divjake na daljen otok. Ali ravno s tem so sovražniki sami pripomogli, da se je še bolj razširila katoliške vera. Makari postane apostelj temu otoku, ker ravno njegova beseda, njegova čudodelnost in njegova svetost je tolikanj blagovito prevzemala serca teh divjakov, da so se zmoti odpovedali in zopet terdili katoliško vero. Arijani osramoteni ga odpeljejo s tega otoka in on se zopet verne v svojo samoto, kjer je kmalo, kakor je sveto živel, tako tudi sveto umerl okoli l. 395.

Obrazuje se v puščavniški obleki s svetilko ko podobo modrosti.

Skušnjava in boj.

Res, da je življenje med svetom vse prepleteno z mnogoterimi nevarnostmi, in da je velikrat treba, izmed svetnega hruma umakniti se v tihotno samoto; ali gotovo je tudi, da samota še ni za človeka popolnoma varno zavetje in ga ona sama ne stori še svetnika. Sv. Makari se je ogibal sveta, je iskal in ljubil samoto, ali tudi tam ni bil terdno zavarvan. Razne skušnjave so ga obhajale in moral se je neprenehoma bojevati, da ga niso premagale: Kamorkoli se obernemo, sovražnike zmeraj seboj nosimo: ali poželjivost, ali nečimurnost; in tudi v skrito kloštersko izbico si hudobni duh vé verzel narediti. Marsikdo tega ne mara verjeti, ali bolj bi se bilo nam čuditi, ko bi res tako ne bilo. —

Telo naše biva med vidnim svetom, vidne in čutljive močí na vse plati nevarno na-nj bijejo: mraz, vročina, kužni sopari, nagli vremenski spremeni in brezštevilne druge nezgode. Duh naš je nekaj nevidnega, ali kakor ni samo telo naše nekaj vidnega, tako ni tudi samo duh naš nekaj nevidnega; zakaj zraven našega duha bivajo še drugi duhovi, dobri in hudobni, in ti hudobni duhovi skušajo duhu našemu ravno tako škodvati, kakor telesu našemu škoduje mnogo natornih reči.

In tako je Job resnico govoril rekoč, da je življenje človeško na zemlji neprenehljiv boj.

Le s tem neprenehljivim bojem sam seboj, s svojimi slabimi nagnjenji, z vednim pokorjenjem samega sebe, in s stanovitno molitvijo je sv. Makari slavno zmago dosegel. Tako stóri tudi ti, ljubi kristjan!

Posebno imenitno je, da skušnjavo spoznaš in zaznaš, da mnogo misli in nagonov le prihaja od hudobnega duha, ki te hoče zvijačno v greh zapeljati in pogubiti. Tako je naše perve starše preslepil pripovedovaje, kako koristno bo za nju, če jesta prepovedani sad; našega Odrešnika je v puščavi skušal z besedami sv. pisma in tako še dandanašnji človeka z raznimi zvijačami v greh lovi. On ti zna greh tako olepševati in ti ga z

napak obračanimi besedami sv. pisma tako priporočati, da se ti na zadnje to ali uno pregrešno djanje zdi kakor kaj pripuščenega ali celó nedolžnega.

Kako tedaj boš razločil njegovo laž in pa resnico? Le prevdari svoje misli — kakošne so? Vsaktero navdihovanje, ktero te ziblje v lahkomiselnosti, da boš pred Bogom že obstal tudi brez veliko poboljšanja; da to in uno, čeravno prepovedano, ni greh; slednja ničimurna misel, kakor bi ravno ti kaj posebnega bil in veljal, ali da ni mogoče po keršansko živeti, da takó še ni bil nobeden razžaljen kakor ti itd. — glej, vse to prihaja od hudobnega duha.

Ako si sam ne véš svetovati, zaupaj se duhovnu, da boš pokojen; toda na tanko se mu moraš razodeti in mu pokoren biti.

Ako te obhajajo skušnjave, ne slabih misli, ampak hudega nagnjenja in poželenja, n. pr. lakomnosti, nečistosti, požrešnosti, prevzetnosti, jeze itd. bojuj se, brani se z umom, s sv. pismom, z molitvijo; premišljuj nasledke, zaupaj v božjo pomoč, posebno pa čuj, varuj se in — bodi ponižen, ker veš, da človek takrat najlože uteče nastavljenim zadergam in pastém, kedar spozna, da je slab in pregrešen, in božje pomoči potreben.

Kedar ti sicer kaj pride na misel pregrešnega, celo bogokletnega, ne straši se, to še ni greh, ampak le stiska duha. Če te je tacih misli groza, vedi, da niso tvoje, ampak le peklenske omame.

Molitev.

O Zveličar Božji, Jezus Kristus! kteri si rekel, da bode kronan, kdor zmaga; pomagaj mi, da se bom stanovitno bojeval zoper sebe, zoper svet in zoper hudobnega duha, in bom krono zmage srečno dosegel. Amen.

3. Prosinec ali januar.

Sv. Genovefa, devica.

Pariz je eno največih mest na svetu. Tam stojí krasna cerkev sv. Genovefe, in to svetnico častí Pariz ko svojo patrono ali varhinjo in pomočnico. Med svetimi ženami, ki so lepota katoliške cerkve na Francoskem, ni nobene imenitniše mimo sv. Genovefe. Pa ona ni tista Genovefa, o kteri je povest in branje, da je zaverženo od lastnega moža košuta v gozdu s svojim mlekom živila itd., ampak ta Genovefa je bila in je ostala devica. Rodila se je v selu Nanterres blizo Pariza okoli l. 422. Njeni starši, Sever in Geroncija, so bili kmečkega stanú in pobožni, in so tudi otroka v strahu božjem skerbno izrejevali. Stara je bila osem let, ko pride gredé v Anglijo sv. škof German iz Auxerre v Nanterres in ondi prenočí. Komaj ljudstvo njegov

prihod zvé, hitro se zbere okoli njega, da bi videlo njegovo častito obličje in prejelo njegov blagoslov. Tudi Genovefa s svojimi starši je bila med množico. Mila lepota jej cvete po licih, in angeljska nedolžnost jej sveti iz očí. Ko jo sv. škof zagleda, pokliče jo po navdihnjenji božjem pred se ter reče staršem: „Blagor vam, ker imate tako hčerko; izredite jo za Gospoda, ker on si jo je izvolil za nevesto. Ona je jutranja zarija, pa ko solnce svetlo bo sijala in oživljala.“ Prijazno popraša deklico, ali ne bi hotela le Bogu služiti in se le nebeškega ženina z vso ljubeznijo okleniti. Genovefa mu obljubi in ko mu tudi drugi dan svojo obljubo ponoví, da hoče devica vedno ostati, dá jej

škof bakreno svetinjico s podobo Križanega ter jej reče: „Nosi to na vratu, dete moje, v moj spomin in v spomin svoje obljube.“ Odsihmal se Genovefa skerbno sveta ogiblje in nima je druge želje, kakor le čedalje bolj v čednostih rasti. Najrajša je bivala v hiši Gospodovi in njeno najljubše opravilo je bila molitev.

2. Nekega dne gre mati v cerkev in Genovefa jo lepo poprosi, da naj jo seboj vzame; ali mati je noče in ko Genovefa le ne neha prositi, razserdi se mati tako, da hčerko po licih vdari, ali pri tej priči oslepí. En in dvajset mescev slepa ostane, dokler se naposled ne spomni besed, ki jih je bil sv. škof o njeni hčerki spregovoril. Tedaj jej reče: „Vzemi verč, in pojdi mi k studencu po vode.“ Deklica se plaka pri studencu, ker je ljuba mati zavoljo nje oslepela, in solzice njene v vodo kapljajo. Potem zajme vode in jo materi nese. Mati stegne roke proti hčerki ter jej velí, da naj sv. križ čez vodo stori. S to blagoslovljeno vodo si potem izmije očí in — spregleda. Ko je Genovefa stara 15 let, sprejme jo škof pariški med družbo sv. devic, ko je bila storila obljubo vednega devištva. Po smerti svojih staršev se preseli v Pariz k svoji botri, in je tam kakor angelj živela. V preostri spokornosti jedla je le po dvakrat na teden in prečula je slednjo noč od sabote na nedeljo. Od sv. treh kraljev pa do velicega četertka ni šla iz svoje sobice in njeno sladko premišljevanje jo je tolikanj v Boga potopilo, da se je velikrat zamaknila. Bila je ona živa svetost. Ali kakor vsaki drugi svetnik, morala je tudi ona poskušena in čiščena biti v ognji preganjanja.

3. Njeno v Bogu skrito življenje jej je naklonilo mnogo natolcevanja med hudobnim svetom. Razvpivali so jo, da je hinavka in da ljudí zapeljuje, in so si na vso moč prizadevali njeno pobožnost v slabo ime pripraviti. To neprenehljivo opravljanje je storilo, da jo je svet res začel sovražiti. Ali Genovefa se je tolažila s tem, da se Gospod človeku takrat najbolj dobrotljivega skazuje, kedar ga tepe, in mu grenkost svojega kelha daje okušati; zatorej je bila vedno mirna in vsa Bogu udana. In Bog jej je pomagal. Ravno takrat namreč jej pošlje sv. German v znamenje, kako visoko jo ceni, sv. hostijo, — obrekovavci omolčé in ljudstvo jej je zopet prijazno. Pa čez malo časa se preganjanje z novega prične; ali tedaj se Bog sam za-njo potegne s čudežem, ki ga po njej stori. V Parizu je zavoljo vojske razgrajala huda lakota, in Genovefa jim je čudodelna pomočnica iz te nadloge. — Hunski kralj Atila prihrumí s svojo silno vojsko na Francosko. Preplašeni Parižani hočejo kar vsi iz mesta pobegniti; le Genovefi ne upade serce, in v svesti jim obeta, da se jim ne bo nič žalega zgodilo, ako le z molitvijo in s postom pri Bogu pomoči iščejo. Ljudstvo, zlasti moško, imenuje to njeno zaupanje prederzno, njo pa izdajavko in se tako stogotí, da jo

hoče umoriti. Le nekoliko pobožnih devic se jej pridruži, se ž njo posti, moli in v milost božjo kliče. — Atila priderví, ali ogne se mesta in — Genovefi ves Pariz največe spoštovanje in ljubezen skazuje.

4. Poganski kralj Kilderik sam jo visoko spoštuje in njena beseda in prošnja je pri njem veliko veljala. Če tudi so kterega že v smert peljali, ako je Genovefa za-nj prosila, kralj mu je prizanesel. Ravno tako jo je cenil tudi njegov sin Klodovik, ki je mnogo jetnikov na njeno prošnjo osvobodil. Pa tudi iz daljne Azije so jej pogostoma dohajala znamenja visoke častí, ki jo je po vsem svetu vživala. Škofje in mašniki, mnihi in puščavniki so se priporočevali njeni molitvi, in glasoviti sv. Simeon stolpnik jej je s svoje sterme višine pošiljal sveta pozdravila. Ali nasledek slednjega tacega počeščevanja je le bil, da je bila še bolj ponižna pred Bogom, še bolj ostra sama proti sebi. Naposled je imela zvesta služabnica božja plačilo prejeti. Umerla je 3. januarja l. 512, stara 89 let in bogata čednosti in zasluženja. Precej po njeni smerti so nad njenim grobom postavili leseno kapelico, potem pa so njeno truplo prenesli v cerkev sv. Petra in Pavla, ki jo je Klodovik na njene želje in po njenem obrisu v Parizu bil sezidal in se jej zdaj pravi cerkev sv. Genovefe. Po njeni smerti si jo je Pariz izvolil za svojo pomočnico zavoljo mnogo čudežev, s kterimi je Bog oslavljal njen grob. Med čudeži pa je najimenitniši ta, da je Pariz po njeni prošnji rešen bil kuge, zvane „sveti ogenj“, ker je od nje napadene moril nekak notranj ogenj. Ko je bila vsa lekarska moč prazna, zateče se mesto k sv. Genovefi. Vzdignejo njene sv. ostanke in je v slovesnem sprevodu nesó proti veliki mestni cerkvi. Komaj pa pridejo do vrat, že vsi okuženi čutijo, da so ozdraveli razun treh, ker so imeli premalo zaupanja. To se je zgodilo l. 1129. V spomin tega čudeža je zapovedal papež Inocenci II., ki je bil leto potem prišel v Pariz in to prigodbo preiskati dal, da naj se vpelje vsakoletna slovesnost, ktera se še dandanašnji obhaja.

H koncu in v razloženje te slike sv. Genovefe še to-le pobožno pripovedko. Nekoliko let potem, ko je bil grozoviti kralj Atila zapustil francosko deželo, stopa neka ženska, v temno halo skerbno zavita, proti vratom stolne cerkve v Parizu, da bi tam noč v molitvi prečula. V roci nese svetilko, ali ko se že bliža oltarju, huda sapa potegne in jej svetilko ugasí. Žena, ki je že davno poznala moč molitve, poklekne, moli in glej — v trenutku se vse svetilke po cerkvi vžgó in veličastne svete prostore razsvetlé. Tu se je pokazalo, kako mogočna da je molitev pravičnega.

Koliko ljudém pobožnost drugih koristi.

Nikar ne misli, ljubi moj! da pričakujem od tebe, da bi ravno tako spokorno in sveto živel kakor sv. Genovefa; — tega ne, vendar pa nekaj druzega in sicer veliko ložega od tebe želim, namreč: Skoraj v vsacem kraji se nahaja po ena ali po več oseb, ki imajo ta dar od Boga in ta poklic, da se edino le pečajo s spolnovanjem pobožnih del. Take osebe ostajajo v samskem stanu in najbolj je veselí, če morejo pogostoma v cerkev hoditi, veliko moliti in postiti se. Oblečene so revno, ne potrebujejo mnogo, skrivaj milošnjo delé, obiskujejo bolnike itd. Po gostem pridejo posvetnjaki in jim začnó očitati, da so puhle pobožnice, da to nikamor ne kaže, da lenobo pasejo, da je vse to le sleparija. Ali ti, ljubi bravec, si spoznal nad sv. Genovefo, da je resnica, kar je pisal sv. apostelj Pavel, da je pobožnost za vse koristna. Ona je resnično več svetu koristila s svojo molitvijo, s svojim svetom, in s svojimi prošnjami, kakor ko bi bila v zakon stopila in bi bila kakor navadna domača gospodinja kuhala, prala, šivala, in bi bila vse svoje noči le za časne reči in potrebe obračala. Nočem ne žaliti pridnih gospodinj; vse častí so vredne, ako Boga ne pozabijo in otroke svoje v strahu božjem izrejajo. Pa mislim si: Če se po vertu večidel posadí sočivje, zelišče in sadno drevje, kteri pametni človek se bode spotikal, ako na tem vertu tudi ktera roža raste in kak limbar cvete?

Res, tacega cvetja v kuhinji ne potrebujemo; ali vendar vsak človek ga je vesel, je rad poduha, in ono ravno tako Boga slaví kakor hruška in zel. Taka je tudi z ljudmi in ž njih stanom. Čeravno mora večina ljudi polje obdelovati, z rokodelstvom se pečati, domače reči oskerbovati, zakaj bi pa vendar nekteri ne bili, ki vse svoje misli in djanja le v Boga obračajo. Zavoljo tega ne moremo misliti, da so taki ljudjé lenuhi, da niso nič vredni in da svetu niso na nikakoršno korist. V mnogo cveticah že razun tega, da so za pogled krasne, je skrita kaka zdravilna moč, ktera bolnim ljudém k zdravju pripomore; tako tudi take pobožne osebe velikrat drugim neznansko koristijo, kakor smo to brali v življenji sv. Genovefe. Zatorej se ne pregrešuj, ne spotikaj in ne brusi svojega jezika nad njimi, ampak pomisli, da Bog drugim manj pobožnim na njihovo priprošnjo velikrat in veliko pomaga. Gospod Jezus sam je rekel, da si je Marija, ker je besedo božjo poslušala, boljši del izvolila mimo Marte, ki je za-nj obed pripravljala. Tedaj spoštuj, kar Bog sam visoko ceni, in je poganski kralj sam nad sv. Genovefo spoštoval. In zatorej je najmanjše, kar se more od kristjana zahtevati, da se namreč takim pobožnim osebam ne posmehuje, jih ne zaničuje.

Molitev.

O Bog! kteri si sv. Genovefi podelil tako gorečo ljubezen do molitve, in takó popolnoma udanost v tvojo presveto voljo: dodeli tudi nam po njeni prošnji dar pobožnosti in svete udanosti, da bomo pobožnost pri drugih visoko cenili, jo sami spolnovali in tako tebi prijetni. Amen.

4. Prosinec ali januar.

Sv. Tit, škof.

Kje se je sv. Tit rodil, tega ne vemo. Sv. Janez Krizostom meni, da v Korintu. Gotovo je, da so bili starši njegovi pogani. Ko je bil prišel sv. Pavel v Korint in je ondi oznanoval Kristusa križanega, segla je njegova beseda tudi v serce blagemu mladenču gerškega rodú. Veroval je, dal se je v keršanski veri dobro podučiti in je prejel sv. kerst. Zatorej ga sv. Pavel imenuje svojega sina v Kristusu Jezusu.

Kolikanj da je moral napredovati v keršanski učenosti in spolnovanji bogoljubnih čednost berž po svojem spreobernjenji h keršanki veri, to se odtod razodevlje, ker je sv. Pavel sklenil ž njim zvezo najpriserčnišega prijateljstva. On mu daje v svojih listih najlepše pridevke, imenuje ga svojega brata, svojega sodelavca ter ga popisuje ko moža za zveličanje duš vsega vnetega, in čeravno malo vemo iz njegovega notranjega in vnanjega življenja, vendar njegovo ime med vsem keršanskim svetom mogočno sloví.

3. V Antijohiji so bili začeli nekteri, ki so se bili iz judovstva h keršanski veri spreobernili, derzno terditi, da ne more zveličan biti, kdor se ne dá po Mojzesovi postavi obrezati. Da bi ondašnji kristjani resnico pozvedeli, pošljejo l. 51 sv. Pavla v Jeruzalem in Tit ga je spremljal na tem poti. Bil je tam pričujoč pri cerkvenem zboru, ki so ga apostelјni obhajali, da bi te prepire med kristjani poravnali. Tudi tukaj so eni kristjani iz Judov, ki so se še zdaj potegovali za Mojzesovo postavo, naravnost zahtevali, da bi bil tudi Tit obrezan. Ali Pavel in Tit se krepko upreta zoper tako zahtevanje, sklicovaje se na evangeljsko svobodo.

4. Konec leta 56. pošlje Pavel svojega ljubljenega učenca v Korint, gerško mesto, v kterem je cvetla že množna keršanska občina, da bi ondi pohujšanje zaterl, prepire poravnal, lóčine

potolažil. Bil je sprejet s spoštovanjem in s preobilno telesno postrežbo; ali Titu se je bila že tolikanj priljubila evangelska ubožnost, da še skoro najbolj potrebnega živeža ni hotel od nikogar prijemati. Poln iskrene ljubezni in ravnaje s slednjim s prav priljudno krotkostjo, s tem je kmalo dosegel, da se je pohujšanje na vse platí odpravilo in so bili krivični nazaj pripeljani na pot pravičnosti. Po dokončanem delu pomirjenja se verne k sv. Pavlu, da mu sporočí o blagovitem vspehu svoje apostolske prizadeve. Nekoliko časa potem je bil v drugič poslan v Korint, da bi tam mile darove nabiral za uboge v Jeruzalemu in po Judeji.

5. Med tem je bil sv. Pavel kot jetnik v Rim odpeljan. Izpuščen iz ječe pride, gredé v vzhodnje kraje, na otok Kreto in ondi sv. evangeli oznanuje. Ko pa otok zapusti, Tita postavi za škofa, ter mu naročí, da naj spreobernjenje tega otoka doverší. Krečani so bili vse popačeno ljudstvo, posebno lažnjivi, sirovi, leni in razuzdani. Tit tedaj je imel veliko opraviti, ko je to sprideno ljudstvo za keršansko vero pridobival in ga v njej poterjeval. Da bi mu pa ta apostolski trud osladil in veljavnost njegovo med Krečani povikšal, pošlje mu sv. Pavel tolaživen list, v kterem mu daje najlepše nauke, kako naj se ko vikši pastir med svojo čredo obnaša, zraven pa mu naročí, da naj pozneje prihití k njemu v Nikopol.

L. 65. ga pošlje apostelj med slovanski narod v Dalmacijo, da bi tudi tam sv. evangeli oznanoval. Ondi je zasadil korenine novega življenja, je odperl vernikom vse vire svoje apostolske ljubezni, ter bival med njimi ko svetla luč terdne vere in krepkega zaupanja. Vernil se je potem na Kreto, kjer je do smerti, ki ga je dohitela v 94. l. njegove starosti, z neutrudeno gorečnostjo in veliko pastirsko modrostjo verne ovčice vodil po potu zveličanja.

Svetnik ta se obrazuje v škofovski obleki in z žarečim obličjem, ker je obraz umirajočega obdajal čeznatoren svit.

Duhovstvo.

Kakor so bili sv. Pavlu v Antiohiji (ap. dj. 13) po polaganji rok duhovsko oblast podelili: tako je tudi Tit to posvečenje po Pavlovih rokah prejel. Duhovstvo v splošnem pomenu je postavljeno, da daritev opravlja, in duhovska služba je tako stara, kakor star je običaj, Bogu darovati. Ni ga naroda na svetu, da bi bil brez duhovnov in brez daritev. Pogani in Judje, častivci pravega Boga in klanjavci praznih malikov so imeli svoja svetišča in svoje altarje, svoje daritve in svoje duhovne. In kakor modrost Božja le polagamo k popolnosti vodi, tako se je godilo tud se službo duhovsko. Kako mnogotero se je ona pač opravljala od daritvi Abelnove do posvečenja sv. Tita!

V natornem ali izvirnem stanu (status naturae) ko je slednji, kar je dobro, imel storiti le poleg svojega notranjega glasú, takrat je slednji tudi daroval, kar je hotel, sam (Kajn, Abel). — Ko Noe po splošnem potopu daruje, že opazimo, da si je poglavar, glava rodovine, prilastoval duhovno opravilo. — V drugi dobi, v stanu zakona (status legis) je bila volja božja zapisana na kamenite plošče. Tedaj je Bog sam na tanko odločil, kdo ima darovati, in kaj se ima darovati, in kdaj in kako darovati. (Leviti rodu Aronovega). Najpred so darovali v šotoru, potem v tempeljnu Salomonovem.

Ali vse to so bile zgolj le priprave, podobe in pomeni tiste daritve, ki jo je hotelo o polnosti časa opraviti samo Jagnje Božje — Jezus Kristus. Ko je bil on opravil na Golgati tisto daritev, ki so jo pomenili bronasta kača v puščavi, od Mojzesa nakviško postavljena, velikonočno jagnje, z nezlomljenimi kostmi, Izak, od očeta na goro v darovanje peljan; — takrat je nastala tretja doba v zgodovini človeškega rodú, stan milosti (status gratiae); prenehale so daritve goved v tempeljnu jeruzalemskem, začela se je daritev novega zakona, in ž njo se je doveršila tudi popolnost službe duhovske. In da se je vedelo, kako naj duhovni to daritev novega zakona opravljajo: zató je postavil Jezus Kristus pri poslednji večerji to daritev v nekervavih podobah, kakor je od nje prerokoval Malahija, kakor jo je v podobi opravljal Melkizedek, kakor jo je pomenila mana v puščavi, tedaj je vstanovil, da naj jo opravljajo v podobah kruha in vina. Takrat se je povzdignila duhovska služba v zakrament novega zakona, ker namreč ravno zató, ker se ktera bolj vzvišena daritev misliti ni mogla, se je spodobilo, da je tudi duhovska služba dosegla svojo najvišo dostojnost. Pri zadnji večerji namreč je svojim aposteljnom rekel: „To storite v moj spomin!“ Precej po svojem vstajenji pride med nje in dihne va-nje rekoč: „Prejmite sv. Duha, kterim boste grehe odpustili, tistim so odpuščeni, kterim jih boste zaderžali, tistim so zaderžani.“ Tedaj jim je izročil oblast nad svojim pravim in duhovnim telesom, ktero so verni kristjani. Ta posvečevavni obred, s kterim se duhovska oblast po škofovih rokah osebam za to pripravljenim deli, imenuje se zakrament mašnikovega posvečevanja.

Molitev.

O Gospod Jezus Kristus! ti najviši duhoven, kteri si službo duhovsko na čast zakramenta novega zakona povzdignil: dodeli nam to milost, da bomo duhovne ko namestnike tvoje častili, je ljubili in poslušali, in zato tebi najvišemu Pastirju naših duš prijetni. Amen.

5. Prosinec ali januar.

Sv. Simeon, stolpnik.

Ni ne kmalo kteri svetnik tako velicega občudovanja dosegel med vernimi pa tudi med nevernimi narodi, kakor sv. Simeon stolpnik, in nad njim se je resnično dopolnilo, da je Bog prečuden v svojih svetnikih. Priprost človek ubeží v gorsko samoto in za ubozega puščavnika vedó narodi po vzhodu in zahodu, daljni Indijani in zagoreli Afrikani; po košatih gozdih na severji in po cvetečih poljanah na jugu sloví njegovo ime, in še dandanašnji stermí svet nad to čudno prikaznijo katoliške cerkve.

Sv. Simeon se je rodil v malem tergu Sisanu na meji Cilicije in Sirije. Njegov oče je bil pastir in tudi on je začel čede pasti. Na paši ga začne poprijemati nekako otožno čutilo praznote in minljivosti in serčno hrepenenje v njem se buditi po kakem drugem visocem poklicu. Zgodí se, da velik sneg zapade, da ne more na pašo gnati. Takrat, trinajst let star, gre s svojimi starši v bližnjo cerkev in sliši tam evangeli o osmerih blagrih: „Blagor žalostnim, blagor njim, ki so čistega serca itd.“ Te besede so tako prevzele njegovo serce, da berž starega razumnega moža poprosi, naj mu je razloži. Ko sliši, da more le s pomočjó globoke ponižnosti in vednega zatajevanja samega sebe večno zveličanje doseči, urno sklene to v djanji spolnovati.

2. Ko goreče Boga poprosi, naj bi ga učil in mu pomagal hoditi po poti zveličanja, poterka na duri bližnjega samostana in sprejet, čeravno še otrok, mimo vseh najostreje živí. Ker se mu pa tukajšnje življenje ne zdi dovolj ostro, gre v še hujši klošter blizo Antiohije, kterega je vodil pobožni opat Heliodor. Deset let je tukaj neznansko pokoril svoje telo in ga neusmiljeno uklanjal pod oblast duhá. Ker pa pobožni opat jame berzdati njegovo silno mertvenje, poprosi ga, da bi se smel vsaj skrivaj kolikor mu ljubo pokoriti. Ali enkrat ga najdejo tako sterpinčenega po telesu, da se ga kar prestrašijo in ga opat vpraša: „I, kaj pa imaš vendar tako hudega na vesti?“ — „Oh“ odgovorí Simeon „saj je rekel David, da je v grehih spočet, ali nisem tudi jaz?“ Opat se čudi visoki modrosti tega priprostega hlapca, in mu velí rane izceliti; da bi se pa drugi puščavniki ne spotikali nad njegovim preostrim življenjem, češ, da je nespametno divjanje, zató ga iz kloštra posloví. Simeon se skrije za nekoliko časa blizo v vodnjak, in tam nekaj dni in noči takó na glas psalme prepeva, da ga opat velí poiskati in v klošter

nazaj pripeljati. Ali Simeon ne ostane dolgo; enkrat na dan kruh s sočivjem zavživati, to se mu ne zdí preveč in preslastno. V znožji gore Talanisa se vseli v majhno revno celico. Tukaj sklene, cel post tudi dotakniti se ne jedí ne pijače in tako Gospoda prav posnemati. Spovednik njegov Bas mu sicer pustí tam 10 kruhov in pa verč vode, ali ko ga po minulem postu obišče, najde kruhe nepovžite, vodo nepopito, njega pa vsega terdega na tleh ležati. Namoči mu usta z gobo, poda mu sv. rešnje Telo, in ta nebeška hrana ga zopet okrepča.

3. Odsihmal se je slednji post tako postil noter do visoke starosti; tedaj je moral od te ostrosti odnehati. Čez tri leta zapustí to puščavo in se preseli na verh tiste gore. Tam si ogradi iz kamnja kočo brez strehe, da ni bil nič zavarvan ne proti dežju ne proti solnčnim žarkom. In ker sam sebi dovelj ne zaupa, dá se z železno verigo k skali prikleniti, da bi se od tam ne premeknil. Ali ker mu škof antiohenski opomni, da ne prisiljeno, ampak radovoljno djanje pred Bogom kaj veljá, dá se zopet odkleniti. Lesk njegovih čednosti, posebno njegova ponižnost, pokorščina, njegova ljubeznjiva prijaznost in njegovo nenavadno spokorno življenje je vabilo k njemu neštevilne množice iz vseh in tudi najdaljniših krajev. Celo neverniki so k njemu prihajali in ga blagoslova prosili. Veliko jih je odšlo potolaženih, samo da so se njegove obleke mogli dotakniti. Da bi se temu navalu ljudstva odtegnil, sklene, kar se dosihmal ni videlo, ni slišalo, — iti na stolp ali steber in na njem prebivati. L. 403 si dá postaviti 6 vatlov visok steber, sčasoma pa čedalje višega in višega, dokler si naposled ne dá postaviti 40 vatlov visocega, na kterem je prebival poslednjih 22 let. Na tem ozkem, le 3 čevlje širocem in nizko ograjenem prostoru, pod milim nebom, na solncu, na dežji in mrazu, kjer ni mogel ne sedeti ne ležati in le na ograjo se nekoliko nasloniti, je on stal ali klečal in Boga hvalil noč in dan skozi 37 let. In kedar je z razpetima rokama po več ur vès v Boga zatopljen gori stal, bil je sam videti kakor križni steber. S tega visocega stebra je donel glas zračnega puščavnika po svetu tje; po dvakrat na dan je zbranim množicam pokoro oznanoval, in živa gorečnost njegove besede in duh njegove ljubezni sta grešna serca mečila in h kesanju budila. Pred Simeonovim stolpom so se sprave delale, krivice poravnávale, stanovitne pokore sklepale. In tako je Simeon na svojem odru več dobrega in koristnega storil, ko malokteri vladar na zlatem prestolu.

4. Ali njegovo prečudno neznano življenje ni uteklo obrekovanju sveta. Očitali so mu, da te prazne ničemurne posebnosti zató uganja, da bi ga svet občudoval, da pravi duh ponižnosti pač ne more prebivati v človeku, ki se tako očitno vsem na razgled postavlja. Škofje in opati jamejo na-nj paziti, ter skle-

nejo njegovo pokorščino in ponižnost poskusiti. Pošljejo torej k njemu nekoliko puščavnikov s tem poveljem, naj neutegoma gre s stebra in naj ž njimi po njihovo živí. Komaj sliši povelje, urno jame s stebra lezti in ravno zavoljo te gladke pokorščine mu je zopet dovoljeno na stebru ostati. Bog sam ga je postavil na steber, da bi tedanjemu zmehkuženemu svetu krepkó pokoro oznanoval. Molitev njegova je imela čudno moč; zatorej so k njemu zahajali kralji in škofje, in se njegovi molitvi priporočevali ter ga prosili svèta in blagoslova. — Ko po Antiohiji kuga razgraja in potres tudi Simeonov stolp omaje, vse mesto k svetniku privre. On plaka ž njimi in moli, pa jim tudi rezno očita njihovo razuzdanost ter jim reče: „Ne stegujte proti nebu svojih nečistih rok, jaz sam hočem za vas moliti.“ In ko moli, nov potres zemljo in steber razmaje, ljudstvo pa prestrašeno na kolena popada. Zdaj jim dovoli, naj tudi sami kličejo in zaupljivo Boga pomoči prosijo. Čez nekoliko časa jim oznani, da je Bog molitev uslišal in da se hoče mesta usmiliti, ali da je med vso množico en sam, kterega molitev je toliko pri Bogu zamogla; pokaže s perstom na-nj, bil je — priprost kmet. Ko mu ga bliže pripeljejo, vpraša ga Simeon: „Sin moj! povej mi, s čim si ti to pri Bogu zaslužil.“ Kmet pa se brani povedati rekoč, da je grešnik, kakor so drugi. To Simeona še bolj poterdi v tem, kar mu je bil Bog sam razodel; ko mu torej še bolj prigovarjajo, naj resnico pové, tedaj prav boječe reče, da je vse svoje pridelke delil na tri dele: enega je dajal revežem, z enim je plačeval najemnike, z enim pa je preživljal svojo družino.

5. Bog ga je bil obdaril z močjó čudeže delati. Ali kolikor bolj ga je Bog oslavljal, toliko bolj se je sam poniževal. Imel se je za največega grešnika in se je torej še hujše pokoril. Z nebeško poterpežljivostjo je terpel bolečine na nogi in je le z besedico ni omenil. In ko je sam s seboj tako ostro ravnal, sprejemal je s premilo prijaznostjo in priljudnostjo vse, kterikoli so ga obiskali. V molitvi, v premišljevanji nebeških reči, in posebno v presvetem rešnjem Telesu, ktero so mu sosednji duhovni pogostoma donašali, zajemal je moč in neizrekljivo tolažbo. Naposled Bogu dopade, zvestega služabnika k sebi poklicati. Klečečega in kakor v molitvi potopljenega ga najdejo enega dne sladko v Gospodu zaspalega. Bilo je to l. 459. v 69. l. njegove starosti.

Njegovo sv. truplo je bilo od patriarha antiohijskega, spremljanega od 6 škofov in neštevilne množice, preneseno v Antiohijo in pokopano v pozneje sezidani cerkvi. Bog je oslavil njegov grob z mnogimi in velicimi čudeži.

Obrazuje se na stolpu stoječ.

Kaj pa vendar pomenijo ta neznansko spokorna dela svetnikov?

Kar beremo o sv. Simeonu, tega bi naravnost ne verjeli, ko bi nam tega ne poterjevalo premnogo takrat živih prič kraljev, škofov in mašnikov, ki so tega svetnika videli. Pa čemu neki tako prečudno djanje, jih mnogo poreka, to ni nikakor znamenje prave pameti? Čuj! Pravijo, da imajo umetniki na goslih vse strune na svojem orodji nekako više napete, kakor drugi vsakdanji góslarji, in tako, ljubi bralec, so tudi med svetniki taki izverstniki ali umetniki v svetosti, ki jih ne moremo posnemati, kterih zgled pa mora našo mlačnost v dobrem osramotiti. Ko namreč vidimo, kako oni delajo več, kakor bi jim bilo treba, mora nas res sram biti, ko vemo, da še tega ne storimo, kar bi prav storiti morali. Sv. Simeon je bil za to, kar je delal od sv. Duha vneman in gnan, on je imel svetlo žarno luč, živo oznanovanje pokore za tedanji, v vse pregrehe, nesramnosti, požrešnosti in lenobe zagreznjeni svet. —

Kakor so v starem zakonu vstajali preroki, in so gnani od sv. Duha, ogernjeni v ráševnate hale in zaničevani — ostro spokorno živeli, da bi Jude, zabredle v nagnjusno malikovavstvo, iz pregrešne omamnosti drebudili, in na pokoro obračali; tako je Bog tudi v novem zakonu obudil možé, ki so s svojim resnično spokornim življenjem svoje samopašne verstnike podučevali, da druga pot ne pelje v nebesa, kakor le pot križa, po kteri je hodil Jezus Kristus, sin Božji, sam, njegova preblažena Mati, sv. apostelji, brez števila sv. mučencev. In tebe, ljubi kristjan! naj to opominja, da vsaj, kolikor moreš, mertviš svoje telo, ko vidiš, kako se pobožni Simeon že z mladega posti, plaka, moli in z razpetima rokama stoječ k Gospodu kliče, da se ga usmili. In čeravno Bog od tebe ne tirja enako ostrega pokorjenja, vendar tudi tebi velja beseda Gospodova: „Kdor hočeš za menoj iti, vzemi svoj križ ná-se, zatajuj sam sebe in hodi za menoj“ (Mat. 16, 38.) — Kraljestvo nebeško silo terpi, in le kdor je silen, ga na-se potegne.

Tedaj, dvigni se kristjan, začni mertviti svoje telo, to je, vsako slabo poželenje v sebi zateri zavoljo Kristusa, in kedar te s težka stane ali se ti celo nemogoče zdi, poglej najpred na križanega Jezusa in potem na Simeona stoječega na stolpu, in čem večkrat se boš premagoval, tem bolj se ti bo to zatajevanje in mertvenje priljubívalo. Tedaj začni poglavitno svoje nagnjenje premagovati. Ali storiš to? ktero je? —

Molitev.

O Zveličar Božji, Jezus Kristus! kteri si dal sv. Simeonu tako gorečemu biti v spokornosti, dodeli tudi meni, da bom, kolikor po svojem stanu premorem, križe v duhu pokore za Teboj nosil in tako večno slavo dosegel. Amen.

6. Prosinec ali januar.

Sveti trije kralji ali razglašenje Gospodovo.

Današnji praznik se šteje med najstarejše in največe praznike katoliške cerkve. Njen poglavitni pomen je „prikazanje in razglašenje Gospodovo,“ zatorej sv. cerkev s prihodom Modrih sklepa tudi spomin kersta Jezusovega v reki Jordanu, ko ga je Oče nebeški sam razglasil za svojega preljubeznjivega Sina, ter spomin svatovščine v Kani galilejski, kjer je Jezus s pervim čudežem svojo vsemogočnost slavito razodel. Sploh pa se imenuje praznik sv. treh Kraljev, ker je milost Božja na današnji dan po njih ko pervinah tudi nevernike poklicala k sv. veri, k spoznanju edinega in pravega Bogá, ali pa razglašenje Gospodovo, ker je po njih tudi med neverne narode prišel glas o Zveličarji sveta.

2. Ob času Kristusovega rojstva se je bila pogubila med narodi vera v enega pravega Boga ter se umeknila ostudnemu malikovanju. Ali skozi žalostno temoto se je kakor leskeča nitka vila in od ust do ust tudi med neverniki izročevala povest, da se bo o tistem času rodil velik Zveličar, kteri bo slednjega človeka ponovil in oblažil. Hrepenenje po njem je bilo sploh živo po vesoljnem svetu. Ta povest je izvirala iz obljube Božje, v raju storjene, ki je kakor iskra tlela v zavesti zgubljenega sveta, posebno pa so jo po Arabiji hranili ko predrago izročilo, ker je ondi o preseljevanji Izraelcev iz Egipta v obljubljeno deželo Balaam prerokoval, da bo enkrat svetla zvezda vzšla iz judovskega ljudstva. Modri in imenitni možjé na Jutrovem, ki so tuhtali zvezde na nebu, in so brali v svetih bukvah ali pa slišali od vernih Judov o tem prerokovanji, ti so goreče tudi hrepeneli zagledati zvezdo, ktera bi jim oznanila prihod tega od Boga obljubljenega judovskega kralja.

3. Čas pričakovanja se dopolni, in glej! v tihi noči se nanagloma nebo na vzhodu razžarí in prečudno svetla zvezda na njem priplava. Sveta nada, skrivnosten glas jim pové, da ravno ona je rojna zvezda zaželenega prenovitelja sveta. Urno otovorijo velblode in se odpravijo na pot, da bi za sledom čudne zvezde poiskali dete Božje, mu skazali čast in mu poklonili spodobnih darov. Ne straši jih ne neznana daljava, ne puščavna težavnost in nevarnost pota, ne sopari ne viharji, ne strupene ne goltne zverí, — gredó ter gredó dolgo, dokler ne dospejo v Jeruzalem, véliko mesto judovsko. Tam upajo, da najdejo zaželenje vseh vekov, pričakovanje vseh narodov. Vprašajo torej s priprosto

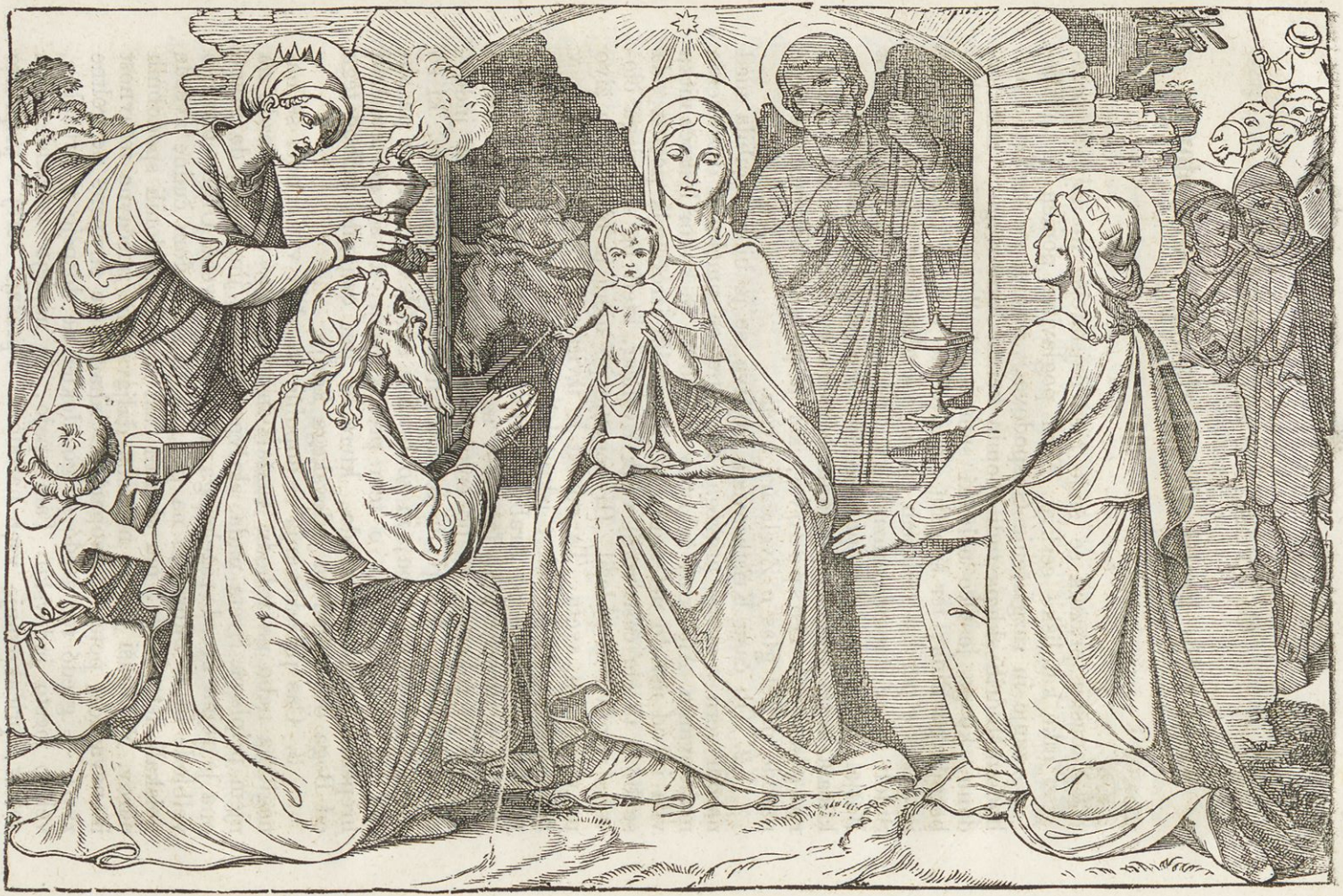

besedo: „Kje je rojen kralj judovski? Zakaj, videli smo njegovo zvezdo na Jutrovem in smo ga prišli molit.“ Kakor strela vdari to vprašanje med ljud in derhal. „Herod se prestraši in ves Jeruzalem ž njim.“ Preplašeni kralj urno skliče zbor — vse velike duhovne in pismouke in jih skerben poprašuje, kje bi imel Kristus rojen biti. Oni pa mu rekó: „V Betlehemu na Judejskem, zakaj tako je pisano po preroku, da iz njega bo prišel vojvoda, kteri bo vladal ljudstvo izraelsko.“ Modri tedaj malo pozvedó, ali vera njihova v Božjo obljubo ne peša.

5. Vera njihova je skalnata. Herod je pošlje v Betlehem, da, kedar dete najdejo, mu pridejo nazaj povedat, da tudi on gre in ga moli. In glej, zvezdo, ki so jo videli na Jutrovem, zopet ugledajo in se je silno obveselé. In ona pred njimi gre, dokler ne obstane vzgorej tam, kjer je dete bilo. Bila pa je pred mestom Betlehemom na vzhodnji plati skalnata votlina, v ktero so pastirji o deževnem ali merzlem času svoje čede uganjali. Nad to uborno votlino, nad to živinsko stajo zvezda obstane, in svoj žarni ogenj na-njo razlije, kakor bi rekla: „Tukaj je, kterega iščete!“ Kaj neki! Ta kraj torej bodi zaželeni konec njihove dolge poti? Naj ravno v hlevu med govedi in bravino arabljanski modrijani iščejo in časté prenovitelja svetá? Kdo bi to mislil! Ali to jih ne moti. Berž raztovorijo velblode, in s ponižnim spoštovanjem stopijo v votlino. Kaj vidijo? Vidijo premilo Dete, vidijo preljubeznjivo Mater, kako rajsko zamaknjena gleda na čudovitega sinka v naročji, vidijo Jožefa miloresnobnega na strani stoječega in v nebeške misli vtopljenega. Vidijo pa tudi zgolj le revščino in pomanjkanje. Ali je zdaj vera njihova omahovala? Nikakor ne.

5. Vero pobožnih Modrih, obdanih s kraljevo častjó, ta vnanja ubožnost ne moti. Pred Detetom, ktero so v žareči zvezdi na jutrovem spoznali, v goreči ljubezni padejo na kolena, in ga molijo; odpró tudi svoje zaklade in mu darujejo zlata, kadila in mire. In se vernejo v domovino z zvezdo žive vere v sercu, in pripovedujejo, kaj so čudnega videli in slišali o Detetu in Materi njegovi. Več ko trideset let, tako se sporočuje, živé doma pobožno in sveto, veselé se sladkih spominov ter premišljujejo, kaj da bi pač potem iz Deteta bilo? In glej, pripelje jim Bog sv. Tomaža v daljno Jutrovo (v Perzijo), da je kersti v imenu Jezusovem, in da tudi oni potem po tisti deželi sv. evangeli oznanujejo. Njih svete ostanke so prenesli najpred v Carigrad, potem pa v Milan, dokler niso bili v 12. stoletji po cesarji Miroslavu I. preneseni v mesto Kolin na Rajnu, kjer jih še zdaj katoliški svet pobožno častí.

Molitev in daritev.

Pomisli kristjan! ali ne moreš tudi ti kje svojega Boga in Gospoda poiskati; ali ni tudi zdaj še najti v Betlehemu, to je, v „hiši kruha,“ in ti ne daje tam lepe priložnosti, pokloniti se mu? Glej, to utegneš pri vsaki sv. maši storiti. Takrat je Jezus na altarji pričujoč; zakaj resnična vekomaj je njegova beseda, ki jo je izgovoril pri zadnji večerji, ko je postavil daritev sv. maše, rekoč: „To je moje telo!“ In kedar pri povzdigovanji poklekneš in mašnik posvečeno hostijo povzdigne, glej, tu imaš pred seboj, kar so imeli Modri, ko so Dete v Marijinem naročji molili.

Pomisli, kaj so poklonili ti sv. možjé, ki so bili vendar le neverniki, da bi nebeško Dete spodobno počastili, in sicer ne zato, da bi od njega kaj prejeli, ampak poklonili so mu zgolj le v počeščenje in v dar: in pomisli, kaj si ti poklonil. Marsikteri ne gredó v cerkev k sv. maši, ker gre dež, ker je mraz, ker je predaleč, ker ne utegnejo zavoljo obilo opravkov; marsikteri nočejo iti vsaki dan, ker to bi se morda drugim čudno zdelo. Mnogo njih pa gre vsaki dan v cerkev, pa ne zató, da bi Jezusa tam počastili, ampak da bi od njega kaj prejeli. Sicer je tudi to dobro; ali kako lepo bi bilo, ko bi kterikrat tudi iz tega namena šli tje kakor sv. trije kralji, da bi namreč Jezusa tam počastili, ko bi tudi zavoljo tega kako škodo terpeli ali druzega kaj nadležnega prestali.

Pa tudi darovati moramo Jezusu, odpreti svoje zaklade in mu darov prinesti, njemu ravno tako ljubih, kakor so zlato, kadilo in mira. In kaj postavim? I no! kaj lepega mu obljubi, da n. pr. hočeš bolj pogostoma v cerkev hoditi, večkrat sv. zakramente prejemati, da nočeš po samopašnih plesiščih in rajališčih se potikati, da hočeš staršem bolj pokoren biti, da nočeš bližnjemu dobrega imena jemati itd. Če boš ponižno in pobožno prosil in molil, razodel ti bo morda Jezus sam, kaj bi najrajši od tebe v dar prejel, da bi n. pr. v to ali ono hišo ne hodil, da bi sovražnika, kedar ga srečaš, lepo ogovoril, mu prijazno roko podal itd.

Na svetih treh kraljev dan naj bi nikdo ne pozabil, Gospodu Jezusu kaj darovati, ker to se res spodobi za vredno posvečevanje tega praznika. Če pa ravno ne veš, kaj-li vendar bi mu utegnil v prijeten dar prinesti, podeli ubozemu kaj milošnje, in ako se ti hoče zahvaliti, reci mu, da naj se zahvali Gospodu Jezusu, ki se je storil brata ubogim.

Molitev.

O Gospod, nebeški Oče, kteri si pri sv. kerstu po sv. Duhu nebeški dar vere v mé vlil in me za svojega otroka sprejel: dodeli mi to milost, da se vedno ravnam po nauku sv. vere, in takó večno luč kedaj v nebesih dosežem. Amen.

7. Prosinec ali januar.

Sv. Valentin, škof.

Kaj vsa gorečnost za čast Božjo in zveličanje duš zamore, to se lepo vidi v življenji sv. Valentina škofa. Leta 440 po Kristusovem rojstvu pride v mesto Pasavo na Bavarskem ondi sv. evangeli oznanovat. Pa žalibog, nihče od Jezusa Zveličarja kaj slišati noče. Prebivavci tistega kraja, nemški pogani in arijani ga prepodé, torej roma v Rim in ponižno poprosi svetega očeta Leona Vélicega za blagoslov k temu apostolskemu delu. Poverne se in svoje sveto delo z novo gorečnostjo začne; močno je namreč njegovo bogoljubno serce hrepenelo po zveličanji duš. Ker pa zopet vidi, da seme besede Božje le na skalo pada in da je vse njegovo prizadevanje zastonj, podá se zopet v Rim ter prosi, da ga v drug kraj k druzemu ljudstvu pošljejo, kjer bo sad spreobernjenja in poboljšanja obrodilo.

2. Ali sv. papež Leon Véliki ga opomnijo po nauku in zgledu sv. apostelja Pavla besedo Božjo oznanovati, bodi-si ljudém prileżno ali neprileżno, škofa ga posveté in mu dovolijo, da se le tedaj k drugemu ljudstvu podá, ko bi tudi zdaj njegovo prizadevanje ostalo brez sadú.

3. Okrepčan po prejeti milosti in napolnjen Duha Božjega sveti škof zopet začne svoje apostolsko delo, goreče in neutrudljivo sv. vero oznanuje, ali prebivavci gori imenovanega mesta, ki so bili večidel še neznabogi ali pa krivoverci, ga zdaj še manj poslušajo, kakor poprej; zgrabijo ga, gerdo ž njim delajo, iz mesta ga izsuvajo in iz tistih krajev čisto izženó.

4. Kakor se je nekdaj Jezus milo razjokal nad nespokornim in terdovratnim mestom Jeruzalemom, ktero je tolikrat zbrati hotel, kakor kokla piščeta zbira pod peruti, tako se je jokaje tudi sv. škof še enkrat na mesto ozerl, slepemu hudobnemu ljudstvu Boga usmiljenja prosil in ga za zmeraj zapustil. Podá se v kraje sedanjega Švajcarskega, povsod sveti nauk Jezusov oznanuje in si močno prizadevlje, ljudi k spoznanju resnice in večnemu zveličanju pripeljati. Poslednjič pride na današnje Ti-

rolsko. Tukaj najde pripravno zemljo za seme besede Božje ter jih veliko spreoberne in kersti; mlada čeda pa v gorečih molitvah hvali Gospoda, ter skerbnemu pastirju dela sladko veselje.

5. Postavil je tukaj v mestu Majs-u blizo Merana hišo za nekoliko duhovnov, ki so ga pri njegovih duhovskih opravilih podpirali, in kterim je po svoji smerti lepo začeto delo izročil. V to hišo se je podal, kedar se je časi od svojih težkih in mnogoternih opravil nekoliko opočiti in z branjem in premišljevanjem svetih rečí okrepčati hotel. Leta 470 je Bogu dopadlo, ga po zasluženo plačilo k sebi poklicati. Častito so ga pokopali v mestu Majs-u; odtod so ga prenesli v Trident, pozneje pa v Pasovo, kjer se je bilo ljudstvo iz svojega grešnega spanja prebudilo, k katoliški veri spreobernilo in nekdaj preganjanega oznanovavca varha Pasovske škofije izvolilo.

Obrazuje se v škofovski obleki.

Podpiranje misijonarjev in oznanovavcev sv. vere.

„Kdor vas sprejme, mene sprejme, in kdor sprejme mene, sprejme njega, ki je mene poslal. Kdor sprejme preroka v imenu preroka, ta bo plačilo preroka prejel, in kdor sprejme pravičnega v imenu pravičnega, bode plačilo pravičnega prejel. In kdor koli dá piti komu izmed teh najmanjših le kozarec merzle vode v imenu učenca, resnično vam povem, ta ne bo ne zgubil svojega plačila.“ (Mat. 10, 40—42.) Te besede Gospodove nam jasno razlagajo veliko zasluženje ne samo tistih, ki se trudijo z oznanovanjem sv. vere, ampak tudi njih, kteri take delavce v nogradu Gospodovem podpirajo.

„Brez vere je nemogoče Bogu dopasti“ (Hebr. 11, 6.) In: „To pa je večno življenje, da spoznajo tebe, samega pravega Bogá in Jezusa Kristusa, kterega si poslal.“ (Jan. 17, 3.) Ali koliko jih je še dandanašnji, ki edinega pravega Boga ne poznajo, in od Jezusa, Zveličarja sveta, še nič slišali niso, ki še tavajo po smertnih sencah poganstva in krivoverstva. — Marsikteri izmed njih utegne resnično hrepeneti po resnici in poleg svojih želj veren biti. Ko bi torej k tem dobrim dušam, kakor nekdaj k ajdovskemu stotniku sv. Peter, katoliški duhoven prišel, jim kazal podobo križanega Jezusa, jim oznanoval besede zveličanja, o kako bi oní v dobrem rastli, kako bolj goreče Boga ljubili, ga hvalili, koliki izmed njih veliki svetniki postali. To nam zgodovina slednjih časov glasno spričuje. Koliko izmed poganov in krivovercev pa je, ki so taki iz lastnega zadolženja, ker si premalo prizadevajo pravo vero spoznati, ali pa ne marajo po njenih zapovedih živeti, in zatorej rajši ostanejo pri svojih malikih in svojih krivih naukih. Ali kakova grozna sodba jih čaka! ko bi pa vendar usmiljeni Bog tudi njim kterega apostolskega moža poslal, da bi jim s sv. Duha krepostjo vero oznanoval, s svetim življenjem njih občudovanje in ljubezen si pridobival, ali bi jih ne bilo veliko rešenih? Gotovo! In ker si sv. cerkev že od njega dni prizadevlje vse narode sveta v svoje naročje zbrati, s tem kaže, da je ona katoliška, in katoličani se tudi njeni otroci spričujejo, če po svoji moči razširjevanje sv. vere podpirajo. „Posvečeno bodi tvoje ime, pridi k nam tvoje kraljestvo!“

In kako naj to podpirajo? O, ni ne treba čez morja jadrati in ajdov po gozdu iskati; domá jih dovelj najdemo kerščenih ajdov. Ni ne treba, da bi kdo duhoven bil, tudi sicer se z lepim opominjanjem, svarjenjem podučevanjem veliko storí. Kolikrat je že priprosta pobožna žena prevzetnega bogotaja k veri spreobernila! Če nam ni dana moč besede, naj dobre bukve namesto nas govoré, ali pa peljímo zmotenega, dvomečega k razumnemu duhovnu. In kedar vsega tega nič ne moremo storiti, ostane nam vendar še trojno orožje, s kterim zamoremo nejevero zatirati, in pravo vero s sveto zmagovavno silo razširjati, in tega orožja se nam nikdar ne zmanjka, namreč: molitve, spokornih del in milošnje, s ktero se podpirajo taka društva, kterih posebni namen je razširjevanje sv. vere in taki možjé, kteri hodijo v daljne kraje sv. evangeli oznanovat, tudi če treba življenje zanj darovat. S temi priročnimi pripomočki zamore slednji kristjan apostelj biti; zatorej naj katoliški verniki nikdar ne zanemarjajo, velikrat, dà vsaki dan za povikšanje sv. cerkve, za razširjanje prave vere moliti in z vsemi pripomočki k zveličanju duš pomagati.

Molitev.

Prosimo te, o Gospod, prizanesi svojim služabnikom po častitem zasluženji svojega svetega škofa in spoznovavca Valentina, da bomo po njegovi priprošnji vseh zopernost rešeni. Po Jezusu Kristusu Gospodu našem. Amen.

8. Prosinec ali januar.

Sveti Severin.

Po smerti groznega Atila, hunskega kralja, v polovici 5. stoletja so divje trume raznih narodov hrumele po rimskih pokrajinah ob Donavi. Kakor ogromna nevihta se je narod za narodom valil. Požari in kervavi potoki so bili njih sled. Rimljani so imeli sicer še nekoliko terdnjav v oblasti, v kterih so katoliški prebivavci nekoliko zavetja dobivali; ali ajdovski in arijanski narodi so je vedno stiskali, in vse zunaj mest ropali, morili ali v grozne verige kovali, lepo zemljo pa v puščo devali. Bil je povsod le strah in trepet in obup. O tej prehudi sili se nanagloma prikaže ob bregovih Donave angelj tolažbe in pomoči, mož častitljive postave in miloserčnega obličja — sv. Severin. Nihče ne vé, odkod je prišel. Ko ga enkrat imeniten duhoven popraša po domovini njegovi, mu šalno odgovorí: „Ako misliš, da sem begún, skerbi, da veliko odkupnino za-me dobiš,“ resno pa pristavi: „Kaj neki naj služabnik Božji govorí

o rodu in domovini, skerbimo mar za dom v nebesih; to pa vedi, da me je Bog poslal, tolažit to ljudstvo v njegovih stiskah in nadlogah.“ Jezik njegov pa je razodeval, da je prišel od vzhoda, ali vsaj, da je mnogo let tam moral živeti.

2. Pričel je svoje apostolsko delo v Asturih (morda sedanji Stockerau ali pa Klosterneuburg) pri Donavi l. 455. Prebivavci tega mesta so bili pogreznjeni v vso hudobijo. Opominja je k pokori, toda ne marajo; tedaj jim zažuga jezo Božjo in odide. Res, sovražnik napade mesto in vse prebivavce pokončá. Dopolnjenje njegovih prerokeb in čudeži, ki jih je delal, so razglasili njegovo ime po dolgem in širokem. Popotoval je po sedanjem zgornjem in zdoljnem Avstrijanskem, Korotanskem, Štajarskem in zdoljnem Ogerskem. Po rimljanskih terdnjavah v Favijani (Dunaji), Batavi (Passau) in Juvaviji (Solnogradu) je zbiral razkropljene vernike, verdeval njih duhovske zadeve, je opominjal, učil, tolažil, varoval. Kamorkoli je prišel, povsod je širil blagoslov Božji med ljudstvom. Kteri so poslušali njegove besede, te je očitno varovala roka Božja, da so sovražnike ali srečno premagali ali pa čudežno bili rešeni sužnosti.

3. Kjer je bilo pomanjkanje in je glad terl uboge, tam je bogatim serca mečil, da so jim hrane dajali. Prebivavce sedanjega mesta Dunaja je stiskala huda lakota. Ko pozvedó od čudodelne močí Severinove, poprosijo ga, da bi k njim prišel, ter jim v tej silni nadlogi pomagal. Pride. Prokula, bogata vdova, je imela polne kašče žita, pa ni hotela pomagati revežem, ki so pomanjkanje terpeli. Severin jej sredi na ulicah resno očita njeno lakomnost rekoč: „Ti si plemenitega rodú, ti si kristjanka, in vendar si sužnja gerde lakomnosti, ali gorje tebi! Bog bo že skerbel za svoje otroke, ti pa boš svoje žito v Donavo pometala in boš ribe pasla, ker nočeš ljudí. Še utečeš šibi Božji, ako hitro revežem pomagaš!“ Vdova se prestraši in žito berž med uboge razdeli.

4. Skor trideset let je mož apostolski neutrudno popotval od kraja do kraja. Povsod je svetila njegova keršanska modrost, njegovo terdno zaupanje v Bogá, njegova čudodelna moč in goreča ljubezen do bližnjega. Ubogi so bili njegovi ljubljenci in kjerkoli je mogel, povsod jim je pomagal. Živel je grozno spokorno. Prebival je v prav ozki celici, postelja mu je bila plahta na terdih tleh. Postil se je vsaki dan do večera, tudi v najhujši zimi je hodil bos in razoglav. Ljubil je ponižnost čez vse, čertil pa napuh in ničemurnost. Dar čudežev in prerokovanja, glas in moč njegove žive besede, žar njegovih očí, miloserčno njegovo obličje in ogenj njegove ljubezni, — te čudne prikazni so z vso močjó prevzemale serca ljudi. Ne samo verniki so ga visoko častili, ampak tudi sirova arijanska ljudstva prek Donave so ga ko svetnika spoštovala in se ga — bala. Pri njih vojvodih je veliko veljal; mnogokrat so ga popraševali za svèt ter ga prosili blagoslova. Enkrat pride k njemu visok mlad junak, Odoaker, kralj Herulov, toda revno opravljen. Ali Severin ga prec spozná ter mu reče: „Le pojdi v Italijo, zdaj se sicer še s kožami ogrinjaš, ali kmalo boš dosegel mogočno oblast.“ Ko res Odoaker malo let potem s svojo vojsko Laško premaga in mogočen kralj tam postane, sporočí sv. Severinu, da mu hoče spolniti vse, česarkoli ga bo prosil. Severin ni želel za sé ničesar ko samo to, da bi kralj nekoliko jetnikov izpustil, in zgodilo se je. Za jetnike sploh si je Severin vedno veliko prizadeval in njegova prošnja jih je brez števila rešila. — Po mnogih krajih je zasadil klošterske naselbine, sam pa je najrajši prebival v kolibici pod ozidjem Dunajskim. Njegovo sveto življenje je zbiralo mnogo učencev okoli njega in za-nje je postavil samostan v Heiligenstadt-u, v kterem jih je k sv. keršanski popolnomosti napeljeval. Velikrat so ga hoteli za škofa posvetiti, ali ponižnemu varhu ubozih je bila nizka celica ljubša, ko visoka škofovska čast.

5. S tacim vspehom se je sv. Severin neprenehoma trudil za čast Božjo, za dušni in telesni blagor ljudí. Daleč na okrog se je svetil lesk njegovih čednosti; koderkoli je stopala noga njegova, povsod se je prikazal blagoslov Božji. Naposled se je izgorel, kakor se sveča izgori pri službi Božji in bližal se je čas, da je imel prejeti plačilo za svoja dela. Konec l. 482 ga poprimejo hudi bodljaji; prejme sv. popotnico, zaznamva se z znamenjem sv. križa in z besedami psalmovimi: „Vsaki duh hvali Gospoda!“ preseli se s tega sveta ravno tisto leto, ktero je bil prerokoval, 8. pros. 483. Njegovo truplo počiva v Napolu.

Sv. Severin se imenuje apostel norišk i, ne zató, ker je ljudstvo h keršanski veri spreobernil, ampak zavoljo svoje apostolske delavnosti po tistih krajih.

Obrazuje se v obleki opata nesóč cerkev ali bukve, kot pomenivno znamenje svoje apostolske delavnosti.

Kako lepó je ljubiti bližnjega in kako gerdó ljubiti le samega sebe.

Velika je bila ljubezen sv. Severina do ubozih in nesrečnih. Žaloval je z žalujočimi in plakajočimi in kjerkoli je mogel, tolažil je svoje brate, jim svetoval, jim pomagal. Da je pa čutil, da je terpel s terpečimi in nesrečnimi, to ni izhajalo iz njegovega mehkega občutljivega serca, ampak izviralo je iz živega studenca njegove goreče ljubezni. Le ljubezen do Bogá ga je gnala in vnemala, da se je tolikanj trudil za bližnjega. On vidi svojega Odrešnika, kako viseč na lesu križa se daruje za vse ljudi in celó za sovražnike svoje, in kako da tudi od učencev želi, da bi svoje brate ljubili. Ta pogled je tudi njemu dajal moč, da je najtežavniša dela ljubezni spolnoval. Zató je sam na-se pozabil in ni sebi živel, ampak drugim; ni poznal ne počitka, ne preneha, ni porajtal ne nevarnosti ne težav; kjerkoli je slišal klic, tje je hitel na pomoč. O duša keršanska! kako lepa pač je ta čednost — sveta darovavnost! Očisti tudi ti po zgledu sv. Severina svoje serce vse samoljubnosti in sebičnosti.

Zakaj neki Bog ni zapovedal, da bi človek sam sebe ljubil, ampak da naj bližnjega ljubi kakor samega sebe? Ker človek že brez tega sam sebe čez mero ljubi. Vsaki je že od rojstva sam sebičnik; le sebi je dober, le za-se hoče vse in pód-se koplje vse, le sam ná-se gleda, le sebi vse pripisuje, le sam sebi vse veljá in misli, da je solnce celega svetá. Ta samoljubnost, ta sebičnost oterpni človeško serce, da se nobeno sočutje in nobeno usmiljenje v njem ne more obuditi. „Da se le meni dobro godí, kaj mi za druge mar!“ to je modrost in ljubezen tega svetá.

Ali to ostudno samoljubnost Gospod Jezus prav ostro zavračuje. On hoče, da ljubimo tudi bližnjega in se ravnamo po pravilu: „Kar ti sam sebi želiš, to stori tudi bližnjemu, in česar ti sam sebi neželiš, tega tudi njemu ne stóri.“ In zavoljo tega hoče Jezus vse, karkoli bližnjemu storimo, tako sprejeti in poplačati, kakor bi bili njemu samemu storili. Gorje torej na sodnji dan vsem, kteri so se s hudičem tukaj tovaršili v sebičnosti, tovarši mu bodo tudi v pogubljenji. Zatorej pa, duša keršanska! olêvi (iznebi) se še danes kačje kože samoljubnosti. Ali bi ne hotela torej še danes v ta namen ubogemu milošnje podeliti, bolnika obiskati itd? —

Molitev.

Usmiljeni Oče nebeški! ki si iz ljubezni do nas grešnikov svojega edinorojenega Sina na križu pustil grozovito smert storiti, dodeli mi to milost, da slednjo samoljubnost zatarem v svojem sercu in da iz ljubezni do Tebe ubogim po moči pritečem na pomoč! Amen.

9. Prosinec ali januar.

Sv. Julijan in sv. Bazilisa.

Sv. Julijan, edini sin bogatih in pobožnih staršev, je bil rojen v Antiohiji. Verli keršanski učeniki so mu zgodaj vcepili ljubezen do sv. vere, ž njo pa tudi ljubezen do deviškega stanú. Ko pa 18 let dopolni, zaročijo ga starši, da bi njih rod ne zamerl, s plemenito devico Baziliso; ali ko sta bila sklenjena v zakon, po njegovi mili prošnji tudi ona vedno devištvo Gospodu obljubi in živela sta skupaj kakor brat in sestra. Po zgodnji smerti staršev, ki so njima veliko premoženje zapustili, posvetita se edino le opravljanju usmiljenih del. Hišo svojo spremenita v gostišče, v ktero sta preganjane kristjane sprejemala in jim stregla, Julijan moškim, Bazilisa ženskim. Zatorej se imenuje mučenec Julijan „radogost“ ali „gostoljub.“

2. V tej dobi zahrumí novo preganjanje zoper kristjane in ta sv. družina goreče prosi Boga, da bi jej podelil stanovitnost do konca. Bazilisa je bila pred morijo poklicana v deželo mirú. Julijanu pa Marcijan zapové, da naj na svojem domu malike častí. Julijan, ki je imel pod svojo streho veliko duhovnov, odgovorí, da hoče le Jezusu služiti. V grozovitosti svoji velí Marcijan njegovo hišo zapaliti in vse, ki so v njej, žive požgati, njega pa zvezanega pred sodbo pripeljati. Marcijan si prizadeva vse z lepa in z gerda, da bi ga Kristusu izneveril, ali zastonj. Julijan ostane stanoviten, in čeravno enemu beriču izbito oko ozdravi, vendar se ne potolaži trinog.

3. Marcijan dá Julijana v težke verige vkovati, in sredi terga mučiti, da bi kristjane ostrašil. Ali ravno, ko ga mučijo, gredó otroci iz šole in med njimi edini sinček oblastnikov, Celz. Zagledati mučenca, gine ga takó, da kar od sebe verže bukve in halo, k mučencu steče, se njegovih nog oklene in ga milo prosi, naj ž njim terpí in umerje. Oblastnik zaukaže, naj ga stergajo proč, ali ne morejo ga. Oba skup morajo, ker se tako terdno deržita, v ječo peljati. Po noči pride tje mašnik Antoni, in kersti ondi 20 vojakov, 7 druzih mož in pa malega Celza. Komaj oblastnik to zvé, urno sporočí cesarju, kteri zaukaže, naj se dalje mučijo, potem pa naj smert storé.

4. Tedaj postavi Marcijan sodnji stol na tergu; svete spoznovavce pred njega pripeljejo in cesarjevo povelje se jim oznani. Pri tej priliki obudí Julijan mertvega pogana, ko ga ravno k pogrebu nesó. Obujeni Anastazi hvali pravega Boga in prejme sv. kerst. Drugi dan so bili zopet pred sodbo peljani in obsojeni,

v kadéh, do verha z vrelo smolo napolnjenih, grozno smert storiti. 31 tacih kadí je bilo postavljenih, za vsacega ena. Brez strahú se jim bližajo hvalne pesmi prepevaje. Marcijan, ker ne more gledati sirovih muk, domú odide. Slišati, kako junaško se obnašajo, okrutnika sicer pretresne, ali ne omeči ga ne; materi pa serce poka, videti hoče dete svoje, sinčeka svojega. Z dovoljenjem moževim gre v ječo, da bi nedolžno ovčico Kristusu uropala; prosi ga tri dni, in se mu prilizuje z vso učenostjo materne obupnosti, ali naposled sama kristjanka postane in mašnik Antoni jo kersti. Ko oblastnik to sliši, ljutega serda skipí. Tistih 20 vojakov berž dá pomoriti, unih 7 bolj plemenitih mož na germadi sežgati, z druzimi pa hoče še poslednjo poskušnjo storiti.

5. V najlepšem tempeljnu napravi prekrasno daritev in tudi Julijana s tovarši pozove tje, da bi tudi oni ondi darovali. Ko Julijan tje pride, vpričo trume malikovavskih duhovnov pade na kolena ter moli, in glej, ko bi trenil, rušijo se maliki, zidovi pokajo, in mnogo duhovnov z grobljo zasujejo. Tedaj so bili kakor le mogoče mučeni, ali ogenj, zverine in druga mučila niso nič zmogla nad njimi. Poslednjič so bili z mečem ob glavo djani in so takó slavo nebeško dosegli 9. januarja. Grozoviti oblastnik tudi kmalo plačilo prejme, červi ga živega zglojejo.

Sv. Julijan se obrazuje z mečem v roci — okoli njega razrušeni kipi malikov.

Kako so bili kristjani mučeni.

Ljubi kristjan! glej, s kakovim orodjem so kristjane mučili.

Fig. 1. Tezavnica (equuleus, konjiček, ker je bilo to orodje podobno lesenemu konju). Mučenci so bili znak položeni na ta dva trama (aa), in noge so jim z vervmi križem zvezali. Te vervi so bile napeljane po majhnih valjarčkih ali škripcih, in ko so se začele okoli vreten ovijati, bili so udje iz sklepov izmaknjeni, kosti so se lomile in nohtovi po rokah in nogah so pokali. Zraven tega so jim rabeljni po bokih meso tergali z železnimi kremplji in aki, ali pa ga cefrali z biči, ki so imeli na koncu železne kavkeljčke; ali pa so je palili z bakljami. Večkrat so morali po več ur te strašne muke preterpevati. Ko so bile vervi zopet odvite, tedaj sta se tramova razmaknila, in truplo je obviselo na rokah in nogah kakor na vislicah.

Fig. 2. 1. Železni kremplji (ungulae). To orodje je bilo podobno železnim kleščam s špičastimi zakrivljenimi zobmí. Ž njimi so meso mučencem tergali. — 2. ak (uncus), ostro, le malo zakrivljeno kopje, s kterim so parali kožo in meso. — 3. Železne grablje ali greben (pecten), orodje v ravno ta namen.

Fig. 3. 1. Šibe (virgae) kratke šibe kakor v metlo zvezane; 2. ravno tako daljše šibe (flagra); 3. kij ali kol (fustes), krepélec na koncu ves gerčav; 4. jermeni (lora); 5. škorpijon ali korobač, bič z železnimi kavkeljčki. Tudi šibe ali metle s kavkljí ali vozali so bile tako imenovane. 6. Šibe, ki so imele na koncéh svinčene óblice (plumbatae), bile so volovske kite ali pa spletene iz jermenov, s kterimi so mučence

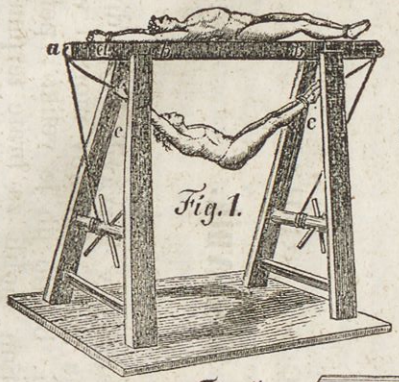

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

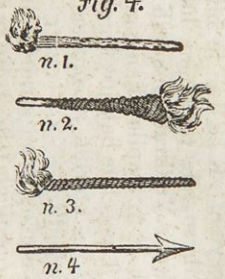

Fig. 6.

Fig. 5.

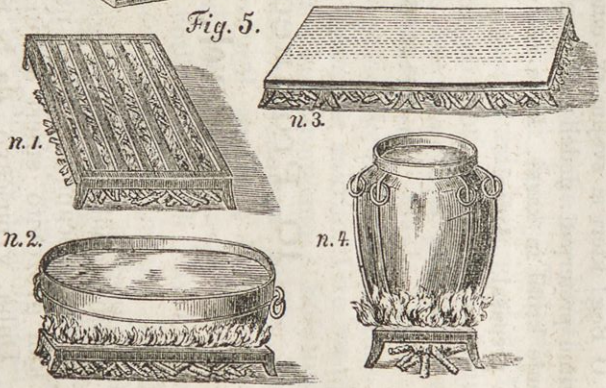

Fig. 7.

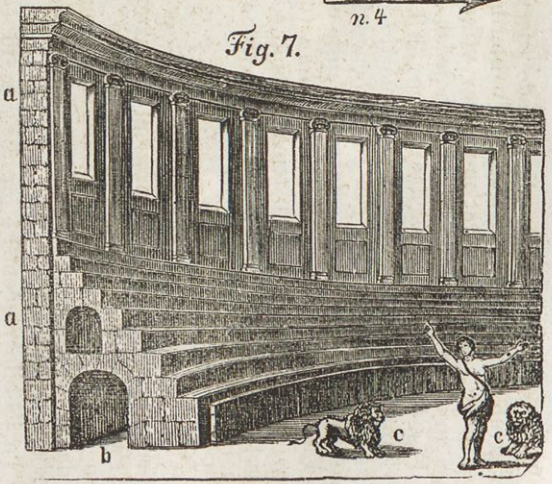

tepli. Tudi so mučence devali v klado (nervus). Klada je bila narejena iz dveh velicih širocih tramov, v kterih so bile izdolbene luknje, v ktere so noge, časi tudi vrat mučencev vtikali. Velikrat so morali mučenci dle časa in sicer v temnih smradljivih ječah v to trapilo vkambani prebiti.

Fig. 4. 1. Baklje (taedae) jelóve: 2. 3. posebne baklje (funalia) zvite iz vervi in polite z voskom ali pa z mastjó, s kterimi so mučence žgali; 4. osten (stimulus), s kterim so mučence bodli. — Železne plošče (laminae) so bile razbeljene, da so na njih mučence po straneh pražili.

Fig. 5. 1. Železna mreža ali lesa (craticula) in 3. železna postelja (lectus ferrens); pod tema dvema so kurili, da so mučence žive na njih pekli. 2. Kotel (lebes) poln vrelega olja, smole ali voska; 4. peč polna vrelega apna.

Fig. 6. 1. sekira, 2. meč, 3. raženj, 4. žaga, 5. kolo s špičastimi zakrivljenimi železnimi zobmi; 6. mesto posuto s črepinjami, na kterih so morali mučenci vsi ranjeni in raztepeni ležati.

Fig. 7. Amfiteater ali gledišćno okroglišče, v kterem so se ljudstvu razne igre kazale in v kterih so mučence stavili pred divje zverine, da so je raztergale. Amfiteater v Rimu (Collossaeum) je obsegal okoli 80000 gledavcev.

To je bilo mučeniško orodje, in to so bile navadne razne muke, ki so je morali kristjani terpeti za Kristusovo vero, in ki so je terpeli z največim junaštvom in z nepremagljivo stanovitnostjo. 300 let so divjali z ognjem in mečem zoper kristjane — mnogo milijonov jih je bilo tistih dob mučenih. Samo v podzemeljskih rakah (katakombah) v Rimu jih počiva poleg poveršnega števila poltretji milijon.

Ali resnica se je poterdila, „da je,“ kakor piše stari Tertulijan, „kri mučencev bila seme kristjanov.“

Molitev.

O Bog! kteri si svojim sv. mučencem dal vse muke za Tvojo vero stanovitno preterpeti: dodeli tudi meni to milost, da bom vse svoje slabo poželenje krotil in kazni, ki je za svoje grehe zaslužim, v duhu pokore voljno prenašal. Amen.

10. Prosinec ali januar.

Sv. Pavel, puščavnik.

V tistih dobah, ko je poganstvo v kervavih bojih divjalo, zoper kerščanstvo, in je na tisoče vérnikov moralo v mukah grozovito smert storiti, bežalo jih je veliko, peljanih od sv. Duha, v puščavo, da bi tam molili za brate terpine, se pokorili za grehe poganov in svet razsvetljevali z lučjo svojih

čednosti. Pervak teh pobožnih puščavnikov je sv. Pavel, rojen od bogatih staršev v egiptovski pokrajini dolenji Tebaidi. Star 15 let zgubí očeta in mater. Od zgodnje mladosti je služil Bogú, strah Božji je bil njegov vodnik po poti pobožnega življenja. Ob času Decijevega preganjanja, ker si ne upa prestati strašnih muk, zbeží najpred k svoji omoženi sestri, kmalo potem pa v puščavo. Po dolgem popotovanji pride do pod visoke gore, kjer zapazi skalnato votlino z velicim kamnom zakrito. Gre va-njo in najde tu prostorno, ozgorej svetlo plan obsenčeno s košatimi vejami visoke palme, ki je žarkom opoldanjega solnca branila va-njo pripekati. V votlini je vervral studenec bistre vode, ki se je po kratkem toku zopet pod zemljo ponikaval.

2. Tukaj v tej prostorni votlini si izvoli Pavel bivališče svoje. Studenec mu je dajal pijačo, palma s širocim listjem in sočnatim sadjem pa ga je preskerbovala obleko in hrano. Bil je star 22 let, ko je bil v to puščavo prišel. Hotel je tukaj ostati, dokler vihra preganjanja ne potihne in potem se med svet poverniti, ali Bog je imel ž njim druge namene. V molitvi in premišljevanji mu podeli Bog najslajšo tolažbo in samotarno življenje

se mu tolikanj priljubi, da terdno sklene, nič več se ne vráčati med svet, ampak tukaj neprenehoma za-nj moliti. Do 43. leta je vžival edino le palmov sad, ali ko mu ostarela palma sadú več ne rodí, nasituje ga usmiljeni Bog vsa pozneja leta kakor druzega preroka Elija po krokarju, ki mu vsak dan pol hleba kruha prinese. Kaj je svetnik teh 90 let, ki jih je v puščavi preživel, delal, to sam Bog vé. Gotovo je spolnoval, kar je najlepše; spolnoval je namreč voljo Božjo in kdor to spolnuje, dela to, kar je najimenitniše.

3. Ali to sveto življenje ni imelo med svetom neznano ostati. Vélicega sv. Antona, 90letnega starčka, jamejo obhajati skušnjave ničemurnih misli. Domišljuje si, da nikdo ni tako dolgo v puščavi služil Bogu, kakor on. V to domišljevanje potopljen zasliši glas Božji, kteri mu velí, naj poišče v puščavi enega služabnika Božjega. Čez dva dni in dve noči hodá po sledu žejne volčice dospè do temne votline, v kteri zapazi nekako svetlobo in tukaj je bilo prebivališče sv. Pavla, ki pa se je bil zaperl. Po dolgem terkanji, zdihovanji in jokanji mu Pavel odpre in ga serčno sprejme. Svetnika, ko se zagledata, pokličeta se po imenu, se objameta, poljubita in hvalita Bogá. Vsedeta se na kamen in Pavel jame govoriti: „Glej, tukaj je tisti, ki si ga tako skerbno iskal. Vidiš pred seboj človeka belih las, sive brade, ki ga teži breme let in bode kmalo prah in pepel. Ali povej mi, kako se še na svetu godí, ali je hudobije še toliko, ali greh še toliko zlega napravlja, ali je še kaj malikovavcev?“ Ko se pogovarjata, priletí krokar, vsede se najprej na palmovo vejo, potem pa na zemljo zletí, položi cel hleb kruha pred Pavla in zopet zletí.

4. Anton se čudi, ali smehljaje mu reče puščavnik: „Glej, kako dobrotljiv je naš Bog! Že 60 let mi pošilja dan na dan po pol hleba po tej ptici; danes, ker si ti k meni prišel, pošlje celega, da bi pokazal, kako skerbí za tiste, ki njemu služijo.“ — Na to zahvalita Boga, se vsedeta k studencu, lomita kruh in jesta in se s hladno vodo okrepčata. Celo noč potem prečujeta z molitvijo, s prepevanjem psalmov in s svetimi pogovori. Drugo jutro reče Pavel svojemu gostu: „Ljubi brat! pač bi me serčno veselilo in bilo bi mi sladko tolažilo, še dalje s teboj se pogovarjati, pa prišla je ura moja. Gospod mi je obljubil, da te bom videl pred svojo smertjo; želja se mi je dopolnila. Bog te je sem pripeljal, da moje truplo pokoplješ v zemljo, iz ktere je vzeto. Idi torej in prinesi mi plašč, ki ti ga je dal škof Atanazi, da boš ž njim moje truplo ogernil.“ Bridke so te besede za Antona, ali vendar se neutegoma poda na pot, da bi sv. Pavlu voljo spolnil. Ko se bliža svoji celici, prideta mu dva učenca naproti. „Oče! kje si se pa tako dolgo mudil,“ ga vprašata. „Jaz sem ubog grešnik,“ odgovorí jima, „in nisem vreden služabnik Božji imenovan biti. Videl sem Elija, videl sem Janeza,

videl sem — Pavla!“ Izgovorí, vzame plašč in se urno verne k prebivališču sv. Pavla. Pa že preden tje pride, vidi, da dušo sv. puščavnika angelji v nebesa nesó. Anton ostermí pri tej prikazni in zdihne v bridkih solzah: „O preljubi oče! ali sem te zató tako pozno spoznal, da bi te tako naglo zgubil!“

5. Ko pride v votlino, najde Pavla mertvega. Klečí kakor bi bil zamaknjen v gorečo molitev, ali duša njegova je bila že v raj odhitela. Zavije tedaj sv. truplo v plašč ter ga nese iz votline psalme prepevaje. Ali kakó ga bo pokopal? Ko to premišljuje, glej pritečeta dva leva in se žalostno rujoveča vležeta k sv. truplu, potem pa s kremplji izkopljeta globoko jamo in va-njo Anton truplo Pavlovo položi. Ko ju sv. Anton blagoslovi, zveri zopet v puščavo zdirjate. Anton se verne v svojo celico, seboj pa vzame obleko, ki si jo je bil Pavel sam naredil iz palmovih listov. Imel jo je v časti, ko najdraži zaklad in nosil jo je le o največih praznikih. Sv. Pavel, očak puščavnikov, je umerl l. 343 star 113 let.

Obrazuje se v obleki iz palmovih listov, zraven njega pa krokar s hlebom v kljunu.

Kako naj v Boga zaupamo.

Nad sv. Pavlom se očitno razodeva, da Bog ne zapustí svojih služabnikov, kteri zvesto spolnujejo njegovo sveto voljo, in da tudi v njih časnih potrebah po očetovsko za nje skerbí. Sv. Pavla je bil Bog namenil za vodnika tistemu obilnemu številu sv. spokornikov, ki naj v puščavi, daleč od sveta, za rešenje in zveličanje ljudí molijo in se pokoré ter sami sebe posvečujejo z neprenehoma delom in z molitvijo, ki naj svetu zagrezenemu v vsaktere gerdobije in krivice svetijo kakor živi svetli zgledi nasledovanja Kristusovega po križevem potu. — To je bila volja Božja in sv. Pavel jo je na tanko spolnoval. Zató je Gospod s prav milo skerbnostjo nad njim čul ter mu po ptici pošiljal vsakdanjega kruha. Zavoljo tega pa se predrami, keršanska duša, in vso svojo skerb Gospodu prepusti. Mi sicer ne smemo čudežev pričakovati, dokler hodimo po navadnih potih življenja, in si tudi zamoremo po navadnih potih potrebne hrane pridobivati, in dokler lahko tergamo s palme sad, se ne ozirajmo, da nam prinese hleb ptica izpod neba; tega pa se smemo nadjati, da nam bo Bog gotovo pomagal, samo da se njemu izročimo. On nam more vselej pomagati tudi brez očitnih čudežev, da nam nakloni ali serca usmiljenih ljudí, ali da natorne postave tako ugodno oberne, da nam zemlja rodovitno naročje obilo odpre. Kteri Boga ljubijo, tém se vse rečí k dobremu iztekajo. Kjer nam navadni natorni pridelki ne zadostè, tam si Bog ni rok zvezal in se ni djal ob svojo moč čudeže delati. In tako slednje čase pogostoma nahajamo v življenji pobožnih ljudí, da se skoraj mora reči, da le po čudežu se jim je v sili pomagalo. Zatorej ni keršansko mučiti se s skerbmí zarad prihodnosti, kako se nam bo godilo, kako bomo otroke preskerbeli, kje živeža dobili, kaj bomo počeli, če bo suša, lakota, vojska, itd.; pa še bolj nekeršansko je, iz zgolj strahú, da bi glada ne pomirali, legati, goljufati, krasti, ropati, odirati, s prepovedanim blagom ali po prepove-

danih potih kupčevati (kontrabantirati) in sploh po krivičnem zaslužku segati itd. Taki ljudjé sami od sebe odbijajo ljubeznjivo roko Gospodovo. Oni ne pogubljajo samo duše svoje, ampak tudi časne nadloge je tepó, da bi spoznali, da Bog je Gospod, človek pa je slab in kerhek. Kdor pa v Boga zaupa, ta si ne dela praznih skerbí in mu jih delati si tudi treba ni. Bog sam prevzame njegove skerbi in potrebe, in pomaga mu o pravem času in ko bi tudi moral s čudežem. „Iščite najpoprej Božjega kraljestva in njegove pravice, in vse drugo se vam bo priverglo.“ (Mat. 6, 33). Še nikdo ni lakote poginil, kdorkoli je Bogu zvesto služil in terdno va-nj zaupal.

Molitev.

O Bog, nebeški Oče! kteri si dal svojemu svetemu služabniku Pavlu tako veliko zaupanje v tvojo dobrotljivost in tako gorečnost v spolnovanji tvoje volje: daj tudi meni to milost, da me bo vedno le tvoja sv. volja vodila, in se potem tudi v terdnem zaupanji v tvojo očetovsko skerbnost vedno ohranim. Amen.

11. Prosinec ali januar.

Sv. Teodozi, očák menihov.

V poslednjem času nahajamo ljudí, kterih svet s svojim šumečim gibanjem, s svojimi puhlimi blagotami ni mogel nasititi, kterih serca so čez meglene pozemeljske nižave hrepenele le gori v svetle raje nebeške. In kakor Izraelci iz dežele sužnosti — iz Egipta — v obljubljeno deželo, romali so tudi oni skozi samotno puščavo v večno domovino. — Teodozi je bil rojen l. 423 v Magariasu, majhnem tergu v Kapadociji od premožnih in pobožnih staršev. Takrat se je vernemu ljudstvu vselej pri službi Božji nekoliko iz sv. pisma bralo. Teodozi se je zgodaj vadil v branji teh sv. bukev, in zatorej je bilo temu pobožnemu mladenču izročeno to lepo cerkveno opravilo. Ali vsaka beseda, ki jo je ljudstvu bral, segala je njemu samemu takó v sercé, da sklene, edino le Gospoda Jezusa nasledovati. Zapustí tedaj starše in dom in roma v Jeruzalem, da bi svete kraje obiskal, in tam se z Jezusom posvetoval, po kakošnem potu bi najvspešneje za njim mogel hoditi. Izročí se tam vodstvu starega puščavnika Longina, in od njega si tudi samoto priljubi. Po prošnji pobožne žene, ki je na cesti v Betlehem bila cerkev sezidala, nagne Longin Teodozija, da oskerbovanje

te cerkve prevzame. Ali toliko ljudí je k njemu prihajalo in toliko časti se mu je skazovalo, da se tega zbojí; in da bi se teh častí ne prevzel in bi kacih ničemurnosti ne začel pasti, v samoto zbeží.

2. Na visoki samotni goličavi v skalnati votlini najde pripravno zavetje in ondi prebiva 30 let. Kakor se v temni gori verh tanke jele kviškoma vzdiga, tudi njegovo plameneče hrepenenje le proti nebu kipí in neprenehoma molitev in premišljevanje nebeških rečí mu le še večo žejo po njih budí. Ne dá si počitka nobenega in hrana mu je pičla — sočivje in divje rastline, kruha ne okusijo usta njegova. Kakor medonosno cvetico v gozdu, če tudi daleč od bučelnjaka, hitro najdejo pridne živalce — Bog sam je tje pelje: tako tudi pobožni ljudjé najdejo samotarnega Teodozija in gredó za njim, kakor bučele za matico. Da bi se učili svetu odmirati, učí je, naj si kopljejo grob; kedar namreč človek misli na smert, takrat iz dna serca shrepení po samoti. Ko je bila ena jama izkopana, vpraša sv. Teodozi: „Kdo pač bo pervi izmed nas v tem grobu počival?“ Tu pristopi mašnik Bazili, poklekne pred Teodozija ter reče: „Blagoslovi me, jaz bodem pervi.“ In res, čez 40 dni je sladko v Gospodu zaspal.

3. In čedalje več ljudí je k njemu prihajalo, imenitnih in bogatih, ki so želeli pod njegovim vodstvom v samoti živeti. Ko bi bil smel on po lastnem serčnem nagnjenji ravnati, vse bi bil poslovil, ali pa sam jim ubežal, ker je najrajši samoten hotel Bogu služiti; ali on vedno premišljuje, da človek ni sam za-se na svetu, ampak tudi za blagor bližnjega. Zatorej prosi Bogá, naj mu razodene, kaj mu je storiti. In Bog mu razodene, da serce zamore v njem prebivati, če tudi človek po telesu med svetom biva. Tedaj zapustí samoto in postavi klošter, v kterem so vsi skupaj živeli v prelepi keršanski druščini. Samostan se je čedalje bolj širil, in postal je prostorno mesto bratovske ljubezni, molčeče tihote in blagega mirú. Obsegel je tri cerkve za menihe raznih narodov, v kterih se je v treh jezicih noč in dan Bogu hvala prepevala. Pa ne samo z molitvijo, ampak tudi z ročnimi deli so se menihi pečali, da so si potrebnega živeža pridobivali in niso nikomur nadlege delali; verh tega pa so najlepša dela usmiljenja doprinašali. Klošter je stal blizo Betlehema, in zatorej je bil zmeraj poln popotnih ljudí. Tudi so bile v kloštru tri bolnišnice, v ktere so vsakoverstne bolnike sprejemali ter je oskerbovali, če tudi so morali sami pomanjkanje terpeti. In Teodozi vedno prizadevaje si, dobrote deliti, revo tolažiti, bolečine hladiti, solze otirati, žalost v veselje spreobračati — v tem miloserčnem djanji vedno ohrani tisto mirnost serca, kakor v največi samoti. Vodil je svoje učence z razsvetljeno modrostjo in očetovsko ljubeznjivostjo in kraljevala je med to sveto družbo nebeška edinost serca in duhá.

4. Pride pa nad Teodozija huda skušnja. Takrat se je bil velik del kristjanov poprijel krive vere, ki jo je cesar Anastazi sam podpiral, da ste namreč obe natori v Kristusu — Božja in človeška — v eno samo natoro stopljeni. Cesarju je bilo veliko mar, da bi tudi Teodozija zvabil na svojo plat. Pošlje mu torej veliko denarja, češ za reveže, zares pa, da bi ga za-se pridobil. Teodozi denar ubogim razdelí; ko mu pa Anastazi kmalo potem ta krivoverski člen pošlje v podpis, skliče menihe, je opominja, naj pravo vero zvesto ohranijo, cesarju pa piše: „Če nam je dano na izbiro, ali v krivi veri sramotno živeti, ali pa v pravi slavno smert storiti, vedi, da si izvolimo smert. Rajši bi videl, da bi se vse cerkve zapožarile, kakor pa krivi nauki po njih se oznanovali.“ Zdi se, da je to pismo cesarja nekoliko osupnilo. Ali vendar kmalo potem zopet nove naklepe kuje zoper pravo vero, razposlal je namreč vojake, ki so morali paziti, da ni nihče veri zoperval. Tu hití 94letni starček Teodozi v Jeruzalem stopi na leco, pred vsem svetom glasno oznanuje pravo vero, cesarjevo zmoto pa nestrahoma očitno prekolne.

5. Hodil je potem od kraja do kraja, da je tudi drugod ljudstvo zmote varoval, ga učil, opominjal, naj se resnice derží in je v ta namen tudi svoje učence razpošiljal. Cesar serdit nad tem, zapodí gorečega starca v prognanstvo. Po nagli smerti cesarjevi pa se Teodozi berž verne v samostan, v kterem je še enajst let živel v prejšnji ostrosti in svetosti, dokler ga 105 let starega smert ne preseli l. 529 v domovino, v ktero je tolikanj hrepenelo njegovo serce. Poslednje leto je hude bolečine terpel. Reče mu star menih: „Prosi Boga, da ti bolečine nekoliko potolaži.“ „Ne govori mi tako,“ zaverne Teodozi;“ „mnogo sem dobrega na svetu že vžil; ko bi nič hudega ne terpel, ne bi imel nobenega zasluženja in Gospod bi mi lehko rekel: „Ti si dovolj dobrega že na svetu prejel.“ Tako krepka je bila duša njegova, čeravno se je kakor vela mladika komaj še debla deržala. Bog pa je pokazal z mnogo čudeži, kako prijetno mu je bilo njegovo djanje.

Samota.

V življenji sv. Teodozija vidimo posebno dvoje: eno, da je iskal samoto, drugo, da mu je bila samota koristna za krepostno djansko življenje. Kedar začne pšenično zerno v zemlji kliti, ne spušča se precej nakviško, da bi delalo klas, ampak razžene najpred po tihi temni zemlji korenine, še le ko se doli razprostí in zemlje terdno oklene, prikaže se na dan, odganja peresca, se vzraste v steblo, razcvete v klas in obrodí zopet tečnega zernja obilo. Tako se godí tudi z dušnim življenjem. Kedar človek biva v tihi samoti, takrat duša njegova korenine odžene. Zemlja njena pa je Bog sam.

Mojzes je bil najpred 40 let pastir v puščavi, predno ga je Bog postavil za slavnega vodnika izraelskemu ljudstvu.

Sv. Janez kerstnik se je s preostrim življenjem v puščavi v najhujši samoti pripravljal, predno je nastopil svoje imenitno poslanstvo ko predhodnik Gospodov.

In Odrešnik sam je najpred v tihoti in nepoznanosti živel v Nazaretu, potem se je postil v puščavi 40 dni in 40 noči, in tudi tista tri leta, ko je povsod očitno učil, čudeže delal, dobrote delil, se je večkrat od svojih učencev ločil, šel na samotno goro: in ondi sam s svojim nebeškim očetom v goreči molitvi se pogovarjal.

In tako je tudi sv. Teodozi in ž njim vsak pravi kristjan že od njega dni ljubil samoto, ker zlasti v nji se človek najtesneje s svojim Bogom sklepa, najglobeje v nebeške reči vtaplja in duša najbolj spoznava in čuti svoj stan, svoje bolezni, hibe in rane. Samota je kopel, v ktero se duša potopi, da se zamore očiščena in ozdravljena zopet med svet verniti.

Ljubi kristjan! če tudi ne moreš zapustiti doma in rodovine, da bi za cele dni v samoto se podal, vendar pa pridejo ure, ob kterih se z lahkoma nekoliko umakneš in pred njim skriješ, da bi nekoliko časa sam bival v družbi svojega Bogá. N. pr. kedar vsi ljudjé iz cerkve odidejo, se lehko sam še kaj tam pomudiš, ali kedar se spraviš k počitku, ali kedar greš po svojem delu, o kako lehko povzdigneš svoje serce k Bogu, da se v njem žejno napoji, žalostno potolaži, trudno opočije in naserka novih močí. Kako lepe misli se tedaj v človeku obudé, kako se duša omili in po nebeški domovini shrepení! O koliko lepše je to, kakor po hišah se potikati, prazne marnje delati, s pustimi pomenki zlati čas tratiti, ljudi obrekovati, presojevati, in tako dušo natrošati s strupenim prahom slabih misli in žal besed, kteri se kakor ujeden merčes vsede na mladi sadež, ki ga je morda beseda in pa očitna služba Božja v nas posadila. Saj mora človek že tako več, kakor je za-nj hasno, med šumom in hrumom prebivati in se med njim gibati. Kdor se torej nikdar iz tega posvetnega ropota v tiho samoto ne umakne, ta se ne ohrani v čednostih in nima močí po keršansko zmeraj misliti, delati in se raznim skušnjavam v bran postavljati. Poprimi se torej kristjan slednje priložnosti, ko utegneš sam biti. Kdor se v samoti le dolgočasi, kdor le med svet rad zahaja, le za rajanjem oprezva, to je slabo znamenje; kaže le, da Boga pač malo ljubi, da mu Bog ne zadostuje, ali pa da hoče s tem vednim preganjanjem in dervljenjem le svojo slabo vest dušiti, da mu pregreh njegovih očitati ne more.

Koliko koristna da je samota, beri tudi v Tomažu Kempčanu pogl. 10. in 20.

Molitev.

O Bog! kteri si sv. Teodoziju tako veliko ljubezen do samote vlil in ga v njej do tolikanj nenavadne svetosti pripeljal; dodeli tudi meni to milost, da Te bom rad v samoti iskal, in v tebi tudi našel največo radost in veselje. Po Jezusu Kristusu Gospodu našem. Amen.

12. Prosinec ali januar.

Sv. Arkadi, mučenec.

Mnogoverstne prikazni hité v naglih spreminih v vsakdanjem življenji mimo nas: hrumeče terzine in molčeče planine, visoke palače in nizke kolibe, prek valovitih vodá košati logi in travniki zeleni, bistra učenost in otroška prostost, burno gibanje in skrito djanje, ogromno bogastvo in tuhla siroščina, čezmerno vživanje in hudo pomanjkanje, glasna radost in nema žalost; — tako tudi sv. cerkev dan na dan nove podobe in prizore mimo nas prepeljuje, nam nove svetove katoliške vere v zgled razkazuje. Včeraj nam je kazala mirovito ljubeznjivo ravnanje matorega slovečega opata blizo Betlehema, danes nam oči obrača na kervavo morišče mladega komaj poznanega moža v Afriki. Iz življenja sv. Arkadija nam ni nič znanega, le o njegovem mučenstvu nam je sporočeno. V Cezareji mavretanski se vname proti koncu 3. stoletja grozno preganjanje zoper kristjane. Pogani napravijo slovesne daritve svojim malikom, in kdor se k darovanju ne gnjeti, malikom na čast na glas ne prepeva, kadila na žerjavico ne trosi, vencev ne plete, že obveljá za sovražnika bogov. Kdor se umika, silijo ga, ovenčane klavne živali po mestnih ulicah prepeljevati, ogenj na altarji netiti, in dišave na-nj trositi. Gorjé torej očitnemu kristjanu. Derhal mu hišo razbuha, njega pa terpinči ter tira v ječo in v smert. Arkadi, da bi temu divjanju utekel, zapustí vse svoje bogato premoženje, zbeží iz mesta, in se skrije na sámoč kraji, kjer čuje, moli in se posti, da bi od Boga moč zadobil za prihodnje terpljenje. Ko cesarski oblastnik zvé, da je Arkadi zginil in ga ni pri malikovavskih daritvah, pošlje vojake preiskat njegovega stanovanja. Namesto njega zasačijo samo enega sorodnika in tega privlečejo pred sodnji stol.

2. Oblastnik zapové, da ga tako dolgo v ječo pripró, dokler Arkadija samega ne zgrabijo. Komaj Arkadi to zvé, že se živo hrepenenje po mučeniški smerti v njem obudi; hití torej sam pred sodnika ter reče: „Ako si mojega hišnika zavoljo mene v železje vkoval, izpusti ga, nedolžen je; sam sem prišel, da ti odgovorim, karkoli me hočeš vprašati.“ Oblastnik mu hoče še zdaj prizanesti, samo da malikom daruje. Arkadi pa mu odgovorí: „Kaj tako nespametno govoriš? Ali morda meniš, da boš služabnike Božje ostrašil, če jim žugaš, to revno življenje pogubiti in tudi v najbolj grozovito smert je obsoditi? Mi vemo, da je pisano: Kristus je moje življenje in umreti je za-me do-

biček. Izmisli si nova trapila, znajdi muke najhujše, raztogoti se kar moreš, ali vedi, da od prave vere nas nikdar odvernil ne boš.

2. Po teh besedah poprime trinoga peklenska serditost in izmisli si muke nove neznanske. Usta togote peneča — velí rabeljnom: „Zgrabite tega brezbožnika, naj se prenasiti smertnih muk. Razpnite ga na križ, in odsekajte mu ud za udom; odrežite mu perst za perstom, dlan za dlanjo, komolec za komolcem, ramo za ramo; ravno tako na nogah, razsekajte je, da nič razun trupla ne ostane. Ravnajte počasi, da v zverhoma meri okusi, česar je želel, da bo zvedel, kaj se pravi domače bogove zaničevati in ptujim se uklanjati.

4. Komaj oblastnik to strašno povelje izreče, že vlečejo rabeljni na morišče serčnega spoznovavca. Prišed tje, poklekne ter moli, in ker misli, da mu bodo glavo odsekali podá jim sam vrat; ali rabeljni mu rekó, da naj roke raztegne. In ko mu začnó perste odrezovati, zakliče: „Tvoje roke, o Gospod, so me vstvarile in naredile, daj mi stanovitnost!“ Rabeljni pa po povelji počasi nadaljujejo svoje mesarno delo in ud za udom odrezuje ostri nož. Arkadi pa z vso poterpežljivostjo terpi te grozovite muke, in tolikanja krepost ga navdiha, da veselega obličja gleda na odrezane ude ter vsklikne mile besede: „O vi blaženi udje, ki ste vredni tako svojemu Bogu služiti. Nikdar vas nisem tolikanj ljubil, ko ste bili združeni s telesom, kakor sem zdaj vas vesel, ko vas odločene gledam. Zdaj ste udje Kristusovi, in tudi jaz, vém, da sem Kristusov; to sem zmeraj in želel čez vse.“

5. Na tó se oberne k gledavcem ter jim spregovori: „Gledavci nenavadnih muk! malo je kar terpim in lehko je za tega, kteri pričakuje presrečne večnosti v nebesih. Zapustite vendar prazne malike, ki vam nič pomagati ne morejo. Spoznajte mojega Boga, kteri vam moč daje; za-nj umreti, pravi se, življenje pridobiti. Za-nj terpeti je veselje; njegova ljubezen se nikdar ne zmanjša, njegova čast vedno raste; k njemu grem po tako kratkih mukah, ž njim se večno veselit.“ Pogane stermeče te besede do živega presunejo, njegova vesela poterpežljivost pa je gine do solz. Ko sodnik vidi, da Arkadi še ni umerl, zapové trebuh mu prerezati in čreva mu iztergati. Zdaj mučenec še enkrat oči proti nebu povzdigne ter s klicem: „Zahvalim te, o Gospod! da smem gledati tvoje nebo, od koder svojega zveličanja pričakujem,“ svojo prelepo dušo v roke Jezusove izdihne (12. jan.) Kristjani pa, čudno poterjeni v veri, zberó njegove sv. ude in je z vso častjo pokopljejo.

Obrazuje se z nožem v roci ko orožjem svojega mučenstva.

Kako si nravno ali v duhovskem pomenu odrezujmo roke in noge.

Bog hoče od nas, da bi tudi mi posnemali Arkadija, ter Njemu darovali ude svojega telesa, samó da v drugi podobi. Gospod Jezus pravi: „Ako te pa tvoja roka ali noga pohujša, odsekaj jo in verzi jo od sebe; bolje ti je hromemu ali kruljevemu iti v življenje, kakor dve roki ali dve nogi imeti, pa verženemu biti v večni ogenj. In ako te tvoje oko pohujša, izderi ga in verzi ga od sebe.“ (Mat. 18.) To se pravi: Morda imaš kako reč ravno tako rad, kakor svojo roko ali nogo, in da bi bilo ravno tako težko od nje se ločiti, kakor bi ti hotli odrezati roko ali nogo, in vendar se mora to zgoditi, ako se nočeš veri odpovedati in od Boga zaveržen biti; n. pr. utegnil bi si pri svoji obertniji ali kupčiji veliko premoženja pridobiti, ali to premoženje bi bilo krivično; utegnil bi morda koga za mnogo denarja ogoljufati in nikdo bi ti pred sodbo krivice skazati ne mogel — nikar tega ne delaj in ako si storil, poverni, kar si po krivici pridobil, in če tudi te potreba pritiska in če tudi bi se teže od tega mamona ločil, kakor od roke in noge, nič ne pomaga — proč ž njim. Ali n. pr. imaš znanje s kako malopridno osebo in se imata rada in sta velikrat v nevarni priložnosti greh storiti, ali pa sta že grešila: oj! odpovej se jej, in ko tudi bi bilo še tako bridko za tvoje serce, in ko tudi bi bilo življenje brez nje neprenašljivo breme, nič ne pomaga, zvezo ž njo moraš razdreti in ko tudi bi te tako bolelo, kakor bi si z razbeljenim železom oko v glavi žgal. — Ali n. pr. je med dvema narobe ljubezen — sovraštvo, in slednji nju misli, da ne more drugemu odpustiti, ž njo spravo storiti, jej prijazno roko podati: nič ne pomaga — to mora biti in ko tudi bi jo tako stežkoma stalo, kakor bi mogla z lastno roko nogo si odsekati, sicer se ves človek pogubí po duši in po telesu.

Enako tudi v druzih rečéh, n. pr. stran zapravljivosti, če gospodar rad po kerčmah popiva, pa mošnja tega ne premore; ali če kdo pri igrah poseda, da bi kaj priigral; pregrešni plesi, samopašno radovanje itd.; v tacih rečéh mora kristjan Bogu in zveličanju svoje duše dar prinesti — nekervav sicer pa vendar boleč, in sicer grozno skleč, če se je bil v te reči zaljubil, se ves va-nje zatelebal. Tu je le dano na izbiro, izvoliti namreč Kristusa in izveličanje svoje duše, ali pa greh in pogubljenje. Prevdari, kaj ti je storiti. Pomisli, bolečine, ktere je terpel sv. Arkadi, so se mu spremenile v večno veselje; veselje pa, od kterega se zdaj kdo noče ločiti, bo minulo, ko sanje, in se mu spremenilo v večno žalost. Oserči se, kristjan, odsekaj, odreži škodljive odrastlike in živel bodeš.

Molitev.

O Bog! ki si dal svojemu služabniku sv. Arkadiju moč, tako grozovito smert za vero preterpeti, dodeli mi, da bi mogel zgled njegov posnemati in vsemu rajši se odreči, kakor pa z grehom tebe razžaliti. Po Jezusu Kristusu Gospodu našem. Amen.

13. Prosinec ali januar.

Sv. Veronika Milanska, nuna.

Vse ljudí je Bog vstvaril, vse ljudí je Bog odrešil, zatorej si izbira on izvoljence svoje iz vseh narodov in stanov. In časi kakor apostelj govorí, izvoli si Bog ravno, kar je slabo pred svetom, da osramotí, kar je mogočnega, ali kakor je pela preblažena mati Gospodova, on mogočne pahne s sedežev in ponižne povzdigne. To vidimo poterjeno nad svetnico, ktere god in praznik katoliška cerkev današnji dan obhaja.

2. Sv. Veronika se je rodila v neki vasi blizo Milana. Njeni starši so bili revni seláki, pa bogati v keršanskih čednostih. Posebno oče njen je bil zgolj poštenost, najmanjša goljufija mu je bila največa gnjusoba. Kedar je kaj prodajal, vselej je kupec naravnost in natanko spoznal, kaj je nad njegovim blagom dobrega, kaj slabega. Revščina pa je je tolikanj terla, da hčerke svoje še v šolo niso mogli pošiljati. Veronika se ni torej naučila brati ali to je ni oviralo, Bogu z vsem sercem služiti; saj so jej starši sami v tej reči bili najlepši zgled. Molitev je bila njeno najljubše opravilo in vedno je prav zvesto poslušala nauke, ki so je drugi otroci v šoli prejemali. Že od prav zgodnje mladosti jej je bil sv. Duh podelil prav globoko spoznanje skrivnosti sv. vere, in po notranji molitvi ter vednem premišljevanji je njena vednost v nebeških rečéh in rast v pobožnosti vedno veča prihajala.

3. Z molitvijo in z druzimi pobožnimi vajami je sklepala prav marljivo delavnost; skerbno se je varovala postavanja in svoje starše in druge vikše je poslušala tudi v najmanjših rečéh. S svojimi verstnicami je živela v preserčni sloščini, jim je storila dobro, kjer je môgla in imela se je le za najmanjšo, poslednjo med njimi. Posebno si je prizadevala, svojo lastno voljo zatajevati in tako visoko stopnjo je v tem zatajevanji dosegla, da ji kaj lastne volje skoraj ni bilo nič več zaznati. Njeno občevanje je bilo v nebesih, njene misli vedno pri Bogu, in tudi med

mnogo opravili in sredi med ljudmí ni pozabila svojega ljubega Bogá; samoto je posebno ljubila, svetnega hruma se je skerbno ogibala, ali bila je pri vsem tem vedno veselega obraza in milorahle besede, čeravno je imela časi s solzami zalite oči, ki je je točila v tihi molitvi. In ravno njena ljubezen do samote je v nji obudila misel in sklep, iti v klošter.

4. Ali kako naj ta sklep tudi spolni, ko ne zna brati ne pisati? Pa ne pomišlja se dolgo. Ker mora po dnevi pridno delati, nekoliko noči oberne v to, da se učí brati in pisati, se vé, kolikor se more brez učenika. Težava je bila sicer velika, vspeh pa vendar le majhen; ali Devica Marija, ktero je že od mladega sem serčno častila in se jej priporočevala, tolaži jo ter okrepčuje z notranjim navdihovanjem in opominjanjem. Enkrat v prikazni jej govori Devica Marija: „Potolaži se in ne delaj si toliko skerbí, dovolj je, če poznaš tri čerke; perva čerka je čistost serca, ktera v tem obstojí, da Boga čez vse, stvarí pa le v njem in zavoljo njega ljubimo; druga čerka je poterpežljivost, da namreč nikdar nismo nejevoljni in ne godernjamo, in če vidimo slabosti bližnjega, se nad njimi ne jezimo, ampak je tiho in voljno prenašamo in za-nj molimo; tretja čerka je, da slednji dan nekoliko časa premišljujemo terpljenje Gospodovo.

5. Naposled je Veronika po triletnem pripravljanji sprejeta bila v klošter Avguštink pri sv. Marti v Milanu. Njeno življenje je bilo skrito, sveto — svetu je popolnoma odmerla in le Jezusu je živela, njemu se je popolnoma zaročila. Brez vse lastne volje in pokorna kakor nedolžno dete, se vso izročí vodstvu svojih vikših zadovoljna z vsem, karkoli jej Bog odloči ali nad njo pripustí. Dve leti jo ven in ven muči huda bolezen in čeravno jo prosijo, da naj vsaj nekoliko gleda na svoje slabo zdravje, vendar na tanko po vsej ostrosti pravila spolnuje rekaje: „Moramo delati, dokler je še čas!“ Čeravno je bilo vse njeno življenje zgolj angeljska nedolžnost, imela se je vendar za najmanjšo med sestrami in najbolj zaveržena dela je najrajše opravljala. Neprenehoma je bila z Bogom v molitvi sklenjena in serce njeno je bilo tolikanj ljubeznjive mehkote raztopljeno, da je skor zmeraj solze pretakala; njene besede nasproti pa so bile tako rahle in mile, da so tudi najbolj terdovratnega grešnika omečile. Naposled se jej je želja spolnila za vekomaj z nebeškim ženinom Jezusom združeni biti, zapustila je njena sveta duša svojo deviško posodo l. 1497 ravno o napovedani uri v 52. letu svoje starosti, Bog je oslavil svojo služabnico z mnogimi čudeži in papež Benedikt XIV. jo je postavil med versto svetnikov.

Kako treba je, dolžnosti svojega stanú na tanko spolnovati.

Sv. Veronika si je prizadevala posebno, da je dolžnosti svojega stanú na tanko in po volji Božji spolnovala. Rada je molila, z vso gorečnostjo se daritve svete maše vdeleževala, zmeraj po samoti hrepenela in le v premišljevanji nebeških rečí veselja iskala; ali vendar nikdar ni pozabila ne na očetovem domu ne v kloštru dolžnosti svojega stanú na tanko spolnovati. Njena poglavitna skerb je bila, da bi nič ne zgrešila, kar je imela storiti, in da je to z vso pridnostjo doveršila. O koliko kristjanov ne posnema v tej reči sv. Veronike, in z neizrekljivo lahkomiselnostjo zanemarja dolžnosti svojega stanú!

Mnogo jih je, ki zmeraj nekaj delajo, ali ravno tistega ne, kar bi delati morali. Nekteri bi bili zmeraj radi v cerkvi, zmeraj bi radi molili, dela pa se ogibljejo; nekteri pohajkovajo le za radovanjem in iščejo le kratkočasovanja in kratijo čas le s postavanjem, na dolžnosti svojega stanú pa čisto pozabijo; nekteri sicer pa jih spolnujejo, ali ne zavoljo Boga in po njegovi sveti volji, ne spolnujejo jih skerbno in z veseljem, ampak le, da je opravijo, ali pa zavoljo kacega pozemeljskega dobička. Tako ni ravnala sv. Veronika, ona je videla v vsem in povsod le sv. voljo Božjo; njo si je prizadevala v molitvi in pri delu spolnovati; Bogu na čast je storila vse; zatorej je bilo njeno življenje nepretergana versta dobrih djanj in njen konec tolikanj od Boga blagoslovljen.

O duša keršanska! v kteremkoli stanu si, zamoreš sveta biti in zveličana, samo da zvestó in vse svoje dolžnosti spolnuješ Bogu na čast. Bog vé za vse tvoje pote in stopinje, in bogato ti je bo poplačal, karkoli si jih storila v povikšanje njegove častí. Ne zabi torej nikdar prelepega gesla keršanskega: „Vse na čast in hvalo Božjo!“ — vse iz ljubezni do Jezusa.

Molitev.

Moj Bog in Gospod! dodeli mi milost, da bodem zmeraj na tanko spolnoval v svojem stanu tvojo najsvetejšo voljo, da bodem enkrat ko zvest služabnik tvoj prejel od tebe obljubljeno plačilo. Amen.

14. Prosinec ali januar.

Sv. Hilari, škof in cerkven učenik.

Kedar divje nevihte v katoliški cerkvi zabučé, uimni oblaki solnce svete vere zatemné, tedaj se ladiji Kristusovi lomijo kermila, tergajo sidra; kedar divji volkovi pritulijo med čredo vérnikov, in mirne ovčice z ostrimi zobmí krivih naukov mesarijo: tedaj milost Božja obudí krepke vodnike, mile tolažnike,

serčne pastirje, da viharne valove ukroté, zmote razderó, razkropljene vernike zopet zberó v zveličavnem naročji matere cerkve. — Bila je v 4. stoletji zvita zmija arijanske krivovere s svojim repom ovila že skoro ves keršanski svet, in med izverstnimi možmi, ki so jej strupeno glavo terli, sveti se posebno sv. Hilari s svojo gorečnostjo, pogumnostjo, učenostjo in jedernato zgovornostjo, in kakor žarna zvezda je svojo milo luč razpošiljal med žalostno temoto tedanje razvihrane dobe; zatorej ga sv. Avguštin imenuje razsvetljenega cerkvenega učenika. — Rodili so ga v francoskem mestu Piktaviji plemeniti in bogati, pa poganski starši, ki so tudi njega v vseh poganskih vednostih skerbno dali podučevati. Spešno je v njih napredoval in posebno v pravicah se je uril in pa v zgovornosti. Oženil se je zgodaj z ljubeznjivo devico. Učen je bil sicer malike častiti, ali milost Božja ga je, kakor sam pripoveduje, z rahlo močjó napeljevala k spoznavanju resnice, po kteri je duh njegov tako goreče hrepenel. Njegov po spohotah nepokvarjeni razum kmalo sprevidi, da je človek, stvar obdarjena s prosto voljo, zató postavljen na ta svet, da se tukaj v poterpežljivosti, zmernosti in v druzih čednostih vadi, in po tem življenji od kacega najvišega bitja primerno plačilo prejme. Ali ktero je tisto najviše bitje? Tedaj dobí v roke sv. pismo. Prebiraje ga z vso zvestostjo, ne more se načuditi visoki modrosti njegovih naukov in čedalje bolj se prepriča resnice Božje besede, pa tudi slepote in ostudnosti malikovavstva. Gospod, ki mu je razsvetlil um, pa mu tudi nagne serce, da goreče zaželí kerščen in med keršansko družbo biti sprejet.

2. S sv. kerstom se prerodí v novega človeka. Na tanko po evangeljskih naukih uravná svoje življenje in z besedo in z zgledom tudi druge vnema k čednosti ter je opominja, terdno se deržati vere v presveto Trojico, ki so jo arijanski krivoverci kalili. Zavoljo njegove pobožnosti, učenosti in gorečnosti za sv. vero ga hoče piktavijsko ljudstvo za škofa imeti. Ponižnost njegova mu brani sicer to visoko čast prevzeti, ali spolniti mora gorečo prošnjo vernikov, in bil je posvečen za mašnika in škofa. Imenovaje se nevrednega hlapca Gospodovega obrača vse svoje žive dní in vse močí le v spreobračanje grešnikov in krivovercev. Z oznanovanjem in pisanjem razlaga in brani sv. vero zoper napade sovražnikov, prečuje cele nočí prebiraje sv. pismo ter iskaje novih rázlogov za spričevanje in v obrambo resnice, za ktero

je bil tolikanj vnet, da nič serčneje ne želí, kakor za njo tudi svojo kri preliti. Zatorej ga ne straši nobena nevarnost. Do cesarja Konstancija, ki je krivo vero podpiral, v imenu pravovernih škofov po Galiji napiše list, v kterem mu s prav rezno besedo očita njegovo krivično ravnanje, ker kleto krivoverstvo širi in brani, katoliško cerkev pa tako kruto preganja, in protí mu z nebeškim serdom, ako od svoje hudobije ne odneha. In da svoj stud nad zmoto prav očitno pokaže, odloči se od škofov sprejetih v milost cesarjevo, in v zboru biterijskem ko tožnik zoper nje vstane.

3. Da bi gorečnost njegovo ukrotil, pošlje ga cesar v Frigijo v prognanstvo. Hilari voljno terpí to silno krivico, njegovi duhovni in ljudstvo v Piktaviji pa mu ostanejo zvesti in tudi drugi pravoverni škofje po Francoskem združeni ž njim, tako da se nikdo ne derzne na njegovo mesto druzega škofa voliti. Ali tudi v prognanstvu sv. mož ne počiva, ampak si prizadeva, v preučenih spisih zlasti o skrivnosti presv. Trojice kat. cerkve izverstno dokazovati in zmoto na vso moč razdevati. Ti spisi so bili povsod z največim spoštovanjem sprejeti. Sv. Hilari je bil oženjen poprej, predno je bil za škofa izvoljen in imel je nekaj otrok. Ob času svojega prognanstva zvé, da se hoče njegova hči Apra omožiti, ali njegova želja je, da bi ona vedno devica ostala. To milost ji zmeraj prosi od Boga in zato ji piše ljubeznjiv list, v kterem ji z vneto besedo razlaga visoke prednosti deviške čistosti in pokazuje na preimenitno plačilo, ktero je Gospod Jezus vsem svojim dragim nevestam obljubil, in res, v sercu preljube hčere vso ljubezen vname do deviškega stanú. Spolni torej očetove nasvete in ko zvesta nevesta Kristusova umerje ravno, ko se Hilari iz prognanstva poverne.

4. Četerto leto njegovega prognanstva obhajajo kat. škofje cerkven zbor v Selevciji. Tudi Hilari je med njimi. Ker se je dosihmal tako junaško zoper krivo vero bojeval, ga škofje k cesarju v Carigrad pošljejo, da mu vse obznani, kar se je v zboru govorilo in sklenilo. Prišed tje zahteva, da mu bode pripuščeno, očitno se z Arijani razgovarjati in njihovo krivovero spričati; ali obide je tak strah, da svetvajo cesarju, naj Hilarja raji reši prognanstva, ter v njegovo škofijo nazaj pošlje. Cesar privoli in z velicim veseljem in slavjem ljudstvo svojega ljubljenega pastirja sprejme.

5. S plamenečo marljivostjo Hilari zdaj pravo vero razširja, rane, ktere je krivoverstvo zasekalo, celi, cerkveno kaznovanje vravnuje, in izročene ovčice k pobožnemu življenju napeljuje. Njegova skerbnost za rešenje duš se steguje tudi po druzih škofijah. Popotoval je v Milan, da je tudi tam zmoti se v bran postavil, ponovil čistost vere, v red djal cerkveno kaznovanje; in res, tudi Avksenci, milanski škof, se po njegovih naukih od-

pové krivi veri in poverne v naročje katoliške cerkve; ali to prizadevanje mu je naklonilo novo preganjanje, novo terpljenje.

6. Prisiljen v Piktavijo se poverniti, čuti, da so se skerhale njegove močí v trudih in naporih, kakoršnih si mi v sedanjih, stran vere mirnih ali merzlih časih še misliti ne moremo. — Boj na zemlji je dosegel svoj konec, bližal se je smertni boj; ali Hilari je bil tako pokojen in vesel, da ga nekdo vpraša: „Oče! ali se nič ne bojiš?“ Smehljaje mu odgovorí Hilari: „Smert in sodba sta mi stara znanca, že 60 let jima zrem v očí dan na dan.“ Umerl je l. 368.

Obrazuje se v škofovi opravi, z nogó na kači krivoverstva. Papež Pij IX. ga je l. 1852 postavil med cerkvene učenike (Doctor Ecclesiae).

O priprostosti serca.

Sv. Hilari vsem, kteri hočejo biti učenci Kristusovi, priporoča posebno lepo čednost priprostosti serca. Govorí o njej takole: „Odrešenik nam zaterjuje, da nihče ne more iti v nebeško kraljestvo, kdor ni podoben otroku in s priprostostjo otroku prirojeno ne premaguje slednjega slabega nagnjenja svojega serca. V čem pa se razodevlje ta detinska priprostost? Kaj opazujemo nad otrokom? On je pokoren svojemu očetu; on ljubi svojo mater, ne pozná napuha, ne sovraštva, ne lakomnosti; posluša in terdí verno vse resnice, v kterih koli je bil podučevan.

Srečen tak človek, kterega serce je tako vredjeno! On hodi po potu, ki pelje v nebó. Zatorej se povernimo k detinski priprostosti, ktera edina nas dela podobne ponižnemu Odrešniku, ker on sam je postal nezmožno dete, da nas je storil za otroke Božje.

Nad otrokom je ni nobene hinavščine, ne zvijače, ne goljufije; on se ne skriva, ampak je odkritoserčen in resničen; ne pozná ne jeze ne sovraštva, ne maščevanja, ne lakomnije; otroku mir in ljubezen sladita nedolžno življenje, in on se popolnoma izroči skerbnosti mile matere.

Te lastnosti detinske si moramo tudi mi prilastiti, tudi v nas mora kraljevati čista ljubezen do Boga in do vseh ljudi; vedno moramo blago misel imeti z Bogom, sami seboj in z vsemi ljudmi in se popolnoma izročiti v voljo Božjo. V tem obstoji prava priprostost serca, in ona le v zveličanje pelje.

O duša keršanska! za to sveto priprostost si prizadevaj z vso močjó, premaguj in zatiraj v sebi vse hinavstvo, vso zvijačnost, vse sovraštvo, vso samoljubnost; ne imej besed, da bi ž njimi svoje misli zakrival, kakor se to dandanašnji tako rado godí med tako zvanim olikanim svetom, ampak bodi odkritoserčen in resničen in Gospod Jezus ti bo gotovo pomagal, da bodeš tako prav priprost otrok Božji postal.

Molitev.

O prijatel Božji otrók, odrešnik Jezus Kristus! podeli mi iz svojega najsvetejšega serca nebeško čednost priprostosti, da bodem ž njo dosegel večno zveličanje, ktero si malim obljubil. Amen.

15. Prosinec ali januar.

Sv. Maver, opat.

V najbolj divjem gorovji laške zemlje je živel 500 let po Kristusu pobožen mož, ki se je bil v to samoto umaknil, da bi odločen od čisto spridenega sveta edino le Bogu mogel služiti. Ta mož je bil sv. Benedikt. Njegov spomin obhajamo meseca sušca. Glas njegove svetosti in njegove ljubeznjivosti se je razširjal okrog in okrog; veliko učencev se je okoli njega zbiralo in imenitni možjé so k njemu zahajali: eni, da so sebe in vse svoje premoženje po njegovem napeljevanji Bogu posvečevali, eni pa, ki se svetnih vezí niso mogli popolnoma rešiti, da so svoje sinove njemu izročevali v duhovno podučevanje. Pripeljejo tedaj k njemu tudi plemeniti starši iz Rima svojega 12letnega sinčeka Mavra. Modri učenik si prizadeva najpred napake njegovega serca zatreti, namreč nekako svojeglavnost in vetrávo lahkomiselnost. Vspeh je bil tako obilen, da Benedikt med vsemi učenci Mavra najbolj ceni, ki je pa res tudi zgled svojega učenika prav na tanko posnemal gledé posta, čuvanja, prenašanja mraza in druzih neugod, gledé stanovitne molitve in zvestega molčanja, tako da je moral učenik bolj berzdati njegovo gorečnost, kakor vnemati njegovo mlačnost. V malo letih je on prava podoba svojega duhovnega očeta, kteri ga ne zove več svojega učenca, ampak svojega mlajšega brata in ga vnemarnim učencem za živ zgled gorečnosti postavlja.

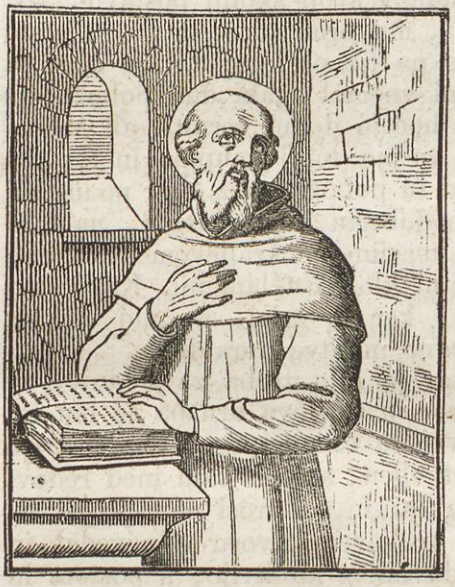

2. Posebno natanka je bila njegova pokorščina. Nekega poletnega jutra gre mladi učenec Placid k bližnjemu jezeru po vode. Nepremišljeno stori nekoliko korakov v pluskajoče valovje, kar mu zmanjka tal, in val ga za streljaj daleč od brega odnese. Benedikt sprevidi nevarnost in zakliče Mavru, naj hití na pomagánje. On se ne pomišlja dolgo, pozabi, da ne zna plavati, ne meri ne daljave od brega, ne globočine jezera, le ene misli

je poln, rešiti tovarša. Plane v vodo, pa gre po nji, kakor po terdi gladki cesti; s krepko roko zgrabi Placida in ga srečno na suho prinese. Še le zdaj se nazaj ozre po jezeru in groza ga spreletí; tedaj pade na kolena in goreča zahvala mu iz serca proti nebu zaplamení za čudno pomoč. O prelepota in moč pokorščine in ljubezni! Beseda učenikova ga pluskne v valovje, pa ljubezen ga nese in derží nad vodo, ljubezen, ki ne mara za lastno življenje, da brata otmè.

3. Glas svetega življenja očeta Benedikta in njegovih redovnikov gre po vsem keršanskem svetu. Mnogo knezov in škofov po svojih deželah in škofijah njegov red vpelje. Manski škof na Francoskem pošlje do Benedikta prošnjo, naj bi mu nekoliko svojih pobožnih učencev poslal, ker tudi on si je namenil, tak benediktinski samostan v svoji škofiji postaviti. Sv. Benedikt izvoli ljubljenega Mavra, mu pridruži še 4 druge brate ter je pošlje na Francosko. Ko pa tje pridejo, bil je škof že umerl in njegovega naslednika ni vnemal enaki duh pobožnosti. Žalostni in zapuščeni menihi se hočejo domú verniti, ali Maver je tolaži z Božjo previdnostjo; va-njo torej zaupajo in res jim ona tudi pomaga. Imeniten, bogat in pobožen mož, Flor po imenu, ki je pri francoskem kralju Teodobertu veliko veljal, nakloni jim vso svojo serčno prijaznost, ter jim po králjevem dovoljenji sezida na svojih posestvih imenitni klošter Glanfenil. Kralj sam jim podelí veliko sveta in ljudi, ker je želel, da naj se tam za-nj in za njegovo rodovino vedne molitve opravljajo.

4. Flor jim podarí vse, kar je bilo treba za zidanje, za notranjo in vnanjo opravo. Maver in njegova družba se mu tolikanj priljubi, da jim najprej svojega osemletnega sinka v izrejo izročí; ko je bil pa klošter zgotovljen, sklene sam med redovnike se vverstiti. Gre torej h kralju in ga prosi dovoljenja, da bi se vsem svetnim častém na kraljevem dvoru odpovedal in potem v kloštru ko ponižen redovnik z molitvijo, s postom in druzimi spokornimi deli za grehe svoje zadostoval. Kralj mu tega ne more odreči in mu dovoli, čeravno nerad, ker se le težko in z žalostjo od njega loči. Vendar pa še nekoliko dni Flora priderží in ga na tanko izprašuje, kakošno da je življenje v Mavrovem kloštru, kakošna so pravila, kakov je red njegov. Kralja vse to tolikanj zanimiva, da zaželí vdeležiti se slovesnosti, ko bode Flor s svojim sinom vred storil meniške obljube. Sprejet je bil kralj od Mavra in njegovih redovnikov z največo častjó, ali vendar je globoko občutil, kako velik razloček da je med svetno imenitnostjo in pa med pravo svetostjo. V svoji kraljevi obleki pade pred Mavra na kolena in zasolzenih očí ga prosi, naj za-nj moli in njegovo ime med redovnike zapiše; tudi je kloštru velike darove poklonil.

5. Zgled Mavrov in Florov privabi veliko druzih imenitnih

in plemenitih mož v klošter, da se odpovedó ničemurnostim in skerbém sveta in sladki jarem Gospodov na-se vzamejo. Tako je štel klošter kmalo čez 100 udov in v kratkem so se še druge veče in manjše klošterske naselbine iz njega zastavile. Iz vseh okrajin so ljudjé k Mavru vreli, da so mu svoje spoštovanje skazovali, se greli v žarkih njegove svetosti in se priporočevali njegovi mogočni in čudodelni prošnji pri Bogu. Velike reči je storil nad bolnimi, hromimi in nadležnimi s svojo molitvijo, pa še veče in lepše nad trumami nevednih in grešnih ljudí, kterim je s svojim ukom in s svojo ljubeznijo luč prižigal, tolažbo in mir v ranjena serca vlival. 38 let je vodil postavljene kloštre in noč in dan je skerbel za izročene duše, da bi se nobena po njegovi znemarnosti ne pogubila. In tako se je približal večer njegovega trudapolnega življenja. Odpové se opatiji, sezida si tikoma cerkve sv. Martina celico in se tjekaj z dvema tovaršema umakne, da se more pokojno pripravljati za uni svet. Poltretje leto tukaj med vednim pričakovanjem klica Gospodovega v pobožnih vajah živí, dokler mu res ne zadoní 15. januarja 583. Sin Florov, Bertulf pa je bil naslednik njegov v vodstvu in v čednostih.

Leta 1621 je sklenilo več ko 100 benediktinskih kloštrov po Francoskem zvezo — imenovano „družba sv. Mavra;“ njena namemba je bila zraven ostrega spolnovanja benediktinskih pravil tudi učenosti se terdno poprijemati: preslaviti možjé so iz nje izhajali, kterih učena dela in imena bodo preživela rodove in rodove. Prekucija pa je tudi ta sad katoliške cerkve pokončala.

Obrazuje se ko opat.

Moč dobrega zgleda.

Maver se je posvečeval po zgledu sv. Benedikta, velemožni gospod Flor je postal ponižen redovnik po zgledu sv. Mavra, in sin Florov se je vverstil med svetnike, ker ga je Maver postavil za svojega naslednika. In tako potem drugi redovniki, ki so v ta klošter pristopali in v njem po njegovih pravilih svetó živeli, so bili v to spodbudovani le po dobrem zgledu svojih svetih prednikov. Zakaj dober zgled ima veliko vabivnost in moč do ljudí, in z dobrim zgledom človek več opravi, kakor s sto prošnjami in z dolgimi pridigami. Zgled je pridiga, ki jo sme delati tudi hlapec svojemu gospodu, in se ta nič ne sme nad njim togotiti; je pridiga, s ktero zamore tudi priprost, neučen kristjan učenemu na dremotno vest terkati; je pridiga, s ktero zamore otrok staršem, podložni vikšim svojim oči brihtati, jim serčne ledine prekopávati. Naj tedaj spregovorim besedo o dobrem zgledu. Glej! kedar se lepo po keršansko obnašaš, ne koristiš samo sebi, ampak vsem, kteri s teboj živé. I! zakaj pa svet tako rad černi tiste, ki so resnično pobožni, se jim posmehuje, je tako miluje? Ravno zató, ker dober zgled njih slabi vésti dremati ne pusti, in bi oni ravno zavoljo tega brihtanja radi, da bi se jim dober zgled po-

bral izpred očí. Ali ker se zavoljo te njih pogubljive želje vendar ne umakne, se mnogo grešnikov po njem spreoberne in o tem bi se lahko veliko povedalo. Dobri ljudjé pa se po dobrem zgledu čedalje bolj v dobrem poterjujejo, da se ne dajo z lahkoma s prave poti zapeljati, ampak da tolikanj krepkeje po njej hodijo. Zlasti pa je na tvojem dobrem zgledu veliko ležeče, če imaš okoli sebe otroke ali mlad svet. Za take je dober zgled ravno to, kar je ljubo solnce in rahel dež za cvetoče drevesce in poljski sadež; natihoma in nevidoma priliva in pospešuje krepko rast mladostnim sercem, da obrodé obilen tečen sad. Toda zapomni si, da to ni nikakor dober zgled, če se kdo le pred drugim pobožnega in poštenega dela; to je potajba in hinavstvo, ki nima nobenega blagoslova od Boga; dober zgled mora biti resničen, to je, rastóč iz pravega keršanskega serca. Ti moraš keršanski govoriti in ravnati zató, ker res po keršansko tudi misliš, in ne zavoljo tega, ker te ta ali uni posluša in gleda. In takovega dobrega zgleda je malo na svetu. Veliko se mladosti pridiguje z besedo, malo pa z djanjem. Pa tudi ti sam išči dobrega zgleda; pečaj se le z resnično pobožnimi ljudmi, da bodeš kakor cvetica na solncu se grel, razvijal in rastel. Velikrat je že marsikteri zdravi na duši s svojim dobrim zgledom obudil kterega mertvega po duši h keršanskemu življenju, bolnemu pa pripomogel k zdravju. Pomisli torej to!

Molitev.

O Bog! kteri si nas ljudí na svetu v družbo zvezal zató, da bi drug druzemu z dobrim zgledom pot kazali: dodeli mi milost, da bodem le s pobožnimi se družil in druzim z lučjo dobrega zgleda zmeraj svetil. Amen.

16. Prosinec ali januar.

Sv. Honorat, škof.

Sv. Honorat se je rodil iz plemenite rodbine na sedanjem Francoskem. Njegov oče, pogan, bogat in imeniten mož, ga je skerbno dajal v nauke, da bi mogel visoke službe kdaj opravljati. Ali Bog je bil drugače ž njim namenil. Honorat občevaje s pobožnimi kristjani je kmalo jel spregledovati praznoto in gnjusobo malikovavstva ter spoznavati lepoto in krepost Kristusove vere in zatorej je sklenil, edino le pravemu Bogu služiti; pa tudi brata svojega je to storiti pregovoril. Obá sta čutila v sebi hrepenenje, svet zapustiti in v znamenje, kako se mu studijo vse ničemurnosti svetá, dal si je Honorat svoje prelepe lasé odstriči, in ko je prejel sv. kerst, podal se je z

bratom na samotno selo na deželi, da bi tam živel tihotno le v molitvi in v premišljevanji svetih rečí.

2. Njegov oče pa, terd pogan, ovira na vso moč ta blagoviti sklep vnetih sinov ter ju sili, kar se da, da bi še zanaprej ostala v kolobaru posvetnega življenja. Ali sveta brata se ne dasta od svojega pobožnega življenja odstrašiti, in s svojo ponižnostjo in poterpežljivostjo sta poslednjič tolikanj zmogla, da so ju celó njuni starši jeli v časti imeti. Glas njunih čednost jima je pridobival splošno hvalo, ali kaj malo sta za-njo marala, pa ker ji le nista mogla uiti, sta sklenila, dom in domovino zapustiti. S pobožnim puščavnikom, ki sta si ga za svojega duhovnega vodnika bila izvolila, gresta v Masiliji na ladijo, da bi unkraj morja v kaki puščavi svetu neznana le Bogu služila.

3. Ali Venanci brat umerje smerti pravičnega, in Honorat, ker je bila tudi njega huda bolezen poprijela, videl se je primoranega nazaj v domovino se verniti. Podal se je tedaj k sv. Leoneju, škofu v mestu Frejusu, in se je ž njim posvetoval, po kteri poti življenja naj bi jo dalje ukrenil; odbrana pot ga je peljala na otok Lerinski in tam si je svoje prebivališče izvolil. Ta otok je bil zgolj puščava, in edina kačja golazen se je po njem plazila; ali Honorat, poln zaupanja v Boga, je začel zemljo pridno obdelovati in kačji zarod je vpričo zginil.

4. Berž se za njim spustí veliko druzih mož gorečih za zveličanje svojih duš, kteri so se izročili njegovemu vodstvu in ž njihovo pomočjo je vložil Honorat na tem otoku vogelni kamen za tisti klošter, ki je v poznejih dobah toliko imenitnost dosegel, iz kterega je toliko učenih in svetih škofov izšlo, med njimi sv. Hilari, slaviti cerkveni pisatelj Vincenci Lerinski in drugi. Sv. Honorat je svetil svojim tovaršem z najlepšim zgledom, posebno s svojo globoko ponižnostjo, in zató se je le nerad in po veliko prigovarjanji dal za mašnika posvetiti, ker se je za prenevrednega štel tako visoke častí. S svojo prijaznostjo in s svojo ljubeznjivo skerbnostjo za telesne potrebe bratov si je vseh serca naklonil. Kar sam z lastno pridnostjo ni mogel pridobiti, to si je prizadeval doseči s stanovitno molitvijo. Po njegovi molitvi je pritekel studenec sladke vode iz skale, in ker je enkrat zavoljo premnogo bratov hrane jim zmanjkalo, in ker si sveti gospodar ni vedel kako pomagati, dal je ravno mimogredočemu beraču poslednji denar s temi besedami: „Vém, da je že nekdo na potu, da nam bo nove pripomočke za milošnjo prinesel. In res, že drugi dan jim je prišla zaloga živeža.

5. Tako svetla luč ni mogla ostati skrita pod mernikom; zatorej ko je bil l. 426 škof arelaški Pátrokel umerl, izvolijo si ljudjé prec sv. Honorata za škofa. Branil se je in ugovarjal, kar je mogel, ali zastonj, prevzeti je moral to imenitno službo, se vé, da tudi njeno težavnost. Pa škofova čast nikakor ni spre-

menila njegovega življenja, le še pomnožil je svoja spokorna dela, njegova ljubezen do Boga in do bližnjega je le še gorečniša postala, tako da njegov sv. učenec Hilari v hvalnem govoru o njem pravi, da, ko bi imel ljubezen vidno izobraziti, naslikal bi le obraz sv. Honorata. In ravno ta ljubezen je poserkala njegove močí; čez tri leta je sladko in mirno v večno življenje zaspal l. 429.

Obrazuje se v škofovi opravi.

Moč dobrega zgleda.

(Dalje).

Vidimo mladega človeka Honorata v rodovini, v kteri ni imel nobenega dobrega zgleda krog sebe, in vendar on je bil dober. Vidimo njegovega brata, ki je imel pred seboj slabi zgled očetov in dobri zgled bratov; ravnal se je po dobrem zgledu. V tem zerkalu lahko razločimo trojni nasledek zgleda; 1) eni vidijo z mladega dober zgled in zatorej so tudi oni dobri; 2) eni vidijo dobrega in slabega, pa se raji ravnajo po dobrem, kakor Venanci; ali pa 3) vidijo pred seboj slab zgled, in se vendar dobrega poprimejo, kakor sv. Honorat. Se vé, da ima takov največo ceno in da se s tem kaže, da je terdna njega pobožnost. — Ali bodi Bogu potoženo, da se med svetom najrajše četerta nezgoda godí, namreč: da čeravno ima otrok zgolj dobre zglede pred seboj, čeravno se mu domá, v cerkvi in šoli samo dobri zgledi pred oči postavljajo, vendar, ko šoli odraste in se vnese med svet, nazadnje s hudobijo in gerdobijo prijazno tovaršijo dela; odkod to? — To prihaja odtod, ker človek raji hudo posnema, kakor dobro, kar je že poganski modrijan spoznal, in je sv. Pavel z žalostjo izrekel. Ta izgovor: „Saj tudi drugi tako delajo!“ slepí in mori brez števila ljudí, da se sproščavajo po široki poti, po kteri se sicer res bolj položno hodi, ali ona vendar pelje nazadnje v pekel. Ali, ljubi moj! zapomni si dobro besede nebeškega Učenika, kteri pravi: „Pojdite noter skozi ozka vrata, zakaj široka so vrata in prostorna je pot, ktera pelje v pogubljenje, in mnogo jih je, kteri po nji noter hodijo. Kako tesna pa so vrata in kako ozka je pot, ktera pelje v življenje; in malo jih je, ki je najdejo. „(Mat. 7, 13. 14.) Ako tedaj delaš v svojem stanu in v svojih okolnostih, kakor jih dela večina tvojih stanovnih verstnikov, čuj! gotovo si na široki cesti, ki pelje v pogubljenje; ako hočeš pa v življenje iti, moraš vse krepkeje se obnašati, kakor se jih večina tvojega stanú; ravnati se po mali peščici tistih, ki so najbolj pobožni in vestni. In ko bi tudi sam imel dober biti, kakor Lot v Sodomi, ne bi smel popustiti čednosti, ampak drugim bi moral z dobrim zgledom vedno svetiti.

Molitev.

O Bog! kteri nas med drugimi nagibi k čednosti tudi z zgledi svojih svetnikov učiš, da bi za njimi, kakor za svojimi vodniki, po ozki in grudavi poti proti nebu hodili, dodeli mi, da bodem spešno in stanovitno za njimi hodil, in nikdar ne zášel na široko cesto, ki pelje v pogubljenje. Po Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen.

17. Prosinec ali januar.

Sv. Anton, puščavnik.

Kakor se na nebeškem oboku leskečejo trume zvezd, tako se tudi na cerkvenem nebu svetijo neštevilne zvezde svetnikov; in kakor na ponočnem nebu ene zvezde svetleje žaré mimo druzih, tako tudi na cerkvenem nebu eni svetniki svetleji po čednostih, bogateji po zasluženji mimo druzih bolj plameneče žarke po keršanskem svetu usipljejo. Med te se šteje sv. Anton, očak puščavnikov, začetnik klošterskega življenja po jutrovem. — Bil je rojen v srednjem Egiptu blizo mesta Herakleje l. 251. Bil je sin bogatih in plemenitih staršev, ki so svojega otroka skerbno učili po veri Jezusovi živeti v tihem strahu Božjem, zatorej ga že ko mladenča ne mikajo in veselé radosti in igre njegovih verstnikov in čeravno bistre glave, vendar ne razodevlje nikakoršnega hrepenenja po učenosti in vednosti, pač pa serčno nagnjenje do molitve in premišljevanja. Star okoli 19 let, ko nima razun mlade sestre nikogar več na svetu, sliši enkrat v cerkvi besede Gospodove, govorjene bogatemu mladenču: „Ako hočeš popolnoma biti, idi, prodaj, kar imaš in daj ubogim, in boš zaklad imel v nebesih.“ (Mat. 19.) Globoko si je vtisne v serce, kakor bi bile prav le njemu rečene; sklene torej je na tanko spolnovati. Svojo sestrico preskerbí in jo pobožnim ženam v varstvo izročí; soseski prepusti 140 oralov svoje zemlje; vse drugo blago pa razproda in skupiček med uboge razdeli. V tacem radovoljnem uboštvu, rešen vseh časnih ovir, podá se v puščavo, v zgolj zatajevanji samega sebe dni svojih na zemlji preživljat. Ali ko se spustí v ta nevarni hudi boj zoper svet in mesó, vé, da zraven škita terdne vere mora imeti tudi orožje druzih čednost, in tolikanj se za nje vname, da, kjerkoli vidi koga v kteri čednosti posebno izverstnega, si ga na vso moč prizadeva posnemati. Nikdo ni mimo njega bolj zderžljiv, bolj čuječ, nikdo ni dosegel njegove poterpežljivosti, pohlevnosti, ponižnosti, miloserčnosti, delavnosti, prebiranja sv. pisma. Noč mu je za molitev prekratka, zima nikdar za njo preostra, vročina ne prehuda, da bi jo okrajšal. Košček kruha je njegova hrana, voda njegova pijača, pa še tega pred solnčnim zahodom ne zavžije, in mnogokrat se tudi po dva, tri dni vse jedi zderží. Gola zemlja je njegovo ležišče, uborna raševina njegova obleka.

2. Presvetega mladenča sovražnik človeškega rodú ne more pustiti v miru in junaškega vojščaka Kristusovega z raznimi in hudimi skušnjavami napada, z groznimi prikaznimi straši. Sklicuje mu v spomin zapuščeni dom in razdeljeno premoženje, živo mu popisuje ljubeznjivo tovaršijo mile sestrice, opominja ga imenitnega stanú, v kterem bi bil zlahkoma mnogo časti in slave dosegel, mu našteva, koliko dobrega bi bil lehko med svetom storil, koliko hvale si pridobil, koliko veselja vsakterega lehko

vžival; plaši ga, da svojega namena, sveto pred Bogom živeti, ne bo izpeljal, posebno dokler je še mlad; zraven ga skuša s hudobnimi mislimi in si prizadeva nečiste želje v sercu mu obuditi. — Premagoval je te in enake skušnjave z molitvijo in s postom. Ali vendar kakor huda žerjavica mu ti silni boji s peklenskim sovražnikom dušo prepuhtévajo, omamna otožnost mu ogreba serce in kerčevita bolečina mu prepeka vse ude telesne. Ves pobit in polomljen leží večkrat na zemlji; tedaj se žalostno ozre proti nebu in milo zakliče: „O moj Jezus! kje si se tako dolgo mudil, zakaj si me zapustil?“ In odgovor mu je vselej: „Zmeraj sem bil pri tebi; bil sem priča tvojega boja.“ Po neki taki strahoviti uri stopi ven pred svojo kolibo, vije roke in iz dna razbeljenih pers proti nebu zakliče: „Gospod! rad, rad bi bil popolnoma, pa ne morem, ne morem; moje misli me motijo, me kvarijo!“ Tedaj zasliši glas: „Ako hočeš Bogu prijeten biti, moli, in če ne moreš moliti, delaj; naj ti nikdar ne počiva ne roka, ne serce.“

3. Anton tako stori; moli in dela neprehoma. Tako je tudi najhujše skušnjave premagal. Luč in gorkota Božje milosti se razlije v njegovo sercé; zmage pa mu pridobé mirnost serca in zdravje telesa. — Tedaj star 33 let sklene v še bolj divjo puščavo se umakniti. Izvoli si najprej prebivališče v neki grobni votlini, potem pa v podertini starega gradú. Ondi živi 20 let tako odločen od sveta, da nikdo za-nj ne vé, razun tistega, ki mu je hrano nosil. Ali svetost njegovega življenja jame daleč okrog sloveti. Od vseh krajev prihajajo k njemu poduka željni možjé; iščejo pri njem svèta, tolažbe in zdravja, mnogo tudi jih želi pri njem ostati in njemu ko vednému učeniku in vodniku se izročiti. Po njih gorečih prošnjah zapustí prebivališče na gori in postavi za nje okoli l. 305 pervi klošter po imenu Fajum, pozneje pa še več druzih. Dal je bratom mnogo zveličanskih naukov in jim načertal prav domača pravila za pobožno življenje, toda polne kerščanske modrosti; sam pa jim je z najlepšim zgledom svetil. — L. 311 ponoví cesar Maksimin preganjanje kristjanov v Aleksandriji. Antona poprime sveta želja, stiskane brate okrepčevati, tolažiti in če je volja božja, ž njimi kri preliti. Gre torej v Aleksandrijo in ostane tam, dokler preganjanje terpí, obiskuje jetnike, je oserčuje in jim ljubeznjivo pomoč deli. Njemu se nič žalega ne zgodí, in ko vihar potihne, verne se spet v svoj klošter, kjer v poprejšnjem svetem miru živí in dela. Kakor ponočna luč morskega svetilnika brodnikom pot kaže v varno zavetje, tako njegova svetla prikazen na trume ljudí vabi iz posvetnega hruma v tiho samoto, da se zdi, kakor bi bilo kerščanstvo iz mest pobegnilo in v puščavi novo kraljestvo si postavilo. Peščene goličave se spreminjajo v rodovitne planjave in zelene vertove, molkla puščava biva okrajina posebnega živ-

ljenja, prepevanje psalmov doní tje po plani in odmeva od skal noč in dan. Družba puščavnikov se množí dan na dan in število njihovo doraste do 6000 glav. Naselijo se torej po novih samostanih in vsem je bil iz pervega sv. Anton vodnik. Ti samostani so bile dolge rajde kolibic, po kterih so menihi po samem živeli, koše in štorije pletli in se le k skupni molitvi in k pičlemu obedu zbirali. S tem ročnim delom so si vsakdanjega kruha služili in kar jim je ostajalo, to so med uboge delili.

4. Slovele so besede in dela tega moža Božjega po vsem cesarstvu, pa njegova ljubeznjiva priprosta ponižnost se nikdar ne zatají. Cesar Konštantin Véliki mu piše prav prijazen list. Učenci se čudijo tolikanji časti. Anton pa jim reče: „Nikar se ne čudite, da umerljiv človek piše enako umerljivemu človeku; mar se čudite, da je Bog sam nam pisal po sv. pismu in nam govoril po svojem sinu Jezusu.“ Ko je bil videl sv. Pavla puščavnika, rekel je zdihovaje, da on ni vreden tega imena. — Raznim razne nauke daje. Kupčevavcem z blagom, ki so ga mimogredé obiskovali, govori o pridobljenji neprecenljivega nebeškega bogastva. Učenim, ki stermé nad njegovo brez knjig pridobljeno modrostjo, razodene to skrivnost rekoč: „Moja knjiga je vesoljna natora. Vse stvarjenje je pismo Božje, v njem berem dan na dan o moči, modrosti in dobrotljivosti Božji“ itd. Prihajali so k njemu vsakoverstni terpini na duši in telesu, podučil je je po očetovsko, in zapuščali so ga ozdravljeni ali vsaj serčno potolaženi. Ali preponižnega moža je bolelo, da ga svet tolikanj spoštuje in tako slaví njegovo ime; pogostoma obiskovanje ga moti v pobožnih vajah in poteguje med vsakdanjo kolobarnost; zdí se mu, kakor bi se bil med svet povernil. Zatorej se skrije niže v puščavo v skalnato votlino, in da bi tudi učenci njegovi preveč k njemu ne zahajali, zasadí si sam ondi vertič, na kterem si potrebnega živeža prideluje. Le malokrat zapustí svojo milo samoto, da obišče svoje učence, ter je s svojo besedo razveselí in blagosloví. Enkrat na tacem potu sreča tudi svojo sestro, ki je bila vodnica ženskega kloštra. Pa vendar tudi tjekaj, čeravno 3 dni hodá po zgolj puščavi, ne nehajo romati puščavniki in drugi ljudjé in hočejo pri njem prebivati; ali on jim tega ne dovoli, temuč postavi jim 12 ur hodá proč nov samostan, v kterem je obišče na vsacih 8 ali 14 dni.

5. Videl je tudi razne prikazni, n. pr. enkrat vidi po vsem poveršji zemlje zaderge nastavljene. Strahoma zakliče: „Bog! kdo bo utekel toliko zadergam?“ In sliši glas: „Samó ponižni!“ In ponižnost je bila njegova najkrepkejša čednost. — Arijanski krivoverci so besedili, da tudi puščavnik Anton je njihove vere; zatorej se po prošnji škofa Atanazija in druzih škofov l. 355 podá v Aleksandrijo, da bi tam svojo vero v Jezusa Kristusa, edinorojenega večnega Sinú Očeta, očitno spoznal in kri-

voverce overgel. Njegova prikazen v poglavitnem mestu spravi vse na noge in obrodi najbolji sad. Ravno in pokonci stoji stoletni starček; njegove moči niso opešale, spohote mesene ga niso zgérbile, bistro se mu svetijo oči, vsa njegova obnaša je častitljiva in je prav izraz njegove ljubeznjive duše. Z navdušenjem, ki mu je iz terdnovernega, ljubezni gorečega serca na jezik kipelo, oznanuje sedaj očak Kristusa ko pravega Boga od vekomaj do vekomaj. Kristjani in ajdje skupaj vró, da bi videli slavitega „moža Božjega“ in poslušali njegovo oznanovanje; veliko jih je bilo poterjenih v pravi veri, in veliko se jih je k njej spreobernilo — krivovercev in ajdov. Po doveršenem delu se verne v puščavo. Ko ga škofje nazaj prideržujejo, jim reče: „Pustite me, riba more le v vodi in menih le v samoti živeti.“ Prišedši nazaj k bratom, se od njih posloví, ker čuti, da čas njegov se izteka. Le dva učenca seboj vzame, in ker se bojí, da bi njegovega trupla ne mazilili po egiptovski šegi, jima naročí, naj ga prec ko umerje, kakor so nekdaj sv. očake, na skritem kraji pokopljeta in njegovega groba nikomu ne pokažeta. Ravno pred smertjo ponovi še enkrat to naročilo ter pristavi: „Ko pride dan vstajenja, prejmem to telo od Gospod Jezusa nepokvarjeno; moja oblačila razdelita; škofu Atanaziju dajte moj plašč, škofu Serapionu mojo ovčjo šavbo in raševno halo za-sé obderžite. Sicer pa, ljubi otroci! blagor vam vedno bodi; vaš oče Anton gre od vas po potu vseh očetov, in ne bo ga nič več med vami, ker kliče ga glas Gospodov!“ Pri teh besedah sladko v Gospodu zaspi 17. januarja 356, star 105 let, bival pa jih je v puščavi 90. Vendar pa so l. 561 našli njegovo truplo in so je prenesli v Aleksandrijo, pozneje pa v Carigrad, in v 11. ali 12. stoletji na Francosko, kjer počiva zdaj v mestu Arles-u.

Sv. Anton se obrazuje ko puščavnik v obleki, ki jo je nosil namreč: raševnato halo, plašč iz ovčjih kož in pa kapuco čez glavo; pa že od njega dni so mu dajali plamen v roko v znamenje goreče ljubezni njegovega serca poleg besed psalmistovih: „Moja duša je v mojih rokah.“ V 11. stoletji je razgrajala po Evropi, zlasti po Francoskem, nekaka huda, pekoča kožna bolezen; imenovali so jo „ogenj sv. Antona“ in so njega na pomoč zoper njo klicali. Tudi se vidi na nekterih podobščinah tega svetnika svinja pri njegovih nogah — pač pomenljivo znamenje hudobnega nečistega duha, kterega nas varuj Bog in sv. Anton.

Prava pobožnost ne dela človeka otožnega in nepriljudnega.

Sv. Anton je samoto tako ljubil, da je 90 let v njej prebival, in vendar ni nikdar nobene želje občutil po občevanji z ljudmí; in čedalje dle se je umikal v puščavo, kolikor bolj se je hvala njegova gnala med svetom. Tedaj bi se utegnilo pozdevati, da ga je le nekaka čmerna mer-

zota obhajala do ljudi, ali pa da je v tej oddaljenosti od vsega človeškega občevanja slednjo veselost duha potopil. Ali temu ni bilo tako.

Sv. Anton se ni plašil človeških obrazov; on ni bil nikdar čmeren, otožen, osoren človek, in ni prebadal ljudi z jezovitim bliskavim očesom; ampak na njegovem obrazu je bilo znati le prijazno smehljanje, in nebeško veselje, blag mir in preserčna priljudnost se je na njem svetila, kedar je s kom govoril ali kaj opraviti imel.

Pobožnost ne dela človeka za sovražnika ljudi, da bi se jim umikal, se jih ogibal in sramoval; prava pobožnost v človeško serce le veselje vliva, blage misli v njem budi, vso otožnost pa in čmernost naravnost podí. V resnično pobožnem sercu prebiva sv. Duh; on pa je Duh pohlevnosti, mirnosti in priljudnosti! Marsikteri si misli, da redovniške osebe ali menihi so navadno le otožni, čmerikasti, osorni ljudjé, ki se vedno med seboj pikajo, koljejo in se nikdar sprijazniti ne morejo; ali ravno po kloštrih, kjer je resnično prizadevanje po popolnosti vodilo vsakdanjega življenja, ravno v njih se nahaja prava radost duhá in pravi mir, ker tam v sercih vseh le ljubezen Božja kraljuje. O duša keršanska! naj te nikakor ne plaši kričanje svetá, da bi si ne prizadévala za keršansko popolnost, ktere pa ne najdeš med svetnim hrumom, v praznem razvedanji z ljudmí, ampak edino le v samotnem, skritem življenji, v občevanji z Bogom, v molitvi in premišljevanji, v zvestem spolnovanji svojih dolžnosti. In kedar boš okusila radosti tega občevanja, tedaj se ti bo pristudil svet, in našla bodeš pravo veselje in pravi mir.

Molitev.

O predobrotljivi Jezus! kteri si sam samoto tolikanj ljubil, uči tudi mene, ogibati se hrumečega svetá in le v tihotnem življenji, v občevanji in zedinjenji z Bogom iskati prave radosti in mirú serca. Amen.

18. Prosinec ali januar.

Sv. Petra stol v Rimu.

Ko so bili aposteljni prejeli od sv. Duha dar raznih jezikov in ž njimi tudi moč, spolnovati poslednje povelje Gospodovo, oznanovati namreč evangeli vsem narodom svetá, kerščevati je v imenu trojedinega Boga in sprejemati ko verne ovčice v zveličavno naročje katoliške cerkve: razkropili so se ti izvoljeni delavci Gospodovi po vesoljnem svetu, sejali so po njegovih okrajinah seme nebeških naukov, zbirali so keršanske občine, ter je pasli ko viši pastirji s hrano Božje besede in jim lomili kruh večnega življenja. Vstanovljali so tedaj po tedanjih

večih terzinah ali poglavitnih mestih posamezne cerkve ali škofije, ktere so v začetku obsegale cele pokrajine, sčasoma pa, ko je množica vernikov čedalje obilniša prihajala, so se iz teh večih škofij, kakor zale hčerke iz častitljive matere rodile, kakor krepke mladike iz čverstega debla se vzraščale druge manjše, ki so pa v vedni nekako podložni zvezi s pervotnimi ostale. Od starodavnih časov sèm pa so kristjani obletnico tacega vstanovljenja svoje škofijske cerkve s hvaležnim spominom obhajali. Tako na današnji dan tudi rimska cerkev praznuje začetek svojega ško-

fovega prestola in ž njo vred vse druge cerkve, ktere rimsko cerkev ko svojo mater časté.

2. Zveličar naš je bil izvolil 12 aposteljnov, in njim kakor tesno sklenjeni družbi je bil izročil z oznanovanjem sv. vere luč med narodi prižigati; in da se edinost te družbe ni razkrušila, postavil jej je enega izmed njenih udov za glavarja, in ta je bil Simon, sin Jonov, mož poln krepostnega duhá in terdnovérnega serca. Pri trikratni priložnosti mu je Gospod izročil to najvišo oblast in čast v cerkvi. Pervikrat: precej ko začne Jezus očitno učiti, pripelje Petra brat njegov Andrej k njemu, Jezus mu globoko v serce zre ter mu reče: „Ti si Simon, sin Jonov; ti boš imenovan Kefa (kar je prestavljeno Peter.)“ Jan. 1, 42; tu ga zaznamva za podlago, na kteri naj se dviga poslopje Kristusove cerkve. Drugikrat sredi svojega očitnega djanja; prišed namreč v kraje Cezareje Filipove vpraša Jezus učence: „Kdo pravite, da sem? Tedaj odgovorí Peter: „Ti si Kristus sin živega Bogá!“ In Jezus mu reče: „In jaz ti povem, da ti si Peter (skala) in na to skalo bom svojo cerkev sezidal in vrata peklenska je ne bodo premagala. In tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva. In karkoli boš zvezal na zemlji, zvezano bo tudi v nebesih, in karkoli boš razvezal na zemlji, razvezano bo tudi v nebesih;“ (Mat. 16.) tedaj mu je izročil oblast vélicega duhovstva. In tretjikrat — po svojem vstajenji, konec svojega pozemeljskega bivanja: Trikrat zapóred Petra vpraša: „Peter, ali me ljubiš?“ in po trikratnem priterjenji, da ga ljubi, reče mu Gospod: „Pasi moja jagnjeta, pasi moje ovce.“ S temi besedami mu podelí najvišo vladarsko oblast v cerkvi. Ti trije izreki Gospodovi so tisti terdni stebri, na kterih sloni viši pastirski stol Petrov v cerkvi.

3. Po vnebohodu Gospodovem je Peter ko postavljen glavar po Palestini cerkvene zadeve verdeval; najprej je učil ljudstva, ki so se iz judovstva bila spreobernila h keršanski veri, je vstanovil potem antijohijsko cerkev, kjer se je porodila častitost keršanskega imena, in je po Pontu, Galaciji, Kapodociji, Bitiniji itd. postave evangelske oznanoval, dokler ni naposled l. 42 pod cesarjem Klavdijem zasadil znamnji sv. križa na rimskih terdnjavah, da bi se luč resnice, ki je bila razodeta v zveličanje vseh narodov, tolikanj bolj razlivala raz glavo po udih vesoljnega sveta. Tukaj niso bile zavračati nápačne učene snove, ampak razdevati so bile ničemurnosti posvetne modrosti, tukaj zatirati klomba malikovavska, tukaj pokončevati hudobnost vsakterih skrumb, ker sem je bila premarna vražnost nagomilila vse, karkoli je kriva zmota kdaj stovorila na dan. V to mesto, v ta temni gozd divjih zverí je previdnost Božja vodila Petrove stopinje, in po preglobočinah te okužene splávi je on krepkeje hodil kakor nekdaj po morskih valovih. Petru samemu se pač

ni dozdevalo, kakóve velikanske nasledke, kakóvo polnoto blagovitih prikazni bo njegov sedež v Rimu v toku časa obrodil. Leseni stol ubozega ribiča iz Galileje spodrine zlati cesarski prestol, in kolikor bolj slabí moč cesarske oblasti, toliko bolj se krepi moč Petrovih naslednikov, dokler mertvaške spone poganskega Rima v grob ne pogreznejo, in se na gomili sedmerih holmov ne povzdigne keršanski Rim. Rim, glavno mesto starega sveta, postane tudi glavno mesto novega; zgodovinsko središče predkeršanskih ljudstev postane tudi središče keršanskih spominov vseh omikanih narodov svetá. Terl je stari Rim narode s svojo nenasitljivo, roparsko, trinoško roko, osrečeval je je novi z oznanovanjem evangelja, z blagotami sv. vere, z varstvom keršanske svobode; zakaj z verha rimske cerkve je zvezda sv. Križa s svojimi žarki posevala v temotne poganske pokrájine; po širocih rimskih cestah, po kterih so hrumeče bojne čete vihrale z ropom in morom v razne dežele, so zdaj poslanci mirú nosili blágo nebeško vest tudi v najdaljniše kraje. Stari Rim je skozi stoletja verižil osodo narodov z nemilo pestjó, je najbolj različne narode v eno sodergo gnjetel, je s silo orožja tesal po svojih oblikah, zaviral vse svobodno narodno gibanje; — novi Rim je vladal z vse milejim žezlom, — z žezlom oživljajoče besede in ne z žezlom morivnega jekla. Na razvalinah zahodnjega rimskega cesarstva so se po burovitem ljudskem preseljevanji vstanovile nove deržave; rimski prestol jim je vdihoval terdnoto, ker je je z vezjó sv. vere družil v edinost; rimski papež, šibek duhoven, brez orožja, brez obrambe, je bil glavar vladarjev; knezi in ljudstva so slušali njegove besede; poravnaval je hude prepire in pravde, je ustavljal kervave vojske, je kerhal ostrino že sukanih mečev, gasil je ogorke sovražnih požarov, in med razdražene narode zasajal oljko mirú.

4. Pač so na morji časa silni viharji bučali zoper rimsko skalo in hude skušnje na njo udrihale! Kako so kervava preganjanja skozi 300 let posebno zoper njo divjala! Pošastne zmotnjave so rile po njenih notrinah, razdraženi valovi krivoverstva so kakor orjaške gore peneče zoper njo šumeli, in je niso omajali; so ladijo cerkveno semtertje premetavali, jej sidra tergali, jambore lomili, vertinci so brodnike požirali, ali ravno ko se je že vse zgubljeno zdelo, obudil je Bog kterega moža, ki je s čversto in veščo roko poprijel za kormilo in ladijo v varno zavetje pripeljal. Kužne sape spridenih hudobnih časov so tudi njo velikrat opihavale; temnile so njen svit vlažne megle raznih pregreh, zjedale njen prestol razpertije, samopridne hlepote in druge človeške slabosti — pa sape so potihnile, megle so zginile, in čistota keršanska se zopet poverne v katoliško cerkev. — Oholi škofje carograjski so od 9. stoletja sèm z vsemi zvijačami laži in natolcevanja v rimski prestol buhali, in najvišo oblast v cerkvi

samosilno sebi prilastovali; res, veliko kristjanov so preslepili, veliko jih z rimske skale sprožili, pa še več jih je ostalo zvestih rimski cerkvi, in so se je tolikanj terdneje oklenili ko svoje prave Matere. — Menih na Nemškem, močen sicer po duhu, pa še groznejši po strasti, se v 16. stoletji serdito zlegáti zoper papeža, zoper edinost, nauk in naprave katoliške cerkve, in vse moči napenja, da bi rimski prestol na kosce razdrobil, ali tudi ta vihar je z drevesa sv. cerkve otresel le velo listje in suhljad. — Konec minulega stoletja podira mogočen narod, omamljen od strupa peklenske hudobnosti, altarje in cerkve; s kervavim lovorjem ovenčan ošaben vojvoda vleče častitljivega naslednika Petrovega v gerdobno sužnost; sovražniki katoliške cerkve so jej že mertvašnico bobnali, pa padli so oni, ostala sta cerkev in papež.

5. Vse od druzih aposteljnov vstanovljene cerkve — ni jih več, pokopane so pod grobljo, ki jo je divje turštvo na-nje nasulo, le samo v Jeruzalemu je zdaj spet katoliški patrijarh in škofje se imenujejo po tistih mestih, kjer so nekdaj aposteljni in njih nasledniki škofe postavili. Pa ostala je zmeram rimska cerkev sv. Petra, kteremu je bil Gospod sam obljubil, da njegova vera ne bo opešala, ker je on za-nj prosil. Koliko je že v teh 18 stoletjih minulo! Kraljestva so razpadla, ljudstva se razkropila in zginila, prestoli so se v trohnobo zvernili, mesta pogreznila, rodovi so pomerli — na skalo zidana cerkev — ona je ostala. Koliko je v tem dolgem času novega vstalo! Povsod nove deržave, novi vladarji, nove postave in snove, novi vstavi in redi, nove iznajdbe in umetnije — med vsemi temi novostmi stoji vedno le stari Petrov stol. Ko bi stol sv. Petra terdno ne stal, bila bi velikanska stavba keršanske cerkve že davno v razvaline se razrušila, že davno ne bi imeli nobenega pravega živega keršanstva. Gerška cerkev na vzhodu, nekdaj tako cvetoča in lepa in blagonosna — odločena od Rima se čedalje bolj kerči v venoči suhoti in njenih udov ne prešinja noben duh, nobena gorkota, nobeno življenje; protestantiške lóčine na zahodu, glej! njih lastni sinovi spodkopávajo vero v Kristusa, Sinú živega Boga in evangeljske resnice v zgolj pravljice in basni spreminjajo, njih lastni učeniki oznanujejo nejevero z jezikom in s peresom. Rimski prestol — le on stojí, tudi v sedanjih stiskah ne pade in stojí, ne trohlèn, ampak terden ko skala, in bo stal, dokler bo obstala cerkev Kristusova na zemlji, dokler ne bo človeški rod le ene same vere terdil, le ene postave ljubezni spolnoval, le enega upanja večnega življenja gojil, dokler se ne spolni obljuba Gospodova, da bo le en hlev in en pastir.

Današnji praznik tedaj kristjani obhajajo, da se zahvalijo Bogú za posebne milosti, ki je je sv. rimski cerkvi skazoval, in jo tako čudovito zmeraj varoval, in da se zahvalijo, da so

združeni s to cerkvijo, ker ona je središče edinosti; ker združenje ali občevanje s to cerkvijo je očitno znamenje, da smo pravi verni učenci Jezusa Kristusa, in da, če nauke te cerkve zvesto ohranimo, gotovo pojdemo v nebeško kraljestvo.

Kakó je sv. cerkvi vidnega poglavarja treba.

S postavljenjem vidnega poglavarja v cerkvi je ravno taka, kakor z vkladanjem terdne podlage pri poslopji. Ko bi se zidovi na terdno kamnito podlago ne opirali, kmalo bi se razvéžili. Ko bi Kristus ne bil svoji cerkvi poskerbel za poglavarja, ki čuje nad njeno celoto, kmalo bi morala v nji zavladati zmota, razdor in razpad. In res prečudno je, kako močán je bil Petrov stol, to je, kako krepka je bila papeževa vlada od apostoljskih časov do današnjega dne. Najslavniše, najmogočniše vladarske hiše so se podsule, kraljestva so razdjana, in skoraj vsaka dežela je čez nekoliko časa spremenila rod svojih vladarjev, in zdaj je ni nobene deržave na zemlji, da bi že od apostoljskih časov sèm trajala. Samo vidna glava katoliške cerkve je ostala od takrat do danes.

Drugi oblastniki so imeli velike dežele, brojne vojske, čverste sinove — zamerl je njih rod; papež je duhoven, večidel že starček blizo groba, nima zaroda in le majheno deželo, majheno moč, in kakor z jetnikom so ptuji vladarji že večkrat ž njim ravnali, — in vendar traja vlada njegova že 1800 let in je razširjena po vsem svetu, kjerkoli bivajo katoličani.

To prihaja odtod, ker svet in ljudjé na njem zamorejo obstati, če ravno se razne okrajine in ljudstva vsake svojim oblastnikom uklanjajo; ali v katoliški mora biti srednik edinosti, ki vse posamezne dele v eno terdno celoto sklepa. In zatorej je Gospod tako stanovitnost prestolu sv. Petra ali skali Petrovi obljubil, in to obljubo je spolnoval do zdaj, in jo bo do konca sveta.

Zatorej se ne plaši, keršanska duša zavoljo stisk, v kterih biva zdaj naš sv. Oče Pij IX., ampak poslušaj, kar ti rečem zdaj: Ni je veče sreče za človeka na zemlji, kakor je ta, da ostane v združenji z Gospod Jezusom. On pa je vso resnico in milost svojo založil v naročje svoje cerkve, in ona jo potem uči in deli. Katoliška cerkev bi ne imela nobenega ne življenja ne zdravja, ko bi je v redu ne ohranovala ena vidna najviša glava; kakor bi tudi v človeškem telesu kri po žilah zastala in se zgnojila, ko bi se serce iž njega iztergalo. Zatorej se tolaži, da si ud katoliške cerkve, da si deležen vseh njenih naukov in njenih zakramentov; in za to tolažilo se imaš zahvaliti le tej okolnosti, da v katoliški cerkvi biva in jo vlada vedno vidni najvikši poglavar.

Zatorej je današnji dan, ko se v Rimu obhaja spomin nastoljenja pervega papeža, za vsacega kristjana praznik, v kterem mora Boga serčno zahvaliti, ker je tako lepo in blagonosno vse preskerbel, kar je za zveličanje njegove duše naravnost potrebno. Moli tedaj danes goreče za povikšanje sv. cerkve. In tu, glej! imaš molitev za tó, ktera se pri sveti maši za papeža opravlja.

Molitev.

O Bog! pastir in vladar vseh vernikov, glej milostivo na svojega služabnika, našega papeža I, ki si ga za poglavarja svoje cerkve po-

stavil: dodeli mu, da tistim, nad ktere je postavljen, z besedo in z djanjem k dobremu služi, in tako s čedo, ki mu je izročena, večno življenje doseže. Kteri živiš in kraljuješ z Očetom v edinosti sv. Duha Bog vekomaj. Amen.

19. Prosinec ali januar.

Sv. Kanut, kralj in mučenec.

11. stoletji je bilo keršanstvo na Danskem tolikanj se vkoreninilo, da se je smelo to kraljestvo med keršanske deržave šteti. Ali kralji, v vednih vojskah z Angleži in Norvežani, niso mogli za cerkveno rast spodobno skerbeti in cerkvene zadeve v red djati po zgledu druzih keršanskih dežel. Za tó je previdnost Božja sv. Kanuta izvolila. — Bil je on osmi sin kralja Svena II. in v tedanje dobe vedah dobro podučevan. Zgodaj že je kazal nenavadno krepost duha in posebno nagnjenje do cerkvenih reči. Zvesto je ohranil nedolžnost in čistost serca, in nježna sramožljivost mu je krasotila lici. Poleg stanú in običaja se je vadil ko mladeneč v orožji in se je skazal hrabrega vojnika in premetenega vojvoda. Po smerti očetovi se je poganjal za kraljevo krono, pa ljudstvo je poleg šege izvolilo njegovega najstarejšega, čeravno manj zmožnega in izobraženega brata Heralda. Kanut pobegne iz domovine, pa vendar nič sovražnega zoper njo ne kovari. In po zgodnji smerti bratovi posadi ljudstvo l. 1080 njega na kraljévi danski prestol.

2. Precej v začetku svojega vladarstva v slavnih zmagah ukroti divje sovražne narode po Litvaniji in Samogiciji; pa premaganim nobene druge kazni ne naloži, kakor da se malikom odpovedó in keršansko vero sprejmó, zatorej jim pošlje pobožnih duhovnov, da bi je uklonili pod sladki jarem Gospodove postave. Vsa njegova deržava je dobila keršansko obličje; njegovi podložni so bili vsi kerščeni in po vnanjem h keršanski veri spreobernjeni, ali pasli so še veliko poganskih vraž. Sodniki n. pr. so terdili, da ropar ali ubijavec že pravici zadostí, da le poškodvanemu ali njegovim domačim narejeno škodo poverne, pred Bogom pa, ker je grešil, se mu ni treba pokoriti; duhovne si je ljudstvo mislilo, da so čarmani, ki v jezi svoji lahko napravljajo bolezni, kužne sopare in slaba vremena; škofje so bili kakor ptujci v deželi brez pravice, brez oblasti. Kanut

je hotel tem zlegom v okom priti; zatorej povzdigne škofe na čast pervega stanú v kraljestvu, postavi je v eno versto s knezi in udi kraljeve rodovine in jim podelí razne pravice. Namesto lesenih cerkvá zida kamnite, in je obdari z obilnim premoženjem, da bi zamogli duhovni poleg stanú spodobno živeti in tolikanj vspešneje delati. Z neutrudno skerbnostjo čuje nad zasajenim drevescem Božjega kraljestva, nad mlado cerkvijo, da bi krepko rastla in veliko sadú obrodila, živo namreč je bil prepričan, da ga Bog ni zató poklical na kraljevi prestol, da bi v ničemurni bleščobi se svetil in v gizdavih sladnostih se zibal, ampak da kar le more, vero širi in varuje, ker le o n a je prava podlaga vsemu ljudskemu blagostanju.

3. Po dokončanih vojskah se zaroči z bogaboječo hčerjo grofa Roberta iz Flandrije. Iz tega zakona se je rodil sv. Karol, imenovan „d o b r o t l j i v i.“ On in žena njegova ne poznata lepšega prizadevanja, kakor to, da bi se sv. vera povsod razširila in globoke korenine v sercih vseh podložnikov odgnala. Z modrimi postavami skuša po vsem svojem kraljestvu lepo keršansko življenje buditi in zaterditi, in v tem je sam z najlepšim zgledom svojim podložnikom svetil. Njegova palača je bila prebivališče prave keršanske pobožnosti; v njej je kraljevala čistost, zmernost, ljubezen. On sam je živel kakor svetnik. Z ostrim postom je pokoril svoje telo, in z gulečo raševino berzdal svoja poželenja. Z vedno gorečo molitvijo ni nehal sebe in svoje ljudstvo nebeški milosti priporočevati. Do duhovnov, ko pravih človeških dobrotnikov, je razodeval največe spoštovanje in ljubezen, in enako obnašanje do namestnikov Božjih je tudi svojemu ljudstvu vcepljal. In ko je tako skerbel za pobožno življenje, za duhovne in cerkve, nikakor ni zanemaril druzega deržavnega vladstva. Dal je bil hude postave zoper morske tolovaje, zoper roparje in nepokojneže, zoper samosilstvo in krivo priseganje, in ravnal je po njih z vso ostrostjo, zoper prijatle in sovražnike, zoper visoke in nizke, brez ozira na stan in imenitnost krivičnega, brez ozira na dozdanje navade, pa tudi brez pravega pretehtanja okolnosti

in brez natancega prevdarka mogočih škodljivih nasledkov. Ta nastranska osornost je velikaše zoper njega zgnjevila, in med njimi je bil njegov lastni brat Olaf, ki je že davno segal po kraljevi kroni in je le čakal prilike, da bi izveršil svoje naklepe. Ponudila se je.

4. Eno namreč je bilo Kanutu posebno mar: duhovnom gotove dohodke preskerbeti in sicer s tem, da je vpeljal cerkvene desetine. Marsikaj je bil že iz tega namena poskusil, pa zastonj so bile vse njegove prošnje, zastonj vse zapovedovanje in móranje. Kar mu nenadna prigodba obudi, toda žalibog, le goljufivo upanje, ki ga zapelje v ravnanje, da se ljudstvo njegovo nasposled s kraljemorom oskruni. Viljem Normanec si je bil osvojil Anglijo, do ktere so imeli danski kralji nekako pravico. Zdihovala je dežela pod žulečim jarmom krutega zmagavca po odrešenji, in zatorej pokliče Kanuta na pomoč. Res, s pomočjó norveškega kralja Olafa in svojega tasta Roberta zbere do l. 1085 mogočno brodovje. Ali danskim velikašem ni bila ta vojska všeč, ker niso marali, da bi se kraljéva moč kaj povikšala. Viljem verh tega je še z zlatom podkupuje in jih mnogo na svojo plat dobi, tudi brata njegovega Olafa. Zbrano brodovje čaka dolgo, da bi odrinilo. Kralj namreč se pogaja s sosednimi vendiškimi knezi, da bi med tem časom nič sovražnega zoper njegovo deželo ne počeli. Ker pa to pogajanje predolgo terpi, se danska armada, ki je morala na svoje stroške živeti, naveliča čakati, in večidel domú pobegne. Kralj prišed, ptuje vojake s častjó razpusti, svojim ubežnim podložnim pa hudo sodbo napové. Obsojeni so bili v velike globe ali denarne kazni, kterih pa se zamorejo rešiti, če obljubijo desetino cerkvam dajati. Ali prevaralo ga je. Kmetje so rajši globo plačali, kakor desetino dajati se zavezali. Kralj tedaj zapové to globo z vso ostrostjo pobirati, kar pa kmete tako razdraži, da se zoper kralja upró in potegnejo s plemenitaši, ki so že prej serd zoper njega kuhali. Kralj se jim postavi v bran. Ženo in otroka pošlje v Flandrijo, zveste svoje pa okoli sebe zbere. Uporniki se ne upajo očitno na-nj udariti, zatorej ga sklenejo z zvijačo v pest dobiti.

5. Hinavski prijatli ga preslepé, delaje mu upanje, da mu pride vojska na pomoč, ali pa, da se bo razpor že z lepa poravnal, ker se puntarji že v svoje kraje povračajo. Kralj verjame tem izdajavcem in s tremi brati v Odensee-u ostane. Brez strahú in skerbí gre v bližnjo cerkev sv. Albana k večernicam, ali tedaj vihar zabučí. Uporniki skriti in pripravljeni planejo nad grad in cerkev; zvesti prijatli in služabniki ga hité branit in stražijo znotraj v cerkvi pri vratih; pa sovražniki razbuhajo lesene stene, in splezajo do oken; kamni leté, pušice ferčé v cerkev; Kanut se hitro spové, prejme sv. popotnico, in se z obema rokama altarja oklene — s silno močjó zadegana sulica ga prebode, ko

móli: „O Gospod! rad ti darujem svoje življenje, iskal sem zmeraj le tvoje in tvoje cerkve častí. Sprejmi milostivo to daritev in dodeli, da bodo sovražniki moji enkrat spoznali svojo krivico, da bodo tudi od tebe odpuščenje zadobili, kakor jim jaz iz serca odpuščam.“ — Hudobija je bila dopolnjena; čert pa se kmalo v bridko kesanje spreverne; ljudstvo, ki je svojega kralja preganjalo, umorilo, ga kmalo ko svojega deželnega patrona in varha časti in zaupljivo kliče na pomoč. Bog je oslavil svojega služabnika z mnogo čudeži, ljudstvo pa je obiskal s hudo lakoto in draginjo, ki je terpela 8 let in 3 mesce.

Sam sebi škoduje, kdor duhovne zaničuje.

Ves človeški rod je po besedah sv. Pavla (Rim. 12.) podoben človeškemu telesu, ktero mnogo udov ima. Za celoto telesno so vsi udje enako potrebni, čeravno so ozir svojega opravila eni bolj važni in imenitni kakor drugi. Ravno tako je za slednjega kristjana enako častno in vredno, da je ud Kristusovega telesa — ud katoliške cerkve, čeravno je tudi tukaj poleg razne službe, ki jo ti udje opravljajo, prav in spodobno, da se enim veča čast skazuje, kakor drugim. Glava pa, ki misli, usta, ki govoré, so pri vsacem telesu posebno imenitni udje, in tako morajo tudi pri Kristusovem telesu, ki je sv. cerkev, glava in usta prédnost pred drugimi udi vživati. In ta glava, ta usta — kdo je to v cerkvi Božji? — Kdo drugi, — kakor tisti, kterim je Gospod Jezus tako na tanko rekel: „Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošljem; idite in učite vse narode!“ (Mat. 27.) Kdo drugi, kakor aposteljni in učenci Gospodovi? Kdo drugi, kakor njihovi nasledniki ali duhovni? Zatorej so verniki proti duhovnom v ravno tako razmerje postavljeni, v kakoršno so drugi telesni udje proti glavi in ustom, in iz tega izhaja, da kdor duhovne zaničuje, sam sebe v obraz bije.

Kdor duhovnov ne spoštuje, tudi ne spoštuje ne altarja, ne prestola, je torej sovražnik reda in pravice, kakor to dandanašnji skušamo v prav obilni meri. Kako namreč svet duhovne rad gerdí in zasmehuje, kako mu je mar je ob spoštovanje, zaupanje in veljavnost pri ljudéh pripraviti, dobro vedóč, da so, ako se mu pogodí, duhovstvo oskruniti, veljavo njegovo spodkopati, tudi keršanskemu življenju žile spodvezane, keršanski pobožnosti vrat zadergnjen: in da s podertim altarjem padajo tudi prestoli in vladarji.

Človek, kedar se keršanskega duha iznebi, je divja zverina in sicer najgroznejša; to žalostno resnico dan na dan lahko vidimo, kako se spolnuje.

Zatorej pa, duša keršanska! nikar, nikar, da bi duhovne zaničevala, in ko tudi bi videla, da so napačni in slabostni; nikar ne zabi njihove visoke vrednosti, — solnce ostane zmeraj solnce, čeravno ga semtertje megle zakrivajo, oblaki temné. Brez slabosti ga ni pod solncem človeka, tudi duhovna ne; zakrivaj raji njegove slabosti s plaščem ljubezni; ne razgaljaj nagote svojega duhovnega očeta, sicer si grozno prokletstvo nakoplješ, kakor nekdaj Kam. Bog sam bo duhovne sodil, ti si pa te sodbe nikar ne prilastuj, sicer gorje tebi!

Molitev.

O Bog! dodeli mi, da bom spoštovanje do tvojih visocih služabnikov duhovnov vedno v svojem sercu nosil in v djanji razodeval, ter njihove besede in opominjevanja zmeraj zvesto poslušal in ohranil, da bom takó tvojo sveto voljo spolnoval, da bom tukaj pravičen in enkrat zveličan. Amen.

20. Prosinec ali januar.

Sv. Fabjan in sv. Boštjan, mučenca.

Današnji dan obhajamo spomin dveh mučencev, ki sicer nista obá eno leto, vendar pa obá na ravno tisti dan kri prelivala za keršansko vero. — Sv. Fabjan je bil rojen v Rimu in od Boga za največo čast na zemlji, namreč za papeža odločen. Ko se je duhovstvo z rimskim ljudstvom zbralo novega papeža volit, prigodí se, da ste obe stranki enako glasov imeli. V tem se prikaže ko sneg bel golob, ki se skviškoma na glavo sv. Fabjanu spustí. Niso več dvomili, kdo naj se za papeža izvoli. Sv. Fabjan prevzame zdaj vlado keršanskega svetá ter spolnuje svoje težke dolžnosti 15 let kakor skerben in zvest namestnik Kristusov na zemlji. Leta 252, ko je cesar Deci kristjane grozovito preganjal, dosegel je tudi sv. Fabjan ko serčen Kristusov vojščak krono mučencev.

Mučenec sv. Boštjan po vesoljni cerkvi posebno sloví. Bil je plemenitega, imenitnega rodú. Rodil se je berž ko ne v mestu Narbonne na Francoskem, izrejen pa je bil v Milanu in že od zgodnje mladosti je bil goreč služabnik Jezusa križanega. Kaj da je krepostnega mladenča nagnilo med vojake se vverstiti, ne vemo, gotovo pa ga ni gnala kaka slavohlepnost in želja, po kervavih bojiščih časti in bogastva si iskati; morda ga je vnemalo le sladko upanje, da bo v vojaškem stanu najlože koristil keršanskim spoznovavcem in mučencem, do kterih je zmeraj iskreno sočutno ljubezen razodeval; zakaj čeravno je takrat sploh mir vživala cerkev, vendar so morali v Rimu kristjani vedno kako preganjanje terpeti. Njegovo lepo moško obnašanje in redno življenje, njegova premetenost in pogumnost ga priljubi vsem vojakom in ga v visoke službe povzdigne. Ali on ostane vedno tisti pobožni služabnik Gospodov; sredi med zapeljivostmi teda-

njega svetá on skerbno varuje nedolžnost in čistost serca ko najsvetejši zaklad. Bogati platež ga ne tira napajat se s strupenimi sladnostmi, ampak obrača ga v to, da ž njim lačne nasituje, nage oblači, jetnike rešuje in pomaga, kjerkoli se utegne z denarjem pomagati. Njegova olikanost, preserčna zgovornost in njegove častí so mu le služile, da je svoje poganske tovarše rahlo napeljeval k spoznanju keršanske resnice, omahujoče kristjane v veri poterjeval, preganjane tolažil in serčne spoznovavce po ječah obiskoval, jim vse mogoče olajšanje in vsaktero pomoč delil. Delal je to on sicer skrivej, ali njegova gorečnost je prijatlom delala velike skerbí; on pa jim reče: „Ali se sme vojak ktere nevarnosti bati, če svoje življenje za cesarja zastavlja, zakaj bi ga za Bogá ne?“

2. Med vjetimi spoznovavci, ki jih je sv. Boštjan s svojo gorečo besedo za stanovitnost vnemal, bila sta posebno dva brata dvojčka, Mark in Marcelijan (18. junija.) Bila sta v smert obsojena, pa mogočni sorodniki jim izprosijo odloga 30 dni, in si vse prizadenejo, da bi ju pregovorili, keršansko vero zatajiti. Pride žalostni oče, sivo glavo s pepelom potrošeno in reče: „Oj da bi bilo moje serce že nehalo biti in bi se bile moje oči že zatisnile, da bi ne videl vajine kervi teči pod rabeljnovo sekiro!“ Pride mati z razkodranimi lasmi: „Sina, prizanesita moji starosti! Glejta persi, ki so vaju dojile, kaj bo z menoj o tem abotnem času, ko se vela starost tako za življenje borí, cvetoča mladost pa radovoljno smerti v naročje hití!“ Pridete njune ženi, in ju objemate; slednja solza je prošnja; z mutasto zgovornostjo kažete na otroke, ki se ju strahoma oklepajo. Mlada moža sta vsa presunjena. Ob takem prizoru pristopi sv. Boštjan, ki ju je slednji dan obiskoval in reče: „Brata! oserčita se, vojaka Kristusova, bodita junaka; možato sta se začela bojevati, verige vajinih rok so znamenja slavne zmage, ali vaju bodo poderle prošnje in solze žen in otrók!“ Z iskreno besedo jima popisuje ničemurnost sedanjega in veličastvo prihodnjega življenja; ginljivo

tolaži sorodnike, da nista brata izgubljena, da se le za malo časa od njih ločita, da jim bosta pri Bogu milost sv. vere izprosila in bodo v neizrekljivem veselji vekomaj ž njima združeni. Celo uro je sv. Boštjan govoril s tako plamenečo zgovornostjo, da so pričujoči mislili, da le angelj z nebes mu derží bukve odperte. Premagal je serca vseh. Pa mnogo je k temu pripomogla tudi čudna prikazen, ki so jo v tem času videli. Svetla luč švigne po celi sobi in Kristus sam se v družbi angelov Boštjanu približa ter ga poljubi rekoč: „Boštjan vedno boš pri meni.“ Godilo se je to v hiši sodnijskega uradnika Nikostrata, v kteri sta bila brata jetnika. Njegova žena Zoa, ki je bila po neki bolezni mutasta postala, je bila tako presunjena, da pred navdušenega govornika na kolena pade, in z nemo prošnjo roke povzdiguje. Boštjan pa slovesno jame: „Ako sem jaz pravi služabnik Božji, in ako je zgolj resnica, kar sem govoril, naj Gospod tej verujoči ženi usta odprè.“ In pri tej priči ona na glas zakliče: „Bodi blagoslovljen, poslanec Božji, in bodi blagoslovljena tudi tvoja beseda!“ Vsi pričujoči so omečeni, vsi spreobernjeni in prejmó sv. kerst. Vse to se je menda godilo l. 284 pod cesarjem Karinom; pod njegovim naslednikom so vsi ti slavno smert za sv. vero terpeli.

3. Trideset dni odloga namreč preteče, in oblastnik Kromaci pokliče očeta vjetih dveh bratov, Trankvilina po imenu, in ga vpraša, kako je s sinoma in kaj je opravil? Trankvilin odgovorí: „Srečna sta moja sina in jaz ž njima. Ona z menoj in jaz ž njima sem spoznal resnico tiste vere, brez ktere ni zveličanja upati.“ Kromaci to slišati se zavzame rekoč: „Kaj si tudi ti v svojih starih letih ob pamet prišel?“ — „Pokristjanil sem se,“ povzame oče besedo, „in sem v tem modro ravnal. Grozna bedarija je bila, da smo dozdaj neme bogove častili namesto pravega živega Bogá. To bedarijo sem opustil.“ Oblastnik Kromaci pozveduje, kaj ga je k temu pripravilo, in Trankvilin mu tako jasno in živo dokaže, da je le eden pravi Bog, vsi drugi bogovi pa so le zgolj neumnost, da je Kromaci po Boštjana poslal, ker je želel še več o tem slišati. Sv. Boštjan ga kmalo prepriča, da je keršanska vera od Boga, in oblastnik precej sklene sv. kerst prejeti. Ž njim so bili kerščeni tudi njegovi strežaji in pa mnogo jetnikov in sužnih, ktere je vse potem, ko so kerščeni bili, osvobodil. Na to se odpové cesarski službi, se poda na svoja posestva, ki jih je zunaj mesta imel, in tam sprejema kristjane, ki so iz mesta pretirani bili, ali pa so sami zbežali.

4. Eno leto mine. Karina pahnejo s prestola in Dioklecijan se polastí cesarske oblasti. Častnike sprednikove obderží v službi in posebno sv. Boštjanu toliko prijaznost nakloni, da ga postavi za stotnika svoje telesne straže in ga bivaje v Rimu vedno ima

v svoji družbi. Med tem se jame s kristjani vedno huje ravnati. Papež Kaj svetuje vsem, ki se preslabe čutijo strašne muke terpeti, naj se nesreči umaknejo in zunaj mesta poskrijejo, dokler huda nevihta ne mine. Tudi sv. Boštjana je tako nagovarjal. Ali serčni vojak Kristusov noče od bega nič slišati, temuč reče sv. Kaju, da hoče rajši v mestu ostati, da bi kristjanom serca vnemal za slavni boj, in v mukah je oserčeval, da ne obnemagajo. Kaj, tolike serčnosti vesel, mu reče: „Ostani tedaj, moj sin, na bojišču, in brani ko stotnik cesarski cerkev Kristusovo!“ Kmalo potem vojak, ki je bil od vere odstopil, pri cesarji Dioklecijanu sv. Boštjana zatoži, da je kristjan in da druge k stanovitnosti v keršanski veri nagovarja. Cesar Boštjana k sebi pokliče in ga ostro posvari zavoljo njegove prederznosti očitaje mu, zakaj je tako nehvaležen, da vkljub vsem dobrotam, ki jih je prijel, ni le sam h keršanski veri pristopil, ampak še druge k temu napeljuje. Sv. Boštjan mu ponižno pa odkritoserčno pové, kaj ga je k temu naklonilo, ter mu reče: „Vedno sem Kristusa molil za tvoje zveličanje, in Boga, ki je v nebesih, sem prosil za blagor rimskemu cesarstvu; nespametno pa se mi je zdelo moliti bogove, ki so iz kamna sekani.“ Cesar se na to razserdí in zapové, Boštjana k stebru privezati in s pušícami va-nj streljati. Zapoved cesarjeva se dopolni. Oblačila ž njega stergajo, z vervmí ga privežejo, ter tako dolgo va-nj streljajo, dokler se jim ne zdi, da je že dušo izdihnil. Po noči pride pobožna žena po imenu Irena, ki je bila vdova necega mučenca, in hoče sv. truplo Boštjanovo s pomočjo nekaj kristjanov spodobno pokopati. Ko pa zapazi, da mu življenje še ni ugasnilo, spravi ga na svoj dom, ga krepča in oživlja, in Bog njen trud s tem veseljem poverne, da Boštjan zopet ozdravi.

5. Ko berž občuti pogumni Kristusov vojak, da je zdrav in terden, gre sam od sebe k cesarju, da se mu pritoži, zakaj toliko kristjanov neusmiljeno terpinči in grozovito morí, nje, ki niso nič hudega storili. Dioklecijan, njega videti, ostermi in ga vpraša, je-li on tisti Boštjan, kterega je bil ukazal s pušicami usmertiti? „Jaz sem tisti,“ odgovorí svetnik, „in ravno iz tega, da še živim, spoznaj, kako mogočen je Bog, kterega jaz molim, in kako krivično ravnaš, ker služabnike njegove preganjaš.“ Te besede cesarja še bolj raztogotijo. Berž ukaže neustrašenega keršanskega junaka na teržišče peljati, ga s šibami, gorjačami in z bati s svincem zalitimi tako dolgo pretepati, dokler pod grozovitim tepenjem ne umerje. Rabeljni doveršé kervavo zapoved in sv. Boštjan prestojí svoje grenko terpljenje leta 288. Grozoviteži so njegovo sv. truplo v smerdljivo jamo vergli; pa sv. Lucina ga izpotegne in kristjani ga natihoma v rimskih katakombah pokopljejo. Leta 680 so bile njegove kosti prenesene v prelepo cerkev, ki jo je bil cesar Konštantin že davno prej sezidal. Ker

je ob času prenesenja njegovih ostankov strašna kuga bila kar nehala, začeli so kristjani sv. Boštjana pomočnika častiti zoper kužne bolezni in so že velikrat po njegovi priprošnji rešeni bili.

Keršanska serčnost.

Sv. Boštjan je živel in umerl kakor pravi hrabri vojak svojega kralja Kristusa. In kedar, ljubi bralec! tega svetnika in njegovo smert občudovaje premišljuješ, zdi se ti, kakor bi stal pred krasnim velikim hrastom in se oziral v to ogromno, visoko drevo. Celega tega drevesa — si misliš — ne morem seboj vzeti, ko bi ga tudi hotel, rajši si ulomim vejico ž njega in si jo v spomin zataknem za klobuk.

Kakor sv. Boštjan — mi ne moremo ne živeti, ne umreti; vendar pa se od njega tega lehko učimo, da moramo krepko besedo spregovoriti in resnobno ravnati, kedar je treba za kako dobro sveto reč. Priložnosti je dovelj n. pr.: Kedar mora človek res serčen biti, da resnico pové, pa si z resnico nakoplje sovražnike, škodo, nadlege; v tacih priložnostih se prava keršanska serčnost pokaže; tedaj namreč iz strahú ne molčí, ampak nestrahoma govorí. Med pobožnimi ljudmí pobožno govoriti, kakor oče svoje otroke opominjati, ali kakor duhoven vernim ovčicam pridigovati — za kaj tacega ni ravno treba veliko pogumnosti.

Drugače je tam, kjer se vera zasramuje, se od nesramnih reči pomenkvajo, gerdobije počenjajo, se zoper gosposko šunta, krivica hvali in čednost zasmehuje — tukaj je treba pogumnosti, da se krepka beseda spregovorí.

Kedar slišiš v kaki drúščini, kako bližnjemu njegovo dobro ime gerdé in ga obrekujejo, natolcujejo, in morda ravno tisti, ki nepričujočega tako žali, je tvoj vikši: tu je res treba keršanske pogumnosti, da se nepričujočemu bližnjemu njegovo dobro ime brani.

Ali pa ti je pričati pred sodnikom v imenitni reči. Prijatli zatoženega ti sporočé, da boš, ako zoper nje pričaš, ubit ali pa ti bodo dom zapalili: zdaj boš pokazal, ali ti več veljá resnica in pravica, ali več strah pred ljudmi.

In tako se večkrat v življenji prigodí, da je res treba serca, resnico terditi zoper tistega, ki jo pači ali taji. Ko si bil od škofa birman, si prevzel dolžnost, pa prejel tudi milost za to, da boš sv. vero pred svetom spoznoval in po njej živel. Pokaži tedaj, ali si res vojak Kristusov. Časi je bolje molčati kakor govoriti, postavim pri pijancih, togotnih, nečistih in povsod, kjer lepo opominovanje nič ne koristi, ampak le še bolj razdraži in še huji ogenj vname, saj je Gospod sam djal: „Nikar ne metajte biserov svinjam, in ne dajajte psom, kar je svetega.“

Ali kedar gre za čast Božjo in za blagor bližnjega, in lehko pomagaš, takrat bodi serčen, ne boj se in govori! In s tem pokažeš, da si res pravi vojak Kristusov.

Molitev.

O Gospod Jezus Kristus! kteri si dal svojemu služabniku Boštjanu tako prečudno ljubezen do bližnjega: razvnemi tudi moje serce z ognjem enake ljubezni, da bom rad spolnoval dela usmiljenja in bom nestráhoma pred svetom spoznoval tvoje presveto imé. Amen.

21. Prosinec ali januar.

Sv. Neža, devica in mučenica.

Obhajali smo včeraj spomin junaškega vojaka, ki se je vpričo vseh pertečih smertnih nevarnost zvestó v bran postavljal za keršanske brate, in je slavno krono mučenstva v neminljivo plačilo za to prejel; danes se oziramo v nežno deklico, v zalo deklico, ki je svoje mlado cvetoče življenje radostno za Kristusa izdihnila. Med vsemi sv. devicami, ki so za sv. vero kri prelile, menda sv. Neža najbolj sloví, ko perva junakinja keršanska. Sv. Hieronim pripoveduje, da njeno življenje visoko hvalijo vsi narodi in že od starodavnih časov je veljala sv. Neža za najlepši zgled deviške čistosti in nepremagljive kreposti, ko prečudna cvetica v vertu Gospodovem, snežnobela v svoji nedolžnosti, kervavo rudeča v svojem mučenstvu. — Rojena v Rimu od plemenitih in premožnih staršev konec tretjega stoletja se je razcvetala v rajski lepoti in ko še ni dopolnila trinajst let, že so jela serca mladenčev goreče po njej hrepeneti. Najbolj imenitni rimljanski sinovi so si prizadevali njeno serce si pridobiti in si jo zaročiti, zakaj bila je bogata in lepa; angeljska nedolžnost je svetila iz njenih očí in sveti žar keršanske ljubezni je puhtel iz njenega obličja, sladek mir in tiha blaženost sta jej polnila serce. Ko enkrat sramožljivo iz učilnice gre, zagleda jo sin cesarskega namestnika Simfronja. Njen krasni obraz se mladenču tako globoko v serce vtisne, da je noč in dan pozabiti ne more. Ljubi jo z ognjevito strastjo in kmalo se mu ponudi priložnost, jej to razkriti. Z zgovornostjo iskreno ljubečega serca jej popisuje svoja čutila, ali Neže ta plamen ne vname; z radodarnostjo koperneče ljubezni poklada pred čisto devico dragocene darove, odklepa jej bogate zaklade, obeta vse radosti življenja, pravi raj že tukaj na zemlji. Ali ona, ki je spoznala, da ni lepšega blaga na zemlji, ko deviška čistost, je bila že sveto obljubo storila, se popolnoma Bogu darovati in devica ostati; zatorej mu miloresno odgovorí: „Pusti mene! Imam že druzega ženina, kteremu sem poklonila svoje serce, in zvesto ljubezen mu hočem zmeraj ohraniti, le njemu udana biti.“

2. Z začudenjem poprašuje mladeneč: „Kaj! druzega ženina? Kdo li more ta izvoljeni biti? Kdo je bolj plemenit, bolj bogat ko jaz? V kom li enaka ljubezen do tebe ko v meni gori?“ Tedaj sv. Neža vsa navdušena glasno hvalo svojemu ženinu zapoje: „Lep je moj ljubi izmed vseh sinov zemlje, ljubeznjiv je kakor jutranja zarija, častitljiv ko v sinjem zraku

kopa gore; solnce, luna in zvezde obledé pred žarnatim svitom njegovega obličja; beseda njegovih ust obuja živo krepost in radost življenja; pogled njegovih očí vliva mir in veselje v serce. Plemenit je moj ljubi, s plamenečimi čerkami je na nebu zarisano njegovo ime, kraljeva Devica ga je rodila, njegov Oče je Gospod vojskinih trum, Kralj vseh kraljev od vekomaj. Mogočen in veličasten je: nebo in zemlja sta mu podložna, duhovi so njegovi služabniki, vetrovi njegovi sli, zvezde njegove čuvajke, vse moči so mu pokorne. Bogat je: vsi zakladi sveta, vse zlato in vse drago kamenje v naročji zemlje, vsi biseri na dnu morja so

njegova last, njegovo bogastvo je neizmerno; njegovih blagot je brez števila. Ljubeznjiv je: kakor on noben človek ne ljubi, tako preserčno, iskreno, zvestó do smerti; in njegova ljubezen je tako sveta, tako čista: če se njega ljubeče oklenem, ostanem čista, če se njemu zaročim, ostanem devica. Moj ljubi ga nima verstnika; v nebesih je njegov dom, in iz ljubezni je na svet prišel, da bi svoje izvoljene poveličal; le njega samega ljubim, neizrekljivo ljubim vekomaj!“

3. Morivna otožnost omami mladenčevo serce; meni, da je po kaki hudobni moči vneta ljubezen jej pamet zmešala, da si svojega ljubega misli ktero nebeško bitje, ali pa da jo je prisiljena vera tako oslepila, da se jej vedno le senja od posebne prijaznosti kterega izmed neumerljivih bogov. Smiljenje in ljubezen mu ne dasta mirú ne pokoja; o jasnem dnevi in v temni noči ga mučijo otožne misli, upa prazne želje, in izmišljene podobe za-nj izgubljene sreče. Ljubezen je podobna zjutranjemu solncu, ki svetlobo in gorkoto v dušo vliva, in vse njene moči iz spanja predrami, pa je tudi podobna pekočemu poldanjemu solncu, ki s svojimi žarki vse cvetje, vse rožice sercá, vse krepke káli in korenine življenja opali in usuši. Tako se je godilo tudi temu mladenču. Hrepenenje izserka njegove močí in zgolj ljubezni zbolí. Ko mladenčev oče Simfroni zvé, kaj je vzrok te bolezni, pošlje sam na dom device, prosit jo nevesto svojemu sinu. Ali Neža mu sporočí, da ne more nezvesta biti svojemu ženinu, da od njega ne odstopi. Oče pozveduje, kdo bi bil ta ženin, da mu je deklica tako udana. Pričujoč prilizún pa mu reče: „Tega ni treba popraševati; Neža je kristjana in si domišljuje, da je Kristus njen ženin.“ Simfroni to zvedeti, si misli: ker je Neža kristjana, pa jo smem v ječo zapreti. Kot njen sodnik jo ukaže pred sé pripeljati. Ponovi poprešnjo ponudbo, napeljuje jo po medenih besedah in lepih obljubah; ko pa s tem ničesa ne opravi, jame jej hudo pertiti. „Ali se odpovej Kristusu — reče jej — in privoli v zakon, ali pa, ako hočeš res devica ostati, pokloni darove boginji Vesti in se njenim devicam pridruži. Ako ne, dam te v nesramno hišo odpeljati, da vsakdo s teboj razuzdanost uganja.“ — Sv. devica mu odgovorí: „Zastonj čakaš, da bom privolila. Svojemu ženinu ne morem take krivice storiti. Tudi darovala ne bom, ne boginji Vesti, ne kteri drugi, le samo živemu Bogu gredó darovi. Da mi pa z nesramno hišo žugaš, to me nikakor ne pláši. Angelj Gospodov bo branil moje telo, in me varoval hudobne sile. Vaši bogovi so pričetniki nesramnih del, moj Bog pa je — Bog čistosti, kteri me vašega peklenskega početja rešiti zamore in me tudi bode rešil!“

4. Te besede oblastnika takó razkačijo, da ukaže čisti devici obleko mahoma s trupla potegniti in jo nago v nesramno hišo odpeljati. Ko jej pa tudi belo glavno ogrinjalo odvežejo,

glej! usujejo se jej kodrasti lasjé čudovito gosto po celem životu od verha do tal, in kakor svilnat plašč pokrijejo njeno deviško telo. Hiša pregrehe postane svetišče; nesramnih del začernele stene se zažaré v nebeškem svitu; čudna groza osupneva slednjega in nihče se jej bližati ne upa; videlo se jim je, kakor bi angelj nebeški deklico varoval. Le eden, prederzniši mimo druzih, se Neži bliža s hudobnim namenom, in jo vkljub svaritve hoče prijeti; pa opahne ga nebeški ogenj, da se slep in kakor mertev na tla zgrudi. In ta je bil njen poprešnji snubač, oblastnika Simfronija sin. Oblastnik to slišati, priletí ves razkačen, ker misli, da se je to po čaru (coperniji) zgodilo. Preklinjevaje sv. Nežo jo psuje ko gadno copernico ter se jej grozí, da jo bo strašno umoriti dal. Sv. Neža pa mu mirno in sramožljivo odgovorí: „Ni ne copernija kriva nesreče tvojega sina, ampak njegova lastna spohotnost. Prej, ko je on k meni prišel, so že drugi tukaj bili, pa se niso upali kaj nesramnega od mene tirjati, ker so videli, da me Bog brani. Šli so zdravi od mene in se jim nič hudega ni zgodilo. Tvoj sin pa nič ni maral za mojega angelja varha, in je hotel storiti po svojem nesramnem nagonu; zató ga je moj desni angelj tako strašno kaznoval, ko je svojo prederzno roko po meni stegnil.“ Togotno serce oblastnikovo se ohladí in pohlevno začne prositi: „Ako je tako mogočen tvoj Bog, glej, da moj sin spet oživi in ozdravi.“ Sv. Neža povzdigne svoje serce k Bogu in moli — in za smert udarjen vstane in na ves glas reče: „Resnično, Bog kristjanov sam je pravi Bog!“ —

5. Ta čudež se naglo po vsem mestu razglasi. Ali glej! služabniki krivih bogov začnó trepetati, da bi se malikom čast ne kratila. Podšuntajo torej ljudstvo in raztrosijo laž, da je Neža copernica, ki hoče ukončati bogove, zatorej se mora v smert obsoditi, sicer bodo nad ljudstvom bogovi svojo jezo razsuli. Oblastnik Simfroni se noče nič več s tem pečati, in izroči sodbo podsodniku Apaziju. Ta se ne pomišlja dolgo, hitro ukaže germado napraviti in copernico sežgati. Devica mora na njo in podkuri se na vseh platéh. Pa glej čudo, kakor nekdaj v babilonski peči, razdelí se tudi tu plamen na dva kampa, ter šviga v okoli stoječe, da jih mnogo opali; Neža pa v sredi stojí neoskrunjena in z ginjenim sercem slaví in poveličuje Bogá in hvali njegovo mogočnost. Ali zvitim malikovavcem to ni po volji. Rékajo, da je tudi to skrivna copernija ter šuntajo ljudstvo in nadlegvajo Aspazija, dokler ne zapové, da Neži rabelj z mečem gerlo prebode. Ali rabeljnu se roka groze trese, da si ne upa povelja spolniti. Pa Neža ga s prijaznim glasom nagovori rekoč: „Kaj se mudiš? Naj umerje telo, ktero dopada očém, kterim jaz dopasti nočem.“ Povzdigne tedaj oči proti nebu in veselo moli: „Sprejmi o Gospod! mojo dušo, ktero si takó drago odkupil in jo takó neizrečeno ljubil!“ Ko takó govorí, vbode jej rabelj meč v gerlo.

Tako je končala nepremagljiva, še le 13 let stara keršanska devica sv. Neža svoj slavni boj l. 304. Njeni lastni starši so jo častito pokopali. Pripoveduje se tudi sledeče: Ponoči, ko so na njenem grobu starši jokaje molili, prikaže se jim velika truma devic. V sredi njih zagledajo tudi svojo hčerko v nebeški krasoti, in zraven nje snežnobelo jagnje, iz njenih ust pa slišijo sledeče besede: „Ne jokajte več, ljubi starši! saj vživam rajsko veselje. Radujte se tudi vi z menoj; zakaj Tisti, ki sem ga iz serca ljubila, dal mi je nebeško veselje in krono večne slave.“ V spomin te prikazni se v Rimu vsako leto v cerkvi sv. Neže na njenega godú dan blagoslovite dve mladi jagnjeti in iz njune volne se potem tkajo pálije za nadškofe, ki jim je papež pošilja. Pálija je tri perste širok, z rudečimi in černimi križi pretkan pas, ki ga nadškofje čez rame in na persih nosijo, in je znamenje polne nadškofove oblasti.

Zakaj moramo čistost ljubiti in jo zvesto hraniti.

Po zgledu sv. Neže moramo tudi mi skerbno varovati čistost serca in sicer:

1. Ker smo po Božji podobi vstvarjeni.

Slednji bi za veliko brezbožnost imel, ko bi častitljivi obraz Odrešenikov z blatom ometával ali z drugo nesnago skrunil. To pa delaš, kedar dušo svojo, podobo Božjo, z nečistim djanjem gerdiš. Nečisti človek neha podoba Božja biti in je bolj podoben tisti živali, ki se najraji po blatu valja in po nesnagi rije. (3. Mojz. 11, 44.)

2. Ker smo odkupljeni s predrago kervjo Jezusa Kristusa.

Kedar zdravnik bolniku z velikim trudom in prizadevanjem spet k zdravju pripomore: ali bi ne bil ozdravljeni velik nehvaležnik do tega dobrotnika in čuden sovražnik samega sebe, ko bi se sam nalašč v poprešnjo bolezen povračal? — Tako pa ravnaš ti, kristjan! kedar svoje telesne spohote nespametno tolažiš, in takó svojo za drago ceno odkupljeno dušo pogubljaš ter delo Odrešnikovo nad seboj ukončavaš. (1. Kor. 6, 20.)

3. Ker vživamo Gospoda samega v zakramentu presv. rešnjega Telesa.

Altar mora biti pokrit s čistim platnenim pertom; kelih in patena morata biti iz zlata ali pa iz pozlačenega srebra; monštranica se sveti v drazih kamnih; duhoven si pri sv. maši roké umiva in to vse se godí iz prespoštovanja do najstvetejše skrivnosti. Kedar se nese sv. Popotnica k bolniku, pogerne se miza z najlepšimi perti; kdor hoče Telo Gospodovo prejeti, mora tešč biti. Vse to razodeva bojazno spoštovanje do prevzvišene skrivnosti.

Ti tedaj, kristjan! bi Gospoda Jezusa gerdó onečastil in skrunil s sercem, z jezikom in s telesom, ko bi pasel v sebi nečiste misli in želje, gerde rečí govoril ali nesramnosti v djanji počenjal. (1. Kor. 10, 21.)

4. Ker smo tempeljni sv. Duha, kteri v nas prebiva.

Kedar se v cerkvi kak posebno velik greh stori, zlasti nečistost ali poboj: tedaj je cerkev oskrunjena in mora zopet posvečena, to je tega

madeža očiščena biti, da se sme v njej služba Božja opravljati. Ravno tako tudi človek neha biti tempelj sv. Duhá, v kakoršnega je bil pri sv. kerstu posvečen, kedar se omadežva z nečistimi mislimi, besedami in djanji. (1. Kor. 6, 18. 19.)

5. Čisti in čedni vživajo zdravje, so veselega sercá, in Bog je blagoslovi; nagnjusni in samopašni nečistnik pa hrómi in mori svoje telo, nakopáva si zaničevanje ljudí, oropa se mirú in pokoja sercá in svojo kratko meseno slast mora pogostoma plačevati z nesrečnim koncem in naposled s prežalostno večnostjo. (Efež. 5, 2—5.)

Molitev sv. Neže pred njeno smertjo.

Vsegamogočni, vsega počeščenja in povikševanja vredni Bog! Oče Gospoda našega Jezusa Kristusa! zahvalim Te, da sem s pomočjó Tvojega edinorojenega Sina utekla naklepom hudobnih ljudí. Glej, kar sem verovala, to že gledam, kar sem upala, to že imam, po čemur sem hrepenela, to že objemljem. Glej! zdaj grem k Tebi, edinemu pravemu Bogu, kteri s svojim sinom, Gospodom našim Jezusom Kristusom in s sv. Duhom živiš in kraljuješ vekomaj. Amen.

22. Prosinec ali januar.

Sv. Vincenci, mučenec.

Od začetka že je bil Zveličar znamenje, kteremu je svet zoper govoril; prišel je v svojo lastino, pa njegovi ga niso sprejeli; čertili so ga in preganjali od jasli do križa; po njegovem vnebohodu so judje in ajdje svoje besne strasti hujskali zoper oznanovavce in spoznovavce njegove sv. vere in je pokončevali z ognjem in z mečem; ali vse sovražne močí so opešale v silovitem boji in keršanstvo je slavno zmago obhajalo. On je smert premagal; to se je čudovito poterdilo ne le sploh v zgodovini svetá, ampak tudi v posameznih ljudéh, posebno pa tudi nad slavnim mučencem, kterega spomin sv. cerkev danes obhaja. — Sv. Vincenci je bil od imenitnih staršev rojen v mestecu Oski na Španskem. Že v zgodnjih letih pride v Saragoso k sv. škofu Valeriju, pri kterem se je čversto vadil v svetnih, pa tudi v keršanskih vednostih in krepostih. Blagi mladeneč, obdarjen z vsemi lepimi dušnimi in telesnimi lastnostmi, se zgodaj izmed sveta umakne. Kipeči nagoni mladosti, vabljive radosti in sladkosti življenja, priliznjene besede zapeljevanja, zbadljivo pí-

kanje lahkomiselnih tovaršev, vse to ni zmagalo mile resnobe, s ktero je duh bogaboječnosti in nedolžnosti njegovo serce preplival. Mlad po letih, pa bogat po čednostih in vednostih je bil za dijakona škofijske cerkve posvečen in je delil vernim kelih zveličanja — predno je sam imel piti kelih terpljenja; čez nekoliko časa mu škof Valeri, ki je težko govoril, naroči tudi, besedo Božjo namesto njega oznanovati. Opravljal je to imenitno službo z neutrudljivo gorečnostjo, in njegovo življenje je spričevanje dajalo resnici njegovih naukov. Veliko nejevernikov in zmotenih je njegova krepka beseda za evangeli pridobila, veliko po valovih dvomov metanih, veliko v vertince mesenih sladnosti in posvetnega šuma zanesenih v varno zavetje spoznanja in bogoljubnega življenja nazaj pripeljala.

2. Star cerkven učenik imenuje Saragoso rojstno mesto svetnikov in mučencev, ker vsa hujša ali manjša preganjanja kristjanov so tudi to mesto zadela; tako tudi l. 303 pod cesarjem Dioklecijanom, ki je bil zaukazal, naj se kristjani po vsem cesarstvu polové in prisilijo, od svoje vere odstopiti. Cesarjev namestnik Dacijan, silovit sovražnik kristjanov in v zgodovini španskih mučencev kervavo znan, zapové škofe, mašnike in služabnike cerkvene zgrabiti in je primorati, da bi malikom darovali. Vincenci in njegov častitljivi škof sta bila v težke železne verige vkovana, v Valencijo tirana in v temno ječo pah-

njena. Pač je Vincenci poprej velikrat gledal pogumne mučence s svetim zavidom in je blagroval, pač je tudi zdaj v ječi vernike vnemal za kervavi boj, sedaj naj se njegova lastna serčnost dene na skušnjo. Težavno popotovanje v verigah, zatuhli zrak v ječi, prerevna hrana ni skerhala njegovih močí, kakor si je Dacijan domišljeval. Po dolgem terpinčenji in izstradovanji v ječi ju velí pred sé pripeljati. Pa kako se začudi, ko ju zagleda pri polni telesni moči in spozna, da njuna pogumnost nikakor ni poterta. Tedaj ju začne nagovarjati, naj vero zatajita, in jima strašno pertí, ako od svoje terme ne odstopita. „Odpovejta se, Nazarencu!“ tako jima kliče, „odpovejta se Križanemu in darujta bogovom, kterim se cesarji sami uklanjajo!“ Vincenci pa mu neprestrašeno odgovorí: „Povedala sva ti, da sva kristjana, pripravljena za sv. vero vse preterpeti. Izmisli si najgrozneje muke, ne bodo ne naju primorale, svojemu Učeniku nezvestima biti. Ti se uklanjaš malikom iz lesa in kamna narejenim, mi pa se uklanjamo Bogu življenja in svetlobe, njemu edino pravemu Bogu in njegovemu Sinu Jezusu Kristusu. Vaši bogovi so neobčutljivi, nemi, gluhi in slepi iz kamna sekani ali pa iz brona liti; vaši bogovi so nečisti ali hudobni duhovi, varhi hudobije in krivice; le nespametnik se njim pripogiblje!“ Raztogoteni oblastnik ukaže sv. škofa na ptuje prognati, Vincencija pa strašno mučiti.

3. Rabeljni zgrabijo serčnega dijakona ter ga najprej hudo bičajo, potem zvežejo, na tezavnico veržejo in tako nategujejo, da žile in kite pokajo in udje iz sklepov gredó; z železnimi grebeni mu strani tergajo, da se mu drobovina vidi, pa njegove stanovitnosti ne premagajo. Smehljaje očita rabeljnom, da z grebeni preslabo delajo, čeravno jim že roke omagujejo. To Dacijana tako razljuti, da rabeljne pretepati dá, kakor bi bili prerahlo z mučencem ravnali. Vincenci pa poln nebeške tolažbe kliče sodniku: „Mar li meniš, da me boš s tem umoril, ker mesariš moje ude, ki morajo vendarle enkrat strohneti; telo, kterega ude mesariš, je kakor kerhka posoda, ki se poprej ali kasneje razbije; v meni pa živí drug neviden človek, ki se ga telesne bolečine ne dotaknejo, in se tebi posmehuje, ker ga ne moreš pokončati.“ Sodnik spoznavši, da ga s hudim in gerdim ne prisili Gospoda zatajiti, skuša ga s prijazno besedo pridobiti, ter ga nagovarja, naj mu sv. pisma izročí, da bi je sežgal. Ali Vincenci mu odgovori: „Sv. pisma so mi ljubša, ko moje telό; to utegneš sežgati, svetih pisem pa ne dam v ogenj; ti sam boš gorel v ognji.“

4. Oblastnik Dacijan ne vé, kaj bi jeze počél. Togote zapové, da položijo Vincencija na ražen, ki je bil z ostrimi železnimi zobmí nasajen in naj žerjavice pod njega naspó, od vzgor ga pa z razbeljenim železom žgó in rane s soljó potrosijo, da ga bo še huje peklo. Pa sv. mučenik vse voljno in veselo

terpí in še prosi okrutneže, naj si izmislijo še hujših muk, ker želi še več terpeti za Jezusa. Njegovo telo je že ena sama režeča rana; pa on se smehljá, kakor bi raj okoli njega cvetel in govorí tako prijazno, kakor bi najljubši prijatli okoli njega stali; ali táko smehljanje in govorjenje še bolj razdraži besnost. Človeški slabosti bi bilo nemogoče preterpevati take grozovite muke, kterih popisovanje nam že presunja mozeg in kostí; le čudna Božja moč je ohranila kerhko telesno posodo, da se hipoma ni zdrobila. Zdaj ga vlečejo še v temnico, in ga veržejo na tla, ki so bila z ostrimi črepinjami posute in djanemu v klado in zvezanemu na rokah ne dajo ne jesti ne piti, da bi vsega hudega konec vzel. Nekoliko časa leži tu na bodečem ležišču ranjeni nebeški vojščak, kar ga Božja milost v sladko spanje zaziblje in z nebeškimi prikaznimi okrepča; svetli angelji pridejo in cvetice na njegovo posteljo trosijo, razvežejo mu roke in noge, ga okrepčajo z nebeškimi sladčicami in ž njim hvalo in slavo Božjo prepevajo. Stermeči čuvaji, slišati premilo prepevanje, zagledajo, da rajska svetloba temnico napolnuje in mnogo izmed njih se spreoberne.

5. Povest o tem čudu priletí urno tudi do namestnikovih ušes, ki zaškriplje z zobmi. Ali hudobnež se hlini, kakor bi mu bilo žal, da je tako grozovito s sv. dijakonom delal. Torej ga velí v mehko posteljo položiti, mu rane obvezati in zaceliti. Še vé da ga ni miloserčnost k temu nagibala, ampak zla želja, Vincencija ozdravljenega še hujše mučiti, ali pa, da ne bi kristjani, ker utegne zavoljo prehudih ran umreti, za mučenca ga razglasili in častili. Kristjani, ko to slišijo, prihajajo k njemu od vseh strani; eni so otirali njegovo kri, eni poljubovali njegove verige, eni tanke perte v njegovo kri pomakali, da so jo hranili ko drago svetinjo. Komaj pa so svetnika na mehko posteljo položili, že je izročil Bogu svojo dušo l. 304. Togota odertnikova pa se še ni potolažila. Ko Dacijan smert Vincencijevo zvé, nejevoljen, da mu je skazila divjaško veselje, zapové, truplo njegovo tje ven na plan vreči, da ga ptice in divje zverine požró; pa Bog ga je varoval in mu je kakor nekdaj preroku Eliju krokarja poslal, ki je z ostrimi kremplji in mogočnimi peruti zverino in ptice od njega podil. Potem truplo s težkim kamnom potopé v morje, da bi je pogoltnili morski zmaji. Pa truplo ostane na verhu in valovi ga h kraju prinesó, kristjani pa ga častno pokopljejo v jamo, ktero je bilo morje izjedlo. Kasneje so bili sv. ostanki zopet izkopani in v majheno cerkvico zunaj Valencije preneseni.

Obrazuje se v dijakonski opravi z železnimi grebeni in razbeljenimi ploščami zraven sebe — kot znamenjem svojega mučenstva, semtertje tudi s krokarjem varhom na strani.

Kaj ni in kaj je sv. poterpežljivost?

Nad sv. Vincencijem vidimo prekrasen zgled keršanske poterpežljivosti in začudeni se poprašujemo, v čem da prav za prav obstojí taka poterpežljivost. Ta poterpežljivost ne izhaja 1. iz oholnosti, ne 2. iz toposti, ne 3) iz prevdarnosti.

Oholo so štoiki terpljenje prenašali domišljevaje si, da na svetu vlada železna osoda, da je torej zastonj, upirati se zoper to, kar je komu odsojeno. Kdor tedaj kakor oni, terpljenje prenaša le, da bi se ne kazal slabega in ponižnega, ampak silnega in nepolomljivega, in zatorej tudi v nadlogi ne tarna in ne godernjá — taka poterpežljivost ni keršanska čednost, kakoršno je razodeval sv. Vincenci. Taka čednost je tako malo vredna, kakor milošnja, ki se darí iz hvalelakomnosti.

Sv. Vincenci ni terpel iz toposti. Nekterih ljudi se nobena nesreča ne prime, bodi si, ker so tako lahkomiselni, da kar nobene žalosti ne morejo vživati, ali ker so tako topi in neobčutljivi, da svoje nesreče še ne spregledajo ne, ali tudi, ker so tako sirovi, da za nobeno sramoto nič ne porajtajo, samo da imajo dovolj jesti in piti itd. Taka poterpežljivost ima tako malo cene pred Bogom, kakor poterpežljivost živinčeta, ki ima terdo kožo kakor slon in zató nobenega tepenja nič ne občuti.

Sv. Vincenci naposled ni terpel iz prevdarnosti. Nekteri ljudjé namreč bolečine terpé iz nekake prevdarne boječnosti, da bi se jim nepoterpežljivim morda še kaj hujšega ne primerilo; n. pr. ta ali uni si je roko, nogo zlomil; voljno terpí in mirno leži ter rad roko ali nogo naravnano pokojno derží, ker si misli, ako ne bodem pri miru, mi bo še huje, bo treba morda roko, nogo odrezati. Tako so tudi pogani in nejeverniki bili poterpežljivi, ali vendar — to ni keršanska čednost.

Sv. Vincenci je terpel iz prepričanja 1. da je Bog te muke terpeti mu pripustil, da bi bila njegova vera kakor zlato v ognji očiščena in uterjena; 2. da mu bo Bog dal tudi dovolj moči vse to preterpeti, in 3. da vse to terpí po zgledu svojega Učenika, kteri se mu je bil prikazal in ga potolažil. Taka poterpežljivost je pravi sad keršanske vere in je čednost Bogu mila in neskončno zaslužna.

Molitev.

O Bog! kteri si dal sv. Vincenciju dar sv. poterpežljivosti, podeli tudi meni v bolezni in terpljenji, v nadlogah, stiskah in skušnjah pravo poterpežljivost, da bom vselej le poboljšan in poterjen iz njih izšel in takó dosegel obljubljeno plačilo. Amen.

23. Prosinec ali januar.

Zaroka Device Marije.

Od vekomaj je bilo pri Bogu sklenjeno in po prerokih prerokovano, da bo Odrešnika sveta čista devica rodila. Kakor je bil od vekomaj rojen od Očeta brez matere v nebesih, tako naj se v času od Matere brez očeta rodi na zemlji. Ko bi pa bila devica zunaj zakona rodila, gotovo bi Judje ne bili verjeli, da je dete svoje spočela od sv. Duha, ampak kakor nečistnico bi jo bili obsodili, dete pa, ker nezakonsko, potopili. Previdnost Božja je torej tako modro napeljala, da je Devica Marija v zakon stopila, in vendar še devica ostala, „ker je tisti, ki je človeški rod madežev greha očistiti imel in človeško meso obleči hotel, moral neomadeževano devico za mater imeti, iz ktere se je neomadeževan in čist rodil“ (sv. Bernard.) Zakaj da se je pa vendar devica omožila, sv. očetje več vzrokov povedó. Pervič, pravi sv. Hieronim, je hotela Beseda Božja od omožene device se roditi, da bi iz bukev rodú sv. Jožefa tudi rod Device spoznali; drugič, da bi je Judje ne bili za nečistnico imeli in kamnjali; tretjič, da bi o begu v Egipet tolažnika in pomočnika imela. Sv. Ignaci mučenec še pristavlja, da bi njen porod hudiču skrit ostal, ker je mislil, da Kristus ni od device, ampak od žene rojen. „Bogu bi bilo tudi drugače lahko mogoče, čast Kristusovega poroda in poštenje njegove Matere neoskrunjeno ohraniti, ali on ni samo svoje močí, ampak tudi svojo modrost pokazati hotel. Dopadlo je njemu, da se človek ravno tako reši, kakor se je zagrešil. Kakor je namreč hudi duh pervič ženo zapeljal in po nji moža premogel, tako ga naj tudi žena, ki je pa devica bila, omoti, da ga potem mož, namreč Kristus premaga“ (sv. Bern.)

2. Marija, prelepa duša, je bila spoznala duh sv. evangelija in deviški stan ko najbolj popolnoma, najlepši, najsvetejši stan. Star pisatelj sporoča, da se je Marija dolgo branila, v zakon privoliti, ter svoje starše prav ponižno prosila, da jo pusté v tempeljnu z nedolžnim, skritim, vseh časnih vezí rešenim življenjem le Gospodu služiti, ali njene prošnje niso razumeli. Kaj! očetovo ime naj zamerje? To se je Judom skor brezbožno zdelo, ker so si v največo nesrečo šteli, ako je njihovo ime ugasnilo med izraelskim ljudstvom. Od svoje obljube vednega devištva jim ni smela nič povedati. Judje visokosti te čednosti niso vedeli ceniti in sklepa Marijinega — ki je tolikanj zoperval mišljenju in djanju poprejšnjih časov, niso mogli umeti in zatorej

karkoli je ona navédala, da bi se ubranila zakonskega stanú, ki je njeno predrago obljubo tako nemilo podreti žugal, vse to ni nič pomagalo. Deviška čistost, med kristjani slavljena ko kraljica čednost, se je Judom, ki so v vednem pričakovanji Mesija živeli, zdela zgolj nespamet. Marija tedaj je bila častiželjni pobožnosti svoje rodovine, ki se za ves svet ne bi bila tvegala tega upanja, enkrat med svoje ude šteti Odrešnika sveta — dolžna sina poroditi. To upanje je je tolažilo, ko je je Asirjan tiral na bregove Evfratove; še s hujšim plamenom se je v njih ko nekaka bridka maščevavnost to upanje vnemalo, ko je Rimljan po njihovi deželi gospodoval. Hebrejci so se nadjali kmalo doživeti dneva, ko bode orel rimljanski bežal pred zelenim banderom izraelskim. Nikdar dosihmal pa se spolnjenje Mesijanskih prerokeb ni tako blizo zdelo, kakor zdaj. Za prošnje torej Marijine je bil isti čas kaj nepriležen.

3. In kako res je hotela svojo rodovino prepričati, ko je Božja volja sama jej nasprotvala. Saj je bilo od vekomaj zaterjeno v skritih sklepih previdnosti Božje, da svojo roko Pravičnemu poda, ki bo spričeval čistost njenega življenja, ki jo bo odtegnil snubljenju druzih Hebrejcev, ki bo njo in njenega sina varoval ob uri nesreče, ter pomagal, skrivnost včlovečenja zakrivati pred opreznimi jeziki spridenega svetá. Po verjetnem ustnem sporočilu je znano, da je bila Marija takrat 14 let dopolnila. Neutegoma jej torej rodovinci ženina volijo in ker je bila, kakor piše sv. Hieronim, suha oljkova vejica Jožefa, sinú Jakobovega, zjutraj cvetoča najdena, je bil on Mariji izvoljen za moža. Marija, vedno navajena, svojo voljo Božji uklanjati, spozna v tem čudu višo naredbo in se serčno v svojo osodo udá. Z živo vero Bogu ta véliki dar prinese, še predno je, kakor legenda pravi, po razsvetljenji sv. Duha vedela, da ta pravični bode za njo le oče in varh njenega devištva. Kaj hoče več? Gospod jo je uslišal; dodelil jej je spolnjenje njene obljube, in pridjal jej precenito zasluženje natanke pokorščine. Zatajila je svojo voljo, zapustila je milo prebivališče v tempeljnu, poslovila je radost tihega in skritega življenja in se sklonila v jarem zakona, ter vzela na-se butaro njegovih trudov in težav sredi med hrumom sveta, ker — Bog je tako hotel.

4. Zaroka sv. Device se je godila po stari lepi navadi. Jožef jej podá vpričo jerobov in nekoliko druzih perstan rekoč: „Ako dovoliš, da boš moja žena, vzemi tole oporoko.“ Marija vzemši perstan se slovesno zaveže, in le beseda sodnikova bi jo bila mogla rešiti. Kratka zahvalna molitev k Gospodu, ki je zakon postavil, ta obred končá. Poleg navade je nekoliko mesecev preteklo med zaroko in med pravo poroko. Rodovinci in prijatli zaročene so ta čas skerbeli vse prav lepo pripraviti. Svatovščina sv. Device se je v Jeruzalemu obhajala in najbolj imenitne osebe

iz njene rodovine so si štele v dolžnost, pri tej slovesnosti pričujoče biti s tisto sijajnostjo, kakoršna se le po jutrovih deželah nahaja. Čeravno sv. zveza Jožefa in Marije nobenega deleža ni imela z ničemurnim posvetnim radovanjem in čeravno sta prav dobro spoznala njegovo nično praznoto, vendar sta se poleg šege morala ravnati in se iz spoštovanja do običajev svojih prednikov podati v hrum, ki je njuno življenje prešvignil, kakor oblake blisk. Nekega lepega pozimskega jutra, ko zadnji krajec lune plava za goré, se lepa versta praznično oblečenih žen pomiče proti domu Marijinemu. Gredó v notranjo sobo, v kteri je mlada sveta nevesta v družbi nekoliko pobožnih žen iz njene rodbine. Hvalijo Boga, ker jej je varha dal in jej voščijo srečo k poroki, ktere slovesnosti so se tudi one prišle udeležit. Marija ta serčna voščila sprejema s prijazno ponižnostjo in s sveto častitljivostjo. Tedaj se svatje podajo z godbo in veselim prepevanjem v ženinovo hišo. Marija ovenčana in zala ko kraljica devic ima za tovaršico tisto Marijo Kleofovo, ktera jo je ko zvesta in pogumna prijatlica tudi po kervavi poti na goro Kalvarijo spremljala. Ko pridejo do hiše, reče Jožef Mariji: „Glej, ti si moja žena po postavi Mojzesovi in po šegi Izraelski;“ jo pokrije s svojim plaščem, kakor nekdaj Ruto Boz; en sorodnik vina v čašo natoči, sam pije in tudi zaročenima piti da, hvaléč Gospoda, ker je moža in ženo vstvaril in zakon postavil; potem raztrosijo pest pšeničine moke ko podobo rodovitnosti, en otrok pa čašo razdrobí. Po dokončani poroki v tempeljnu Gospodovem gredó v svatovsko obednico in slovesnost se verší sedem dni kakor ob času očakov; zakaj pri Judih, ki niso drugih mimo verskih radovanj poznali, bila je svatovščina za vse mesto vesela, željno pričakovana prigodba. Zatorej so preroki, kedar so v navdušenosti svoji obupnost Izraelovo hotli popisati, klicali: Jeruzalem, glej tvoje ulice so prazne ko puščava in néme ko sužnost; godbe glas se ne razlega več in Gospod je zaterl veselo prepevanje zaročencev. — Predno pa gresta Jožef in Marija za svati v obednico, spregovorita še natihoma nekoliko besed pod milim nebom in njegovimi zvezdami: „Bodi mi kakor mati, reče sv. ženin devici, in jaz te bom častil ko Jehove altar.“ Sv. Tomaž misli in naravnost terdi, da sta Jožef in Marija precej po poroki deviško čistost bila zaobljubila in ko brat in sestra skupaj živeti sklenila.

5. Po minulih slovesnostih se zaročenca, spremljana od veliko sorodnikov napravita na pot v Galilejo. Pri vodnjaku Anatotu se tí iz Jeruzalema od nju poslové, izrekovaje najpreserčniša voščila in se vernejo, drugi pa dalje gredó. Pot je pelje med gorovjem Samarije, kjer je krilati orel zre iz svojega visocega skalnatega gnjezda. Sihem raduje njihovo oko s svojimi vedno zelenimi logi, s svojo bistro vodico in z zalimi, s ko-

šatim drevjem obsenčenimi poslopji. Pusté zad goro Garizim in njeno rudečkasto kamenje, kjer vidijo razvaline razkolniškega tempeljna, sramotnega nasprotnika Jeruzalemskega svetišča, ki ga je Janez Hirkan v svetem serdu požgal. Prikažejo se jim visoki verhovi Hebalski in naposled krasne nove palače mesta Sebasta. Drugi dan zagledajo Tabor, ki je svojo zeleno glavo dvigal proti srebernemu nebu galilejskemu, v daljavi pa visoke snežne Libanonske kope, ki so svoje cedre skrivale v oblakih. Čez obraščene Hermonske rebri pridejo na krasno planjavo, ki se je kakor neizmerna cvetična greda sprostirala med griči, obraslimi s košatimi dobi in z mirtami in obsajenimi s tertami in z oljkami. Ta rodovitna planjava je ezdrelonska, na kterem koncu se bliščí majheno, lepo v reber postavljeno mesto kakor bela cvetica zasajena na zelenem polji. To prijazno mestece je Nazaret, rojstno mesto Device Marije in Odrešnikova zibel. — Popotniki gredó v hišo sv. Ane, v kteri je še prijetni vonj (duh) Joahimove in Anine pobožnosti puhtel. Kmalo pa je imelo to stanovanje še veče svetišče postati, kakor tempelj v Jeruzalemu, hiša namreč samega včlovečenega Boga. Jožef in Marija pa sta čisto in sveto živela ter zvesto spolnovala obljubo vednega devištva, kakor sta jo bila Bogu storila. God poroke prečiste Device Marije s sv. Jožefom, ktero je Božja previdnost tako čudovito oskerbela, in ki je živa podoba zveze Kristusove s sv. cerkvijo in je tako pripravna, v zakonskih ljubezen do zderžnosti in zakonske zvestobe buditi, so že v 15. stoletji s posebnimi cerkvenimi molitvami na Francoskem obhajati začeli; sčasoma se je tudi drugod ta spomin vpeljal, dokler ga niso po pripuščenji sv. očeta Benedikta XIII. od l. 1725 po vsem keršanskem svetu ta dan praznovati začeli.

O vrednosti zakonskega stanú med kristjani.

Sv. apostelj Pavel pravi od zakona, da je to velika skrivnost, t. j. pomenljivo in gnadljivo vnanje znamenje, toda le oziroma na Kristusa in njegovo sv. cerkev (Efež. 5, 32,) Zakon je podoba tiste zveze, ki je med Kristusom in njegovo cerkvijo. Kakor Kristus svojo cerkev ljubi, varuje, oskerbljuje za večno življenje, tako naj tudi mož svojo ženo ljubi. In kakor je cerkev Kristusu ko glavi podložna, ga spoštuje in ljubi, tako bodi tudi žena svojemu možu podložna (Efež. 5, 22.) In kakor Kristus na vekomaj zvest ostane svoji cerkvi in ona njemu, tako morajo tudi zakonski vedno neomadeževano zvestobo si skazovati.

Pred prihodom Kristusovim ni bilo tako tesne, svete, nerazvezljive zakonske zveze. a) Med možem in ženo ni bilo tako resničnega vzajemnega spoštovanja, ne tako iskrene ljubezni in natanke skerbnosti — žena je bila mar sužnja svojega moža. b) Zakonski niso živeli v dosmertni nerazločljivi zvezi, ampak kedar se mu je zljubilo in zdelo, je mož ženo zapustil. c) Tudi niso skupaj živeli, da bi se za večno življenje posveče-

vali, ampak da bi si kratke dnove na zemlji olajševali in sladili in d) kedar so se jim otroci rodili, so ž njimi storili, kar so hoteli, in se niso zmenili za njih neumerljive, v oskerbovanje jim izročene duše. Nekteri pogani, kakor še zdaj Turki, imajo po več žen; tudi Judje so smeli ženo zapustiti zavoljo vsake malenkosti in drugo si vzeti. Pred Kristusom ni bil še zakon podoba zveze Kristusove ž njegovo cerkvijo.

Ali to, kar se je pred Kristusom godilo, ni bilo po volji Božji, in tudi začetna naprava zakona ni bila taka, ampak le slabost človeške natore, terdovratnost in terdoba spridenega serca in pa svojeglavno obderževanje starih navad je bilo krivo teh zakonskih napačnost. Kristus prišed na svet je zakonsko vrednost obnovil, je zakon v zakrament nove zaveze povzdignil in primerno milost va-nj založil, da bi mogel biti prava podoba njegove zveze s cerkvijo in sicer ker podeluje zaročencema tisto posvečujočo milost, ktera ju pripravna stori, v zakonu spodobno izrazovati tisto zvezo, ki je med Kristusom in njegovo cerkvijo; zatorej sv. cerkev ko skerbna mati namenjene v zakon serčno opominja, naj se pobožno pripravljajo, da ta sv. zakrament vredno prejmó. To milost zaročena zadobita, kedar pred altarjem stojita, in pred lastnim fajmoštrom ali drugim od njega pooblastenim duhovnim ter pričami poterdita, da zakonsko zvezo med seboj skleneta in večno zvestobo drugi drugemu obljubita, duhoven pa njuno nerazvezljivo sklenitev blagoslovi.

Molitev.

O Bog! kteri si že v raji postavil častitljivi zakonski stan in ga po svojem Sinu, Gospodu našem Jezusu Kristusu, v zakrament nove zaveze povzdignil: dodeli vsem zakonskim to milost, da bodo častitljivost svojega stanú spoznali, njegove dolžnosti natanko spolnovali in tako zmeraj potrebnih milost od Tebe zadobivali. Po ravno tistem Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Amen.

24. Prosinec ali januar.

Sv. Timotej, škof in mučenik.

Velik je razloček med Božjim in pa človeškim jezikom; Božji je kratek, zadeven, obsežen, tehten; človeški je beseden, omahljiv, brez vse prave kreposti in terdnosti. — Kolikor bolj mi koga ljubimo, spoštujemo in v sercu nosimo, toliko obilniše nam dere hvala mnogokrat iz naših ust, toliko bolj se vnema beseda naša v slavo njegovo. Drugače pa dela sv. pismo; ono veliko misli v malo besed oklene, popiše veliko platí z enim samim stavkom, z enim risom popolnoma sliko zverší. „Mož Božji,

otrok Božji!“ Kako pomenljiva beseda, ki ne naznanja samó stvari, od Božjih rok storjene, ne samo bitja, ki ga je dobrotljivost Božja s posebnimi darovi in milostmi obdelila, ampak človeka, ki vedno raste v spoznanji Božjem in v svetosti, čegar duh in serce se vedno bolj potapljata v nebeške reči in čegar ime je Bog zapisal v svoje rodovinske bukve — v bukve življenja. Tako imenitno hvalo pa daje apostelj narodov sv. Pavel svojemu duhovnemu sinu in učencu, ljubemu in zvestemu apostolskemu tovaršu Timoteju, s kterim je bil preserčno sklenjen.

2. Timotej je bil rojen v Listri na Likaonskem. Oče mu je bil pogán, mati pa Evnika judinja. Ona in njegova stara mati Loida, obé pobožni ženi, ste ga prav skerbno izrejevali in v rahlo serce čverstega in učnega dečka zgodaj zasajali strah Božji in ljubezen do njegove sv. besede; prebirali ste ž njim sv. pismo in ga učili živeti po gorečnosti Davidovi in modrosti Salomonovi. Ko sv. Pavel o svojem pervem apostolskem popotovanji s sv. Barnabom v Listro pride, hromega iz maternega telesa na noge postavi in oznanuje edino pravega Boga, ki je vstvaril nebo in zemljo in vse, kar je v njih, stermele so množice in zavzdignile glas, da sta bogova v človeški podobi doli k njim prišla in so imenovali postavnega Barnaba Jupiterja, gibčnega in zgovornega Pavla pa Merkurija. Jupiterjev duhoven jima pripelje juncev in vencev pred vrata in hoče z ljudmi darovati, aposteljna komaj to gnjusobo ubranita. Med tem pa pride nekoliko besnih Judov iz Antiohije in Ikonije v Listro in slepo omahljivo ljudstvo našuntajo, da Pavla kamnjá in na pol mertvega iz mesta vleče; pa Božja roka in skerbna postrežba učencev, ki jih je bil tudi v Listri za evangeli pridobil, ga kmalo ozdravi in berž ko ne ste bili tudi uni gori imenovani ženi in Timotej med številom spreobernjencev.

3. Ko sv. Pavel o drugem svojem popotovanji l. 51 ali 52 zopet v Listro pride, glej! bil je učenec ondi po imenu Timotej, kteremu so dobro spričevanje dajali bratje, ki so bili v Listri in v Ikoniji. Tega hoče sv. Pavel imeti, da bi ž njim hodil: zatorej ga vzame k sebi in ga dá obrezati zavoljo Judov, kteri so bili v tistih krajih, zakaj vsi so vedeli, da je bil njegov oče pogan. Pavel je to storil zavoljo slabostnih Judov, ker se z neobrezanimi niso hoteli pečati. Ni tedaj tega storil kakor kaj po-

trebnega, ampak kakor kaj koristnega, kar mu je serce Judov bolj nagibalo. Posveti ga za mašnika in škofa in ga privzame za tovarša po svojih popotovanjih, za družabnika pri svojih apostolskih trudih. Kakor sin z očetom dela zdaj Timotej s Pavlom za evangeli in hodi ž njim od dežele do dežele, ž njim oznanuje, ž njim se trudi, ž njim tudi ječo terpí. Kamor sv. Pavel sam ne more iti zavoljo silnih opravil, pošlje ljubljenega Timoteja, kteri zveršuje najtežavniša naročila, najvažniša opravila s posebno apostolsko skerbnostjo, gorečnostjo in razumnostjo, da ga sv. Pavel sam mnogokrat v svojih listih zavoljo te zveličanske delavnosti močno hvali.

4. Efez, največe teržišče ob pomorskem bregovji male Azije, ni bilo samo zavoljo obilnega spreveda imenitno, ampak tudi zavoljo pogostnega romanja do prekrasnega tempeljna boginje Dijane, ki je bil štet med sedmera čuda sveta, prav bogato mesto. Tukaj se je apostelj Pavel čez dve leti mudil. Oznanoval je Jezusovo vero najpred v shodnici, pozneje pa v učilnici, v ktero so tudi ajdje zahajali. Zbere se sčasoma velika keršanska občina, ktere ime je daleč slovelo. Bilo pa je v Efezu veliko umetnikov, zlatarjev in srebrarjev, kteri so iz Dijaninega malikovanja velike dobičke zajemali, ker so majhene tempeljčke in kipe te boginje izdelovali in je ko svetinje prodajali. Z rastóčim keršanstvom pa se je zmanjšal ta poprodaj, pojemal tudi zaslužek. Tedaj srebrar Demetri zažene velik hrup zoper Pavla, in kričí, da „velika je Dijana Efežanov, vsa Azija in ves svet jo častí.“ In serdita derhal kar iz enega gerla ž njim vpije, da „velika je Dijana Efežanov!“ Vse mesto je bilo polno zmešnjave, da je gosposka komaj ta hrup potolažila. Da bi se ne ponovil, urno Pavel iz mesta gre ter se podá že na poprej namenjeno pot v Macedonijo, tam pa pustí Timoteja za svojega namestnika, da bi ko viši pastir za ondašnjo keršansko občino skerbel. Pozneje najdemo Timoteja še večkrat pri Pavlu, kakor v Troadi, v Korintu in posebno v Rimu, kamor ga je bil sv. Pavel, takrat pervič v ječi, povabil, ker je še enkrat želel videti njegovo predrago obličje in je s Pavlom vred nekoliko časa tam jetnik bil. Po smerti sv. aposteljnov Petra in Pavla pa si poleg verjetnih ustnih sporočil stanoviten sedež v Efezu izvoli. — Sv. Pavel je dva lista do njega pisal, enega menda iz mesta Filipi, enega pa iz Rima. V obéh listih svojemu ljubemu sodelavcu daje modre nauke za koristno opravljevanje njegove vikše pastirske službe. Oba sta živ in obilen studenec podučevanja, opominjevanja in tolažbe za vse, kterim je najvikša vseh služb, služba duhovnega pastirstva, izročena. Po enem teh listov se vidi, da se je Timotej ostro postil in vina popolnoma se zderžal. Sv. Pavel, ki je skerbel tudi za telesno zdravje svojega ljubega učenca, mu svetuje, naj vina vendarle nekoliko povživa, ker boleha na slabem želodcu.

5. Mnogo se je trudil sv. škof Timotej, ko je nejevernike spreobračal in kerščene v veri poterjeval; slavno pa je tudi sklenil svoje življenje, ker je za sv. vero ko mučenec umerl. Bilo je leta 97., ko so malikovavci v Efezu velik praznik boginje Dijane obhajali. Neznano oblečeni so v šemah podobe malikov po mestu nosili, zraven pa nespodobno in razuzdano se obnašali. Sv. škof, ves vnet za Božjo čast, gre sredi med nje, ko ravno gluhi boginji darujejo. Z živo in ostro besedo jim dokazuje brezumnost in pregrešnost malikovanja ter je prosi in opominja, da zapusté gerdo službo mertvih bogov in naj rajši služijo pravemu Bogu, ki je vstvaril nebo in zemljo. Ali brezbožni neverniki se raztogoté nad njegovim svarjenjem, zgrabijo ga po zverinsko, vlačijo ga po ulicah in naposled s kamenjem pobijajo. Kristjani to videti, naglo prileté, in izderó svojega škofa siloma iz rok malikovavcem ter ga nesó na bližnji hrib. Tu sv. Timotej hvali Boga, da se mu je serčna želja spolnila za Jezusovo vero terpeti in umreti. Kmalo potem dušo Bogu izroči.

Na podobah se navadno obrazuje ko škof, kij in kamenje zraven sebe.

O pijančevanji.

Sv. apostelj svetuje Timoteju, naj le nekoliko vživa vina zavoljo slabega želodca. Malo vina vživati je zdravo za tistega, ki ima slab želodec; preveč pa vina piti je škodljivo za vsacega, če tudi ima zdrav želodec. Veliko več jih je že vinopija pokončala, kakor pa jih je vodopivstva zbolelo. Vino nam je dano, da slabemu truplu k moči pripomore, ne pa spodkopava dušnega zdravja. Torej poslušajmo sv. Pavla, ki velí le malo vina piti, in bodimo zmerni. Pa nikar ne misli, da si zmeren, če po mnogo popivanji vendar še na nogah stojiš, in ne vehraš. Če v kerčmo hodiš, kedar bi mogel pridno delati, če denar zapravljaš, ki ga doma kervavo potrebuješ za hrano, obleko, davke ali druge potroške, vedi, da si že na poti, da boš velik pijanec. Verni se, dokler je čas, zakaj pijančevanje je huda huda strast in le preresničen je domači pregovor, da „pijanec se spreoberne, kedar se v jamo zverne.“ Ta navada tako raste, da je pozneje skoro ni mogoče premagati. Glej, kako se mu godi, kogar je pijančevanje ko sužnjega v svoj jarem vklenilo. Berž ko pride pijančevanja čas, kar nič mu ni več domá obstati, kakor obsedenega ga vleče v kerčmo omamna strast, in bolj ko pije, huje ga žeja. Kmalo mu je navadna mera premajhena, vino je predrago, pivo premalo zda, torej naj koperneče gerlo žganje potolaži — to je naposled pijancu edina oživna pijača in vsako jutro je bolen in se trese, dokler se te peklenske vode ne nažlévi. In v kakov hasen? 1. Zdravje si je pohabil, vročinske bolezni, vodenica, pljučni prisad, jetika oprezva po ubogem pijancu, ako se prej ne ubije ali v kaki mlaki ne potopí. 2. Premoženje hira, dolgovi se narejajo in rastejo, zaslužek neha; na zadnje ga mora soseska rediti, otroci pa zapuščeni, zanemarjeni in sami zanikerni se domá drugim v nadlogo sem pa tje, ali pa po tujem klatijo. 3. V pijančevi hiši mir Božji nikoli ne prebiva; ali sam razsaja, kolne, preteplje, pobija, ali pa žena joka, zmerja, tudi sama kolne, ker jej lastni mož ko pravi vrag, življenje grení, otroci

pa se ga naučé zaničevati, ko bi ga morali, ker je oče, spodobno spoštovati. 4. Poštenje pred ljudmi je zgubljeno; živina je bolj v čislu kakor pijanec; živina vsaj ostane živina; pijanec pa, človek, Božja podoba se poživini. 5. Ko se iz pijanosti predrami in se prepijača iz njega izkuha, tedaj je pijancu še le prav hudo v glavi in v želodcu, najhuje pa mu vest pripeka. In 6. je najgrozneje naposled to, kar sv. Duh po aposteljnu Pavlu žuga: „Da noben pijanec ne bo posedal nebeškega kraljestva.“ (1. Kor. 1.) In nadloga ti, hujša ko kužna bolezen, kako si se raztepla po zemlji slovenski!

Molitev.

O dobrotljivi Bog! kteri si nam tečno vodo za pijačo, vino pa vstvaril za lek in za razveseljevanje serca; dodeli mi to milost, da bom oboje poleg tvoje svete volje s prav hvaležnim sercem užival in slednje pijanosti skerbno se obvaroval. Po Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Amen.

25. Prosinec ali januar.

Spreobernjenje sv. Pavla.

Pri kraji sirske puščave, šest dni hodá od Jeruzalema, stojí, kakor zelen otok sredi peščenega morja, prestaro in lepo mesto Damask. Jutrovci ga imenujejo rajsko mesto. Kostanjevi gozdiči in oljkovi logi so krog njega zasajeni, prepuhtéva ga vonj cvetičnih gred in dišavnih sadežev ter hladi ga vervranje bistrih studencev in voda obilo vodnjakov. Skozi 100 let so kalifi (mohamedanski cari) tam stolovali; tam brušene sablje in noži kovani daleč slové; mekanski romarji se tam zbirajo; vélike karavane ali tovornije bagdanske in halebske tam počivajo in njegova kupčija je velika; za kristjane pa je to mesto kaj imenitno zavoljo spreobernjenja sv. Pavla.

Pavel, ki mu je bilo poprej Savel ime, je bil sin judovskih staršev, naseljenih v Tarzu, glavnem mestu Cilicije, kjer so rimljansko občanstvo vživali. Oče, farizej, nameni ga za učiteljski stan in zatorej ga pošlje v Jeruzalem, da bi se tam v učilnici slovečega rábija Gamaliela v svetem pismu in v farizejskih postavah iz kórena izučil. Pridni in učni Savel vse tovarše v znanji prekosi. Kmalo se privadi po šegi farizejev ostro živeti, ker misli, da družba farizejev vse bolj popolnoma živí kakor drugi ljudjé in vse obrede judovske na tanko spolnuje; ali farizeji so

bili napúhnjeni svetohlinci, najbolj serditi sovražniki nauka pohlevnega Jezusa in od njih se tudi Savel ves navzame čerta do sv. vere Jezusove. On ves gorí za slavo svojega od Boga izvoljenega in tolikanj obdarovanega ljudstva, za veljavo Mojzesove postave in za častitljivost farizejskih izročil; in zatorej mu je Jezus le kriv, goljufen prerok, so mu kristjani le gerdi izdajavci Mojzesa in Boga. Napihnjen svoje krive učenosti, resnice Jezusovega nauka ne spozna in bolj ko gorí za judovsko vero, huje sovraži keršanstvo. Notranji ogenj razrine ozke ograje serca in zašvigne v puhtèč plamen, da začne preganjati učence Kristusove in hoče vse pokončati. Pač je morda slišal bistroumno prepiranje razsvetljenega Štefana, morda tudi mogočno pridigo apostoljnov pred vsem ljudstvom, videl tudi čuda in znamenja, ki so je delali v njegovem imenu; bil je priča prelepih čednosti vernikov, njih neomagljive vere, njih goreče ljubezni, njih vesele poterpežljivosti v življenji in v smerti: ali vse to le še bolj draži njegov serd do kristjanov. Silo hudega počne po svoji lažnjivi vesti zoper cerkev Jezusovo, nadraži Jude nad sv. Štefana in varuje oblačila tistih, ki so ga kamnjali. Savel sliši Štefana moliti za svoje kamnjavce, in ta molitev je tudi sovražnemu Savlu milost spreobernjenja izprosila. Zatorej pravi sv. Avguštin, da bi cerkev Pavla ne imela, ko bi sv. Štefan za-nj molil ne bil.

2. Prelita kri sv. Štefana še ne pogasí ognja serditosti Savlove zoper kristjane. Savel po Jeruzalemu od hiše do hiše verne iztika in je judovski gosposki izdaja, da je hudo kaznuje. On sam pové, da je bil med sovražniki imena Jezusovega najhujši, ki je cerkev Božjo preganjal. Može in žene v shodnice goni in je daje kervavo s šibami tepsti, ako niso Jezusa kleli, ter misli, da Bogu posebno služi, če kristjane preganja. Vsi verni blizo in daleč zvedó Savlovo neusmiljeno djanje in se tresejo že, če le slišijo ime takovega sovražnika. Pa Savlu je še vse to premalo; še hujše se jim grozí, ker hoče keršansko ime povsod

do gladkega zatreti. Naprosi torej velike judovske duhovne, da mu napišejo oblastna pisma v mesto Damask do tamošnjih shodnic, da gre in vernih poišče, in ako jih najde, moških ali ženskih, vklenjene v Jeruzalem prižene. — Poglejte, govorí sv. Avguštin, Savlova dela, velike so bile njegove zasluge, pa v pogubljenje bi mu bile, ko bi ga ne bil Bog, kteri ga je bil že v maternem telesu izvolil, po svoji milosti z vsemogočnim glasom zaklical in spreobernil.

3. Savel potuje v Damask in več serditih Judov, njegovih hudobnih pomagačev ž njim. Bilo je ravno opoldne in on že blizo mesta, pa glej! nanagloma Savla nebeška svetloba obsije, in on pade na tla. Bog je hotel njegov napuh ponižati, pravi sv. Krizostom, da bi ga pripravil, povelja njegova v ponižnosti sprejeti; na tla ga je vergel, da bi ga zopet vzdignil, in iz derečega volka pohlevno jagnje, iz serditega preganjavca neprestrašenega oznanovavca sv. evangelija, verlega učenika narodov prenaredil. Savel na tleh ležé zasliši glas: „Savel! Savel! kaj me preganjaš?“ On pa reče: „Kdo pa si, Gospod?“ In glas mu odgovorí: „Jaz sem Jezus! kterega ti preganjaš; težko ti je proti ostnu bercati“ (se meni ustavljati in tvoja opornost bi bila tebi v škodo.) Savel stermé in trepetaje reče: „Gospod! kaj hočeš, da storim?“ In Gospod mu velí: „Vstani in pojdi v mesto, in tam se ti bo povedalo, kaj ti je storiti.“ Tisti možjé pa, ki so ž njim hodili, ostermé in stojé, ker so sicer slišali glas, pa nikogar niso videli.

4. Savel vstane, pa z odpertimi očmi nič ne vidi. Peljejo ga torej za róke in ga pripeljejo v mesto Damask. Bog ga je na telesu oslepil, uči sv. Avguštin, da bi ga na duši razsvetlil. Savel je imel v Damasku znanca, Juda po imenu; pri njem ostane, in tri dni ne jé in ne pije, ampak le moli in joka, obžalovaje zmote in pregrehe svojega dozdanjega življenja, ter prosi Boga, da bi mu je milostivo prizanesel. Bil je pa v Damasku prav pobožen in bogaboječ mož, Ananija po imenu, ves goreč učenec Jezusove vere; njemu Gospod v prikazni reče:

„Ananija! vstani in idi v ulice, ki se imenujejo ravne; in vprašaj v Judovi hiši po Taržanu, Savlu po imenu; zakaj glej, on moli.“ Tisti hip vidi tudi Savel v prikazni moža, Ananija po imenu, noter iti in roke na-nj polagati, da bi spet pogled prejel. Ananija pa ves prestrašen odgovori, rekoč: „Gospod! slišal sem od mnogo ljudi, koliko hudega je storil ta mož tvojim svetim (služabnikom) v Jeruzalemu, in tukaj ima oblast od vélikih duhovnov, zvezati vse, kteri kličejo v tvoje ime.“ Gospod pa mu reče: „Idi, ker izvoljena posoda mi je on, da nese moje ime pred nevernike in kralje in Izraelove otroke. Zakaj pokazal mu bom, koliko mu je treba terpeti za moje imé.“

5. In Ananija gre in stopi v hišo in roke na-nj položi ter reče: „Savel, brat! Gospod Jezus, kteri se ti je prikazal na potu, po kterem si šel, me je poslal, da spregledaš in bodeš napolnjen s sv. Duhom.“ In zdajci so padle od njegovih očí kakor luskine in je spregledal in vstal. Ananija mu dopové, kako ga je Bog izvolil, njegovo imé po vsem svetu oznanovati ter ga kersti. In Savel vzame jedí in se pokrepča in ostane še nekoliko dni pri učencih, ki so bili v Damasku. Savel ves napolnjen s sv. Duhom začne brez odloga Jezusovo vero serčno oznanovati in pričati, da je Kristus Sin Božji in obljubljeni Mesija. Vsi se zavzemó, ko to slišijo ter rekó: „Ali ni ta tisti, ki je preganjal v Jeruzalemu nje, kteri so klicali v to imé in je zató sem prišel, da bi je zvezane peljal k vélikim duhovnom?“ Ali Savel čedalje močnejši prihaja in terdovratne Jude v Damasku krepko zavračuje. Oni pa se tolikanj nad njim razserdé, da ga hočejo umoriti. Zatorej ga strežejo pri vratih noč in dan, ali učenci ga denejo v koš in po zidu doli spusté. Ko srečno v Jeruzalem pride, bojé se ga vsi verni; ko pa zvedó njegovo čudno spreobernjenje in serčno obnašanje v Damasku, zveselé se vsi in hvalijo Bogá. — Res, neznansko veliko je delal in terpel za Jezusovo imé, to nam zgodovina spričuje. Komaj prejme sv. kerst, in že nima no-

bene druge misli in želje kakor le Kristusa križanega; Kristus je njegovo življenje in njegova ljubezen, njegovo hrepenenje in njegovo zveličanje; če tudi so ga Judje natolcevali, preklinjali, preganjali, če tudi so ga pogani zaničevali, zasramovali, pred sodbo vlačili — on ni nič maral za to: on je bil Kristusov v življenji in v smerti. Spreobernjenje Pavlovo je spreobernjenje polovice svetá, in zatorej hvaležna cerkev obhaja spomin tega blagovitega čuda.

O pravem kesanji ali spreobernjenji.

Sv. cerkev, ko obhaja spomin čudnega spreobernjenja sv. Pavla, ima trojni namen. Najpred, da Boga zahvali, ker jej je v sv. Pavlu podelil gorečega oznanovavca njegovega Sina Jezusa Kristusa in njegovih naukov; drugič da nam pokaže, kako neskončna je milost Božja, da tudi najterdovratniše serce more omečiti in spreoberniti, in da ni mogoče, vsegamogočni volji Božji se ustavljati, in tretjič, da nam pred oči postavi zgled pravega kesanja in spreobernjenja. Da spreobernjenje sv. Pavla ni bilo le videzno, to je sam v djanji pokazal; ker postal je ves drugi nov človek. Bil je poprej prevzeten, napihnjen, zdaj je bil ponižnega serca; bil je poprej togoten, serdit, zdaj ves krotek; poprej ni poznal prave ljubezni do bližnjega, zdaj je bil do vseh ljudí poln sočutnosti, poln poterpežljivosti; vsem je hotel vse biti, da bi vse Kristusu pridobil. Bil je poprej sovražnik križa, zdaj je križ tako ljubil, da je le v njem iskal vse svoje slave, vse časti, in da ničesa bolj želel ni, kakor s Kristusom križan biti. K tej iskreni ljubezni do križa ga je posebno nagibalo njegovo grenko kesanje zavoljo poprejšnjih grehov. Imenoval se je vedno le največega grešnika in je noč in dan svoje nekdanje zmote objokoval. In zatorej je sv. Pavel res lep zgled pravega spreobernjenja.

O ko bi tudi ti, kristjan! dobro pomislil in v serce si vtisnil to spreobernjenje sv. aposteljna. Kako pač marsikteri se ziblje v tej goljufni misli, da pravo skesanje obstojí v tem, da človek le svoje grehe spozna in se jih spové, če tudi mu ni mar, res poboljšati se ali v drugačnega človeka se spremeniti. Tako spreobernjenje se le na videz zgodí, pred Bogom pa nima nikakoršne cene. Ako si imaš očitati pregrešno življenje, moraš se z vsem sercem k Bogu oberniti; moraš si prizadevati, da čisto novo življenje pričneš; moraš torej ravno narobe delati, kakor si prej navajen bil, kakor je storil tudi sv. Pavel, in v zatiranji svojih slabih nagnjenj ne smeš nikdar opešati, dokler jih nisi popolnoma ukrotil. Tudi sv. Pavel se je do konca bojeval, in ker je bil stanoviten, je krono dobil.

Molitev.

O usmiljeni Jezus! ki si sv. Pavlu milostivo podelil moč, da je dober boj bojeval: pridi tudi meni na pomoč, da bom svoja slaba nagnjenja, zlasti napuh in ljubezen do sveta stanovitno premagoval, tvoj križ ljubil in takó krono večne slave dosegel. Amen.

26. Prosinec ali januar.

Sv. Polikarp, škof in mučenec.

Sv. Polikarp je izmed častite verste tistih učencev, ki so iz ust aposteljnov samih sprejemali nauke Kristusove vere; ki so nadalje imeli znanje s tacimi, ki so še sami Gospoda videli; ki so se posebno v Efezu okoli evangelista Janeza zbirali in iz njegovih bogatih virov zajemali keršansko modrost. Bil je Polikarp tolikanj srečen, da je sv. Janez sam svoje deviške roke na-nj položil in ga posvetil za škofa v Smirni v mali Aziji okoli l. 100. Od njegove domovine in njegovih mladih let nimamo nič gotovih sporočil; kar časa pa je on škofovo službo opravljal, nam tam pa tam ohranjeni spominki dovelj dopovedó visokost njegovih keršanskih čednost, njegovo vnetost za Jezusovo vero in za razširjanje njegove sv. cerkve. Vladal je svojo čedo z besedo in z djanjem kakor právi pastir in apostelj Kristusov. Verniki so ga tako ljubili, da so si v veliko

čast šteli, če so mu smeli čevlje sezuti ali njegove obleke se dotakniti. Kakor njegov učenik sv. Janez, je tudi on zbiral okoli sebe učence, kterim je radostno pripovedoval od svojega znanja z Janezom in z druzimi učenci: kaj je od njih videl in slišal, posebno kar so mu pravili od besed in djanj Gospodovih; eden njih, sv. Irenej, sporočuje z ginljivo ljubeznijo, kako živo se spominja častitljivega Polikarpa, njegovih besed, njegove postave, hoje in vsega njegovega obnašanja. Njemu samemu izmed vseh škofov po mali Aziji Jezus v skrivnem razodenji prelepo spričevanje daje ter pravi, da čeravno ubožen, je vendar bogat po čednostih in milostih, in da mu bo dana krona življenja. Leta 106 ali 107 je doživel žalostno veselje, da je videl svojega tovarša v mladih letih, škofa Ignacija iz Antijohije, kterega so ravno v Rim peljali, da bi ga divje zverine raztergale. Lista, ktera je Ignaci po svojem odhodu pisal do občine smirnske in pa do njenega škofa, sta obema v veliko pohvalo; v njih prosi Polikarpa, da bi svojo pastirsko skerb tudi tje obračal, da bi sosednje cerkve omajano antijohijsko podpirale in varovale in z vso ljubeznijo ko sestro objemale.

2. In res njegova delavnost je segala daleč čez meje smirnske škofije. Goreča ljubezen do Zveličarja ga je storila skerbnega čuvaja verne čistosti, da je krepko zavračal krivoverce, ki so Kristusu ali le človeško natoro prisojevali, Božjo pa mu popolnoma tajili, ali pa čeznatorno bitje tako čezmerno v njem povzdigovali, da so od človeške natore le prazno senco na njem puščali. On ko učenec aposteljnov, ki so mu sami nauke svoje izročevali v zvesto ohranjenje, je bil najbolj pripraven in zmožen za tó. In kakor je bil za čistoto vere skerben, tako je bil vnet za natanko spolnovanje njenih zapovedi. Okoli l. 160 potuje v Rim k papežu Anicetu, pogovorit se ž njim o nekterih cerkvenih zadevah; v obravnavah svojih prideta tudi do ne še rešenega vprašanja, kdaj prav za prav naj se velikonočni praznik obhaja. Kristjani namreč na vzhodu so obhajali spomin križanja in vstajenja Gospodovega zmeraj 14. in 16. dan po mlaji mesca sušca, kterikoli dan v tednu je že bil. Kristjani na zahodu pa v petek in nedeljo, ki prideta po 14. dnevu po mlaji tega mesca, ker je Gospod v petek umerl in v nedeljo vstal. Nista se sicer sv. moža v tem porazumela, pa v duhu sta vedno edina ostala in v znamenje te edinosti povabi Anicet častitljivega Polikarpa, naj namesto njega daritev sv. maše opravi — res za tiste čase kaj posebna čast. Tudi v Rimu se je sicer sv. mož veliko prizadeval za edinost sv. cerkve, in mnogo v krivoverske zmote zapletenih je on v naročje katoliške resnice nazaj pripeljal. Enkrat ga na ulicah sreča krivoverec Marcijan. Polikarp se ga hoče ogniti, ali Marcijan derzno pred-nj stopi in ga vpraša: „Škof! ali me poznaš?“ Pa Polikarp mu rezno zaverne: „Pač te poznam pervorojenca satanovega!“ Res huda beseda, pa kaj? krivoverci so se mu bili tako priskutili, da si ušesa maši, kedar sliši o njih govoriti. In po pravici. Skrivno zapeljevanje krivovercev je bilo za cerkev takrat bolj škodljivo, kakor očitno preganjanje. Krivoverci, večidel možjé, polni napuha in spridenega serca, so kristjane motili z nečimurnim tuhtanjem in puhlim modrovanjem, je pohujševali s svojim uporom zoper cerkveno od Boga postavljeno oblast, so napravljale razdore po občinah, so morili duha ljubezni, klicali pa vraga prepira in sovraštva na dan.

3. Več let potem še vlada Polikarp svoje ovčice v apostolskem duhu ljubezni in gorečnosti in verni so bili bogati vseh darov in milost sv. Duhá — terdni v veri, popolnoma v ljubezni. — Leta 166 o času rimskega cesarja Marka Avrelija se po Aziji, nova vihra zavzdigne zoper kristjane. Cesarski namestnik v Aziji, Stati Kvadrat, da najprej 12 kristjanov v Smirni med divje zveri vreči. To Polikarpa v dno serca zabolí. Ko skerben oče gre od hiše do hiše, tolaži, vnema svoje verne ter je opominja, naj se hrabro vojskujejo in voljno terpé, da stanovitni in zvesti ostanejo zveličanski veri. Ali serčni kristjani se niso bali ne muk

ne smerti, le skerbelo jih je stran ljubljenega škofa in ne zastonj. Po Smirni so očitne igre hrumele in na tisuče jih vrè v gledišče med razuzdano veselje; veliko kristjanov je življenje izdihnilo pod kremplji in zobmí divjih zveri. Kervi pijana in še žejna derhal pa kričí: „Smert tem prokletim, smert vsem kristjanom; kaj morite le ude, glave pa ne: Polikarpa poiščite!“ On to zvé, in vendar hoče vpričo tolike nevarnosti v mestu ostati, pa po silnem prigovarjanji prijatlov vendar beží na bližnjo pristavo, kjer noč in dan moli za stiskano cerkev in za svoje ovčice. Pa Bog mu je bil krono mučencev odločil. Eno noč, tri dni, predno so ga neverniki zasledili in zgrabili, vidi v sanjah, da mu izpod zglavja plamen šviga. Ves vesel drugo jutro reče tovaršem: „Ne skerbite več za-me, ljubi moji! v kratkem bom v ognji Boga poveličeval in Kristusu spričevanje dajal!“ Hitro sicer ga skerbni tovarši še dlè v kraj odpeljejo, ali ne rešijo ga ne. Neverniki namreč pridno preiskujejo vse mesto in vso okolico, in ker tudi na zapuščeni pristavi nobenega njegovega sledú ne najdejo, zgrabijo ondi dva mladenča, služabnika Polikarpova, in enega tako dolgo mučijo in natezajo, dokler jim njegovega zavetja ne izdá. Drugi dan že rabeljni in vojaki hišo obstopijo. Lahko bi jim bil ušel, pa ni hotel, ampak ves udan v previdnost Božjo reče: „Zgôdi se volja Božja!“ Pride iz zgornje sobe, kjer je ravno molil, sam doli in je prijazno pozdravi. Dá jim ko ljubim gostom postreči z jedjó in s pijačo ter jih prosi eno uro odloga, da bi se sam tudi okrepčal za hudo in poslednjo pot. Moli, ne eno, ampak dve uri s toliko gorečnostjo, da je bilo celó nevernim vojakom žal, da so šli tako častitljivega starčeka lovit. Prav zoperno jim je, ko ga ponoči na osla posadé in proti mestu odpeljejo. Blizo mesta jih dojdeta Herod, vojaški desetnik in njegov oče Niket. Sv. škofa vzameta k sebi na voz, ter mu na vso moč prigovarjata, da bi vero zatajil. Dolgo ju molčé posluša, naposled pa naravnost reče, da tega nikdar ne stori. To ju tako razkači, da ga jameta gerdo psovati in ga naposled tako silovito z voza suneta, da se ubogi starček na nogi hudo pobije. Pa on ne mara nič za bolečino, in veselo proti mestu gre.

4. Pripeljejo ga v gledišče. Glas z neba mu zakliče: „Polikarp! bodi močen in serčen!“ Ta glas slišijo tudi pričujoči kristjani. Oblastnik mu velí, naj Kristusa zatají in preklinja in naj z ljudstvom kliče, da „smert tem prokletim (kristjanom.)“ Polikarp se oberne proti poganski množici, se ozre v nebo in milo zdihne: „Smert jim (poganom.)“ Oblastnik ni zadovoljen s temi besedami in ga še bolj zarotí, naj se vendar usmili svoje visoke starosti, naj priseže pri géniju (duhu, varhu) cesarjevem in naj se Kristusu odpové. Polikarp mu odgovorí: „Šest in osemdeset let sem že Kristusu služil in mi še nikoli nič žalega ni storil; kako bom preklinjal njega, svojega kralja, ki me je

odrešil?“ Oblastnik mu žuga z zvermí. „Le pokliči je,“ reče Polikarp, „vesel sem, ako me zverine požró.“ — „Ako se zverin ne bojiš,“ se sodnik jezno zadere, „te bom z ognjem ukrotil.“ In Polikarp mu odgovorí: „Groziš mi z ognjem, ki le kratko časa gorí in ugasne; pa ognja ne poznaš, ki večno gorí, kterega se bolj ko tvojega bojim. — Pa kaj se mudiš? Daj da pridere zverina, ali stori kar hočeš; kristjan sem in Kristusa nikoli ne zatajim.“ Oblastnik zdaj razglasí, da Polikarp nikakor Kristusove vere ne zataji. Tedaj se udere med derhaljo ko val in splav, vzdigne se velik hrum in šum in jud in ajd — vse križem vpije: „On je učenik prokletih, oče kristjanov po Aziji, zaničevavec postave, sovražnik bogov — med leve ž njim!“ Ker so bile pa zverinske igre že minule, obsodijo ga na germado.

5. S peklensko urnostjo zvláči derhal, zlasti judovska, iz kopel in továrnic derva in smolo in slamo. Polikarp odloži plašč in črevlje sezuje. Hočejo ga poleg navade, z žreblji h kolu pribiti. Pa Polikarp jim reče: „Ne trudite se, Bog, kteri mi po svoji milosti pomaga, da goreč plamen voljno terpim, on me bo tudi krepčal, da bom v ognji mirno obstal, če tudi mi trupla ne pribijete.“ Tedaj mu samo roke na herbtu zvežejo in germado zažgó. Predno se razgorí, povzdigne častitljivi starček oči proti nebu in moli na glas: „Gospod, vsegamogočni Bog, Oče ljubeznjivega, hvaljenega Sina, Jezusa Kristusa, po kterem smo prejeli milost, da Tebe poznamo, Bog angeljev in moči, Bog vseh pravičnih, zahvalim Te, ker si mi milostno dal dočakati te ure, ob kteri bom med versto tvojih mučencev prištet. Sprejmi moje življenje ko prijeten žgaven dar, rad Ti ga darujem v tvojo čast in slavo Tvojega Sina Gospoda našega. Amen.“ Komaj to zmoli, že germada od vseh straní plameča gorí. Ali glej! Bog svojega služabnika sredi gorečega plamena čudno ohrani. Na levi in desni šviga kviško nad njim v podobi ognjenega oboka ali v vetru napetega jadra; sv. škofa se ne dotakne. Stojí sredi ognja in se zdí kakor zlato ali srebro v ognji čiščeno; okrog in okrog pa se širi prijeten duh, kakor bi se žgale najboljše dišave, sovražno množico pa omami plaho stermenje, ki se kmalo preverže v šumeče godernjanje, v perteče gibanje. Tedaj zapové sodnik rabeljnu, da ga z mečem prebode. Iz rane režeče vidijo snežnobelega golobčeka proti nebu zleteti, in toliko kervi iz nje priteče, da germado pogasí. Tako je skor stoletni škof, poslednji apostolski mož, berž ko ne leta 166 svoje slavno življenje končal, ko je 70 let smirnsko cerkev vladal in je brez števila nevernikov za sv. vero pridobil. Kristjani bi bili radi truplo njegovo pokopali, ali pogani zlasti pa judje oblastnika pregovoré, da jim tega ne dovoli, češ, da bi mu kristjani Božje častí ne skazovali. Da je bil mir besedi, veržejo ga vojaki zopet v ogenj. Kristjani poberó potem kosti in je ko najdraži

zaklad shranijo na spodobnem kraji, in so tam obletnico njegovega mučenstva obhajali. Še dan današnji je v mestu Smirni majhena kapela, v kteri je grob sv. Polikarpa.

Obrazuje se v škofovi obleki, zraven njega stoji goreča germada.

Kako tolažbe polna je vera, da je Jezus Kristus včlovečen Bog.

Duša keršanska! vém, da bi tudi ti rada ktero teh obžganih kostí, da bi jo ko drag spominek hranila in častila. Ali jaz ti podam ostanek veliko dragoceneji, in sicer iz njegovega duha. Sv. Polikarp je namreč napisal list do Filipljanov, v kterem se nahaja tudi ta tolažbe polni nauk, da je Gospod Jezus Kristus včlovečen Bog. On je videl sv. apostelja Janeza, od njega je bil v keršanski veri podučevan, od njega tudi za škofa posvečen. Slišal je od njega popolno zlato, tedaj tudi to imenitno resnico, da je Jezus Kristus Sin živega Boga, da ni torej zgolj človek, ampak Bog in človek skupaj.

Ti, duša keršanska! vem, da še nikdar nisi dvomila o tej resnici, ti si se zmeraj zvesto in verno oklépala Jezusa Kristusa ko Sina Božjega; ali gotovo si slišala že, da dandanašnji je več ljudí, ki v Jezusa Kristusa nočejo verovati, kterim on velja le za modrega možá, kteri tedaj tudi ne verujejo, da se je Sin Božji včlovečil, in je na križu umerl, da bi nas greha in večnega pogubljenja rešil. Kteri tedaj ne verujejo v Jezusa Sina Božjega, oni tajé tudi vstajenje od mertvih in sodbo, čeravno je tudi to Jezus učil.

Zdaj pa poslušaj, kaj pravi sv. Polikarp o teh nevernih ljudéh. V listu do Filipljanov piše takole: „Kdor ne terdi, da se je Jezus Kristus včlovečil, je antikrist. Kdor tají, da ni Jezus na križu terpel, je hudič. Kdor Božjo besedo poleg svojega spridenega serca razlaga in učí, da ne bo vstajenja od mertvih, ne sodbe, je pervorojenec satanov.“ Na to pa nadaljuje:

„Imejmo torej pred očmí svoje upanje in ne ločimo se nikdar od zastave svoje pravičnosti, ktera je edino le Jezus Kristus.“

Vidiš tedaj, duša keršanska! kako sveti učenec apostelja Janeza sodi o tistih, ki tajé Božjo natoro Kristusovo; on je imenuje antikriste in satane. Ne daj se nikakor slepiti tacim sovražnikom tvojega Božjega Odrešnika, če tudi se ti zdé imenitni, olikani in učeni. Taki ljudjé so večidel zatelebani v krivičnosti in sladnosti tega sveta, in ker Jezus krivico obsojuje, napuh in sladnost pa zametuje, zatorej tudi od njega nič nočejo vedeti in ž njegovim naukom tudi njega vred tajé.

Ti pa se terdno derži Jezusa, Sina Božjega in križanega Zveličarja. On je tvoja pomoč, tvoja krepost, on tvoja luč, tvoja tolažba v življenji in v smerti. Kdor va-nj veruje, ta ima večno življenje. Obudi torej večkrat vero, upanje in ljubezen in reci: „O Jezus! v Tebe verujem; o Jezus! v Tebe upam; o Jezus! Tebe ljubim vekomaj. Amen.“

Molitev.

O Jezus, Sin živega Boga! daj mi živo vero, da se te bom zmeraj zvesto deržal, da bom tako hotel za-te tudi umreti. Amen.

27. Prosinec ali januar.

Sv. Janez Krizostom, škof in cerkven učenik.

Da bi človek zgodeb polno, vere terdno, ljubezni goreče življenje slavnega cerkvenega učenika Janeza Krizostoma spodobno popisal, in celó v majhenih obrisih, moral bi imeti njegovo zgovornot in njegovega duha. Janez rojen v Antijohiji, glavnem mestu Sirije, je bil mladika imenitnega in bogatega debla. Starše njegove je bil škof Meleci spreobernil. Oče Sekund mu zgodaj umerje; njegova mlada, pobožna mati, že z 20. leti vdova, noče v novo zakonsko zavezo stopiti, da bi sinu vso svojo materno ljubezen darovala. Vodila ga je kakor angelj varh po njegovih pervih potih življenja, budila je v njem potrebo po tesnem zedinjenji z Bogom ter mu vlivala v mlado serce visoko spoštovanje do Božje besede. Ker se njegove dušne zmožnosti čedalje lepše in bogateje razcvetajo, poskerbí mu najboljše učenike in Janez tolikanj napreduje, da je najbolj izverstni učenec govornika Libanija (ajda), kteri mu reče enkrat, da kákošne matere imajo pač ti kristjani, in da bi nobenega boljšega naslednika v svojem učeništvu ne imel, ko bi ga le kristjani ne bili premotili. Po doveršenih šolah stopi v pravdarski stan, v kterem so se dosegale najviše deržavne službe in častí. Zlasti do vdov in sirot se kaže miloserčnega zagovornika, ter prejema njih tožbe in pravde in sicer brez plačila. Pa raznotere zaveze in zahajanje med vsakoverstni svet, kamor so ga zapletala in zanašala njegova pravdarska opravila, skerhajo in oslabé njegova verska čutila in strahoma opazi, da so gledišče veselice in drugi plesi le preveč oblasti dobili čez njegovo serce. Sklene torej izmed hruma se umakniti in razhlapiti spone, ki so ga na svet naklepale. Umakne se v domačo tihoto, v spokorno življenje in polno zatajevanja, prebira sv. pismo, (znal je novi zakon ves iz glave), v modrost Jezusovih naukov se

bolj in bolj potaplja in si prizadeva, njihovega duha po vnanjem in notranjem se ves navzeti. Tako pripravljen prejme sv. kerst in škof Meleci ga za lektorja — cerkvenega bravca — postavi. Ne sliši se več kaka zbadna, nápačna ali zaprisežna beseda iz njegovih ust, in ne meni se za šale druzih. Dozdanji prijatli in tovarši pikajo sicer njegovo molčečnost in skromnost, ali kmalo jim njegova neogibna značajna terdnota usta zapahne, in — spoštujejo ga. Leta 374 po materni smerti ga poprime živo hrepenenje, da bi si po zgledu in v družbi bogomiselnih puščavnikov in redovnikov duha še bolj prebrisal, serce še bolj oživil. Gre torej v bližnje gorovje in se tam po napeljevanji sivega samotarca v vse vaje in mertvenja podá, potem pa sam dve leti preživi v skalnati votlini v zgolj molitvi, učenji in preostrem križanji mesá. Samota nese človeka v jasne višave, pa obrodí v njem tudi škodljive domišljave; izredí čverste možé, pa tudi klaverne ljudí, ki se le v véšastih sanjah zibljejo; osorno mertvenje pač duha svobodnega in krilatega stori, pa je tudi mati duhovne toposti in grenkosti sercá. Krizostom menda pač spregleda posebne nevarnosti samotarnega življenja, morda se zbojí tudi, da bi je njegov duh po napačnih potih ne ukrenil in da bi on v samih pobožnoostrih vajah ne zamudil zblaževati prave človeške bitnosti, posebno pa ga straši po tolikanji spokornosti shirano zdravje in medleva storivnost — kar že bodi, Božja previdnost ga pelje l. 380 v Antijohijo. Tam je posvečen za dijakona, l. 368 pa za mašnika.

2. Spolnil je zdaj 40 let. Melecijev naslednik Flavijan mu naročí besedo Božjo oznanovati, kar so tistihmal le škofje opravljali. Poln svete vednosti, vajen v vseh keršanskih čednostih in obdarjen z izverstno zgovornostjo, jo oznanuje 12 let, in nikdar mu vir ne usiha. Zajemal je iz bogate struge sv. pisma, iz polnega zaklada svojega sercá in iz deréčine vsakdanjega življenja. — Znal je namreč posebno urno in bistro spreumevati vsakdanje dogodbe in po njih segati v serce poslušavcem. Ni jih prevzemal z vnanjo bleščobo, ne z leskom preopiljenih besed, ampak vnemal je je z bogastvom misli, z živim popisovanjem, z naglostjo, s ktero so se verstile primerne opombe, krasne slike in terdni dokazi. Glas mu je čist in doneč, njegovo gibanje olikano, očí se mu žaré v milem ognji ljubezni, kakor očí Janeza evangelista, kedar je hladna serca ogreval, ali kakor rahel dežek po njih poljanah škropil ali kakor hladeče mazilo tolažbo va-nje vlival; — ali kedar se je s plamenečo gorečnostjo Janeza kerstnika vzdignil zoper tedanje pregrehe: zoper lakomnost velikašev, zoper lišp ženskega spola, zoper terdoserčnost bogatinov, zoper mlačnost meščanov, zoper duhovno lenobo ljudstva: tedaj je bil njegov glas oster in silovit, kakor nož, ki rane reže, kakor kladvo, ki terdovratna serca drobi; žarne strele so mu švigale

iz očí, gromovite besede mu bobnele iz ust, njegovo gibanje je bilo enako gibanju junaka, ki z gotovo roko kopje meče, in z zmagovito desnico podiravne mahe bije. Tako izversten govornik je bil, da mu enkrat poslušavci med nagovorom kar ploskajo in ga na glas hvalijo; ali on je posvari rekoč, da niso v gledišču, in da naj njegovo besedo raji ohranijo kakor hvalijo. Obudil je bil novo keršansko življenje po mestu, in veliko krivovercev, poganov in judov spreobernil h katoliški veri. Iz vseh krajev in iz vseh stanov, tudi judje in ajdje so se gnjetli okoli njegove lece. Po vsem vzhodu sluje njegova zgovornost.

3. Proti koncu l. 397 umerje véliki škof — očak Nektari v Carigradu. Dvorska ničemurnost, glas duhovnov in želja ljudstva se združijo v izvolitev mašnika Janeza v Antijohiji, pervega duhovnega govornika tistih časov, kterega tudi poznejši svet častí s priimkom „Krizostom“ (Zlatoust). Ali ker vedó, da se Janez visocih častí ogiblje, da ga tudi ljudstvo antijohijsko ne bi radovoljno izmed sebe pustilo, torej cesar Arkadi nekemu poslancu naroči, naj ga z zvijačo v Carigrad pripelje. Res, poslanec prosi sv. moža, da mu grobe mučencev pokaže, ki so zunaj mesta. Pa komaj Janez na vozu sedí, poslanec zapové, naglo po cesti v Carigrad voziti. Tako je bil ponižni mašnik siloma v glavno mesto odpeljan, in tam čez leto in dan za škofa posvečen. Njegova čast je bila zdaj perva za papeževo po vsem svetu in perva za cesarjevo po vsem cesarstvu. Ali ž njo mu je bilo tudi neznansko breme naloženo. Na cesarskem dvoru so gospodovale kovarne, častí in denarja lakomne ženske, in pa skopljenci po duhu in telesu, kterim so bile mar le zvijače in potuhe. Duhovščina prevelike škofije, ki je segala čez 28 pokrajin, je bila v žalostnem stanu: podložni škofje so se med seboj prepirali o dlakocepnih bogoslovskih vprašanjih; niži duhovni so pohajali za posvetnimi veselicami; krivoverci Arijani so se povsod šopirili. Pogumno se novi škof dela loti. Z vso močjó se vzdigne zoper grozno spridenost keršanske črede, zató pa najprej duhovščino zaverne pod jarem cerkvenih postav, in v ta namen poprijema za slednji pripomoček: on ljubeznjivo opominja, ostro svarí, tudi kaznuje in odstavlja, ker hoče najprej čuvaje sijonske iz spanja predramiti, ki so poklicani, da bi nad druzimi čuli. Sam sveti svojim duhovnom v vseh čednostih; živí ostro, ogiblje se vseh družeb in veselic, sam nikdar ne gostí in tudi k drugim v gostije ne zahaja; bogate dohodke obrača v vstanovljanje in popravljanje bolnišnic in za druge blagotne naprave; obiskuje bolnike in jetnike; je zagovornik vsem stiskanim in zatiranim in za-nje zastavlja vso svojo imenitnost nestrahoma pred kterokoli oblastjo na zemlji. Cesarica Evdoksija ubogi siroti krivično vinograd vzame. Krizostom jej napiše list, naj krivično blago poverne. Prazen trud. Gre sam k nji — zastonj. Pride cesarica

k cerkvi o križevem. Ali Krizostom stoji med vratmi, in jej ne pustí va-njo. Cesarica se togotí, vojak že meč izdere, da bi sv. škofa prebodel, kar mu mahoma roka odervení in se ne da kreniti, dokler svetnika odpuščanja ne prosi. In takó pri druzih priložnostih. Pervi cesarjev služabnik Evtropi, nenasitljiv ropar, nesramen spohotnik, pade vendar. Ljudstvo dolgo tleči gnjev in čert do njega se razbuhtí v veselo kričanje in grozno rotenje. Mož, ki se mu dan poprej vse priklanja in ga vse lažnjivo časti, ne najde nobenega zavetja. Cerkvam je bil vzel zavétensko pravico in zdaj sam beží v cerkev in se bled in plah altarja oklepa. Hrupeča derhal plane za njim, kar se nanagloma Krizostom prikaže in reši trepetúna. Vojaki burovito od cesarja zahtevajo, naj se gerdunu kri pocedí; zopet ga Krizostom obvaruje in ljudstvo s prelepim govorom potolaži.

4. Prava velikost se nikdar lepše in svetleje ne pokaže, kakor v temi bridkosti in v noči terpljenja. S svojo neozirno gorečnostjo za Božjo čast, s svojo apostolsko pogumno odkritoserčnostjo, s ktero je govoril zoper dvorske gerdobnosti in nespodobno življenje vikših duhovnov, mu pridobi hude sovražnike, kterim je cesarica Evdóksija sama glavarica bila. Sklenejo, kakorkoli si bodi pahniti ga s sedeža carigrajskih očakov in pogodí se jim. Teofil, očak aleksandrijski, mož ohol in slavohlepen, ki že davno jezo kuha zoper njega, menda ker je sam hotel sedeti na škofovem prestolu carigrajskem, iz nitrijske puščave prežene več egiptovskih redovnikov, češ, da so krivoverniki. Ali oni pri Krizostomu pribežališče najdejo in pri cesarju zoper aleksandrijca tožbo vzdignejo. Teofila v Carigrad pokličejo, da bi se pred duhovno sodbo pod predsednikom škofom tam odgovoril. Ali on zna to reč vedno odrivati in sam sebi zveste prijatle nabirati, nasprotniku pa hude sovražnike nakopávati, kterih dovelj dobi med duhovni in pa dvorjani. Ti tožijo Krizostoma, da ne živí poleg svoje visoke častí; da iz zgolj skoposti vsej dostojnosti v zobe bije; da je ošaben, terdoserčen, lakomen mož, ki s človeško slabostjo nima nikakoršnega usmiljenja in jeze svoje krotiti ne zna; da nikomu ne prizanese, in da posebno napake najviših žen na leci naravnost razkriva; tudi to mu v hudodelstvo štejejo, da ga svet primerja — Mojzesu, Eliju in Janezu kerstniku! Opiraje se na cesaričino veljavnost se zbere unkraj Bospora okoli 30 večidel egiptovskih škofov, kteri ga obsodijo, naj se iz službe pahne in po cesarjevem povelji iz dežele prežene. Ko ljudstvo to zvé, noč in dan straži okoli škofove palače, in zdi se, da hoče tudi s silo svojega vikšega pastirja braniti. Še le tretji dan se razide. Tedaj se Krizostom sam natihoma cesarskim stražnikom izročí. Peljejo ga zvečer proti loki; on pa reče prijatlom, ki ga žalostni spremljajo: „Grozí se morje in valovi šumé, pa ne gremo ne v zaton. Česa bi se bali? Smerti? Kristus

je moje življenje in smert je moj dobiček. Prognanstva? Vesoljna zemlja je Gospodova.“ Po noči prebrodijo morsko ožíno, in potem ga izpusté. Serda klik zatreptí drugi dan po Carigradu — verni otroci ne morejo molčati, kedar jim ljubljenega očeta uropajo. Goste trume plakajočega ljudstva ne napolnujejo samó cerkvá, ampak se tudi po ulicah in tergih valé. Teofil s svojimi družabniki pride v mesto — vriš pa je čedalje glasneji in ponočen potres ga najhujše razvihtí: oplašeni dvor škofa nazaj pokliče. Pride in sprejme ga ljudstvo z nepopisljivim veseljem ter ga v cerkev pelje; Krizostom stopi na leco ter vernim govori: „Hvaljen bodi Gospod! To je moje pozdravljenje do vas o moji vernitvi. Naj pride, karkoli hoče, za vse bodi hvaljen Gospod!“

5. Ali mirú ne vživa dolgo. Na tergu pred cerkvijo sv. Zofije si da cesarica Evdoksija na pozlačenem stebru postaviti svoj srebern kip in njegovo postavljanje z javnim igranjem in rajanjem obhajati. To je službo Božjo v bližnji cerkvi zeló motilo in škof je to po pravici grajal ko gerdo nespodobnost in pohujšljivo razsajanje. Evdoksija to zvé, in je kervavo razdražena. Kuje in verta na vse platí, da bi ga zopet iz Carigrada iztirala, in ne dá si mirú; dokler se drugi zbor škofov ne skliče. Neprestrašljivi škof pa njeno hudobno počenjanje v očitnem govoru razkrije. Govoré namreč o smerti Janeza kerstnika, hudo šíba babjo samopašnost in med drugim reče: „Še se togotí in pleše Herodijada in bi rada na plošči Janezovo glavo!“ Te besede, se vé da merjene na cesarico, njegovo sodbo zapečatijo. V drugič ga odstavijo in ženó v prognanstvo l. 404. Peljejo ga v Kukuz, uborno mestece male Armenije, kamor čez 70 dni trudapolnega hodá ves bolehen pride. Mnogo terpí sv. mož v tem pustem kraji, kjer po zimi strašen mraz pritiska, po leti pa silna vročina med stermimi gorami pripeka. Pa ljudstvo, ki ga je bilo z velicim spoštovanjem sprejelo, to mu prav skerbno streže, da se polagoma zopet okrepča in se mu minule muke in nevarnosti v veselje spremené. Od vseh platí tudi od daleč daleč dohajajo duhovni in svetni k njemu, da se z besedo in z djanjem poklonijo največemu možu vzhodnje cerkve. Tudi v tej puščavi med Taverskim gorovjem Krizostom ustmeno in pismeno blagovito dela za Božje kraljestvo. Na vse kraje pošilja do svojih prijatlov — gorečih duhovnov — liste polne tolažbe, v kterih je vnema, da stanovitno prenašajo slednjo terpljenje. Tudi k poganom pošilja duhovne, in sam jih z oznanovanjem in z zgledom veliko za pravo vero pridobí. Prijatli njegovi se tega veselé, sovražnike pa zopet zbada nejevolja in nevoščljivost, da se imé v pusto zakotje svetá prognanega škofa čedalje lepše posvita; ne nehajo torej, dokler premehkemu cesarju novega povelja ne izsilijo, naj se nemudoma tira v Piti, v naselbino med divjaki na skrajnih mejah cesarstva, na vzhodnjem bregu černega morja. Dva sirova vojaka

cesarke straže spolnita to kruto povelje, in viša služba jima je bila obljubljena, če tako naravnata, da jima med potjo umerje. O slednjem vremenu popotujejo, po vročini in dežji, nikoli ne prenočujejo po mestih, ampak po revnih kočah; veliko dalje mora peš hoditi in ni mu dovoljen noben počitek, ni mu preskerbljena nobena postrežba; merzličnemu je hrana terda plesnjeva skorja kruha, in smerdljiva voda je njegova pijača. Čez tri mesce ga priženó v Komano, mesto v Pontu, pa gredó kar skozi, da bi ne daleč proč prenočili pri cerkvi, v kteri so počivale kosti sv. škofa in mučenca Baziliska. Tam se po noči v spanji prikaže Janezu sv. Bazilisk s sv. Lucijanom mašnikom in mučencem antijohijskim in mu reče: „Potolaži se, brat moj Janez, jutri se snideva!“ Ta prikazen ga z nebeško tolažbo napolni; in hoteč se za smert pripravljati poprosi vojaka, da bi odhod do enajste ure odložila. Pa neusmiljeno ga le naprej rineta skor dve uri hoda. Tu se jima bolnik na tla zgrudi, da ga komaj do une cerkve nazaj spravita. Nazaj došel že čuti, da se mu smert bliža. Dene torej od sebe stara oblačila, ter je razdelí. Obleče se v novo belo obleko, kakor bi šel na svatovščino, prejme sv. zakramente, se zaznamva s sv. križem in z navadnimi besedami: „Bogu bodi čast in hvala za vse! Amen“ — izroči svojo dušo v stvarnikove roke l. 401. v 60. letu svoje starosti. Štiri dni potem Bog tudi cesarico Evdoksijo na sodbo pokliče.

Po smerti cesarja Arkadija vlada njegov sin Teodozi II. Pobožni sin hoče, kolikor mogoče, poravnati krivico svojih staršev in zapové l. 438, da se truplo Krizostomovo iz Komane v Carigrad prenese, ker je ljudstvo tudi po mertvem pastirji hrepenelo. Zgodi se to s tako slovenostjo, kakoršne še mesto nikdar ni videlo. Ko se ladija s sv. truplom bregu približuje, zanese jo veter proti ravno tistemu vinogradu, ki se ga je bila cesarica polastila. Ljudstvo vrè iz vseh krajev. Cesar Teodozi sam z vsemi dvorskimi služabniki in očak z vso duhovščino gre truplu naproti. Bilo je pozno zvečer; bregovi se žaré v rudečkastem plamenu, zvezde na nebu migljajo v sreberni svetlobi, pljuskajoče morje pa šumí in radosti priglasva; razsvetljene, okinčane in ovenčane ladije sidra pripnó; sveti ostanki se na cesarskem vozu peljejo v cerkev sv. apostelnov in pod altarjem shranijo. To se je godilo 27. januarja 438. Grof Stollberg opomni o tem prav lepo in resnično: „Ako se oblažen in v morje sladkosti in luči topeč duh še udeležva djanj svojih nekdanjih bratov, o, s kakovim dopadenjem je moral pač zdajci Krizostom se ozirati na to slovesnost, o kteri mu je neizmerno cesarstvo spravni dar žgalo za vse tukaj doli okušane muke in terpljenja!“ — Pozneje je bilo sv. truplo iz Carigrada v Rim prepeljano, kjer še zdaj v vatikanski cerkvi počiva. Krizostom

ni bil samó najizverstniši govornik, ampak tudi najboljši tolmač sv. pisma v izhodnji cerkvi. V duhu sv. Pavla, kterega je posebno častil, je govoril in pisal, kakor bi mu bil ta apostelj sam na uho narekoval. Z nekako bojaznijo prebiramo še zdaj čez skoro poldrugi tisuč let njegove bukve: stermeče občudovanje nas prehaja — tiho ponižno se pripogibljemo pred velevitim duhom, kteri zdaj v Bogu — ne počiva ne, ampak dela še zdaj za Božje kraljestvo na zemlji.

Obrazuje se ko škof s knjigo v roki.

O poglavitni keršanski čednosti, ki se zove serčnost.

Vse čednosti so čudovito cvetele v življenji sv. Janeza; bil je pohleven in ponižen, poterpežljiv in miren; živa je bila njegova vera, nezvenljivo njegovo upanje, plameneča njegova ljubezen do Boga in do ljudi; ali ena čednost se posebno sveti nad njim in ta je serčnost. Ona je tista čednost, s ktero človek premaguje vse zapreke, kterekoli ga opovirajo v spolnovanji njenih dolžnosti, po kteri je človek pripravljen in voljen, rajši tudi vse preterpeti, kakor pa dolžnosti svoje ne spolniti. Bral si, ljubi moj! kako je sv. Janez nestráhoma in brez vse prizanašbe pridigoval zoper pregrehe visokih in nizkih, ker je bil prepričan, da ima škof tako visoko in široko oblast, da sme in mora vsacemu resnico naravnost povedati. Bral si, kako je tudi takrat, ko so na-nj vse hudobne sile udrihale, vendar druge tolažil in dolžnosti svojega stanú na tanko spolnovati si prizadeval. Njemu je bilo mar le povikševanje Božje častí; odtod tudi njegova navadna prislovica, da „čast in hvala bodi Bogu za vse, Amen!“ Kakor siva skala sredi treskanja in bobnečega groma je on terdno stal; edina smert je konec storila njegovi gorečnosti. — Kristjan! vprašaj sam sebe: Ali imam tudi jaz tako serčnost, tako gorečnost, tako zaupanje v Boga, ali nisem marveč kakor terst, ki ga sapa semtertje maje? Ravno dandanašnja doba ni taka, da bi se dalo sem pa tje omahovati med Jezusom in svetom, med resnico in blodnjo, med pravico in krivico, med vero in nejevero! Vsak pošten človek se mora zdaj odločiti, s kom da hoče potegniti in vleči, in sicer ravno zdaj, ko satanovo kraljestvo vse orodje brusi in kreše ob rimsko skalo, da kar iskre letè! Ako hočeš deržati z Jezusom in ž njegovo sv. cerkvijo, mora ti to tudi resnično mar biti, in ne smejo te nikakor ne človeški oziri, ne poguba imena in premoženja, ne posmehovanje, zaničevanje in preganjanje zaderževati, da bi dolžnost pravega katoliškega kristjana in učenca Jezusovega ne spolnoval. Ne bodi torej hinavec! Ako si katoličan, bodi ves, zvest in stanoviten, in podeljena ti bo krona, ktero je Jezus Kristus obljubil vsem svojim zvestim učencem. Kaj boš tedaj storil? —

Molitev.

O sveti, mogočni, večni Bog! podeli mi milostivo, da bom zvestó in nestrahoma terdno stal v veri, v upanji v Tebe in v ljubezni do Tebe do smerti. Amen.

28. Prosinec ali januar.

Sv. Pavla, vdova, in njena hči sv. Evstohija, devica.

ože bo kameli iti skozi šivankino uho, kakor bogatemu priti v Božje kraljestvo.“ Skušnja in zgodovina nas uči, da kakor gobe po deževji iz tal, tako nevarnosti in skušnjave iz bogastva pičé, in človeka z mogočno silo od Boga odpeljujejo in med ničemurnosti sveta potegujejo. Da bi te besede Gospodove prav razumeli, in ne mislili, da bogati in premožni nikakor ne morejo priti skozi ozka vrata življenja, revežem pa so duri nebeške na stežaj odperte. Zveličar prav pomenljivo pristavi: „Vendar pri Bogu je vse mogoče.“ (Mat. 19, 24. 26.) Bogastvo in zakladi tega svetá niso že sami na sebi zaničevati n zamétati; oni so dar Božji in prava dobrota, ne zato, ker nam dajejo zavžitek in nam veselje napravljajo, ampak ker nam dobrotljivost Božjo razodevljejo, da naše serce k hvaležnosti in ljubezni nagibljejo; pa še veče vrednosti so, kedar je obračamo v duhu keršanske radodarnosti, ali pa se jih celo čisto tvegamo in tako pokažemo, da Boga čez vse ljubimo, bolj ko sami sebe in vse pozemeljsko. Blagor bogatemu, ki to stori in s tem veleserčnim djanjem mogočnosti milosti Božje spričevanje daje.

2. Pavla je bila prav starega in imenitnega rodú. Njen oče, Gerk po rodu, je veljal za rodovinca kralja Agamemnona; njena mati, Rimljanka, je štela sloveče Scipijone in Grahe med svoje preddede. Rojena je bila l. 347. Od njenih otročjih in mladih let molčí popisovavec njenega življenja sv. Hieronim, pa iz njenega poznejšega življenja povzamemo, da je bila prav skerbno izrejena in po gerški šegi gladko izolikana, kakor je bila takrat navada po imenitnih in bogatih rodovinah. Ko v prava leta stopi, zaročí se s plemenitim Rimljanom Toksocijem, ki je svoj rod od Eneja in Julijev izpeljeval. Nad njenim obnašanjem se zgledujejo vse rimljanske gospé; njen čut za nravnost in blago ponosnost je bil tako močen, da je slastno prilizovanje in slastno zapeljevanje po visocih družbah poglavitnega mesta čisto nič ne opuhne; njena vestnost je bila tako čista in natanka, njeno vedenje tako častito, da si tudi najbolj izbrušena natolcevavnost ne upa puščice zoper njo sprožiti in skruniti njeno imé. Ljubezen njenega moža, kteremu petero otrok porodí, spoštovanje sorodnikov in znancev jej v domačem krogu sladke radosti nataka, slajše kakor izvirajo iz bogastva in druzih sijajnosti. Okoli l. 381, blezo čez 15 let zakonske sreče, pokosí jej smert ljubega moža, s kterim je v serčni edinosti živela. Grenke solze

toči za njim in žalosti hoče skopèrneti. Cvetje serca je bilo sicer popaljeno, ali mladike niso bile odčehljane in moč življenja ni bila zaterta. Ljubljenega je sicer zgubila, ne pa ljubezni, ne očesa, da bi kaj višega ne mogla spoznati, ne roke, da bi je v bolj blagonosnem delu ne gibala. Po besedah in zgledu pobožne prijatlice bogate vdove Marcele vnemana sklene, odslé vse svoje premoženje in življenje le v slavo Božjo posvečevati. Gre torej za nekoliko časa v samoto, da bi se za novo življenje prerodila in pripravila. Dene s sebe vès lišp in se odpové vsem mehkužnostim. Veliko svojega premoženja razdelí med uboge, revnim bolnikom na svoje stroške oskerbí postrežbo in siromašnim merličem spodoben pokòp, obiskuje po hišah zapuščene stare, slabe in hrome in delí v slednji stiski in nadlogi zdatno pomoč. Miloserčnost jo nagiblje, hvaležnost jo plačuje, storivnost podeljene pomoči jo razveseljuje in zatornice njenega usmiljenega serca za nove darove odpira. Skazovanje dobrot okrepčuje njenega pobožnega duha; saj kristjan vé, da je revež, ki prosi, otrok Božji — Kristus sam. Zatorej ko jo sorodniki opominjajo, da bolj varčno ravná in lastnih otrók ne pozabi, reče: „Nikar se ne bojte, otrokom zapustim postavni del in še prebogat zaklad — zaklad usmiljenja Kristusovega.“ L. 382 je vživala to srečo, da je sv. Epifanija, ki je bil z druzimi škofi v cerkvenih zadevah v Rim prišel, pod svojo streho sprejela, in da je tudi sv. Pavlina, škofa antijohijskga večkrat smela obiskati.

3. Tisti čas je bival v Rimu sv. Hieronim in ker je veljal za posebno izverstnega učenika, so pobožne gospé te priložnosti se serčno poprijele, da jim je razlagal sv. pismo in je vodil po potih bogoljubnega življenja. Med njimi sloví zlasti gori imenovana vdova sv. Marcela in sv. Pavla s svojo hčerjo sv. Evstohijo. Čeravno so bili nameni sv. Hieronima pri občevanji s temi ukaželjnimi ženami vsi čisti in blagi, vendar se ne more ogniti hudobnih jezikov; verh tega pa še umerje l. 384 sv. papež Damaz, čegar prijaznost ga je dosihmal za vse natolcevanje obilo odškodovala, in ker se Damazov naslednik za-nj tolikanj ne zmeni, sklene Rim zapustiti in v vzhodnje kraje se verniti. Tudi sv. Pavli je mnogotero obiskovanje, ki ga mora poleg svojega visocega stanú ali sama delati ali pa sprejemati, zoperno in vsestranska hvala, ki se jej daje zavoljo njene radodarnosti, jej močno preseda, zatorej tudi ona želi domovino in vse zapustiti in z Evstohijo na vzhod se preseliti. Evstohija je po maternem zgledu zgodaj se učila svet, njegove prijetnosti in častí zaničevati in s časnim blagom večne zaklade si kupovati. Za lišpanje nikakor ne mara in obljubo stori, v deviškem stanu Gospodu samemu služiti. Mati, ko se umakne v nunski samostan, izroči jo sv. Marceli, pri kteri v vsem dobrem vidno raste. Kmalo pa jo obide huda skušnjava. Pride namreč v hišo ujca Himecija. Ta

velí ženi Pretekstati, da devici obleko spremeni in jej lasé po posvetni šegi razčeše, da bi tako obljubo devičino in materno željo presekal. Ali glej! v spanji vidi Pretekstata angelja, ki jej z gromovitim glasom kazen zažuga: „Ti se prederzneš moževo povelje nad Kristusa postavljati, in glavé Bogu posvečene device s skrunečo roko se dotikati; glej, v trenutku naj se ti posuší, da v mukah spoznaš, kaj si storila in čez pet mescev boš mertva. Če pa terdovratna ostaneš, boš tudi moža in otroke zgubila.“ Vse se po versti zgodi in nagla smert vseh spričuje prepozno kesanje nesrečne žene. (Hieronim.) Tako po Božji milosti nevarnosti oteta, se z materjo in druzimi ženami terdno oklene sv. Hieronima, ki je v hiši sv. Pavle stanoval. Kako je on za njo skerbel, vidimo iz njegovega njej namenjenega spisa o devištvu, in iz besed, s kterimi po hčeri Blezili preveč žalujočo Pavlo posvari, ker s tem mladi Evstohiji slab zgled daje. Blezila namreč, najstarejša hči, je 20 let stara, po polletnem zakonu že vdova. Gre potem za materjo v Palestino, in tam prav spokorno živi, pa že čez 4 mesce umerje. Hieronim se je z veliko pohvalo spominja.

4. Po odhodu sv. Hieronima iz Rima gre tudi Pavla z Evstohijo in nekoliko služabnicami v vzhodnje kraje. Solze in mile prošnje druzih otrók je ne morejo ustaviti, ali boj v maternem sercu je tako hud in bridkost tako silna, da nima moči, še enkrat se z ladije ozreti na plakajoče ob bregu. Vse njeno popotvanje je pobožno romanje. Na otoku Ponciji, posvečenem po prognanstvu Flavije Domitile o preganjanji cesarja Domicijana, obišče celice, po kterih je una mučenka dolgo zdihovala. Na otoku Cipru se mudí pri sv. Epifaniji 10 dni in v Antijohiji obišče sv. Pavlina, kjer se berž ko ne s sv. Hieronimom snide. Na vsem daljnem popotovanji, zlasti v Jeruzalemu in Betlehemu in po druzih sv. krajih se v pobožnih čutilih topí, in spokorno življenje puščavnikov v Egiptu jo tolikanj mika, da se le zavoljo želje, v sv. deželi svoje dni preživeti, njim ne pridruži. Iz Egipta se verne v Betlehem. Perva tri leta stanuje v ozki hišici, potem pa sezida velik iz treh razdelkov obstoječ samostan, in gostišče za ptujce, da, ko pridejo v Betlehem, ne bodo kakor nekdaj Jožef in Marija brez prenočišča. Okoli sebe zbere veliko pobožnih devic iz vseh stanov in živí med njimi ko revna tovaršica v postu, delu, premišljevanji in molitvi. Živí pa tako spokorno in je tako radodarna, da njen duhovni oče, ki je vendar sam še v visoki starosti se hudo mertvičil, večkrat poskuša, tej čezmernosti meje zastaviti. Ali ona mu odgovori: „Ako hočem zdaj za Kristusa živeti, moram ravno narobe delati, kakor sem poprej, ko sem za moža in za svet živela, — kar se za Bogá storí, ne more nikdar preveč biti.“ Pravi jej, da čezobilno vbogajme dajanje tudi miloščini konec

storí, da je sicer apostelj Korinčane za mile darove nagovarjal, ne „da bi se druzim lahkota, njim pa teža delala, ampak po enakosti;“ da je po besedah evangeljskih zadosti, od dveh sukenj le eno dati; pa ona zaverne: „Če lačnemu svoj edini in poslednji košček kruha dam, ga bom jaz v svoji potrebi lože pri druzih dobila, kakor pa ubogi berač, ki ga nihče ne pozná.“ Sv. pismo mnogo prebira po napeljevanji svojega učenega prijatla; prizadeva si ga ne samo po zgodovinski plati poznati, ampak tudi po duhovni razumeti; pri branji si najlepših psalmov in rekov ne zapomni samó, ampak presadi te cvetice Božje z nebeškega travnika tudi na vert vsakdanjega življenja in se nauči celó hebrejsko, da psalme v tem svetem izvirnem jeziku moli in prepeva. Naposled jej posveti zaželeni dan rešenja iz pozemeljskih nižav in, popolnoma zedinjena z Bogom, zaspí v naročji hčerinem vpričo sv. Hieronima, škofa Jeruzalemskega in veliko mašnikov in menihov, 26. januarja 404; v cerkvi nad rojstno votlino Gospodovo jo slovesno v grob položé.

5. Sv. Evstohija je bila zvesta materna tovaršica. Ona se ne ravná samo na tanko po klošterskih pravilih, ki nakladajo nunam pogosto molitev, ponižno in pohlevno obnašanje, priprosto obleko, ljubezen do uboštva in zatajevanja, ampak ona z materjo vred vsa ponižna najmanjša dela v kloštru opravlja. Zažiga svetilke, kuri na ognjišču, pometa hišo, snaži sočivje, čedi posodo, pogrinja mizo itd. Tako goreča je v molitvi in spokornosti, da sv. Hieronim, ves vesel njenega velicega napredovanja v vednosti svetnikov, v listu do Furije te-le besede o njej spregovorí: „O ko bi ti videla sestro in slišala govor njenih svetih ust, v majhenem telesu bi našla velikanskega duhá. Slišala bi, kako jej vsi zakladi starega in novega zakona iz serca tekó. Post jej je igrača in molitev njena radost. Timpan v roki poje po zgledu Mirjame pred zborom devic, učí hvalne popevavke Kristusa in vadi Gospodu igravke na strunah. Tako mine dan in mine noč, z oljem v posodah in svetilkah se pričakuje ženinov prihod.“ Po materni smerti prevzame ona nadzorništvo po samostanih, kterim je tako izverstna predstojnica, da jo sv. Hieronim v listu do Avguština in Alipija imenuje zveličano in častitljivo devico ter pravi, da je ravno njena smert tudi vmes kriva kesnega odgovora. Pelagijani, krivoverci, kterim je sv. Hieronim hudo na péte bil, našuntajo sirovo druhal, da proti Betlehemu prihrumé in ko divja zver nad mirne menihe in nune planijo. Evstohija z mlajšo Pavlo komaj uteče meču in plamenu. Umerla je l. 419, in katoliška cerkev obhaja njen spomin 28. septembra.

Keršanska ukaželjnost.

Življenje teh dveh svetnic nam jasno kaže, kaj da je za začetek in konec keršanskega življenja posebno treba, namreč besedo Božjo pridno poslušati, vedno premišljevati in zvesto ohraniti. To nam sv. Duh sam v 1. psalmu Davidovem lepo pripoveduje. Poslušaj! „Blagor človeku, kteri ne hodi po svètu hudobnih, in ne postaja na potu grešnikov, in ne sedí na stolu kuge“ (1. v.) Te besede se smejo obračati na slehernega, kteri besede Božje ne mara pridno poslušati. Po čegavem svetovanji namreč hodi? Po svetovanji hudobnih, to je, svojega mesenega poželenja, svojega napuha in svetá, to je, tacih ljudí, kterim veljá minljivi svet za poglavitno reč, Bog pa malo ali celó nič ne. In hodi po svetovanji največega hudobneža, to je hudiča, ki ga z lažjó in goljufijo zapeljuje iz greha v greh. Blagor pa človeku, ki ljubi postavo Gospodovo in jo noč in dan premišljuje (v. 2), ker on je našel v Bogu pervi vir srečnega življenja. „On je enak drevesu, ki je zasajeno ob potocih, in daje sad ob svojem času; njegovo perje ne obleta in vse karkoli počenja, mu gre po sreči“ (v. 3.) Po jutrovem je vroče in časi po več mescev ne dežuje, da se vsa zelenjad popali. Če pa drevo stojí pri potoku ali studencu, da korenine zmeraj vlago serkajo, lepo zelení in ob svojem času tečen sad obrodí. Tako tudi človek. Posvetno življenje ga suší, da je leto na leto za Boga bolj mertev. Kdor se pa s koreninami duha in serca Božje besede oklepa, jo rad prebira in premišljuje: zajema iz nje hrano in veselje do bogoljubnega življenja, vsako leto obrodí sad dobrih del in njegova svetost prihaja zmeraj terdnejša, viša in bolj popolnoma. In kar kristjan, ki voljo Božjo preiskuje, stori, mora tekniti, ker je v Bogu storjeno. In kar stori, to je njemu v prid in drugim v korist. „Ne pa tako hudobneži,“ (to je, taki, ki živé in delajo brez ozira na Boga) „oni so ko prah, ki ga sapa z zemlje popiše“ (v. 4.) Pleve se na kupu ne razločijo koj od oklénega žita, še le vevnica pokaže njih praznoto. Tako tudi grešnik. Naj velja pred svetom za poštenega, pohlevnega, zmernega, delavnega, varčnega, pametnega človeka; ko pripiše sapa — sodba, pokažejo se njegove čednosti ko prazne pleve. On spolnuje take čednosti zavoljo svetá, zavoljo zdravja in blagostanja, — iz zgolj natornih nagibov, ne pa v veri v Kristusa in iz ljubezni do Bogá.

„Zakaj Gospod pozna pot pravičnih; pot hudobnežev pa zgine.“ (v. 6.) Pot hudobnih se razteka na brez števila platí, in brez števila ljudí po njem hodi; eni so igravci, eni pijanci, eni nečistniki; eni se prevzetujejo, eni hlepé po blagu in premoženji; eni živé v sovraštvu, eni zanemarjajo otroke; eni odirajo delavce in dolžnike; eni so zanikerni v svojih dolžnostih; eni se hudo pregrešajo z jezikom —; o! kdo bi vse hudobne pote naštel? Ali vse peljejo v en konec — v pogubljenje, kakor vsaka bolezen v smert, ako se ne ozdravi. Pot pravičnih je ena sáma, kakor je tudi eno samo zdravje, in to pot nam kaže Božja beseda. Zatorej je treba, da jo kristjan do konca svojega življenja zmeraj posluša in premišljuje ter se v vsem svojem djanji le po njej ravná. Res, da nazadnje ne boš vprašan, kaj si slišal in kaj si bral, ampak kaj si hotel in kaj si storil: ali dobrega ne moreš ne stanovitno hoteti ne delati, ako te Božja beseda za to ne vnema in ti poti ne kaže.

Če nimaš časa in priložnosti, toliko vednosti si pridobiti, kakor sv. Pavla in sv. Evstohija: stori vsaj, kolikor moreš. Hodi pridno h keršanskemu nauku, prebiraj podučne bukve, bodi rad pri tacih, od kterih se zamoreš

navzemati keršanske modrosti, poprašuj o dvomih svojega dušnega pastirja itd. Nobenega svetnika ne poznamo, da ne bi bil imel velike ljubezni do Božje besede; pač pa vemo za veliko grešnikov, ktere je beseda Božja prebudila in spreobernila, in za veliko mlačnih kristjanov, ki jih je ona v svetnike prerodila.

Molitev.

O moj ljubeznjivi Učenik in Zveličar, kteri se sam imenuješ večna Beseda, in si rekel, da blagor njemu, kteri besedo Božjo posluša in jo ohrani, daj mi tako ljubezen do nje, da bom po njenem zvestem poslušanji in spolnovanji po poti, ktero kaže, srečno prišel v nebeško domovino. Amen.

29. Prosinec ali januar.

Sv. Frančišek Saleški, škof.

Danes cerkev razgrinja pred nami v svetosti doveršeno podobo, ki nam ne vsiluje občudovanja zavoljo preobsežne nastave, velikanskih obrisov, natankih izrazov in živega lesketanja barv; ampak ki s svojo miloto, gorkoto in voljnoto, in z nekako priserčno živahno oliko očí naše na-se vleče, na-se pripenja; razgrinja nam lepo, ljubezni polno življenje, ktero ne plava nad zračnimi višinami Božjih gorá in se ne pretaka po globocih ostrih nižavah spokorne samotarnosti, ampak hodi in se giblje po tirih vsakdanjega življenja — zgolj ljudnost med ljudmi. V listu, ki ga je sv. Frančiška Šantalska, duhovna hči sv. Frančiška Saleškega, pisala do nekega redovnika, in v kterem s kratkimi pa resničnimi besedami čednosti tega blazega škofa obrisuje, bere se proti koncu: „Ali smem reči, o moj Bog, kar mislim? Rečem tedaj, da je bil moj oče živi obraz, v kterem so bili vtisnjeni vsi gibi Jezusa Kristusa: jaz, in ne samo jaz, tudi mnogo drugih je mislilo, da vidijo Gospoda našega na zemlji.“ — Resnico teh besedí nahajamo poterjeno, ko beremo popis življenja tega svetnika. Ker pa ni mogoče, vse njegovo življenje popolnoma obrisati (res bi bilo treba cele bukve napisati), hočem ti, ljubi bralec! le nekoliko prav posebnih prikazni v njegovem življenji pred očí postaviti.

Vedi najprej, da je bil Frančišek prav imenitnih in bogatih, pa tudi pobožnih staršev. Rodil se je v grofovem gradu

Salezu, odtod Saleški, v škofiji Genevski, 21. avg. l. 1567. Njegova pobožna mati, Frančiška Sionaška, predno ga porodi, prosi Bogá, da bi se njeno dete vedno čisto ohranilo; po porodu pa mu večkrat milovaje ga reče: „Sinček moj! rajša bi te vidila v grobu kakor pa v smertnem grehu.“ V zali, pa kerhki telesni posodi cvete lepa in krepostna duša. Že v zgodnji mladosti razodevlje nežni deček nekako čudno ljubeznjivost v svojem obnašanji, in nekako preserčno milino v vsem djanji — iz angelskega obličja sije angelsko serce. Oče Frančišek skerbno zaliva nadepolne kalí duhá in serca, vodi sam pervotno podučevanje in čut za vse dobro in lepo v sineku budí. Verla mati pa ga vadi v strahu Božjem in v ljubezni do bližnjega; moli ž njim, ga vodi v cerkev, ga jemlje seboj k revežem in bolnikom, in darove in miloščino njegovim ročicam izročuje, da je delé, da bi se zgodaj učil usmiljenemu biti in bi zgodaj že občutil sladkost radodarnega djanja.

2. Ko 12. leto dopolni, pošlje ga oče v Pariz, da bi se bistre glave mladeneč na visocih šolah vseh potrebnih ved izučil. Priložnosti in zapeljevanja v greh je bilo dokaj; zlasti med lahkomiselnimi učenci je ljuba čistost pogostoma v nevarnosti. Zatorej Frančišek med učenjem ne zapozabi molitve in ne zanemari pobožnih vaj. Bojé se za svojo nedolžnost si izvoli skušenega spovednika in se mu popolnoma zaupa. Z mogočnim orožjem presv. rešnjega Telesa, ktero vsaki teden pobožno prejema, brani, hrani in krepi svojo dušo, truplo pa vedno kroti in ga opasuje z ostrim pasom pokore. Verh tega se zvestó obrača do Marije, preblage Gospé, da bi ga varovala ko izvoljena Mati njegova. Kakor dete se poln zaupanja njenim maternim rokam izročí, in da bi ga tolikanj rajša v svoje varstvo sprejela in mu čistost ohranila, zaveže se pred njenim altarjem z obljubo vednega devištva. Kmalo zavžije sad te veleserčne zaobljube. Ko se

čedalje bolj vadi molitve, premišljevanja in mertvenja, da bi se ljubemu Zveličarju bolj in bolj upodobil, glej! obišče ga grenka skušnja: kar zgine mu namreč ves notranji mir. Otožne misli, strahotne podobe mu plašijo duhá, burno gibanje, grenka čutila mu persi nevihtijo, obupnost merzlotna mu stiska serce; naposled ga trapi še ta huda pošast, da ga je Bog za vekomaj zavergel. Te muke mu ne dajo mirú ne po dnevi, ne pokoja po noči, zgrené mu jed in pijačo in zatró veselje do molitve. Poprej tako cvetoči mladeneč, zdaj klavern, bled in prepadel ko senca mertvaška, le še v bridkih solzah olajšanja išče. V taki prehudi stiski sercá gre en dan v cerkev Matere Božje, kamor je večkrat zahajal. Tam se skoro v obupni otožnosti verže na tla pred podobo Device Marije in ker se ima za nevrednega, da bi se naravnost obernil do Boga samega, do Očeta slednje tolažbe, kliče na pomoč preljubeznjivo Mater Zveličarjevo, da bi ona za-nj prosila in mu pridobila to milost, da bi mogel Boga, najvišo dobroto, vsaj tukaj na zemlji ljubiti, ker je zaveržen in ga na vekomaj tam gledal ne bo. — Vihár je potolažen, in solnčni žarki milosti Božje posvetijo skozi černe oblake; ozdravljeno je telo in serce; tihi nebeški mir za zmeraj va-nj porosí in njegovo življenje je podobno potoku, ki po mehkih travninah in terdih pečinah, po planjavah in tokavah zmeraj bistro teče in se neskaljen v reko izliva. Lej, ljubi bralec! zdaj vidiš mogočno priprošnjo preblage Gospé. O, zatekaj se k njej v slednji skušnjavi; ona te ne zapusti, ona ti hoče in more pomagati, zakaj ona je Božja, pa tudi naša Mati. Sv. Frančišek je bil v mladosti prav zale in čverste postave, ali še lepša je bila duša njegova. Peklenski sovražnik je vse poskušal, da bi bil to krasno telo pokvaril, to čisto dušo oskrunil. V 18. letu pride Frančišek po očetovem povelji v Padovo, da bi se tam pri slovečih učiteljih pravice učil. Ondašnji učenci so bili razuzdani in zeló je je grizlo, ko opazijo, da Frančišek le sam za sé živí in da ž njimi noče nobene pajdašije imeti. Naj tedaj občuti to samotarnost. Nalažejo se mu, da je prišel v mesto glasovit pravoslovec, pri kterem je neki zgolj učenost na prodaj, da naj ga torej gre poslušat. Res, željen ga videti in slišati, gre ž njimi; ali oni ga peljejo v hišo nečistnice, češ, da je hči unega slovečega moža, in tam ga v tej kužni ženski družbi samega pusté. Tedaj se mu ženska sladko prilizuje, ga na vso moč zapeljuje, toda zastonj. In tako se tudi druga poskušnja te nesramnice skerha nad stanovitnim mladenčem. Ali sredi tacih nevarnost še manj v sé zaupa, bolj pa v Boga; zatorej pomnoži svoje mertvenje, tako da ga slabotni život ne more prenašati. Loti se ga huda bolezen, in zdravniki ga že med mertve zapišejo; on pa se veselí, da bo rešen tega spridenega sveta. Ali Bog je bil drugače sklenil: Frančišek naj človeškemu rodu koristi ne s smertjo, ampak z živ-

ljenjem. Ozdravi nenadoma, in šole slavno doverší. Davno storjeni sklep pa zdaj v njem prav dozorí, vsem svetnim častém se odpovedati in v duhovski stan stopiti. Verne se namreč v domovino na Rim in Lorét, kjer v cerkvi Matere Božje svojo obljubo ponovi.

3. Pač se staršem nad zalim in izučenim mladenčem serce radosti topí in zibljejo se v marsikakem sladkem upanji. Izberó mu tudi preblago nevesto. Ali kaj? Zaobljuba vednega devištva vse te namene podere. Res, da mu otroško serce ne pripusti, da bi jo naravnost očetu razodel in tako mu vse svetne nade skalil. Razodene jo pa stricu Ludoviku Saleškemu, kanoniku Genevskemu in ž njegovo pomočjó dobí pisano pravico do ondašnje stolne proštije. S tem listom stopi pred očeta in ga tako milo privoljenja prosi, da mu naposled solzen reče: „Sin moj! to je perva žalost, ki si mi jo napravil; vendar ako je Božja volja, spolni jo; bodi srečen ti in tudi drugi po tebi, — to je moja preserčna želja.“ Posvečen za mášnika in postavljen v proštijo l. 1593 spolnuje svoje duhovne dolžnosti z gorečnostjo popolnega duhovna; dela neprenehoma, oznanuje besedo Božjo s plamenečo zgovornostjo; spoveduje z ljubeznjivo voljnostjo, je grešnikom mil tolažnik in moder svetovavec, prehaja vso škofijo po tergih in vaséh, obiskuje bolnike in umirajoče, delí dušno in telesno pomoč in si s svojim pohlevnim in prijaznim obnašanjem pridobí spoštovanje in ljubezen sploh vsega ljudstva. Posebno mar mu je za podučevanje priprostega, siromašnega, nevednega ljudstva in za spreobernjenje krivovercev. V kratkem je okoli mesta Anesi-a, kjer je posebno se trudil in delal, skoro vse spremenjeno, in pobožnost zopet povsod zacvete. V tem mestu namreč je njegov škof prebival, ker v Genevi je strahotno kalvinsko krivoverstvo svoje černe peruti bilo razprosterlo, in veliko ljudí od katoliške cerkve odcepilo. Te spreoberniti sv. Frančišek serčno hrepení in priložnost za misijonsko delo se mu kmalo ponudi. Vojvoda Savojski pridobí zopet krajino Šablesko (Chablais), ktere prebivavci so bili sploh v krivoverske zmote zapleteni; prosi torej škofa Genevskega, da bi po gorečih in modrih duhovnih skerbel za njihovo spreobernjenje. Čeravno strahoma se vendar mladi prošt, ki se je bil že poprej skazal tako izverstnega misijonarja, berž oglasí za to trudapolno delo, in spremljan od strica Ludovika, pobožnega in vnetega duhovna, podá se v krivoverske kraje, kjer že tako dolgo niso videli katoliškega mašnika, kjer so imeli papeža za antikrista in duhovne za njegove pomočnike, kjer se nič druzega ni videlo, kakor oskrunjene cerkve, zapuščeni kloštri, poderti križi; kjer so serca prebivavcev kipela le čerta in sovraštva do vsega, kar se zôve katoliško. Tu tedaj se podpiran od nekoliko kapucinov loti težavnega dela. Peš prehaja gorato deželo ter išče razkropljenih ovčic. Njegovo orožje je sv.

pismo in brevír v žepu, in palica v roki. Začetkoma ga krivoverci ne marajo poslušati; kar bežé pred njim in se ga ogibljejo na vse platí; duri mu zapirajo, in še za denar ga ne vzemó ne pod streho, mu ne postrežejo s hrano; nasproti pa mu strežejo po življenji, ga psujejo in preganjajo z najhujšim, to je verskim sovraštvom. Neizrekljivo je njegovo terpljenje, ali Frančišek ostane vedno pokojnega in tolažbe polnega serca ter vedrega lica; in čem veče so težavnosti, tem terdnejše je njegovo zaupanje. Hodi od kraja do kraja, govori zmeraj priserčno in priprosto, delí miloščino ubogim, daje prijazne svete nadložnim, tolažbo žalostnim, ljubeznjive nauke otrokom. Njegovo gorečnost za rešenje duš posebno to-le spričuje. Dobro vedóč, da ni boljšega pripomočka za spreobernjenje narodov, kakor molitev in pridiga, in da najlepša priložnost za molitev je daritev sv. maše, je sleherni dan nedolžno Jagnje Božje nebeškemu Očetu daroval za rešenje grešnikov in krivovercev. Da je pa sv. daritev opravil, je moral dle časa, tudi sredi zime, hoditi v daljno kapelo, kamor pa je čez derečo reko le ozka, po zimi vsa ledena in polzka berv peljala. Glej! kolikošne ljubezni je gorel sv. misijonar do Jezusa in do neumerljivih duš! In Bog je preobilno blagoslovil njegove apostoljske trude, kajti vsa okrajina je bila katoliški cerkvi pridobljena. Zgodovina priča, da je sv. Frančišek še več ko 72.000 krivovercev k pravi veri pripeljal. Vstanovi več far, postavi vredne duhovne in se verne v Anesí. Tukaj posebno s pridigovanjem dela v vinogradu Gospodovem: iz skalnato vernega, ljubezni plamenečega serca mu ognjevite besede v usta tekó; v neznanskih trumah se ljudstvo okoli njega zbira, in stermí nad navdušenim oznanovavcem kakor nad angeljem, obdarjenim s čeznatorno močjó in nebeško zgovornostjo. Enkrat, malo pred pridigo, se mu sporoči očetova smert; žalostnega serca pa milomirnega obraza gre na leco in govori od vstajenja, od zveličanskega upanja do zopetnega združenja unkraj groba s tako terdno svetostjo, da vse poslušavce do solz gine; ko konča, prosi zbrano ljudstvo, da naj mu privošči nekoliko dni počitka, da se bo ko človek nad smertjo očetovo jokal in ko kristjan za-nj molil, kakor je tudi Zveličar sam na grobu Lazarjevem jokal in molil.

4. Stoteroglasna hvala slaví po vseh krajih njegovo imé. Njegov sivolasi škof ga želí za pomočnika in naslednika. Frančišek gre v Rim; sv. oče ga preprijazno sprejmó; storé ga za titularnega ali naslovnega škofa Nikopolskega ter ga postavijo za koadjutorja ali pomočnika Genevskega škofa. Po pogodbi pride nekoliko Genevske škofije Francozom v last; vsled tega potuje Frančišek v Pariz, kjer mu vso čast skazujejo in tam ima l. 1602 v véliki kraljevi kapeli postne pridige s tako prepričevavno besedo, da se več imenitnih kalvincev zmotam odpové. Gredočemu nazaj

na Savojsko mu dojde sporočilo o škofovi smerti; tedaj se podá s svojim spovednikom jezuitom Posevinom na očetovski dom, da bi se tam skozi tri tedne v tihi samoti za škofovo službo pripravljal in si natanke načerte obrisal za prihodnje življenje. 8. dec. tistega leta je bil za škofa posvečen. V tej visoki časti ostane on v svojih očéh vedno nizek in majhen, poln ljubeznjive priprostosti, serčne ponižnosti in otroške pohlevnosti. Ne odeva se s svilnato obleko in v njegovem poslopji se ne nahaja drago orodje; na njegovi mizi, h kteri sme vsakdo prisedati, se ne sveti sreberna priprava, se ne vživajo posebne jedí, ne natakajo žarna vina — razun če kterega imenitnega človeka gostí; nima ne vóz ne kónj, ker peš obiskuje vse kraje svoje prostrane škofije. S svojimi, se vé da — izvoljenimi služabniki in domačini živí skor v bratovski družnosti; zbira je zjutraj in zvečer k skupni molitvi in jim vsaki mesec sam delí presv. rešnje Teló; ne bojé se ga ko ostrega gospoda in zapovednika, ampak časté ga ko dobrotljivega očeta in milega prijatla. On si ne dopada v posebnijah, ne sega po velicih in visocih rečéh in ne dela nič čeznavadnega, ampak hodi v vseh zadevah bolj po navadnih potih, toda prizadevlje si, tudi vsakdanja in na videz malenkasta opravila prav natanko spolnovati; zvestó se ravná po običajnih spodobnostih in se prav olikano vede po vseh verstah družnega življenja — po dvoranah knezov, pri pojedinah in igrah velikašev in po družbah gospá; pa ravno tako neposiljeno priljudno se obnaša tudi po nizkih kočah gole revščine in po temnih berlogih blede siroščine; ogiblje se skerbno vse ostrine, ne razkazuje nobene posebne spokornosti in nenavadne pobožnosti. Kdor ga obišče, vsakega sprejme prijazno in s primerno častjó, vé slednjemu kaj ljubega in dobrega povedati, se zna v slehernega serce in duha vtopiti in v vsacem tako dobrodevna čutila obuditi, da se le nerad od njega posloví. Njega ni treba častiti z visokohvalnimi naslovi, ker on v slednjem vidi le tó, kar je sam — neumerljivo po Božji podobi vstvarjeno bitje. Zatorej je njegovo rahločutno serce odperto vsem, tudi grešnikom in sovražnikom. Kakor rajska cvetica je bila pohlevnost po njegovem sercu korenine razpognala, in je posipala cvet in vonjavo po vsem njegovem bivanji in ravnanji; po njegovem čelu se nikdar niso dervili temni oblaki; iz njegovih očí ne švigali stermi pogledi, iz njegovih ust ne bobnele osorne besede; sklenil je zvezo s svojim obrazom, da bo vedno miren, z jezikom, da bo vedno molčán, kedar bi se mu jela kaka nejevolja v sercu gibati. Ta njegova dušna mirnost in serčna pokojnost se ne zatají tudi vpričo najhujših sovražnikov ne. Enkrat sreča enega svojih najbolj zakletih nasprotnikov; prijazno mu roko podá ter reče: „Vem, da me sovražite, jaz vas pa ne; ko tudi bi mi eno oko izderli, z drugim bi vas še prijazno pogledal.“ Ta neskaljíva

pohlevnost pa ni bila prirojena lastnost, ne nasledek tope neobčutljivosti ali dušne lenobe, ampak le po stanovitnem premagovanji in krotenji pridobljena čednost. To nam spričujejo njegove lastne besede. Enkrat ga začne neki hudobnež kar vpričo strašno zmerjati in preklinjati. Frančišek ga pohlevno posluša in mu besedice ne odgovorí. Čudijo se mu, zakaj da gerdúna ne pokrega. „Čutil sem“ — reče, „da me jeza grabi. Sklenil sem pa že davno, da nočem v jezi nikoli ne besedice spregovoriti, ampak raji počakam, da se posvarilo bolj prileže, ko se jeza uletí.“ Zopet drugikrat je hudo psovan in razžaljen in nekdo mu zameri, da tolikanj mirno in ponižno posluša obrekovavne besede preklinjevavca. Sv. Frančišek mu odgovorí: „Že dvajset let se vadim poterpežljivega se skazati v tacih priložnostih; zakaj bi neki zdaj na enkrat to navado opustil? Je li vredno, da bi zasluge, ki sem je, ako Bog da, do zdaj nabiral, na enkrat pogubil? Le poterpi, hočem ga hasnovito posvariti.“ — Sv. Frančišek namreč je bil po natori živahnega, iskrenega duhá in tankočutnega zgrabljivega serca; zatorej pa je bil pri vsej pohlevnosti stanoviten v svojih sklepih, krivicam se je možato v bran postavljal, svojo pravico in veljavnost pa nestráhoma terdil.

5. Njegova škofija, odkler se je bilo poglavitno mesto Geneva z okolico v kalvinstvo potopilo, sprostirala se je večidel po daljnih gorskih dolinah. Za blagor duš ves vneti pastir jo zopet in zopet prehodi v neznanskih trudih in težavah. Kakor pravi misijonar premerja divje doline, v ktere od razbeljenih pečín morivna soparica pripeka, dviga se na sterme berdine, koraka po globocih tokavah prek zijavnih prepadov, in ga nese derzna stopinja tje čez snežne kopé in ledene višine do najdaljnišíh selišč, da tudi najbolj samotnim ljudém svojo ljubezen in milost Božjo prinese. Deli sv. zakramente, blagoslovi kapele, kelihe in križe, oznanuje Božjo besedo, učí otroke, obiskuje bolnike, podpira uboge, opominja, tolaži, poravnava prepire in razširja povsod veselje in mir. Svojega premoženja, časa in svojih skerbi le kolikor je naravnost treba, za-se obrača; vsega druzega je verno ljudstvo deležno; zatorej povsod njegov prihod s pravo radostjo obhajajo, odhod pa s tihimi solzami pa tudi z glasnim jokom spremljajo. — Pa, pičli prostor ne dovoli bolj obširno o njegovem djanji in zasluženji govoriti: storil je, da so se šableske cerkvene dobrine povernile; izdal je nove obredne bukve in napravil duhovne zbore; povzdignil je iz groblje poderte opatije in kloštre in obudil je zaspale postave duhovskega življenja; vpeljal je akademijo (visoke šole) in vstanovil je s sv. Frančiško Šantalsko red „obiskanja Marijinega“ itd. V opravkih svojega deželnega poglavarja, vojvoda Savojskega, popotuje čeravno bolehen l. 1622 na Francosko, ali v Lionu do terdega zboli in mertud ga tako opahne, da se z nobenim udom, razun z jezikom

ganiti ne more; žgó ga z razbeljenim železom po glavi in po zatilniku, in ko ga bolečina prepeka do solz, reče: „Gospod! čemú sem še tukaj?“ Eden pričujočih ga opomni, naj raji moli s sv. Martinom: „Rad umerjem, o Gospod, pa tudi živeti se ne anam, ako me je ljudstvu tvojemu še treba;“ ali Frančišek mu odgovorí: „Oh, jaz nisem sv. Martin, jaz sem le nevreden hlapec, kterega ne potrebuje ne Bog ne ljudstvo.“ Zvečer 28. decembra izdihne svojo prelepo dušo, star 56 let. Truplo je bilo prav slovesno preneseno v mesto Anesí 29. januarja. Obleko in orodje njegovo poberó verni ko drage spominke in ostanke; — ti bodo prešli, vekomaj pa bo živel duh ljubezni, ki ga je svojim zlatim spisom vtisnil, ki posebno iz njegovih prelepih bukev: „Filoteja ali napeljevanje k pobožnemu življenju“ milo puhtí. Tisti glas, ki je njega dni tako sladko donel po savojskih gorah in dolinah, govori tudi zdaj iz njegovih spisov, in na tisuče in tisuče vernih serc zajema še dandanašnji iz njih podučenje, pobožnost in tolažbo.

Obrazuje se v škofovi opravi, z bukvami ali s sercem z rožami opletenim v roki, pa tudi z golobom — podobo pohlevnosti — na rami.

Knjiga: „Duh sv. Frančiška Saleškega.“

Nasleduj tedaj, keršanska duša! sv. Frančiška posebno v tem, da boš tudi ti si pridobila krasno čednost pohlevnosti, ki bode tudi tebe kakor njega Božjemu sercu tako podobno in ljubo storila. Zdaj pa poslušaj še nekoliko čertic iz njegovega življenja in si je dobro zapomni. Posnete so iz knjige: „Duh sv. Frančiška Saleškega.“ Napisal jo je eden najboljših njegovih prijatlov, ki ga je dobro poznal in opazoval.

Njegova ljubezen do čistosti je bila tako velika, da ni terpel najmanjšega djanja, tudi najmanjšega nespodobnega gibanja ne, ktero bi svit in lesk te čednosti utegnilo oskruniti. Imenoval jo je navadno krasno in belo čednost in je storil o njej dve prav krepki primeri. Perva je: „Čeravno je steklo zerkala gladko in čisto, vendar ga dih va-nj tako skalí, da ne more nobenega obraza na tanko kazati. Druga je: lepa lilija je podoba čistosti; ona ohrani svojo čisto barvo in svojo ljubkost tudi med ternjem; kedar jo pa utergaš, tako hudo zadiší, da te glava bolí.

Da se čistost obvaruje, pravi, je treba prav ostre in natanke sramožljivosti. Zatorej ni terpel, da bi se kdo dotikal obraza ali roke tudi v šali in norčevanji ne, ker vse to, čeravno sramožljivosti ne umorí, jo vendar oslabí. Posebno o spravljanji v posteljo se je treba spodobno, sramožljivo in pošteno obnašati. „Pomisli, da te oko Božje vidi, da so angelji pričujoči in da ti hudobni duhovi zaderge stavijo. Obnašaj se tako, kakor bi imel vpričo Boga in svojega Zveličarja spati.“

Pobožnost je sv. škof visoko cenil in je blagoslovil tistega, kteri s svojim dobrim zgledom to lepodišečo čednost po svetu razširja, zatorej je sam napisal knjigo „Filotejo,“ da bi pobožnost tudi svetnim ljudém omilil in prijetno storil. „Ni ne dvomiti, pravi on, da se bo tisti, kteri z dišavo svojega dobrega zgleda svet napolnuje in drugim pot pravičnosti kaže, enkrat ko žarna zvezda na nebu svetil. Ako je Tisti, ki legati ne more,

tako grozno prokletstvo izrekel nad pohujševavci: kakó pač bodo blagoslovljeni ti, kteri s svojim pobožnim življenjem in z lepimi čednostmi tudi druge za nasledovanje vnemajo!“

V sv. Frančišku je bilo tudi veliko pesniškega duha; vse namreč stvari so mu bile ko lestva, po kteri človek k Bogu pristopa. Vedóč, da človek je središče vsega stvarjenja ali svet v mali meri (saj sta duša in telo v njem v eno osebnost zedinjena), zató je tolikanj rad od vidnih stvari podobe in primere jemal za duhovne in nebeške reči.

Kedar postavim je videl cvetico, spomnil se je precej, da je tudi on zasajen kakor cvetica na vertu Gospodovem v čast in radost Božjo, in da mora v čast Božjo in v zveličanje ljudi rasti in prijeten duh okoli sebe razširjati. Če je videl lepo poslopje ali cerkev, urno si je opomnil, da je tudi on krasna stavba in mojstersko delo Božje, in da ima biti prebivališče sv. Duha. Če mu je prišla pred oči lepa podoba, je rekel: „In vendar ni je lepše podobe mimo Božje, to je, človek z neumerljivo dušo!“

Stoječ pri viru bistre vode se je vprašal: „Ali pa mi kaj radi in pogostoma zajemamo iz studencev Zveličarjevih? Ali pa teče v nas živa voda — Kristus s svojim življenjem?“ Ko enkrat premišljuje reko, kako se s svojimi valovi v morje izliva, spozna z žalostjo, da ljudjé ne hodijo tako zvesto po potih, ki peljejo v duhovno morje, ki se imenuje Bog.

Zlasti so ga zanimivale goré, ker so tako blizo neba; zatorej je večkrat klical s psalmopevcem, da rad povzdiguje oči proti goram (nebeškim višavam), ker mu od ondod dohaja pomoč.

Tako je sv. Frančišek v vseh rečéh videl le Boga. Na enega samega se je oziral, in ta edini mu je bil vse. In ta edini in vse mu je bil Bog.

Molitev.

Dodeli mi milost, o Bog! da bom tudi jaz kakor Tvoj sv. služabnik Frančišek le Tebe ljubil, le Tebe v vseh rečéh iskal in le v Tebi našel svoj mir in svoje zveličanje. Amen.

30. Prosinec ali januar.

Sv. Janez miloščinar, škof.

Sv. Janez se po vsi pravici zove miloščinar, ker je to častitljivo ime resnično ko skerben oče ubozih zaslužil s svojo čeznavadno radodarnostjo ali miloserčnostjo do revežev in sploh do pomoči potrebnih. Rojen je bil v Armati, mestu na otoku Cipru in je zgodaj stopil v zakonski stan, pa je tudi zgodaj zgubil ženo in otroke. To ga je nagnilo svetu popolnoma se odpovedati in le Gospodu Jezusu služiti. Svoje obilno premoženje je razdelil večidel med uboge, da bi potem tolikanj hitreje

mogel do keršanske popolnosti dospeti. In ker mu je bilo resnično mar in je goreče si prizadeval za zveličanje svoje duše, dosegel je kmalo visoko stopnjo svetosti, ž njo pa tudi škofovo čast, ker je bil l. 606 izvoljen za očaka (vélicega škofa) v Aleksandriji. Svoje imenitno pastirovanje prične s tem, da skliče vse očete ubozih aleksandrijske cerkve in zbranim vpričo ljudí tako govori: „Bratje moji! ni ne spodobno, da bi za koga druzega bolj skerbeli kakor za Gospoda Kristusa. Idite torej po vsem mestu in zaznamvajte mi vse gospode, in ne enega samega ne izvzemite.“ Čudijo se in poprašujejo, kteri bi bili ti gospodje? On pa jim odgovorí: „Ktere vi imenujete berače in gospode, te jaz imenujem in je imam za svoje gospode, ker resnično! oni nam morejo v nebesa pomagati.“ Popisani tedaj so bili reveži po vsem mestu in naštelo se jih je čez 7000. Za vse te je očak Janez slednji dan po očetovsko skerbel.

2. Po svojem posvečenji razdelí samostanom in bolnišnicam 8000 zlatov, ki so bili založeni v cerkveni blagajnici in vse svoje bogate škofijske dohodke ubozim odkaže. Njegovi služabniki mu to presilno radodarnost očitajo, ali on je zaverne na Božjo previdnost ter jim razodene tole prikazen: „Ko sem bil še mladeneč pri sedemnajstih letih, vidim v sanjah preljubeznjivo devico, ktera je s svojo svetlobo solnce temnila in s svojo krasoto previševala vse, karkoli sem kdaj videl. Ona stoji tik moje postelje in se me s perstom dotakne, da se na tó prebudim. Prestrašen, ker vidim devico tik svoje postelje, delam križ in jo vprašam, kdo da je, in kako je mogla v mojo sobo priti? — Ona pa je imela na glavi krono iz oljkovih vejic spleteno. Prijazno me gleda v očí in naposled mi ljubo smehljaje se reče: „Jaz sem pervorojena kraljeva hči; ako me za svojo prijatlico izvoliš, popeljem te pred obličje Najvišega, zakaj nihče nima do njega take moči, kakor jaz. Jaz sama sem ga nagnila, da je prišel na svet in odrešil človeški rod.“ Po teh besedah zgine. Ko se zavem, spoznam, da je bila ta devica „Miloserčnost;“ zato je imela glavo z oljkovo krono ovenčano. Vstanem, se oblečem in grem proti cerkvi; nebó je ravno rudečíla jutranja zora. Na potu me sreča človek, ki se je mraza ves tresel. Hitro slečem svojo halo in dajaje mu jo si mislim: „Iz tega hočem spoznati, ali je bila nocojšnja prikazen resnična ali le kaka sleparna prevara.“ Pa predno pridem do cerkve, glej, me sreča nekdo v snežnobeli obleki, ki mi poda mošnjo s 100 sreberniki ter mi reče: „Vzemi, brate! in razdeli, kakor ti je ljubo.“ — Jaz vzamem mošnjo in se spotoma vernem k unemu na pol zmerznjenemu človeku, da bi mu ta denar dal, ker berž ko ne mu ga je bilo treba; pa ni ga bilo nič več videti. Iz tega sem spoznal, da ponočna prikazen ni bila prazna, ampak da je bila res ljuba Miloserčnost se mi prikazala.

3. To prikazen usmiljeni Janez zmeraj v sercu nosi. Njegova radodarnost ne pozná ne mere ne meje. On sam je ubog, da ubogim delí. Po noči počiva na uborni postelji in se odeva le s staro volnato plahto. To zve bogat gospod, in mu pošlje prav dragoceno plahto, ki je veljala 36 zlatov. Sv. Janez se odene ž njo eno noč, ali spati ne more, ker ta misel, da toliko ubogih revežev, kterim vsega primanjkuje, in popotnikov pod milim nebom spí brez odeje na mrazu in burji, brez milosti spanec od njega podí. Tedaj vsklikne: „Nikdar se ne sme reči, da se Janez odevlje s plahto, ki velja 36 zlatov, ko toliko revnih bratov Kristusovih mraza premira!“ Na vse zgodaj velí plahto na tergu prodati. Uni bogati gospod to slišati, sam plahto kupi in jo zopet očaku podarí. Janez jo zopet neutegoma pošlje na prodaj, ali kupec za njo je v tretje uni gospod, in v tretje jo Janezu izročí. Tedaj reče Janez bogatinu: „I vendar že hočeva videti, kteri naju bo poprej omagal, ti ali jaz?“ In tako je od tega premožnega meščana veliko denarja dobil, ki pa je vsega med uboge razdelil. Tako namreč, si Janez misli, se sme bogatinu tudi srajca z života potegniti. — Časi sv. Janez sam silo terpi, ali vendar ubozih ne pozabi. On vse svoje zaupanje stavi le v Božjo dobrotljivost in nobenega reveža praznega ne posloví, ko bi bil še tolikrat prišel. Nekemu kupcu se ladija trikrat razbije in vselej se k sv. Janezu po pomoč zateče. Res, vselej mu pomaga, naposled mu še ladijo oskerbi in s 1000 korci žita obloži, ktero kupec drago prodá in vso poprešnjo škodo zaravná. Neki skopuh po Janezovem povelji, pa le z nejevoljo, veliko denarja med uboge razdelí, ali to ga tako bolí in peče, da ga celó merzlica strese. Očak mu na to naznani, da mu ni zares zapovedal, toliko ubozim podariti; torej mu pošlje denar nazaj, samo naj mu skopuh poterdi z listom, da ne mara stran miloščine za nobeno povračilo — to skopuha predrami. Če kteri gospodar gerdo ravná s posli (takrat s sužnji, s kterimi je storil, kar je hotel), tega Janez pred-se pokliče in po očetovsko posvarí rekoč: „Sin, pomisli vendar, da se Bog ravno na nizke milostno ozira. Tudi suženj je človek, zavoljo njega je Bog nebesa, zavoljo njega je zemljo, je zvezde, je solnce, je morje in vse vstvaril; tudi sužnja spremlja angeljvarh in zavoljo njega je Kristus terpel. Ti pa zaničuješ tistega, kterega Bog sam častí. Povej, ali bi ti rad, da bi ti Bog za vse tvoje grehe povernil? Gotovo ne. Odpusti torej tudi ti svojemu sužniku, kedar se kaj pregreši.“

4. Obilna miloščina, veliko posta, ali molitve nam nebes še ne zagotovi: ljubezen moramo imeti. In da je sv. Janez pravo ljubezen imel, ni pokazal samo z delitvijo milih darov, ampak tudi po drugi poti, ker je skerbel za vse, karkoli je bližnjemu milo in drago, njemu v mir in zveličanje. Povsod se je potegoval za čast in dobro ime bližnjega. Enkrat se mu pri-

peti, da dá meniha bičati, ki je pa po krivici zatožen bil. Ko se njegova nedolžnost skaže, ne da se Janez potolažiti in odtistihmal nič huje ne sovraži kakor opravljanje, krive sodbe in tožbe zoper druge. Znanih obrekovavcev, zapové služabnikom, ne smejo nikdar pred-nj puščati. Če je pa njega kdo zmerjal, to je voljno poterpel. Enkrat se berač zavoljo premajhnega darú hudo nad njim togoti. Služabniki hočejo nesramneža kar pretepsti, ali on jim tega ne dovoli rekoč: „Že šestdeset let žalim Kristusa s svojim djanjem, zakaj neki bi jaz nekoliko razžaljenja ne preterpel?“ Sv. Janez je imel bratovega sina Jurja pri sebi, kterega je serčno ljubil. Ta zajde enkrat v prepir s človekom nizkega stanú, in je od njega gerdo psovan. Jurja to hudo boli, zlasti ker se je to očitno zgodilo, in si domišljuje, da je tudi čast njegovega strica očaka oskrunjena. Gre domú in se bridko joka, da zgolj ihtenja govoriti ne more. Sv. Janez po druzih zvé, kaj se mu je primerilo. Tedaj reče Jurju: „Obetam ti, da se bom tako zmaščeval, da se bo vse mesto čudilo.“ Serditi mladeneč res misli, da bo škof unega človeka kar sredi terga dal pretepsti, kakor so škofje oblast takrat imeli. Ali škof ga objame, poljubi ter reče: „Če si res moj sorodnik, bodi tudi sorodnik moje ponižnosti, in razžaljenje se uči voljno prenašati.“ In kako se je zmaščeval nad unim človekom? Razne dolgove mu je izbrisal. — Posebno si prizadene sovraštva zatirati in sprave delati. Bil je v mestu imeniten mož, ki je zoper nekoga druzega zmeraj jezo v sebi kuhal. Sv. Janez si vse prizadene, da bi ju spravil, ali vedno zastonj. Tedaj mu Janez sporočí, da naj po imenitnem opravku k njemu pride. Ko pride, povabi ga seboj v domačo kapelo, ker hoče prej tam maševati. Razun povabljenega je en sam služabnik pričujoč, s kterim se pa Janez že prej pogovorí. Takrat je bila navada, da so „Očenaš“ vsi pričujoči verni z mašnikom molili. Ko pridejo do prošnje: „Odpusti itd.“, Janez in služabnik kar obmolčita in uni mož sam to prošnjo izrekuje. Tu se Janez oberne in reče: „Pomisli, kaj si ta sveti trenutek rekel Bogu: odpusti, kakor jaz odpuščam.“ Terdovratnemu možu se vse notrine pretresnejo, pade pred Janeza in reče: „Gospod, kar hočeš, storim“ in se z resničnim sercem z nasprotnikom spravi. — Stran pravovernosti in službe Božje je bil prav natančen. Učil je, da celó takrat se ne sme s krivoverci zakrament sv. rešnjega Telesa prejemati, ko tudi bi se moglo brez sv. obhajila umreti, kakor se žena, kedar moža domá ni, ne sme z druzim omožiti. Kdor je v cerkvi govoril, tega je kar izgnal. Nekoliko ljudstva je imelo navado, da je po evangelji iz cerkve hodilo. Enkrat gre tudi Janez ž njimi, se vsede sredi med ljudstvom in začudenim reče: „Kjer so ovce, ondi mora tudi pastir biti.“ In tako je bila ta razvada odpravljena. —

5. Tako je sv. Janez ljubezen do bližnjega spolnoval, in

tako je bil pravi učenec Jezusov. — Najlepše spričevanje njegove ljubezni do bližnjega pa je njegova oporoka, ki jo je na smertni postelji pisarju narekoval: „Jaz Janez, služabnik, ali vsled visoke duhovske časti, ki mi jo je Bog podelil, svobodnik, te zahvaljujem, o Gospod! ker si mene nevrednega v tem uslišal, da bi se pri meni konec življenja nič več ne našlo, ko 3 denarji. Ko sem se v škofovo palačo vselil, dobil sem tam veliko zlata; kar so mi prijatli Kristusovi darovali, to se prešteti ne more. To vse sem imel za premoženje Najvišega in sem mu po ubozih vse povernil. Ker pa imam še tri denarje, je moja poslednja volja, da se še tí ubogim podelé.“ Pred smertjo se mu prikaže zal mladeneč z zlato popotno palico v roki in mu reče: „Pojdi, ker kralj kraljev te čaka.“ Ko umerje, vidi sv. mož v Aleksandriji, Sabina po imenu, v zamaknjenji, kako Janez z gorečo svečo v roki v sprevodu vsega duhovstva iz palače gre, in kako ga spremlja ljubeznjiva prelepa devica, ki se je bolj svetila ko solnce, in je imela oljkovo krono na glavi. Tako se je nad Janezom poterdilo, kar mu je bila v mladosti obljubila Božja Miloserčnost: „Če mene za prijatlico izvoliš, popeljem te pred obličje najvišega kralja!“ — Janez je umerl 11. novembra 616 ne v Aleksandriji, kjer si je dal grob napraviti in si je o posebnih slovesnostih velel klicati: „Gospod, tvoj grob še ni dodelan, daj ga dokončati, ker ne veš, kdaj pride tat,“ ampak na otoku Cipru, kamor je moral bežati pred Perzijani.

O miloščini.

Kristjan! kedar boš ležal na smertni postelji in boš poln strahú in trepeta gledal tje v večnost, v temno prihodnjost, kamor se boš moral tudi morda kmalo preseliti in pred sodnji stol Božji stopiti: O kako si boš želel, da bi imel na tisti nevarni poti kaj dobrih prijatlov, ki bi te spremili in za-te pred sodnikom pravdo prevzeli.

Ali kristjan! nikdo nikdo s teboj ne pojde, ne oče, ne mati, ne sorodniki, ne prijatli; moral boš čisto sam tje; kako bo to za-te težavno, kako bridko! Pa potolaži se. Jaz ti vem za enega dobrega prijatla, ki te ima po tej težavni poti spremljati, tolažiti, okrepčevati, ki te zvesto popelje pred sodnji stol Božji, ki te bo tam zagovarjal, branil, prosil za-te, dokler se ti milostna sodba ne sklene. In kdo je ta dobri prijatel? Miloščina! — O njej stojí pisano: „Blagor mu, kdor se usmili ubozega in reveža, njega bo o hudem dnevi rešil Gospod.“ (Ps. 40, 2.) — „Dajaj vbogajme od svojega premoženja, in ne obračaj svojega obličja od nobenega ubozega, in tako se bo zgodilo, da tudi od tebe ne obrača svojega obličja Gospod.“ (Tob. 4, 7.) — Miloščina reši smerti, in ona je, ki grehov očiščuje ter stori, da milost dosežeš in večno življenje.“ (Tob. 12, 8. 9.)

Pa nikar ne misli, da, če le miloščino deliš, lahko zraven greh delaš; da ti bo Bog že zavoljo te miloserčnosti vse grehe odpustil. Sv. Avguštin pravi, da moramo to drugače razumevati, namreč: kdor daje vbogajme, temu Bog rajši in več milosti podeli, da svoje grehe spozná, se jih skesa in takó odpuščenje zadobí.

Miloščina tedaj nam manjša kazni pri Bogu, množi pa časno premoženje, zakaj kdor rad daje, temu tudi Bog vse bolj blagoslovi. In naposled, kar smo ubogim dali, saj ima pred Kristusom ravno tako veljavo, kakor bi bili njemu samemu dali. Sicer pa iz življenja sv. Janeza sprevidiš, da ne delimo miloščine samo z denarjem, ampak z vsacim dušno in telesno usmiljenim djanjem.

Zatorej začni precej danes in podeli kacemu revežu dar; išči ubogih, zakaj marsikterega je sram očitno prositi in raji tudi najhujše pomanjkanje terpí. Kar daš vbogajme, spraviš v zaklad, ki ti sčasoma velike obresti pri Bogu ponese.

Molitev.

O Jezus! prijatel ubogih, vlij v moje serce veliko ljubezen do revežev in terpinov, da jim vedno usmiljenje skazujem, Tvoje obljube deležen postanem in tako svojo dušo smerti rešim. Amen.

31. Prosinec ali januar.

Sv. Peter Nolaški.

Imena svetnikov so vse v zlate bukve ljubezni zapisane. Naj se je njih vnanje življenje in djanje še tako raznoverstno razravnavalo, še na tako različne plati se raztakalo, bila je vendar usmiljena ljubezen gonilo in krepilo vsega njihovega prizadevanja. Razodevala se je v dušnih in telesnih dobrih delih v sto- in stotero oblikah; kjerkoli je bila tolažiti dušna bridkost, lajšati telesna nadloga, manjšati človeška reva, tjekaj so ljubezni dihteči služabniki Božji nosili zdravilo, podporo in pomoč.

Sv. Peter Nolaški je bil plemenitega rodú in je zagledal luč svetá okoli l. 1189 v Rekavdu blizo Karkasóne na Francoskem. Vse njegovo življenje se sveti v posebni ljubezni do bližnjega, in to njegovo čednost so pridne bčele napovedale. Ko je namreč še ko nezmožno dete ležal v zibeli, priletí roj in mu sat medú v desnici zadela. Po skerbnem odgojevanji staršev raste v dušni in telesni čverstosti. Resnobni oče lika njegov bistri um z modrim podučevanjem, pobožna mati pa mu vnema ljubezen v rahločutnem sercu. Cvetoči mladeneč se potem v neki samostanski šoli uri v potrebnih vedah, kakor je bila tedanja navada za plemenite sinove, ali nad svetno učenostjo vedno plava njegova miločutna pobožnost. Že s petnajstimi leti po smerti očetovi

je on gospodar velicih posestev, ki je pod materno nadzornostjo previdno oskerbuje. Mladi dedič se ne potopí v prešerno potrato časa in blagá, ne zahaja v hrumeče družbe, kjer se sladko vince potaka, ne v gizdave tovaršije, kjer mesena spohotnost kolo vodi, ne tava v ničemurnih puhlobah in se ne telebá v samopašno vervranje; on išče veselja, vžitka in okrepčevanja v pravem studencu sreče — v miloserčnem djanji, v podpiranji ubozih, v molitvi in tihi pobožnosti. Mati in sorodniki ga nagovarjajo, naj se zaročí z blago nevesto, da stari rod plodi in zarodí družino, ki jo bode z ljubeznjivim modrim gospodarstvom osrečeval in sam sebi vesele dni napravljal; ali vse to nagovarjanje mu zakonske vezí ne priljubi; njegovo serce se bolj in bolj pozemeljskim radostim zaklepa; natihoma stori sklep se jim popolnoma odpovedati ter svoje premoženje v Božjo čast in bližnjim v blagor oberniti; le kako bi to izveršil, se mu dobra jasna misel še noče ponuditi. V terdnem zaupanji, da mu bo Božja previdnost, ki je v velikanskem domu svetá slednjemu bitju primerni prostor odločila, že o pravem času pot življenja odkazala,

po kteri naj hodi, in delo, ktero naj doverší, se vversti med križansko vojsko, ki jo je hrabri vojvoda Simon Montforški peljal zoper silovite albigenske krivoverce. Temu je bil od vseh plati stiskani Peter II. kralj aragonski svojega sina Jakoba v varstvo izročil. Ko pa ta kralj sam z glavarji albigenskimi zvezo sklene, in v nesrečnem boji pri Muretu smert stori, izroči Simon šestletnega kraljeviča našemu Petru v izrejo. Po prošnji aragonskih velikašev ga pošlje nazaj v Barcelono in tudi Nolaški gre ž njim. Sv. Peter takrat 25 let star, učí ga v strahu Božjem v zvestobi in spoštovanji do cerkve.. Kar utegne zraven teh opravil, pomudí se v iskreni molitvi, prebira sv. pismo in druge pobožne bukve, ter se vadi v spokornih delih, da se na dvoru vsi nad njegovimi čednostmi zgledujejo.

2. Tisti čas so mohamedanski Mavri oblastovali še po najlepših španjskih okrajinah in so že svobodne keršanske podložnike vklepali v težek žuleč jarem; strahotna pa je bila osoda keršanskih sužnikov, ki so bili na vojski vjeti. Ti nesrečniki so morali — noge v verige vkovane, prav siromašno oblečeni, o slabem vremenu najteža dela domá in na polji opravljati; pergišče moke, košček terdega kruha je njih hrana, smerdljiva voda njih pijača, kakošna nesnažna luknja brez svetlobe in zraka njih prenočišče; gerdo ravnanje in neusmiljeno pretepanje je njih po-

čitek; zmeraj jim grozno preklinjevanje na ušesa germí, zmeraj jim bič šviga nad glavo, zmeraj palica pada na gerbo; in ko jim moči opešajo, serce žalosti poči, in vsi hromotni v smertnih težavah ječé, večidel tudi umerjó brez vse duhovne pomoči in tolažbe. Petra taka neznanska reva terdnovernih keršanskih bratov vsega pretresne in ljubezni goreče serce mu usmiljenja in žalosti kervaví. Vidi velike nevarnosti, ktere preté veri in čednosti teh sužnikov in vpričo tacih grozot mu očí grenke solze zalivajo. Goreče prosi Bogá, da bi rešenje poslal tem kopernečim keršanskim dušam in nevernike Mavre iz lepe španjske dežele pregnal. Ko pride z drugimi v pogovor stran teh kristjanov, večkrat ves navdušen zakliče: „Lejte, kako lahko se neminljivi zakladi pridobé!“ In te besede poterdi z lastnim zgledom, ker sklene, vse svoje premoženje in žive dni le obračati v odkupovanje sužnikov. Gre torej v Valencijo, bližnje mavriško kraljestvo; tolaži uboge jetnike, jih veliko odkupi in seboj v Barcelono pelje. In ker tudi usmiljeni ljudjé njegovo blago delo z milimi darovi podpirajo, obudí se v njem misel, stanovitno pomoč tem revežem oskerbeti — tedaj poseben red vstanoviti, kterega poglavitna naloga bi bila keršanske sužnje reševati.

3. Že 20 ali 30 let sèm je bila v Kataloniji družba vitezov in duhovnov, kteri so po bregovih srednjega morja stražili zoper Saracene, bolnikom stregli, jetnike obiskovali in mile darove za odkupovanje sužnikov nabirali. S temi miloserčnimi delavci se jame Peter pogovarjati, da bi v ta namen poseben duhovni red vstanovili, pa najde veliko ovir. Dvorjani ga ko tujca po strani gledajo in mu zavidajo králjevo prijaznost; njegovo darovavno ljubezen izlagajo ko hinavstvo, s kterim hoče pregrešno hlepenje po časti zakrivati; drugi s piškavimi domoljubnimi razlogi njegovemu miloserčnemu namenu zapreke gradé, da je namreč domá dovelj revežev in nesrečnikov, da torej ni treba tem dobrot kratiti, in denar po ptujem med sovražnike keršanskega imena trositi itd. Tem vnanjim težavam se pridružijo pri Petru še notranji dvomi, ali bo pač njemu slabemu mogoče to delo izveršiti, ali bi ne bilo morda boljše, med gorske pečine se umakniti in v tihi samoti Bogu služiti, uno delo pa, ki človeka vedno gnjete med šumeči svet, bolj krepkemu in vrednemu orodju Božje previdnosti prepustiti. V tem premišljevanji in omahovanji se po navadi zateče k molitvi; tisto noč pred praznikom Petrovih verig kleči ves potopljen v iskreno molitev, ter prosi za se razsvetljenja in milosti, jetnikom pa rešenja: da bi Bog njih verige pretergal, kakor jih je nekdaj temu aposteljnu. — Tedaj se mu prikaže sama nebeška kraljica, pohvali njegovo miloserčnost in mu oznani, da je Bogu in njej ljubo, ako vstanoví duhoven red, kterega udje bi se posebno pečali z reševanjem jetnikov. Peter razodene to prikazen svojemu spovedniku sv. Rajmundu Pena-

fortskemu, ki je sam tudi ravno tisto noč enako prikazen videl. Oba gresta h kralju Jakobu, kteremu je bila nebeška Mati voljo Božjo v tej zadevi tudi že razodela. Nolaški zahvali Boga, da mu je svojo voljo oznanil in ga izvolil v orodje za to sveto reč. Kralj obljubi blagoserčno delo s svojo veljavnostjo in radodarnostjo podpirati in tudi škof barcelonski poterdi to ljudomilo početje. Pravila pa, po kterih naj bi udje živeli, osnuje sv. Rajmund.

4. Na dan sv. Lorenca l. 1223 se vstanovi novi red. Rajmund in kralj peljeta Petra v stolno cerkev, kjer po slovesni službi Božji pred škofom tri navadne obljube stori, in še četerto pridene, s ktero se zaveže, da hoče, ko bi treba bilo, v odkupljenje jetnika tudi samega sebe ponuditi. Potem prejme iz rok sv. Rajmunda redovno obleko in je postavljen za pervega predstojnika. Ž njim vred še druzih 13 udov, 6 mašnikov in 7 vitezov enake obljube stori. Njihova obleka je bila navadne noše, samo da bele barve v znamenje čistosti. Na persih nosijo poleg želje králjeve aragonski gerb: tri stebre na rudečem polji s srebernim križem na verhu. Po vstanovljenji jim kralj za stanovanje odloči eno stran svoje palače in za cerkev svojo dvorno kapelo. Ker se število redovnikov po pristopu vitezov iz vseh krajev močno pomnoži, zató mu kralj iz hvaležnosti, ker je v boji zoper Mavre posebno Petrova molitev mu zmago pridobila in je po njegovem prerokovanji tudi mesto Valencijo bil sovražniku vzel. v Barceloni sezida velikanski samostan, ki je bil posvečen sv. devici in mučenki Evlaliji, varhinji tega mesta. Tri leta potem poterdi papež Gregor IX. že močno razširjeni red po imenu „red naše ljube Matere usmiljenja za odkupovanje jetnikov.“ Peter se umakne v samoto samostansko, da bi se okrepčal za spolnovanje svojih težavnih dolžnost in le enkrat jo zapusti, pa le s tem namenom, da bi dva mogočna pregovoril spravo storiti, kterih prepir je mir dežele kalil. Redovniki pa neutrudljivo jetnike rešujejo, toda v začetku ne prestopajo mej keršanskih deržav; ali to sv. Petru ne zadostuje. Zavračaje je na slovesno storjene obljube hoče on, da dva uda za odkupovanje jetnikov tudi med nevernike pošljejo, in glej! v to težavno nevarno opravilo ravno njega in še enega tovarša izvolijo. Imenovali so ju rešnika. Perva pot v saracensko kraljestvo Valencijo se je prav dobro obnesla, ker ta in še ena v Granado je okoli 400 jetnikov rešila. Ne muke, ne verige na teh potih svetnika molčati ne primorajo, da bi nehal nevernikom očitati njih brezbožne zblode in zmote. Preganjanja se je veselil, in zavoljo Kristusa je hrepenel tudi kri preliti, da so celó mohamedanci občudovali njegovo serčnost, gorečnost, poterpežljivost in ljubezen. Ko se po mnogem terpljenji, preganjanji in čudnem rešenji na ljuknastem čolnu brez vesla verne iz Afrike v Barcelono, mu slabost in bo-

lehnost nič več ne pustí, da bi sv. Ludovika, francoskega kralja, ki mu je posebno prijaznost skazoval, v sv. deželo spremil, ker vsled težavnih del in ostrega pokorjenja ga moči čedalje bolj zapuščajo.

5. L. 1249 se odpové predstojništvu in rešništvu, ktero je 31 let s tolikanjo prizadevnostjo oskerboval, in prevzame s pravo bogomilo ponižnostjo najmanjša opravila v samostanu Barcelonskem. Ljubezen do bližnjega je bila lastnost še nježnega otroka, ona je spremljala čverstega mladenča po tihotnih potih, je vodila resnobnega moža v blagonosni delavnosti in ni zapustila trudnega starca o bolehavem večeru. Odslé je njegovo najljubše opravilo pri klošterskih durih miloščino deliti, ker mu to delo priložnost daje, zraven telesnega kruha tudi dušnega revežem lomiti, namreč podučevati in tolažiti je. Enkrat obišče še grob že 15 let mertvega redovnika sv. Rajmunda (Nerojenca), in zraven kapele, v kteri je sv. truplo počivalo, sezida samostan. Vedno veča hromotnost mu je mila napovedovavka bližnje smerti. Ko čuti, da mu čas življenja poteka, pokliče k sebi svoje duhovske sinove ter je lepo po očetovsko opominja, naj nikar ne opešajo v ljubezni do ubogih jetnikov; potem prejme prav pobožno sv. zakramente, moli psalm: „Hvalim te o Gospod!“ in pri besedah: „Rešenje je Gospod poslal svojemu ljudstvu,“ — razvežejo se spone telesne, in duša se v višave povzdigne prepevat z angelji na sv. večer l. 1256. Nolaški je večkrat želel obiskati grob svojega varha in pomočnika sv. ap. Petra; pa nikdar mu ni prilike to željo spolniti in to mu veliko žalost prizadene. Pripoveduje se, da se mu apostelj sam prikaže rekoč: „Naše želje, čeravno svete, se vselej spolniti ne smejo. Večkrat je Bog z željo zadovoljen. Vem, da bi me rad v Rimu obiskal, pa Bog je sklenil drugače. In ker me ti obiskati ne moreš, zató te jaz obiščem in te bom varval do konca. Okrepčevala ga je večkratna prikazen angelja varha in posebno Device Marije. Zatorej on že umiraje zdihne: „O kako sladko se umerje pod varstvom Marijinim!“ Petdeset let po njegovi smerti so vstali razpori med vitezi in duhovni, in zatorej je bil red v zgolj meniškega prestvarjen.

Ker on sam mašnik ni bil, obrazuje se v beli viteškoredovni obleki z gerbom Aragonskem na persih.

Kako rešujmo grešnike jarma in sužnosti greha.

„Lejte!“ je rekal sv. Peter, kedar je keršanske sužnike zagledal — „lejte, kako lahko si neminljive zaklade pridobimo, namreč z reševanjem teh nesrečnikov iz rok njih okrutnikov. Zdaj si sicer nobenih nebeških zakladov ne moreš s tem nabirati, zamoreš pa še kaj boljšega doseči, še

kaj bolj zaslužnega storiti, ako si prizadevaš, da bi sužnje greha, ki je ima hudič v verige vkovane, rešil njih vezí, to je, kedar kakega grešnika skušaš spreoberniti, ali vsaj spreoberniti pomagaš.“ Kdor grešnika verne od njegove krive poti, rešil bo njegovo dušo smerti in pokril veliko število grehov,“ tako piše sv. Jakob (5, 20). Ako si grešnikovo dušo rešil smerti, rešil si s tem tudi svojo lastno. Kako tedaj grešnika spreobračaj?

1. Moli goreče za spreobernjenje grešnikov in zatorej se zatekaj k presvetemu sercu Marijinemu. Kakor se je ta mila gospa potegnila za sužnike, tako in še bolj se bo potegnila za grešnike.

2. Sveti jim sam z dobrim zgledom. Koliko grešnikov je bilo že ž njim spreobernjenih. Veliko Saracenov je videlo, kako sv. Peter uboge sužnje ljubi, čudili so se tej ljubezni in so kristjani postali.

3. Opominjaj je, kteri hodijo po krivih potih, pri vsaki dobri priložnosti, posvari je in odvračaj od hudega. Ali stori to z vso ponižnostjo in poterpežljivostjo. Dobra beseda najde povsod dober prostor.

4. Obudi sam v sebi za spreobernjenje grešnikov kake kesne vzdihljeje in za njih grehe zadostuj s spokornimi deli. In če tako storiš in ne nehaš Boga prositi, da bi ti podaril dušo kterega grešnika, ki ga hočeš spreoberniti, verjemi, Bog ti bo to milost podelil. In ko bi se to blagoserčno delo ne zgotóvilo, tudi zgolj dobre želje Bog brez plačila ne pustí.

Molitev.

O moj nebeški Odrešnik Jezus Kristus! kteri si za vse duše, da bi je večnega pogubljenja rešil, svojo predrago kri preliti hotel, odpri meni in vsem grešnikom oči, da pogubljivost greha spoznamo in se obernemo k Tebi, ki si resnica in življenje. Amen.

1. Svečan ali februar.

Sv. Ignaci, škof in mučenec.

Kaj trumo svetih móž in žen, ki bodo ta mesec mimo nas šli, vodi ko častit veliki duhoven ta slavni mučenec.

Enkrat popotovaje po Galileji zaidejo učenci nekako v prepir, kdo izmed njih bo veči v Mesijevem kraljestvu. Ko pridejo proti Kafarnavmu, vpraša jih Gospod: „Kaj ste se na potu med seboj menili?“ Oni pa osramoteni molčé. Tedaj se Jezus usede, pokliče iz trume berhkih otrók zalega dečka, ga objame in med učence postavi rekoč: „Kdorkoli se poniža, kakor ta-le otrok, ta bo največi v nebeškem kraljestvu.“ Od Gospoda blagoslovljen, od njegovih rok objeman deček zopet teče k svojim cveticam in igram; ali v njegovo otroško serce se globoko vtisne ljubezen do Jezusa, raste in se razcvete v življenje Gospodovemu podobno. Ta deček, pravijo, da je bil sv. Ignaci. Pa bil je berž ko ne v poganstvu rojen v Antijohiji v Siriji ali saj blizo tega mesta. Od njegove mladosti in njegove olike, od okoliščin poprešnjega življenja nam ni nič znano. V pervi keršanski dobi, ko je živa vera in serčno upanje le na uni svet merilo, ko je pozemeljsko djanje in nehanje le toliko veljave imelo, kolikor se je v njem Kristusovo življenje razodevalo, tedaj je bilo zaznamovanje vsakdanjih prigodeb ničemurno in brez pomena. Le to je zgodovinsko spričano, da je bil on učenec sv. aposteljna Janeza in od njega ali od sv. Pavla za škofa antijohijskega posvečen. Od zgodnje mladosti že je nosil Ignaci v sercu ognjevito ljubezen do Gospoda — imé Jezus, ki je vir vsega življenja, blažilo je vse misli in djanja; zatorej njegova duša misli in čuti le Jezusa, njegova usta le od njega govoré, v družbi prijatlov, v javnem zboru, v vsem občevanji s svetom, v veselji in terpljenji — pri slednji priložnosti: njegova ljubezen, njegovo življenje je bil le križani Bog. O preganjanji cesarja Domicijana je ko skušen in serčen kermar krepko deržal za veslo svoje cerkve in jo srečno vodil skozi burne viharje; neutrudoma je učil, opominjal, tolažil, oserčeval in vžival je veselje, da je njegova občina terdno stala v veri, in da je veliko njegovih ovčic s prelivanjem kervi Kristusu spričevanje dajalo. Veselil se je njih zmage in slave, ali vendar tej tihi žalosti ni mogel zapirati duri

svojega serca, da tudi on vreden ni bil take sreče, — ne vreden, da bi svoje življenje za Kristusa v znamenje ljubezni daroval. Še le čez nekaj let poterpežljivega hrepenenja po nebeški domovini mu dojde osoda, po kteri edino so puhtele njegove goreče želje. Med tem pa ne neha ko zvezda nebeška serca vernih razsvetljevati z učenjem in opominjanjem. Njegova duša je bila Bogá tako polna, da je iz vsega njegovega djanja in govorjenja božja navdušenost žarela. Zatorej so ga imenovali tudi Teofora to je, človeka, ki Boga v sercu nosi.

2. Cesar Trajan, ves prevzet od slavne zmage, pridobljene

nad Skiti in Daki in druzimi sovražnimi narodi, zasukne nabrušeni meč zoper Kristusovo cerkev, in zapové, da se morajo vsi kristjani malikom uklanjati, ako ne — morajo hudo kaznovani biti. Sv. Krizostom pravi, da je hudič to preganjanje posebno zoper škofe nameril, da bi potem toliko lože čedo razkropil in raztergal. Cesar Trajan tedaj, gredé z vojsko nad Armence in Parte, pride l. 107 v Antijohijo in sliši tam veliko od škofa, ki je bil zavoljo svoje pobožnosti, učenosti in štirdesetletnega vladanja svetla luč cerkve po Siriji. Pokliče ga pred sé in se osorno nad njim zadere: „Kakóv li zlodej si ti, da se prederzneš zoper moje povelje upirati se in še druge zapeljevati in v nesrečo pokopávati?“ Neprestrašeno stojí častitljivi pastir pred serditim vladarjem in mu smehljaje odgovorí: „Nikdo Teofora zlodeja ne imenuje, zakaj hudobni duhovi bežé pred služabniki Božjimi. Ako me pa zavoljo tega, ker take duhove sovražim, zlodeja imenuješ, ti naravnost priterdim. Jaz imam Kristusa, kralja nebeškega v sebi, in se njih napadov nič ne bojim.“ — Trajan vpraša: „Kdo pa je Teofor?“ Ignaci reče: „Kdor Kristusa v svojem sercu nosi.“ Trajan: „Ali misliš, da tudi mi v sercu ne nosimo svojih bogov, ki so naši pomočniki zoper sovražnike?“ Ignaci: „Motiš se, ako poganske duhove (hudobne) bogove imenuješ. Le en Bog je, ki je vstvaril nebo in zemljo, le en Kristus Jezus, njegov edinorojeni Sin, čegar kraljestvo doseči iskreno želim.“ Trajan: „Ti misliš tistega, ki je pod Poncijem Pilatom križan bil?“ Ignaci: „Da, tistega, ki je moje grehe z začetnikom vred križal, in je vso zvijačo in hudobnost hudičevo sodil in podvergel tistim, ki njega v sercu nosijo.“ Trajan: „Tedaj ti križanega v sercu nosiš?“ Ignaci: „Nosim ga, zakaj pisano je: v njih hočem prebivati in med njimi hoditi.“ Tedaj Trajan sodbo sklene: „Zapovem, da Ignacija, ki pravi, da križanega v sercu nosi, vojaki zvezanega v veliki Rim peljejo, da bo divjim zverinam v kermo in ljudstvu v razveseljevanje.“

3. Sveti škof, slišati to sodbo, ktera se je le največim hudodelnikom sklepala, s serčnim veseljem hvali Bogá, ker ga je vrednega spoznal, da bo v verige vkovan kakor nekdaj apostelj Pavel, in da mu smé s smertjo svojo popolnoma ljubezen do njega pokazati. Sprejme železne vezí, ko bi bile zlato in srebro; moli za svojo cerkev, in jo solze prelivaje priporoča Božjemu varstvu. Tedaj se odpravi na daljno pot v grozovito smert. Izročé ga desetim vojakom, ki ga ves pot do Rima noč in dan stražijo in neizrekljivo terpinčijo. Ignaci sam to popisuje v listu do Rimljanov: „Od Sirije do Rima se bojujem z divjimi zverinami na morji in po suhem, po dnevi in po noči, vklenjen z desetimi levi, to je vojaki, ki so moji stražniki; kteri, če jim dobro storiš, še besneji prihajajo.“ Ali kakor se pravemu kristjanu mnogokrat veliko grenkosti in veliko sladkosti ob enem na-

taka, tako tudi sv. Ignaciju verniki po mestih, skozi ktera so ga peljali, posebno spoštovanje in ljubezen skazujejo. Povsod mu gredó naproti, prinašajo mu vse, kar mu utegne jetništvo in težavno pot olajšati, ga spremljajo v trumah in mu tudi duhovno podporo delé z molitvijo in z veseljem, ktero mu delajo s svojo zvestobo. Na drugi plati pa tudi Ignaci kristjanom veliko koristi, ker je s svojim opominjanjem še bolj pa z lastnim zgledom v ljubezni do Jezusa in v vsem dobrem poterdi. — V pomorskem mestu Selevciji gre na ladijo, in se pelje po morji do mesta Smirne. Spremljata ga dva dijakona. Tukaj mu je dovoljeno na suho stopiti, svojega prijatla, sv. škofa Polikarpa ki je bil tudi sv. Janeza učenec, obiskati in nekoliko časa pri njem se pomuditi. V veselji nad svojim železjem njega in druge kristjane milo prosi, naj ž njim molijo, da bi ga Bog pokrepčal in poterdil za stanovitno preterpévanje vsakterih muk; da bi res mučenec bil in kmalo izginil izpred človeških oči ter se prikazal pred Božjim obličjem. Keršanske občine okoli Smirne pozdravljajo Ignacija po svojih škofih, mašnikih in dijakonih. V zahvalo za to ljubeznjivost napiše liste do njih, in sicer do občine Efeške, Magnezijske in Traleške, v kterih je z apostoljsko gorečnostjo opominja k vsej pravičnosti in jim svojo gorečo željo naznanuje, vse njemu namenjene muke za Jezusovo ime radostno terpeti. Ali se mu je le v duhu dozdevalo ali mu je bilo res sporočeno, da ga hočejo verni v Rimu osvoboditi ali z uporom, ali s prošnjo pri cesarji, ali z gorečo molitvijo, ali vsaj dopolnjenje grozne sodbe ubraniti — on, bojé se, da bi zdaj ko so mu krasna vrata mučenstva široko odperta, bratovska ljubezen ne ovirala njegovega odhoda k Jezusu, napiše list do Rimljanov, v kterem razodevlje svoje plameneče hrepenenje po mučenstvu ter je milo prosi, da mirujejo in nobene stopinje za-nj ne storé; „saj nima nikdar take lepe priložnosti k Bogu priti, kakor zdaj; naj ga nikar po mesu ne ljubijo, in ne ovirajo njegove smerti, ker je zdaj altar pripravljen, na kterem se hoče Bogu darovati; naj raji vsi skup Boga zahvalijo, da ga zdaj zavoljo Kristusa hoče peljati s tega sveta v svoje veličastvo; torej naj molijo, da bi svoj dobri sklep z Božjo pomočjo res tudi spolnil; naj zdaj nobenega nepriličnega smiljenja ne kažejo, zakaj ko bi ga zverine same ne hotele, bi je sam dražil, da bi ga raztergale; da le Kristusa najde, ne straši se ne ognja, ne križa, ne zverí, ne podrobljenja kosti, ne razsekanja udov, ne vsega telesnega pokončanja, ne nobenih peklenskih muk. Njegova ljubezen je križana; ogenj v njem ne potrebuje nobene vode; Kristus v njem govori: „Pridi k Očetu!“ On je žito Kristusovo; naj ga zmlejo zobjé zverin, da bo čist kruh Kristusov.“

4. Iz Smirne jadra ladija v Troado, kjer zopet nekaj časa ostane, in Ignaci tam tri druge liste napiše, namreč do občine

v Filadelfiji (v Lidiji) in v Smirni, in pa do škofa Polikarpa. Prišedši po vodi v Macedonijo gredó po suhem v Dalmacijo in odtod jo zopet čez jadransko morje ukrenejo v sirensko morje ter stopijo na suho v Portu pri Ostiji. Berž se razvé njegov prihod in kristjani mu vsi veseli, pa tudi vsi žalostni naproti hité — veseli, ker imajo priložnost, slavnega Teofora videti in ž njim govoriti, žalostni, ker je tako častitljiv mož v smert peljan. Mnogo jih v svoji gorečnosti misli, pogansko ljudstvo pregovoriti, da ne bi zahtevalo Ignacijeve smerti, ali še mileje ko v listu je prosi, da mu nikar ne branijo, berž ko berž priti k Gospodu. Tedaj poklekne in moli z vernimi za cerkev, da bi se je Gospod usmilil, njeno kervavo preganjanje ustavil in slogo ter ljubezen med brati ohranil. Ker so se zverinske igre že skončevale, peljejo ga neutegoma v Rim, kamor pridejo 20. dec. l. 107. S cesarskim listom vred ga izročé oblastniku, kteri ga na naravnost v gledišče (amfiteater) tirati velí. Ko zasliši rujovenje levov, reče: „Ali slišite trombo mojega kralja, ki me kliče na boj in v zmago?“ Stojé na planem v ograji milo in svetomirno natihoma moli sivolasi pastir, ki ga naj zdaj zdaj divje zveri raztergajo, potem pa zakliče na glas: „O moj Jezus, žito Božje sem, zobje teh zverí me morajo zmleti, da bom čist kruh na tvoji mizi!“ — — Dva leva planeta na-nj, hipoma raztergata ga in vsega podrobita, da nič njegovega trupla ne ostane razun največih kostí, kakor je sam želel. Kristjani te njegove kostí častno poberó, je v tanko platno zavijó, seboj v Antijohijo nesó in kakor drago svetinjo z veliko častjó zahranijo. To je najstarejši zgled češčenja sv. ostankov. (Eni terdijo, da tudi njegovega serca se nista leva dotaknila, ker je bilo v njem zapisano Jezusovo imé.)

5. Kristjani, kteri so njegovo mučenstvo sami videli in je tudi popisali, pripovedujejo nadalje: „Ko smo z lastnimi očmí videli to grozno moritev, zavoljo ktere smo veliko grenkih solz prelili, smo celo noč v hiši skupaj ostali, čuli in molili. Na kolenih smo prosili Gospoda, da bi nas zavoljo te smerti potolažil in nam z gotovim znamenjem razodel, da je Ignaci slavo nebeško dosegel. Vsled splošne plahote vsi trudni nekteri zaspé in tedaj vidijo Ignacija hitoma v sobo iti in nas objemati; drugi ga vidijo za nas moliti in nas blagosloviti. Enim se prikaže ves znojen, kakor človek, ki pride iz hudega boja, in ga vidijo stati pred Gospodom v velikem veselji in v neizrekljivi svetlobi. Tedaj smo hvalili Očeta vseh dobrot in smo se veselili nebeške sreče, ki jo je temu svetniku podelil. Zapisali smo si dan in čas njegove smerti, da se moremo zbirati v obhajanje njegovega mučenstva ob času, ob kterem je je terpel, v zaupanji, da bomo tudi mi deležni zmage tega hrabrega vojaka Jezusa Kristusa, ki je hudiča poterl in do konca vse njegove zaderge pretergal s pomočjó Gospoda našega Jezusa Kristusa, po kterem in v kterem

bodi čast in gospostvo Očetu s sv. Duhom na vekov veke. Amen.“ Gerška cerkev obhaja njegov spomin še zmeraj 20. decembra; rimska pa na današnji dan, berž ko ne zavoljo prenesenja njegovih ostankov iz Antijohije v cerkev sv. Klemena v Rimu, ali pod cesarjem Justinijanom ali Heraklijem, se ne vé na tanko.

Prišlo je do nas 15 listov po imenu Ignacijevih, pa le sedem jih je gotovo od njega pisanih.

Obrazuje se v škofovi opravi, in zraven njega lev, ali pa tudi z imenom Jezusovim na persih in z verigami v roki.

Pšenica in ljulika.

Veliko je zemlje, ki je še nobena človeška roka ni obdelovala; po njej se širi temnogosto lesovje: ogromni hrasti, debele bukve, tanke jele in drugo košato drevje. Kedar je ostra sekira poseka, razôrje se prostor in z zernom naseje, tedaj zemlja več let bogato rodí, bolj kakor polje, ki je že dle časa obdelovano. Potem rodovitnost čedalje bolj odjenjuje, in nova zemlja se po izserkanih sokih med drugo trudno polje vverstí. In če se zmeraj pridno ne obdeluje, zerna nič več ne obrodí, pa tudi gozd na njej zopet ne zraste, ampak po vsem prostoru se sprezva le pusti plevel. Kristjan, kam naj to obernemo?

Sv. Ignaci je bil rojen v poganstvu, in iz poganstva je še veliko tisuč tacih blazih pšeničnih zern vzšlo, ki so se zmlévale v sveti nebeški kruh Kristusov. Keršanstvo je tisto imenitno seme, tisto nebeško zerno, ki naj se po vesoljni zemlji naseje. Bila je pa dvoja zemlja za to: judje in pogani. Judovstvo je bilo kakor že od njega dni obdelovano polje, in zatorej je seme besede novega zakona le pičlo sprejemalo. Poganstvo pa je bilo kakor divji gozd; ko ga prešine luč sv. evangelija, ga je razsvetlila in ogrela in nova zemlja je dajala bogato žetev. In na tem polji je bil sv. Ignaci klas, je bil sv. Polikarp, brez števila mučencev in toliko tisuč pravih svetih krstjanov.

Pa zdi se, da je dandanašnji po nekterih deželah polje že izmolzeno in starikasto, to je, veliko ljudi že za keršanstvo ne mara; podobni so suhemu pesku in prehójnemu prahu na solncu. Učé se sicer keršanskega nauka, in ga slišijo oznanovati, ali za-nj ne marajo; dolgočasen jim je in zopern.

Ali bo po taki zemlji, ki noče pšeničnega zerna nič več sprejemati, še kdaj se zarastla lesna goščava? Ali bodo te keršanske dežele in ti keršanski otroci, pri kterih keršanstvo vedno bolj umira, zopet pogani? — Nikdar ne! Res da, pogani so bili veliki grešniki, pa vendar se je mnogo blazega, poštenega, krepkega življenja med njimi nahajalo. Veliko jih je na tanko spolnovalo, kar so obljubili, veliko jih je bilo čistih in zvestih v zakonu, veliko jih je bilo usmiljenih do ubogih in nesrečnih; res velikrat so bili divja, ali vendar krepka gozdna drevesa. Rod pa, ki sicer keršanske nauke posluša, pa jih v serce ne sprejema, o, ta bo ostudno pusto plevelišče: bolehove, nevoščljive, nečisto umazane, strahopetne, hinavske, ničemurne, spohotne spake, za Boga in za ves svet terhleno pezdirje. Pravi pogan, ki brez lastnega zadolženja v poganstvu živi, je proti tacemu kerščenemu človeku brez vere kakor ogromen hrast proti zvéženemu ločku v močvirji.

In ti kristjan! ki imaš biti pravo okleno žito Kristusovo, kakošna moka bo iz tebe? Ali si se v plevel sprevergel, ali tečno zerno v duši rodiš? Nikar se ne tolaži z uvelim sodom okoli sebe; glej na možé, kakor je bil sv. Ignaci, po njih se ceni. In če spoznaš, de nisi ne košato drevo, ne bogat klas, ampak le pritlíkovec in prazna smet; pomisli, da si duhovni sadež, in da se moreš, dokler še nisi iz zemlje izruvan, še zmeraj k dobremu spreverniti; pa pomisli tudi, kaj se bo poleg besede Gospodove z ljuliko zgodilo, in kam se bo pšenica shranila. — Vzdihni torej: O Jezus! ohrani me živega uda svete katoliške cerkve, da bom obrodil sad za večno življenje, in ne bom z ljuliko veržen v peklenski ogenj. Amen.

2. Svečan ali februar.

Darovanje Jezusa Kristusa in očiščevanje Device Marije ali svečnica.

Bilo je štirdeset dni preteklo, odkar so angelji o polnoči prepevali po višavah. Marija in Jožef sta bila globoko vpeljana v Božje skrivnosti. Pastirji so Dete molili, zvezda na jutrovem je Modre povabila novega Kralja počastit in mu poklonit skrivnostnih darí. Svet se je sukal po navadnem tiru. Vsako jutro so se čule politiške novice v Rimu, slednji dan se slišali modroslovski prepiri po učenih šolah atenskih. Množne karavane so izhajale in prihajale skozi vrata belega Damaska in solnce je po navadi sijalo po krivudno tekočem Orontu v Antijohiji. Cesarski uradniki so izverševali popisne knjige v Jeruzalemu in Jožef in Marija sta bila številjena v davkariji Palestinski. Po tiru navade in poleg postave je Jezus 1. januarja pervikrat kri prelival; koliko tedaj se je že dogodilo od 25. decembra sèm. Od tistega dne je bil Stvarnik viden v svojem stvarjenji, čeravno skoro pod zemljo v nekaki skalnati duplini ali v nalašč narejeni staji za živino in bravino. Napoči februarja drugi dan. Marija in Jožef zapustita z Detetom mesto, na kterem je bilo štirdeset dni preteklo, kakor pride in zgine berzotna nebeška prikazen. Gredó ob robu ozkega griča, na kterem mesto Betlehemsko stojí. Prijazni otrebljeni vinogradi po bregovih — z nórazom ranjeni ravno točijo spomladanske solzé; žitno polje, po kterem je nekdaj Ruta klasje pobirala, je zeleno in ljubo solnce zgodnje pomládi obseva sivo skalovje pri gomili Rahelini.

Od daleč se vidijo plošnjate strehe svetega mesta in krasni tempelj v svojem lesku veličastno na višavi kraljuje. V tisti tempelj, v njegov lastni tempelj nesó zdaj kot vidno nezmožno dete — Bogá.

2. Marija je dvanajst let svojega brezmadežnega življenja bivala po pritvornih dvoranah tega tempeljna. Tukaj je tudi po vnanjem Bogu posvečevala svoje devištvo, ktero je bila že v pervem trenutku svojega prečistega spočetja Njemu obljubila. Tukaj je premišljevala starozakonsko sv. pismo ter spoznavala Mesijeve skrivnosti. Tje se zdaj povrača še kot Devica ali — o skrivnost nebeške milosti! — tudi kot Mati z Detetom. Gre, da bi se očistila, ona, ki je čistejša, kakor mladi sneg po gori libanonski. Gre svoje Dete Bogu darovat; nese mu dar, kakoršnega nobena druga stvar prinesti ni mogla, dar, ki je njemu popolnoma enak. Ko so drugi tempelj zidali, zavzdigovali so otožne glasove in se milo jokali, ker njegova lepota nikakor ni dosegala lepote poprešnjega; ali pervi tempelj ni videl dneva temu enacega, ki je zdaj zažarel nad Herodovim tempeljnom. Veličast Najsvetejšega, ki je v presvetišču kraljevala, je bila le podoba pravega Veličastva, ki ga zdaj Marija tjekaj nese v naročji. Ima pa dvojin dar seboj; enega nese sama, enega Jožef; ona nese Dete, on dve gerlici ali dva golobiča za njeno očiščevanje. Veliko jih je videlo mimo iti, ali nič posebnega ni bilo nad njimi, za gledavce nič kaj mikavnega ne. Taka je zmeraj ondi, kjer je Bog. Zdaj, ko je viden, je prav za prav ravno takó neviden, kakor je bil zmeraj, samo za vero in ljubezen ne.

3. Tudi drugi gredó v tempelj k jutranjemu darovanju, med njimi sivolasi Simeon. Grobne cvetice so mu gosto zasejane po glavi. Dopreživel je lastno dobo ž njenimi ljudmí in rečmi, ž njenimi radovijami in homatijami. S tedanjim svetom in njegovimi namerami ni bil zraščen, ni se po njem obračal, ne ž njim vertinil, ni se menil za njegove kolobarje, bil je sovražnik hlimbe farizejske in sladnosti saducejske, in zvesto se je ogibal njihovih neslanih prepirk. Svet mu je prihajal čedalje bolj nadležno hudoben, prostor med seboj mu je čedalje bolj kerčil, zmeraj manj je postajal pripravno bivališče za njegove trudne kostí in življenja naveličano sercé. Ali eno še videti je serčno hrepenel. Rajši naj se mu nebesa odlašajo, da bi le še enega videl na zemlji — Mesija. Bog mu obljubi, da se bo zgodilo. „Prejel je odgovor od sv. Duha, da smerti ne bo videl, predno ne vidi Maziljenca Gospodovega.“ Tudi on pride tisti dan k jutranjemu darovanju. Bila je tisto jutro še druga oseba v tempeljnu, štiri in osemdeset let stara vdova Ana, hči Fanuelova, rodu Azerjevega, s planjave Akranske, z oljkami bogato obsajene, ob kterih se v položnih zavinkih ziblje zapadno morjé. Preroški duh je bival nad njo. Ni jej bilo treba v tempelj priti, ker se od njega ni nikdar ločila, služeča Bogu tam z molitvijo

in s postom noč in dan. In tedaj stopita v tempelj z Detetom Marija in Jožef. Kákošnih priprav pač ni bil Bog storil v usmiljenji svojem za visoko slovesnost na drugi dan februarja! Koliko milost je moralo starega Simeona posvečevati! Koliko dolzih let ostrega zatajevanja in kako visocih stopinj goreče molitve je bilo treba zali duši prerokinje Ane! Več dela in lika se je potrebovalo za dušo Jožefovo, kakor za vesoljno stvarjenje. Marija je izvoljena dika Božje velevitosti. Bukve in bukve so se pisale o njenih darovih, milostih, notranjih lepotah in vendar, kako malo še vemo! Nadalje je tukaj Beseda, ki se je včlovečila, ki jo molčeči angelji molijo s trepečim počeščenjem, ko stopi čez prag svojega pozemeljskega svetišča. Ali se je pač videlo Detetu oko zažareti, ko lastni tempelj v posestvo prejemlje? ali so pač v presvetišču ugasnile luči, ko Najsvetejši sam zunaj pred zagrinjalom biva, kraljevaje na rokah umerljive Matere? Marija prinese dar in opravi vse po postavi Gospodovi. Duh Jezusov je bil duh pokorščine in čeravno je svetloba angeljske nedolžnosti le bleda proti njeni čistosti, vendar je postavo Gospodovo dopolnila stran očiščevanja in sicer toliko radovoljniša, ker je s tem milosti svoje zakrila. Pa nosila je na svojih rokah tudi pravo svojo gerlico, da je tudi za-nj storila, kar je bilo po postavi zapovedano. Položi ga v naročje starega duhovna Simeona, kakor je odtistihmal toliko svetnikom storila, in nebeška luč se užge v duši sv. moža. Z rokami, starosti trudnimi in šibkimi, objame on svojega Bogá. Nosil je vso težo svojega Stvarnika, in vendar je po koncu stal. Gleda detetu v obličje, in vidi pravo Božjo veličast. Sv. Duh mu je obljubo spolnil. Simeon vidi Maziljenca Gospodovega, derží ga v rokah. O presrečni duhovnik! čeravno so ti lica starosti vela, in si truden mnogoletnega čakanja na tolažbo Izraelovo ter ohranjen še pri življenji o dnevih, z duhom tvojim nikakor ne soglasnih, kakor se je evangelistu Janezu za teboj godilo. On, ki te je vstvaril, ki te bo kmalo sodil, ki te zdaj z milim smehljanjem z naročja pozdravlja, on pač edini ti zamore s svojo vsegamogočnostjo krepost vlivati v preradostno serce, sicer bi moral omagati veselja, ki ti kipeče prevreva persne notrine, preopliva duhá. Poglej ga še enkrat; zrì v te rožnate ustnice, ki bodo kmalo ti sodbo govorile, sodbo večnega raja. Užigaj sercé pri plamenu teh malih očí. Kristus je: o koliko prerokovanj je dopolnjenih! V izveršitev se sklepa zgodovina svetá. Stvarjenju je krona spletena. Dolgo dolgo so hrepeneli očaki, kralji, preroki — videti lepoto tega detinskega obličja; z nepotolaženo željo so se selili v unkrajne prostore kopernenja in nade; ti si videl Kristusa. Ta beseda vse obsega, vse pové. Videl si nebesa, zemlja nima nič več s teboj opraviti. Najbolje bi bilo, ko bi se berž ko berž odperla pod tvojimi nogami in bi te sprejelo, objelo neskončno naročje Očetovo; lepota njegovega Sinú

te utegne končati in tedaj sladko in mirno v rajske veke zaspiš. —

4. O težko ga stane, ločiti se od tega sladkega bremena. V sivi starosti se mu odpró zatvornice petja in po tempeljna tihoti se razlega njegova pesem: „Nunc dimittis (Zdaj pustiš)“, kakor je prepeval Caharija svoj „Benedictus“ in Marija svoj „Magnificat.“ Vek za vekom bo to pesem prepeval. Vse pesništvo keršanskotrudnega življenja je v njej založeno. V njej se izrazuje prav nebešk razpon s svetom, kakor ga je že brez števila svetnikov občutilo. Ona je za milijone vernikov zasolnčni svet, večerna zarija po trudapolnih urah solznodolinskega dneva. Še poslednji „kompletori,“*) ki ga bo cerkev pela pred polnočjo, ko bo stiska med narodi, in plak in kopernenje zavoljo strašnega šumenja morjá in valov, ko se bodo zvezde utrinjale, moči nebeške se gibale, se rušilo nebeško obočje, ko bo Sin človekov s svojim veličastnim prikazanjem ko blisk posvetil od žarečega vzhoda v zapadne temote, ko bodo angeljev trombe klicale žive, mertve budile in se bo človeški rod zbiral k vesoljni sodbi v dolini Jozafatovi, — še on se bo topil miloglasne lepote te ginljive Simeonove pesmi. Jožef se zamakne svetega občudovanja. Marija sama „se čudi“ tem globocim, prelepim in resničnim besedam, ker vedela je, kakor sicer nikdo ne, kako čudovito da je njeno Dete res prava luč svetá. In ko preponižno poklekne, da bi prejela blagoslov razsvetljenega duhovna; — ali je še on deržal Jezusa na rokah, ko jo je blagoslovil in storil čez-njo z Detetom križ, kakor pri keršanskih blagoslovilih, ali je že ona imela Sina v naročji, ter ga poklonila pred njegovo lastno stvar — tega ne vemo. Na vsako plat, kako čudna skrivnost! Ali kako čuden tudi blagoslov za-te, srečna, brezgrešna Mati! Ali čuj! vse inakoglasna pesem zadoní zdaj iz Simeonovih ust, vse drugačni žarki posvitajo zdaj iz njegovega preroškega duhá, žarki temnega osupnega prerokovanja. Vse druge strune napnè in zabrenka sv. Duh v sercu postarnega duhovna in po duši Marijini se razlegajo grozni glasovi: „Glej, to Dete je v pad in v vstajenje mnogo njim v Izraelu, in v znamenje, ki se mu bo zopervalo. In tvojo dušo bo meč presunil, da bodo misli veliko serc razodete.“

5. Simeon omolkne, ali v duši Marijini se zgodí neizrekljivo spremenjenje. Morda je še le zdaj pozvedela, česar poprej ni vedela, pa berž ko ne se je zdaj po drugi poti s tem seznanila. Vendar se je zgodilo spremenjenje, podelila nova milost, povikšala svetost, doveršilo neizmerno delo Božje. Jasno, na tanko sprevidi bolečine, zlasti ki je bode terpela o Sinovem grozovitem

* Kompletori = dopolnivna ali poslednja zapovedana vsakdanja molitev katoliških duhovnov.

morjenji in si je hipoma v dušo vtisne, njeno prečisto serce pa preoblije morje poleg verste in sile neznanske čeznatorne bridkosti. Zdelo se je, kakor bi ta razvidnost naravnost od Jezusovega obličja prihajala, kakor bi jo njegove očí va-njo vsvetivale. Videla je njegovo serce vse razkrito z vsemi njegovimi mislimi in občutki. Bilo jej je, kakor bi jo nova moč sv. Duha obsenčila v zopetno spočetje večne Besede, samo po drugem načinu. Povzdignjena je bila na nove višave svetosti in je stopila v nove neizmerne prostore pripomožne deležnosti svoje ko Odrešnikova Mati. Bila je ravno ista in vendar vsa druga Marija, kakor tista, ki je bila malo poprej v tempelj prišla. Nič ne razodevlje zavzemanja nad tem čudnim spremenjenjem, nič ne kaže slabotnega trepetanja, nikakoršne nepokojnosti duhá. Njen nerazdirljivi mir se še bolj vstanovi po bridkosti, ki se je va-njo razlila. Luč sveta se je posvetila v naročji, v petji Simeonovem, in potem je nastopila temota veča, gostejša, kakor po okrajinah upornega Egipta. Mahoma se vidi iz obsolnčja Betlehemskega postavljeno v strahotno mračje na Golgati, ali mirú jej ta treskoviti pretres nikakor ne skali. Ona ohrani ravno tisto častitljivost, ki ne zná ostermevati, ravno tisto pokojnost neizrekljive ljubezni, in ravno tisto moč Božjega zedinjenja; ohrani pa tudi meč, ki se jej je zasadil skozi sredino užaljenega serca, ki naj ostane v njem skozi osem in štirdeset let, in ko ga bo Jezus iz rane potegnil, bo ona kar ljubezni skervavela.

Skerbno tedaj opravi vse tudi najmanjše reči, ktere postava zapoveduje, in potem se verne z Jožefom in Detetom nazaj v dolino Galilejsko, na sterme ulice odstranskega Nazareta, s tistim ostrim mečem sv. Duha v sercu. Odkar je mesca decembra dom zapustila, koliko se je dogodilo! Ali — zahajajoče solnce jemlje slovó od njegovih belih pohištev, kakor bi se nič spremenilo ne bilo. Kako se vendar nespremenljiva natora zdi neusmiljena sercu, s kterim se brez lastne pripomoči tako spremenjenje zgodi! —

Vpeljevanje zakonskih porodnic in blagoslovljenje sveč.

Marija je svetel zgled ponižne pokorščine sosebno za ženske, ki so v enacem stanu. V starem zakonu je bilo to očiščevanje po postavi zapovedano, v novem ga tirja hvaležnost. Kam neki naj ozdravela mati svoje perve vnanje stopinje oberne, ako ne k Tistemu, ki je ob uri nevarnosti in bolečin življenje jej ohranil in še drugo draže jej dal? Slednja mati je nekako Mariji podobna. Kakor Marija svojega Sina v tempelj, takó nas je tudi naša mati nesla v cerkev, ker le v keršanski občini prebiva sv. Duh, ki nas vse razsvetljuje, okrepčuje, tolaži in posvečuje; in ker nas je cerkvi darovala, nas je Bogu darovala, in ko dar njegove ljubezni varstvu nebeškemu izročila. Ponižno pa radostno srečna je stala pred cer-

kvenimi durmi in pritiskala dete na ljubeče serce; pobožno oko je v tihi molitvi proti nebu povzdigovala in mislila, kákošno namembo pač da je Božja previdnost njenemu detetu na tem svetu odločila. Njeno dušno oko ni moglo predreti zagrinjala temne prihodnosti, pa njeno serce je bilo mirno in potolaženo, ker dobro je vedela, da Božja previdna ljubezen ne dremlje, ne spí. Z iskrenim zaupanjem je molila: „Oče nebeški! tebi darujem, tebi izročujem in posvečujem dete preljubo; tvoje oko naj čuje nad njim, tvoja roka ga vôdi po vseh potih življenja; razsvetljuj ga z žarki svoje luči, napolnuj ga z duhom resnice in spoznanja, ogrevaj ga z ognjem svoje ljubezni; daj mu pohlevno, pobožno, ukaželjno serce; osrečuj ga s svojim blagoslovom, podeli mu svoj mir!“ In cerkveni obredi pri izpeljevanji so res prav pripravni taka čutila buditi in oživljati. Z gorečo svečo v roki mati pred cerkvenimi durmi poklekne. Mašnik jo poškropi z blagoslovljeno vodó in reče: „Pomoč naša je v imenu Gospodovem, ki je vstvaril nebo in zemljo.“ Potem moli 23. psalm, kterega je zložil David tisti čas, ko se je nesla skrinja zaveze v šotor na góro Sijonsko. „Gospodova je zemlja in vse, kar jo napolnuje; vesoljni svet, in vsi, ki na njem prebivajo. Kdo bo šel na góro Gospodovo in kdo bo stal na njegovem sv. kraji? Kdor je nedolžnih rok in čistega serca, kdor ne obrača svoje duše v ničemurno in ne v prisego krivo svojemu bližnjemu; — on bo prejel blagodar od Gospoda in usmiljenje od Boga svojega rešitelja. Takošen je zarod njih, ki ga iščejo, ki iščejo obličja Jakobovega Boga.“ Zatorej „odprite, pervaki! svoja vrata (v šotor), in odklenite se večna vrata, da pojde noter slavni kralj.“ Na to jej poda štolo in jo pelje v cerkev rekoč: „Pojdi v tempelj Božji, moli Sinú presv. Device Marije bolečine, ki ti je dal poroditi otroka. Ko pred altarjem poklekne, moli mašnik: „Vsegamogočni večni Bog! ki si po porodu presv. Device Marije bolečine vernih porodnic v veselje spremenil, ozri se milostivo na to svojo služabnico, ki je prišla v tvoj sv. tempelj radostno Tebe zahvalit in dodeli, da bo vredna po tem življenji po zasluženji in prošnji ravno te presv. Marije v veselje večnega zveličanja s svojim otrokom vred priti. Po Gospodu našem, Jezusu Kristusu. Amen.“ Naposled jo poškropi rekoč: „Mir in blagoslov Boga vsegamogočnega Očeta, Sina in sv. Duha pridi nad-té in ostani vekomaj. Amen.“ — Ljubi bralec, vprašaš me: kaj pomeni goreča sveča v materni roki? Nič druzega ne, kakor terdno vero, da za-njo in za ljubo dete ni druge luči razun Kristusa, ki je luč sveta.

In detinstvo Jezusovo! kako izverstna šola in prebogat vir je keršanske modrosti. Kakošen nauk je za otroška leta in za odraslo mladost! Kakor ljubeča mati med svojimi otroki otrok postane, tako je on otrok postal, da je otroke učil pokorščine, pohlevnosti in ljubezni. Kakošen nauk je za očete in matere! Pač ljubijo starši svoje otroke, ali njihova ljubezen kako poredkoma je prava! Res, da skerbé za njih telesno izrejo, ali jim pa tudi likajo mehko serce in blažijo nježno dušo, da bodo podobni Detetu Jezusu? Kakošen nauk za nas v slednji starosti in v vsacem stanu! Ali nimamo vsi otroci biti — po duhu in po sercu?“ „Ako ne bodete, kakor ti mali, ne pojdete v nebeško kraljestvo.“ Otroci moramo biti po duhu: brez zvijače in hinavščine, brez plahe skerbečnosti za časne reči; otroci po sercu: prijazni, ponižni, pohlevni, usmiljeni, zavedni svoje slabosti. To je šola, v kteri je Dete Jezus naš učenik. Ozrimo se še enkrat na dogodbo, ktere spomin danes obhajamo, in kličimo iz dna serca: Bodi počeščena na vekomaj, preblaga Devica Marija s svojim preljubim Detetom Jezusom!“

Besede Simeonove, da je Jezus luč v razsvetljenje narodom, kakor se je tudi On sam kasneje imenoval „luč sveta,“ in pa ta preobsežna, vi-

sokopomenljiva misel, da, kdor hodi za njim, bo imel luč življenja v sebi — to je cerkev nagnilo, da je že v prestarih časih ta praznik obhajala s slovesnim sprevodom z gorečimi svečami, na ta dan blagoslovljenimi. Blagoslovnih molitev je pet in mašnik prosi

v pervi: „da bi vsegamogočni Oče, ki je vse iz nič vstvaril, pridnim bčelam vosek za te sveče pripraviti velel, in na današnji dan pravičnemu Simeonu želje dopolnil, ravno te sveče v rabo človeško, za dušno in telesno zdravje, ali na suhem ali na vodi, po poklicanji njegovega sv. imena in po prošnji presv. Device Marije in drugih svetnikov blagosloviti in glas ljudstva, ki jih želí častito v rokah nositi in njega s petjem hvaliti, s svojega nebeškega sedeža milostivo uslišati hotel;“

v drugi: „da bi večni Bog, ki je danes svojega Edinorojenega v naročje sv. Simeona položil, te sveče, ki je njegovi služabniki v poviksanje njegovega imena želé nositi, on sam z lučjo nebeškega blagoslova prižgal, da bodo, kteri je bodo nosili, z ognjem njegove presladke ljubezni užgane, enkrat v nebeški tempelj pred njegovo obličje postavljeni;“

v tretji: „da bi Jezus Kristus, ki je prava luč, ki razsvetli vsacega človeka, kteri pride na svet, blagoslovil te sveče in dodelil, da bodo, kakor te z vidnim ognjem prižgane nočne tmine preženó, tudi naša serca, z nevidnim ognjem sv. Duha razsvetljeno, vse slepote greha rešena, in da bomo po temnih in nevarnih potih tega življenja srečno prišli v večno svetlobo;“

v četerti: „kakor je Bog svojemu služabniku Mojzesu zapovedal, najčistejšega olja napraviti za svetilnice, ki bodo stale pred njegovim obličjem, tako naj Bog tudi nad te sveče milostno razlije svoj blagoslov, kakor one po vnanjem razširjajo svetlobo, tako naj po njegovi milosti tudi našim sercem ne manjka notranje luči sv. Duha.“

V poslednji pa prôsi tudi ti, kristjan! z mašnikom na današnji dan: „O Gospod Jezus Kristus! ki si se na današnji dan z našim mesom obdan med ljudmi prikazal in si bil od staršev v tempeljnu darovan; ki te je častitljivi stari Simeon, od sv. Duha razsvetljen, spoznal, sprejel in blagoslovil: dodeli milostno, da te bomo, z milostjo ravno tistega sv. Duha razsvetljeni in podučeni, resnično spoznali in zvesto ljubili. Ki živiš in kraljuješ itd. Amen.

3. Svečan ali februar.

Sv. Blaž, škof in mučenec.

Kar se človeku prigodi, kar skusi, kar ga veseli in kar terpí, vse to ga učí, to razvija in razjasnuje lastnosti njegovega duhá in posebnosti sercá; po tem razgleduje življenje, meri svet, presojujejo vrednost ali nevrednost pozemeljskih rečí, to mu lika značaj in njegovo osebnost določno obrisuje. Ali vse to ne vstvarja nič in nič ne rodi v človeku, ampak le v gotove

oblike deva, to kar je že seboj prinesel na svet in spravlja na dan, kar je bilo ko kal skrito v persnih notrinah, ter razpiše v plamen, kar je ko nedoločeno nagnjenje in gnanje v človeškem sercu tlelo. Izreja in pa mladostne navade so šola, ki sklicuje dušne kali v razrast; ki dušnim zmožnostim odkazuje, v čem in kako naj se urijo; ki zaječenim nagnjenjem koplje predor, jih poganja v tok in včverstuje ter človeka napelje na tir, po kterem navadno vse svoje življenje hodi. Ona ga zagradi med meje, ki je malokdaj prestopi, in med ktere ga nekaka čudna moč vedno vleče nazaj. Da bi se moglo življenje tega ali unega poleg resnice obrisati, njegova čednost in zasluženje poleg vrednosti preceniti, morali bi vse njegove izrejne in likavne okoliščine na tanko poznati. Zatorej je res škoda, da od marsikterih svetnikov, kterih sloves je velik med keršanskim svetom, malo vemo. In v tej versti je tudi sv. Blaž. Blaž je bil okoli polovice tretjega stoletja rojen v Sebastah v mali Armeniji ali vsaj blizo tega mesta, zakaj nahajamo ga kot škofa v tem mestu. V lepem vencu njegovih čednost je zlasti njegova miloserčna, djanj bogata ljubezen do bližnjega se svetila, in menda ravno ona ga je, ko se je poleg vsega dozdevanja še z zdravništvom pečal, na ta škofovi sedež povzdignila. Ko cesar Licini, premagan in tepen od cesarja Konštantina Vélikega (314), sovraštvo, ktero je v sebi kuhal zoper tega nasprotnika, tudi zoper druge kristjane začne puhati in tudi grozoviti cesarski oblastnik v Kapadociji in mali Armeniji Agrikolaj s peklensko zlobo med keršansko čedo divja, tedaj beži Blaž v argejsko gorovje in se skrije tam v skalnati duplini. Zapustil je svojo cerkev, ker je ogenj preganjanja buhtel posebno zoper duhovne in vojake, drugim vernikom pa se je dozdaj bolj prizanašalo.

2. V tihi gorski samoti, v odljudni goščavi si zbere ubežni dušni pastir drugo, posebno čedo. Njegovemu milemu sercu je

bila dobrodelna ljubezen živa potreba in nepremagljivo ga je gnalo, jo kakor si bodi v djanji razodevati. Pri živalih zaznavamo skrivnost, da so rade okoli človeka, kakor bi imele nekako temno dozdevanje, da je on bitje izmed viših vstvarjenih krogov, izmed plemenite verste oblagodarjenih duhov, in kakor bi blizo njega le v njegovi družbi občutile, da je prehaja neka dobrodevna oživljajoča moč, ki od njega puhtí. Blaž, iskren prijatelj Božji, v kterem najmanjša hudobija ni gospodovala, privabi kmalo okoli sebe gozdne prebivavce, zverine iz temnih berlogov in krilate ptice; z jasnim pogledom svojega očesa daje zdivjanim krotkost, plašnim jemlje boječnost; ene mu donašajo hrane, enim daje piče z lastno roko; varuje je vremenske nezgode, obezuje jim rane in prijazno ž njimi občuje in one mu prijetno tovaršijo delajo, ker spoznajo in čutijo njegovo ljubezen. Vse ga spoštujejo ko svojega pravega gospoda. Štirinogate zverine, levi, medvedje, volkovi, lesice mu delajo radost s svojim poskočnim igranjem; ptice ferfrajo okoli njega in ga razveseljujejo s petjem in berhkim skakljanjem ter spremljajo njegovo molitev s krasnimi glasovi. Tako se sv. škofu temotno in samotno skrivališče spremení v živo prijetno bivališče.

3. Vihár preganjanja pa še na dalje bučí; mnogo kristjanov izkervaví življenje v ostrih krempljih divjih zverin, in kostí jim drobé njih grozne čeljusti. En dan odmevajo višave in tokave tuljenja rogov in glasnega lovskega vpitja, — Agrikolaj je bil razposlal svoje služabnike, da bi zverine nalovili za moritev kristjanov. Preplašene živali begajo semtertje, večidel pa dirjajo proti skriti duplini varha prijatla in tako izdajo njegovo zavetje. Lovci namreč ves dan po gozdu gonijo, in le malo zverí vidijo. Ko pa pridejo do skrivališča Blaževega, je kar trume zagledajo, ali v trenutku jim zgine izpred oči. Ko gredó nadalje po sledu za njó, glej, v votlini zagledajo zverino zbrano okoli klečečega Blaža kakor okoli dobrega pastirja. Nad tem se lovci silno zavzemó in spoznajo, da je ta mož dobro znani škof Sebaški. Berž se v mesto vernejo in oblastniku povedó, da niso mogli nič zverine naloviti zató, ker je v duplini Blaževi dobila obrambo in zavetje. Agrikolaj se raztogoti in neutegoma zapové Blaža zgrabiti in v mesto prignati. Beriči hité to povelje spolnit. Med tem pa nastane noč. V molitvi zamaknjenemu Blažu se prikaže Jezus Kristus in mu reče: „Vstani, ker zdaj mi imaš darovati.“ Blaž urno vstane in gre iz votline; zunaj pa že stojé beriči, ki mu povedó oblastnikovo povelje: „Idi z nami, ker cesarjev namestnik te na sodbo kliče.“ On pa jim prijazno reče: „Otroci moji! rad grem z vami, zakaj Gospod se je mene spomnil in me hoče v dar imeti.“ Ko se odpravijo na pot, tekó za njimi trume zverin, in beriči se prestrašijo; ali Blaž je potolaži rekoč: „Nikar se ne bojte, nikomu ne bodo nič žalega storile.“ Tedaj

velí zverinam, zadej ostati. Ostanejo in dolgo gledajo otožno za njim, potem pa se vernejo v gozd. Po potu učí beriče in druge nevernike Jezusove vere in jih mnogo spreoberne, ker svoje govorjenje poterjuje tudi s čudeži, ki je stori v Jezusovem imenu. Mladeneč, edini sin matere vdove, je bil požerl ribjo kost, ktere mu nikakor niso mogli iz gerla izpraviti. Mati mladenčeva plakaje prosi sv. Blaža, da bi jej edinega sina smertne nevarnosti rešil. Blaž poklekne, moli, mladenča blagoslovi in ga ozdravi. On — sam vklenjen, jih mnogo reši vezí raznih bolezen, zares imeniten telesen in dušen zdravnik, ne po človeški, ampak po Božji umetnosti, ker ne z natornimi zdravili, ampak z milostjo Kristusovo bolnikom zdravje pridobiva.

4. Oborožena četa ga pripelje v mesto in sodniku izroči. Namestnik ga skuša s sladkim prilizovanjem pridobiti, in mu to in uno z zapeljivo prijaznostjo do serca govori ter le kakor mimogredé pristavi, da bi takó moder in ljubezni poln mož, kakoršen je Blaž, ki življenje in vse žive stvari s tolikanjo priserčnostjo obsega, pač tudi vladnim bogovom skazal dolžno spoštovanje. Agrikolaj namreč se je zibal v tej abotni misli, da je bil Blažev beg le nasledek njegovega verskega omahovanja in strahú od smerti. Ali kako nemilo ga iz teh nespametnih sanj telébi Blaževo odrekovanje in možato pogumno besedovanje! „Vaši maliki so vragi, in kdor je časti, bo v večni ogenj pahnjen.“ Krivica se urno poprime sile, ako se je le more. Tudi zavoljo nenadnega osramotenja serditi oblastnik berž poseže po mučilih. Zapové ga s palicami neusmiljeno tepsti, in otepenega zopet v ječo zapreti. Tam ga oskerbljuje uboga vdova, ktero Bog za to usmiljeno delo očitno in obilo oblagodari. — Nekoliko dni potem ga ukaže Agrikolaj zopet pred sodbo postaviti in mu reče: „Blaž! ali moliš bogove, ali raji umerješ?“ Sv. škof mu odgovori: „Spravi se s svojimi maliki, ki niso vstvarili nebes in zemlje. Žugaš mi s terpljenjem in s smertjo, ali ravno to me bo v večno veselje pripeljalo.“ Razkačeni sodnik ga ukaže na kol privezati in z železnimi grebeni mesó ž njega stergati. V strašnih mukah govori sodniku: „Neusmiljeni! moj Gospod Jezus Kristus je z menoj, in močnó me podpira. Če stanovitno preterpim, bom prejel dobrote nebeškega kraljestva, ktere je Jezus svojim obljubil.“ Zopet ga tirajo v temnico, in gre za njim sedem pobožnih žen, ktere nabirajo kri, ki mu scurkoma teče iz ran; tudi te zgrabijo in po mnogem mučenji ob glavo denó. — V tretje zapové sodnik Blaža iz ječe pripeljati in mu reče: „Vsaj zdaj boš našim bogovom daroval; ali se še braniš?“ „Hudobnež! ves slep si, ker te nebeška luč ne razsvetljuje; kakó ti bo malike molil on, ki pravega Boga spozna? Ti ga ne spoznaš, ker kamnite podobe moliš. Ne tresem se ne od tvojega žuganja; z mojim telesom stori, kar hočeš, duša pa je v Božji oblasti.“

Agrikolaj mu reče: „Dam te vreči v jezero; potôpi se, bomo videli, kaj ti pomaga tvoj Kristus.“ Blaž mu odgovorí: „Ti se zanašaš na svoje malike, od njih pričakuješ blagote in sreče; jaz pa zaupam v pravega živega Bogá, in ravno v teh vodah, ako hočeš, ti pokažem njegovo moč.“ Veržejo ga v vodo, ali Blaž jo blagoslovi in na njej terdno stoji kakor na suhi zemlji ter reče poganom: „Zdaj pokažite, ali so vaši bogovi pravi, in idite sem k meni po vodi.“ Ali prederzno zanašanje na malike jih mnogo potopí. V tem se zabliščí obličje sv. Blaža v nebeški svetlobi; po vodi hodi, kakor po suhi zemlji in zopet stopi na breg, ter slaví vsemogočnost pravega Boga, ktera se je nevernikom tako očitno nad služabnikom Božjim razodela.

5. Stanovitnosti se naposled podelí krona. Peklenska grozovitost se izprazni, in mera Blaževega mučenstva se dopolni. Agrikolaj mu sodbo sklene, da bo ob glavo djan. Po neznanskih mukah ves oslabljen komaj na morišče pride; ves miren nastavi vrat rabeljnovemu meču l. 316, in pobožna žena Oliva ga pokoplje z vso častjó.

Ob času križanskih vojsk so njegove ostanke v zahodnje kraje prenesli. Vsled čudopolnih ozdravljanj, ki so se po njegovi priprošnji med keršanskim ljudstvom godile, se je njegovo češčenje po vseh krajih razširilo. Mnogo samostanov se je po njegovem imenu nazivalo, veliko cerkev njemu na čast zidalo; mogočna mesta, tudi Dubrovnik, so njega volila za varha in pomočnika. Posebno znan med keršanskim svetom je sv. Blaža blagoslov, ki ga ljudje zlasti zoper vratne bolečine prejemajo. Duhoven derží vernemu dve goreči, po posebnem obredu blagoslovljeni sveči križema krog vratú, ter moli: Po priprošnji sv. Blaža, škofa in mučenca te reši in obvaruj Gospod slednjega zlega in bolečine v gerlu v imenu Očeta in Sina in sv. Duhá. Amen.“ Že gerški zdravnik iz 6. stoletja, Aeci, pripoveduje o tej navadi ter pravi, da so pač nektera natorna zdravila, da se ribja kost ali kaj enacega iz gerla izpravi, vendar pa da je še eno zdravilo, namreč: Primi terpina za gerlo in reci: Blaž, služabnik Božji, ti zapové, idi gori, ali idi doli, kost!“

Obrazuje se ko škof, v levi roki z dvema gorečima svečama; časi tudi kakor puščavnik, okoli kterega je vsakoverstna perutnina in zverina.

Zdihovanje in hrepenenje stvarí.

Milo se nam stori, kedar beremo v življenji svetnikov, da so divje zverine le s prijaznim pogledom, nagovorom in znamenjem sv. križa spremenili v krotke živali in da so tudi druge natorne moči se jim uklanjale ter jim radovoljno služile. Milo se nam to stori, ker se spomnimo tistega blaženega človekovega stanja, ko ga je Stvarnik postavil za „gospoda nad

ribe v morji in ptice pod nebom, nad zverine in vso zemljo in nad vso laznino, ki se giblje po zemlji;“ zlasti, ker nas sedanje obličje zemlje, nepokorščina in sovražnost živih stvarí in druzih natornih moči le prehudo opominja grozne sodbe, ki je grešnemu Adamu donela iz Stvarnikovih ust, da bo zemlja zavoljo njega prekleta; opominja tiste vekovite postave, pod ktero je bil človeški rod obsojen, da se bode le v trudu od nje živil vse dni svojega življenja; postave, ki jo je Kristus podpisal s svojo krvijo, poterdil s svojo smertjo, da le s poterpežljivim prenašanjem križev in težav smemo upati doseči krono večnega življenja, in da je ni druge poti iz solzne doline v nebeško domovino, razun tiste, ki pelje čez goro Kalvarijo. Po Božji naredbi je težko breme zavaljeno na vesoljno zemljo, pod kterim ne zdihuje samo človek, ampak stoka pod njim tudi nezavedna stvar. In kakor upa kristjan neskončno veče veličastvo doseči, kakor je vse terpljenje tega življenja, tako ž njim vred tudi nezavedna stvar pričakuje dneva odrešenja, da bo iz sužnosti v stan svobode postavljena. Odkod neki to splošno silno pritiskanje, ki ne tere samo človeka, ampak tudi druge vidne stvarí; odkod to stokanje in zdihovanje, ktero kakor udarjena struna brenčí skozi vse zemeljsko stanje in gibanje? — Vera nas učí, da le zavoljo človekovega greha je Bog podvergel natoro tej spačenosti. Bog je pervega človeka postavil v nedolžen, srečen stan, in tudi druge stvari so ga bile ko služabnice z gospodom deležne ter se gibale v velikanskem redu in soglasji. Po storjenem grehu, po zgubi nedolžnosti in svetosti pa je moralo tudi vnanje stvarjenje svoj stan spremeniti, „zdihovati in stokati kakor na porodu.“ S stvarmí se godí kakor s človekom. Greh človeških zmožnosti ni pokončal, ampak le popačil; tako tudi druga vnanja natora zavoljo človekovega greha ni bila pokončana, ampak le spridena. Zatorej kakor v človeku, se tudi v njej še zdaj nikjer ne zatajuje Božja velikost, milost in modrost. Koliko je bogastva, lepote, radosti v njej! Povsod je v njej videti Stvarnikova mogočnost, modrost in ljubezen, ktera življenje in veselje delí. Vendar pa se sledí tudi greh in kazen človekova v njej. Zraven lepega, dobrega in velicega nahajamo zdivjanost, ostudnost, sovraštvo, moritev, bolečino in smert; zraven plodovitih okrajin nerodovitne goličave in puščave; zraven košatega lesovja in sadonosnega drevja pritlikasto germovje, ternje in osat; zraven bistrih studencev in potokov, tečnih zrakov in rahlodeževnih oblakov burne viharje, plohe, toče, povodnji in razdražene moči, s kterimi natora svoje lastno delo pokončava. Enako pri druzih prikaznih: zraven pridne delavnosti in obertnosti vidimo največo brezskerbnost, zraven pametne varčnosti zapravljivo rajanje, zraven zmernosti, pohlevnosti in prijaznosti najgeršo požrešnost, nesramnost, prepirljivost, osornost. Tako pri živalih: zraven krotke, domače živali oprezevajo divje kervi žejne zverine, da ima slednja versta svoje zaklete sovražnike, ki jo preganjajo, moré in pogoltajo. Konj pod oblastjo sirovega, nerazumnega, togotnega gospodarja ali hlapca, koliko terpí! Vol, voljàn za delo, pa počasen in težek, kako ga neusmiljeno bije oratar! Ali ne vidimo tedaj greha izraženega po vsem stvarjenji, ne vidimo prekletstva, s kterim je zavoljo človekovega greha udarjeno? Ali živali nič ne čutijo, se nič svoje reve ne zavedajo? Gotovo, da! One zdihujejo in hrepené, če tudi nezavedno, po odrešenji, stokajo kakor na porodu in milo ječanje gre po vesoljni natori.

Če je pa zemlja prekleta in v omenjeno stisko obsojena zavoljo človeka in greha njegovega, ali se ne bo človek, ko vidi to naloženo grozno breme, spomnil svojih grehov? Ali ga ne bo obhajala nekaka otožnost in usmiljenost? — Ali kaj? če ravno nasproti zraven dozdanjega in od Boga naloženega bremena še sam kaj teže naklada, če nezavedno stvar

terpinči in preganja, neusmiljeno preteplje in sirovo preklinja? — Človek je postavljen gospodovati nad vsemi živalmi, in ima nad njimi vso oblast. Ali je pa Bog zató človeka za svojega namestnika na zemlji postavil, da terdoserčno, silovito, neusmiljeno s stvarmí ravná; ali zató da s Stvarnikovo ljubeznijo in skerbnostjo nad njimi gospoduje? Ako tedaj človek ko okruten oblastnik nad živaljo razsaja, gotovo ostremu odgovoru ne uteče, in tolikanj huje ga bo enkrat mutasta para pred sodbo tožila, ker je ravno zavoljo njega s tolikanjo revo obiskovana in je tedaj njegova ostra dolžnost, tudi proti živali usmiljenemu biti in kjer jej more, pomagati. Že v Mojzesovi postavi je pisano: „Ako vidiš, da je osel ali vol tvojega brata padel na poti, ne zanemarjaj, ampak ž njim ju vzdigni. Ne zavezuj gobca volu, ki na gumnu mane tvoje žito. Ne kuhaj kozliča v mleku njegove matere. Ne ôrji z volom in oslom skupaj.“

Molitev.

O Bog! kteri si vse iz zgolj ljubezni vstvaril in za vse po očetovsko skerbiš, dodeli, da bomo vsi skupaj po poterpežljivem zdihovanji rešeni sužnosti trohnjenja in poveličani v častitljivo prostost Božjih otrók, v Kristusu Jezusu Gospodu našem. Amen.

4. Svečan ali februar.

Sv. Andrej Korzinov, škof.

Kakó veliko moč ima preblaga Devica Marija do serc grešnikov, in kako visoko stopnjo popolnosti njeni častivci dosežejo, nam je priča sv. Andrej, imenovan Korzinov, ker je bil tega plemenitega florentinskega rodú. Njegovi starši so bili brez otrók, zato so goreče prosili, da bi Bog blagoslovil njihov zakon, ter so Devici Mariji obljubo storili, da hočejo sina, ako jim ga Bog podarí, njegovi službi posvetiti. Želje se jim spolnijo. Na dan sv. apostelina Andreja l. 1302 se jim sinček porodí, kterega apostelinu temu na čast Andreja imenujejo. Ker so ga bili pobožni starši že od zibeli sem Bogu posvetili, je bila dobra keršanska izreja njegova za-nje najsvetejše opravilo. Zali nadepolni deček je njih življenje in njih ljubezen; varujejo ga ko predrag zaklad, ki jim ga je Bog izročil; njegove dušne zmožnosti budé in krepé z modrim podučevanjem, njegovo serce pa blažijo z najboljšim naukom — lastnim zgledom. Odrastke otročjih napáčnost kaznujejo z mehko šibo, ki so jo ulomili na drevesu ljubezni poleg pregovora: „nespamet je navezana

na mlado serce, ali pokorilna šiba jo iz njega potrebi.“ Bil je njih veselje in tolažba; o njegovem otroško jasnem pogledu in nedolžnem smehljanji so se jim nebesa odpirala; draže je zlato jutranje solnce, kedar mu po licih žarke lije, mileji lune sreberni svit, kedar mu na temnokodraste lasce sije. Ubogi starši! kako grenko in bridko se premotijo. Vsa očetova skerbnost, vsa materna ljubezen je prazna proti silnemu zapeljevanju svetá. Kakor zasukan od nevidne moči se ognjeviti mladeneč zvertini v razuzdano kolobarjenje nepremiselne, prevzetne mladosti; vedno košatejše se razraščajo v njem želje po samopašnem rajanji ter zadušé nježne sadeže nedolžnosti in strahú Božjega, čedalje bolj ga zanaša pogubljiva derečina in ga obvijajo in opletajo igravci in sladneži, nesramnice in neugnani klateži, da ga po dnevi in po noči ne izpusté iz svoje nesrečne pajdašije.

2. Dobra mati joka in moli, opominja, svarí in prosi neprenehoma — kaj neki ne stori prava materna ljubezen? Kliče na pomoč Devico Marijo, da bi se ga usmilila in njena prošnja je uslišana. Enega dné, ko se Andrej zopet nespodobno proti materi vede, ona — z nemim obupanjem v sercu, pa s svetim serdom na obrazu — z vso žaljeno častitljivostjo naravnost predenj stopi in mu z nepopisljivim glasom reče: „Pobéri se od mene, hudobnež! Ravno ti si tisti volk, od kterega se mi je senjalo, da sem ga porodila.“ Andrej gre, pa kmalo se verne, in prosi matere, da bi mu razložila pomen teh besedí, kajti kakor kavkelj so se bile zapele v njegovo serce. Milo plakaje mu mati pové, da se jej je, ko ga je še pod sercem nosila, prav živo senjalo, da je porodila volka, ki je v cerkev šel in se ondi spremenil v jagnje; da je dan potem njega porodila, in da zdaj volka pač pozná, ali jagnje — jagnje? Sina to pretresne, in materna bolečina njegovo razuzdanost ukrotí. Hití tedaj v bližnjo karmelitovsko cerkev, poklekne pred oltar Matere Božje in se bridko izjoka nad svojim dozdanjim življenjem. Sklep je storjen. Andrej prosi, da bi ga v samostan sprejeli, da bi s svetno obleko slekel tudi posvetnega človeka, z redovniško pa novega oblekel.

3. Z vso ponižnostjo opravlja meniški novinec najmanjša opravila po samostanu. V duhu pokore prenaša najhujše mertvenje, da bi v sebi zaterl napuh življenja, poželenja mesa in oči, tega triglavega jastreba, ki kljuje serce; ali kako s težkoma ga stane! Zakaj skušnjava gre zmeraj za človekom, kakor senca njegova; spremlja ga v družinsko življenje in v tiho samoto, na hrumeče terzine in v skrito kloštersko izbo. Imeniten sorodnik pride k Andreju. Na vso moč ga nagovarja, naj vendar to napačno halo s sebe verže, naj zaničljivemu meništvu slovo da, in se verne med svet vživat sladkosti in radosti življenja, da bode v častéh slavljen velják. To zapeljivo nagovarjanje globoko seže v mlado serce in dolgo hudo bojevanje v njem vname: tam široki prijazni svet, tukaj ozki, puščobni samostan; tam v omamni bleščobi vedno tekoči viri radovanja, tukaj morilno enolično kloštersko zatajevanje; tam razveselivna miloba ljubezni in prijatlov, tukaj duha in serce dušivna samotarnost; tam ponosno čutilo veljavnosti med svetom, tukaj boleča zavednost lastnega niča; tam upanje, kaj velicega in koristnega izveršiti med ljudmi, tukaj otožna misel počasnega umiranja med zastarelimi stenami in naposled brez čisla reven pogin. — Ali vendar Duh Božji v njem zmago obhaja in Andrej storí slovesne obljube.

4. Poleg vikših volje se pridno uri v bogoslovskih vedah in je tudi za mašnika posvečen. Sorodniki pripravljajo za novo mašo velike slovesnosti in sijajnosti, ali ponižni redovnik ne mara te ničemurne bleščobe in kar natihoma pervo daritev sv. maše opravi. Potem ga pošljejo v Pariz, da tam na slovečem učilišču svoje šole doverši, in ko se verne v domovino izvolijo ga očetje za vikšega vseh karmeliških samostanov po Etruriji. Ko predstojnik je oster sam proti sebi, pa krotek in rahel proti drugim. Po notranjem in po zunanjem je priprost in resničen, brez hlimbe in prikrivanja in miloserčna ljubezen se razodevlje v vseh njegovih besedah in delih. Bil je živ zgled prave meniške pobožnosti, in Bog je na njegovo priprošnjo mnogo čudežev storil. Na priliko: Njegov sorodnik, Janez Korzinov, za kostno gnjilino hudo zbolí. Da bi bolečin pozabil, začne si z igro čas krajšati, ali ona mu tolikanj pride v navado, da je hiša njegova kmalo zbirališče igravcev. Andrej, tega žalosten, gre k njemu, in mu reče: „Ako želiš ozdraveti, poslušaj moj svet. Zderži se igre sedem dni in slednji dan moli prav serčno „Očenaš“ in „Češčenomarijo,“ šest dni pa se posti; obljubim ti, da ti bo presveta Devica od svojega Sina zdravje izprosila.“ Bolnik, zdravja željen, to stori, in sedmi dan je popolnoma zdrav, pa ne samo po telesu, ampak tudi po duši. — Bil je bogat mož v Florenci, kteremu so vsi sinovi pomerli, in ostala mu je ena sama hčerka, komaj 10 let stara. Ali še ta za sušico boleha in zdravniki jej ne morejo nič pomagati. „Česa želiš, dete moje, da

bi ti še storil?“ vpraša jo enkrat zdihovaje žalostni oče. Jokaje mu hčerka odgovorí: „Dragi oče! za-me ni pomoči, ako mi ne pomaga Bog in Devica Marija. Pošljite torej k služabniku Božjemu, bratu Andreju, da bi on za-me molil in mi kako zdravilo pripravil; če mi to ne pomaga, ne pomaga mi nič.“ — Oče urno teče v klošter po brata Andreja. Ko pride k deklici, vzame kruh, pomoči ga v vino ter moli: „Vsegamogočni Bog in Zveličar Jezus Kristus, kteri verne s svojim mesom in svojo kervjo pod podobo kruha in vina hraniš v svoj spomin, blagoslovi ta v vino pomočeni kruh, da bo temu dekliču, ki v te zaupa, v zdravje duše in telesa.“ Na to dá ta kruh zavžiti deklici, ktera pa kmalo zaspi. Ko se prebudi, vsklikne: „Oče, mati! dajte mi hitro mojo obleko, brat Andrej me zôve. Oblečena gre zdrava v samostansko cerkev, in Bogá na glas hvali za veliko dobroto zaželenega zdravja. — Enkrat vidi Andrej slepca, ki na cerkvenem pragu miloščine prosi, ter ga vpraša, kako je oslepel. Odgovori mu: „Bil sem zlatár, pa imam še ženo in otroke. Da bi je pošteno preživil, sem veliko delal. Pa ker sem vedno v ogenj in na drobno gledal, pokvaril sem si očí in popolnoma oslepel. Najhujše mi to dé zavoljo malih otročičev, ker jih ne morem prerediti. Prosim te, moli za-me.“ Andrej gre v cerkev in dolgo moli. Potem se verne k slepcu, in ga poškropi z blagoslovljeno vodo rekoč: „Naš Gospod in Bog Jezus Kristus, ki je od rojstva slepemu spregledati dal, naj po svoji vsegamogočnosti tudi tebi vid poverne.“ In glej, v trenutku slepec spregleda, hvali Boga in povsod razglasuje, kaj se mu je zgodilo.“

5. Ali kako ponižen je bil pri vsem tem Andrej, spoznamo iz naslednjega. Bližnja fezulanska cerkev zgubí svojega duhovnega pastirja, in ondašnji stolniki ga l. 1360 enoglasno za škofa izvolijo. Ker se je nevrednega štel take časti, zató beži in se skrije zunaj mesta v samostanu Kartuzijanskem. Že hočejo druzega voliti, kar tri leta staro dete na glas med množico zakliče: „Bog sam je postavil Andreja za našega duhovnega pastirja; pri Kartuzijanih je, tam ga najdete.“ Po tem čudopolnem razodenji Božje volje se Andrej dá za škofa posvetiti, star 58 let in odslé dela neutrudoma in edino le za Božje kraljestvo in za dušno zveličanje izročenih ovčic. Postavljen v to čast se še bolj vadi v ponižnosti, ki jo je že sicer vedno ljubil, in s pastirsko skerbnostjo združuje še druge čednosti, zlasti usmiljenje do ubogih, kterim je bil pravi oče. Slednji četertek jim je noge umival in je imel tudi posebno pisarnico za potrebe in stiske revežev, bolnikov, vdov in sirot. Njegova radodarnost ni poznala mej. Enako so se druge njegove čednosti svetile, zakaj on je bil terdne misli, da kolikor veča je čast, toliko spokorniše in svetejše mora biti življenje, zatorej tudi je svoja mertvenja podvojil. Do sebe je bil čez mero oster, do drugih, posebno do grešni-

kov, zgolj milost in ljubezen; on je vprašal le lastno serce, kedar je bilo treba odpuščati in prizanašati, in ni dal skesanim krivičnikom leta in leta koperneti pod dvojno težo pekoče vestí in pa kazenske postave; storil je kakor je molil: „Odpusti nam, kakor tudi mi odpuščamo.“ Imel je tudi dar prerokovanja in posebno dar sovražnike pomiriti in spravo med njimi storiti, kajti njegove ljubeznjive besede so morale vsacega omečiti. Njegova svetost tedaj se je slavila povsod, in to je papeža Urbana V. nagnilo, da je Andreja poslal v Bononijo, ondašnje razpore poravnat. Po hudem terpljenji kervavo sovraštvo med meščani z veliko modrostjo pogasí, in se verne v svojo škofijo. Zavoljo neprenehoma dela in truda ter radovoljnega mertvenja ves oslabljen zbolí na sv. večer l. 1372, ravno ko se pripravlja za sv. opravilo, in 6. jan. 1373, star 71 let, se preseli v nebeško kraljestvo, ravno na dan, ki mu ga je bila Devica Marija napovedala. Zavoljo mnogih in velicih čudežev, ki so se na njegove priprošnje godili, ga papež Urban VIII. razglasí za vrednega, da ga katoliški svet ko svetnika častí in v altarje postavlja. Njegovo truplo počiva v krasni kapeli karmeliške cerkve v Florenciji, in verno ljudstvo mu visoko spoštovanje skazuje, ker mu je bil ne malokrat v hudih nevarnostih pomočnik in rešitelj.

Obrazuje se v škofovi opravi in zraven sebe ima volka in jagnje.

Zdihovanje in hrepenenje stvarí.

II.

Sv. Andrej je bil velik grešnik. Živel je v veliki razuzdanosti; ali ga je potolažila? Nikdar ne. Kolikor bolj grešnik Boga iz serca podí, tolikanj bolj se v njem zaseda nekako čudno neizrekljivo kopernenje, dokler se po resničnem poboljšanji va-nj ne poverne mir Božji. Zakaj, ako je vesoljna zemlja zavoljo greha v žalostni stiski, mora tolikanj bolj grešni človek sam stiskan biti, zlasti če verh izvirnega greha še z lastnim hudobnim djanjem prokletstvo na zemlji množí. In res se do današnjega dne spolnuje sodba, ktero je Bog zoper grešnega človeka sklenil, sodba, da bo v potu svojega obraza kruh jedel, dokler se ne poverne v zemljo, iz ktere je vzet. Ako gre tedaj milo ječanje po vesoljni natori, gre tolikanj bolj koperneče zdihovanje skozi vse národe sveta. Ali ni to bridka osoda? Res bridka je, kazen je, ali vendar bolj milost ko kazen. Ta kazen namreč človeka dviguje, ozdravlja in posvečuje. Komú n. pr. se imamo zahvaliti za vse iznajdbe in zemeljske vednosti, kakor le skoposti in sovražnosti vnanje natore, ki nas sili, da tuhtamo, kako bi vsakdanjega kruha od nje pridobivali in se njeni zopernosti branili? Komú se imamo zahvaliti za krepkega duha, za čversto in gibčno telo, za možato serce, kakor le potu obraza, v kterem svoj kruh jemo? Od kod prihaja, da čutimo svojo podložnost pod Bogá, da ga prosimo, va-nj kličemo, ga zahvaljujemo, ga ljubimo in mu služimo, od kod drugod kakor od rose, dežja in solnca, ki ga potrebujemo in od treska, toče in viharja, ki se ga bojimo? Brez tega: koliko bi jih maralo za Boga? In kaj bi se zgodilo, ko bi se človek ne

bal telesnih bolečín in jih tudi ne terpel, zlasti ko bi pred seboj ne videl gotove smerti? Resnično, njegova prevzetnost bi bila brezmerna vekomaj, njegova hudobnost bi neznansko razsajala, in hudodelnika bi ne strašila nobena moč. Prokletstvo tedaj, s kterim je udarjena natora, in pa obsojenje človeka v trud in smert, po storjenem grehu ni tolikanj kazen in zlo, kakor je res velika dobrota in naravnost potrebna neskončna milost Božja. Ko bi le mi nadlog na svetu z lastnimi grehi ven in ven ne množili, ampak je po Božjem namenu obračali v svoje očiščevanje in posvečevanje! Natora namreč terpi to stisko nezavedno, človek pa zavedno. Ktero terpljenje ti je bolj všeč? Nezavedno sicer manj boli, ali zavedno ima veliko prednost. Res, ako človek v živem občutenji svojih rev zgolj plakanja in tárnanja koperni, ravno kakor živina terpi, ki tudi v svojih bolečinah poginja, vendar pa ga huje boli kakor živino, ker on zavedno terpi; ali pa mora tudi on v bolečinah poginjati? Ali ne more terpeti z jasno mislijo, da Bog takó hoče, in reči, da tudi on tako hoče in dokler Bog hoče? — In če terpi s to jasno mislijo, s tem popolnoma izročenjem v Božjo voljo, s to zavedno krepostjo, ali ni v svojih stiskah neskončno povišan nad nezavedno terpečo živino? Da! plemenita prikazen je kreposten terpín? Ljubezni in zvestobe do Boga ne more noben angelj iz nebes (kjer ni ne plaka ne solz) v tako veličastni lepoti razkazovati, kakor jo razkazuje terpin, kteri, goreč v ognji bridkosti, hvalo Božjo prepeva!

Molitev.

O Bog! kteri v svoji cerkvi vedno nove zglede čednosti budiš, daj svojemu ljudstvu tako hoditi po stopinjah sv. Andreja, da bo doseglo tudi plačilo. Po Kristusu Gospodu našem. Amen.

5. Svečan ali februar.

Sv. Agata, devica in mučenka.

Izmed neštevilne trume zveličanih nebeščanov, kteri kakor svetle zvezde milo pozdravljaje doli na našo zemljo migljajo, smehljá se nam danes posebno ljubeznjiva devica, devica prezala in angeljska vsa, z rudečerožnatim vencem okoli glave in z belim limbarjem v roki. — V pervi polovici tretjega stoletja je zrastla v plemeniti, bogati rodovini na otoku Siciliji (berž ko ne v Kataniji) nježna, telesno in dušno visokoobdarjena deva ter je zaslužila svoje lepo ime: „Agata“ (Blaga). Neki pobožni popisovavec njenega življenja posebno štiri darove nad njo hvali: visoko plemenitost, veliko bogatost, rajsko lepoto in

angeljsko čistost; krona teh darov pa je bila njena keršanska vernost in pobožnost. Njeni bogoljubni starši so jo zgodaj podučevali v Kristusovih naukih in jej v sprejetno serce zasajali zlasti to imenitno resnico, da je telesna milota in lepota zapeljiva in ničemurna; da le bogaboječnost je prava ženska krasota in vrednost; da veselje in vživanje svetá hitro mine in je podobno cveticam, ktere utergane in dúhane kmalo zvenejo; da ne zemeljske dobrine, ampak da le blage lastnosti duha in serca so zares osrečevavni zakladi življenja. V tacih naukih in pravilih izrejena deklica se razcvete v polnoletno devico in živí tiho in pohlevno, vsa nedolžna in blaga, ljubezen dihteča, radost kipeča, kakor angelj nebeški po tihih prostorih velevitega dóma. Visoka popolnost ne ostane skrita, ampak njena žarna svetloba se izliva med vnanji svet, zlasti če jo povzdiguje še lesket bogastva in lepote: in Agata je bila bogata in lepa. Kakor bčele okoli cvetoče rože na polji letajo, jo z veselim šumljanjem pozdravljajo in pridno sladki med iz nje serkajo, tako kmalo tudi mnogo častivcev raja koló okoli te prezale device; ali zastonj, Agata nima serca za zemeljsko ljubezen, ker se je z dušo in s telesom Bogu posvetila in polna ljubezni do Jezusa nima zdaj druge želje, kakor za svojega nebeškega očeta umreti. Zgodí se.

2. Med snubači je bil tudi Kvincijan, deželni poglavar tega otoka. Grenkopekoče čutilo, da je tudi njega zavergla, obudí čert in maščevanje in vse divje strasti v tem napuhnjenem in jezovitem možu. Za cesarja Decija se vname strašno preganjanje kristjanov in ravno razkačenemu Kvincijanu so bile dane zapovedi kaj lepa priložnost; ukaže keršansko devico zgrabiti in v Katanijo pripeljati, da bi jo zdaj popolnoma v svoji oblasti imel in jo primoral, potolažiti mu nesramne želje, ali pa da bi vso svojo serditost nad njó ohladil. Agata pač vé, kaj je čaka

— neznanske muke in kervava smert; zatorej pokliče na pomoč svojega nebeškega ženina s temi krasnimi besedami: „Véliki Bog! kteri si v slabih močen in mogočen, vlij orlovo moč v persi golobice in pogumnost levovo v serce ovčice! Jezus Kristus! ti vladar vesoljnega sveta, ti vidiš v moje serce in veš, česa želim. Tvoje je vse, kar sem in kar imam. Ti si moj pastir, o moj Bog! in jaz sem tvoja ovčica; le močno me stori, da zmagam v boji s hudičem!“ Blaga devica pač misli le na boj s telesnimi bolečinami in mučensko smertjo; ali treba jej bo poprej še v veliko hujšem in bolj nevarnem boji močí svoje poskušati. Komaj jo Kvincijan ugleda, že ves nesramnih željá gorí do nje; ali ne upa se je sam dotakniti in s silo jo k temu pripraviti. Zatorej Agato s tem gerdim upanjem, da se bo njeno čisto serce vendar oskrunilo in nagnilo streči njegovi spohoti, izročí nesramni ženski Afrodiziji, ki je s svojimi peterimi hčerami očitno uganjala gerdobije, ki jih čisto uho ne sme slišati, sramožljivo oko ne videti. Ali zastonj je vse prilizovanje in milovanje, zastonj vse popisovanje radostnega ljubovanja in objemanja, zastonj vse obetanje zemeljske visokosti in oblasti. Zastonj, kakor sladko pregovarjanje, je tudi osorna beseda in plašivno žuganje. Ali kakovo dušno muko terpí devica, ki se bolj ko peklenskega ognja bojí slednjega nesramnega puha! Obličje jej sicer sramnosti žarí, ali njeno serce ostane merzlo in čisto kakor sneg v globočini gorske tokave. Trideset dni mora devica prebivati v tacih zapeljivih priložnostih in terpeti take, res hudičeve skušnjave. Noč in dan moli in plakaje prosi Bogá, da bi mogla za Kristusa kri preliti. Ko Afrodozija sprevidi, da Agate nikakor ne more pregovoriti, sporoči Kvincijanu svoje prazno prizadevanje in da bi se lože terd kamen omečil, kakor ta devica od keršanske vere odvernila.

3. Sramotna ljubezen ogoljufanega oblastnika se spremení v divjo togoto. Ukaže torej Agato pred sodbo pripeljati in jo vpraša: „Kakóvega rodú si?“ Ona mu odgovorí: „Jaz sem svobodnega in plemenitega rodú.“ On: „Svobodnega in plemenitega rodu si in te ni sram, revno ko sužnja živeti?“ — „Jaz sem služabnica Kristusova; njemu služiti je največa svoboda, najviša plemenitost, v njegovi službi dobimo neminljive častí, nebeške zaklade in večno zveličanje.“ — „Ali mi nismo svobodni, ki neumerljive bogove častimo?“ — „Vi ste sužnji gerde slepote, ker malikom iz kamna in lesa skazujete čast, ki gre samemu živemu Bogu.“ — „Ne preklinjaj mi bogov!“ — „Pač so lepi vaši bogovi! Ko bi ti kako Venero za ženo imel, morda bi mislil, da si Jupitru enak!“ Kvincijan ves razkačen nad njo zarohní: „Molči, nesrečna nora!“ in jo velí po licih biti, zakaj hudo ga je zasklela zasramovavna beseda. Potem jo ukaže v ječo peljati. Ona tam goreče Boga prosi, da bi jo krepčal v tem okrutnem boji. Drugi

dan zopet stojí pred oblastnikom, kteri jo vpraša: „Ali si si kaj premislila v svoj blagor?“ „Moj blagor je Kristus,“ odverne Agata. — „Idi in potrosi kadila na žerjavico in daruj bogovom; ako ne — bo trapilo podrobilo tvoje ude in tvojo terdovratnost; plamen naj te omeči, in strašna smert, ki ti jo napovem, naj ti pretresne mozeg in kosti, da boš klečé življenja prosila.“ — „Nikakor ne,“ zakliče navdušena devica, „železje in verige me bodo še tesnejše s Krisusom zvezale, plamen bo mojo ljubezen do njega še bolj vnel, bližnja smert bo moje hrepenenje po njem še bolj povikšala; usmiljeni in mogočni Bog bo moj tolažnik in pomočnik.“

4. Tedaj jo razpnó na tezavnico, jo deró, palijo in različno mučijo. Agata vse tiho terpi; v očéh, v nebo obernjenih, se svetijo solze neznanih bolečin, obledeli ustnici pa šepetate tihe molitve; noben glas, noben zdihljej se jej ne dviga iz bobnečih persi. Peklenskega serda kipeč zavpije Kvincijan: „Káj, revna ženska naj mi kljubuje? Odrežite jej persi, saj ne bo nobenega deteta dojila!“ Zagorela rudečica oblije Agati lica in v svetem serdu se oglasi: „Grozoviti okrutnež! ali te ni sram rezati pri ženski, kar si sam pri materi sesal? Ali te je divja zver dojila? Naj bo le moje telo razmesarjeno, saj bode zopet ponovljeno in poveličano vstalo.“ Vsa s kervjo oblita in mertvaška je zopet v ječo peljana, in oblastnik ostro prepové, jej rane obvezati, kaj leka in hrane jej dati. Ali o polnoči se prikaže v njeno temnico s svetlobo obdan častitljiv mož, pred njim pa stojí mladeneč z gorečo svečo. Mož z zlato mazilno pušico jo pozdravi rekoč: „Ljuba hči! nič ni storil trinog zoper tebe z mukami svojimi, one niso tebe, ampak ti si nje premagala. Trinog bode za svoje gerdobno delo v pekel pahnjen na vekomaj. Bil sem priča tvojega terpljenja in tvoje stanovitnosti in prišel sem, da te ozdravim.“ — Agata mu reče: „Telesnega zdravila nič ne potrebujem; imam Gospoda Jezusa, ki me more z eno samo besedo ozdraviti.“ — Mož jej odgovorí: „Jaz sem njegov apostelj, in v njegovem imenu rečem: bodi ozdravljena.“ Rekši zgine: „Sveta devica popolnoma ozdravi. Serčno se zahvaljuje ženinu Jezusu, kteri se je neveste svoje tako čudovito spomnil. Stražniki, ko vidijo to svetlobo, utekó, in tudi Agata bi bila lahko ušla; ali ona želi častno mučeniško krono doseči, in zatorej v ječi ostane.

5. Kvincijan pozvé, kaj se je z Agato v ječi prigodilo; ali on, ne da bi spoznal čudovito moč Kristusovo, mar to devičino ozdravljenje prilastuje čarodelnim umetnostim, torej čez štiri dni zopet Agato pritirajo pred sodnji stol. Žuga jej še z groznejšimi mukami, ako malikom ne daruje. Ali ona mu naravnost reče, da je njegovo besedovanje prazno in neumno: „Kako bi se mogla zdaj kamnu priklanjati in ne edinemu Bogu, ki mi je rane tako čudno zacelil!“ — „Kdo pa te je ozdravil?“

— „Kristus, Sin Božji.“ — „Nehaj mi o Kristusu govoriti, tega imena kar slišati ne morem.“ — Agata: „To ime pa bodem jaz izgovarjala in povikševala, dokler bom živa.“ Serd Kvincijanov še hujše skipí. Obsodi jo v smert na žerjavici in ostrih črepinjah. Razbeljeno oglje se zajeda v nježne ude, črepinje se vpikajo v mehko meso. Ali — zemljo omaje potres, blizo mučenišča se podere zid in ubije dva najboljša prijatla in svetovavca Kvincijanova. „Krivični sodnik!“ zahrumí ljudstvo, nehaj; bogovi sami se maščujejo za to nedolžno.“ Trinog se preplaši in velí mučenko v ječo peljati. Pa njene moči so bile že opešale; le še roke povzdigne in moli na tihem: „Gospod, moj Bog! moj varh in moj pomočnik! zahvalujem te, ker si me ljubil, in ker si mi dal stanovitnost in zmago; zdaj zapustim to revno zemljo, milostno sprejmi mojo dušo.“ In med to molitvijo sladko v Gospodu zaspí na današnji dan l. 251.

Po njeni smerti ste se dve mesti prepirali, ktero da je rojstni kraj te slavite mučenke. Prazna ničemurnost! Agata je obeh mest in vsega keršanskega sveta; njena prava domovina pa je nebeško kraljestvo. —

Njeno „djanje“ nadalje pripoveduje: „Leto po njeni smerti, 1. febr. so neki poganski prebivavci okoli Katanije, ko je ognjebljuvna gora Etna jela iz sebe bruhati, zagrinjalo ali pert, s kterim je bil zagernjen njen grob, ognjenim valovom nasproti nesli in tako ustavili pokončevanje. Za resnico te dogodbe ne bodemo sicer prisegali, ali druzih enacih poznejih nikakor ne moremo v tajbo devati. Tako se n. pr. na tej gori odpre l. 1634 novo žrelo, in kar reke žveplenega plamena se iz njega vlivajo, kakor bi se morje goreče smole razpljuskalo in bi s svojimi ognjenimi valovi vso deželo hotelo preplaviti; hiše in vasi zasiplje z gorečo derečino, razbeljeni kamni sikaje ferčé po zraku, zemlja se stresa in plahi ljudjé semtertje begajo. Katanija je v največi nevarnosti. Tedaj gredó meščani z zagrinjalom Agatinim v slovesnem sprevodu proti bljuvni gori; tam se veržejo na tla; goreče, kakor tla, so njih solze; kakor bruhanje gore je bilo njih hrumenje po Agatini priprošnji in usmiljenji Božjem. Molitev svetnice in njenih častivcev je bila uslišana: gora omolkne, plamen pogasne.

Obrazuje se Agata v deviški obleki in z mučilnim orodjem: s kleščami in škarjami v roki ali zraven nje.

Zdihovanje in hrepenenje stvarí.

III.

Občudoval si, mili bralec, živo hrepenenje lepe in bogate Agate po nebeški domovini; da bi hitro va-njo prišla, muke terpí, da nas le

groza prešinja. Ali tedaj tudi pobožnemu človeku stiskana zemlja ne zadostuje, mu pokoja ne da? Tudi ne. — Pobožni — posvečeni niso samo v tisti stiski, v kteri človeški rod sploh žaluje, ampak oni imajo še mnogo druzega terpljenja, od kterega svet nič ne vé, in sami pri sebi zdihujejo, ko se otroci sveta smejejo. In kakóvo je to terpljenje, pobožnim lastno? Žalost je, kedar je obhajajo nečiste, samoljubne, prevzetne, nevoščljive, škodoželjne misli ali čutila; žalost, kedar se prenaglijo, ali iz slabosti kak pregrešek storé, ali kedar se s koréna niso zaterle kake napake ali pregrehe, ktere so dolgo premagovali; žalost, kedar njihovi domači bolj svetu kakor Bogu služijo, in malo marajo za njih nauke, opomine, svarjenja in prošnje. Bolečina je, ki jo občutijo zavoljo nejevere med svetom, zavoljo nehvaležnosti, s ktero se Bogu in Kristusu povračuje, zavoljo lahkomiselnosti in zanikernosti, ki jo okoli sebe vidijo. Serd je, ki v njih sercu kipi zavoljo hudodelstev med svetom, zavoljo vnebovpijočega zatiranja, zavoljo kervavih vojsk in drugih gnjusob, zavoljo lažnjivih duhov in po njih zapeljevanih itd.; žalost zavoljo sto in stoterega zlega, ki človeški rod tlači in edino le iz greha izvira.

Če imajo tedaj pravični zraven splošnih nadlog še veliko lastnih bolečin terpeti, ali niso torej še bolj nesrečni, kakor drugi ljudjé? Nikakor ne. Že brez tega, da pride enkrat čas, ko se bo žalost v veselje spremenila, bi pravični nikdar svojega žalovanja ne zamenjal za smejanje svetá. Saj je v tem žalovanji velika ljubezen in visoka imenitnost, v smejanji pa zgolj lahkomiselnost, merzlota in sirovost. Ob času preroka Jeremija je bilo veliko smejavcev po Babilonu in drugod. Prerok pa je sedel na jeruzalemskih razvalinah in je objokoval pregrehe svojega ljudstva in razdjanje sv. mesta; na kteri strani je pa bila ljubezen do domovine, visoka misel in častita obnaša? Ob času Jezusovem je bilo veliko smejavcev po Jeruzalemu in drugod. Jezus pa gleda z oljske gore na prelepo mesto, ter se joka zavoljo njegove slepote in njegove prihodnje strašne osode. Za kterega se bo tvoja duša občudovanja in ljubezni vnemala? — Oh, žalost pravičnega je sveta in vsega spoštovanja vredna, in ko tudi bi se mu enkrat solze ne obrisale, vendar bi se mogel veličasten in vse ljubezni vreden imenovati, dokler je še kaj čutila med duhovi za velikost in dobrotljivo miloserčnost.

Molitev.

O Jezus, Ti moj Gospod in Kralj! Tebi hočem služiti, Tebe nasledovati: daj mi tukaj s Teboj terpeti in žalovati, in se enkrat unkraj s Teboj veseliti. Amen.

6. Svečan ali februar.

Sv. Doroteja (Rotija), devica in mučenka.

Cvetice, te nježne, iz barve in vonja storjene rojenke zemlje, kako lepe so, in kaka milota diha iz njih! One so kakor oživljene misli, čutila in hrepenenje rodivne natore; tiho in prijetno klijejo iz maternega telesa in se zvesto oklepajo njenih dojilnih pers, da se milo ginjeni na nje oziramo in se jih v sercu nedolžno veselimo. Ljubeznjive in lepe so te cvetice zemlje, ki prijazno ko svetle zvezdice po polji migljajo, ali še lepše, še bolj dišeče, še z bolj sijajnim lesketom obdane so cvetice, ki rastejo v nebesih, na vertu Božjega raja: po teh je enkrat z vso močjó hrepenela blaga devica, mila in draga, kakor oné.

Doroteja je bila poleg verjetnih sporočil v drugi polovici tretjega stoletja rojena v Cezareji v Kapodociji. Njena rodovina imenitna, je bila še bolj plemenita zavoljo spoznanja keršanske vere in njenega zvestega spolnovanja. Ljubeznjiva deklica priraste pod skerbnim varstvom pobožnih staršev v leta miloresnobne device, in njena lepa postava ter modropohlevna obnaša tudi najbolj blagorodne moške nagiblje, da si jo v zakon snubijo. — Zenin nebeški je sklenil drugače.

2. Cesar Dioklecijan zopet kervavo sodbo kristjanom podpiše. Novi cesarski namestnik v Kapadociji, Saprici (Fabrici? Aprici?) prinese seboj ta povelja in je začne tudi spolnovati. Po altarjih malikov se žarí razbeljeno oglje, kadíla pričakovaje, ali le redkokrat roka kterega oplašenega mehkužnega kristjana trepetaje kaj zern po njem potrese. Doroteja se malokrat očitno pokaže; le natihoma in bolj skrivaj ona okrepčuje bolj mlačne vernike ter je poterjuje, stanovitnim biti v spoznanji vere Gospodove. Saprici to zve, jo ukaže zgrabiti in pred sodbo prignati. Zapové jej, da po povelji vladarjev bogovom daruje; ona pa odgovorí: „Nikdar jaz vaših slepih malikov molila ne bodem; jaz sem kristjana; moj Bog, kralj nebes in zemlje, mi zapoveduje, njemu samemu služiti.“ Po enacem semtertje pregovarjanji jo veli sodnik na škripec nategniti, toda le na videz, ne zares, da bi jo že z znano strahoto tega mučila premagal in od keršanske vere odvernil. Krepkodušna devica, ne vedoča, da jo sodnik hoče le strašiti, vendar nič o tem pokladanji na tezavnico ne prebledí, ampak, ker se rabeljni obotavljajo, serčno zakliče: „Storite, kar vam je zapovedano in nikar se ne mudite: za ljubečo je rajsko veselje, terpeti za ljubljenega.“

3. Saprici jo po tem praznem plašenji izroči sestrama Kresti in Kalisti, ki ste nedavno strahú pred mukami sv. vero zatajili

— češ, kar osorno žuganje iz ust oblastnega možá ni premoglo, to najpopravi sladko prilizno besedovanje gladkega ženskega jezika. Ali Božja milost je veča, kakor človeška kovarna hudobnost. Ne da bi bili one njo Kristusu izneverili, mar je ona nji Kristusu pridobila. „Veči greh je nad Božjo milostjo dvomiti ali celó obupati, kakor pa praznim malikom darovati; obernite se zopet k svojemu nebeškemu zdravniku in milostno vaji bo sprejel.“ Obudi se v njunih sercih zaupanje do Božjega usmiljenja ter ji napolni s tisto verno krepostjo, ki tudi v muki in smerti ne omaga. Plakaje padete pred Dorotejo, se priporočite njeni priprošnji pri Bogu in svetu obljubite, da hočete svoje zatajenje

očitno preklicati in ko kristjani umreti. — Saprici sestri vpraša, kaj ste pri Doroteji opravili, ali kako se začudi slišati iz njunih ust, da nič, in da tudi onedve ste grešili, ker ste se bili Kristusu izneverili, in da zdaj prekličete svoje zatajenje ter hočete za Kristusa umreti. Saprici ji berž zapové v kotel poln goreče smole vreči in tako ste s pogumnim spoznanjem izbrisali strahopetno zatajenje, ter z grozovito smertjo plačali svoj dolg.

4. Zdaj pa tudi Dorotejo zares na tezavnico razpnó, njene mehke ude z biči mesarijo, z ognjem žgó, pa ona vse veselo preterpí; ne ozira se doli na rane telesne, ampak gori v nebeške radosti. Naposled se jej sodba sklene, da bo ob glavo djana. Devica zakliče: „Gospod! bodi zahvaljen, da me kličeš v raj in vabiš na svatovščino.“ Kakor nevesta k poroki v smert gre. Veliko vernikov jo spremlja, eni z glasnim ihtenjem in jokom, eni z molčečim zdihovanjem. Bil je viharen pozimski dan, merzlo in rezno je burja pihala, in naletovanje snega je ledeno zemljo z otožno meglino pokrivalo. Tedaj mučenka žalostnim tovaršem smehljaje reče: „Glejte vendar, kako pusta in otožna je zemlja; blagor meni, ker grem v lepšo deželo, v kteri pod sinjim nebom rahle spomladne sapice pihljajo, višave žaré, planjave zelené, studenci šumljajo; kjer se na vertu mojega ženina bele lilije lesketajo, dišeče mazilo cedí, sladko sadje zorí; — o kako se veselim tega raja!“ To sliši po naključbi mlad odvetnik, Teofil, ki je kristjane zmeraj z zbadljivim pikanjem preganjal in se radoval nad njih mučenjem. Te besede se mu zdé ábotna norija, zatorej pristopi in reče posmehovaje se: „Zala deva! oj pošlji mi vendar šop teh lepih cvetic in korbico tistega sladkega sadja, ki raste na vertu tvojega ženina.“ V smert peljana devica ga resno pogleda, pa mu rahlo spregovori: „Zgodilo se bode, prejel boš dar, pa bodi ga vreden in tekne ti naj.“ Ko na morišču po kratki molitvi vstane, glej, stojí v hipu prezal deček pred njo, z belim pertičem v roki, in reče: „Ljuba sestra, to ti pošlje tvoj ženin.“ Z ozirom presrečne ljubezni proti nebu reče dečku: „Idi tje k Teofilu in mu reci, da mu pošljem, kar sem mu obljubila.“ — Ostri meč švigne, lepa duša se proti nebu dvigne. — Léto, v kterem se je Agata preselila v nebeško domačijo, ni znano.

5. V veseli družbi Teofil ravno norčevaje se pripoveduje, da slednji trenutek se nadja cvetic in sadja iz elizije (poganskega raja) od kaj lepe in ljube roke; glej, ta deček v sobo stopi, mu pomigne na stran in pertič izroči: tri jabelka in prelepo dišeče rože so v njem. „To ti pošlje Doroteja z verta svojega ženina.“ — Reče in zgine. — Cvetic in sadja se ne more Teofil nagledati. In zima je! — Nebeška luč ga prešine. „Resnično ni ga Boga, razun Boga kristjanov. Vera v Kristusa — ni ne goljufija. Njemu samemu se hočem uklanjati, njemu samemu služiti.“ — Ta dar mu je edina misel po dnevi, edine sanje po noči,

poprime ga neizrekljivo hrepenenje po njegovi domovini. Svojega spreobernjenja ne skriva, in pred stermečimi tovarši in pred druzimi ljudmi očitno oznanja Kristusa ko pravega Bogá. Tudi naposled pred sodbo keršanske vere ne taji. Kakor Doroteja umreti je edina njegova želja, edina slava in skozi grozna vrata mučenske smerti pride tudi on v rajski vert.

Na podobah se kaže Doroteja navadno ko lepa devica s korbico polno rož in sadja v roki; ali pa ona derži meč in deček s korbico stoji zraven nje; semtertje je njena glava tudi z rožnatim vencem ovita.

Zdihovanje in hrepenenje stvarí.

IV.

Kaj ne, ljubi moj! ko bi tudi nama poslala sv. Doroteja kaj cvetic iz raja, o le eno samo rožico, da bi najino serce skipelo svetega hrepenenja po Zveličarji, tej prečudni roži iz Davidovega rodú, da bi nebeško upanje naji povzdignilo nad osatno perhlino zemlje in naji okrepčalo na življenja ternjevi poti! — Vprašaš, ali bo tam kaj bolje? Gotovo bode. — Ali kako prideva berača tje v svetle sobane rajskega poslopja? Doroteja in sestri in Teofil nam kažejo ključ do nebeških vrat. Terpíva! Saj pravi sv. Pavel sam, ki je bil v tiste kraje zamaknjen, da se terpljenje sedanjega časa ne da primerjati prihodnji časti, ki ima nad nami razodeta biti. In drugače tudi biti ne more. Ali ne vlada vsemogočni in pravični Bog? Če človeka terpljenje, v ktero ga je greh obsodil — ravno greha očisti, ali se ne bo povernil v svoj pervi srečni stan? — Še več: Če človek po boji z grehom boljši, čistejši, po skušnjah in skušnjavah zvestejši, terdnejši — bolj ljubijoč postane, ali ne bo njegovo poznejše stanje srečniše, kakor pa izvirno? — Za svoje tukajšnje bolečine imamo besede, za srečo zveličanih pa jih nimamo, ker je noben jezik ne more popisati. Kar je Lazar pred bogatinovimi durmi terpel, bilo je hudo, ali vendar se ne da primerjati veselju, ktero je občutil v Abrahamovem naročji. Kar je sv. Štefan o kamnjanji terpel, in kar so vsi sv. mučenci terpeli, bilo je strašno, vendar je vse le kaplja bridkosti proti morju nebeške radosti. Grozovito je Kristus terpel — kdo premeri njegove bolečine! — ali ž njegovim sedanjim povikšanjem je nimajo mere. Zakaj Bog mu je dal zató ime, ki je čez vsa imena. Res, njegovo terpljenje je bilo neznansko, vendar je njegovo počeščevanje že na zemlji veče mimo unega. Na milijone ljudí ga že tukaj slednji trenutek moli, hvali, ljubi, povikšuje do konca sveta. Kaj li še njegovo poveličanje v nebesih in sicer na vekomaj!

Zatorej, ljubi moj, prenášajva terpljenje v upanji. Kedar terpiva zavoljo lastnega zadolženja, se hočeva poboljšati. Kedar terpiva vsled splošne človeške osode, hočeva terpljenje ponižno obračati v svoje zboljševanje in uterjenje, sicer pa poterpežljivo odrešenja čakati. Marsikteri stavi kaj denarja, ker upa zadeti. Ali ta dobiček je kaj negotov. Zakaj pa bi midva ne stavila keršanske poterpežljivosti, ki obrodi upanje? Upanje ne bo osramoteno, ampak pridobilo nama bode krono večnega življenja. Potujemo v daljne dežele, ker upamo ondi kaj pridobiti si. Ne straši nas ne trud ne nevarnost. Zakaj bi pa midva po odločeni težavni poti poterpežljivo ne hodila, ker naji gotovo pripelje v večno domovino.

Molitev.

O Bog! kakor me tolaži Tvoje usmiljenje, tako me straši Tvoja pravičnost in svetost: dodeli mi torej da ne obupam nad Tvojo milostjo, Tvoja pravičnost pa me vedno greha varuj. Amen.

7. Svečan ali februar.

Sv. Romuald, opat.

Rodovitno drevo, ktero je sv. Benedikt zasadil na vertu Gospodovem, je odgnalo mogočne veje in mladike, in ena njih je red kamaldolski, ki ga je vstanovil častitljivi Romuald.

Bil je imenitnega rodú imenovanega „vojvodi Ravenaški.“ Izrejen po plemenitaški šegi tistega „temnega ali železnega veka,“ kteri ni maral za nobeno vednost in izobraženost, še za branje in pisanje ne, zraste v vsej gizdavosti med konjskimi hlapci in lovci v viteškega, toda divjega in sirovega mladenča. Brez vseh viših namenov življenja se suče v omotnem vertincu mesenega radovanja do 20. leta svoje starosti. Pa kolikor manj ga je likala izreja, tolikanj bolj je delala v njem moč milosti Božje. Skrivnostna čutila prehajajo semtertje njegove notrine, temno hrepenenje po kaj boljšem ga časi poprime in mu priskuti prazno vodlánje, ter ga mnogokrat tira iz hrumečih krogov posmehujočih se tovaršev. Glas vpijočega v puščavi — v puščavi njegovega življenja — mu bije opominovaje na uhó. Kedar omamni kozarec nastavlja na usta, spomni se sreče tistih, ki jasnih očí in neskaljenega uma skozi življenje gredó. Kedar mu v slastni družbi ogenj poželjivosti po udih buhtí, spomni se blazega pokoja tistih, ki so čistega serca. Kedar pride na lovu v temnem gozdu v veličastno tihoten dol, po kterem se bister potok vije, misli si nehoté, kako milo prijetno pač mora biti, preč od svetnega kolobarjenja v svetem miru živeti. Čuti sicer rahlo pihljanje Božjega Duha, pa prešumí ga vihar sladnosti in strasti. Hoče drugače živeti in vendar noče, in tako visi vertoglavo med nebom in svetom. Tedaj ga žalostna prigodba v rodovini prižene v premišljevanje in k terdnemu sklepu. Njegov oče Sergi se z nekim sorodnikom v pravdo zaplete. Poleg tedanje sirove navade se je pravda le s peresom ostrega meča reševala. Boj se

vname in Sergi nasprotnika ubije. Ali je Romuald kaj kriv prelite kervi? Vest mu očita, ker vojeval je na očetovi strani. Grenko kesanje ga žene v bližnji samostan, da dela tam od cerkve naloženo štirdesetdansko pokoro.

2. Odločen od sveta, rešen pritiskovanja dozdanjih oblastnih močí in serčno opominovan od samostanskega, v sveti priprostosti modrega brata storí sklep, svetu se čisto odpovedati in službi Gospodovi posvetiti. Prosi, da bi ga med menihe sprejeli, kar se po hudih ovirah od rodovinske strani l. 927 zgodí. Uri se v vseh samostanskih vajah in čednostih s tako gorečnostjo in neutrudljivo stanovitnostjo, da kmalo vse nadvišuje. In vendar tudi v samostanu ne najde popolnega pokoja življenja, ne pravega dušnega mirú: v svoji silni vnetosti zapozabi, da so ljudjé povsod ljudjé — navdani s slabostmi in spridenim nagnjenjem, in to stori, da lene in zanikarne ostro opominja, hudo graja. To mu nakoplje nasprotnike in sovražnike: mlačne in širokovestne, ki niso bili preveč natanki stran redovnih pravil; — lene in zanikerne, ki so se vsega mertvenja anali; — duhovnoprevzetne in svetodelne, ki so mislili, da je topo opravljanje nekaj pobožnih vaj že popolnost. Vsi ti se zaprisežejo zoper njega v kletem sovraštvu in mu celó strežejo po življenji. Zapustí torej samostan po triletnem bivanji po podeljenem opatovem privoljenji in gre na Beneško k slovečemu puščavniku Marinu. Ta Marin je bil priprost in pobožen, pa tudi kaj čuden mož, ki je celi ljubi dan po puščavi se sprehajal, pod različnimi drevesi tam 20, tam 30 ali 40 psalmov omolil, in nasproti stoječega učenca pri slednjem napak branji po levem ušesu s šibo udaril, tako da Romuald začne na njem glušeti in Marina prositi, da bi ga vprihodnje po desnem šibal. Prekucija v Benetkah nagne puščavnika z dvema druzima tovaršema l. 978 domovino zapustiti in se skozi Verčele in Narbono na španjsko mejo preseliti. Eden teh tovaršev je bil Urseoli, ki je vojvoda beneškega z meniško halo zamenjal. Ta gre v samostan Kuksan (v Kataloniji), da bi ondi novinstvo opravil, ker poleg benediktinskih pravil ne sme nihče puščavnik postati, kdor ni bil poprej v samostanu poskušen in poterjen. Romuald se blizo Kuksana naseli in kmalo se razglasí njegovo ime zavoljo ostrega življenja in zavoljo pogumnosti njegove, s ktero se poteguje za priprosto ljudstvo ter ga brani zatiranja plemenitašev. Čez tri leta zvé, da se je njegov postarani oče ali radovoljno ali iz strahú pred kervnim maščevanjem zavoljo ubitega sorodnika umaknil v samostan sv. Severa pri Raveni, pa da se je tihega življenja naveličal in zopet hotel med svet. Poda se torej na pot, da bi hitel proti Raveni, ali le z zvijačo uide, kajti vražno ljudstvo bi ga bilo s silo zaderžalo, celó umorilo, da bi le „svetnika“ ali živega ali mertvega med seboj imelo — tako gerdo je bilo zašlo češčenje svet-

nikov in ostankov. Romuald očeta le z velicim trudom in s silnim ravnanjem do skesanja pripravi in pregovori, da menih ostane. (Osorni duh namreč tistega veka ni imel v dosego „pobožnih namenov“ nakladanja posta, kovanja v verige in tepenja za nobeno krivico.) Potem se podá v Klaško krakovje, in biva tu in tam po puščavah blizo samostanov, iz kterih so po viši popolnosti hrepeneči menihi zahajali v samoto, in je bil on učenik in vodnik tacih puščavnikov.

3. O veliki noči l. 996 pride cesar Oton III. v Raveno in hoče med druzim tudi poskerbeti za to, da se Klaški opatiji izvoli opat. Menihom samim pustí, kogarkoli hočejo izvoliti. Vsi hočejo Romualda, ki pa prav nerad in še le po cesarjevem nagovarjanji to čast prevzame. Novi opat, se ve da, neutegoma začne redovna pravila po vsej natančnosti v veljavo vpeljevati in se pri tem na nobenega meniha nič ne ozira, ali je olikan in plemenit, ali pa neveden in nizkega stanú. Kmalo se menihi te izvolitve kesajo. Spoštovanje do opata se spremeni v zopervanje in čertenje, in to obrodí skrivej kljubovanje in očitno upornost. Romuald z žalostjo vidi, da se nravni stan samostana čedalje bolj na slabšo stran nagiblje; on ne more dalje prenašati težke odgovornosti, torej se že drugo leto opatiji odpové in gre s cesarjem v Rim, odkoder roma pozneje na goro Kasinsko.

4. Po laških samostanih benediktinskega reda je tisti čas, nekoliko zavoljo človeške slabosti in spridenosti, nekoliko vsled prepirov in bojev, ki so takrat po Italiji hrumeli, pobožnost in rednost bolj ali manj pojemala. Romuald se loti trudapolnega dela, da bi je nazaj pripeljal v pervotno rednost in ostrost. Zatorej prehaja deželo na vse platí, kajti vojvodi in škofje so njegov prihod v njihove dežele in škofije cenili ko milost iz nebes. Povsod skuša razvade, ktere je posvetnost med sveto zidovje zanesla, zatreti in odpraviti zavijanje in zametanje redovnih pravil. Postavlja in upira se z vso dušno in serčno krepostjo zoper pačivno derečino; prizadevlje si, da bi kanoniki in drugi duhovni, ki so dozdaj posamezno živeli, zanaprej skupaj prebivali. Bojuje se z ostrimi govori zoper simonijo (kupčevanje s cerkvenimi službami), ki je bila med duhovnimi častniki takó v navadi, da je že nihče več ni za kaj pregrešnega imel. Pota, po kterih je v teh opravilih hodil, niso bila mehka in gladka, ne s cveticami posuta, ne s častmi ograjena, ampak polna ternja in vsakoršnega terpljenja. Njegovim najboljšim namenom se ni verjelo, ampak raji kaj nepoštenega podtikalo, njegovo djanje z gerdovanjem in psovanjem plačevalo; po nekterih samostanih, ki so se prestrojitvi ustavljali, je bil celó pretepan in s silo pregnan; večkrat je le po čudu utekel očitni smertni nevarnosti, pa to ni zmanjšalo in ne zaverlo njegove gorečnosti. Za hvalo ali grajo ljudí se ne meni, le Božja čast mu je mar; njegova

volja je v Božji utonila, kakor se potok v morji pogubí. Krepkodušno prenaša sovraštvo hudobnih, vedno ostane njih iskren prijatel in njegova ljubezen ne neha za nje delati z besedo in z djanjem, z živim zgledom in molčečim grajanjem. Tako je tudi nespametne pridobil za tisto modrost, ki pride od zgoraj in zopet gori vodi. Še več ko stoletni starček roma po deželah okrog in oznanuje pokoro s tolikanjo ginljivostjo, da se mu besede v solzah potopé. Trume učencev zbira krog sebe. Vstanavlja in prenavlja samostane in puščave v tolikošnem številu, da se je zdelo, kakor bi hotel ves svet v en samostan predelati, vse ljudí v zgolj menihe in puščavnike prestvariti.

5. Najimenitniši njegov zavod pa je Kamaldolski. Romuald pride v začetku l. 1012 na Toskansko, se na odstranskih krajih škofije fezulanske z nekoliko učenci naseli in ostane tam, dokler ni puščava nastavljena in v red djana, potlej pa po svoji navadi hití odtod, da bi bolj pripravnih prostorov za puščave poiskal. Meščan v Arezu, Maldoli po imenu, mu za naselišče ponudi lep kos zemlje (campo) med bukovjem, ki se razprostira po Apeninskih verhovih, „ker je enkrat v sanjah videl lestvo do neba segajočo, po kteri so belo oblečeni menihi hodili.“ Romuald vidi, da je prostor kaj prileżen, ker je sedem studencev po tisti dolini teklo, in postavi tam kapelo ter pet kolibic za-se in za štiri najzvestejše učence. Ta po prejšnjem lastniku imenovani samostan je bil potem glavar vse iz tako imenovanih puščav obstoječe „družbe Kamaldolske.“ (To ime izpeljujejo eni tudi od „campus amabilis“ = ljubeznjivo polje, kakor se večkrat bere. Učeni še niso razsodili.) Menihi — z obrito glavo, dolgo brado in bosi — so kloštersko s puščavniškim življenjem združevali. Vsak je imel posebej svojo hišico z vertičem in kapelico; zbirali so se le, kedar so imeli duhovne ure moliti, sicer so vsaki sam za-se molili, premišljevali in delali. Z učenostjo se niso pečali. Te kolibice, postavljene prek redoma ulic, so skup bile podobne majhnemu mestu z zidom ograjenemu. Zunaj zida so bila kmetijska poslopja. — Živeli so ostro, vendar ne presiljeno, zakaj Romuald, oster proti sebi, je bil voljen proti druzim. Predolzega psalmovanja ni poterdil, kajti boljše je en psalm pobožno moliti, kakor razmišljeno sto. Čmerno tuhtanje mu ni bilo všeč, ampak delavnost in brihtnost, ki izvira iz prave pobožnosti in modrosti. Po vstanovljenji Kamaldolskega samostana gre na goro Sitrijo, in tudi tam v enem letu toliko puščavnikov zbere, da mu rekó: „Glej, toliko nas je, da ni več prostora.“ — Konec l. 1026 gre v samostan „Val di Kastro,“ si v bližnjem gozdu kolibico napravi in se od bratov posloví; samo dva gresta ž njim zeló bolehnemu v postrežbo. En večer 19. junija 1027 najdeta častitljivega očeta — mertvega. Šel je v nebesa prejet stotero krono, ki si jo je zaslužil s svojimi sto leti v službi Gospodovi. —

Sto in dvajset let!

Ljubi bralec! kako jih je Romuald doživel? Z dušnim mirom in natanko zmernostjo; to so skrivne moči, ki duha krepčajo, telesu moč in zdravje ohranijo, in v visoka leta človeka pripeljejo, „kdor je zderžljiv, priméta svojemu življenju.“ Vendar pa, ljubi moj, ne želi si Romualdove starosti, zakaj, ne kako „dolgo,“ ampak „kako“ si živel — to bo pri sodbi pretehtno vprašanje. — Zatorej: „O Gospod! da nam zaneseš, da nam odpustiš, da nas k pravi pokori pripelješ, Tebe, mi grešniki prosimo. Usliši nas. Amen.

8. Svečan ali februar.

Sv. Janez Matajski.

Na vertu Božjem, to je, v katoliški cerkvi raste mnogo krasnih cvetic, najlepša pa in najmilejša je cvetica miloserčnosti. Gospod Jezus sam jo je vsadil in s svojo kervjó zalil in usmiljenje hoče od vseh, kteri hočejo usmiljenje doseči. — Kakor je v začetku stvarjenja Duh Božji se razprostiral nad vodami, da je pusto in prazno zemljo ogrel, in raznotero rodovitnost jej podelil, tako je tudi beseda Gospodova: „Karkoli najmanjšemu izmed mojih bratov storite, meni storite,“ svojo rodivno in storivno moč vedno razodevala po vseh prostorih in ob vseh časih sv. cerkve. Ona je obudila vsakoverstne naprave in vstanovila velikanske závode keršanske ljubezni, da bi se človeška reva po vsakterih zadevah in v vseh mogočih podobah zlajševala, da bi se Adamovemu rodu v dušnih in telesnih zlegih rešenje nosilo — delila pomoč.

V srednjem veku so se po severni Afriki tako zvane barbaréške ali roparske deržave vstanovile, kterih prebivavci so keršanske ladije na morji lovili, po španjskih, francoskih in laških bregovih ropali in vjete ljudi v sužnost odpeljevali. Žalostna je bila osoda teh jetnikov. Iztergani iz predrage domovine, iz naročja preljube rodovine in iz blagega okrožja keršanske občevine — morajo lačni in žejni, v mrazu in v vročini noč in dan na ladijah vkovani veslati, pod težkimi bremeni se kriviti, po terdi zemlji plug vlačiti, sploh najhujša dela opravljati. Nikoli ne slišijo iz ust trinoških gospodarjev prijazne ali pohlevne besedice, in pri vsem neznanskem terpinčenji ti „keršanski psi“

še te uborne tolažbe ne vživajo, da bi pri svojih domačih in prijatlih videli kako znamenje milovanja in smiljenja, ker presekana je vsa njih zveza z domovino; pozabljeni, izbrisani so iz bukev življenja, spomina in sreče. Njihove muke povikšuje tudi vse pomanjkanje sladke tolažbe sv. vere: nikjer se jim ne sveti zveličansko znamenje sv. križa, po ušesih jim ne odmeva in serca ne ogreva zvona mili don, iz ust jim ne sme prihajati presladko Gospodovo imé, in burno valovje bridkosti in bolečine polnih notrín se ne odtakati po strugi glasne, plameneče molitve. Nimajo ne cerkve, ne altarja, ne duhovna, ne nobenega zakramenta. Semtertje so pač ljubezni goreči škofje, kolikor se je dalo, premoženje svojih cerkev in usmiljeni verniki darovali obilo v rešenje teh nesrečnikov; bila so to sveta sicer ali le posamezna dela in prizadevanja, ki pa niso mogla zdatno pomagati. Duhoven red tedaj s to namembo, osodo keršanskih jetnikov med nevernimi roparji olajševati in reševati teh okrutnih verig, je bil ob času, ko se križanske vojske niso ravno srečno skončevale, prava potreba tiste dobe in vseh dobrih kristjanov serčna želja. Zakaj izverševanje tako velikanskega započetja je zahtevalo čeznavadno serčnost in neutrudljivost, kakoršno zamore le svetnik imeti in z djanjem poterditi. Velikanu v keršanski ljubezni, kterega spomin danes obhajamo, je bilo prihranjeno, bolj obsežno, bolj zdatno pomoč ubogim keršanskim jetnikom oskerbeti — duhoven red vstanoviti.

2. Sv. Janez je bil okoli l. 1160 rojen v Falkonu v Provinciji na Francoskem od pobožnih in plemenitih staršev, Mata imenovanih. Mati ga še ko dete Bogu zaobljubi. Že v mladosti razodevlje tihotno, v nebeške reči zaljubljeno natoro, zatorej ga oče po dokončanih pripravnih ukih pošlje na visoke šole v Pariz, kjer se je kakor v središču stakala modroslovska in bogoslovska učenost. Izversten po zmožnosti in pridnosti, kakor tudi po zglednem življenji v malo letih doseže dohtarsko čast in pariški škof ga za mašnika posveti, da bi drugim učencem svetil s svojo pobožnostjo in modrostjo. Ko v škofovi kapeli z angeljsko pobožnostjo pervikrat daritev sv. maše opravlja, osreči ga nebeška prikazen. Med povzdigovanjem sv. hostije vidi angelja v podobi prezalega mladenča svetlobelo oblečenega in z rudečemodrim križem na persih. Na vsaki plati njegovi vidi sužnjega v težke

verige vkovanega; eden se mu zdi kristjan, eden pogan. V tej prikazni spozna sv. novomašnik razodenje Božje volje, ktera ga kliče na prelepo delo reševanja jetnikov iz oblasti nevernikov. Komur Bog milostno podelí v duhu jasne poglede storiti, komur se v čeznatornih prikaznih razodevlje, ta je iz ponižnosti pazen in molčán. Tudi Janez je bil. On ne stopi z neprilično nepremišljeno gorečnostjo s svojim namenom med svet, ampak svoje misli in čutila zakrije pred ljudmi. On sam se mora prej živo prepričati, da ta prikazen ni bila omama razvnetega duha, ne kaka veša razvihrane domišljije, ne pena kipečega serca, ampak res le Božji opomin in klic. Po zgledu sv. Pavla, ki po čudopolnem spreobernjenji ni delal poleg gnanja lastne natore „mesa in kervi," ampak je tri leta samotno živel, tako gre tudi Janez, da bi voljo Božjo še bolj na tanko spoznal, v samoto temnega gozda v škofiji Meldenski (Meaux), kjer se po Božji naredbi pobožnemu in v duhovnem življenji zvedenemu puščavniku Feliksu valeškemu (Valois) pridruži. Tri leta živita služabnika v preserčnem prijateljstvu. Ko se enkrat pri bistrem studencu, ki je cerljal mimo kolibice, pogovarjata o neskončni dobrotljivosti Božji, glej! pride jelen iz goščave z rudečemodrim križem med rožjem. Ko Feliks nad to čudovito prikaznijo stermí, razodene mu Janez, kaj je on že popred videl med pervim maševanjem v škofovi kapeli. Tedaj še gorečniše Boga razsvetljenja prosita in ko sta še trikrat v spanji opominjana, jima je jasno, da sta poklicana, keršanske jetnike reševati iz oblasti mohamedanske.

3. V svetem navdušenji skleneta temu usmiljenemu delu svoje moči in svoje življenje posvetiti. Zatorej se neutegoma napravita v Rim, in enemu največih papežev, Inocenciju III., ki je bil ravnokar za vidnega poglavarja sv. cerkve izvoljen, svoje prikazni in želje razodeneta. Papeža veselí tolikanja dušna gorečnost in to reč Bogu v molitvi priporoči. Ko tedaj 28. januarja v lateranski cerkvi prevzvišeno daritev opravlja, vidi ravno tako prikazen, kakor Janez poprej. Po tolikratnem čudapolnem razodenji volje Božje papež slovesno poterdi vstanovljenje reda „bratov presv. Trojice v reševanje jetnikov" in postavi mašnika Janeza za pervega redovnega poglavarja. Blagoslovljena od papeža se verneta na Francosko. Tam dobita od kralja Filipa Avgusta privoljenje novi red vpeljati, od mnogo drugih veljakov in plemenitašev pa tudi pripomočkov, da pervi takov samostan postavita in sicer na tistem mestu, kjer se jima je bil jelen prikazal, ki je bil lastina in dar grajščaka Šantiljonskega. Zatorej je bil imenovan ta samostan „pri jelenovem studencu" in je ostal pervak vseh samostanov tega reda. Feliks je njegov pervi opat. Tudi papež podarí redu hišo v Rimu za drugo naselišče. Kmalo se jima pridruži mnogo imenitnih, učenih in pobožnih mož, ki

so serčno usmiljenje imeli z ubozimi sužnjimi. Radovoljno vpeljevanje tega reda po vseh deželah in njegova hitra rast je bilo očitno znamenje, da ga je Bog blagoslovil in da so mu nebesa varh. Janez se neutegoma dela loti, nabere veliko milih darov in hoče sam v Afriko popotovati. Pa prideržì ga papež v drugih opravilih in namesto njega gresta dva druga brata tje. Brez strahú in s krepkim zaupanjem v Božjo pomoč veslata čez morje, stopita med nevernike, poljubujeta okove vjetih, tolažita je in kolikor moreta odkupita. Leta 1200 se verneta z 186 rešenimi jetniki v preljubo domovino. Ko pridejo v Pariz, nastane neznano veselo gibanje med ljudstvom: trume jim nasproti hité, ulice in ceste so vse polne, bolni in hromi plezajo do oken, do vrat, da bi videli te reveže — te srečne, jim ogledovali proge verig na rokah in nogah in pazili, ali je kteri znanec med njimi; povsod jim mahajo roke v prijazen pozdrav, in veselo hrumenje ljudstva je radostno spremlja. V tihi ponižnosti, pa z rajsko ginjenim sercem gresta častitljiva brata za trumo, skromo pobešaje veselja zasolzele oči in le semtertje plameče ozire proti nebu hvaležno povzdigovaje.

4. Tedaj si Janez ko posebno milost izprosi od papeža, da sme sam v Afriko iti. Na Španjskem, koder ga pot pelje, vnema kralje in kneze za vstanovljenje zavodov v reševanje keršanskih jetnikov. Odtod preveslá v Tunis, in reši tam po neznanih trudih in težavah 120 jetnikov; kterih pa ne more odkupiti, je preserčno opominja, da naj svoje terpljenje s poterpežljivim upanjem prenašajo in rajši umerjó, kakor pa Kristusa zatajé. To goreče poterjevanje v veri mu nakloni od strani besnih mozlimov (mohamedanov) veliko nezgode in hudega preganjanja. Kakor le morejo, psujejo ga in pretepajo in velikrat je v smertni nevarnosti. Pa on z veseljem prenaša vse in s terpljenjem svojemu usmiljenemu delu krono plete. Enkrat ga najdejo vsega raztepenega in kervavega, pa on je tega vesel in le želi, mučensko smert storiti, ali saj v mohamedanski sužnosti svoje življenje skleniti. O drugem popotovanji v Afriko, ko se hoče z rešenimi jetniki ravno v domovino verniti, glej! tu neverniki samega vklenejo, češ, da jih je ogoljufal, v resnici pa, da bi še več denarja iz njega izmolzli. Rad terpi Janez železje, le ta misel ga peče, da bodo odkupljenci zdaj zaderžani. Nima ne venarja denarja, in po vsej deželi nobenega prijatla ne, da bi se k njemu po pomoč zatekel. Tedaj pade na kolena, prime podobo Matere Božje, ki jo na persih nosi, jo ljubuje in Mater Odrešnikovo milo prosi, da bi nikar ne dopustila, da bi ti odkupljeni kristjani morali še v sužnosti zdihovati. Tedaj se mu prikaže čudozala gospá, in mu toliko denarja v roke položi, da je lahko potolažil roparsko lakomnost. Ali še zdaj mu zlobneži ne pusté v domovino se verniti. Komaj z ladijo odrine, planejo

za njim, polomijo mu kormila, poderó jambore, razporjejo jadra, da bi se ladija gotovo na morji razbila in potopila. V tej sili se zateče Janez z iskreno molitvijo k Bogu, razpnè svoj in plašče tovaršev kakor jadra po ladiji, prosi Boga, da bodi on kormar in stojé na ladiji s križem v roki psalme prepeva. Ugodna sapa pripiše in tisti, ki vetrovom in valovom zapoveduje, čez malo dni srečno v loko Ostijsko (blizo Rima) ladijo priploví. — Enkrat potuje na Španjsko, kjer so si neverni Mavri vse mogoče prizadjali, da bi jetnike tudi ob zaklad sv. vere pripravili. Mnogo sicer jih odkupi, ali več jih ne more, ker denar mu poide. V tej sili pribeži k svoji mili pomočnici Mariji. Pri sv. maši se jej iskreno priporoča. In komaj jo konča, že zraven altarja toliko denarja leži, kolikor ga potrebuje. —

5. Janez, čeravno ves oslabljen vsled mnogo truda in terpljenja, vendar potuje po Laškem, Španjskem, Francoskem, da svoje samostane obiskuje, kjer more, nove postavlja, besedo Božjo oznanuje, in albigensko krivovero razdevlje. Napravi tudi posebno pobožnost v počeščevanje presv. Trojice in izroči svoj red, kakor tudi samega sebe, varstvu Device Marije. Kralj Filip ga izvoli za svojega dvornega bogoslovca, duhovnega svetovavca in kapelana, in ta naslov je vsem poznejim glavarjem tega reda zaostal. Po papeževem povelji gre Janez iz Pariza v Rim, kjer poslednji dve leti vso svojo skerb obrača v obiskovanje jetnikov, revežev in bolnikov. Zraven telesnega reševanja sužnikov so namreč ti redovniki skerbeli tudi za njih dušne potrebe, podučevali so je v keršanskih resnicah in jim sv. zakramente delili. Spremljali so tudi križanske vojske, učili vojake, stregli bolnikom in umirajoče za smert pripravljali. Kedar si odkupljeni zavoljo starosti in slabosti niso mogli sami živeža pridobiti, in bi bili tako le iz reve v revo zašli, oskerbeli so jim ti bratje kruha in strehe in so v ta namen postavili posebne „hiše usmiljenja.“ Pa ne samó sužnim pod oblastjo mohamedansko, ampak tudi grešnikom in krivovercem je drobil satanove spone; njegovo oznanovanje besede Božje je neizrekljivo veliko sadú obrodilo, ker nikdo ni mogel zopervati Duhu, ki je iz njega govoril. Enkrat med pridigo v Rimu se mu nekdo kaj čudno pači. Velí tedaj tega gluhomutca pred-se pripeljati, in hudobni duh, ki ga je bil obsedel, spotoma iz njega zbeži. Ni pa mogoče popisati, koliko duš je sv. Janez pogube otél, koliko žalostnih potolažil, koliko bolnih ozdravil, koliko lačnih nasitil. Vse njegovo življenje je bilo neprenehljivo usmiljeno delo in naposled je ves opešan 21. decembra 1213 v Gospodu zaspal. Na današnji dan pa se obhaja njegov praznik in god. Sv. Feliks je šel nedavno pred v večnost (20. jan. 1212.) Te redovnike presv. Trojice (Trinitarce, Trojičane) so po Francoskem navadno imenovali „Maturince,“ po kapeli sv. Maturina, zraven ktere so bili sa-

mostan postavili; ljudstvo pa je je nazivalo tudi „oslovske brate,“ ker so le to tovorno živino smeli na svojih potih rabiti. Posedli so v 18. stoletji okoli 300 samostanov po vseh deželah in tretjino svojih bogatih prihodkov so morali obračati v odkupovanje jetnikov. — Ljubezen dela po okoliščinah in potrebah časa, in kakor se te spremené, spremeni se tudi delavnost ljubezni. Une prekmorske roparske deržave so razrušene, in keršanski jetniki ne stokajo več v verigah nevernikov. Tedaj je padla tudi namemba tega reda. Na Francoskem ga je bila že prekucija poteptala, in tudi na Španjskem so pod kraljico Kristino njegovim ostankom mertvaško pesem zapeli.

Obrazuje se v beli redovniški obleki z rudečemodrim križem na persih, in z zlomljeno verigo v roki; ali pa je zraven njega vklenjen sužnik, ki mu obleko iz spoštovanja ljubuje.

„Luč v razsvetljenje narodov.“

V življenji sv. Janeza in njegovih miloserčnih tovaršev vidimo, da je posebno s pripomočjó Device Marije veliko kopernečih keršanskih jetnikov žulečih verig bilo rešenih. Dandanašnji sicer se delavnost keršanskega usmiljenja ne more na enake plati razprostirati, ker milo ječanje keršanskih sužnikov nam nikjer iz nevernih dežel na ušesa ne doní. Ali koliko brez števila poganom so še veliko grozneje okove dušne slepote drobiti, koliko prostora je še dandanašnji za misijonsko delavnost! In Marija je luč v razsvetljenje poganom. Kakor svetloba noč prežene, tako prepodí Marijino češčenje duhovno noč poganstva. Saj to je založeno že v natori Marijinega maternega sercá, da se tjekaj najprej in najraji z milostjo in pomočjo svojo oberne, kjer je največa nesreča. Kje pa je veča nesreča, kakor Bogá ne poznati? Ako Marija grešnikov ne zapustí, ki so vendar sami krivi svoje nadložnosti, kolikanj bolj se bo usmilila ubogih poganov, ki za svojo slepoto ne morejo kaj? Zatorej začenjajo misijonarji svoje apostoljsko delo tako radi z Marijo, zatorej kažejo divjakom popred podobo Matere Božje, jim jo razkladajo in pripovedujejo od njene prečudne materne ljubezni. In polagoma jame doneti po teh temnih sercih in noč poganstva gine pred svetlobo keršanstva, ker je Marija luč in sicer luč v razsvetljenje narodov.

Pri spreobračanji poganov se na tanko spolnuje vélika beseda sv. Bernarda: „Po Mariji k Jezusu!“ Ko okusijo presladko imé Marijino, ko spoznajo usmiljeno ljubezen Matere Božje, ko občutijo zveličansko radost, ki se jim cedí iz njenega češčenja, tedaj zlahkoma najdejo pot do Kristusa, in z veseljem sprejmó keršanske resnice. Sv. apostelj pravi, da imamo še terdnejšo, preroško besedo, na ktero, dobro storimo, če pazimo, kakor na luč, ki sveti na temnem kraji, dokler dan ne napoči in zjutranja zvezda v naših sercih ne vzide. Sv. pismo, beseda večne Resnice, ki je bilo poganom tako dolgo skrito in temno, to se jim svetlo pojasni pred duhovnim očesom, kedar se jim približuje Marijin dan, in Danica Marija v njih sercih vzide.

Ako tedaj prebiramo sporočilo misijonarjev, najdemo, da so si misijonarji vhod do poganskih dežel, vrata do serc nevernikov odklepali le po Mariji, in da se je od Kine in Japonskega do ravno najdenih otokov

Avstralije vpeljevanje keršanstva vselej pričelo s češčenjem Marijinim. Odtod pa tudi prihaja, da se spreobernjenci s tako navdušeno ljubeznijo Marije oklepajo, jo tolikanj radi kličejo, se tako srečne čutijo, kedar dobé ktero njeno podobo; da se molitve rožnega venca ne naveličajo, da v eno mer pobožne pesmi njej na čast prepevajo, takó da se njihovi glasovi milo topé s šumenjem drevja, jezera in morja! Odtod tudi prihaja, da se blagoviti nasledki Marijinega češčenja tako naglo in očitno pri njih kažejo, da so oni, ki so poprej ljudi malikom klali, z mesom sovražnikov se gostili, zdaj pohlevni kakor jagnjeta; da oni, ki so prej v najgerdobniših slastih živeli, in se po najostudnešem blatu strasti valjali, zdaj čistost visoko cenijo in deviški rod izrejajo.

Zatorej, kristjan! ako se ti smili nesrečni stan in žalostna osoda naših bratov, ktere pokriva še temotno poganstvo, oberni se k Mariji, k luči v razsvetljenje narodov, in kliči v njeno mogočno priprošnjo pri Bogu, da bodo tudi oni Gospoda spoznali, in kterega je poslal, Jezusa Kristusa. Mi darú, ki ga misijonarjem delimo, ne moremo tečnejšega storiti, kakor če mu pridenemo tudi molitev k nebeški Kraljici, ktere luč slednjo temoto prežene. In to bo tudi nam koristilo. Ko namreč prosimo, da bi Marija ko luč razsvetlila poganom noč, se bo ta svetloba tudi v naših sercih odlesketávala; ko zdihujemo, da bi drugi dar sv. vere po Mariji prejeli, bo ona našo vero oživila, pomnožila, poterdila. Zatorej: Zgodnja Danica! prosi za nas. Amen.

9. Svečan ali februar.

Sv. Apolonija, devica in mučenka.

Niso ne vsega besnega divjanja in kervavega preganjanja, ktero so morali verni v pervih stoletjih preterpevati, krive zgolj le okrutna povelja trinoških cesarjev, ki so se zmage in slave napihnjeni mislili že žive bogove na zemlji, ampak najhujši viharji zoper kristjane so bučali iz zaraščenega sovraštva poganske derhali do Kristusovega imena in njegovih spoznovavcev. Rimljani kakor tudi vsa druga malikovavska ljudstva, so bili vendar tako poterpežljivi, prizanašljivi in pohlevni proti inakovernim brezbožnijam, so spoštovali verske šege druzih narodov, in se nad tolikanj različnim ptujim bogočastjem nič niso spotikali. Le zoper kristjane so kipeli serda in zlobe, ker oni so jim bili lóčina, ki je vse bogove ko peklenske duhove sovražila in zametala, ki je le sebi spoznanje edino pravega Boga prilastovala; ki nezvesta svojemu narodu in svoji izreji vse vezí terga domačega in družnega življenja, in brez milosti vse ko vraže obsojuje, kar je bilo dedom častitljivo in sveto. Kristjani

so jim bili kakor odpadniki od naroda in domovine, ko brezbožniki, ki so se vsem bogovom izneverili, ko uporniki zoper svete deržavne zakone, ko izdajavci splošnega ljudskega blagostanja, ko sovražniki, ki v svojih ponočnih zborih le kovarne zarotbe kujejo in snujejo. Odtod tedaj serditost poganov zoper spoznovavce nove vere, odtod ljuto čertenje, ki je pri vsaki priložnosti v zapožaren plamen zabuhtelo.

2. Pa nikjer po širokem krogu rimskega cesarstva ta sovražnost ni bila hujša, kakor v Egiptu, v tej deželi stanovitnosti, v kteri sta poganstvo in ostudno malikovanje takó terdno in nepremakljivo stala, kakor piramide; v kteri so gorati spominki

in velikanski tempeljni skrivnosti polne starodavnosti ravno ko za večne čase podporo delali sramotivnemu malikovavstvu — v deželi tedaj, v kteri je bil slednji spremin, slednji odstop in popust od starih navad, slednje prosto gibanje duha smerti vredno hudodelstvo.

3. Že v prestarih časih keršanske cerkve je bila sv. Apolonija visoko češčena in sv. Dijonizi Véliki, takrat škof aleksandrijski, je popisal njeno mučenstvo v listu do Fabija antijohijskega takole: „Neki vražar v Aleksandriji je l. 249 svojim meščanom védeževal in prerokoval, da bode njih mesto velika nesreča zadela, ako ne pomoré kristjanov bogovom na čast. Tedaj so pogani planili nad kristjane, so je mučili in morili in menili, da s tem svoje bogove prav časté. Najprej popadejo necega starčeka, Metra po imenu, in ga silijo, da bi nespodobne reči zoper Boga govoril. Ker pa tega nikakor noče storiti, ga s kiji bijejo, mu obličje razmesarijo, ga poslednjič v predmestje pehájo in s kamenjem pobijejo. Na tó neko pravoverno ženo, Kvinto, v poganski tempelj vlečejo, in jo tam silijo, da bi krive bogove častila. Ker je kaj tacega za gnjusno imela, se branila in odvračevala, jo po tleh vlačijo in bičajo. Tako razmesarjeno zavlečejo v predmestje in ga s kameni potolčejo.“

4. „Za tem so vsi hruli v hiše pravovernih kristjanov, so je iz prebivališč izmetali, domove obropali, razrušili, premoženje ugrabili in odnesli. Poslednjič so vjeli tudi Apolonijo, gospó verlo pobožno in tedaj že nekaj priletno, so jo tako grozovito po licih bili in tako okrutno tolkli, da so jej vsi zobje iz ust izpadli, ker ni hotela krivih bogov moliti. Ona je glasno zavpila: „Jezus Kristus je pravi Bog; njega molimo.“ Njeni sovražniki pogani se razserdijo, v predmestji germado derv nanosijo, in se sv. Apoloniji grozé, da jo bodo zažgali, ako bi ž njimi vred ne hotela nespodobno od Boga govoriti. Ona pa neprestrašeno odgovorí: „Ali njemu bi se imela odpovedati, kterega sem si za ženina izbrala, — Jezusu Kristusu, kterega sem zmeraj ljubila? Tega pa ne! Mučite me, kakorkoli hočete, pripravljena sem vse poprej preterpeti, kakor svojega Jezusa zapustiti.“ — „Zdaj daruj našim bogovom, pri tej priči, ali pa te veržemo v gorečo germado!“ tako so vpili na njo. Sv. Apolonija pa si poprosi nekaj časa, kakor bi se hotela nekoliko premisliti — potem se jim naglo izvije, sama od sebe berzo na germado smukne in prostovoljno v ogenj skoči. Vsi ostermé, ko vidijo, da je ta devica hitreja iz ljubezni do Jezusa umreti, kakor oni sami jo umoriti. Naglo zgorí in kar njenih večih kosti ostane, te kristjani poberó in z veliko častjó ohranijo. Zunaj imenovanih mučencev je o tem preganjanji terpel tudi sv. Serapijon na svojem lastnem domu, kjer so ga mučili, mu ude polomili, s hišne strehe vergli in umorili.“

5. Tedaj je sv. Polona sama v ogenj skočila? Nekteri očetje keršanske starodavnosti so se na to dogodbo sklicovali in poleg nje terdili, da sme kristjan sam sebe umoriti, da uteče preganjanju in skrumbi; drugi učeniki pa so to po pravici tajili in so skušali djanje sv. Polone s tem izgovoriti, da je namreč ona le vsled posebnega Božjega navdihnjenja in gnanja sv. Duha tako ravnala; ladija človeškega serca se mora tako obračati, kakor piše veter Božjega Duha in tjekaj plavati, kamor jo valovi nesó, — da tedaj ni spodobno, čeznavadne reči z navadno mero meriti, in tehtati s tehtnico vsakdanjega življenja. — Mi pa se hočemo le na to imenitno okoliščino ozirati, da je Apolonija pač sama, vendar pa ne radovoljno v ogenj planila; da je ona le na zber imela, ali Kristusa preklinjati in tajiti, ali pa umreti, da je ona le storila, kakor je že na tisuče visoko češčenih mučencev pred in za njo storilo, ki so tudi brez vnanjega siljenja sami od sebe na germado stopili, divjim zverinam naproti šli, sami razgaljeni vrat ostremu meču nastavili. Apolonije prostovoljni skok je le prehitel silovito pahnjenje, in jo je poprej združil s tistim, ki je bil tukaj na zemlji njeno življenje, njena ljubezen — njeno vse.

Še dandanašnji verno ljudstvo sv. Polono na pomoč kliče, kedar hude bolečine v zobéh terpí.

Obrazuje se v deviški obleki s palmo in s kleščami v roki, ki zob deržé. Kar menda sploh njene muke na zobeh pomeni.

Hrepenenje po smerti in samomor.

Milí Bog! koliko je kristjanov, kteri si iz otožnosti nad svojim nesrečnim stanjem, iz žalosti nad svojimi nadlogami in svojim terpljenjem iz dna bridkosti polnega serca kličejo: O ko bi me vendar že konec bilo! Ko bi me vendar že smert rešila! — Kteri tako tarnajo, ti ne pomislijo, da so nesreče, bolezni, terpljenja in bridkosti le dozdevni, časni zlegi, ktere nam Bog pošilja, da bi nas za naše grehe kaznoval, ali pa nas poskušal; oni ne pomislijo, da brez križev nobeden ne more v nebesa priti; da nas ravno terpljenje in nadloga k Bogu pripelje, v brezskerbnem življenji pa se človek poleni, postane samopašen in Boga pozabi. In tudi s smertjo človek še ne najde pokoja. Kdor noče zdaj terpeti, moral bo pa na unem svetu. Saj je moral tudi Kristus terpeti in tako v svojo slavo iti. On je terpel in nam zapustil zgled, da tudi mi po njegovih stopinjah hodimo. Res, da so tudi svetniki velikrat po smerti hrepeneli, ali ta želja je izvirala iz njihove ljubezni do Jezusa in pa iz strahú, da bi ljubega Zveličarja z grehom ne razžalili. Zavoljo terpljenja in bridkosti ni še nobeden smerti klical; mar je vsaki le hrepenel po terpljenji, ga je iskal, in ko ga je bil deležen, ga je poterpežljivo prenašal iz ljubezni do križanega Jezusa.

Pravi kristjan tedaj si nikdar smerti ne želi, kedar je z bridkostmi, boleznimi ali bolečinami obiskovan; še manj pa jim uhita s samomorom. Bodi Bogu potoženo! da je nekteri človek tako spriden in zmehkužen in

nepomiseln, da sam svoje življenje konča, kedar ga kaka nesreča zadene, nadloga obišče, ali pa zavoljo velicih svojih pregreh nad milostjo Božjo obupa. Taki človek je čisto brez vere v Boga vsegamogočnega, brez zaupanja v Boga neskončno usmiljenega. On je naslednik Iškarjotov ki je bil obupal, in njemu tovaršijo dela v večnem pogubljenji.

Nikdo ne sme segati v Božje pravice: Bog nam je življenje dal in on edini ima oblast nad njim.

Slednji taki, zlasti hišni oče, ki se s samomorom dolžnostim svojim odtegne, stori bližnjemu krivico, ki je nikdar več poravnati ne more. Samomorec je ubežen vojak, ki je s straže utekel, predno je bila Božja volja.

Samomor je grozno hudodelstvo in taka gnjusoba, da samomorcem katoliška cerkev ostro odrekuje keršanski pokòp.

Duša keršanska! stoj torej terdno v veri in zaupanji v Očeta vsemogočnega in neskončno usmiljenega, kteri slednjemu grešniku, če se skesano k njemu oberne, milostivo odpusti, kteri ima vse lase tvoje glave preštete in vse v tvoj blagor ravná in obrača. Nikar v stiski ne obupaj, ampak verzi vso skerb na-nj, zakaj on zate skerbi, on te ne zapustí; in kedar si stanovitno preterpel in se do konca pogumno vojskoval, te pokliče ob svojem času v večni blagor, kterega je vsem obljubil, ki se njega bojé, njega ljubijo.

Molitev.

O moj Bog in Oče nebeški! dodeli mi milostivo, da v nobenih težavah svojega življenja ne zgubim zaupanja v Tebe, ampak da bom v vseh svojih potrebah se zatekel k Tvoji očetovski dobrotljivosti in ljubezni in vse križe in bolečine do konca stanovitno prenašal. Amen.

10. Svečan ali februar.

Sv. Školastika, devica.

Kakor je bil sv. Benedikt s svojimi redovnimi pravili že brez števila moškim skušen vodnik po potu pobožnega življenja, tako je njegova sestra Školastika na tisuče ženskam pot kazala v nebeško domovino. Ona je začetnica samostanskega življenja, je duhovna mati redovnih hčeri, ki so po Benediktovih pravilih čisto in sveto Bogu služile in kakor bele lilije in dišeče cvetice rastle na vertu Gospodovem, mati toliko devic, ki zdaj tam gori spremljajo Jagnje, kamor gre.

Školastika, s svojim bratom po duhu in sercu še tesneje sklenjena, kakor po rodu in kervi, vneta od njegovega svetlega zgleda, se že v zgodnji mladosti odpové vsem minljivim vžitkom

S. SCHOLASTIKA JABT.

in radostim tega svetá. Vse prednosti, ki jih je bila deležna po plemeniti kervi, po imenitnih sorodnikih, po bogastvu in lepi telesni postavi, so za njo le zató kaj vrednosti imele, ker jih je zamogla Bogu posvetiti, njemu v prijeten dar prinesti. Od njenega življenja in djanja v mladosti nam zgodovina nič ne sporočuje; berž ko ne je pri starših v Nurziji živela po navadi resnično keršanskih devic v tihi pobožnosti in domači samotnosti.

2. Čez nekoliko let, ko je Benediktovo ime že po vseh laških okrajinah slovelo, ko so visoki in nizki k njemu romali, spoštovanje svoje mu skazovat, ko so se od njega vstanovljeni samostani že sadonosno razcvetali, zapusti tudi Školastika svoj

dom ter gre blizo svojega visoko spoštovanega brata prebivat. Vsa vneta od blage priprostosti in lepote Benediktovih pravil in po svojih notrinah vsa polna gorečega hrepenenja po viši popolnosti, zbere nekoliko pobožnih devic in vstanovi z bratovo pripomočjó menda blizo Súblaka žensko samostansko družbo. Tukaj živí in dela mnogo let v duhu mirú in ljubezni; milo prijazno se ravná poleg posebnost sestrá, napeljuje in vodi njih serca ter njihovo življenje po modrih Benediktovih vodilih in zasaja raj nedolžnosti okoli sebe. Tiha priprosta modrost in neprenehano prizadevanje za rast v svetosti — v tem se giblje vse njeno življenje. Sčasoma k njej prihaja toliko devic in vdov, da se več duhovnih ženskih družeb v okolici zbere. Školastika je kakor mati, vseh učenica in oskerbnica, in je vodi z ljubeznjivo gorečnostjo in z modro sprevidnostjo. Tako jej v pobožni, sveti delavnosti urnega teka minejo dnevi in leta. Le redkokrat, večidel samó enkrat v letu, obišče svojega brata; tedaj se navadno snideta v hiši pod góro Kasinsko; pripovedujeta si, kaj sta doživela in skusila, kaj sta veselega vžila, žalostnega skusila, drugi pred druzim odpirata bogate predale serca, in se nasprotno tolažita ter okrepčujeta s sladkim upanjem lepšega in višega življenja, s presrečno večnostjo, kjer se neminljive neizrekljive radosti delé.

3. Enega dne pride Školastika zopet in k njej doli gre z učenci častitljivi brat ter jo sprejme z velicim veseljem in z bratovsko preserčnostjo. Potopita se v pobožne pogovore, pripovedujeta si, kar je veselega njima serce dvigalo, kar je žalostnega njima persi stiskalo, pripovedujeta svoje duhovne boje in zmage, skušnje in tolažbe; preobilnost misli in čutil jima v nezmanjkljivem govoru rekama dere iz ust. V hvali Božji in svetih pogovorih se nagne dan; skupaj zavžijeta pičlo večerjo ali od svetega pomenkovanja prenehati ne moreta, ker si imata še toliko povedati in poprašati; naposled vidita, da po zahodnjem nebesu že zadnji žarki večerno rudečico razlivajo. Tedaj Školastika serčno ginjena poprime bratovo roko in s čudno otožnim glasom reče: „O ko bi bila moja ločitev iz tega življenja enaka ločitvi tega lepega dneva; čutim, da že večerni mrak moje dni kliče v zatón — o tam ne bo nobene bolečine zavoljo ločitve, tam bomo vekomaj združeni živeli v svetlobi miru in zveličanja.“ — Ponočna temina se čedalje bolj razgrinja, zvezde na nebu se prižigajo in Benedikt se urno odpravlja na odhod: „Pozno je že; sestra, ostani z Bogom!“ Ali sestra ga zaderžuje, in milo prosi: „Oj ostani vendar in ne zapusti me to noč, da se do zjutranje zarije pogovarjava o veselji nebeškega raja. Saj se morda nikdar več ne vidiva!“ Benedikt jej prijazno zaverne to neprilično prošnjo rekoč: „Sestra, kaj govoriš, kaj od mene zahtevaš? Za-me se nikakor ne spodobi, zunaj samostana bivati po noči

— pusti me iti; bodi zdrava!“ Bilo je pa nebo tako jasno, da najmanjši oblak po zraku ni plaval.

4. Ko sv. devica sliši bratove odrekavne besede, molčé nagne glavo, položi roke na mizo in med sklenjene dlani obličje zakrije ter iskreno zaprosi vsegamogočnega Boga, da bi se njena želja spolnila. Komaj pa glavo vzdigne, glej, se v hipu černi oblaki privalé, zatemné lune svit in zakrijejo migljanje zvezd, grom bobní, blisk žari, strela šviga in taka ploha se vliva, da ne more ne Benedikt, ne bratje tovarši se z mesta premakniti in v samostan se verniti. Školastika namreč, ko je glavo na mizo med roke naslonila, je vire solzá po mizi točila, in ž njimi na jasno nebo ogromne oblake pridervila, zatvornice plohi odperla. In nekaj kasneje po molitvi je ta splav z viškega priderla, pak tako ob enem se je prošnja zgodila in ploha ulila, da je devica že med germenjem dvignila glavo. Tedaj mož Božji med gromom in treskom in splavi silno derečino, ko vidi, da se ne more v samostan verniti, jame tožiti in žalostno rékati: „Sestra, sestra, ti si za nevihto prosila. Prizanesi ti vsegamogočni Bog, kaj si storila?“ Ona pa mu odgovori: „Lej, prosila sem tebe, in me nisi hotel uslišati; prosila sem svojega Bogá, in on me je uslišal; idi zdaj ven, če moreš, in verni se v samostan.“ On tedaj, ker ne more iti izpod strehe, ker radovoljno ni hotel, mora prisiljen ostati. Ostaneta torej celo noč skupaj v molitvi, prepevanji hvale Božje in v nebeških pogovorih; o solnčnem vzhodu pa se ločita in se nikdar več živa ne vidita.

5. Za Školastiko je bilo to sveto pogovarjanje z bratom, zlasti o veselji zveličanih v nebesih, pripravljanje za smert. Premišljevanje in molitev so peruti, na kterih se duh k Bogu povzdiguje; na njih je tudi Školastika vedno bliže proti Večnemu se povikševala; počivanja v Bogu, tega ni doseči na zemlji, to nastopi le tam gori, kjer se žejni duh v morje svetlobe in spoznanja potopí, kjer hrepeneče serce v naročji večne Ljubezni počiva. — Čas njenega bivanja na zemlji poteče, in nebeški ženin jej kliče: „Zima je minula, cvetice so se prikazale v naši deželi in glas gerlice se sliši: Vstani, prijatlica moja, zala moja, in pridi, ker kronana boš.“ Čez tri dni vidi Benedikt, ko se kviško ozre, dušo svoje sestre, ločeno od telesa in spremljano od angeljskih korov, v podobi goloba proti nebu se povzdigovati. Veseli se tolikanje njene slave, s hvalnim petjem povikšuje vsegamogočnega Boga, in njeno smert bratom oznani. Neutegoma tudi jih pošlje, da njeno sv. truplo v Kasinski samostan prenesó in položé v grob, ki ga je bil sam za se pripravil, da, kakor ste bili njuni serci v življenji v Bogu zedinjeni, tudi njunih trupel ne loči hladni grob. Umerla je l. 543.

Obrazuje se v černi nunski obleki in nad njo bel golob proti nebu letí.

O druščinah in njihovih pogovorih.

Benedikt in Školastika sta sicer najrajša bivala v samoti, kjer sta iz občevanja z Bogom zajemala najslajšo tolažbo. Ali enkrat na leto se vendar snideta in pogovarjata, pa le zato, da bi drugi druzega za novo gorečnost vnemala. Zatorej je časi koristno, iti v druščino pametnih, pobožnih in učenih ljudi, ker se človek tam olikuje in mnogega naučí.

Ali, mili Bog! takovih druščin malo najdemo. Kaj se ljudje najrajši pomenkvajo? Od denarja, kupčije in dobička, od politike in novičarstva; od službe in plače; od psov, konj in gledišč; od plesa in lišpa; ali pa še uganjajo šale in spletajo obreke. In če tudi pogovori niso ravno pregrešni, vendar so večidel prazni in puhli in za duha in serce netečni.

Ni sicer mogoče, zmeraj le od Boga in svetih reči besedovati, tudi ne v eno mer le od učenih in imenitnih zadev se razgovarjati; vse ima svoj čas. Ali tega ne moremo dovolj obžalovati, da ravno sihdob smo že tako daleč zabredli, da po največih druščinah, bodi si visoke gospode ali priprostega ljudstva, za kaj nepriličnega in nesposobnega veljá, kedar jame kdo od Boga in svetih reči z ljubeznijo in spoštovanjem govoriti, ker ravno nasproti ima svet tolikanj rad, kedar se od Boga, od cerkve in služabnikov njenih derzno in nesramno govori, ali pa gerde laži o duhovnih in redovnih osebah trosijo.

Kaj je storiti?

Kjer nikar ni varno, od sv. reči ktero besedico spregovoriti, da bi se kakor Zveličar pravi, biseri pred svinje ne metali, nikar v take hiše in med take ljudí ne zahajaj. — Nekteri ljudjé sicer tudi sveto govoré, pa iz hinavske pobožnosti in zavoljo kacega dobička; ti naj te nikar iz uma ne denejo. Govôri odkrito in pošteno, kar imaš na sercu, ako meniš, da tvoje besede ne bodo bob v steno.

Kakošen razloček da je med druščinami in njihovimi pogovori, spoznamo lahko po tem, kedar v druščini nagla smert koga zadene. Kedar namreč v takovi druščini mertud koga udari, da se pri tej priči mertev na tla zgrudi, v kteri so veseli bratci šale in norce uganjali in s krohotanjem je začinjali — tedaj nas velika groza obide; večo tolažbo pa občuti človek, kedar sliši, da se je taka nesreča zgodila med pametnimi in pobožnimi pogovori.

Kristjan! kar govoriš, govori tako, da bi to, ko bi se napisalo, vsi ljudjé lahko brali.

Molitev.

O moj Jezus! obljubim Ti, da se hočem slednje slabe priložnosti posebno pa slabe druščine ogibati, in med ljudmi le take besede govoriti, ki so Tebi na čast, meni pa in drugim v podučenje, tolažbo in zveličanje. Amen.

11. Svečan ali februar.

Sv. sedem začetnikov reda služabnikov Device Marije ali servitov.

Kdor raste v pobožnosti do Matere Božje, raste v vsem dobrem. Časa bolje obračati ne more, in varniše ne skerbeti za večnost. Nič nam nad našo preblago Materjo ljubezni do nje bolj ne vnema, kakor njene žalosti. Res, veselja in straha pobešamo oči, kedar se žarna luč njenega prečistega spočetja z vso nebeško svetlostjo nad nas razliva; res, s stermečim spoštovanjem merimo njeno povikšanost do časti Matere Božje; res, z veselim občudovanjem nas napolnujejo vse njene oblagodarjenosti, ker so last naše Matere. Ali sčasoma se vendar utrudimo zmeraj zreti le v razsvetljeni nebeški obok. Še celo srebernati robi oblakov težko dejo našim očém in kmalo iščejo hladila po prijetni zelenjadi zemlje. Lepa je luna, kedar z rožnatim zlatom svoje okrožje na nebu presvita, ali mileja je njena svetloba za naše bolno, otožno serce, kedar se zliva čez goro in plan, nad dereče vode in sinje morje. Zakaj zemlja je vendar le domovina, po kteri se človeku pri vseh nezgodah in nadlogah jame tožiti. Zatorej občuti naša pobožnost, ko je po razumnem bogoslovskem razlaganji lepote Marijine v njenih previsocih skrivnostih spregledovala, nekako trudnost. Kakó torej pa po dolgem premišljevanji njenega brez madeža spočetja ljubezen iz vseh votlin našega serca kipí, če mislimo na tisto žalostno Mater, ki je s prebodenim sercem in s kervavo oškropljenimi rokami stala pod križem. Res da! utegnemo se veselja jokati nad njenim veličastnim prestolom v nebesih; ali to niso solzé, kakoršne zamoremo ž njo pretakati na gori Kalvariji; one nam ne delajo enacega pokoja, enacega mirú. Ko vidimo njeno sladko žalostno obličje, po kterem se razgrinjajo mraki materne bridkosti, ko vidimo po bledih licih teči grenke solzé, vidimo pokojnost njene neznanske bolí in vidimo njeno modro ogrinjalo, o! tedaj se nam zdi, kakor bi zgubljeno zopet našli, in kakor bi bila ona vsa druga Marija, kakor tisto častito čudo na nebu, zdi se nam vsaj, kakor bi bila ona vse bolj prava Mati za nas na nizkem verhu Kalvarije, kakor na svetlem kraljévem sedežu v neizmernih nebeških višavah. Plameneča čutila puhté proti njej z novo ljubeznijo iz doslé nerazkritih serčnih globin njenih otrók, ki tam na sámoč stoječo Mater svojo kakor z derečo reko oplivajo, ravno ko bi jo hoteli z neusušljivim studencem solz preskerbeti in jo

z visoko široko mejo, ki jo je ljubezen zgradila, braniti zoper vsaktere napade nove bridkosti. Vsa ljubezen njenih otrok se zbira okoli nje, stoječe pod križem v morji bolečin. Tam je naše porodišče, tam smo njeni otroci postali. Zatorej jej nobena pobožnost, nji na čast opravljena, ni tolikanj prijetna, kakor pobožnost do njenih sedem žalost. To je ona jasno pokazala, ker je sama vstanovila red služabnikov Device Marije in sicer v ta namen, da bi serca vseh vernikov vnemal za počeščevanje žalostne Matere Božje.

2. Živelo je v začetku 13. stoletja med druzimi veljaki v Florenciji sedem po rodu in bogastvu, še bolj pa po svetosti imenitnih mož, ki so Devico Marijo posebno goreče častili. Ime jim je bilo: Bonfili Monaldov, Bonajunkta Manetov, Manet Antelenski, Amidej Amidejski, Uguči Ugučijonov, Sostenej Sostenejski in Aleš Falkonijerski. Takratni hudi prepiri in rázdori po Laškem so te može v serce boleli, in toliko hudobijam v okom priti je bila vsa človeška moč preslaba; zatorej se k Bogu obernejo in Devico Marijo pomoči prosijo. Bila je v Florenciji pobožna družba, ktere udje so si posebno prizadevali Marijino čast povikševati. Med njimi je bilo tudi teh sedem tovaršev, ki so Marijine praznike z vso slovesnostjo obhajali. Ko leta 1233 god vnebovzetja Marijinega z iskrenim hvalnim prepevanjem posvečujejo, glej! prikaže se jim nebeška kraljica sama v prečudni svetlobi in rajski lepoti, vlije v njih serca neizrekljive radosti ter jim reče, da naj svet, njegove časti in vse premoženje zapusté in se v vsi čistosti in z vso gorečnostjo njeni službi posveté, čeravno ne razodene, zakaj jim to storiti velí. Devica premodra namreč hoče poprej vse priprave oskerbeti, ki jih je treba za namenjeno imenitno delo. In kako spolnijo ti izvoljeni možjé povelje, ktero so slišali iz njenih lastnih ust? Ko se s svojim škofom dobro posvetvajo, razdelé premoženje med uboge, svetu svetne skerbi prepusté, ogernejo si ude z grudávo ráševino, in z revno spokorno obleko pepelnate barve, ter se na dan rojstva Marijinega umaknejo daleč od mestnega hruma v uborno kmečko hišico, da bi tam v viši svetosti živeti začeli, na dan, ko je preljubljena Mati v umerljivem telesu zagledala luč sveta. Tam z ostro spokornimi deli, z gorečo molitvijo in z druzimi pobožnimi vajami vkladajo vogelni kamen za velikansko stavbo, za ktero je Devica Marija sama obris naredila.

3. Kedar so po kacih opravkih v mesto prišli, je ljudstvo skupaj vrelo, in jim veliko svoje spoštovanje skazovalo. Tako namreč je Gospodu dopadlo delo pospeševati. In med množico so dojenčki na maternem naročji klicali: „Glejte, tam gredó služabniki Device Marije, tam so služabniki Matere Božje!“ To čudo se ponovi o raznih priložnostih in sv. Filip Benici je tudi tako klical. Bil je takrat pet mescev star in kasneje prezala dika

ravno tega reda, ki ga je mnogo razširil. Gibanje, ki je vsled tega čuda med ljudstvom vstalo, je bilo tolikošno, da jih je kar trumama hodilo obiskavat v njih ubornih celicah. To pa je ponižnim samotnikom težko djalo. Presveta Devica, ki je izveršitev tega dela na-se vzela, odkaže jim še bolj odljudne kraje na visoki gori Senariju, tri milje od Florencije, da naj se tje gori umaknejo motilni gnječi. To storé 31. maja 1234. Tam premodra Devica skozi 7 let teh 7 stebrov, na kterih naj njena stavba sloní, proti terdni popolnosti vodi. Pride leto 1239; tedaj jim po milem čudu razodene, da je prišel čas, da se poslopje nad vloženo terdno podlago kviško dvigne. Zgodi se namreč, da terta malo pred zasajena veliko in sicer prav lepega grozdja obrodí. In Ona sama ondašnjemu škofu to skrivnost razloži z besedami Sirahovimi: „Jaz sem kakor terta sladek in dišeč sad rodila, in iz mojega cvetja je častit in obilen sad.“ (24, 23.) Pové, da hoče s temi 7 možmi redovniško družbo vstanoviti, ktera naj se edino le povikšanju njene časti posveti. Vsled tega razodenja pomnožé ti tovarši svoje molitve in poste, da bi Marijo nagnili, da bi jim še bolj na tanko svojo voljo naznanila. Res, ko véliki petek tistega leta 25. marca, tedaj na dan včlovečenja Sina Božjega s prav pobožnim duhom premišljujejo bridko terpljenje njegovo pa tudi grenke bolečine, ktere je Devica Marija ta dan občutila, se nebesa odpró in iz njih stopi prevzvišena Kraljica, spremljana od neštevilnih angeljskih korov. Na njenem obličji kraljuje ljubezen s svojimi bolečinami, in milina polna žalosti. Eni angelji nesó mučilno orodje, eni pa druga spomnila, eni so deržali nekaka černa oblačila, in eni so nesli bukve s pravili sv. Avguština; eden je dvigal škit, na kterem je bilo z zlatimi čerkami zapisano: „Služabniki Marije,“ in eden naposled prekrasno palmo. Devica pa reče pobožnim možém: da je njena volja, da se vstanoví samostanska družba ali red, kteri bodi namemba, sebe in ves človeški rod s premišljevanjem terpljenja Jezusovega in njenih žalost posvečevati, da odložé dozdanjo spokorno obleko, in v spomin njenega groznega terpljenja zanaprej to černo halo nosijo. Izročí jim pravila, po kterih naj živé in imenuje novo družbo „red služabnikov Marijinih, in ko jim, ako bodo na tanko spolnovali njena povelja in zapovedi njenega Sina, obljubi večno zveličanje, ktere je tista palma pomenila, — zgine.

4. Zvesto in na tanko dopolnijo služabniki Marijini, kakor jim je bilo razodeto, in ko leto svojega novinstva dostojé, storé večne zaobljube v tem redu živeti; njih škof je posveti za mašnike razun Aleša, ker se je branil iz ponižnosti in je hotel drugim kakor brat služiti. Papež Gregor IX. poterdi novo družbo in Bonfili jej je postavljen za glavarja. Njih veselje je bilo zdaj na tem svetu doveršeno, ali Božja volja je bila, da bi luč njih

svetega življenja tudi druzim svetila. Bogati in ubožni, gosposki in kmečki ljudjé zdaj romajo na Senarsko goro, svetih mož za svet popraševat in se njih molitvi priporočat; mnogo mladenčev jih prosi, naj je vzamejo v pobožno družbo. Ali red ima še skušnje prestati. Pozneji papež Inocenci IV. je imel dokaj nepokojne skerbi zastran vstanovljenja in poterjenja tega čudno novega reda servitov. Več namreč malopridnih in spačenih redov je takrat po katoliški cerkvi rogovililo in homatije in zmešnjave napravljalo. — Zatoraj se je papežu prav treba zdelo preiskati, ali morda tudi ti nedavno v Florenciji vpeljani serviti niso ravno take malopridne verste. Naročí toraj sv. Petru mučencu, dominikanu, to reč preiskati. Prikaže se temu preiskovavcu Mati Božja sama. Vidi namreč visoko goro vso s cveticami obsejano, vso svetlo in žarečo, verh nje pa sedí Marija in angelji jej cvetlične vence podarujejo. Naposled jej prinesó sedem prav lepih limbarjev, ki je za nekaj časa vtakne v njedro, potem pa si je kakor venec okoli glave oplete. Razodene se sv. Petru, da teh sedem limbarjev je ravno tistih sedem vstanoviteljev novega reda servitov, ktere je bila navdihnila, da ta red vstanové na čast njenih sedem žalosti, ki je je v življenji, terpljenji in smerti Gospodovi terpela.

5. Po tem očitnem poterjenji Božje volje, da se novi red širi in množi, oglaša se za-nj čedalje več novincev. V Florenciji se vstanovi pri prekrasni cerkvi „Oznanjenja;“ tukaj je redu tekla druga zibel, ker od tod se je po širokem svetu razprostiral. Kakor je pa vseh sedem bratov za slavo svojega sv. reda skupaj skerbelo, tako je tudi slednji svoje posebne čednosti in zasluženje imel. Pervi glavar Bonfili, poseben častilec Matere Božje, vlada družbo 23 let, jo močno razširi, tudi za ženske redovnice samostan postavi, in l. 1262 ko samotarec umerje. Drugi — Bonajunkta — sloveč zavoljo svoje velike svetosti in darú prerokovanja, kteri, čeravno visocega stanú, se ni sramoval za brate 23 let vbogajme prositi, umerje po dveletnem vladanji l. 1258. Manet, v sv. pismu čudno učen, zna tudi najterdovratniše krivoverce kaj krepko zavračati. Pošlje redovnike na Francosko in se eno leto za srečno smert pripravlja. Amidej, vikši senarskega samostana, mnogo bolnikom s svojo molitvijo pomaga. Uguči se sveti v posebni pohlevnosti in poterpežljivosti. Sostenej s svojo zgovornostjo veliko imenitnih naslednikov pridobí in zavoljo njegove modrosti se celó francoski kralj ž njim posvetuje. Alešu pa je bila ponižnost najljubša, in druzim služiti njegovo največe veselje. V vednem postu doseže 110 let in poslednji med začetniki tega reda umerje l. 1310, ko je, kakor terdijo serviški pisatelji, družba že se bila narastla nad 10.000 udov, brez mnozega števila ženskih redovnic, „mantelate“ imenovanih, in brez neštevilnih obojega spola udov tretjega reda.

Sv. Filip Beniski pa, peti glavar, je bil krona tega reda v njegovem začetku, in ga je razširjal po Laškem, Nemškem in Poljskem in drugod posebno s pripomočjo Ugučijevo, kterega svetle čednosti so svet silno v ta red vabile. — Mnogo udov njegovih je dosegalo visoke častí in slovelo zavoljo učenosti. Serviti, čeravno po prav obljudnih mestih še dandanašnji naseljeni, vendar ne pozabijo, da so se v puščavi rodili, in da so njihovi pervi očetje na goličavem verhuncu Senarskem svoje dni sklenili; zatoraj tamošnji redovniki še dandanašnji v ostri spokornosti živé in mnogo njih, ki so svoja čversta leta po samostanih velicih mest preživeli, se na stare dni v to samoto umakne v duhoven počitek, tako da senarska gora zmeraj po 30—40 tacih serviških puščavnikov šteje. Po našem cesarstvu imajo samostane na Dunaji, po Tirolskem več, v Peštu in v Jageru (Erlau).

Moč pobožnosti do žalosti Matere Božje.

Čeravno so Bogu vse pobožnosti prijetne, utegne mu vendar ta ali una bolj prijetna, bolj z milostmi obdarovana biti. Malo pobožnostim pa je Bog toliko obljubil kakor tej. Vemo namreč, kako mogočna pripomočnica do milost nam je preblažena Mati in naša pobožnost do nje se mora ravnati ali po njenih žalostih ali po njenih radostih. V veselji svojem je Marija, kolikor pravi sv. Sofroni, naravnost dolžnica svojega Sina, v njenih žalostih pa je v nekakem pomenu Sin njen dolžnik. Sv. mučenec Metodi ravno tako uči. Zatorej je ona, če smemo tako besedovati, Sinu s svojimi žalostmi prav za dolžnost naložila, vse jej dopolniti, vse dovoliti, česarkoli ga prosi, je ž njimi pri Sinu pravico in moč zadobila, vse doseči, česarkoli želi. Pa pustimo z nimar to dolžnost, le pomislimo serce Jezusovo in njegovo neizmerno ljubezen do Marije in neznanske bolečine, ki je je sam terpel, zraven pa videti tudi njo v toliko bridkost potopljeno: tedaj ne moremo ne en trenutek dvomiti nad posebno močjó, ki jo ima pred njim pobožnost do njenih žalosti; pobožnost, ki jo je sam pričel, pobožnost, ki je bila resnično poseben del njegovega na veke hvaljenega terpljenja. Zvábimo ga k sebi, kedarkoli začnemo misliti na žalosti njegove Matere. Kakor pravi sv. Anzelm, tiste celó prehiteva, ki je pobožno premišljujejo. In — ali nobene mogočne podpore z nebes ne potrebujemo? Koliko nam je še storiti in doveršiti nad svojo dušo, in kako malo se je še le zgodilo! Kako po malem še le smo izkoreninili svoje poglavitne strasti, kako po pičlem zaterli svoje priljubljene grešne navade! Kako dremoten, poveršen je duh naše molitve, kako otročje strahopeten je duh naše spokornosti in kako le memogredoče je naše združenje z Bogom! Kreposti nam je treba, serčnosti, stanovitnosti, terdnosti in bolj iskrenega prizadevanja po nebeških rečeh. Ob kratkem: naše dušno življenje potrebuje močí in krepke podpore. In tukaj je pobožnost tako jedernata in zdatna in najbolj pripravna, to moč nam podeliti, bodi si zavoljo možatih sklepov, ki je v našem duhu varí in kuje, bodi si zavoljo velike veljavnosti pred sercem Jezusovim. Kdo, če premisli, svetnike, in vidi, koliko dušne koristi jim je ta pobožnost obrodila, v nebesih za-nje storila, se je ne bo z veseljem poprijemal in čedalje bolj je v sebi netil?

V zadevah tega sveta, v pozemeljskih ozirih stanovitnost s starostjo prihaja; v duhovskih rečéh se ravno narobe godí. Oh, le gorečnost je tukaj stanovitnost, ali ta velikrat le trenutke terpí. Če smo nekaj let po svojem umérjenem potu hodili, kar začnemo trudni prihajati in pešati. Naše lepe navade začnó hlapneti, kakor se pri vretenu zgulijo zobjé in nočejo več poprijemati. Naše življenje začne neredno postajati kakor kóla poterta. Pri vseh rečéh, ki stojé na nizki stopnji vrednosti, tu je moč navade krepka dovolj, da se smemo nanjo zanašati; ali v najboljših rečéh, v naporih, v bojih, v sterpežnosti in stanovitnosti se zdi, da prihajamo čedalje bolj omahljivi, čmerni, neredni, nestanovitni, ob kratkem, čedalje slabeji. Še huja slabost, kakor una v mladosti, nas zopet napada; huja, ker nimamo toliko upanja, da se bo pogubila; huja, ker bi bil mógel čas staro slabost že ozdraviti, in glej! ravno čas to slabost zopet rodi; huja, ker nas bolj v zanimarnost zazibava; zakaj privadili smo se tej misli, da smo že v mladosti preveč poskusili in da nas premetena prevdarnost zavrača na niže višave, po kterih pihljajo bolj rahle sape in je v milejem zraku lože dihati. Ali ne čutijo nekteri izmed nas, da svet za nas toliko bolj mikaven biva, kolikor mi stareji prihajamo? To je sad mlačnosti! Starost pozabi veliko reči, ali gorjé, če se jej skerha terdna volja, pozgubí upanje! Pokoj je veliko vreden, je velika potreba za starost, ali vendar se ne smemo vleči, dokler nam ura za to ne bije. Oh, kolikokrat je ognjevita mladost sredi življenja svet za rahlo posteljo poravnala, in če se je naposled svet izpod nje izmaknil, kam je padla? Tedaj, ali živimo in se gibljemo le v tihotnem domačem krogu, ali se sučemo med vertinci hrumečega svetá, zmeraj moramo v duhu Marijinem z Jezusom živeti, ako ne — smo zgubljeni. Učimo se tega v rastoči pobožnosti do njenih žalosti. Če se vležemo, da bi nekoliko počivali, o kako lahko se pregovorimo, da smo se le za malo časa položili in da ne bomo zaspali. Pa če le glas te preginljive dogodbe žalosti Marijinih v naših ušesih zadoni in terka na duri našega serca, se bo pocedil v nas vedno tekoč studenec, ki nas bo najbolje čistil vsega natvezovanja na svet. Ohlapnenje mogoče ne bo, in znimarnost do nebeških reči neznana prikazen; čutili bomo, da bi bil za nekaj časa pokoj prijeten, ali to skušnjavo bomo z zaničevanjem in z nejevoljo prepodili. Marija nas bo učila stati pod križem! —

12. Svečan ali februar.

Sv. Melecij, škof.

Vnanje telesne nevarnosti, kakor ogenj, voda, zverine, niso tolikanj za človeka pogubljive, kakor notranje, kakoršne so razne bolezni. Če sto in sto ljudí po vnanjih nezgodah smert zadene, je meč poseka, voda potopí, umerje jih na milijone za raznimi boleznimi. Tako se godí tudi s Kristusovo cer-

kvijo. Kolikor so jo judje in ajdje tudi preganjali, to ni bilo za-njo tolikanj nevarno, kakor pa znotranje hibe, verski razdori, ali krive vere. Čez 300 let so jo judje z ognjem in mečem pokončavali, in čeravno je bilo brez števila kervavih mučencev, vendar njih duša zraven ni nobene škode terpela. Tedaj pa po minulih preganjanjih vstane kriva vera v cerkvi, ktera po cele dežele od prave vere odcepi in vendar so ljudjé mislili, da resnico terdijo. Tri sto let po Kristusu začne mašnik Arij učiti, da Jezus Kristus ni pravi Bog, ampak le pervo in najviše od Boga vstvarjeno bitje. Veliko se jih tega nauka poprime, celó cesarji in nekteri škofje so ga terdili in preganjali tiste, ki so zvesti ostali katoliški veri, da je Jezus Kristus pravi Sin Božji in Očetu svojemu v vsem enak. O tem času je živel Melecij, kterega spomin keršanski svet danes obhaja in čeravno se smejo na-nj obračati besede sv. pisma, da je konec govora boljši ko začetek, ki veljajo sploh od človeškega življenja, pridobil si je vendar on s svojim poznejim bojevanjem in terpljenjem za vero toliko zasluženja, da ga šteje cerkev med najslavniše spoznovavce Jezusovega imena.

2. Melecij je bil iz imenitne ródbine v Mitilenah na malem Armenskem in je zgodaj razodeval pobožno serce in pa iskreno ljubezen do zveličanskih naukov. Še bolj ko po častitem rojstvu se je svetil v svoji preljubeznjivi prijaznosti in pohlevnosti, v svojem čistem življenji in v resnični pobožnosti, brez madeža v djanji — je bil dobrotljiv in pravičen, mil in resnoben, ponižen in ponosit; mir Božji mu je žarel na obličji in iskrena ljubezen mu poseva iz oči; na čelu mu lesketá čista nedolžnost in na ustnicah mu šepta milo detinsko smehljanje; njegove roke so vedno pripravljene dobrote deliti in blagoslov rositi — združeval je v sebi vse čisto človeške in prav keršanske čednosti v redki popolnosti. Tako si je pridobil ljubezen ljudstva in priserčnost vseh dobrih in blazih, s kterimi koli je bil v kakem občevanji. L. 357 je bil izvoljen za škofa v Sebastah v Armeniji. Ali izročene ovčice so bile tako terdovratne, nepokorne in uporne, da je pastir z veliko bridkostjo zapustí in gre v Berejo v Siriji tihotno samovat.

3. O tem času, 360 ali 361 je bil izpraznjen velikoškofijski sedež v Antijohiji. Pri novi volitvi storé spravo Arijani in katoličani in vsi glasovi so za Melecija. Arijani ga štejejo za svojega, ker je bil zmeraj prijazen ž njimi in morda tudi, ker on svoje verske izpovedi ni bil dosihmal še na tanko in določno očitno obznanil; katoličani pa, ker so po njegovem posebno pobožnem življenji in njegovi preserčni ljubezni do Zveličarja sodili, da je terdno pravoveren. O doveršeni volitvi se tedaj javna listina napiše in cesar Konštanci sam ga povabi, da zasede škofijski prestol. O prihodu ga z nenavadno slovesnostjo sprejmó. Vsi zbrani škofje, vsi duhovni, skoro vsi mesčani mu gredó

naproti, celó judje in ajdje se vmes gnjetejo, da bi videli moža, o kterega čudovitih lastnostih in visocih čednostih se je gnala tolikanja hvala. Poleg volje cesarjeve govori čez nekoliko dni več škofov o besedah: „Gospod me je vstvaril v začetku svojih potov“ (Preg. 8, 22.) Obračali so te besede na Sina Božjega in so je bolj ali manj tako vili, da je On, čeravno v višem pomenu, vendarle vstvarjeno bitje. Tedaj pa nastopi Melecij in pokaže v jasnem in natančem govoru, da te besede niso obračati na Sina Božjega, ampak da veljajo od modrosti Božje, ki se je razodevala v začetku stvarjenja, in je katoliški nauk, da je Sin Očetu v vsem popolnoma enak, tako krepko in očitno zaterdil, da so pravoverni točili solze veselja in da se je veliko omahljivih povernilo k zveličanskemu nauku, da je Kristus pravi Bog. Sovražniki resnici pa škripljejo z zobmi, da so se nad Melecijem tako premotili in z zvijanjem in natolcevanjem nič moškega cesarja napravijo, da sv. škofa že čez 30 dni po nastopu v prognanstvo zapodí Ko ga cesarski oblastnik na svojem vozu iz mesta pelje, razdraženo ljudstvo skupaj vre, in vojake in oblastnika s kamenjem naderví. Melecij pa oblastnika s svojim plaščem zakrije in ljudstvo k pokorščini in mirovanji opominja. Komaj ga pripeljejo v Samózato, kamor je bil pregnan, že ga opravljajo, da ga niso zavoljo tega, ker je vero branil, ampak zavoljo drugih prepirov na ptuje pognali. Celo Hieronim je mislil, da so ga zavoljo nespodobnega obnašanja odstavili.

4. Zdaj se je verstilo v Antijohiji več arijanskih škofov, ali katoličani se jim niso hoteli uklanjati, in ne ž njimi občevati. Pa tudi med katoličani se začne žalostno razdirati. Krepka čeravno manjša stranka je ostala zvesta že pred leti odstavljenemu, pa zdajci tudi že mertvemu škofu Evstátiju in je terdila, da Melecijevo izvoljenje ni bilo veljavno, toraj tudi nično, ker so posebno Arijani zanj glasovali. Vse besede, da bi se z drugimi katoličani zedinili, so terdovratno odbijali in so sami za-se svojo Božjo službo opravljali. Drugi katoličani pa so se pregnanega škofa Melecija deržali s tako zvesto terdnostjo in s tako navdušenim spoštovanjem, da so svoje otroke po njegovem imenu nazivali, da so njegovo podobo ko kipe iz vsaktere tvarine, ko slike vsaktere verste po svojih poslopjih in sobah postavljali, njegovo ime napisávali na posode in orodje, in je zarezavali v svoje pečatnike, da bi je pač vse ljubljenega Melecija spominjalo. Ni ga zgleda, da bi bil v starodavnih časih kteri še tako slavit mož enako čezmerno častitovanje vžival, kakor ga je Melecij med svojimi ovčicami. — Ali ti žalostni razdori v cerkvi Antijohijski, v zibeli keršanskega imena, niso samo Meleciju, ampak vsem, kteri so edinost cerkve ljubili, veliko žalost napravljali. Najbolj imenitni, najbolj goreči škofje si prizadevajo, da bi je poravnali. Zbrani škofje v Aleksandriji so si to po-

sebno namenili. Ali terdnoverni sicer, pa zavoljo svoje hudournosti večkrat v nespametno ravnanje zapeljani škof Lucifer Kalaritanski gre sam v Antijohijo, in sam z vso svojo imenitnostjo in veljavnostjo edinost sklepa, toda Evstatijani ostanejo terdi ko skala. Zdaj si izmisli ta nesrečni pripomoček, da jim njihovega glavarja, sicer pa vse hvale vrednega mašnika Pavlina za škofa posveti. Malo potem, o carovanji Julijana odpadnika, se verne tudi Melecij iz prognanstva. Tedaj sta dva katoliška škofa stolovala v Antijohiji: Melecij je bil od vzhodnje, Pavlin od zahodnje cerkve pripoznan za pravega škofa. Nadloga toraj je še veča. Cesar Valent, iskren Arijan, ki je pravoverne preganjal, Melecija, ker se mu ustavlja, zopet in zopet prežene. Tako mora sv. pastir trikrat bežati od svoje čede, ker je stanovitno terdil katoliško vero. In to je silno množilo žalost, ki jo je v sercu prenašal zavoljo zapuščene svoje cerkve.

5. Valent pade na vojski in Gracijan, zopet dober katoličan, poprime za deržavne vajete. Zdaj, l. 378 se verne pastir, kteremu je dolgo prognanstvo že lase pobelilo, k svoji čedi in z nepopisljivim veseljem ga sprejmó. Srečen je bil, kdor je saj od daleč mogel slišati njegov glas in videti njegovo obličje, pravi Krizostom. Njegova serčna želja je zdaj, kakor je bila vselej: mir! Melecij stori tedaj škofu Pavlinu ponudbo rekoč: „Brat! Gospod ovčic je meni in tebi vsacemu en del njih v varstvo izročil; vse imajo eno vero; združiva je torej vse v en hlev in pasiva je s skupno skerbnostjo in ljubeznijo. Glej! škofov sedež v Antijohiji je prostoren dovolj, vsediva se oba na-nj in položiva bukve sv. evangelija med sé. Ako Bog mene pred teboj pokliče, ostaneš ti edini pastir, če tebe prej, ostanem jaz.“ Pa Pavlin le v drugo ponudbo privoli, in razkolnost ostane, pa vendar se nekoliko tolaživnega upanja posveti.

Proti koncu svojega življenja je bil poklican na cerkven zbor v Carigrad. O tem času (381) je prav goreč katoličan cesarski prestol zasedal — Teodozi Véliki. Ta je malo dni poprej, predno je bil za cesarja izvoljen, videl Melecija v sanjah, kako ga je s cesarskim plaščem ogernil in kronal. Melecija pa Teodozi ni poznal po obrazu. Zatoraj zapové, da, ko pridejo škofje na cerkven zbor, mu Melecija, škofa antijohijskega, nihče ne sme pokazati, da hoče sam videti, ali ga bo poleg sanj spoznal. Ko pridejo škofje vsi skupaj k cesarju, Teodozi v hipu Melecija spozná, hiti k njemu, ga objema, poljubuje ter očitno svoje sanje pové. — Melecij, med zbranimi najimenitniši in najslavniši, je v zboru pervosedoval, in je s svojo pohlevnostjo in ljubeznjivostjo vseh serca nagnil do mirnega in prijateljskega posvetovanja — to je bilo njegovo poslednje delo!

Med zborom doverši svoja leta in svoje zasluženje. Škofje ga objokujejo z bratovsko ljubeznijo, ker so čutili, koga so zgu-

bili. Častitljivo truplo je bilo v Antijohijo preneseno in z veliko sijajnostjo v cerkvi sv. Babila v rakvo položeno.

Edino prava vera.

Nekteri ljudjé tako malo vedó, kaj se pravi s Kristusom delež imeti, da blodijo, da je vse eno, ali je človek Jud ali Turek, ali kristjan ali pogan, da le pošteno živi. Taki ljudje so prav za prav sami še pogani, vsaj kristjani niso, ker ne verujejo, da zamoremo le po Kristusu zveličani biti. Mučenci so pokazali, da moramo raji svet zapustiti in tudi kri preliti, kakor pa keršansko vero zatajiti, ker je ona največe dobro. Pa tudi med tacimi, kterim se keršanske vere treba zdi, jih je mnogo, ki vgibljejo, da ni veliko mar, ali se kaj od katoliške cerkve odstopi ali ne. Tem naj zgled sv. Melecija pokaže, kako se moramo zvesto, skerbno in stanovitno naukov katoliške cerkve deržati. Kakor vemo, so pred 300 leti Luter, Kalvin itd. velike razdore napravili, in so se od katoliske cerkve odkerhnili. To odcepljenje od cerkve pa ne more ne Kristusu dopasti in ne v zveličanje biti odcepljenim. Kristus hoče, da je le en pastir in le ena čeda. On je glava cerkve; ena glava pa ne more dveh ali treh teles imeti; zatorej zamore Kristus le glava katoliške cerkve biti, ker ona je bila zmeraj, odločene spake pa so še le kasneje se rodile. Tako tudi sv. apostelj Pavel v 1. listu do Timoteja (3, 15) imenuje cerkev steber in terdnost resnice; zatoraj se mora v tisti cerkvi resnica iskati, ki je stala že od aposteljnov sem, ne pa pri tisti, ki sta jo še le Luter ali Kalvin stesala. Nobenega nočemo pogubiti; vendar pa ne more vse eno biti, ali je človek vseh naukov in zakramentov deležen, ki jih katoliška cerkev uči in deli, ali pa če veliko njih zameta in ne prejema kakor protestantje. Na vsako plat je nesreča za drugoverca, da ni ud katoliške cerkve. Utegne se sicer s tem izgovarjati, da ni bil drugač podučevan. Ali s čem se bo katoličan izgovarjal, ki pravo vero in obilnost milost, ki mu je katoliška cerkev v sv. zakramentih ponuja, zameta ali vsaj zanikerno v tej reči ravná? Res, poterpežljivi moramo biti proti drugovernim, in ravno zato svojo pravo vero v veči ljubezni razodevati, ker je Gospod sam rekel, da se v tem spozna, da smo njegovi učenci, ako se med seboj ljubimo. Nikdar pa ni dovoljeno, zmote drugovercev terditi. Zatoraj je velik greh, ako v namešanem zakonu katoliški del privoli, da se otroci po luteransko izredé, ker s tem tako rekoč on sam katoliško vero zataji. In ker je prava vera tolikanj imenitna reč, tudi ne hôdi luteranskih pridig poslušat, ne kupuj tistih ponujanih dobrokupnih luteranskih bukvic, tudi ne išči službe po luteranskih hišah, zlasti, ker te v obiskovanji katoliške Božje službe ovirajo in ti ne pusté po zapovedih katoliške cerkve živeti. Išči podučenja pri razumnem duhovnu. Pomisli dobro, prava vera je neskončna dobrota; celo kdor hudo greši, se v pravi veri vendar le poprej spreoberne in reši. Kdor pa od prave vere odpade, od tega veljajo besede v listu do Hebr. (6, 4—6): „Zakaj kteri so enkrat razsvetljeni bili, tudi okusili nebeški dar in se vdeležili sv. Duha, okusili pa tudi dobro Božjo besedo in moči prihodnjega svetá in so odpadli, tacim je nemogoče, da bi se spet povernili k spreobernjenju.“ Slovenci! veliko očitnih in skritih zaderg se vam stavi, pazite in molite:

Da nas vse v svoji sveti veri in službi poterdiš in obderžiš, prosimo te, o Gospod! usliši nas.

13. Svečan ali februar.

Zveličani Jordan.

red 600 leti je sv. Dominik vstanovil red, po njem imenovan dominikanski, poleg namembe pa pridigarski, ker je imel ljudstvu besedo Božjo oznanovati. Po smerti sv. Dominika je bil za redovniškega poglavarja izvoljen Nemec Jordan. Bil je vreden, za tacega postavljen biti, ker je v vseh ozirih prav sveto živel, tako da so se na njegovo molitev celo čudeži godili; pa tudi zato, ker je imel čeznavaden dar, ali zbrani množici, ali posameznemu človeku prav do serca govoriti. Smert ga je tako zadela, da bi se mogla za vsacega posvetnega človeka le velika nesreča imenovati, ki je pa za svetnika, kterega vse življenje je le venomerno pripravljanje za smert, le nizek prelaz na uni svet. Jordan namreč roma v sveto deželo, da bi kraje obiskal, kjer je Jezus živel in terpel. Ko po morji veslajo, pribučí hud vihar tako, da se ladija potopí in Jordan z 29 drugimi tovarši v valovih smert stori. Bog pa je po mnogoterih znamenjih razodel, kako prijetna mu je Jordanova duša in da je bila v družbo svetnikov berž po smerti sprejeta.

Sv. apostelj Pavel piše v listu do Kološanov 4, 6: „Vaše govorjenje bodi vselej prijazno in s solijo osoljeno, da boste videli, kako je treba vsacemu odgovoriti.“ Slednjemu dobro in zadevno odgovoriti — ta dar je imel posebno zveličani Jordan. Hočemo torej tukaj več njegovih odgovorov navesti in ljubi bralec se nad njimi uči, kako kristjan naj ne bo samo goreč za dobro (slepa gorečnost mnogokrat veliko zlega napravi), ampak kako naj tudi razumno in pametno ravná, da o pravem času s pravo besedo druge za Kristusa pridobi.

Enkrat je bil menih dominikan v Bononijo poslan, da bi tam pridigoval. Njegove besede so tako globoko segale, da ljudstvo iz mesta in iz vse okolice poslance pošlje do Jordana, da bi jim tega pridigarja zmeraj pustil. Svojo prošnjo posebno s tem podpirajo, da je zdaj res besedo Božjo pri njih razsejal, ali sad, ki je iz nje pričakovati, se utegne zopet pokončati, ko bi on odšel. Jordan je pohvali za to dobro misel, ali njemu se tudi bolj koristno zdí, tako izverstnega pridigarja še kje drugej v prid obračati, in jim reče: „Ni navada, da bi sejavec, ko je polje posejal, svojo posteljo tje nesel in se na njo vlegel, da bi počakal, dokler seme sadú ne obrodí. Mar priporočí Bogu seme in polje in gre na drugo polje sejat. Saj je tudi Zveličar rekel, da mora tudi drugim mestom kraljestvo Božje oznanovati.“

Zanikern človek, ki se je delal ubozega in bolnega, silno od Jordana sredi ulic kaj vbogajme hoče. Jordan, brez vsega denarja, mu podari eno oblačilo. Berač gre naravnost v kerčmo, da bi dar zapil. Eden menihov zapazi to in vikšemu očita, kako pač slabo je tukaj svojo milodarnost obernil. Jordan mu odgovori: „Dobroserčnost hoče, da se človeku da, ki je videti reven in slab. In tudi zdaj sem raji ob obleko, kakor ob miloserčnost.“

V pridigi o terdovratni nespokornosti je rekel: „Ko bi ti videl mladega človeka sedeti pri klošterskih vratih danes, jutri in tako veliko dni zapóred, bi si pač mislil: ta človek hoče gotovo med redovnike sprejet biti. Greh se pa v svetem pismu imenuje vrata peklenska. Kdor toraj dneve in leta v grehu ostaja, sedí dneve in leta pri vratih peklenskih; kam bo na zadnje prišel?“

Nekdo, ki je bil vero zatajil, se zopet spreoberne in hoče prav zvesto Bogu služiti ter v dominikanski red stopiti. Le en sam je nasprotval. Jordan reče: „Ta mož je sicer veliko grešil, pa morda bo še več, če ga svetu ne iztergamo in ne sprejmemo.“ Menih odgovori: „To meni nič mar.“ Tedaj spregovori Jordan prelepo besedo: „Gotovo, brat, ko bi bil ti za tega grešnika le eno samo kapljo kervi prelil, kakor je Kristus vso zanj potočil, gotovo bi ti bilo drugače zanje mar.“ Ta odgovor meniha tako osramoti in presune, da skesano pred Jordana poklekne in rad privoli.

Menih vpraša Jordana, kaj je bolj koristno, ali zmeraj moliti, ali zmeraj učiti se. Odgovorí mu: „Kaj je boljše, ali zmeraj jesti ali zmeraj piti. To se mora verstiti, uno tudi.“

Vsled hude bolezni na enem očesu oslepí. Premišljevaje, v koliko skušnjav je človek po očesu zapeljan, pa zopet, kako velika dobrota Božja je svetloba oči, skliče brate in jim reče: „Bratje! z menoj zahvalite Boga, da sem enega sovražnika zgubil; pa tudi Gospoda prosite, da bi mi ohranil drugo oko, ako je njemu dopadljivo in meni koristno.

Nekdo mu reče: „Odkod to, da ni več tako dobrih letin ko prej, odkar ste vi, menihi, prišli? — Jordan reče: „Sicer bi to lahko tajil in narobe terdil; pa ko bi tudi tako bilo, bi se svetu nobena krivica ne godila. Odkler namreč mi pridigujemo, ljudem oči odpiramo, da spoznajo za greh, kar poprej niso za greh imeli in vendar se ne poboljšajo. Evangelij pa pravi, da bo tisti hlapec, ki pozna voljo Gospodovo in je ne spolní, bolj tepen, kakor pa uni, ki je ne ve in tudi ne storí. Če se toraj ne poboljšate, ko po naših pridigah veste, kaj Bog od vas hoče, zaslužite več kazni, več slabih časov, kakor poprej.“

V svojem ljubeznjivem duhu je znal, kaj pohujšljivega v spodbudo obuditi. Enkrat o popotvanji več novincev pridobi, to je, tacih mladih ljudi, ki so sklenili redovniki postati. Ko en-

krat na prenočišču skupno večerno pobožnost opravljajo, začne se en novinec smejati. Drugi, ko to vidijo, začnó se na glas smejati. Eden menihov jim pomigne, naj bodo tiho, ali smeh je še veči. Tedaj reče častitljivi Jordan mladenčem: „Preljubi! le prav iz serca se smejajte, jaz vam dovolim. Saj se smete po pravici veseliti in smejati, da ste vezi sveta in okove satanove pretergali in ste zdaj prišli v svobodo bogoljubnega življenja. Zatoraj le smejajte se.“ Te besede krepko spodbodejo mladenče in ves smeh jim poide.

Klošterski brat, ki je imel gospodarstvo, to je, časne reči klošterske oskerbovati, milo prosi, da bi ga rešili tega opravila. Jordan mu reče: „Četvero utegne s tako službo sklenjeno biti, namreč zanikernost, nepoterpežljivost, trud in zasluženje. Pervega dvojega te odvežem, drugo dvoje pa ti naložim v odpuščenje grehov.“

Časi je v svojih pridigah ravno tako podučil in posvaril, kakor že kterikrat poprej. Ko mu to očitajo, reče: „Če se je kaj dobrih zelišč dobilo in v tečno jed pripravilo, ne bilo bi ravno pametno, je berž proč metati in druzih s trudom iskati.“

Pobožnost je za vse koristna.

Iz zgleda sv. Jordana, kristjan, spoznaš, da so resnično pobožni ljudje naposled vendarle razsvetljeni ljudjé. Darovi sv. Duha so že od rojstva različni. Eden ima več, eden manj razumnosti itd. Mnogo je tudi na tem ležeče, koliko si je kdo sam prizadjal, sam bral, se uril in učil.

Zatoraj se ne more naučiti ali zapovedovati, da bi kdo hitro in vdarno se odgovarjal. Marsikteri je boječ ali pa počasen v mislih itd. Ali vsaj en pripomoček imamo, da se moremo prave modrosti navzeti, in kdor se tega pripomočka poprime, bo znal lepše in primerniše odgovarjati, kakor pa drugi sicer premeteni in visokoučeni možje, in ta pripomoček je prava, nenališpana pobožnost, ali resnično keršansko življenje. Ona je močnejša, kakor kar je prirojeno ali naučeno, ona daje mnogokrat priprostim ljudem takov razum in tako zlató večne modrosti, kakoršno se z vso človeško učenostjo ne more pridobiti.

Molitev.

O Gospod Jezus Kristus! daj mi dar prave pobožnosti, pa tudi toliko razuma in duha, da bom mogel z vselej pripravno besedo mnogo duš Tebi in za nebesa pridobiti. Amen.

14. Svečan ali februar.

Sv. Valentin, mašnik in mučenec.

Med junaškimi vojaki Kristusovimi, kteri so drevo sv. vere s svojo kervjo zalivali in ime Jezusovo s svojo smertjo povikševali, je bil mašnik Valentin slednji čas visoko češčen. — Cesar Klavdij II. kterega so l. 268 vojaki bili za cesarja povzdignili, je med svojim kratkim vladanjem razodeval pri trinoških rimskih cesarjih nenavadno krotkost in človečnost,

pa vendar preganjanju kristjanov ni duri zapahnil; njegovi namestniki in poveljniki so hlepeli po kervi ali iz čerta, ali pa iz lakomnosti kristjanov. Med bivanjem Klavdijevim v Rimu je bil med druzimi zgrabljen tudi mašnik Valentin, kterega so zavoljo njegove priljudne prijaznosti in miloserčnosti, zavoljo njegove učenosti in svetosti tudi pogani visoko spoštovali. Njegovo najljubše opravilo je bilo, sv. mučence po ječah obiskovati, jim streči in za njih spodoben pogreb skerbeti. Bil je pravi oče ubozih. —

2. Čez dva dni ga peljejo pred cesarja, kteri ga je željen poznati, in ta mu govori s prijazno besedo: „Slišim te hvaliti, da si pošten, moder mož, ali tvoje življenje me vendarle moti; zakaj nočeš naš prijatelj biti, zakaj se pajdašiš s tistimi, ki so s svojo abotno vero naši in našega cesarstva sovražniki?“ — Valentin terdi resno in ponosito, da gorko ljubezen do vladarja in do njegovega ljudstva v svojem sercu nosi, da je zvest cesarskim postavam, da slednji dan za blagor celega cesarstva moli in je vedno priporoča vsemogočnemu varstvu Gospoda nebes in zemlje: „O, cesar! ko bi ti poznal dar Božji, kako srečen bi bil ti in celo tvoje cesarstvo! O, ko bi se ti pristudili nesramni maliki in njihove podobe in bi ti poznal edino pravega Boga, stvarnika nebes in zemlje in se uklanjal le njemu in njegovemu edinorojenemu Sinu Jezusu Kristusu! —

3. Ko to sliši učen pričujoč pogan in sodnik, zbojí se močí

teh pametnih besed do cesarjevega serca, zatoraj seže naglo v besedo in vpraša Valentina: „Vem, da govoriš od svojega keršanskega Boga, ali kaj pa meniš od naših bogov, od Jupiterja mogočnega in dobrega, od Merkurija, modrega in veštega?“ Valentin odkritoserčno odgovori, da misli, da nikdar nista živela, ali pa da sta svoje dni v mesenih slastih in strastih, v gerdobijah in nesramnijah preživela, kakor zgodovinarji in pesniki sami brez vsega ananja pripovedujejo. „On preklinja naše bogove,“ zakričé, „Valentin je smerti vreden!“ Cesarja pa ne razdražijo te besede, in to sv. Valentin zapazi, ga poprosi, da ga le še malo posluša, da bo spričal, kar je govoril. Nato razloži tolikanj razumno praznoto malikov pa resnico kerščanske vere, tako jasno dokaže, da cesar ves vnet pričujočim reče: „Moram spoznati, da je razumen ta mož in da se njegovemu nauku nič oporekati ne da.“ Ali komaj to sliši hudobni mestni poglavar Kalfurnij, že ves preplašen, da bi se cesar ne pokristjanil, na glas zavpije: „Slišite, očetje ljudstva, kako ta vražni človek cesarja mami! Ali mi naj zapuščamo božanstvo svojih očetov, ki smo se ga z maternim mlekom nasesali in naj je na enkrat zaveržemo ko gerdo laž? Mi naj zapustimo mogočne in velevite, neumerljive bogove, varhe in branitelje rimskega ljudstva? Varujte nas bogovi take nezvestobe!“ Cesarja prestrašijo te strastne besede in pa viharno gibanje med okoli stoječim ljudstvom, zatoraj zapusti sodišče in izroči vjetega mašnika zlobnemu glavarju Kalfurniju v daljno razpravdo, da ga po postavi ali obsodi ali pa odveže. Glavar se v tacih opravilih po navadi ni prehitel, ker niso prinesla ne dobička ne veselja; tedaj tudi on Valentina, zlasti ker je še cesarska svetlost po videzu nekoliko zanj marala, nižemu uradniku Asteriju v začasen zapor oddá.

4. Rimljani so po svojih dvoriščih in ognjiščih majhne kipe svojih hišnih in rodovinskih malikov postavljali, ktere so prihodniki ptujci ali gostje varstva in blagoslova prosili za prebivavce tiste hiše. Ko stopi Valentin v čuvajevo hišo, pade na kolena in moli: „O Gospod! razsvetli vse, kteri so še v temah malikovavstva pogreznjeni in daj jim spoznati, da je Jezus Kristus prava luč svetá.“ Ko Asterij to molitev sliši, reče z rahlo zbado, iz ktere pa je nekaka tiha bolečina, grenka žalost odmevala: „Ti imenuješ svojega Boga luč, ki vse razsvetli; kmalo bi me mikalo, poskusiti moč, ki mu jo ti prilastuješ; imam deklico, preljubljeno varvanko. Njene oči že dve leti ogreba temna noč, ali bi je mogel tvoj Kristus svetlobi dneva odpreti? Ako se to zgodi, hočem spoznati, da je Kristus pravi Bog, prava luč sveta, in karkoli boš od mene hotel, to boš dosegel.“ — Valentin velí deklico pripeljati, pade na kolena, in s povzdignjenimi rokami in s terdnim zaupanjem kliče v Gospoda: „Jezus Kristus! prava luč, razsvetli služabnico svojo!“ In glej — zlep-

ljene trepavnice se odpró, in v veselem stermenji se lesketate dve žarni očesi. Asterij, radosti preplivan in svete groze pretresnjen zdersne pred Valentinove noge in ves solzen prosi: „O, odpri tudi meni oko, sprejmi tudi mene v svojo družbo in vero, v njej hočem živeti in umreti.“ Potem podrobí vse kipe domačih malikov, izpusti vse keršanske jetnike in z vso svojo hišo v sv. cerkev pristopi.

5. Glas te čudopolne prigodbe in Asterijevega spreobernjenja razdoní naglo po vsi soseski. Verni se veselé in poveličujejo Boga, „kteri je ljudem dal tako moč in oblast;“ pogani pa se ljuto raztogoté in v besni zlobi hrumé nad častitljivega mašnika. S silo prideró v hišo, ga psujejo, kolnejo, sujejo, bijejo, tepó, vlečejo na morišče in mu tam glavo odsekajo l. 269.

Keršanska gospá truplo sv. mučenca častito pokoplje; kesneje, pod papežem Julijem, se je lepa cerkev nad njegovim grobom zidala.

Obrazuje se v mašni opravi z mečem v roci.

Prava luč — Kristus.

Slišal si že, ljubi bralec! da gre kterikrat pred popotnim človekom, kedar po tihi noči samoten meri korake, nekaka neznana luč. Ko bi popotnik za to lučjo šel, zašel bi s prave ceste, zabredel v rove in močvirja in naposled bi se ne vedel kam oberniti, ne kako izgaziti. Zatoraj se imenujejo take zapeljive luči veše. Zdaj si pa dobro zapomni: tem vešam je prav podobno razno besedovanje tako nazivanih razsvetljencev ali olikancev današnje dobe, kteri nič druzega nočejo za resnico spoznati, nego to, kar jim njih lastni razum pové in poterdi. Njih samopašni razum je zabredel s pravega pota, in potem tudi druge v jarke seboj potegujejo. O, koliko tisoč jih je prišlo po tacem poti ob resnico, in ž njo ob pokoj in mir serca! Zatoraj ne verjemi tacim blodežem; ne verjemi nikomur, kdor svoje plitve misli za čisto zlato prodaja; ne verjemi nikomur, kdor naših dob sv. nauke Jezusove, ali sv. katoliško vero derzno presojuje in njene skrivnosti, ker jih razumeti ne more, zasramuje in zametava. Ena sama luč je, ktera ne premoti in ta luč je Jezus Kristus. On je prava luč, ki edina pelje v življenje. Kristus je jasna čista luč s svojim sv. zgledom in svojimi sv. nauki, ktere edino katoliška cerkev v popolni čistosti v svojem naročji hrani in varuje. Ako za Kristusom hodiš, če si ponižen, pohleven, pokoren, miroljuben, čist, zadovoljen s svojim stanom, Bogu udan, proti vsem ljudém ljubeznjiv, proti revnim in slabim poterpežljiv kakor Jezus; tedaj nisi na nápačnem poti. Ako paziš na njegov glas, ki se oznanuje iz ust mašnikov njegovih in njegove besede ohraniš; tedaj ne zajdeš na nápačne pote in poprej spoznaš, da je zgolj in vse resnica, kar Jezus govori, in tvoje serce bode polno mirú in pokoja. Glej! vsi svetniki so hodili za Jezusom ko za pravo lučjo in niso zgrešili pravega pota. „Nespametnih očem se je zdelo, da umerjejo in njih ločenje, so menili, da je nadloga, in njih odhod od nas pogubljenje; oni pak so v miru,“ — so otroci Božji in deleži nebeškega kraljestva. Ali ne bi hotel tudi ti po njih stopinjah hoditi in enkrat v njih družbo priti?

Molitev.

Tedaj, o Jezus, ljubeznjivi moj Odrešnik! hočem za Teboj hoditi. In kam sicer hočem iti? — Ti edini imaš besede večnega življenja; le kdor za Teboj hodi, ne hodi po temi. Ti tedaj me pripelji k sebi, Ti me razsvetli, Ti me vodi. Amen.

15. Svečan ali februar.

Sv. Efrem, cerkven učenik.

Kdor se povišuje, bode ponižan.“ Ta obljuba Gospodova se je nad sv. Evfremom že na zemlji popolno poterdila. Ime priprostega kmečkega sinú brez olikane izreje, ubornega puščavnika brez vseh potreb, ponižnega služabnika Božjega, ki se ana za mašnika posvečen biti, — Efremovo imé je slavila polovica keršanskega sveta. Najbolj razsvetljeni očetje vzhodnje cerkve so hvalili njegovo učenost, versko gorečnost in svetost; imenovali so ga tolmača Božjega, harpo sv. Duha, steber cerkve, učenika keršanskega sveta, največega, najsvetejšega moža istega veka; verniki pa so ga spoštovali in častili ko doveršenega svetnika. — Efrem je bil rojen v začetku 4. stoletja v Nizibi, v velicem in starem mestu Mezopotamije. Njegovi ubožni starši, ki so z obdelovanjem polja kruh si služili, so ga z zvesto skerbnostjo vodili po poti keršanske vere, mu posebno skerbno priporočali branje sv. pisma in mu tako vnemali gorko ljubezen do besede Božje. Hudourna natora in kipeča kri pa zapelje verlega mladenča v marsikako prešernost, lahkomiselnost in v druge navadne napake mladih let, dokler že bolj postaven in resen v 18. letu sv. kersta ne prejme. Ali po prejeti milosti prerojenja ga začnó hudi dvomi nad Božjo previdnostjo nadlegovati. Da bi jih bil rešen, da bi se še bolj prestrojil in odvezal od sveta, pripomore čudopolna prigodba, ktera ga podučí, da je eno oko, ktero vse previdi. Na popotvanji po notranji Mezopotamiji mora enkrat pri ovčarji v logu prenočiti. Pastir se upijani, volkovi pritulijo in vso čedo ali raztergajo ali pa razpodé. Zarana pride gospodar, misli, da so mu tatje čedo ukradli, dolži Efrema, da je njihov pomagač in ga dá v ječo zapreti. Ž njim je bilo tudi 7 druzih hudodelnikov zapertih. Efrem milo plaka in terdi, da je nedolžen; čez sedem dni pa se mu njegov angelj varh pri-

kaže v podobi mladenča in ga vpraša, zakaj je v ječi? Efrem mu vse dopové in terdi, da je nedolžen. Angelj mu reče: „Vem, da tega nisi kriv; vem pa tudi, kaj si kravi reveževi storil, ki si jo bil s kamenjem nagnal, da je padla in jo je zver raztergala; za to moraš zdaj terpeti. Tudi dva tvoja sojetnika nista tega kriva, česar nju dolžé, ali v drugem sta se pregrešila. Spoznaj iz tega, kako modro in pravično Bog v vseh rečéh ravná.“ Čez dva dni jih ženó pred sodnika, in najprej tovarša Efremova na tezavnici terpinčijo, Efrema pa, ki ves trepetá, za zdaj brez mučenja nazaj v ječo peljajo. Čez dva mesca se mu vdrugič angelj prikaže in reče: „Efrem, ali si zdaj prepričan, da Bog svet pravično vlada, in nobene krivice ne stori?“ „Dobro, Gospod! ne bom ne več dvomil, da so pravične njegove sodbe. Ker si mi pa milost skazal in me potolažil, pomagaj mi tudi iz ječe priti.“ Angelj mu obljubi. In ker je ovčar Efremovo nedolžnost pričal, je bil izpuščen.

2. Rešen iz otožnega jetništva čez 70 dni spolni storjeno obljubo in gre, da bi za storjene grehe pokoro delal, med puščavnike v gorsko samoto med Nizibo in Edeso. Tu se izroči vodstvu modrega svetega puščavnika, da bi se po njegovem napeljevanji rešil vezi počutnosti, se povzdignil v prostost duhá in se učil modrosti, ki pride iz nebes. Skesano se mu obtoži svojih grehov (zlasti tistega, ki je bil reveža ob kravo pripravil in pa, ker je dvomil nad previdnostjo Božjo) in jih ne neha objokovati. V spokornem zatajevanji živi in deli svoj čas med delo, molitev, učenje in premišljevanje posebno strašnega sodnjega dne, in doseže visoko stopnjo popolnosti. Posti se ostro, leži na golih tleh, prebedí cele noči, mami svoje počutke, da ga v nobeno nespodobno djanje ne dražijo, čuje nad svojim sercem, da ga v neomadežani čistosti ohrani, in kroti svoje prirojeno nagnjenje do jezovite skipečnosti s tolikanjim vspehom, da je bil pravi zgled poterpežljive pohlevnosti. — Lačen po dolzem postu velí na večer enega praznika enemu tovaršu nekoliko kuhanega sočivja mu prinesti; ali ta med potjo po nerodnosti pade in lonec ubije. Ves boječ pové Efremu svojo nesrečo, pa Efrem mu smehljaje odgovori: „I no, ker noče večerja k nama priti, morava pa midva k nji iti.“ Gre in z zahvalo zavžije, kar je bilo še po črepinjah ostalo. — Uboštvo je tako ljubil, da je lahko na zadnjo uro svojim učencem rekel: „Efrem nima ne mošnje, ne zlata, ne srebra, nima svoje zemlje, ne lastnine na tem svetu.“ — Ž njim v samotnih gorah živi pobožen mož, Julijan po imenu. Kakor Efrem, je tudi on imel od Boga dar s o l z á. Enkrat opazi Efrem, da njegove knjige niso v dobrem stanu. Marsiktera beseda, posebno pa ime Božje in Zveličarjevo je bilo vse zamazano. Efrem ga vpraša, zakaj to? — „Ne morem ti nič tajiti,“ mu odgovori Julijan: „glej, ko se je Magdalena približala Gospodu Jezusu,

NUK LJUBLJANA

močila je s solzami njegove noge in je otirala s svojimi lasmi. Kakor ona, oblivam tudi jaz ime „Bog,“ kedar ga najdem v knjigi, s solzami in prosim Boga, da bi mi grehe moje odpustil.“ — Efrem se mu nasmeje in reče: „Naj ti Bog poplača po milosti tvojo pobožnost, ali prosim te, knjig varuj.“

3. Po mnogih letih, ktere je takó v svoje posvečevanje obračal, obudí se v njem serčna želja počastiti ostanke sv. Tomaža in obiskati pobožne puščavnike okoli Edese, poglavitnega mesta okrajine Ozroenske. Previdnost — skrita vodnica človeške osode, posluži se tega hrepenenja, da ga pripelje na odločeno mesto njegove blagonosne delavnosti. Blizo mesta, prosi Boga, naj bi koga srečal, ki bi mu dober nauk dal. Ko pride do mestnih vrat, zagleda žensko vso posvetno oblečeno; serce ga zabolí in misli, da se od take osebe ne bo kaj čednega naučil. Ko vidi, da ga ženska stermó gleda, reče jej: „Kaj tako oči v mé vpiraš?“ Ona mu odgovorí: „Jaz imam pravico za to, zakaj žena je iz moža vstvarjena; ti pa moraš v zemljo gledati, ker si iz nje vzet.“ Sveti mož se začudi, in zahvali za ta modri nauk. — V mestu stanuje ženski nasproti, ki je po nobenem lepem imenu ne kličemo. V eno mer se v njegovo okno ozira, ker posebno dopadanje nad njim občuti. Efrem je bil visoke rasti, lepe postave, pomenljivega obraza in prijazne besede. Enkrat se mu bliža in mu z rahlim nastavljanjem in priljudnim popraševanjem svoje nesramno nagnjenje do njega razodevlje. Efrem razume njene poglede in migljeje in kaže na videz, da ž njo vred pase nesramne želje; pelje jo na javni terg in reče: „Tukaj — —“ „Kaj tukaj, kjer nas vidi toliko ljudi?“ „Tedaj se ti sramuješ ljudi, da bi ne videli tvojega gerdega djanja; zakaj te pa pred Gospod Bogom ni sram, ki vse vidi in vse vé, in te za tako pregreho v večno terpljenje obsodi?“ Te besede kakor strela z jasnega treščijo v njeno serce. Vsa osupnjena pade pred-nj na kolena in ga prosi, naj jej pomaga na pot poboljšanja in pokore. — V Edesi vstanoví šolo, ki je še dolgo po njegovi smerti slovela, v kteri se je zraven sirskega jezika posebno učilo tolmačenje sv. pisma. Duhovstvo in ljudstvo v Edesi spoznajo Efremove visoke darove in čednosti, in ga silno nagovarjajo, da bi se dal za mašnika posvetiti, ali on se naravnost brani, ker se ima za nevrednega služiti pri oltarji Gospodovem, in le z boječim in težkim sercem stopi ko dijakon med duhovnikov versto. Ponižnost je bila najlepši biser v vencu njegovih čednosti. Njegovih očí ni mikal lesket pozemeljske imenitnosti in posvetne časti; videl je, da je človeška moč in razumnost goljufiva in kerhka, zatorej se ni na njo opiral, da bi le milost Božja v njem se kazala ko svetla luč in terdna krepost. Ponižnost je pravo spoznanje tega, kar smo, brez pridevanja, brez odjémanja. Tudi Efrem se je zavedel svoje dobre volje, svojega resničnega priza-

devanja po keršanski pravičnosti, ali on svojih čednosti ni gomilil nad grobom, polnim trohnobe in gnjusobe, jih ni vezal v hlapno obočje nad jamo svojih pomanjkljivosti in slabosti, da bi se prevzetno na-nje vsedal; pripoznal je dobro na sebi ko dar Božji in je ostal v svoji nizkosti, v občutenji svoje nevrednosti pred Bogom. Hvalo in čast, ki so mu jo zoper njegovo voljo skazovali, je na Boga obračal; zatorej je pač lahko molčal, kedar so ga hvalili, je lahko bil nepokojen, pobešal oči, spreminjal lica, se tresel po vseh udih in si s težavo otiral potne srage, ki so mu sramožljivemu stale na čelu.

4. Ko dijakonu mu je bila tudi beseda Božja oznanovati. Imel je čezmeren dar govora, kterega je z vednim prebiranjem in tuhtanjem sv. pisma in s pridno vajo še bolj zolikal. Njegov govor je izviral iz živega serčnega prepričanja in tekel mu je kakor valovita reka po gladkem produ. Kedar je govoril od smerti in sodbe in od stanja v večnosti, se je kar tergalo zagrinjalo, ki zakriva umerljivim očem radosti nebeške in pa strahote peklenske; milosvetli žarki so posijali iz raja, kervavi plameni večnega ognja so buhteli in švigali iz tal. — Mogočen v besedi in djanji brani s sveto gorečnostjo katoliško vero zoper razne krivoverce, ki so tajili Božjo natoro sv. Duha, moč sv. pokore in vstajenje od mertvih. Krotek in prijazen proti krivovercem samim se je kakor silo bojevit junak boril zoper krivoverne zblode — hotel je duha prepričati brez žaljenja serca. Skladal je tudi himne in druge cerkvene pesmi, v ktere je resnice sv. vere s primerno besedo vpletal, in so je popevale v zboru pobožne device „hčere zaveze," da je tako z milino petja tolikanj globeje in živeje ljudem resnice vtisnil v serce in spomin. — Efrem je ljubil puščavno samotarnost, pa ljubil jo je, da je v njej si nabiral in zoblikoval modrost življenja ter jo potem djansko koristno obračal in delo Božje tudi v bližnjem pospeševal. Semtertje se je iz Edese umaknil na bližnjo goro, da bi se vedno globeje potapljal v spoznávanje sv. skrivnosti in kar bi slišal na uho, potem raz streho oznanoval; da bi zajemal moč in krepost zoper kvaritelje in sovražnike sv. evangelija. Molitev ga je klicala v tiho celico, pa ljubezen ga je zopet gnala med šumeči svet. In tako mine mnogo let. Efrem zopet enkrat samotari na svoji gori, kar poči glas na njegovo uho, da v Edesi razsaja kuga — nasledek hude lakote. Serce mu splava v žalosti in usmiljenji. Zapustí torej nemudoma srečni samotarni pokoj in tiho občevanje z Bogom, ter hiti v stiskano mesto kakor pravi angelj Božji z mečem ostrega žuganja zoper terdovratne bogatine in z mazilom tolažbe za reveže terpine; une pretresa, da svoje žitnice odpró, svoje zakladnice odklenejo, te spodbuja k terdnemu zaupanju v Bogá. Postavil je po dvoranah in sobanah javnih poslopij 300 postelj. Noč in dan je bival med bolniki in jim stregel z lastno rokó.

Bog je podelil sedemu starcu mladenča čverstost, da je 12 mescev preterpel v svojem miloserčnem djanji, dokler ni nova žetev obilo živeža donesla, da se je ž njim povernilo zdravje in veselje v življenje. Od zahvale in molitve rešenih spremljan gre v svojo ljubo celico nazaj.

5. Leta 372. se podá na daljno pot iz Edese v Cezarejo v Kapodociji k sv. škofu Baziliju velicemu, kterega je videl v prikazni kakor ognjen stolp, ki se je dvigal do neba. Ko pride v Cezarejo, gre precej v cerkev, kjer je sv. Bazili pridigoval. Med pridigo vidi, kako sv. Duh v podobi goloba temu svetniku vse narekava, kar ima govoriti. Ko ga privedó pred Bazilija, vpraša ga ta: „Ali nisi ti Efrem sirski?“ — „Sem, oče! pelji me na pot rešenja.“ Bazili ga podučí v pobožnem življenji in Efrem se verne v Edeso. Enkrat berž ko ne popotva tudi v Egipet, kjer ga Bog s čudeži poveliča. — Pa Božji poslanci se oglasé, ki ga kličejo v nebeško domovino. Vse mesto se zbere okoli celice umirajočega, da bi njegov blagoslov prejelo. Z omahujočo roko piše še svojo „oporoko“ ne stran pozemeljskega premoženja, ki ga nič ni imel, ampak govor do ljudstva za slovo, v kterem tudi prosi, da bi ga ko priprostega človeka pokopali in za dušo njegovo molili. Čez nekoliko trenutkov tiho in mirno svojo dušo Bogu izročí l. 379. ali 380. — Rimsko-katoliška cerkev obhaja njegov spomin 1. februarja. —

V svoji oporoki pripoveduje Efrem, da se mu je še ko dečku enkrat v sanjah zdelo, kakor bi rastla iz njegovega jezika vinska terta, se visoko do neba po kolji ovijala s sadjem in listjem brez števila, in se čedalje bolj razprostirala, in cel svet je tergal njeno debelo grozdje, ki ga pa nikdar ni zmanjkalo; grozdi pa, da so bili pomenljiva podoba njegovih homilij in pesem. In res, Efremova pisateljska delavnost je bila silo rodovitna. V njegovih spisih: pobožnih premišljevanjih, molitvah, pesmih, spodbudnih govorih in razlagah sv. pisma plamení luč in žar sv. Duha; oni so natorni izliv Božjega ognja polne duše, ki zdaj svojo hvaležnost do Boga in vdanost v njegove sv. sklepe, zdaj svojo bridko skesanost in terdno zaupanje v njegovo usmiljenje iz sebe puhti. Na mnogo krajih pokaže, da mu tudi gerško in hebrejsko slovstvo ni bilo neznano, in tako poterdi sijajno spričevanje učenosti, ki mu ga dajejo sv. očetje; ali od svetnih vednosti, se zdi, da si je le toliko prilastil, kar mu je služilo za više in svete namene, in je smel po pravici reči, da je človeška modrost daleč od njega.

Obrazuje se večidel ko puščavnik in svitel steber nad njim. Med sirskimi cerkvenimi očeti je on pervak.

Božja pa človeška pravičnost.

Sv. Efrem se je zato tako bal sodbe Božje, ker je dobro vedel, v čem da se loči Božja pa človeška pravičnost.

1. Ljudjé sodijo le po vnanjem, Bog pa „tehta ledja in serca naša;“ to je, mi ljudjé vidimo le poveršek človeka, kar je pod kožo njegovo skrito, ledja in serce, tega ne vidimo, še manj pa poznamo skrivne misli in želje njegovega serca. Bog pa je vidi, kakor mi vidimo male ribice v čisti vodi mergoleti; in te misli in želje je on svoji sodbi podvergel.

2. Ljudjé sodijo le to, kar je veliko, v dobrem in v slabem; Bog pa sodi tudi to, kar je malenkasto, n. pr. majhno postrežbo, ali potolažno besedico, za kar se ljudjé še ne zmenijo ne; pri otrocih starši ne kaznujejo časi laži in kradeža, zlasti če so manjši pregreški. Ali Bog poplača tudi kozarec vode in vinarja vdove, in kaznuje vsako ničemurno besedo.

3. Človeški sodniki se večkrat dajo v pravični sodbi premotiti in sodijo poleg osebe, Bog pa ne gleda na nobenega obraz. Človeški sodniki se dajo premotiti, da pravične sodbe ne sklenejo, ali s penezi, ali z obljubami, ali z žuganjem, ali od krasnega obličja, od blagorodnosti, velike razumnosti, ali od prijatelstva, ali po drugi kaki zavezi. In ker jo človeški sodnik tako lahko zapelje s pota pravičnosti, zató so človeške sodbe vedno omahljive. Bog pa ne gleda na človeško osebo, in njega ne krasota, ne bogastvo — njega nič v pravični sodbi ne premoti (Faraon, Ahab, Jezabel, Antijoh.)

4. Ljudjé pozabijo sčasoma razžaljenja, Bog, ako se grešnik ne poboljša, nikdar ne. N. pr. Jakob mora bežati pred Ezavom, pa čez leta vendar ž njim spravo stori. To otrok dobro vé, in skuša očetu izmakniti se izpred oči, kedar je kaj napačnega storil, ker misli, da bo oče ali pozabil, ali pa bo kasneje šiba vendar rahleje padala. Marsikteri si tudi misli, saj sem še mlad, do smerti in do sodbe je še dolgo! Nespametnik! Gospod Bog tvojih pregreh nikdar ne pozabi, in ako se o pravem času ne pokesaš, sodil je bo pozneje ravno tako ostro, kakor tisti dan, o kterem si je storil.

5. Naposled ljudjé časi tudi ne morejo, čeravno bi hoteli, krivice kaznovati. Kdo bo kaznoval celo deželo, kedar se spunta; kdo more kaznovati vso sovražno vojsko, kdo bo izveršil vse, kar bi hotel? Edini Bog zamore kaznovati cele dežele in vojske, ktere so pred njim kakor kopišče mravljincev (splošni potop, Senaherib, prevzetni angelj).

Molitev.

O Bog! terdno sklenem, da hočem vselej tvojim sodbam ponižno se uklanjati in posebno ob času skušnje pomisliti: „Slednjega grešnika Bog pri sodbi izplača!“ Dodeli o Bog in dobrotljivi Oče! da se bom sam sodil in tako Tvoji strašni sodbi utekel. Amen.

16. Svečan ali februar.

Sv. Julijana, devica in mučenica.

Zveličar je apostelje za človeške ribiče poklical; on jim je dal mrežo, da bi ljudstva in narode va-njo lovili in je iz grenkega morja brezbožnega življenja potegovali v sladke vode rešenja in zveličanja. Ternek pa si je sam prideržal, da posamezne ljudi lovi za nebeško kraljestvo. S ternkom gre za njimi po deréčinah tega življenja in je lovi marsikako in različno: ene po vertincih in slapovih — v nevihtah, nevarnostih in bojih; ene po hitrih vodah — sredi med časnimi skerbmí in urnim tékanjem svetne delavnosti; ene po kalnih, blatnih plitvinah — v bridkostih, stiskah in nadlogah; ene po bistrih globočinah, v kterih se svetli solnčni žarki utrinjajo — v sijajnem blagostanji in slastnem posvetnem vživanji; ene vjame le sčasoma po zopet- in zopetnem nastavljanji terneka in vade — po utrudnem upanji in pričakovanji; ene pa hitro brez terpljenja, ker kakor nevidoma in nezavedoma za ternek poprimejo. Med versto poslednjih se šteje tudi sv. devica Julijana, ktere češčenje je bilo v latinski in gerški cerkvi že v starodavnih časih močno razširjeno.

2. Julijana je proti koncu tretjega stoletja pognala ko nežna mladika iz debla plemenite in preimenitne rodovine v Nikomediji. Živa berhkota duha, jasna razgovornost, lahkotna razumnost, voljna gorkota serca so bili notranji darovi, s kterimi jo je natora bogato obdelila. Poganski starši so si prizadevali hčerine zmožnosti kolikor mogoče izolikati in so skerbeli za izverstno, stanu in spolu primerno njeno izrejo. Julijana se je úrila v naukih svetne modrosti, je prebirala slavljene pesnike minulih časov, in je poslušala čudne basni in pravljice od neumerljivih bogov. Ali njena bistra razumnost kmalo spregleda kerhkoto, omahljivost, in zmešnjavo tega poganskega basnovanja; njenemu deviškemu sercu se studi gnjusoba teh bogov, kteri so

skozi zlatopenasti lišp pesništva se režali kakor peklenske pošasti, in njemu ljubezni potrebnemu ne morejo zadostovati takova viša bitja, ki so tako gerdobno se valjala po mlakužah nesramnosti in druzih pregreh; njeno oko se ne more z blaženim upanjem zazirati proti nebesom, ki so bila le otožen odmev in prava podoba pozemeljske reve in zgonobe. Lovi se v začetku le v mračnih dvomih nad resnico teh, za vsako čisto serce kužnih basen, ali kakor njen duh po milosti Božji čedalje bolj raste v jasnoti misli, in serce njeno v blagoti čutil, tako begajo tudi te meglenomračne podobe pred Kristusovimi solnčnimi žarki in nevidoma rajska pomlad sv. vere v njeni duši zazelení. Poganstvo se jej zdi kakor puhlo pa ogromno skladovje, sestavljeno iz terhlenih spominov in mikavno našemljeno; kakor razprezana tkanina domišljij in basen, napajana z leskečimi barvami pisane mavrice; kakor s cveticami ovenčan kozarec natočen s strupeno pijačo, prav pripravno, da se glava zmeša, počutki razvnemó in kri okuži. Čversti duh keršanstva je takrat serca najblažih ljudí preplival; kako je njegov dih tudi Julijano opihal, kako njeno notranje življenje spremenil, to nam ni znano; zgodilo se je, kakor Zveličar sam pravi: „Veter pihljá, kjer hoče; in glas njegov slišiš, pa ne veš, odkod pride, ali kam gre.“ (Jan. 3, 8.)

3. Julijana je bila lepa cvetóča devica. Njeni temni kodri so divno obsenčevali nežno obličje, in zale kite so ljubo opletale ponosito čelo. Njene nedolžno žarne oči, njeno ljubeznjivo smehljanje, zala raznomerna razrast njenih udov, soglasna oblika njene vitke postave, — iz vse njene prikazni je puhtela omamna moč; moški svet jej je zažigal kadilo častitovanja in je pletel vence kopernečega poklanjanja. Pred vsemi pa je poganski starašina Elevzi prekipeče nagnjenje do nje občutil. Ljubil jo je s tistim strastnim ognjem, v kterem slednji dihljej velja za pljuskanje serca, slednji potok žile za derečo reko ljubezni. Razodene torej njenim staršem, da ga je bog ljubezni s svojo pušico vbodel in mu Julijanino podobo neizbrisljivo v dušo zarisal. Slovesno snubi krasno devico, starši mu jo obljubijo v zakon dati in Julijano čisto nič ne poprašajo, kajti niso vedeli, da je kristijanka. Radostno hiti Elevzi k Julijani, pokaže jej pisano privoljenje staršev in hoče tudi iz njenih ust slišati priterdno besedo. Ali Julijana mu odgovori: „Jaz sem kristjana, in se z nobenim poganom ne morem zaročiti.“ Elevzi, prestrašen od tega nenadjanega odgovora, leti urno k njenemu očetu Afrikanu, silnemu sovražniku keršanskega imena, očita mu njegovo nestanovitnost in goljufijo in žuga s cesarsko zamero, ako ne prisili svoje hčere, da bi v zakon privolila. Oče, sam ves začuden in jezen, neutegoma Julijano pred-se pokliče, jej živo popisuje Elevzijevo imenitnost, čast in bogastvo in jo lepo nagovarja, da bi vstregla njegovim iskrenim željam in se mu zaročila. Pa Julijana

mu reče z otroškim spoštovanjem: „Moje serce ne poželi pozemeljske ljubezni, jaz hrepenim le po tihem miru življenja in nahajam svojo blaženo srečo le v deviški osamelosti. Jaz sem Bogu zaročena in Kristusu nebeškemu ženinu.“ Očetu se zdi tako besedovanje le abotna norija keršanskega sanjarstva in pritiska hčer z razlogi in s prošnjami ter jej reče, da za zdaj zataji svojo očetovsko oblast, da bi jej pokazal le svojo očetovsko ljubezen, da je ona njegova preljubljena hči, njegovo veselje in upanje v življenji, da jo je zmeraj ko svetinjo v sercu nosil in jo z vedno zvesto skerbnostjo gojil; da sicer eno bolečino, ker je zapustila službo bogov, prenese, ali druge, da visoko cenjenega, vse ljubezni vrednega ženina zameta in svojo časno srečo podira, — te ne bo preterpel; serce bi mu počilo in ona bi bila tista neusmiljenka, ki bi mu z ostrimi škarjami nit življenja prestrigla. — Julijana je močno ginjena in sama s seboj se dolgo in hudo bojuje; misli, da jo je Bog za deviško življenje poklical, vé pa tudi, da je on dal zapoved, očeta in mater spoštovati in prav skleče občuti nasproto med glasom serca in med zahtevanjem otroške dolžnosti. V molitvi išče in tudi najde moč — moč, sama sebe premagati. Stopi pred očeta rekoč, da je voljna po njegovi želji ravnati, toda le s tem pogojem, če Elevzi sv. kerst prejme, „zakaj, kako bi mogla svojo roko položiti v roko, ki krivim bogovom daruje; kako bi mogla svojo glavo naslanjati na persi, v kterih nobena sv. ljubezen ne gorí; kako bi mogla v zadevah vsakdanjega življenja složno živeti, če sva v najviših potrebah duha in serca saksebi — po vnanjem, pred svetom zvezana, po notranjem, pred Bogom ločena? Najino življenje bi bil neprenehoma razpor in boj; s svojim ledenim dihom bi moril najblaža čutila mojega serca, s svojo sirovo roko bi v najtanje strune moje duše zloglasno poprijemal. Le v sveti ljubezni je žena spodobno cenjena, le v Kristusu je zakon milosti polna skrivnosti.“ Očetovo čelo se namergodí. Mračno sprevidi pač resnico teh besed, ali jasno prepričavno razumljenje — tega mu manjka. Elevzi to „sramotno“ zahtevanje z oholo serditostjo odbija, in se z očetom posvetva, kako bi z umetavnim pregovarjanjem „obnorjeno“ devo na druge misli prekanila. Julijana tedaj mora poslušati veliko hvalisanje Elevzijevega blazega serca, da je resnično in čisto, ko zlato; njegove ljubezni in zvestobe, da je goreča in koperneča, tvégavna in neskerhljiva. Ali ona na to odgovori: „Če tudi je njegovo serce zgolj zlató, ali to zlato je med kamnjem in se mora žlindre otrebiti; njegove ljubezni nočem tajiti, ali oblaži naj jo s sveto vero, in rada bom sklenila ž njim zakonsko zavezo.“ Oče, ko vidi, da z lepo nič pri nji ne opravi, začne jej z raznimi kaznimi žugati in na zadnje celó okrutno ž njo ravnati. Ukaže jo vpričo neusmiljeno pretepsti in potlej v temno ječo pahniti. Čez nekoliko dni jo zasmehovaje vpraša, kaj li je

sklenila, ali svoji termoglavosti se odpovedati, ali ostri sodbi izročena biti. Serčno mu Julijana odgovori, da njen sklep je že davno terdno storjen in da se ne boji ne sodbe ne smerti. Oče, po teh besedah še bolj razkačen, izročí jo po cesarskem ukazu deželnemu poglavarju, da naj po postavah ž njo ravná. Ta poglavar pa je bil ravno Elevzi.

4. Ko Elevzi nedolžno Julijano v svojo oblast dobí, začne se jej sladko prilizovati, jo milovati in jej razne obljube delati. Obljubi jej celó, da sme tudi ko njegova srečna zakonska tovaršica v keršanski veri ostati in brez ovire varno in mirno po njenih zapovedih živeti. Tudi on bi se iz serca rad kerstiti dal, pa boji se cesarjeve zamere, da bi vsega svojega premoženja, celó življenja ne zgubil. Na to mu Julijana ta-le modri odgovor da: „Ti se bojiš zameriti umerljivemu cesarju, da bi svojega časnega premoženja in kratkega življenja ne zgubil, in zatorej nočeš kristijan postati? Ali se tedaj nimam jaz veliko bolj bati zamere neumerljivega, večnega Boga, kteri se kratkimal ne ognem, ko bi tvoje bogove molila, ali pa se s poganom zaročila? Ali se ni veliko bolj meni bati zgubiti veče bogastvo in večno življenje, ko bi s teboj zakon sklenila? Terdno ostanem pri svojem sklepu in ga ne premenim. Kristijana sem in ko kristijana hočem živeti in umreti.“ Ti in drugi enaki odgovori Elevzija neizrečeno razkačijo. Ves serdit zaukaže serčno devico grozovito mučiti. Za lase obešeno jo tepó neusmiljeno z volovskimi žilami, in ker dolgo tako visi, odterga se jej koža od glave, in trepavnice čez čelo potegnejo; razbeljene plošče na njo pokladajo in jo z raztopljenim svincem oblivajo in tako po vsem životu opečeno in strahovito razmesarjeno zopet v ječo veržejo. Pa vse te neizrekljive muke in strašne bolečine Julijano še bolj poterdijo v njenem sklepu, da hoče namreč svojemu nebeškemu ženinu do smerti zvesta ostati.

5. Da njeno zvestobo in stanovitnost še bolj poskusi in jej še lepši nezvenljiv venec v nebesih pripravi, pripustí Bog, da se hudič v podobi angelja sv. devici v ječi prikaže. Ta oče laží reče Julijani, da je od Boga poslan jej naznanit, da naj se ne ustavlja dalje Elevzijevem željam in da se sme zdaj brez Božjega razžaljenja ž njim zaročiti, ker je že dovolj svojo zvestobo Bogu pokazala, kteri jej bode tudi zanaprej vedno na strani stal in jo vsake nevarnosti greha varoval. Julijani se to ošabno govorjenje čudno in sumljivo zdi; torej se v ponižni molitvi k Bogu oberne, kteri jo razsvetli, da spozna lažnjive besede nevošljivega angelja. Krepko se mu ustavi in ponovi z resno besedo že davno storjeni sklep, da hoče rajše umreti kakor Kristusa zatajiti ali s kacim neznabogom se zaročiti. Potem se jej prikaže pravi od Boga poslani angelj, jej zaceli rane in jo na prihodnje še huje terpljenje pripravi in oserči. Ko od angelja

ozdravljeno Julijano zopet iz ječe pripeljejo, prestraši se Elevzi močno, ker nobene rane več ne vidi na nežnem životu junaške device, zatorej še enkrat vse sile napne, da bi svoj namen dosegel. Pa tudi zdaj mu po sreči ne steče, ker sveta devica ravno to terdi, kar je poprej govorila. Zato si Elevzi, da bi se njegova ljuta zloba nekoliko ohladila, poslednjo najgroznejo muko izmisli. Veli jo namreč v razbeljeno peč vreči; ker pa po kratki molitvi in pobožnih solzah Julijane ogenj, ko bi trenil, ugasne, ostermí gledajoče ljudstvo in okoli 500 mož z enim glasom zakliče: „En sam Bog je, en sam, ki je Bog mučenke Julijane!“ Njih je nasledovalo 130 žensk. Elevzi jo zdaj zapové v kotlu vrelega kropa vtopiti, pa tudi v kotlu ostane čisto nepoškodvana in vesela na glas Bogu čast in hvalo prepeva. Naposled jo trinog zaukaže ob glavo djati. In tako je sv. devica končala svoje angeljsko življenje, ko je slavno premagala vse zvijače in prilizovanje, žuganje in obetanje in vse grozovite muke v 18. letu svoje starosti. Njene svete ostanke je keršanska gospa Zofija v Rim prenesla, kjer se spodobno časté. — Tudi Elevzi je kmalo potem prejel zasluženo plačilo za svoje besno ravnanje; ladija namreč, na kteri se je peljal, razbije se na morji, on pa v valovih potopi.

Obrazuje se Julijana z mečem v roki.

Dandanašnji poganski zakoni.

Veliko bogastvo in visoka čast je čakala sv. Julijane, ko bi se bila hotela s poganskim starašinom omožiti. Elevzi jej je bil tudi obljubil, da se v verske reči ne bo vtikal in da sme ona tudi zanaprej svojo vero brez zaderžka spoznávati; pa Julijana vendar ni v zakon privolila rekoč, da se ne more z nikomur zaročiti, ki ni kristijan. „Služabnica pravega Boga ne more s služabnikom hudiča v zakonu živeti.“ Po tem lepem zgledu naj bi se ravnal slednji katoličan, kedar se mu priložnost ponudi, s kacim nekatoličanom v zakon stopiti. Med stoterimi, ki ustmeno in pismeno obetajo, da zastran vere katoliški strani nobene ovire stavili ne bodo, je komaj eden, ki obljubo zvestó spolnuje. To vsakdanja žalostna skušnja najbolje spričuje. Čast in bogastvo, kterega kdo po krivičnih potih, kakor n. pr. v zakonski zavezi s krivoverci išče, pelje gotovo v večno pogubljenje — v pekel. Zató katoliška cerkev močno studi take zakone in svoje verne vselej od njih odgovarja. Bog sam je nekdaj izraelskemu ljudstvu edino zavoljo nevarnosti, da bi prave vere ne zgubilo, ženitve z nevernimi narodi prepovedal rekoč: „Ne daj svoje hčere sinu tistega (nevernega) ljudstva, in sina ne oženi s hčerjo iz tega ljudstva; zakaj ona bode sina zapeljala, da mene ne posluša, ampak ptujim bogovom služi.“ Tacih prepoved se najde še več v sv. pismu. Pa tudi sedaj nas skušnja uči, da je pri ženitvi z nekatoličani ravno taka, ako ne še veča nevarnost pravo vero zgubiti, kakoršna je bila nekdaj pri ženitvi in možitvi z neverniki. Kteri pameten bi tedaj mislil, da sme katoliški kristijan brez greha s krivovercem v zakonski stan stopiti? Malikovavske žene so modrega kralja Sa-

lomona v malikovanje zapeljale, in ravno tako se je pripetilo mnogo drugim, ki so neverne žene jemali, kakor priča sv. pisavec Ezdra. In kdo bi zamogel sešteti vse katoličane, ki so po ženitvah z nekatoličani svoj najdraži zaklad — sv. vero, in ž njo večno zveličanje zgubili, da-si ravno se niso očitno svoji veri odpovedali! Kako velika nevarnost je za otroke tacih zakonov! — Kdor je in hoče pravoveren kristijan tudi ostati, naj tacih nesrečnih zakonov sebe in druge varuje. Ali mili Bog! da se med katoličani samimi taki poganski zakoni sklepajo, ker tolikrat ne keršanski nameni, ampak mesena ljubezen, čast, imenitnost, bogastvo itd. zakonske zveze kujejo. In táko zakonsko življenje, zlasti po gosposkih stanovih, brez Boga, brez molitve, brez nedelje in praznika, brez zakramenta, brez posta — brez vere, brez cerkve, Oče nebeški! ali ni to nove mere poganstvo? Je, ali gorjé tacim keršanskim družinam, ker taki zakonski ljudjé, ne da bi drugi druzega v nebesa podpirali, še le drugi druzega z otroci vred v pekel podirajo.

Molitev.

O Bog! kteri si dal sv. devici in mučenki Julijani vse skušnjave mesa, sveta in satana srečno premagati, ter sveto čistost in vero ohraniti, daj tudi nam po njenem zgledu in priprošnji venec nebeškega veselja srečno doseči. Po Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Amen.

17. Svečan ali februar.

Sv. Silvin.

Ta svetnik je živel 700 let po Kristusu in je bil imenitne rodbine v Tuluzu na Francoskem. Zaobljubil se je bil že z neko devico, da jo bo za ženo vzel, ali pozneje stori sklep, ne v zakon stopiti, da bi s čistim duhom in telesom Zveličarja nasledoval, ki je rekel: „Slednji, kdor zapustí dom ali brate ali sestre ali očeta ali mater ali ženo zavoljo mene, ta bo stotero prejel in večno življenje posedel.“ Silvin se poda v Nizozemsko (Belgijo), kjer veliko ljudstva Bogu pridobi. Zakaj ljudi tam še mnogo ni poznalo keršanske vere; on pa jim oznanuje živega Bogá in je preobrača z besedo nauka in z zgledom pobožnega življenja.

2. Ko vera v tej deželi čedalje bolj raste, Silvina vsi kot očeta ljubijo in kakor kneza časté, in sicer po pravici, ker on je nadviševal vse svoje verstnike v ponižnosti, svetosti in dobrih delih. Bil je radodaren proti vsacemu, moder v naukih, ponižen

v službi Božji, ljubeznjiv v obnašanji, vesel po obrazu, reven po obleki, bogat v Gospodu. Najpred je gledal sam na se in se pokaral, če je kaj graje vrednega nad seboj zapazil, potem pa tudi ni nehal, slednji dan druge s podučevanjem in opominjanjem na dobro pot napeljevati.

3. Posebno rad je gostoljubnost skazoval; z veseljem je ptujce in popotnike kakor Gospoda samega v svoje uborno stanovališče sprejemal, jim noge umival (to je bilo takrat še v navadi) jim stregel z jedjó, kar najbolj je mogel, in jim časi še kaj svoje obleke podaril. Veroval je v besede Gospodove: „Karkoli ste najmanjšemu storili, to ste meni storili," in je tudi v tem Zveličarja posnemal, kteri, čeravno neskončno bogat, je zavoljo nas ubog postal. Kar je torej imel premoženja, razdelil ga je neutegoma med uboge in čisto nič ni skerbel, s čim se bo sam živil. Deržal se je zvesto besede Božje, ktera pravi: „Ne skerbite za jutri, zakaj juteršnji dan bo sam za-se skerbel. Zadosti je dnevu njegova lastna težava." (Mat. 6, 34.) Zaničeval je svet, ker vse na svetu je bilo za-nj kratko in minljivo, zatorej je ljubil Boga iz vsega serca in se je iz vseh moči prizadeval večno življenje pridobiti.

4. V svoji ponižni pobožnosti je romal na marsikake kraje, kjer so se svetniki častili, da je v njihovo priprošnjo klical, ker je mislil, da iz lastne moči ne more večnega zveličanja doseči, ampak da tudi pomoči in prošnje svetnikov potrebuje. Storil je tudi daljno in težavno pot v sveto deželo, in je obiskal kraje, kjer je naš Gospod živel in terpel, in ko se mu je tako najpriserčniša želja spolnila, ki jo je na zemlji imel, vernil se je zopet v domovino. Vpričo toliko nevarnosti na tako dolgem potu po morji in po suhem ni imel Silvin ne najmanjšega strahú, in angelj Božji ga je spremljal povsod, da se nikdar nič žalega ni prigodilo. In kteri je življenje sv. Silvina popisal, nadaljuje rekoč: „Bil je pa ta mož oče sirotam, pomočnik vdovam, varh devicam, zgled menihom, delavec mirú, moder v govorjenji, svet v djanji, zakaj kar je z ustmi oznanoval, to je poprej s svojim zgledom pokazal. Vse, kar je imel, je posvetil Gospodu, in kar je dobrega storil, ni prilastoval svojemu zasluženju, ampak Božjemu usmiljenju. Postavil je tudi dve cerkvi na čast vsegamogočnega Boga in njegovega sv. imena ali iz lastnega podedovanega premoženja ali pa iz doneskov pobožnih ljudi.

5. Bil pa je ta mož tudi velike zderžljivosti. On veliko let ni kruha pokusil, ampak je vžival le sočivje in sadje. Njegova obleka je bila priprosta, uborna in rašnata. On ni hotel med tiste štet biti, od kterih Gospod govori: „Glejte, kteri se v mehko oblačijo, so po kraljevih hišah." Namesto na postelji je ležal na deski ali pa na golih tleh. — Ko Silvin po tako svetem življenji obnemoga in zboli, vendar ne neha hvaliti svojega Boga in

Stvarnika, in v eno mer opominja vse, kteri k njemu pridejo, da naj se pač vedno spominjajo dneva svoje smerti, da naj se greha varujejo in hodijo po potu, ki pelje v življenje. Na veliko soboto zvečer vidi angelje Gospodove prihajati in potopljen nekoliko časa v ogledovanje te prekrasne prikazni na glas zakliče pričujočim: „Glejte, angelji Gospodovi so pri nas! glejte, angelji Gospodovi so med nami!“ In med tem vsklikanjem Bogu dušo izroči.

Lakomnost in zadovoljnost.

Smert sv. Silvina nas spominja tistega vse drugačnega moža, kteri je umiraje svoji hčeri rekel, da hudič zraven njegove postelje stoji. Ne da bi bil v svoji bolezni Boga hvalil, kakor sv. Silvin, bila je njegova vsakdanja molitev — kletev; od svetih rečí se pomenkovati, bilo mu je dolgočasno, govoril je le od penezov, zaslužkov in dobičkov, čeravno mu je smert že na pete bila. Njegove žalostne smerti pa je bila kriva edino le zastarana lakomnost. — Lakomnost je pregreha, s ktero je veči del ljudi v bolj odraščenih letih bolj ali manj okužen. Ali temu se je posebno pri tem čuditi, da malo malo kteri človek to bolezen sam nad seboj spozna, se je spové in si prizadeva premagati jo. Pa nikar ne misli, da je le tisti lakomen, kteri krade, ali goljufa zavoljo kacega dobička, ampak vsaki je lakomen, kteremu je časno bolj mar, kakor Bog. Če tedaj ob nedeljah in praznikih delaš, da kaj denarja prislužiš, ali službo Božjo mudiš, da greš po druzih opravkih, si lakomen. Če vsakdanjo molitev večkrat opustiš, da se hitreje dela poprimeš, in če tudi pri delu malokdaj na Boga misliš, si lakomen. Če pri svoji kupčiji ali obertniji lažeš, goljufaš, ali si tovaršu obertniku nevošljiv, ali če se postavnim davkom odtegneš, si lakomen. Če ti časna škoda več skerbi in žalosti dela, kakor kteri velik greh, ki si ga storil, ali če si bolj prizadeneš, da bi za svoje otroke veliko premoženja nagrabil, kakor pa, da bi je po keršansko izredil, si lakomen. Če bogatina bolj spoštuješ, bolj na-nj gledaš, če tudi je ves spriden, kakor pa pobožnega delavca, si lakomen.

V sv. pismu se lakomnost malikovanju primerja, ker si je lakomnež denar ali časno blago za svojega boga postavil, kterega moli, na edino kterega misli, kterega noče po nobeni ceni zgubiti, in kterega ljubi iz vsega svojega serca, iz vse svoje duše in iz vse svoje močí. Zatorej se tolažiš s tem izgovorom, da saj tudi moliš in ob nedeljah v cerkev hodiš. Tako so tudi Judje pravega Boga molili, pa zraven vendar zlato tele si lili in ptujim bogovom se uklanjali. Bog pa je rekel: „Ptujih bogov nimaš zraven mene imeti.“ Kam pa da lakomnost pelje, vidimo nad Judom Iškarjotom in pa nad možem, s kterim smo to premišljevanje začeli. Pa povernimo se zopet k sv. Silvinu. V njegovem življenji najdemo resnično najboljše pripomočke zoper lakomnost — to splošno bolezen sveta. — Lakomnost namreč prihaja od tod, ker hoče človek slastno živeti in tedaj več imeti, kakor mu je treba, in pa, ker človek celó v potrebah premalo zaupanja do Boga ima. Pri tacem življenji, kakoršno je bilo Silvinovo, si pač lahko mislimo, da nikogar ne bo skušnjava obhajala lakomnemu postati. Sicer se od tebe ne zahteva, da nikdar kruha ne pokusi, da na tleh leži in se revno oblači: ali veliko tisuč ljudem bi ne bilo treba, tako za pridobitki tekati in dirjati, ko bi se oni in njih družina v obleki, stanovanji, jedi in pijači in razveseljevanji le potrebne mere deržali. Se vé,

kdor se hoče pri srednjem premoženji z bogatini enačiti, in v najnižem stanu s srednjimi ljudmi se meriti, o tak se mora z lakomnostjo spajdašiti, in se ne bo anal ne laži ne nepoštenosti, samó ako je priložnost, kaj dobička storiti. — Marsikteri poreče: „Saj meni nikdar ni na misli, da bi obogatel ali slastno živel, ali če ima človek veliko družino, malo zaslužka in kopico dolgá, ni drugače, mora se noč in dan skerbeti in na vso moč prizadevati, da se kaj zasluži.“ In vendar to ni res. Bog, ki je ljudi vstvaril, je tudi naredil in preskerbel, da dobivajo vsakdanji kruh. Ali ljudjé morajo v Boga zaupati in ne misliti, da oni sami in edino njih skerbi morajo vse storiti. Marsikterega človeka pusti Bog le zavoljo tega v stiske in nadloge zagaziti, ker povsod pomoči išče, le pri Bogu ne. Sv. Silvina ni živež nič skerbel, čeravno je vse razdal, in nikdar ni pomanjkanja terpel, ker je mirno v Boga zaupal. Če pa hišni oče misli, da mora v nedeljo delati, legati, derva krasti, otroke na beračenje pošiljati ali je v take službe vdinjevati, kjer le slabe zglede vidijo, samo da bi je mogel preživiti: ta se je Bogu odpovedal; on nič ne upa in nič noče od Boga; on si hoče sam pomagati in sicer po potu, kterega je ravno Bog prepovedal. Take ljudi se ve da mora lakomnost čedalje bolj s svojimi železnimi kremplji poprijemati in hudiču v oblast izročevati. Pomisli torej dobro, kar piše sv. ap. Pavel (I. Tim. 6, 6.): „Velik dobiček je pobožnost z zadovoljnostjo. Nič namreč nismo prinesli na svet; gotovo je, da tudi nič ne moremo odnesti. Ako pa imamo živež in obleko, bodimo s tem zadovoljni. Zakaj kteri hočejo obogateti, padejo v skušnjavo in v zadergo hudičevo in v veliko nepridnih in škodljivih želj, ktere potopé človeka v pogubljenje in končanje. Korenina vsega hudega namreč je lakomnost.“

Molitev.

O Gospod Jezus Kristus! kteri si, čeravno Gospod vseh reči, vendar za nas ubog postati hotel: dodeli, da me hudič v zadergе lakomnosti ne vjame, ampak da bom po zgledu tvojega služabnika sv. Silvina vse premoženje imel le za pripomoček, Tebe slaviti in sebi in bližnjemu k zveličanju pripomoči. Amen.

18. Svečan ali februar.

Sv. Simeon, škof in mučenec.

Kakor so bili preroki v starem zakonu sprejemniki in oznanovavci razodevanj Božjih in so učence okoli sebe zbirali, da so po njih besedo Božjo in njej soglasno življenje med ljudstvom razširjali, tako je moral tudi v novem zakonu Zveličar naš, ki je bil prišel postavo in preroke dopolnovat, s preroškim delom, to je z učenjem pričeti. Moral je resnico, ki jo je

iz nebes prinesel, po učencih med domačim ljudstvom in sploh med svetom razznaniti, in po njih življenje, ki ga je v sebi nosil, med narodi in posameznih ljudéh plodíti in čverstiti. Učil je torej v tempeljnu, po šolah in po sprevêdnih terzinah okoli jezera genezareškega. Med mnogoštevilno množico njegovih poslušavcev je bilo veliko po duhu in sercu sprejetnih duš, zlasti priprostih mož, izmed ljudstva, po čudoviti moči njegove besede pridobljenih, da so se mu ko učenci pridružili. Med njimi jih je bilo nekaj po kervi njemu sorodnih, ktere sv. pismo večkrat po imenu „bratje Jezusovi“ omenja. Ali ničemurna misel, da bo Mesija mogočen kralj na zemlji, je tudi najniže ljudi tako prešinila in prevzela, da niso mogli spreumeti tihe velikosti in čeznatorne visokosti Jezusove, zatorej se bere, da tudi njegovi bratje niso va-nj verovali, se vé da, v začetku. — Med brati Jezusovimi je bil tudi Simeon.

2. Bil je poleg spričevanja najstarejih cerkvenih zgodovinarjev sin Alfeja ali Kleofa in pa Marije Kleofove, od ktere nam sv. evangeli pripoveduje, da je bila z druzimi pobožnimi ženami pričujoča pri smerti Jezusovi. Imel je prave brate sv. Jakoba manjšega, Juda, Tadeja in pa Jožefa, od kterega življenja nam pa nič znano ni. Oče Kleofa je bil berž ko ne brat sv. Jožefa in mati njegova je bila bližnja sorodnica Device Marije. Oba sta v sv. evangeliji imenovana med tistimi, ki so za Jezusom hodili, njegove sv. nauke poslušali, in so bili priče njegovih velikih čudežev, ki je je storil v poterjenje svoje sv. vere. Njegova brata pa, Jakob in Juda, sta bila med aposteljne izvoljena. Ni torej dvomiti, da je bil tudi on štet med trumo učencev; ali je pa že pred smertjo Jezusovo, ali po njegovem vstajenji ali še le po prihodu sv. Duha, kterega je z aposteljni in druzimi učenci vred na binkoštni praznik prejel, se vsemu časnemu čisto odpovedal in se vsega kraljestvu Božjemu posvetil, zato nam manjka vsakterih sporočil. Verjetno je, da je Simeon, ko so se aposteljni po vsem svetu razšli, v Jeruzalemu ostal in svojemu bratu Jakobu manjšemu, škofu jeruzalemske občine, pomagal Jude, svoje deželane, Jezusu pridobivati. Leta 62. Judje brata Jakoba zavoljo oznanovanja Križanega neusmiljeno umoré; tedaj se Simeon vzdigne in jim z neprestrašeno odkritoserčnostjo očita njih nesrečno slepoto in brezbožno divjanje; aposteljni in učenci pa se zberó v Jeruzalemu, in Simeona enoglasno postavijo na Jakobovo mesto za škofa perve keršanske občine. Zvesto in serčno je opravljal Simeon svojo visoko in težavno pastirsko službo, je poterjeval kristijane v pravi veri, in je vnemal za svete čednosti in spolnovanje dobrih del; nejevernikom pa, kterih je veliko kerstil, je neprenehoma oznanoval križanega Jezusa.

3. Približal se je čas, da bo nehvaležno jeruzalemsko mesto poleg prerokovanja Jezusovega razdjano. Judje nočejo glasú

aposteljnov poslušati in se zoper Rimljane spuntajo. Rimski vojvoda Vespazijan po premagani Judeji in Galileji s silno vojsko proti Jeruzalemu hrumí. Poprej ko serditi Rimljani mesto obležejo, in z nasipi obdajo, umakne se Simeon po povelji Gospodovem in poleg njegovega očetovskega opomina, da „kteri so v Judeji, naj zbežé na goré,“ z vsemi vernimi kristijani, ter se naselijo v majhni gorski terdnjavi Peli na levi strani Jordana in po druzih krajih v hribovitem Galadu. Jeruzalem pade, tempelj je razrušen, požgan v prah in pepel in mesto razdjano. Ko pa sovražne čete Rimljanov žalostno grobljo pokončanega mesta zapusté in odrinejo, verne se Simeon s svojimi razkropljenimi ovčicami in skerbí, da si verni zopet prebivališča na razvalinah postavijo. Veliko skerbi in truda zavžije sv. škof za dušne in telesne potrebe jeruzalemske cerkve, očiščene zdaj judovskega kvasú in naseljene na žalostnem pogorišču strašno kaznovanega mesta. Po njegovem ljubeznjivem prizadevanji se število vernikov čedalje bolj množí, rastejo pa tudi sv. čednosti med njimi. Da bi sv. ljubezen in edinost vernikov razderl, obudi satan mnogotere krivovernike, kteri so kakor besni volkovi čredo Kristusovo napadali in kristijane s svojimi krivoverskimi nauki zapeljevali. Pa sv. Simeon, skerbni dušni pastir, čuje noč in dan nad svojo ljubo čredo, krivoverce krepko zavrača in njih zmote tako očitno razodeva, da sramotno pobegnejo.

4. Cesarja Vespazijan in Domicijan zaukažeta, da naj se povsod okoli Jeruzalema poiščejo in zgrabijo, kteri so rodú Davidovega, da bi se ž njih pokončanjem judovske mesijanske nade z enim mahom presekale. Rimljani namreč so se bali, da bi kteri izmed njih kakor Mesija ne vstal in novega punta ne vnel. Polové torej vse take Jude in kristijane, ki so bili rodú Judovega in iz hiše Davidove, in je neusmiljeno pomoré; nekoliko sorodnikov Jezusovih tudi v Rim tirajo, ali brez žalega je spusté, ker so žulji njihovih rok dovelj spričevali, da so le ubogi težaki, od kterih se pač nobenega rovarstva ni bati. Ne vemo, kako se je bil Simeon temu preiskovanju in zasledovanju utegnil. Trajan, eden najboljših rimskih cesarjev, ni sicer nobenih zaukazov zoper kristijane razglasil, ali vendar so bili o veljavnosti poprešnjih kervavih postav hudo preganjani. Ko ga namreč njegovi namestniki vprašajo, kako naj s kristijani ravnajo, odgovori jim, da naj se sicer ne oprezva za njimi, ali zatoženi, če terdovratno pri svojem praznoverstvu ostanejo, naj se ostro kaznujejo. Po tacem vegastem odgovoru so bili kristijani samosilnosti in sovraštvu Judov in poganov popolnoma v oblast dani. Sovražni Judje tedaj zatožijo postarnega Simeona pri cesarskem namestniku Atiku, da je kristijan. Bil je takrat 120 let star, ali z lučjo svojega duha je še svetil v svoji občini, z gorečnostjo svojega serca še okrepčeval svoje vernike in z deli ljubezni še

lepšal sebe in svoje ovčice. Pred sodnika pripeljan z možato pogumnostjo svojo tako dolgo in tako zvesto ohranjeno vero v Križanega terdi. Namestnik, gnan od natornega usmiljenja zavoljo častitljive starosti sv. škofa, ga pregovarja, kakor le more, poskuša vse rahle pripomočke, mu lepe darove ponuja in zvesto obeta, da mu ne bo nič žalega storil, samo naj se Kristusu odpové in bogove rimskega cesarstva moli. Pa sv. starček se zgrozí nad tako gerdobno ponudbo in pravi: „Nikdar nikoli in vekomaj ne se ne bom Kristusu odpovedal. Tvoji maliki so bili svoje dni najbolj razuzdani ljudjé in gotovo zdaj v peklu goré. Jezus Kristus je pravi Bog.“ Te in enake besede je tolikanj krepostno govoril, da je bilo veliko pričujočih serčno ginjenih.

5. Zdaj zapové Atik ga hudo bičati, in brez pomude tako neusmiljeno to povelje spolnijo, da se še tiste kaplje kervi, ki so se pičlo po njem pretakale, po zemlji pocedé. Svetnik pa med bičanjem nepremakljivo stoji, in je prav veselega obličja. Drugi dan ga zopet grozovito terpinčijo, pa sv. Simeon vse muke ravno tako voljno in radostno prenaša, da se Atik in vsi pričujoči čudijo, kako more sivi šibki mož toliko preterpeti, kar bi móralo tudi najmočnejega junaka podreti. Ali vsemogočni Bog, kteri je tudi po nežnih dečkih in deklicah pokazal, koliko keršanska serčnost ž njegovo pomočjó premore, hotel je nevernikom očitno tudi naznaniti, koliko obnemogel starček za sv. vero prestoji. Naposled obsodi deželski oblastnik sv. Simeona v smert na križu rekoč „ker ne nehaš Križanega oznanovati, moraš pa tudi umreti kakor on.“ Za junaškega spoznovavca Kristusovega je bila ravno taka smert najprijetniša. Opravi torej svojo poslednjo molitev, se sleče, pohlevno vleže na pripravljeni križ in sam roke in noge razpne, da naj ga na-nj pribijejo. Pribijejo ga in križ ž njim povzdignejo. Strašno velike so njegove bolečine, pa še veča njegova poterpežljivost. Na ves glas še na križu Kristusa oznanuje ko pravega Boga in Odrešnika sveta, moli kakor on za svoje sovražnike, izročí svojo dušo Bogú in sklene svoje sveto življenje po zgledu svojega nebeškega Učenika l. 107.

Po njegovi smerti se v jeruzalemski cerkvi prav zgonobne krive vere začnó učiti in prav škodljive razpertije goditi; pod naslednjimi škofi, ki so se hitro verstili, se ne more nič več do poprešnje kreposti in imenitnosti povzdigniti, dokler po silovitem pregnanji Judov iz Jeruzalema okoli l. 136 čisto ne neha.

V latinski cerkvi se praznik najstarejega učenca in „brata“ Kristusovega obhaja na današnji dan, v gerški pa 27. aprila. Mnogo cerkev se hvali ž njegovimi sv. ostanki, pa težko je presoditi, ktera res da je hrani. Obrazuje se ko star škof s križem v roki.

Kako moramo križ prenašati.

Sv. Simeon je križ ljubil; on ga je poljubovaje objemal in se sam na-nj vlegal, kakor jagnje, ki ima darovano biti. On je imel za največo čast, da je, kakor njegov Gospod, na križu umerl. Ali bi hotla tudi ti, keršanska duša! za Jezusa tako grozovito smert terpeti? Praviš sicer, da si pripravljena, ali je pa resnična ta tvoja volja, ali imaš toliko serčnosti, ali je tako močna tvoja ljubezen? Veš, kaj Jezus sam pravi, da kdor hoče za njim hoditi, naj vzame svoj križ na-se vsaki dan, naj zatajuje sam sebe in gre za njim. — Veš, kaj piše sv. ap. Pavel, da kteri so Kristusovi, so svoje meso križali z grehi in željami vred. (Gal. 5, 24.) Ako imaš tedaj serčnost in voljo, iz ljubezni do Kristusa na križu umreti, moraš to vsaki dan storiti. Slednji dan moraš poterpežljivo prenašati križ, ki ti ga Bog naloži, slednji dan sama sebe mertviti. Ali koliko je ljudi, kteri bi tako storili? Kako mnogo jih prec očmeri, godernja, je nevolja, serd in nepoterpežljivost obhaja, kedarkoli se jim le kaj malega bridkega pripeti; kedarkoli je zadene nesreča in terpljenje in nadloga pritisne; kedarkoli se jim kaj po volji ne zgodi; kedarkoli je kaka slabost potlači ali bolezen obišče; kedarkoli je kdo kaj razžali, terdoserčno ali krivično ž njimi ravná. O kako takrat tarnajo, se repenčijo, kako skipevajo, kako so polni zlobe in serda, kako so otožni in obupani!

Ali to se ne pravi, križ za Jezusom nositi. Taki ljudjé nikdar ne bodo hoteli za Jezusa na križu umreti, kakor Simeon. Presodi se, duša moja! ali se morda tudi ti med take šteješ? In če se šteješ, kako moreš upati k Jezusu priti? — Veš, kaj se pravi samega sebe zatajevati, to vidiš nad svetniki. To se pravi, svoje meso ž njegovimi željami na vajetih imeti in je berzdati, samega sebe premagovati, svoje misli, želje in nagnjenja mertviti, vse jim odrekavati, karkoli pelje v húdo. Ali storiš to? ali imaš terdno voljo, to vsaki dan storiti? Ako ne delaš tako, tedaj ne umiraš za Jezusa in nikdar k njemu ne prideš. Po nobeni drugi poti v nebesa ne prideš, kakor le po tisti, ki pelje čez goro Kalvarijo, in noben drugi ključ ti nebeških vrat ne odpre, razun križ. Začni torej že danes se križati, to je, vse križe in težave poterpežljivo prenašati in svoja slaba nagnjenja in strasti krotiti. Če to storiš, prejela boš ravno tako plačilo od Boga, kakor bi za-nj na križu umerla.

Molitev.

O moj Jezus! terdno sklenem, da hočem svoj križ za Teboj nositi in na križu umreti. Rad hočem vse terpljenje voljno prenašati in svoje strasti krotiti in zatirati, zlasti to poglavitno strast.... Dodeli mi gnado, da bom tudi spolnil, kar sem sklenil. Amen.

19. Svečan ali februar.

Sv. Konrad.

Od njega dni je lov veljal pri omikanih ljudstvih za podobo vojske, in svobodni možjé, kterih poglavitno opravilo je bilo po kervavih bojiščih morivno orožje sukati, ti so se ob času mirovanja najrajši z lovom pečali, kajti njihovi pogumnosti in serčnosti se je dobro prilegalo z lokom in kopjem po divjih gozdih pohajati in v pomanjkanji druzih sovražnikov razne lovske težavnosti in nevarnosti premagovati, vse nastavljene ovire in zapreke razdevati. V srednjem veku so si posebno bojeviti vitezi z lovom čas preganjali in skor po vseh deželah so edino le knezi in velikaši lovske pravice vživali. Na berzem konjiču z lahkonozimi psi dirjati čez hribe in doline, čez rov in kol, pokojno zverino iz skritih berlogov poditi, se s prekanjeno v prekanjenosti, z močno v moči, s hitro v hitrosti meriti: za tem burnim lovskim radovanjem so v eno mer begali nepočitni vitezi, in tolažili to zares gosposko strast. Lov život uterdi, navadi ga brez kvara prenašati lakoto in žejo, mraz in vročino, dež in burjo, ga o vednem, položnem in naglem spogibanji udov v čistem zraku krepča in čverstí; bistri oko, tanjša sluh in vadi vse telesne počutke; po vednem spreminjanji prizorov in po raznoverstnih prigodkih brihta duha in vedrí — vse to lovci dobro vedó in zgovorno hvalijo. Kako pa da je enkrat lov visokoletečega človeka v ponižnega, slastnega v zderžljivega, posvetnega v pobožnega in sčasoma v svetnika spreobernil, to hočemo zdaj povedati.

2. Konrad je bil plemenite rodovine v Placenciji (Piačenci). Srečen v zakonu, s premoženjem oblagodarjen, od someščanov spoštovan je bil on izmed tistih ljudí, ki pred svetom veljajo za poštene in verle možé, pred Bogom pa so prav zaničljivi siromaki in zgolj puhle prikazni. Vsi njegovi nameni in trudi so merili le na pozemeljske reči, kako bi namreč svoje premoženje pomnožil in k podedovanim zakladom nove pridobil in nagomilil; kako bi po lestvi svetnega čisla vedno više prihajal, čedalje bolj imenitne službe, naslove in časti dosegel in svoje ime z vencem slavitosti zmeraj bolj opletal; kako bi se na mehkem stolu življenja vedno zložneje zibal in gugal, vse radosti in telesne sladnosti s prav mastno začimbo in debelo smetano znajdljivo okušal. Imel pa je zraven tega ljubeznjivega čehljanja svojih počutkov živo čutilo za resnico in pravico, je bil dobrotljiv in usmiljen proti revežem in terpinom, prijazen in postrežen proti

svojim verstnikom, je po vnanje zvesto spolnoval svoje verske dolžnosti in se na tanko ravnal po šegah keršanskih s spodobno obnašo. Ali višega čutila za svete reči je popolnoma pogrešal, žive misli na Boga njegovo serce ni poznalo in šumenje svetá mu ni dalo slišati nebeškega glasú. Svet s svojimi sladčicami in dobrinami se je pred njim razprostiral in z vsim nagnjenjem se je v njegovo omamno naročje pokladal. Ljubil je vesele druščine, kratkočasne igre in šale; gojil je skerbno svoje telo in se rad vsedal k bogato pogernjenim mizam; ni sicer nezmerno vžival ali vendar je s slastnim mikom segal po vkusnih jedéh in je z žarno kapljo tečno zalival. Obdal se je z vsem, kar oko razveseli, po ušesih prijetno doni in vse počutke dobrodevno žegeče.

3. Najljubše njegovo radovanje pa je bil lov. Na-nj je mislil noč in dan, od njega se v eno mer pogovarjal, v lovu se je gibalo vse njegovo življenje. Enkrat zopet s svojimi psi po gozdu pohaja; toda nobena prepojena zver mu ne pride na strel in se mu le skriva po gosto prepreženem germovji. Tedaj strastni in od te zverinske nagajljivosti ves razdraženi lovec goščo zapali. Ali huda sapa pripiše, ogenj se razvname po pritlikastem lesu in plamen zašvigne v suhe veje golih dreves, da kar začnó goreti in med preščanjem žareči ogorki od debla do debla leté. Ves prestrašen gleda Konrad to pokončevavno požarje, pa kmalo se kakor preplašena zver spusti v beg, pomeče od sebe lovsko orodje, se natihoma prikrade v mesto ter skrije pod svojo streho. Kmalo se raznese glas o tej strašni nesreči, vse venkaj vre, in goreči gozd je podoben ognjenemu morju. Poprašujejo in preiskujejo, kaj bi bilo krivo tega požara: jesensko solnce menda ne, torej gotovo kteri zanikern lovec ali pa hudobna roka kterega lesnega tatú. Glej, tu pride na drugi plati iz gozda siromašen človek, ki je suhljad tam pobiral. Kakor ogromen val ga serdito ljudstvo obsuje; njegova preplašenost in prebledelost, njegovo jecanje in zmešano govorjenje, — vse to velja za jasno spričevanje njegove hudobije. Pahnejo ga v ječo in ker terdi, da je nedolžen, hočejo mu z natezanjem na trapilu terdovratno tajbo pregnati. V neznanskih bolečinah, ki je terpí, res nedolžni mučenec obstoji, da je gozd zažgal in obsodijo ga v smert. Konrad med tem natihoma doma biva, ali njegov duh nima pokoja, serce njegovo nobenega mirú, nasprotna kipeča čutila vihrajo po njegovih persih in ga z bridko otožnostjo nemilo oplazvajo. Kaj mu je storiti? ali naj nedolžni revež za gizdavega bogatina terpi? Ali naj storjeno očitno pové? Ali kakova gerda sramota za-nj, da je dozdaj molčal! Kako se bodo ljudje spogledovali, kako čudno od njega menili, kako hud odgovor ga čaka, kako velike nevarnosti na-nj prežé! Ali se ne bo nejevolja meščanov in serditost ljudstva kakor hudourna splav na-nj zavalila in ga brez milosti ugonobila? Ali ne bodo odškodovanja tirjali in kaj

potem? — Noč in dan ga preplivajo take plahotne misli, stiske in muke. Kar na enkrat zabruhne iz njega ogenj pekoče vestí: gre pred sodnike, razodene nedolžnost unega moža, pové vse, kako se je bila nesreča pripetila ter reče, da je voljáu škodo popolnoma poravnati. Zgodi se in večo polovico njegovega premoženja gladko pogoltne njegova nenasitljiva lovska strast.

4. Tako je bil Konrad revniši postal na blagu in premoženji, pa bogateji v spoznanji; spreumel je namreč, kako ubežne in nične so vse pozemeljske reči. Dovolj še mu je ostalo za pošteno življenje; lahko bi bil ostal med svetom, in posedel, kakor bi ne posedel; lahko bi bil kakor sto in sto druzih najboljših, najblažih ljudí v poštenem vživanji časnih dobrin si prizadeval za nebeške blagote; lahko bi se bil še obilno vdeleževal veselja in prijetnosti, s kterimi ljubi Bog puščobno zemljo obdaruje in svoje otroke osrečuje, in bi mu vendar ne bilo treba svojega serca in svoje ljubezni od Boga obračati; lahko bi bil svoje stanje in svoje časti med svetom si ohranil brez osramotenja pred Bogom, ali plamen zapožarjene hoste je njegovo posvetnost popolnoma požgal. Duh Božji je prestvarivno in spremenivno va-nj prišel; v njegovem sercu se je vžgala nova luč, in o njeni svetlobi je spoznal, da je o vednem tolaženji mesenih sladnosti prišel čisto ob moč, da bi mogel sicer med svetom bivati in vendar ne ž njim živeti. Čutil je, da mora pozemeljskemu ves odmreti, da bo mogel le Bogu in za nebesa živeti; da mora oko izdreti, da ne bo zmeraj po svetu škililo; da mora roko odsekati, da se ne bo zopet po svetu stegovala; da za-nj ni zadosti le položno se svetu umikati, ampak da se mora ž njim popolnoma razdreti. Njegova žena, ktere misli so že poprej le v nebeške reči se topile, rada privoli v razločitev in gre v samostan Klarink v Placenciji. Konrad pa rešen vseh pozemeljskih vezí roma v Rim svete cerkve obiskat. Sprejet med brate tretjega reda sv. Frančiška se odpelje v Sicilijo, da bi daleč od domovine in neznan med ljudmi služil Bogú. V okrajini sirakuški stoji zalo mesto Netinsko. Tam prebiva nekoliko časa v gostišču sv. Martina in se oklene družbe necega pobožnega moža, ki je ž njim vred le po nebeških rečéh hrepenel. Ker ga pa neogibljivo občevanje z ljudmí v njegovih pobožnih vajah moti, podá se na obraščen grič blizo mesta in začne tam ko samoten puščavnik ostro spokorno živeti. Ali v začetku ne najde nebeškega mirú, po kterem je tolikanj hrepenel, ne tistega svetega pokoja, ki sercu tako dobro dé, vse moči in misli oživlja, duha v ginljivo premišljevanje in k pobožni molitvi povzdiguje, ter ga za veselo hvaljenje Očeta nebeškega vnema. Mislil je, da je vsega pozemeljskega človeka že slekel, da je vse posvetnosti se iznebil, ali bridko se je premotil. Zapeljive podobe iz minulega življenja mu plavajo pred očmi in tihotna samotarnost Konrada, hrumečih drúščin

in prijatelskih krogov navajenega težko težko stane; divje sadje, grenko zelišče in terpka korenina noče dišati slastnim ustom, in terda postelja se nikar noče prilegati zmehkuženim udom. Plašivni dvomi mu kakor otožni mraki ogrebajo duhá in njegovo serce ne najde ne mirú ne tolažbe. Ali on stanovitno stopa po grudavem potu in po ozki stezi, ki pelje k zmagi in v življenje. On je položil roko na plug, in ne mara nič več nazaj se ozirati; stermega očesa gleda na postavljeni namen, na plačilo hudega boja, na neminljivo krono, ki je obljubljena vsem, kteri v neomahljivi zvestobi do konca ostanejo. In Gospod, kteri k sebi kliče vse trudne in obložene, da je okrepča, podari tudi njemu mir, ki je čez vse pozemeljske dobrote; on poškropi z jutranjo roso svoje nebeške milosti njegovo suhotno serce, da terdno upanje bogato v njem klije; on prižge svetlo luč spoznanja v njegovem duhu, da visoki pomen kratkega življenja na zemlji jasno spreumé, dokler ne priplava naposled za-nj večerna zora počitka, da — sladko zaspí in se v rajskih višavah prebudí.

5. Štirdeset let živi Konrad v ostri spokornosti. Z vednim postom mertví svoje poprej postrežno pestovano mesó, vživaje semtertje le suh kruh ali le zelišča, ki rastejo po gozdu. In pogostoma skušnjave mesa ter hudiča z neprenehoma zatiranjem svoje poželjivosti in z gorečo molitvijo tako srečno premaga, da se tudi od prijatlov poslanih jedi tako dolgo ne dotakne, dokler se niso vse gnjile in červive počutkom naravnost gnjusile. Celó obleko je s sebe djal, in je gole ude tako dolgo po ostrógovini valjal, dokler ni bilo vse hlepenje po jedi v njem kervavečem čisto pogašeno. Zató pa ga je Gospod obdelil z darom prerokovanja in ga oslavil po raznih čudežih. Ko je namreč slednji petek v mesto prihajal, podobo križanega Jezusa, ki so jo Netinci prav goreče častili, z ginljivo pobožnostjo počeščevat, hoteli so se tej priložnosti enkrat hudobni zasmehovavci iz pobožnega moža ponorčevati. Povabijo ga torej kakor na postne jedi, pa mu postrežejo le s svinjskim mesom, in tudi sami nič druzega ne jedó. Začnó torej Konradu njegovo hinavstvo očitati in njegovi priprostosti se posmehovati. Ali on taji, da nič druzega ni jedel razun rib; in naravnost pokaže, da ima pred seboj le ribje kosti in luskine in tako hudobneže očitno osramoti. Enkrat ga obišče sirakuški škof, ki je slišal že mnogo od njegove svetosti. Konrad ga povabi, naj ž njim obedva in urno prinese iz celice tri gorke podpepelnike, ki mu je je Očetova roka po čudu poslala. In ko Konrad nasprotno povabljen od tega škofa, naj k njemu v Sirakuze pride, res tje popotva, živo ferfetanje žvergolečih ptičkov okoli škofove hiše čudovito njegov prihod naznanja. Ta in druga znamenja njegove velike svetosti, zlasti da je po njegovih priprošnjah velikrat nebeška pomoč došla ne samo domačim, ampak tudi ptujcem in posebno tisto leto (1351), ko se

je ločil s tega sveta, nagnile so papeža Leona X., da je najpred v Netinskem mestu, papež Pavel III. pa tudi drugod dovolil, zveličanega Konrada spomin na današnji dan obhajati. Njegovo truplo je shranjeno v sreberni rakvi v cerkvi sv. Miklavža v Netu in še zdaj se čudeži na njegovem grobu godé!

Obrazuje se ko puščavnik v frančiškanski obleki, ko jerbase plete in majhni ptički okoli njega ferfetajo.

Pozemeljska in pa nebeška miselnost.

Če pomislimo djanje in nehanje Adamovih otrók, s čim se pečajo njihove misli, okoli česa se sučejo njih želje in pomenki, na kaj merijo njih trudi, kakor le na zemljo in na njene dobrine. Ta hrepení po hvali in časti, in njegovo največe veselje je v imenitnosti rasti; uni hlepí le po blagu in premoženji in pri vsem, česar se loti, je njegovo pervo vprašanje: Kaj bo dobička prineslo? Zopet druzemu je življenje kakor vesela igra, zemlja prostorna sobana radovanja, da skaklja od veselice do veselice; on hoče vživati in se življenja veseliti in lepe natore, s ktero malikuje, ta mu je ljubša, kakor nebeški raj. Drugi zopet pohajkvajo po sladnostih, tratijo v razuzdanosti in nezmernosti svoje dni in ne poznajo veče sreče, kakor če svoje meseno poželenje tolažijo. Lastno življenje se ljubi čez vse, in smert veljá za največi zleg — v spričevanje, da ljud po nebesih nikdar ne hrepeni, ker hoče vedno na svetu ostati. Kako hočemo to prikazen drugač imenovati, kakor pozemeljsko miselnost, ker se le po zemlji in njenih dobrotah ozira? Ona ima veči del ljudi v svoji oblasti, in tudi boljši kristijani se je ne morejo gladko rešiti; zakaj velikrat mora tudi čednost, ki se spolnuje, pobožnost, ki se razodevlje, dobro delo, ki se stori, k časti in časnemu dobičku pripomagati, in tako se nič ne godi za nebesa, ampak vse le za zemljo. — Če to dobro pomislimo, moramo se pač čuditi in popraševati: Ali je zemlja res tako lepa? Ali so njene radosti res tako velike in mikavne? Oh, ko bi le eno resnico pomislili, da vse pozemeljsko mine, ali bi nas mogel svet potem še tolikanj mikati? Danes zdrav, jutri bolan, zdaj češčen, kmalo zaničevan, danes veselje, jutri žalost, zdaj poln kreposti in življenja, jutri — mertev, ali more res toliko vrednosti imeti, kar se lahko v trenutku zgubí? Ali nam ne zamore edini strah pred smertjo vsega veselja ogreniti? Nima je svet sladčice, kteri bi ne bilo nekoliko grenkosti primešane, nobene radosti, ktere bi čmernost kmalo ne petila. Če se zraven rož, ki na zemlji cvetó, tudi na ternje ozremo, če pomislimo nadloge, ktere brez števila tarejo Adamov rod, bolezni in bolečine, skerbi in bridkosti, solze in zdihljeje, znotranje in vnanje terpljenje, brez kterega nihče ni, ali ni tako revno bivanje mar smert kakor pa življenje imenovati? Če pomislimo potem hude nevarnosti, razne skušnjave in zapeljevanja v greh, zaderge, ki se nedolžnosti nastavljajo, pasti, v ktere se nepazni lové, težavnosti, ki nas ovirajo spolnovati dobra dela, in sredi med hudobnim svetom Bogu zvesto služiti — če vidimo, da človek tudi po daljšem življenji nič boljši ne prihaja in se vedno v stare napake povrača, ali naj to revno življenje v zgolj nevarnih spotikah res toliko mikavnosti za nas premore, da bi si vekomej na zemlji ostati želeli? Nikakor ne! Ta zemlja nam ne more zadostovati, in če svoje upe le na njo natvezamo, smo pač najbolj nesrečne stvari pod solncem. Kakor po širocem morji veslamo tukaj v lahnem čolniču, vsem viharjem

v oblast dani; kako bi mogli pokojni biti, preden v loko ne pribrodimo? Naša duša plava v strahu in nevarnosti pogubljenja, kakor Noetov golob nad vodami splošnega potopa; nikjer ne najde prostora, da bi se mogla vsesti in bi svoje čistosti ne omadeževala. Zatorej ferfra okoli ladije, okoli varne Očetove hiše, in le va-njo hoče sprejeta biti. — Če tedaj zemlja ne more našega serca potolažiti, kam naj oči obračamo, ako ne proti nebesom? Le tam gori je čisto veselje brez bolečine, svetloba brez temote, življenje brez smerti, zgolj dobrota brez vsega zlega. Mladost se tam nikdar ne postara, lepota nikdar ne ovene, zdravje se ne skerha, telesna čverstost ne mine, in veselje je vekomaj novo. Človek! ozri se v nebesa, in poglej tam blagote, ki so edine tvojega hrepenenja vredne. Časti lakomni! ozri se navzgor, tam se plete venec neminljive slave. Rajávec! tam gori je pravo življenje, ki nikdar ne mine. Maloserčni terpín! tam gori ni nobene bolečine, nobene solze, nobene nadloge in težave, tam je večni pokoj. Velika keseda: večno! Da! ravno to dela nebesa, da so večna. Tukaj smo le popotniki in ptujci, ravno ko v prognanstvu; tam gori je prava in večna naša domovina.

Molitev.

O ljubeznjivi Jezus! le gori k Tebi hočem svoje serce povzdigovati, le v nebeško domovino se ozirati; dodeli mi gnado, da ne bom zanaprej nič več živel za zemljo, ampak vse svoje misli in želje le proti nebesom obračal in se enkrat v tvoji družbi vekomaj veselil. Amen.

20. Svečan ali februar.

Sv. Vilfrik.

Bil je rojen pred 700 leti in je bil stopil v duhovski stan. Pa pri vsem tem je bil le lahkomiseln in posveten in posebno na lov je grozno rad hodil. Ko zopet enkrat zver po hosti preganja, pride mož k njemu, beraču podoben, in hoče od njega nov denar vbogajme. Vilfrik mu odgovorí, da še ne vé ne, ali ima kteri nov denar. Uni mož pa mu reče, da naj le v žepu poišče, celó dva nova denarja bo v njem našel. Vilfrik se začudi tem besedam, poišče, res najde dva nova denarja in enega beraču vbogajme dá. Tedaj reče ptuji mož: „Tisti naj ti poverne, kteremu za ljubo si to storil. In jaz ti sporočim v njegovem imenu, da boš kmalo s tega kraja drugam se podal, kjer boš našel mir in pokoj in boš do konca Bogu služil, naposled pa boš v družbo svetnikov poklican.“

2. Kmalo potem pošljejo Vilfrika vikši njegovi v kraj po imenu Helesberg. Tukaj začne tako ostro živeti, kakor so le

najbolj spokorni puščavniki kdaj živeli. Mesa nikdar ne pokusi in njegova najimenitniša jed je ovsen kruh; vina je le o največih praznikih nekoliko pil, bolj prazniku na čast, kakor svojemu životu za ljubo. Časi je cele noči prečul, in če je kaj zaspal, naslonil se je le na steno. Zlasti o merzlih nočéh je rad šel v vodo in psalme v nji molil, potem pa železen oklep na-se djal. To je posebno zavoljo tega delal, da bi vse nečiste skušnjave, ki so ga mnogokrat nadlegovale, iz koréna zaterl. In tako je bilo na vse plati njegovo življenje prav ostro in sveto.

3. V starem pisanji se to-le od Vilfrika bere: „Na severni plati Anglije je živel ubog človek, ki svoje revščine ni hotel voljno prenašati; zatorej se zapiše hudiču, da bi od njega kaj denarja dobil. Poznej pa mu je hudo žal, da je to storil in razodene nekomu svojo strašno pregreho ter mu reče, da se hoče te zaveze s hudičem zopet rešiti. Ali v tem hipu se mu prikaže hudič v navadni podobi in mu žuga z najgroznejimi mukami, če bo še kdaj mislil zavezo pretergati. Uni človek pa zapazi, da hudič njegovih misli ne vidi, če jih z besedami ne razodene. On tedaj ne opomni ne besedice več od svojega sklepa, in se poda na pot k Vilfriku s terdnim upanjem, da mu bo ta sveti služabnik Božji gotovo pomagal. Ali ko pride do potoka, ki mimo Helesberga teče, zaloti ga hudič ves serdit, ga divje zgrabi in nad njim kriči: „Kaj hočeš storiti, izdajavec? Ti hočeš najino zavezo pretergati, pa zastonj; zdaj se moraš pokoriti za svoje izdajstvo, ker si se najprej Bogu odpovedal, zdaj se hočeš pa še meni; brez milosti se moraš prokleti ti! tukaj potopiti.“ In hudič ga s tako silo derži, da se ne more z mesta premakniti.

4. Ko se to pri potoku godí, bilo je možu Božjemu Vilfriku v prikazni vse razodeto. Reče tedaj nekemu duhovnemu: „Vzemi križ in blagoslovljeno vodo, in urno pojdi k človeku, ki ga hudič pred našim selom derži, poškropi ga z blagoslovljeno vodo in potem k meni pripelji.“ Duhoven gre in najde človeka kakor skala v vodi stoječega, da se ne more ne naprej ne nazaj premakniti. V imenu Jezusovem ga poškropi z blagoslovljeno vodo, požene hudiča v beg in pelje človeka k Vilfriku, kteri je med tem za-nj molil. Ali ko Vilfrik človeka za desno roko prime, zgrabi ga hudič za levo in ga hoče z vso silo Vilfriku iztergati. Vilfrik pa poškropi z blagoslovljeno vodo proti njemu in v trenutku zbeži. Vilfrik vzame človeka v svojo celico, in ga napravi, da se skesano vseh svojih grehov izpové. Potem prejme sv. zakramente in poterjen v sv. veri se od Vilfrika poslovi.

5. Tudi po druzih platéh se je v zgodbah sv. Vilfrika razodelo, da so pobožni ljudjé in duhovni tako rekoč roka, po kteri Bog grešnike hudičeve oblasti rešuje. Vilfrik enkrat truden od svojih ponočnih vaj terdno zaspí; tedaj vidi v sanjah nad altarjem tri dečke obešene, ktere je zdaj zdaj žugala zadušiti verv,

ki jo je slednji imel okoli vratú zadergnjeno. Eden njih se oberne k Vilfriku in mu reče: „O Vilfrik, moj Gospod, kaj se mudiš, da nam na pomoč ne prideš in nas ne odvežeš?“ Ko Vilfrik reče, da ne vé, kako bo mogel to storiti, odgovori mu obešeni: „Stopi na altar in nas odveži.“ Vilfrik stori tako in vse tri smerti otme. Ko se prebudí, premišljuje, kaj bi pač te sanje utegnile pomeniti. Med tem pa pridejo k njemu trije duhovni, gnani od pekoče vesti in vsi skesani zavoljo storjenih grehov. Odkritoserčno se izpovedó, s čim da so svoje duše omadeževali in je večnemu pogubljenju zapisali; ponižno prosijo sv. odveze ter serčno od Vilfrika zaželé, da bi jim dal zveličanske nauke za spokorno in pobožno življenje. To se tudi zgodí, in tako reši Vilfrik te tri grešnike gotovega pogubljenja in večne smerti, ki je je imela vsled njihovega duhovskega stanú celó pri altarji med obhajanjem prevzvišenih skrivnosti zadeti.

Zaveza s hudičem in rázdor njen.

Od enacega zapisovanja hudiču so njega dni ljudjé veliko vedeli povedati. Da se je hudič takrat res v vidni podobi prikazal, verjemi ali ne verjemi, — to je pač malo mar; gotovo pa je, da še dan današnji na tisoče ljudi zavezo s hudičem sklepa in se njemu zapisuje. To stori namreč slednji, kteri vedoma in radovoljno smerten greh stori. Sv. apostelj Janez piše, da, kdor greh stori, je od hudiča, zakaj hudič je že od nekdaj grešil. Kdor smerten greh stori, stori, kar hudič hoče, česar on išče in za kar si prizadeva iz vse svoje močí. Ko bi bilo hudiču dano, da bi smel poleg lastne volje z dobrinami tega sveta gospodariti, ponujal bi silno kopico denarjev, visoke časti, vsaktere radosti, dolgo življenje in česarkoli bi človek poželel, samó da bi se smertni greh delal. Ali hudič ni tako mogočen gospod; in ljudjé mu veliko bolj po ceni služijo, ker za uborno puhlo veselico, za nekoliko polajšanja, za par krajcarjev neutegoma pajdašijo ž njim sklenejo. Ali zavoljo tega so ravno tako hudičevi, kakor ko bi svojo dušo z lastno kervjó na ustrojeni koži hudiču zapisali, in bi jim on celo kraljestvo za njihovo ubogo dušo podaril. On je njih gospod, njih neusmiljeni oblastnik, dokler v smertnem grehu ostanejo.

Ko se pa človek, prepekan od slabe vesti, hoče greha iznebiti, skuša ga hudič, kakor unega grešnika pri potoku heleberškem, z raznim žuganjem in siloma zaderževati. Hudič namreč ga nadlegva z goljufnimi mislimi, n. pr. kdor posede krivično blago: s svojo družino moraš poginiti, ako hočeš vse poverniti; — obrekovavca: pripraviš se ob vso čast in dobro ime, ako hočeš svojo laž preklicati; — pijanca: pijače si že tako navajen, da moraš zboleti, če jo opustiš; — nečistnico: tvoj ljubljenec te bo pustil v goli revščini, če mu več njegovih želj ne tolažiš; — brezbožnika: vsi ljudjé se ti bodo posmehovali, če boš spet v cerkev začel hoditi. — S tacimi goljufijami in varami hudič grešnika slepí, da mu iz zadergnjene mreže ne uide. Pa tudi s silo grešnika tako omami, da kar ves v svojih pregrehah odervení. Zveličar pravi: „Slednji, kteri greh stori, je sužnj greha.“ Koliko tisočkrat se zgodí, da grešnik leta in leta želi in hrepeni, greha se rešiti, in k Bogu se poverniti, in vendar-le ene sto-

pinje naprej ne stori, ampak na vedno istem mestu medlí, kakor bi bil v greh zakovan.

Kaj je storiti? Človek od kterega smo prej pripovedovali, je spoznal, da, kedar je druzim kaj od svojega sklepa omenil, je bilo vpiranje in oviranje od hudičeve plati tolikanj huje. Zatorej je velikrat prav škodljivo, če grešnik svojim dozdanjim tovaršem pripoveduje, da se misli spreoberniti in boljše življenje začeti. Ker ti si bodo potem gotovo prizadevali, da bi ga z zasmehovanjem, praznim in goljufnim tolaženjem, z zapeljevanjem v nejevero in z enacimi gerdobnimi pripomočki od njegovega dobrega sklepa odvernili.

Kako pa je grešniku pomagati, kteri bi se rad rešil vezí satanovih, pa se jih ne more? To vidimo v zgodbah sv. Vilfrika. Duhoven, molitev in potem prigovarjanje pobožnega Vilfrika, cerkveni pripomočki, zlasti sv. zakramenti so unega grešnika rešili oblasti hudičeve.. Enako se tudi zdaj z grešnikom godi. On sam si ne more pomagati, in edina želja poboljšati se, mu še tudi ne preterga verig. Če želiš, ozdraveti, zavoljo tega še ne ozdraviš, ali ta želja te utegne vendar nagniti, da si zdravnika poiščeš. Tako si mora tudi grešnik prizadeti, da se po molitvi pobožnih ljudí, po rabi cerkvenih pripomočkov, posebno po zvestem poslušanji pridig in pridnem obiskovanji službe Božje, potem da se dobremu duhovnu razodene in izroči, in naposled da dobro pripravljen vredno sv. zakramente prejme, popolnoma izterga iz sužnosti hudobnega duhá. — Zatorej se pa tudi noben grešnik, ki je resnično spreobernjen in zopet v Gospodu posvečen, ne sme hvaliti, kakor bi si bil sam pomagal. Le edini Bog ga je po pobožnih ljudéh, po napeljevanji duhovnega in po sv. zakramentih satanu iz krempljev iztergal.

Molitev.

O usmiljeni Jezus! ozri se milostivo na nas uboge grešnike, kteri, čeravno smo se pri sv. kerstu slovesno odpovedali hudiču in vsemu njegovemu djanju, vendar ne nehamo s svojimi grehi povračati se pod njegovo oblast, ter dodeli, da tvoja presveta rešnja Kri nikdar nad nami zgubljena ne bo. Amen.

21. Svečan ali februar.

Sv. Feliks, škof in mučenec.

Od njega dni je sv. pismo previsoko spoštovanje v katoliški cerkvi vživalo, in pervim kristjanom je bilo tolikanj milo in drago, da ga po nikakoršni ceni niso hoteli poganom izročiti, da bi ga njihove malikovavske roke ne oskrunile. To so pogani dobro vedeli, in zatorej so si na vso moč prizadjali, da bi sv. pismo v svojo oblast dobili in ga pokončali, ker

so mislili, da bodo po tem potu tudi keršansko vero iz kórena zaterli.

2. Kterikoli kristijan tedaj je postal izdajavec in je sv. pismo poganom izročil, temu se ni bilo nikakoršnega mučenja bati; ali bil je zavoljo te izdajavske hudobije naravnost iz cerkve pahnjen, in je zamogel le po opravljeni naloženi najostreji pokori zopet v njeno naročje sprejet biti. Taki strahopetni izdajavci so bili imenovani „izročniki“ (namreč sv. knjig) ali po latinsko „traditores.“ Pa le malokteri kristijan se je s tem sramotnim djanjem okrivičil; njih neštevilna večina je ostala stanovitna in raji so se pustili mučiti in moriti, kakor pa, da bi sv. pismo poganom izročevali. Med temi serčnimi odrekovavci je bil tudi sv. Feliks, škof Tibirski.

3. Cesar Dioklecijan razglasí zapoved, da morajo kristijani vse svoje svete knjige cesarskim uradnikom izročiti. Berž ukaže sodnik Tibirskega mesta vse katoliške duhovne pred sodnji stol pritirati, da bi od njih pozvedel, kje da imajo sv. knjige shranjene. Rekó mu, da je ima njihov škof pri sebi, kteri pa je v Kartagino odšel. Na daljno vprašanje, kje da zdaj škof ravno biva, odgovoré mu: „Ne vemo.“ — Sodnik zapové te duhovne v ječo zapreti.

4. Dan potem se škof v Tibir verne, in neutegoma ga sodnik préd-se pokliče. Že od daleč vpije nad njim: „Škof! daj nam knjige in listine, ki je imaš pri sebi.“ — „Nikakor ne,“ zaverne mu Feliks; „hranim je sicer ali vam jih nikdar ne dam!“

„Menim,“ pravi sodnik, „da cesarjeve besede več veljajo, kakor tvoje. Knjige nam moraš dati berž, da je sežgemo.“

„Rajši dam sam sebe, da me sežgete, kakor pa te knjige. Boga moramo bolj poslušati, kakor človeka.“

Sodnik da škofu tri dni odloga, da se pomisli. Čez tri dni ga zopet préd-se pozove in mu reče: „No! kako si se pomislil?“

„Ostanem pri tem, kar sem rekel,“ pravi škof; „in tako bom tudi pred cesarskim namestnikom govoril.“

Sodnik: „Tedaj te popeljem pred cesarskega namestnika.“

5. Feliks je bil zdaj odpeljan v Kartagino in tam pred sodbo postavljen. Ali ker se tudi tam serčno brani sv. knjige izročiti, vklenejo ga v težke verige in na ladiji v Rim pred cesarja samega peljejo. Na ladiji ga pahnejo v najniži hram med

konje, da so s podkvami po njem teptali, in ga štiri dni brez vse jedi in pijače tam pusté. Ves oslabljen in osuvan pride do mesta Venuzije. Tam ga čaka cesarski poslanec in po njegovem povelji mu okove snemó.

„I zakaj pa vendar nočeš izročiti sv. knjig?“ poprašujejo ga tudi zdaj. „Ali jih morda nimaš?“

„Imam je, imam, ali vam jih ne dam,“ odgovorí sv. škof. In sodnik zapové: „Denite termoglavca z mečem ob glavo.“

Z močnim glasom vzklikne zdaj škof: „Zahvalim te, Gospod Jezus Kristus! 56 let sem na tej zemlji živel, sem svojo čistost ohranil, evangeli branil in sv. vero oznanoval. Gospod Jezus, kralj nebes in zemlje! zdaj sklonim svoj vrat, da bom Tebi darovan, kteri si večen in kteremu gre vsa čast in slava na vekov veke.“

Po teh njegovih besedah rabelj mahne z mečem in sveta duša Feliksova zletí v nebeški raj l. 303.

Obrazuje se v škofovi opravi, deržeč knjigo na persih.

Sv. pismo in cerkveno učeništvo.

Gotovo imaš tudi, keršanski bralec! sv. pismo v veliki časti, ker obsega v sebi razodevanja Božje do ljudi. Ono hrani v sebi Božjo, in je, kakor pravi sv. Anton puščavnik, list, ki ga je Oče nebeški do svojih otrók na zemlji napisal. Ta list moraš pridno prebirati in sicer z vsim pobožnim spoštovanjem, ali prebiraje ga moraš dobro paziti, da ne boš poslušal lastnega mnenja in razuma, in si ne boš domišljeval z raznimi krivoverci, da si sme slednji človek sv. pismo tolmačiti poleg lastne volje in pameti. Sv. pismo je knjiga polna svetih skrivnosti in Božjih resnic, ki jih pičla človeška razumnost ne more vselej na tanko spregledati in razumeti. Celó učeni ljudjé na mnogo krajih ne morejo sv. pisma jasno pretolmačiti. Edini sv. Duh, ki je pobožne može navdihoval, in so od njega razsvetljeni te sv. bukve napisali, — on edini zamore sv. pismo spodobno razkladati. Ali sv. Duh ni bil ne meni, ne tebi, ne druzim ljudém obljubljen za razkladanje sv. pisma, ampak edini katoliški cerkvi. Ona ima pravico in dolžnost sv. pismo razkladati in pojasnovati, njej je bil obljubljen sv. Duh, ki jo vpelje v vse resnice in jo varuje slednje zmote. Kteri torej imajo v katoliški cerkvi dolžnost, verne učiti in pasti z resnicami zveličanskih naukov, tisti edini imajo tudi oblast, besede sv. pisma tolmačiti.

Ko bi slednji človek smel sv. pismo razlagati poleg lastne pameti in volje, napravila bi se zgolj zmešnjava in skovale vsakovrstne zmote, kar nam krivoverci dovolj spričujejo. Med njimi ni nobene edinosti v veri, eden veruje tako, drugi drugače in vsaki se sklicuje na sv. pismo. Iz tega sprevidiš, da kratkimal ni dobro, ko bi slednji hotel sv. pismo brati in poleg lastne razumnosti tolmačiti. Zatorej je vstanovil Bog v svoji cerkvi nezmotljivo učeništvo, ktero edino ima oblast in moč, sv. pismo razkladati ter reči: To je resnično, to morate verovati, to je prava beseda Božja! In tako se je godilo že v apostoljskih časih. Takrat so le škofje in mašniki sv. pismo v rôkah imeli; dali so pri službi Božji vselej

nekoliko iz njega brati in kar je bilo branega, so potem sami na leci razložili. In tako je še dan današnji, samo s tem razločkom, da sme zdaj vsaki sv. pismo brati, ker je po tisku povsod razširjeno, ali razlagati ga sme le poleg učenja katoliške cerkve. Po tem se mora katoličan ravnati, in ker je zdaj že mnogo biblij popačenih, ki je krivoverci prodajajo ali celó zastonj razdajajo, zatorej sme katoličan le tako biblijo brati, ki je od škofa poterjena in s potrebnimi opazkami spodobno raztolmačena. Sicer pa, če tudi ne znaš sv. pisma brati, čisto nič ne dé; saj imaš živo besedo Božjo, ktera se ti z lece oznanuje, in to moraš zvesto poslušati, ker to ti zapoveduje Kristus in cerkev njegova. In če besedo Božjo pridno poslušaš in se po nji zvesto ravnaš, boš tudi brez branja sv. pisma gotovo zveličan. Če pa že imaš sv. pismo, prebiraj ga, ali varuj se škodljive preradovednosti in vsega prešernega modrovanja, poslušaj pa verno svojo nezmotljivo učenico — sv. cerkev, zlasti kedar ti z živo besedo večne resnice oznanuje.

Molitev.

O Gospod in Bog! daj mi lačnemu in žejnemu biti tvoje sv. besede, odvzemi mi vso nečimurno radovednost, dodeli mi pa ponižno serce, ktero bo tvojo besedo kakor dobro seme v se sprejemalo in tečen sad obrodilo, Tebi na čast in meni v zveličanje. Amen.

22. Svečan ali februar.

Sv. Marjeta Kortonska, spokornica.

Goljufiva je prijetnost in prazna je lepota; žena, ktera se Gospoda bojí, ona bo hvaljena. Zatorej slavimo vsi ženo močno in možato pogumno, ktera se v svetosti lesketu sveti povsod. Ona, ranjena od svete ljubezni, je zavergla ljubezen svetá in doveršila težavno pot v nebeško domovino. Ona je s postom meso krotila in s sladko hrano molitve dušo živila, zatorej se zdaj v nebesih veselí. — Z enakimi besedami slaví katoliška cerkev svetnice, ktere so brez devištva in brez mučenstva čast nebeščanov dosegle; ž njimi torej obhaja tudi spomin sv. Marjete Kortonske, velike spokornice, nad ktero je hotel Odrešnik naš prav očitno pokazati, kako ljubeznjivo Bog grešnika sprejme, če se resnično k njemu poverne; kako celó ga sam išče sredi njegovih pregreh, kedar grešnik na Boga še ne misli ne, ter ga kliče znotraj in zunaj, da bi ga rešil greha verig.

Marjeta, po mestu Kortoni, kjer je v ostri pokori živela, Kortonska imenovana, se je rodila v laškem mestecu Lavijanu,

Komaj 8 let stara zgubí svojo mater, kar je bilo velika nesreča za njo, ker je z materjo umerla tudi nedolžnost njenega serca, in se je mlada deklica globoko v pregrehe pogreznila. Zalega obličja ona zapeljivemu svetu dopade in vsa lahkomiselna, nečimurna in hlepeča po gizdavem lišpu se kmalo vjame v njegove pogubljive zaderge. Seznani se z mladenčem plemenitega rodú, pa razuzdanega življenja in pobegne ž njim z očetovega doma v bližnje mesto Montepulcijan ter celih devet let v ostudnih grehih ž njim tam živi. Le dremotno in kakor umiraje se kterikrat še kaj blazega čutila v njej prebudi; zlasti do bolnih

in revnih je bila usmiljena, časi se jej je samota priljubila, in kedar so jo ljudjé pozdravljali, rekala je časi sama, da ne zasluži, da bi jo pozdravljali, ampak da bi jo psovali. Od resničnega spreobernjenja pa ni bilo ne duha ne sluha. Ali vendar Bog te osebe, ki ga je dan na dan tako hudo žalila, ni pustil iz oči, ne da bi jo za grehe kaznoval, ampak da bi jo rešil.

2. Enega dne se njen ljubljenec po opravkih na pot poda. Ko je bil že nekaj dni z doma, njegov psiček sam domú pride. Miluje se Marjeti, cvili okoli nje, in jo vleče za obleko, da naj bi ž njim šla. Vsa začudena, kaj hoče to pomeniti, gre za psičkom, in pride v lesovje, kjer začne psiček pri eni germadi razkopávati in gledati v Marjeto, kakor bi jej hotel reči, da naj mu pomaga. Marjeta torej začne nagomiljeno dračje in perst razmetavati, ali kaj zagleda? — Ranjeno, že vse červivo truplo svojega nesramnega tovarša. Padel je bil med tolovaje, kteri so ga tukaj umorili in oropali. Vsa prestrašena o tacem ugledu ostermí, sveta groza pred Božjo pravico jo obide in iz globočine presunjenega serca zavpije: „O nesrečni! kje je pa duša tvoja?“ — Živo vidi zdaj pred seboj ostudnost nesramnega življenja in nečiste pregrehe žalostni konec; vroče solze bridkega kesanja se jej po licih uderó in pri tej priči sklene, ostro pokoro delati za svoje dozdanje življenje, ker ta grozna prikazen je v hipu presekala vezi, s kterimi je bila Marjeta na svet, na greh in na hudiča prikovana; v hipu je jasno spregledala, da je svet in vse kar je na svetu, zgolj smradljiva ostudnost, in da je slastno življenje le valjanje po nagnjusnem lajnu. Bridko plakaje, z razkodranimi lasmi in v slabi obleki zapustí brez odloga žalostno mesto svojega dozdanjega hudobnega življenja, ali kam se hoče nesrečna zgubljenka oberniti, ker ne pozna nobenega človeka, h kteremu bi se mogla zateči, kakor le svojega očeta, od kterega pa je bila davno pobegnila? Vendar se verne k njemu v Lavijan, ker je hotel Bog to ubogo dušo napeljati, da bi si boljšega očeta poiskala, kakor je bil njen telesni oče. Ko pride torej na očetovski dom, pade pred očeta na kolena in ga vsa objokana milo odpuščanja prosi, prosi tudi, naj jo zopet v hišo vzame, ker hoče zdaj čisto drugače živeti. Oče se nesrečne hčere usmili, in jo pod streho sprejme; ali od mačehe podpihovan jo kmalo zopet iztira. Od svojih zaveržena, od vseh zaničevana, podá se Marjeta vsa žalosti pobita na bližnji vert očetove hiše, sede pod drevo in se milo joka, pa tudi sklep ponoví, rajše glada umreti, kakor v poprešnje grešno življenje se poverniti. V tej bridkosti povzdigne očí proti nebesom in iz dna serca zdihuje: „Ljubi Zveličar, Odrešnik moje duše! ali boš pripustil, da se moja duša pogubi? Saj si njo ravno tako drago odkupil, ko dušo Magdalene. Ki si me z drago ceno svoje kervi odrešil, ne zapusti me v tem mojem revnem stanu, ampak usmili se me!“

Ali tudi hudobni duh jo skuša, češ, da je še mlada in lepa in ker jo je oče zavergel, bi jo to močno izgovarjalo, ko bi se zopet bogatih mož oklenila, in njih željam stregla. In kako se je končal ta nevarni notranji boj? —

3. Milost Božja je v njenem sercu premagala. Bog namreč usliši molitev spokorne grešnice, jej na pamet dá, naj v Kortono gré, in se tam svojih grehov spové; od spovednika pa bo že zvedela, kaj jej bo potem storiti. Preden gre tje, še ostriženih las, revno opravljena in z vervjó okoli vratú v cerkvi na tla zgrudena vseh prosi odpuščanja, ktere koli je s svojim poprešnjim življenjem pohujšala. V Kortoni jo usmiljena gospá pod streho vzame in pri spovedniku iz reda sv. Franciška, kteri tudi potem vodnik njenega spokornega življenja ostane, vesoljno spoved opravi. In ker triletno skušnjo dobro obstane, je po pogostih prošnjah med število spokornih sester tretjega reda sv. Franciška sprejeta. Tri in dvajset let zdaj ostro pokoro dela in se neprenehoma vadi v zatajevanji, ponižnosti in poterpežljivosti. Svoje celice ne zapusti drugače, kakor le iz pokorščine. Kruh in voda je njen živež, in na golih tleh leži pod glavo terd kamen ali les, da tako cele noči prečuje v premišljevanji nebeških rečí. Vsaki dan biča svoje truplo do kerví. Vsaki dan premišljuje bridko terpljenje Jezusovo, in to premišljevanje obudí v njenem sercu veliko ljubezen do Odrešnika, pa tudi goreče želje, iz ljubezni do Jezusa prav veliko terpeti. S čudno poterpežljivostjo prenaša vse, kar jo bridkega zadene, celó veselí jo, če jo drugi zaničujejo in gerdo ž njo ravnajo. Vsaki dan, celó vsako uro na kolenih hvali usmiljenega Boga, da ni tudi nje v grehih pustil umreti, kakor nesrečnega mladenča, s kterim je tako dolgo nesramno živela. Pa tudi vsaki dan se bridko pokesá storjenih grehov, takó da so ji viri solzá, časi kervavi, vedno tekoči, in da tako globoko zdihuje, da jej dolgo kar sapa in beseda zastane. Zató je pa tudi nobena napačna misel in želja več ne obhaja, ker njen močni dobri duh tudi slabostno meso okrepčava za voljno prenašanje vsakterega terpljenja.

4. V tem spokornem življenji jo pa tudi peklenski skušnjavec močno nadleguje, in jej na misel daje, da naj mesto zapusti ali saj od ostrosti spokornih del odjenja, ker so jej že tako davno vsi grehi odpuščeni. Da bi tedaj ta mik ničemurne slave zaterla, ne neha po ulicah in cestah svojega poprešnjega življenja z močnim glasom oznanovati, klicaje, da je slednje kazni vredna; in le ker jej spovednik hudo prepové, neha zoper svoje prezalo obličje kot nekdanji vir nečiste ljubezni divjati, ali silo jo bolí, da njegove lepote že ni vendar popačilo ostro pokorjenje mesá. Res, telesne lepote s svojo spokornostjo ni zaterla, ali s svojimi bridkimi solzami je izprala madeže svojih pregreh in z nemilim mertvenjem počutkov je dosegla tolikanjo stopnjo

popolnomosti, da je bila vredna, večkrat z Gospodom od ust do ust občevati. Nad njo je pokazal Gospod, kako mu je grešnik, ki se resnično spreoberne, veliko ljubši, kakor mlačen kristijan, čeravno bi nikdar velike krivice ne storil. Ko jo namreč enega dne satan hudo skuša, pred podobo Križanega poklekne, in usmiljenega Jezusa pomoči prosi. Gospod se jej prikaže in jo s temi besedami potolaži: „Ne obupaj, moja hči! Jaz sem pri tebi v tvojih skušnjavah. S pomočjó moje gnade boš vsakokrat premagala. V vsem se derži sveta svojega spovednika.“ — Kolikorkrat jo je hudobni duh s tem trapil, da je njena notranja radost in tolažba nebeška le prazna vera, jej je rekel Jezus: „Hudobni duh pač ne more v tvojo dušo tako sladkih radosti vlivati, ker je sam vse grenkosti poln; on bi ti le rad vzel, česar sam nima.“ — Tudi prikazni Device Marije in druzih svetnikov so jo večkrat oveselile; angelj varh pa jo je zagotovil popolnega odpuščenja njenih grehov. Serčno tudi je želela, bolečine Kristusove ter žalosti Matere Božje nekoliko občutiti, in ko je bila tega občutenja deležna, bila je po vseh počutkih vsa omamljena in kar mertva videti. — K njej, kot učenici popolnomosti, jih je mnogo tudi od daljnih plati prihajalo; in ona vsa razsvetljena z nebeško lučjo, je skrivnosti serca, vesti — ljudi in celó grehe v daljnih krajih storjene obžalovaje in plakaje razodevala, in goreča največe ljubezni do Boga in do bližnjega je preobilen sad v dušah obrodila. — Bolnikom je pridobivala zdravje, obsedenim rešenje in žalujoči materi je mertvega sinka obudila. Proteče vojskine viharje je z neprenehano molitvijo potolažila; — z deli torej plameneče ljubezni je živim in mertvim neznansko koristila.

5. Med toliko svetimi opravili za ubogo človeštvo pa ona nič ne preneha od svojih spokornih del in se v premišljevanji nebeških rečí nič ne da motiti. Tako je bila na obe plati svoje delavnosti res občudovati in je podobi obeh sester Marte in Magdalene na tanko v sebi izobrazovala. Naposled prosi Gospoda, da bi jo iz te solzne doline poklical v nebeško domovino in njena molitev je bila uslišana. Presladka prikazen Gospoda samega jej naznani dan in uro njene bližnje smerti. Po raznih trudih vso zdelano, zasluženj bogato, in nebeških darov vso polno začnó telesne moči zapuščati; 17 dni ne zavžije nobene jedi in okrepčavajo jo le nebeški pogovori. Ko na smertni postelji leži, ljudstvo v trumah k nji dere; ali ona nima za nje druzih besed, kakor te: „Otroci! ljubite Gospoda Jezusa!“ — Tedaj po prejetih svetih zakramentih, veselega obličja in oči v nebo obernjene presrečna k Ženinu odroma 22. svečana 1297, stara 50 let in 23 let po svojem spreobernjenji. Slovesno so jo pokopali v meniški cerkvi očetov frančiškanov, kjer se še dan današnji njeno lepo dišeče truplo nestrohnjeno hrani in visoko časti. Nad

njenim grobom so se čudeži vedno godili; to je papeže nagnilo, da so v povikševanje njene časti mnogo reči privolili, od papeža Benedikta XIII. pa je bila l. 1728 slovesno med svetnike vverstena.

Obrazuje se ko spokornica s križem in orodjem Gospodovega terpljenja v roki.

Izpraševanje vestí.

Slišali smo, da se je Jezus večkrat prikazal sv. Marjeti. Eno tako prikazanje nam bodi tukaj omenjeno v našo veliko korist. — Bila je bogata vdova, ki je pogostoma k spovedi hodila in je mislila, da nima nobenega velicega greha nad seboj. Ko sv. Marjeta za njo moli, prikaže se jej Gospod in jej naroči, kaj naj spovedniku od te vdove pové, da jo bo prav vodil. Vdova torej naj se spové:

da je bila pred možitvijo lahkomiselna in v sercu ne vsa čista;

da je močno po zakonskem stanu hrepenela;

da se je ko nevesta silo lepotičila in z velicim poželenjem svojega ženina obiskovala, na Boga pa malo mislila;

da se je v zakonskem stanu mnogo nespodobnega o svetih dnevih zgodilo;

da je pri sodbi necega podkupljivega sodnika na svojo plat hotela pridobiti;

da je gredoča po ulicah želela krasneja biti kakor druge gospé;

da je bila proti domačim na videz prijazna, skrivaj pa pred druzimi je obrekovala, in da razun moža in sina nikogar ni resnično ljubila, ta dva pa čez mero;

da je močno želela od ljudi hvaljena biti;

da ni imela nikdar pravega kesanja nad svojimi grehi in da je večidel svoje molitve le mlačno opravljala, in brez misli na Boga se postila;

da je hlepela po dobrih jedilih in bi bila drage gostije rada napravljala, ko bi jej denarjev škoda ne bilo;

da je bila skopa v miloščini, in da je vbogajme delila bolj za časno plačilo, ko za večno;

da je sama drago obleko nosila, s tistim pa ni nobenega usmiljenja imela, ki so nagoto in zimo terpeli;

da je pa sama za-se storila mnogo potratnih potroškov;

da je druzim kaj rada zapovedovala;

da je može in žene obrekovala in resnico in laž vse skupaj mešala;

da je prednosti druzih zmanjševala in rada slišala, kedar se je druzim utergovala čast; tudi, da je rada tajila, kar je nad druzimi dobrega videla;

da ni bila žalostna, če je kdo kaj nečistega doprinesel, ampak da se je berž o tem z druzimi pomenkovala;

da se je ljudem v zobe lizala, odšle pa objedala;

da je želela nad druzimi gospodovatí in zavolj stanú in bogastva hvaljena biti, da pa druzim tega ni privoščila;

da je hotela vse imeti, kar je pri druzih videla dobrega in lepega;

da v cerkvi ni mislila na Bogá, ampak se z druzimi pogovarjala ali pa na časne reči mislila; da je duhovne terdo presojevala, za tisto pa, kar so pridigovali, malo marala;

da ne služi Bogu resnično in iz ljubezni;

da ljubi imenitne priimke, in hoče, da bi nji vsi stregli, sama nikomur ne;

da se rada v zerkalu ogleduje in nevoščljivo ozira na krasoto in lišp druzih gospá;

da slednjo svojo majhno bolečino in stisko za veliko razglasuje, največo nesrečo bližnjega pa za majhno šteje in da z nadlogami bližnjega nobenega usmiljenja ne občuti;

da je bila skopa proti deklam, kedar so bile trudne in bolne;

in ne da bi je bila tolažila, mar je je opravljala in se čez nje pritoževala, da so lene in preveč pojedó;

da se je iz napuha priprostih oseb sramovala, se jih ogibala ter jih ni v svojo druščino puščala. —

Premišljuj to! — težek kamen ladijo berž potopi, ali kopica peska naposled tudi to stori.

Molitev.

O Bog! kteri si dal sv. Marjeti v spokornosti tako goreči biti: dodeli tudi meni, kteri sem te kakor ona hudo razžalil, tudi poleg njene spokornosti tebe potolažiti. Amen.

23. Svečan ali februar.

Sv. Peter Damijanov, škof in cerkven učenik.

Dve blagi sestri hodite med ljudmí, kot nebeški poslanki, da oznanujete Božjo svetost in pravičnost; ene se bojé in ogibljejo, ker njena prikazen je osorna, njena beseda ostra, njena obnaša zapovedovavna; eno pa ljubijo in radi vidijo, ker njena vnanja postava je ljubeznjiva, njen pogled prijazen, njena beseda rahla, njena blizota prijetna; in vendar ste obé od Boga poslani — ime njima je: ostra resnoba pa mila ljubezen.

Peter je bil l. 1006 ali 1007 otrok iz bogate, pa blaga revne meščanske hiše v Raveni rojen. Mati, kteri je bilo siroščine serce oterpnelo, jame ga silno čertiti, ne mara ga več dojiti in ga čisto zanemari, takó da bi bil moral na pragu svojega življenja glada in mraza poginiti, ko bi se ga sosednja ženska ne bila usmilila in matere ne bila nagnila bolj po človeško z detetom ravnati. Po zgodnji smerti staršev ga vzame oženjen stareji brat ko sitno nadlogo k sebi v hišo, in mu le pičlo reže grenkega kruha; pusti ga stradati in zanikerno rasti brez odgoje in uka, pa ne brez vsakdanjega zmerjanja in pretepanja do 9. ali 10. leta. Tedaj mora ubogi deček v šolo, kam? — s svinjami na pašo; to učenje je bilo za-nj najsrečneje, saj je vendar

mogel z zeliščem in sadjem lakoto si tolažiti in z rožicami se igrati in — pretepanja se ne bati. Zanemarjenost, ki mu preží iz vdertih oči, iz bledega obličja, iz raztergane obleke, iz telesne nesnage in iz topega obnašanja obudí usmiljeno serce druzega brata Damijana, duhovna; kteri ga k sebi vzame, lepó ž njim ravná, ga uri v začetnih naukih, in potem pošlje v šolo v Faenco in Parmo. Zatorej ga je hvaležni mladeneč kot svojega očeta častil in se po njegovem imenu „Damijanovega“ imenoval. V šoli se njegovi bogati in umni darovi krepko razvijajo in z neskerhljivo pridnostjo kmalo dohiti, kar je bil poprešnja leta zamudil,

takó da je bil z najboljšimi učenci verstnik. Po doveršenih šolah zasede sam lepoznanstveno leco, kakor je bila navada po vseučiliščih, in s svojim bistroumnim in na tanko vezanim razlaganjem veliko učencev okoli sebe zvabi, kar mu ni samo veliko hvale pridobilo, ampak tudi obilno zaslužka naklonilo. Ali vso njegovo prikazen je obsenčevala nekaka osorna otožnost in njegovega serca ni navdajala tista topljena milina, ki življenje zveseljuje in delo sladí. Njemu nikdar ni solnce ljubezni v serce sijalo, nikdar ga ni skerbna mati ljubovala, ga ne gladila prijasna očetova roka, ga ne radovala bratovska priserčnost; njegovo mlado gorko serce se je z merzloto odbijalo in njegova družba se je ogibala; nikdo se ni prijateljsko smehljal njegovi sreči in veselju, nikdo ni milovaje žaloval ž njegovimi bolečinami; — bil je ptujec med lastnimi sorodniki, neznanec med lastnimi brati in tovarši. Večkrat in globoko je občutil bolečine svoje osamelosti, pa tedaj je zopet pomislil, ali ni morda ravno Bog, modri vladar, po očetovsko tako naredil, da bi zraven ljudi na-nj ne pozabil, da bi njemu dal celo svoje serce. Pač je mikanje in vabljenje počutnosti tudi njega opuhovalo, in mu mnogo hudega boja prizadelo, pa premagal je je s stanovitno molitvijo, z romanjem po božjih potih, s postom, z bedenjem in z raznim mertvenjem, noseč pod mehko obleko derzávo raševino. In ko jame vročo mladost meseno želo zbadati, on buhteči plamen spohote zaduší s ponočnim potapljanjem v merzle vodé. Zlasti pa si je milost Božjo ohranil z miloserčno skerbnostjo, ki jo je proti revežem razodeval, ktere je s potrebnim živežem preskerbljeval, jim tudi sam stregel. — Vedno globeje korenine je v njem odganjalo prepričanje, da plemenitost in čast človekova ni založena v posestvo in vživanje zemeljskih dobrín, ampak v njegovo hrepenenje in povzdigovanje proti večnemu in neminljivemu. Dva puščavnika studenca Avelanskega, s kterima se snide in pogovarja ter ju poprašuje po življenji v puščavi, in ktera se branita, težek srebern kozarec ko darilo za njihovega opata sprejeti, ga popolnoma poterdita v sklepu, svetu se odpovedati, in prave sreče le pri tistem iskati, kteri žalostne in zapuščene k sebi kliče. Da bi pa svoje moči prav pretehtal, zaprè se za 40 dni v celico, kjer se v vseh spokornih delih ostro vadi.

2. Potem se podá v na novič postavljeni samostan menihov sv. Križa studenca Avelanskega (pod apeninskimi gorami v Umbriji) v kterem je še pervotna gorečnost živela. Postavil ga je bil bl. Ludulf, učenec sv. Romualda. Menihi so tam živeli po dva in dva skup v eni celici, vsak teden so se štiri dni postili ob kruhu in vodi, vina niso nikdar pokusili, molili so z razpetimi rokami in spali le malo. V ta samostan tedaj stopi Peter in sicer navadno zatajevanje in pokorjenje še pomnoži takó, da

se bratje čudijo njegovi gorečnosti in dušni kreposti. Zraven tega pa sv. pismo neprenehoma prebira. Tukaj se je izolikal njegov skalnati značaj, namreč nekako zatajevanje samega sebe in nekaka posebna neozirnost do sebe in do druzih tudi do zadnje kaplje kervi. Ker ga vikši zmožnega spozna, zaukaže mu, menihom pridigovati in je k popolnomosti napeljevati, kar tolikanj vspešno stori, da se glas njegovih mertviških (ascetiških) čednosti in njegove bogoslovske učenosti daleč na okoli razširi. Zatorej ga kot učenika in pridigarja pokličejo v pompozijski samostan, in dve leti potem še v druzega, kjer je njegovo delovanje res prav blagoslovljeno bilo. Ko se l. 1043 verne v avelanski samostan, odloči ga opat za svojega naslednika, po kterega zgodnji smerti on ko „prijor“ vodstvo samostanske družbe prevzame, ktera pod njim v duhovnih in časnih zadevah vidno raste. Pa ne samo domačega kloštra je on modro in sveto vladal, ampak vstanovil je še pet druzih puščavnih naselišč, kterim vsem je vikše postavil in pravila jim načertal. — Sicer je Peter svojo iskreno marnost na poglavitni plati obračal le na meniško življenje, ker je v njem po pravici spoznal zdravilo za tisto po dušni plati tolikanj sprideno dobo. Vendar pa je s svojo pisateljsko delavnostjo veliko storil tudi za splošni blagor sv. cerkve. Napisal je mnogo knjig in listov do papežev in škofov, knezov in opatov, duhovnov in menihov zoper nerodnosti, ki so se v sv. cerkvi godile in o ranah, ki so se jej sekale, ktere so se tolikanj bolj nepopravljive in nezaceljive zdele, ker so mnogo izhajale iz glavnega katoliškega mesta samega, zakaj Rim je bil takrat zapadel plemenitaštvu v oblast, ki je papežev prestol, škofije in opatije za zlato prodajalo in tako vsem gerdobnim napačnostim duri na stežaj odpiralo. Z vso močjó se Peter dvigne zoper simonijo ali prodajanje in kupovanje cerkvenih služeb in dobrin, zoper očitno razuzdanost in skrivne pregrehe duhovnov in razkriva, ter popisuje gnjusobo v vsej njeni strahoti in goloti z ostro, brezmilostno, neozirno, nezbirčno, če tudi časi presiljeno besedo, kakoršna sicer ni za naša bolj uglajena ušesa, kakoršne pa je bilo takrat treba, da je čutno vdarila in kaj opravila.

3. Glas njegove učenosti, ktera je bila za tisto vreme res občudovati, njegovega ognjevitega prizadevanja in nenavadno ostrega življenja se je razširil po vsej Italiji. Cesar Henrik III. ga silo naganja, da naj gre v Rim in papežu (Klemenu II.) razloži žalostni stan cerkve ter popiše spridenost duhovščine, pa mu tudi pripravnih pripomočkov nasvetuje, kako bi se moglo tem zgonobljivim nadlogam v okom priti. Peter to cesarsko naročilo po listu izverši, in papež se podá sam v tiste kraje, ali na poti zboli in umerje. Leta 1058 ga izvoli papež Štefan IX. za kardinal-škofa v Ostiji, da bi njegova luč, na svečnik postavljena, daleč svetila in bi njegova blagonosna delavnost iz

cerkvenega središča tudi okrog po vnanjih krajih segala. Ali Peter ne mara te časti, in vse prigovarjanje je zastonj, vse prošnje so prazne, dokler mu papež z izobčenjem (pahnjenjem iz cerkve) ne zažuga. Le z žalostjo torej in ker se mora iz pokorščine, loči se od ljube samostanske samote in se da povzdigniti na pervi sedež v svetem zboru (med kardinali). Pred vsem napiše list do svojih tovaršev škofov, v kterem jim odkritoserčno razklada, da škofova čast ne obstoji v vnanji sijajni opravi, ampak v spolnovanji svetih čednosti. Poleg tega tudi vse svoje življenje naravna: Pridiguje pogostoma tudi po daljnih cerkvah, kjer je ljudstvo h kaki cerkveni slovesnosti skupaj vrelo in sicer s tako mogočno in živo besedo, da če je še tako dolgo govoril, vendar se ga niso mogli naposlušati; vstaja prav zgodaj na svoja duhovna opravila tudi po nočéh, v kterih mu kaka bolezen še očesa ni pustila zatisniti; obračuje cerkvene dohodke le za dela usmiljenja, nasituje lačne, oblači nage in oskerbljuje bolnike po mestu in po vsej svoji škofiji.

4. O najtežavniših časih je bil Peter rimski cerkvi in papežem s svojo učenostjo, in s prevzemanjem kaj trudapolnih poslanstev in del čudovit pomočnik. Po smerti Štefana IX. mogočni grofje tuskulski Janeza veliterskega škofa na papežev prestol povzdignejo. Ali Peter si vse prizadene, da bi pravilno izvoljeni Miklavž II., mož brez madeža, za papeža obveljal in kardinale za najkrepkejo upornost vnema, da je naposled ž njimi vred v prognanstvo pahnjen. — Pod tem papežem je Peter užival veselje, da je imenitni lateranski zbor l. 1059 poterdil, za kar se je on potegoval, ter sklenil, da svetni ljudjé ne smejo biti pri maši oženjenih duhovnov, in da mora simonija z zgubo službe kaznovana biti. — V Milanu sta pod skrivnim varstvom velicega škofa Gvidona simonija in pa ženitev duhovnov tako silno v navado prihajala, da so boljši svetni ljudjé zarotno zavezo sklenili, nobenega zakramenta od tacih duhovnov ne prejemati; plemenitaši pa in derhal sta se za nje potegovala tako, da so se vsled tega že kervavi boji vnemali. Peter je bil tje poslan, da bi z vso oblastjo krivico sodil in kaznoval. Sprejmó ga spodobno in on v očitnem zboru svoj posel naznani. Tedaj pa silen hrup po mestu vstane; nápačni duhovni podpihujejo narodsko oholost ljudstva zoper papeževe poslance, namreč da je bila cerkev sv. Ambroža vedno svobodna, in nobena dekla in služabnica rimske, da bi bilo torej za njo sramotno od rimskega škofa jej sojeni biti. Zvon in tromba skličeta množico in goste trume se valé proti palači z besnim pertenjem in hrumenjem. V tej preočitni nevarnosti se podá kardinal v cerkev, stopi na leco z neomajljivo pokojnostjo, govori krepko besedo in hrup potolaži. Da bi se, kakor je on zahteval, vsi krivični duhovni odstavili, ni kazalo, ali s svojo častitljivo resnobo in jedernato zgovornostjo je

storil, da so vsi s škofom vred, s prisego poboljšanje obljubili in se cerkveni pokori podvergli. Da se je Peter pri tem opravilu, kakor je sam mislil, preveč na mehko plat dal oberniti, to ga je tolikanj peklo, da bi bil poleg njegovih lastnih besed raji gobov postal, kakor da je s tem poslom kaj opraviti imel. Tudi s papežem in Hildebrandom, poznejim papežem Gregorjem VII. ni bil zadovoljen, ker mu lateranskih postav stran slabih duhovnov nista z dovolj resnim spolnovanjem terdila. Nejevoljni mož se kar hoče škofovi službi odpovedati, ali v blagor cerkve mu to ne obveljá. Po smerti namreč papeža Miklavža se pripetí ta žalostna nezgoda, da se dva papeža izvolita; kanonično ali postavno je izvoljen Aleksander II., cesarska stranka pa mu parmeškega škofa Kadalova za papeža nasproti postavi. Za Petra se torej odpre široko polje delavnosti, pisari na vse plati in potuje, da bi z osebnim pogajanjem vladarje in ljudstva za Aleksandra pridobil, in ne jenja poprej, dokler namena ne doseže. Čeravno se on pri svojih trudapolnih naporih za blagor cerkve na prijaznost ali neprijaznost ljudí čisto nič ni oziral, pa menda vendar ni s popolnoma enakodušnostjo čutil, da se njegove razmere proti papežu in njegovim najboljšim svetovavcem vidno kerhajo, in da mu posebno spreumni Hildebrand, čeravno ima ž njim ene namene, vendar v izvoljenji pripomočkov mnogo nasprotva. Zatorej ga vedno le želje ženó po tihi puščavi, da bi, kakor sam pravi, prah svetá s sebe otresel ter duha s pokojem okrepčal, in pač tudi, da bi ko glavar vseh meniških družeb po Italiji delal v za-nj veliko bolj prileżnem okrožji. Večkrat in silno je prosil, pa dobil je komaj dovoljenje za nekoliko časa v Avelan se podati, kjer je z ostro spokornimi vajami — postom, bedenjem in bičanjem svoje puščavniške želje čezmerno tolažil. Zavoljo njegove vnetosti in terdne značajnosti ga papeži niso mogli pogrešati, čeravno prave priserčnosti med njimi nikdar ni bilo; on namreč ni imel nad seboj nič prav milega in ljubeznjivega v navadnem pomenu te besede, pa bil je na vse plati visocega spoštovanja vreden — on, ki je bil živa podoba skalnate postavnosti. Okužna spridenost tistega časa ga je gnala, da je ostro besedo kakor meč, ki na vse plati reže, zabadal v dremotne vesti; on ni poznal nobenih prevdarnih ozirov, nobenega mehkotnega prizanašanja; on se ni anal nikogar, nikogar ne bal; kjerkoli je bilo treba, je germel z derzovito, razdjavno besedo zoper krivico, kjerkoli jo je našel, ali je menil, da se godí: hudo se je zagrozil nad korarji besansonskimi, ker so brevir sedé molili; on je škofu florentinskemu silo očital, da je enkrat na potu v očitni gostivni prenočil in tam igral — bičanja je vreden za to; tudi papežem ni zakrival svoje nezadovoljnosti z marsiktero postavo in naredbo, ktera se mu dovolj vrezna in zdatna ni zdela. Ali tudi njegovo najhuje karanje je zadevalo

le reč samo na sebi, in kolikor mogoče se je ogibal vsega, kar bi utegnilo koga žaliti in dražiti.

5. Naposled čez leta so njegove stanovitne prošnje razrinile vse upore; dobil je od papeža dovoljenje, Rim zapustiti in v svojo puščavo se verniti, toda s tem resnim pristavkom, da mu naj nikdar kaj malega poveršnega ne piše, ampak le kaj spodbudnega in ohranjenja vrednega; zakaj v njegovih mnogoštevilnih listih se res nahajajo zasoljene šale, ostre pušice, manj potrebne opombe in vsakoverstne zgodbice. — Redovnik zdaj se tudi meniškemu poglavarstvu odpové in ko priprost brat med brati živi. Ali njegova roka peresa navajena ne more tudi zdaj ne počivati, njegov glas tudi v puščavi ne omolkniti. Peter pa ni bil naravnost vse službe oproščen, ampak papež si priderží, da kedar bo treba, ga bo zopet na delo poklical, in tako je bil že čez nekaj mescev v cerkven zbor v Rim pozvan in potem na francosko poslan cerkvene razdore poravnat in sicer je bilo škofom naročeno, da ga morajo z ravno tako častjó kakor papeža samega sprejeti. Na tem potu pride v Klunji (Clugny), kjer od posta ves zglojeni, v raševino oblečeni in z železno verigo okoli ledij opasani spokornik v čudno zadrego zajde: ne vé, ali bi se nad pobožnostjo in delavnostjo menihov zgledoval, ali nad njih bogatim posestvom, zadostno hrano in obleko se spotikal. Ko se verne na Laško, obišče goro Kasinsko, kjer menihe pregovori, da vpeljejo slednji petek post ob kruhu in vodi ter radovoljno bičanje. In to šego bičanja samega sebe zavoljo storjenih pregreh je sploh priporočal. Razširjal je močno post v petek na čast sv. Križa, urne molitve na čast Matere Božje in njeno posebno češčenje ob sabotah. — Leta 1069 dobí težavno naročilo na Nemško iti in v imenu rimskega prestola se zoperstaviti cesarju Henriku IV. kteri se hoče od svoje prave in po krivici zaverženе Berte ločiti; na kneškem zboru v Frankofrodu se obnaša s tolikanj veljavno krepostjo in zvedenostjo, da Henrik od svojega sramotnega naklepa odstopi. Na zadnje je bil poslan v Raveno, da bi, kar je davno želel in prosil, s cesarjem deržeče in zatorej iz cerkve izobčeno mesto zopet s cerkvijo spravil. Po srečnem doveršenji tudi tega posla obnemore Petrovo, po terpljenji in pokorjenji zdelano telo in po svetosti, učenosti, čudežih in trudih slavni mož se ob svoji vernitvi v Rim 22. febr. 1072 v samostanu v Faenci preseli v večnost, prejet plačilo za svoje boje za postavo in pravico. Njegovo po čudežih mnogo oslavljeno truplo je tam pri Cistercijanih visoko češčeno in Faenčani, po njem veliko nevarnosti rešeni, so si ga za varha in prošnika pred Bogom izvolili. Leon XII. pa je njegovo češčenje med vesoljno cerkev razširil in ga za cerkvenega učenika razglasil.

Obrazuje se kot puščavnik, ki ima bič v roki in kardinalski klobuk zraven sebe.

Olajšanje v bridkosti.

Da! vse je lepo in veliko, kar beremo od sv. Petra Damijanovega, in utegnilo bi se iz njegovih mnogih spisov še kaj krepkih izrekov pristaviti; ali ljubi bralec! vem, da v življenji tega spokornega in delavnega moža ne moreš veliko najti, kar bi posnemati mogel; vem, da preslab nikakor ne maraš in ne moreš, njega velikana za zgled si izvoliti. Zatorej hočem nazaj v njegova otroška leta poseči in prezalo spomladansko cvetico iz življenja tega sv. moža za-te utergati — v tem pa naj slednji otroka Petra posnema. Veš, da je bil od lastne matere zaveržen, od brata pretepan, in je moral svinje pasti. — Kedar se kteremu otroku tako hudo godi, kakor sv. Petru, da nobeden s prijaznim očesom na-nj ne pogleda, ni samo v nevarnosti, da telesno hira in umira, ampak v še veči nevarnosti je, da tudi dušno takov ne postane, kakor se je ž njim ravnalo, neprijazen, osoren, togoten, neusmiljen, sovražen, zločest. Pri sv. Petru pa ni premagala zla osoda, ampak blago serce. Enkrat, ko svinje pase, najde zlat denar. Dolgo premišlja, kaj bi si za-nj kupil. In kaj misliš, kaj naposled stori? Blagi deček nese denar duhovnu in ga prosi, da bi za ranjcega očeta sv. mašo opravil. — Glej! to si zapomni in tega se uči od škofa in kardinala Petra iz njegove zgodnje mladosti, namreč: kedar ljudjé, če tudi domači in sorodniki, gerdó s teboj delajo, te povsod proč pehájo, ti nič tečnega jesti ne dajo, in ti najslabeja opravila nakladajo: nikar se zavoljo tega nad ljudmí ne togoti! Ravno takrat je ljubezen in miloserčnost posebno lepa, kedar cvete sredi med terpljenjem in krivicami. Kako milo, skor ginljivo je, kedar popotnik o burni zimi zagleda zalo cvetico na sneženi trátini, ali ob ledenem potoku kako prijetno zelenjad: ali še lepše je dobro serce in usmiljeno djanje sredi med zimo in snegom preganjanja in terdoserčnosti.

Kedar tedaj se ti hudó godí, in občutiš v sercu veliko žalost, ker so te n. pr. odstavili od službe, ktere si bil vreden; ali te pri vikših tožijo ko hudobnega in nevarnega človeka; ali terpiš pomanjkanje in si bolan, in se te nikdo ne usmili: ravno takrat se premagaj in stóri kaj dobrega, n. pr. bodi še pridniši pri delu, stori kaj dobrega svojim sovražnikom, daj če moreš vbogajme kaj, obiskuj bolnike, tolaži še bolj žalostne itd. S tem ne storiš samo kaj lepega, ampak prec potem bo tudi olajšanje in tolažba z nebes v tvojo žalostno dušo prisijala, kakor bi se o temni viharni noči černi oblaki pretergali in bi zvezda s sreberno lučjo na zemljo posvetila.

Molitev.

Oče nebeški! kteri si sv. Petru že v mladosti tolikanj blago serce podelil, in ga za-nje poplačal tukaj in v nebesih: skaži tudi meni to milost, da bi me neprijaznost in terdoserčnost ljudi nikdar ne odvračala od spolnovanja dobrih in blagih del. Amen.

24. Svečan ali februar.

Sv. Matija, apostelj.

Od začetka sveta že se je Božja vladna previdnost posebno v tem čudovito razodevala, da je žalostni pad enega namestila z veselim povikšanjem druzega, zgubo na eni plati s pridobo na drugi preobilno zaravnala. Angelja je greh iz nebeških višav treščil v peklenski brezen, in Bog vstvari, kakor pravi sv. Bernard, človeka, da bi angeljev prostor v nebesih zasedal — kakor stoji pisano: „Mogočne je s sedeža pahnil in ponižne povzdignil.“ In med ljudmí je na mesto odpadnikov zmeraj druge vernike postavljal; za terdovratne Jude je poklical poslušne pogane, za izdajavca Juda je izvolil zvestega Matija.

Po vnebohodu Gospodovem se vernejo aposteljni in učenci v Jeruzalem, kakor jim je bilo zapovedano, ter ostanejo ondi v stanovitni molitvi pričakovaje prihoda sv. Duha. V začetku si je bil izvolil Gospod 12 aposteljnov. To sveto skrivnostno število se je bilo po nesrečnem koncu Juda Iškarjota za enega zmanjšalo; ali moralo je dopolnjeno biti, preden pride sv. Duh iz nebes s svojo lučjo in močjó, da bi se verniki tolikanj terdneje zbirali okoli popolne apostolske družbe. Zató vstane tiste dni Peter sredi bratov (bila pa je množica ljudi okoli sto in dvajset, med njimi tudi Marija, prečista Devica in druge pobožne žene ter sorodniki Gospodovi) in reče: „Možjé bratje! dopolniti se mora pismo, ktero je prerokoval sv. Duh po Davidovih ustih od Juda, kteri je bil vodnik tistim, ki so Jezusa vjeli; kteri je bil med nas prištet in je prejel del te službe.... In se je obesil in se razpočil in se po sredi razpočil in se je izsul ves njegov drob.... Zakaj pisano je v bukvah psalmov (68, 26.): Naj bo pusto njih prebivališče, in nihče naj v njem ne prebiva, in: Njegovo škofijstvo naj kdo drugi prejme (108).“ Zdaj popiše lastnosti možá, kteri naj bo namesto Juda za aposteljna izvoljen, ter pravi: „Teh mož tedaj, kteri so bili z nami zbrani ves čas, v kterem je Gospod Jezus med nami prebival, od Janezovega kersta do dne, ko je bil od nas v nebo vzet, teh eden mora biti z nami priča njegovega vstajenja.“ Peter in aposteljni v tako imenitni zadevi niso hoteli sami razsojevati in iz lastne oblasti Judu naslednika postavljati, zatorej so vsej zbrani množici izročili izvoliti za to vrednega moža. „In so postavili dva, Jožefa, kteri je bil imenovan Barzaba s primkom Pravični, in Matija.“ Kaj je tedaj aposteljnom storiti? Ali naj sami enega teh dveh med svojo izvoljeno družbo vversté? Ne; apostelj mora od Go-

spoda samega poklican biti. In na dalje: ali so mogli aposteljni poleg svojega človeškega prevdarka na tanko presoditi, kteri teh dveh. po vnanjem enako zaslužnih mož je bolj vreden apostolske službe? Zatorej se z gorečo prošnjo obernejo do vsevednega Boga in njemu, kteri notranje serc preiskuje, preimenitno razsodbo izročé ter vsi molijo rekoč: „Ti Gospod, ki poznaš vseh serca, pokaži, kterega si izvolil izmed teh dveh, da prejme mesto te službe in apostolstva, od kterega je odpadel Juda, da je šel v svoj kraj. In so vadljali za nju, in vadljej je zadel Matija in je bil prištet enajsterim aposteljnom.“ (Dj. ap. 1, 15—26).

2. Oba ta dva moža sta bila med učenci Jezusovimi ves

čas, kar je očitno na zemlji učil; oba priči njegovega vstajenja kot najimenitnišega dokaza, da je Jezusov nauk Božji nauk; oba tudi izverstna po svetosti svojega življenja. Djanje aposteljnov pa Jožefa (Jozesa) pervega imenuje, zatorej se zdi, da so verniki bolj na-nj kot na Matija svoje misli in želje obračali, zakaj njegova svetost je bila tako glasovita, da so ga verni nazivali „pravičnega.“ Bil je tudi izmed bratov Jezusovih, to je njegovih sorodnikov, ker je bil sin Marije Kleofove, torej brat aposteljnov Jakoba mlajšega in Juda. Vendar čeravno tolikanj svet, slavljen, in ljubljen od aposteljnov in vernikov, Gospod ga ni v apostolstvo poklical ampak Matija. — Matijevo rojstno mesto je bil Betlehem. Njegovi plemeniti in bogati, zavoljo svoje pobožnosti Bogu in ljudém prijetni starši so ga z vso skerbnostjo odgojevali. Sv. Očetje in drugi pisatelji mu enoglasno spričevanje dajejo, da je bil od zgodnje mladosti zgled čistosti in pobožnosti ter je ogibaje se vseh otročjih igrač razodeval resnobno postavnost. Vedno je prebiral sv. pismo in premišljeval postavo, ter na tanko spolnoval njene zapovedi, in tako je po napeljevanji svojega verlega učenika Simeona, tedanjega velicega duhovna (berž ko ne tistega, ki je bil v tempeljnu ob času Marijinega očiščevanja) v kratkem dosegel popolno vednost postave in prerokov. „Bil je po telesu brez madeža, čist po duhu, prebister v razlaganji sv. pisma, v svetovanji previden, prijetnega in gladkega govorjenja, poln miloserčnosti, v sreči ne napihnjen, v nesreči terden; in kar je v duhu sklenil, to je krepko tudi v djanji izpeljal.“ Vadljej pa, ki ga je zadel, svetu njegovo čednost in svetost bolj razjasnuje, kakor vsaka druga hvala. In v čem se je njegova svetost posebno svetila, da je bil izmed tolike množice on kot najsvetejši od vsevednega Boga izbran? Dve poglavitni čednosti duhovni pisatelji nad njim posebno hvalijo; perva je podlaga, druga je verh vse čednosti, namreč njegova ponižnost in pa ljubezen do Boga. Sv. Matija ni bil kakor drugi aposteljni priprost, neučen mož, ampak dobro zveden v sv. pismu in v drugih duhovskih učenostih pač tolikanj izolikan, da bi bil kot luč tiste dobe svetiti mogel; in pri tej svoji učenosti, spričujejo vsi pisatelji, se je on vedno obnašal le tihotno, ponižno, skrito med ljudmi; in ravno zavoljo tega mislijo, da ga previdnost Božja ni brezpomenljivo dala nazivati „Matija,“ parvulus Dei, otrok Božji, da bi bila vesoljnemu svetu znana njegova ponižnost. „Čeravno je bil najbolj učen, vendar se ni povzdigoval, ampak poleg svojega imena si je prizadeval zmeraj le majhnega in ponižnega se skazovati ter si dobro zapomnil besede modrega: „Kolikor viši si, toliko bolj se v vsem ponižuj.“ Ko so torej o izvoljevanji novega aposteljna goreče molitve zbrane množice proti nebu puhtele, s kako ponižnim sercem vendar je moral takrat Matija Boga prositi, da bi najvrednišega

na prazni apostolski sedež posadil! In ravno ta ponižnost je storila, da so se nebesa na-nj ozerla. To je hotela tudi sv. cerkev izreči, ker je za današnji praznik odbrala evangeli od ponižnega nasledovanja Kristusovega (Mat. 11,) in na Matija obrača tiste besede Jezusove: „Hvalimo te, Oče, Gospod nebes in zemlje, da si to skril modrim in razumnim in razkril malim itd.“ — Kar pa njegovo ljubezen zadevlje, ima ona dovolj spričevanja iz tega, da je bil Matija za aposteljna od Tistega izvoljen, ki je postavil ljubezen kot znamenje, po kterem naj se njegovi učenci od druzih razločijo.“ Poln ljubezni je vse svoje dušne in telesne moči daroval za čast Božjo in za blagor bližnjega, in on je slavljen od vseh zavoljo svoje čezmerno plameneče ljubezni.“

3. Na binkoštni praznik prejme z druzimi aposteljni vred sv. Duha in spotoma začne oznanovati Kristusa križanega, ko pravega Mesija. Ko se aposteljni po vsem svetu razkropé, oznanuje Matija sv. evangeli najprej po Galileji. V svoji apostolski gorečnosti prehaja mesta in vasi, poterjuje resnice svojih naukov z mnogo čudeži, in jih veliko veliko Kristusovi veri pridobí. Potem preganja temine poganske z evangelsko lučjo po okrajinah Macedonije, Kapodocije in okoli kaspiškega morja in naposled ga Gospod na apostoljsko delo pokliče v Etiopijo ali zamorsko deželo. Po vseh teh krajih jih je brez števila iz malikovavske slepote pripeljal v milo svetlobo in zveličavno naročje katoliške cerkve. Od posebnih prigodeb na njegovem apostolskem popotvanji legenda le naslednjo pripoveduje. Enkrat hočejo pogani njegovo vero in svetost na poskušnjo djati in mu podadó strupene pijače, ktera je slednjega, kdor jo je pokusil, oslepila. Matija jo izpije v imenu Jezusovem in nič mu ne škoduje. Za njim jo pije 250 poganov — menda da bi poskusili moč tudi svojih malikov — in vsi oslepé. Apostelj položi roke na-nje in berž spregledajo. Ali hudobni duh jim misel obudi, da bi ga umorili; tri dni ga iščejo, pa ga ne vidijo, čeravno je med njimi. Tretji dan pa se sam pred-nje postavi; zgrabijo ga in v ječo pahnejo. Gospod pa ga po čudežu reši in Matija s prešnjo gorečnostjo evangeli oznanuje. In ko nekaj terdovratnežev zemlja žive požre, se jih veliko spreoberne. — Pri spreobračanji ljudstev k pravi veri pa je bila njegova poglavitna skerb, da je je tudi resnično keršanskega življenja privajal. Sv. Klemen aleksandrijski pripoveduje, da je sv. apostelj novokerščenim pri podučevanji posebno zaterdoval potrebo zatajevanja samega sebe, in križanje mesenega človeka ž njegovimi počutki in željami vred. Zatorej je večkrat ta-le nauk ponavljal: Sedanje reči samo le občudovati, ne pa svojega serca na-nje navezovati; da moramo svoje meso s tem krotiti in mertviti, da mu ničesar ne dovolimo, karkoli njegovo nápačno poželenje zahteva; skerbeti naposled, da duša po veri in po spoznanji resnici vedno večo rast in krepost do-

biva. Tudi je opominjal, da moramo bližnjemu dober zgled dajati in za-nj moliti. Dobremu zgledu in molitvi je tolikanjo moč prilastoval, da je večkrat rekel: Če sosed vernega greši, tudi ta ž njim greši. Če namreč sosedu dober zgled dajemo in za-nj molimo, bo dober postal in se veliko grehov obvaroval. Če mu pa slab zgled dajemo, ga bo le prerad posnemal in njegovega greha bomo tudi mi deležni. — Njegove navadne besede so bile: Če se napuh tudi do nebes povzdigne, vendar bo le v pekel pahnjen; in če se ponižnost tudi do pekla poniža, do neba bo povzdignjena. — Ti nauki tedaj so zgolj taki, ki z nauki Kristusovimi za djansko življenje popolnoma soglasvajo: „Kdor hoče moj učenec biti, zatajuj sam sebe itd.“ „Učite se od mene itd.“ „Naj tvoja luč sveti pred ljudmi, da vidijo tvoja dobra dela in hvalijo Očeta, ki je v nebesih.“

4. Proti koncu svojega apostolskega delovanja pride v judovsko mesto Giskalamo, oznanuje evangeli in terdno in jasno spričuje iz Mojzesovih bukev in iz prerokov, da je Jezus Kristus pravi Mesija in Odrešnik sveta. In resnico svojih besed zopet poterjuje z izreki sv. pisma in z mnogo čudeži. Ko enkrat zopet v shodnici pridiguje, mu Judje terdovratno ugovarjajo in celó presveto imé Jezusovo preklinjati začnó. Ko pa sv. Matija vendar ne neha z vso krepostjo spričevati resnice keršanske vere, se Judje tako stogoté, da ga zverižijo in tirajo pred takratnega velicega duhovna Anijana, zlobnega in ošabnega človeka, ki se je štel med Saduceje, kteri so celó vstajenje od mertvih tajili. Tukaj smo, pravijo, zgrabili necega učenca tistega v smert obsojenega Jezusa, ki se je Sinú Božjega imenoval, ker je po ulicah in shodnicah ljudstvo zapeljával; povej, kaj je ž njim storiti. Mnogo smo ga popraševali iz postave, pa na vse je kaj na tanko odgovarjal, in vendar zoper Postavo ravná. Tudi se hvali, da je bil Simeon njegov učenik. Ker je imenitnega rodú in pri ljudstvu veliko veljá, nismo brez tvoje sodbe nič hoteli začeti. Sicer pa ni ne mesta ne vasí več, kjer bi ta hudobni človek ne bil Mojzesa in Postave zasramoval in svojih zblod ne razširjal; to ti mi dokažemo. — Anijan reče: Ker nam in našemu rodu nič ne koristi, da se Jezusov nauk razširja, pripeljite ga pred zbor; ako je iz abotne nevednosti tako učil, naj to s pokoro popravi, ako ne, ga bomo vedeli sami pokoriti. Matija pripeljejo; Anijan ga pogleda in reče: Ves svet vé, v kakošno sramoto je naš narod prišel ne po lastni krivici, ampak po hudobnežih, ki so se nam znejeverili. Poginili so in njih nauk ž njimi. Najhudobniši pa je bil Jezus nazareški, ki je Postavo zaničeval in jih s svojimi znamenji preslepil; zató je pa tudi spodobno kazen prejel. Mojzes je sv. Postavo od Boga prejel; preroki so jo z besedo in z djanjem poterjevali in čudeže delali, kakoršnih Jezus ni mogel. Mojzes je z Gospodom, kakor s človekom govoril; Elija se je

v ognjenem vozu proti nebu peljal; Elizej je mertvega obudil, pa nobeden izmed njih se ni Boga imenoval, nobeden ne nove Postave si izmišljal.“ Po nadaljnem enacem brezbožnem preklinjevanji tudi tega učenca Kristusovega, ker njegov nauk oznanuje, za najbolj nevarnega in največe kazni vrednega hudodelnika oklicuje. Sv. Matija pa roke in oči proti nebu povzdigne in pred zborom tako-le govori: „Vi, ljubi bratje, me tukaj hudodelstva obdolžujete, kterega nikar ne tajim in se ga tudi ne sramujem, pa tudi nobene kazni za-nj ne zaslužim. Kristijan biti in kristijan ostati, ni nobena pregreha, ampak čast in slava. Zakaj Gospod sam govorí po preroku: „Poslednje dni bom svoje služabnike po druzem imenu imenoval.“ Verujem, da je Jezus nazareški, kterega ste vi izdali in zatajili, pravi Božji Sin, od vekomaj ž njim enega bitja in ene hvale vreden. To terdim s sercem in oznanujem z ustmi. Jaz sem služabnik Kristusov in ostanem do zadnjega trenutka svojega življenja.“ — Tedaj si Anijan maši ušesa in škriplje z zobmí ter kričí: „Boga je preklinjal! Naj sliši postavo: „Človek, ki preklinja svojega Bogá, naj nosi svojo pregreho. In kdor preklinja Gospodovo imé, naj smerti umerje; s kamenjem naj ga posuje vsa množica, naj si je bil on vojak ali ptujec.“ In zbor po praznem prizadevanji, da bi sv. Matija z raznim obetanjem in žuganjem od Kristusove vere odvernil, enoglasno sodbo sklene: „Tvoja usta so zoper te govorila, tvoja kri nad-te pridi.“

5. Hitro zgrabijo sv. učenca Gospodovega in ga vlečejo ven pred mestna vrata, da bi ga kamnjali. Tukaj apostelj še enkrat množici spregovori, ter reče: „Ljubi bratje! zakaj me hočete umoriti? O vi hinavci! kako resnično je prerok od vas govoril: „Hlepeli bodo po duši pravičnega in nedolžnega bodo obsodili.“ Tedaj poklekne ter zahvali Boga za dar sv. vere in za čast, da sme zavoljo vere terpeti in umreti. Tudi moli za zveličanje vseh pričujočih in za blagor cele dežele. Potem pristopite dve priči in položite poleg postave roke na-nj in še enkrat zoper njega pričati. Komej te dve kamen na-nj veržete, že odivjana derhal z oglušnim krikom po kamenji seže in je tako dolgo na-nj luča, da se na pol mertev na tla zgrudi. Umiraje še povzdigne roke proti nebu, da bi svojo dušo Gospodu priporočil. Zdaj pristopi rimski rabelj, in mu s sekiro glavo odseka. To se je zgodilo 24. febr. l. 64. — Kristijani njegovo truplo častito pokopljejo, ktero je potem cesarica sv. Helena v Rim prenesla. Pozneje je bilo nekoliko teh sv. ostankov v Trevir poslanih, kjer se še zdaj v krasni, temu apostelju na čast sezidani cerkvi hranijo in visoko časté, ker sv. Matija je poseben varh tega starega in slavnega mesta.

„In vadljej zadene Matija.“

Ljudjé vadljajo, Bog pa vadljeje obrača, in poleg njegove previdnosti in volje padajo. Ne zavoljo lastnega zasluženja in lastne pravičnosti, ampak po Božji prosti volji je bil Matija za apostolsko službo izvoljen in na enega dvanajsterih kneških sedežev čez Izrael posajen. Vernik torej naj se ne hvali s svojo vero, pobožni ne s svojo čednostjo, visoki ne s svojo imenitnostjo, učeni ne s svojo vednostjo, bogati ne s svojim premoženjem — le vadljej ga je zadel; teh prednosti si niso sami pridobili, ampak le ko dar in milost od zgorej prejeli, kakor prejema zemlja solnce in dež. — Vadljej zadene Matija, prelepi, preimenitni vadljej apostolstva: da bo posedel ključe nebeškega kraljestva in imel oblast vezati in odvezovati na zemlji, da bo kot veliki duhoven blagoslovno in spravno stal med Bogom in ljudmi. Tudi nas je po Božjem usmiljenji vadljej zadel, ki nam je blagor in zveličanje prinesel: blagotni vadljej namreč, da smo v keršanski veri rojeni in izrejeni, in smo izvoljeni za deleže nebeškega kraljestva. Tisti dan, ko smo mi zagledali luč svetá, se je po druzih deželah in okrajinah zemlje še na tisoče ljudí rodilo, kteri, v temi poganstva izrejeni, od modrega, z očetovsko skerbnostjo vladajočega Boga in njegove neizmerne, večne ljubezni nič ne vedó, kteri Kristusa in njegovega zveličavnega nauka ne poznajo, kteri so brez vsega veselega zaziranja v srečno večnost, kterim je svet le velika igrača, življenje le slepa osoda, zemlja le prostorna puščava, na kteri jim razun nekoliko počutne slasti nobena cvetica pravega veselja ne klije. — Matija je deležen časti, pa tudi bremena apostolskega, namreč pretežavne dolžnosti evangeli oznanovati o trudu, terpljenji in preganjanji, o muki in smerti. Tudi mi vsi smo nekako apostolsko službo prevzeli: sv. kerst nam je naložil dolžnost evangeli oznanovati, cerkev Kristusovo zidati in kraljestvo Božje z naukom in zgledom širiti, slednji po svojem stanu in po krogu, v kteri ga je Bog postavil — kdor namreč je Kristusov, mora tudi Kristusovo delo veršiti, kakor že more. Vsem vernim govori apostelj: „Vi ste izvoljeni rod, sveto ljudstvo, da oznanujete visoke lastnosti Tistega, ki vas je iz teme k luči poklical.“ Ne da bi hodili s križem in z evangeljskimi bukvami tje v daljne kraje, čez morje, v ptuje dežele, k divjim ljudstvom: saj imamo doma dovolj nagiba in priložnosti za to pod domačo streho, v domači okolici, v okrožji lastnega bivanja. Očetje in matere naj usta odpirajo pred lastnimi otroki, naj njihova serca in oči proti nebu obračajo in je učé moliti: Oče naš! kteri si v nebesih; naj jim pripovedujejo od Zveličarja, kako je kot deček bil takó pobožen in ljubeznjiv in pokoren in kako je rastel v modrosti in milosti pred Bogom in pred ljudmi. Gospodarji in zapovedniki naj pred svojimi podložnimi ne zaklepajo ust za Boga in čednost; naj je podučujejo v veri in v čednostih, ki so sad vere: čistosti in pobožnosti, ljubezni in zvestobi, pokorščini in poštenosti. Možje slednjega stanú in slednje verste naj po druščinah, v kterih prešernost in skrunljivost vse sveto zasramuje, z resno besedo Božjo svetost pa tudi — sodbo Božjo oznanujejo. Mi vsi moramo med seboj, slednji po svoje in ob svojem času, z besedo in z djanjem apostelj in oznanovavec sv. vere biti. — Sv. Matija se obrazuje večidel s sekiro na rami, s sekiro vso kervavo. Navadni koledarski pregovor pravi: „Sv. Matija led pobija.“ Da bi se pač te besede v duhovnem pomenu nad nami vresničile: da bi se po njegovi priprošnji led naših serc razbil in zmerznjena zemlja se otajala, da bi Božja spomlad va-nje prišla, cvetice odgnala in sad obrodila — sad ljubezni do Boga in do ljudi, ki so otroci Božji.

Cerkvena molitev.

Bog! kteri si sv. Matija svojih aposteljnov tovarštvu pridružil, dodeli, da na njegove prošnje tvoje priserčno usmiljenje do nas vselej občutimo. Po Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen.

25. Svečan ali februar.

Sv. Valburga, devica.

Posebna, čeravno ne ljuba prikazen pri zgodovinarjih srednjih stoletij je ta, da jim, kakor se zdi, tiha lepota in veličast keršanskega življenja sama na sebi ne zadostuje, ampak da je treba jo s kakovim čudnim pristavkom nališpati in zlasti z lesketom imenitnega rodovinstva jo še bolj oslaviti. Tako tedaj so tudi pozneji popisovavci življenja sv. Valburge in njenih bratov pripovedovali, da je bila kraljevega rodú, da je bil njen oče sv. Rihard, kralj na Angleškem, in njena mati sv. Vuna, da je v Rim in Jeruzalem romala itd. Ali tega učeni preiskovavci zgodovine nikakor ne poterdijo, ker noben poprešnji pisatelj tega kaj ne opomni. Res pa je, da je bila ona hči plemenitih anglosaksonskih staršev in da je bila njena mati sestra ali vsaj bližnja sorodnica sv. Bonifacija, aposteljna na Nemškem. — Pobožnost njenih staršev se jasno razodevlje v svetosti njihovih otrók. Prava keršanska odreja je zasejala seme sv. vere in zasadila kal strahú Božjega v nježne persi deklice; rastla je v preblagem miru nedolžnosti in se je gibala po hrupnih prostorih očetovega doma kakor v tihotni samoti, pečaje se z molitvijo, s pobožnim branjem in s primernim delom. Ne vdarjena od puha svetá in njegovih sladnosti pristopi v nunski samostan, da bi cvet svoje mladosti in svojega devištva tistemu ženinu darovala, ki med limbarji biva.

2. Ko njen brat tri leta star nevarno zbolí, starši zaobljubijo, da ga hočejo, če ozdravi, kteremu samostanu izročiti. Ozdravi. In ko peto leto dopolni, bil je zali nadepolni deček sprejet v samostan. Ondi v sv. učenosti in v duhovnem življenji visoko napredva. Po šegi tedanjih Anglosaksoncev, ki so posebno radi v Rim romali, sklene tudi on vse zapustiti in v Rim romati. Po dolzem prizadevanji pregovori tudi očeta in Vunebalda brata, da gresta ž njim (l. 720). V Luki oče zbolí in umerje. Brata dalje v Rim popotovata, Vilibalda pa čez dve leti serčna

S.Walburga S.Thekla S.Lioba.

želja še v sv. deželo peljá, iz ktere čez 7 let pride k menihom na goro Kasinsko, kjer ostane deset let. Neka priložnost ga pripelje v Rim, in ko papež Gregor III. njegov prihod zvé, ga pokliče in naznani, da je Bonifaci, apostelj na Nemškem, pri apostoljskem sedeži prosil, da bi mu Vilibalda za pomagača med frankovsko ljudstvo poslali. — Vunebald pa, ki je bil po odhodu Vilibaldovem še 9 let v Rimu ostal, samotno živeč, se verne potem v domovino, da bi še več sorodnikov nagnil svet zapustiti in le Bogu se posvetiti. Po srečnem vspehu se zopet verne v Rim. Bonifaci, ravno pričujoč, ga kar seboj na Nemško vzame. Poleg stričeve želje pošljeta zdaj brata serčno prošnjo do Valburge svoje sestre, da naj k njima pride na Nemško, da bi

njihovo prizadevanje z vstanovljenjem ženskih samostanov in podučevanjem ženske mladosti podpirala ter pospeševala. Pobožna devica se veselí blagonosnega dela bratov in serčno želí po pičli svoji meri in môči se ga vdeležiti; ali ona se ženske boječnosti trese pred tolikimi nevarnostmi na tako dolgem in težavnem popotvanji — išče torej pomoči in razsvetljenja pri Tistem, „ki edini je prava pot in prava luč.“

3. Po molitvi razsvetljena in okrepčana, zapusti domovino in z okoli 30 plemenitimi devicami in vdovami na daljno Nemško na ladiji odveslá. Med tovaršicami ste bili tudi njeni sorodnici sv. Tekla in sv. Lioba. Kakor namreč kalamit ali magnet z rahlo silo železo na-se vleče, tako je Valburgin zgled nagnil bogoljubne ženske do sklepa, do djanja, na ktero le misliti bi jih bilo groza poprej. O vožnji vstane hud vihar. Kakor visoke gore se kopičijo valovi in se pobijajo z divjim šumenjem. Ladija je pljuskana v sterme višine in hipoma zadegana v temne globine, kakor bi se rušil neba obok in se snemali tečaji zemlje: strah in omamna plahota stiska serce in usta pobožnim ženam, le Valburgi zaupanje v Boga ne upade. Ona kliče tje v vihar: „Če tudi so ti valovi mogočni, ti, o Gospod v višavah, si še mogočneji; ti zapoveduješ silovitemu morju in krotiš njegove kipeče valove!“ Tedaj vstane in zapové v imenu Jezusovem viharju in morju, in glej! njena molitev je uslišana — bobneče germenje potihne, divji vihar se poleže, razdraženo valovje se pomiri, temni oblaki se razženó — nebo se posmehljá z jasnim obličjem in ladija mirno po morji plava. Ko stopijo na suho, najprej Boga za srečno rešitev zahvalijo. Potem se podá sv. devica s tovaršicami k sv. Bonifaciju v Moguncijo, ki je z bratom Vilibaldom (l. 740) z največim veseljem sprejme. Iz Moguncije se poda z nekoliko tovaršicami in z Bonifacijevim privoljenjem v Turingijo k bratu Vunebaldu, ki je bil vikši več samostanov, ker so želele pod njegovim vodstvom samostansko živeti. Ž njegovo pomočjo postavi Valburga samostan; tukaj se posveti tihi skriti službi Gospodovi, se vadi v vseh čednostih, si prizadeva vedno bolj popolnoma in sestram z zgledom in naukom vedno koristneja biti. Ali v kratkem Vunebald zavoljo raznih okoliščin, zlasti da se umakne časti, ki se mu je skazovala, Turingijo zapustí in gre z bratom Vilibaldom, ki je bil škof v Ajhštetu (Eichstaedt), da bi si tam v kaki puščavi nov samostan postavil. Res najde tam z gozdom obraščeno, njegovim željam prav postrežno okrajino; on jo kupi, potrebi in najprej tam postavi majhno cerkvico in zraven nekoliko celic; in ta samostan je Hajdenhajm imenoval. Ko Valburga s tovaršicami svojimi iz Turingije za njim pride, tudi njim za samostan blizo unega poskerbi ter jim Valburgo za predstojnico izvoli. Oba sta menihe in nune več let z modrostjo in svetostjo vodila. Ko pa Vunebald

l. 761 ali 762 umerje, škof in brat Vilibald vodstvo obeh samostanov Valburgi izroči. Pač so jej morali persi razni osupni dvomi preplivati, ali je ona zmožna za tako opravilo; pač je plaha gledala butaro tacih dolžnosti: pa zaupala je v Boga, ki je v slabih mogočen in je tudi o nji mogočen bil. Njeno življenje je bilo v nebesih, njeno serce se je Boga vsepričujočega oklenilo — njena duša je bila vedno pri njem. — Povsod ga vidi pri molitvi in pri delu, v veselji in žalosti; njene misli in čutila, njeno besedovanje in djanje je bilo le na Boga obernjeno in pa na večnost. Bivala je na zemlji le, kakor bi imela kakov opravek postoriti, in doveršila ga je z vso pridnostjo in natančnostjo. Oskerbovala in verdevala je samostanske zadeve s premetenostjo in razvidnostjo, z močjó in terdnostjo, zakaj misel na Boga je bila nagib in pravilo njenega djanja; ta misel pa je sveta — ne dopusti nobene samopridnosti in slavohlepnosti; je visoka — ne mara za nič nizkega in ničnega; je resnobna, — ne terpí nič polovičarskega, nič puhlega in igračarskega. nikdar nikoli ni bila brez dela, ampak kar jej je mimo premnogih opravil še časa ostajalo, zvesto ga je obračala za molitev in premišljevanje, s čimur je zadobivala tisto razsvetljenje, krepost in ljubezen, ki jo še zdaj tolikanj slavi. —

4. Sloves njene pobožnosti in modrosti pridobí samostanu mnogo visocih in bogatih podpornikov in prijatlov, ki so ga obdarili z velicimi posestvi in druzimi priboljški ter mu pripravili čezzadostne dohodke. Pa Valburgi je bila čezobilnost težívno breme in závor na potu duhovnega življenja; vedela je, da denar in blago persi stiska, oči slepí, serce na zemljo naklepa in roke za delo hlapí. Zatorej je obderžala le, kar je bilo potrebno, in vse drugo je razdelila med tiste, ki so pomanjkanje terpeli. Bog je roko radodarno proti nji iztegnil, kako bi jo ona proti drugim kerčila. — Dobrotljivost in pohlevnost ste najlepši diki pobožnosti in njeno podobo v najlepšo luč postavljate. Valburga je imela poseben dar, svoje podložne z ljubeznijo in pohlevnostjo vladati in po potu zveličanja voditi. Odnehala je od svoje pravice, kjerkoli je zapazila termoglavno upornost; poterpežljivo je molčala, kedarkoli bi beseda nič zalegla ne bila. Poterpela je nagajanje, presojevanje in razžaljenje in je slabosti druzih z ljubeznijo zakrivala; kjer pa je zavoljo Boga morala svariti in grajati, storila je to tako, da ni nikjer napravila ne najmanjšega serda. Zatorej pa je tudi Bog njeno pohlevnost in dobrotljivost s čudeži oslavljal. — V cerkvi v Hajdenhajmu je imel nek Gomerand cerkvenčevo službo in sicer je imel sveče prižigati. Ko hoče enkrat po opravljeni zvečerni molitvi v obednico iti, poprosi ga luči, ker je bilo grozno tema. Ta jej prošnjo osorno odreče. Tiho in pohlevno poterpí Valburga to razžaljenje in ko druge sestre večerjajo, gre ona brez večerje v celico in

moli. Kar v migljeji tak žar po spavnici nastane, da ves samostan razsvetli in do dne terpí. Ko sestre stermeče v Valburgo gledajo, ona z jokom reče: „Zahvalim te, o Gospod! da si v poživljenje naše serčnosti se ponižal, ter nas s tolažbo svoje luči razsvetlil; le tvoja milost je to storila.“ — Blizo Hajdenhajma imenitnemu gospodu hčerka nevarno zbolí in velika je žalost v gradu. To zvé sv. Valburga in se že pozno zvečer sama napravi na pot proti gradu ter prosi ondi kot popotnica prenočišča. O njenem terkanji začnó psi grozno hudo lajati in se zaletovati proti vratom, skozi ktera je bilo Valburgi iti. Grajščak urno priteče z družino, da bi je zlobni psi ne raztergali. Valburga pa je mirna ter reče: „Ne bojte se, zakaj jaz sem Valburga, služabnica Kristusova, in on me varuje, da se mi ni bati nobene nevarnosti.“ Komaj grajščak ime Valburgino sliši, približa se jej z vsim spoštovanjem, ter imenitno in sveto devico pelje v grad. Ker je že noč, hočejo jej spodobno počivališče pripraviti; ali ona prosi, da naj jej posteljejo v sobi bolnega deteta ter jo ondi samo pusté. Dete pa so obhajale že smertne težave. Zatorej se čudijo vsi tej Valburgini želji, ali ona je tolaži, da njen prihod veljá le njegovemu ozdravljenju, samó ako imajo terdno zaupanje v Bogá. Tedaj duri zaklene, poklekne in moli vso noč k svojemu nebeškemu ženinu, da bi po svoji vsegamogočnosti deklici zdravje povernil in takó ne samó njenih staršev, ampak tudi druge tamošnje prebivavce, ki so bili v sv. veri še zelo nevedni, k boljšemu spoznanju in k večí ljubezni pripeljal. Ko dan napoči, duri odklene, starše pokliče in ko v svoje največe in najveseleje stermenje deklico čisto zdravo zagledajo, hvalijo Boga, padejo pred svetnico na kolena in jej ponujajo vsaktere dragocene darí. Ona jih ne mara prejeti, ampak starše le opominja, da naj zvestó Bogu služijo in le njega ljubijo. Nató se zopet verne v samostan.

5. Takó je sv. devica živela in verdevala kot samostanska predstojnica še sedemnajst let po Vunebaldovi smerti in je bila z bratom Vilibaldom pričujoča, ko je bilo l. 777 njegovo sv. truplo slovesno vzdignjeno in v novo lepšo cerkev preneseno. Kmalo potem 25. febr. l. 778 ali 779 je bila tudi ona po kratki bolezni v njegovo rajsko družbo poklicana. Po smerti je zadobilo njeno truplo nebeško lepoto, in prijetni duh, ki je iz njega puhtel, se je razširjal po vsem samostanu. Ko se ga neki moški dotakne, jame se tresti in kerčiti v gotovo znamenje, kako čista devica tudi po smerti svoje deviško truplo oskrumbe brani. Ko je v cerkev prinesó, vžgó se sveče samé od sebe in Vilibald sam pride, da ga pokoplje; okoli polovice 9. stoletja pa je bilo iz Hajdenhajma v Ajhštet preneseno v cerkev sv. Križa, ktera se zdaj po nji cerkev sv. Valburge imenuje. Ko je iz rakve dvignejo, bilo je kot z roso oškropljeno in še zmeraj tako pri-

jetno dišeče. Kakoršnikoli bolnik se ga je dotaknil, vsak je ozdravel in tudi v Ajhštetu se je na njenem grobu veliko čudežev godilo. Valburgine persi so bile blaga posoda milosti Božje, živ vir ljubezni in blagoslova — vir, ki se tudi po njeni smerti ni usušil. Noter do današnjega dne teče v Ajhštetu iz njenih suhih kostí nekako belkasto, bistro, brezokusno olje, ki se skerbno nabira v sreberna torila in v majhenih steklenih posodicah na vse kraje pošilja, po kterem je že mnogo bolnikov, zlasti otrok, čudopolno ozdravelo.

Obrazuje se kot opatinja s skleničico v roki ali pa na bukvah.

O pohlevnosti.

I.

Sv. Valburga je bila prelep zgled pohlevnosti. Jezusu je ta čednost neizrekljivo ljuba, ker je zapovedal, da se je moramo od njega učiti, in ker jo je nad svojo nevesto Valburgo celó s čudeži oslavljal. Kaj pa je pohlevnost, ki jo Jezus tolikanj blagruje, da jej posestvo zemlje obeta? Ona je tista čednost, s ktero kristijan natorno gibanje serda, vihte, nejevolje, maščevanja in inako kipenje serca tako premaguje in zatira, da ne godernjá zoper Boga, ki ga z nadlogami obiskuje, se ne jezi nad svojim bližnjim, ki ga razžali, se ne maščuje nad tistim, ki mu krivico dela, pa se tudi kopotlávo in strastno ne poganja za dobro, ktero hoče v sebi in v druzih pospeševati, ampak vse zavoljo Boga, ki vse v svojo čast in v blagor človeški naravnava, pokojno in voljno sprejme s popolnoma udanostjo, opiraje se na evangeljske zapovedi in posnemaje zgled Jezusov, ki je bil ponižen in pohleven iz serca. Zatorej nikakor ni tisti v duhu sv. evangelija pohleven, ki je že po svoji natori miren in poterpežljiv, da ga nič ne more razdražiti, nič ne razvihtiti; tudi ne tisti, kteri, bodi si iz napuha ali iz kakove druge skrite strasti, merzel ko led in terd ko skala krivice, nadlogo in terpljenja tega življenja prenaša. Nebo ali blagor, od kterega Jezus v gorski pridigi govori, je le čednosti prihranjen; korenina čednosti pa je gnada in pa premagovanje iz ljubezni do Bogá. Blagor krotkim ali pohlevnim, t. j. tistim, kteri z močjó gnade in čednosti zlobno gibanje natore krotiti in silo jeze premagovati znajo. Slednji se torej tolaži, kteri si vsled svoje viharne natore ali vsled zastarane navade k jezi in nepoterpežljivosti nagnjen; tudi tebi in ravno tebi je tolikanj bolj mogoče, čednost pohlevnosti si pridobivati, ako si z vso resnostjo prizadevlješ, svoje notranje skipévanje čedalje bolj ob moč devati. Tudi večkratna povernitev v prešnjo navado ne ovira napredovanja v čednosti, ker zmeraj iz novega človeka za boj vnema, in njegovo gorečnost oživlja, ktera tako rada omerzeva, ako človek brez vseh skušnjav le v miru živi. Kako blaga je duša, ktera se nikdar ne utrudi zoper strasti se bojevati! Kako ljubeznjiva je pohlevnost, ktera se po toliko bojih pridobí! Kdor je svojo jezo pokrotil, znal bo tudi druga huda nagnjenja in poželenja berzdati; in v tem splošnem premagovanji vsega počutnega gibanja obstoji tista popolna pohlevnost, ki je podobna míru, ki so ga naši pervi starši pred grehom v raji imeli. O prevzvišena čednost, ki tisto besno zmijo ukroti, ki jo jezo imenujemo, ki tisti strupeni in zvijačni kači glavo tare, ki jo požeľjivost zovemo — čednost, tako priprosta, da! na videz slabotna in vendar

tako močna, da tudi najmočneje trinoge na tla podere! — Ali zastran pomanjkanja te čednosti koliko pač izgovorov stovórimo na dan! Izgovarjamo s tem in unim, kar nas jezi in draži. „Ta reč je vendar tako sitna, to delo tako težavno ali dolgočasno, ta človek tako nadležen, ta žival tako nagajiva, da mora človek res jezen in nejevoljen biti itd.“ Ali pa ne obstoji ta čednost ravno v premagovanji težavnosti? In ne obstoji ravno v premagovanji zasluženje? — Izgovarjamo se s svojo natoro.“ „Jaz sem nagle in skipevne natore. Kar se drugim morda malenkasto zdi, mene razdraži in v jezo pripravi. Jaz si ne morem pomagati; jaz sem v marsikterih rečéh grozno občutljiv itd.“ Oj! ali naj nauke Jezusove le toliko spolnujemo, kolikor se z našo natoro zlagajo? Ali ne obstoji popolnomost kristijana ravno v tem, da svojo slabo natoro premaguje, strasti berzda, njih vihro kroti, slabe navade zatira, in dobre na njihovo mesto zasaja? Kdor si v tej reči ne prizadevlje, ta si zastonj domišljuje, da je Kristusov učenec in da bo od njega plačilo prejel. — Izgovarjamo se z gorečnostjo za pravico, za dobro reč, za nrav in red in mislimo, da z jezo, ki jo pravično imenujemo, kaj dobrega storimo. Ali prava gorečnost je polna pohlevnosti, ker je ljubezen njena mati. Če tudi kterikrat z resnim glasom govorí, vendar to stori brez serditosti. Sv. Avguštin, ko razlaga psalmove besede: „Jezite se, pa nikar ne grešite,“ pravi, da je pravična jeza redka redka prikazen in zatorej je boljše ne jeziti se, da zraven tudi ne grešimo. „Človekova jeza namreč ne dela pravice Božje;“ (Jak. 1, 20.) „blagor pa krotkim, ker bodo zemljo posedli.“

Molitev.

O vélika svetnica Božja, ktera si bogastvo in domovino zapustila, da si v samotnosti in ubožnosti se vso Bogu posvetila: izprosi nam milost, da mi, ki moramo med svetom živeti, saj svojega serca ne bomo na-nj navezovali, ampak je vedno Bogu zvesto ohranili. Amen.

26. Svečan ali februar.

Sv. Porfiri, škof.

Na jugu od Jeruzalema, uro hoda od srednjega morja, na veliki karavanski cesti med Sirijo in Egiptom, sredi med krasnimi vertovi in palmovimi gaji stojí mesto Ghuzzeh. Je pa to mesto staro filiščansko mesto Gaza, ki je bilo vedno na glasu zavoljo svoje posebne malikovavske gorečnosti. Že ob času sodnikov je hudo sovraštvo do izraelskega ljudstva skazovalo in je to sovražnost ven in ven skozi vsa stoletja starega zakona prideržalo; zatorej so je Judje dvakrat razdjali. Njegovi

prebivavci tudi za sv. evangeli niso marali in so se terdno svojih malikov oklepali. O času cesarja Julijana odpadnika so grozno delali s kristijani in njih kri prelivali, pa tudi pod poznejimi cesarji so je preganjali; še v začetku 5. stoletja so slovesno malikom darovali, dokler ni goreč in terdnoveren škof njihovih tempeljnov in trebel razrušil.

Porfiri je bil l. 352 iz imenitne in bogate rodovine v Tesaloniku v Macedoniji rojen, in v strahu Božjem izrejen. Leta njegove mladosti so mu tekla med navadnimi uki in vajami; vendar pa so morale posebne okoliščine in razmere njegovo versko čutje gojiti in likati, zakaj v cvetji svoje mladosti čuti serčno hrepenenje, da bi se, odmaknjen od hrumenja in motenja sveta, ves v nebeške reči potopil. Zapustí torej dom in gre v egiptovsko puščavo Sketo, kjer nekoliko let preživí kot siromašen spokoren puščavnik. — Betlehem in Jeruzalem sta kristijanu v serce zapisana; tudi v Porfirjevem sercu sta bila z živimi čerkami zarisana in ga s tako sladko silo na-se vlečeta, da res za romarsko palico prime. Z iskreno pobožnostjo obiskuje sv. kraje in se potem s temi sv. spomini v sercu umakne v votlino na bregu Jordana, da bi zopet odločen od sveta le z Bogom bival. Duh je bil voljan, meso pa slabo: poprešnje spokorne ostrosti ne more več prenašati in silna hiravost ga primora, da se da v Jeruzalem prepeljati. Ves bolehav in na palico opert leze vendar slednji dan na sveta mesta in tam po cele úre moli.

2. Enega jutra zopet leze po stopnicah k cerkvi Božjega groba; tedaj pristopi k njemu mlad romar iz Azije s prijaznim pozdravom in mu ponudi podporno roko; ali Porfiri odmaje rekoč: „Pusti me, ljubi moj! ne spodobi se, da bi se na druzega opiral, ki je prišel odpuščenja grehov prosit. Gospod bo moj trud blagoslovil in se v svojem neskončnem usmiljenji tudi mene usmilil.“ Začneta se pogovarjati, se spoznavata in spoprijaznita. Mlademu romarju je bilo ime Marka in se je s serčno ljubeznijo in z visocim spoštovanjem kot učenec Porfirija oklenil, kterega je to edino še spékalo, da ni svojih posestev poprodal in skupička ne med uboge razdelil. Zatorej pošlje Marka v Tesalonik s pisano oblastjo, da se z brati pogodí zastran očetove dedšine. Čez 4 mesece se Marka verne z 4500 zlati, drazimi oblačili in velikovredno sreberno posodo; ali kako veselo se začudi, ko dobí Porfirija pri krepkem zdravji in popolni čverstosti. Nekaj čudopolnega namreč se je bilo ž njim dogodilo in stermečemu Marku sam tako-le pripoveduje: „Nikar se ne čudi, ampak poslušaj in občuduj neskončno milost Božjo. Ko pred 40 dnevi, ravno na véliko saboto, neznanske bolečine terpim, in se vlečem na goro Kalvarijo, same bolečine v omedlevico padem. Tedaj vidim v prikazni Jezusa na križu viseti in na njegovi desni spokornega razbojnika. S tem začnem klicati: „Go-

spod! spomni se me v svojem kraljestvu! Kristus reče razbojniku: Stopi s križa, in pomagaj temu zdolej, kakor je bilo tebi pomagano. Razbojnik stopi doli, objame me in poljubi, podá mi roko ter reče: Vstani in pojdi k Odrešniku! Ko pridem k njemu, stopi tudi on s križa ter mi reče: Vzemi ta les in ga ohrani. Vzamem križ in ga nesem nekoliko korakov. Na to se zavem in od tistihmal sem popolnoma zdrav.“ Vsled te dogodbe sklene Marka nikdar več ne od tega sv. moža se ločiti. — Dedšino razdelita ubogim cerkvam in samostanom, da kmalo nič več ne posedeta. Porfiri začne plahte tkati, Marka pa bukve prepisovati in tako si dovolj potrebnega živeža prislužita. Hrana Porfirjeva je bila nekoliko černega kruha in sočivja, o praznikih tudi nekoliko sira z oljem. Obedoval je še le po solnčnem zatonu. Zavoljo slabega želodca je popil tudi kozarec z vodo namešanega vina. Škof jeruzalemski pozvé od svetega življenja Porfirjevega, ga posveti za mašnika in mu izročí častito službo varha sv. Križa, da se je tako dopolnila prikazen njegova na gori Kalvariji.

3. Čez tri leta (395) umerje škof v Gazi. Ondašnji kristijani se ne morejo o volitvi zediniti in prosijo velicega škofa v Cezareji Janeza, da bi jim on škofa postavil, kteri bi bil mogočen v besedi in djanji in krepek branitelj zoper pogane. Janez napové splošen post in čez tri dni mu Bog Porfirija zaznamva. Neutegoma piše do jeruzalemskega škofa, da naj mu mašnika Porfirija pošlje, ker ima ž njim neke verste sv. pisma raztolmačiti, zares pa, da bi ga berž za škofa posvetil. Ali ponižni služabnik Božji bi gotovo te visoke častí sprejeti ne bil hotel, ko bi mu Bog sam svoje volje ne bil razodel. Po noči namreč se mu prikaže Gospod ter reče: „Daj mi nazaj zaklad križa, ki sem ti ga bil izročil. Zaročiti te hočem z nevesto, ki je sicer ubožna, ali zavoljo svoje pobožnosti vse hvale vredna. Vzemi jo, zakaj moja sestra je. Bodi dobrega in voljnega serca in zoper nado se ti bo vse pospešilo.“ Te potolaživne besede so pokrepčale Porfirija, zakaj slednjega serce je moralo zbobneti pred tako nevarno in težavno škofovo službo, kakoršna je bila v Gazi, Od leta 380 sem je sicer cesar Teodozi II. izdatne zapovedi bil osnoval v pokončanje poganstva; prepovedal je daritve, pri kterih se je iz čreves živinčet prihodnost tuhtala in prerokovala, zapovedal je male tempeljne podréti, veče pa zapreti; toda podkupljeni uradniki, kteri so semtertje še sami skrivaj se malikom uklanjali, so le zanikerno cesarske zaukaze spolnovali in v Gazi je malikovavstvo gospodovalo brez ovire, brez strahu; bilo je tam še 8 tempeljnov in med njimi tempelj malika Marna, ki so ga posebno ko boga dežja častili. — Porfiri gre z Markom in s tremi duhovni v to mnogoljudno mesto kot pastir k izročeni čedi, ki je komaj 300 vernikov štela. Ali na potu mora veliko terpeti, ker pogani so mu bili dokaj napotja nastavili. Čutili so

namreč, da bo Porfiri konec storil njihovemu gerdobnemu počenjanju, ker hudobni duh jim je iz enega malika vedeževal, da bo Porfiri nesreča za mesto Gazo. Ko pa vendar pride, sprejmó ga verni z veseljem, pogani pa ga le serpo gledajo. O tistem času nastopi huda suša. Dalje časa že ni deževalo, listje po drevji ni več zelenelo in bilka ni rastla na polji, dragina je čedalje veča prihajala, in ž njo sila in potreba. Pogani so Marnu slovesnosti napravljali, daritve klali in skozi 7 dni slavnice prepevali, ali noben oblačič se na nebu ne prikaže. Porfiri napové vernim post, zvečer pa je zbere v cerkvi, da so tam celo noč v goreči molitvi prečuli; drugi dan pa gredó s prošnjim sprevodom v cerkev sv. Timoteja zunaj mesta, kjer so sv. ostanki mučencev počivali. Ko se vernejo, bila so mestna vrata zaperta; čakajo, molijo, plakajo, prosijo, da bi je Bog uslišal — glej! veter od juga pripiše in černa pika se iz morja dviga, čez dve uri je že obilen dež napajal žejne poljane. Nekoliko poganov spozná v tem moč Kristusovo in se pridružijo keršanski občini; ali to je podpihalo in vžgalo čert in gnjev druzih, da so kristijane dražili, gerdili, psovali, nadlegovali — neznosljivo ž njimi ravnali. Poterpežljivost kristijanov je besnim poganom le še bolj zobe brusila in Porfiri je bil primoran, deželsko oblast na pomoč poklicati. Pošlje torej svojega učenca Marka v Carigrad, kteri pri cesarju doseže, da zaukaže tempeljne malikov zakleniti, kipe pa podrobiti. Stotnik Hilari, kteremu dojde povelje to izveršiti, res podrobi nekoliko malikov in tempeljne zaklene, ali v tempeljnu Marna — tu ga omami lesket zlata in srebra takó, da kip malika in pa ena pristranska vrata čisto prezre. Tako tedaj skoraj vse pri starem ostane.

4. V tej bridkosti Porfirija naslednja čudopolna dogodba tolaži. Imenitna poganska žena je na porodu v smertni nevarnosti. Darovalo se je malikom, sklicovali vedeži in čarovci — vse zastonj. Otroku namenjena dojkinja je bila kristijanka. Ko jokaje v cerkvi moli in za bolnico pomoči prosi, pride Porfiri in jej velí domú iti ter reči, da je v mestu prav dober zdravnik in če bo vsa rodovina prisegla storiti, kar on hoče, žena bo gotovo ozdravela. In ko bodo prisegli, naj reče: „Jezus Kristus, Sin živega Boga te ozdravi, va-nj vervaj in živela boš.“ Tako se tudi zgodi in spreoberne se jih 64. Ali ravno zavoljo tega pogani še bolj mučijo kristijane in ž njimi kot z najbolj zaničljivimi sužnjimi ravnajo. Tedaj sklene škof sam pri cesarji pomoči iskati. Gre torej z Markom v Cezarejo k velicemu škofu Janezu in ga nagovorí, da ga v Carigrad spremi. Na otoku Rodu je prebival puščavnik Prokopi, ki je imel dar prerokovanja in je hudobne duhove izganjal. Ta škofa močno poterdi v zaupanji ter pravi: „Ne skerbita, častita očeta, zakaj Gospod, ki pozna vajino gorečnost, bo blagoslovil tudi vajino popotovanje.

Krizostom pa vama bo svetoval, kaj vama je storiti.“ Ko prideta v Carigrad, priporočí ju Krizostom, ker jima sam k cesarju ne more vodnik biti zavoljo sovražne cesarice Evdoksije, dvorniku Amanciju, pobožnemu možu, ki je duhovne posebno čislal in je pred cesarjem veliko veljal. Ta ju pelje k cesarici, ktera ju prav prijazno in spoštljivo sprejme. Porfiri toži zdaj pred njo čez ostudno malikovanje, ki se v Gazi godí, čez stiske, ki je morajo kristijani dan na dan od poganov preterpevati in zahteva, da naj se vendar že enkrat tempeljni poderó in kipi podrobé. Cesarica nese to prošnjo pred cesarja, ali on v to ne privoli, kajti njegovi svetovavci so menili, da bi táko silovito ravnanje nevarne zdražbe vnelo. Cesarica sporočí škofoma cesarjevo odreko, toda s pristavkom, da bo ona njuno zadevo na vso moč pospeševala. Škofa pa se spomnita Prokopijevega prerokovanja ter jej rečeta: „Le delaj le za Kristusa, in on te bo s sinom obdaril, kteri bo pred tvojimi očmi vladal veliko let.“ Cesarica vsa vesela reče: „Le molita in sprosita mi to in vse vajine prošnje se bodo gotovo spolnile.“ Res kmalo sina porodi. Pokliče škofa ter jima reče: „Čez nekoliko dni bo moj sin slovesno kerščen; napišita torej prošnjo in jo izročita tistemu, ki bo dete nosil; jaz mu bom že povedala, kaj mu je storiti.“ Ko se tedaj sijajno dvorjanstvo iz cerkve v palačo vrača, izročita škofa pisano prošnjo otrokovemu botru, kteri ves podučen velí obstati in prošnjo prebrati; potem privzdigne otroku glavo, da se nagne ter zakliče: „Cesarjevič vama vse dovoli, kar sta prosila.“ Vse se temu čudi in tudi cesar si da prošnjo prebrati. „Huda prošnja je,“ pravi on, „ali je ne dovoliti je še huje, ker je pervo povelje mojega sinú.“ In razglašen je bil zahtevani zaukaz.

5. Poln veselja se verne škof v Gazo. Na morji vstane tak vihar, da je valovje ladijo skor do oblakov pljuskalo, pa nevihta potihne, ko se poveljnik ladije arijanskemu krivoverstvu odpové. — Vojaške čete, kterim je bilo izročeno cesarski ukaz zveršiti, pridejo in delo pokončevanja se prične — stanovališča malikov se spremené v grobljo. Ko se ima poglavitni, namreč Marnov tempelj, začeti podirati, niso vsi ene misli in se posvetujejo, ali bi ga do tal razdjali, ali pa v keršansko cerkev predelali. Porfiri napové post in molitve, da bi Bog sam svojo voljo razodel. In glej! sedemleten deček na glas zakliče, da se mora podreti in s čudežem poterdi, da je to Božja volja. Necega stotnika, skrivnega malikovavca, to v serce skli in vojake grozovito bije, pa goreče bruno mu v hipu iz višave glavo raztrešči. Na mestu tega tempeljna je bila na cesaričine stroške prekrasna cerkev v križevi obliki sezidana. Ko jej velikost odmerijo, marsikteri začuden poprašuje: „Čemu toliko prostora za tako majheno občino?“ Porfiri pa odgovori, da upa, da bo in ne čez veliko let še premajhena. — Med tem, ko so kamnito cerkveno stavbo

veršili, zidal je Porfiri z neutrudljivo delavnostjo duhovni tempelj v sercih vernikov: podučeval je novospreobernjence pred in po kerstu, vravnal je zadeve rastoče občine in vpeljal je va-njo lepo keršansko vedenje. Kolikor bolj pa se je razvijalo keršanstvo, toliko bolj je kipelo sovraštvo poganov, ki so noč in dan le maščevanje tuhtali. Enkrat nastane v mestni hiši zastran neke davščine prepir med cerkvenim oskerbnikom in pa med glavarjem malikovavcev. Pogani, ki so komaj na priliko prežali, planejo čez kristijane, jih sedem potolčejo, veliko pa ranijo. Potem se zakadé proti škofovemu stanovanju, ker bi se posebno nad njim radi zmaščevali. On pa še o pravem času ubeží. „Beživa," reče Marku, „in skriva se za nekoliko časa, dokler jeza Božja ne mine." In bežala sta čez strehe. Pogani prilomastijo v njegovo stanovanje in je vse oropajo, ko njega ne najdejo. Na eni strehi dobita 14letno deklico Ireno, ki je bila sirota in je imela edino staro mater, ktero je s svojimi rokami živila. Bila je še poganka, ali serčno je želela kristijanka postati. V tem zavetji ju je ona s hrano preskerbovala in ko je bila vihra ponehala, bila je v naročje katoliške cerkve sprejeta. Odsihmal je Porfiri še nekaj let popolnoma v miru in svoji čedi v blagor živel. Sklenil je svoje trudapolne dni 26. febr. 420, ko je svojo sveto službo 24 let pregoreče opravljal. — Pobožni Marka, ki je njegovo življenje popisal, se ni do njegove smerti od njega ločil. Svoj popis pa tako-le konča: „Zdaj je v raji veselja, in prosi za nas z vsemi svetniki, in na njih priprošnjo se nas bo usmilil Oče, Sin in sv. Duh, kterim bodi čast na vekov veke. Amen."

Obrazuje se v škofovi opravi s križem v roki — kot čuvaj sv. Križa.

O pohlevnosti.

II.

V življenji sv. Porfirija to-le dogodbo beremo: Neki Baroh, pozneje dijakon, je moral zavoljo svoje gorečnosti posebno veliko od poganov terpeti. Ko pride enkrat po opravkih v neko vas, stolčejo ga pogani tako, da ga kot mertvega zunaj vasi na samoten kraj veržejo. Drugi dan ga najdejo dijakon Korneli in dva druga kristijana, in ker spoznajo, da je še življenje v njem, ga v mesto nesó. Ko pogani to vidijo, planejo čez dijakona in njegova tovarša in je grozno bijejo; Baroha pa hočejo z vervjo zopet iz mesta vleči. Velik hrup nastane. Ko škof to sliši, reče: „Hitimo, čas mučenstva je tu!" Ko pa pride med ljud, tudi po njem jamejo vdarci silo padati. Ali nič ne skerben sam za-se le prosi, da bi Barohu prizanesli. Ko pogani to pohlevnost vidijo in njegove prošnje slišijo, odnehajo, eni se celo spreobernejo. Baroha, ki je čisto malo dihal, potem v cerkev nesó, prav skerbno ž njim ravnajo, in škof in ljudstvo celo noč za-nj molijo. Drugo jutro Baroh že oči odpre in prosi piti. Tedaj pa pridejo eni poganski velikaši in kričé: „Zakaj ste mertvega v mesto prinesli, ali ne veste, de naše postave to prepovedujejo?" In začnó škofa zmerjati in pretepati. Ljudstvo pa je tudi kričalo in svojega škofa branilo;

ali on je opominja, da naj molči in bode pohlevno. Pogane ta pohlevnost le še bolj stogoti. Kar se v trenutku Baroh čuti močnega; vstane, zgrabi palico in po poganih udriha, ktere, ker so mislili, da je mertev, tak strah poprime in s tako lomastjo zbežé, da drugi druzega podira. Od tistega časa si niso upali še njegovega imena izreči. — „Blagor krotkim, ker bodo zemljo posedli“ — zemljo, ne pozemeljskega Kanaana, pravi sv. Hieronim, kterega posesti je veljalo Judu za največo srečo, tudi ne nobene druge deželе na zemlji, ampak tisto deželo, po kteri je hrepenel kraljevi prerok ko pravi: „Upam videti dobrine Gospodove v deželi živih“ — v nebesih (ps. 36, 13.) To je tista dežela, v kteri bodo pohlevni, ki so se tukaj zoper nepokojnost duha hrabro vojskovali, v večnem pokoji, v neminljivem miru kraljevali združeni z Bogom, ki je Bog mirú. — Pa tudi tukaj doli bodo pohlevni zemljo posedli, ker imajo sami čez se oblast. Nas slednjega serce je kot dežela, kraljestvo, v kterem se brez števila upornosti godí. Pohlevnost je zatare že v začetku in potem v miru svojo dušo posedemo. „V poterpežljivosti svoji boste svoje duše posedli“ (Luk. 21, 19.) Jezen človek nikakor sam sebe ne posede, temuč on sam sebi uide, se ravno ko sam iz sebe izterga in iz svojega notranjega posestva iztira. Le kdor zná svoje strasti berzdati in krotiti, ta posede svoje serce. In kakov blagor je v tem posestvu, v tem miru duha! Sv. Krizostom pravi: „Kakor moramo stan mesta žalosten in reven imenovati, ktero, če je po vnanjem še tako terdno, znotraj pa vendar rogovileže pase in jim potuho daje: ravno tako nič ni prijetnišega mimo sreče notranjega mirú, notranjega pokoja, ki je delež pohlevnosti.“ — Ali ne samo sam čez se, tudi nad druzimi razodevlje pohlevni nekako skrivno in zmagovavno moč; in mnogo njih, ki so vsemu pertenju in tepenju terdovratno se ustavljali, pod nobeno oblastjo se ne spognili, so pod pohlevnostjo se sklonili, ktera je je na zlati niti kakor jagnjeta peljala, kamor koli je je hotla. Zatorej pravi psalm: „Pride pohlevnost čez nas, in poboljšani bomo.“ (89, 10.) To nam spričuje razun druzih svetnikov tudi sv. Porfiri, kteri je ravno s svojo pohlevnostjo toliko poganov pridobil. In ali ni tudi pervo vstanovljenje keršanske cerkve delo pohlevnosti? Kako so aposteljni široki svet, kteri je skozi tisuče let poganstvo posedlo, pod oblast križa uklonili? S kakovim orožjem, s kakovimi bojnimi močmí se je ta zmaga pridobila? Le s poterpežljivostjo in pohlevnostjo! Tako namreč je govoril nebeški vojvoda aposteljnom: „Glejte! pošljem vas kakor ovce med volkove.“ (Mat. 10, 16.) Ne kakor ognjevite, serdite leve, ampak kakor krotke ovce pošlje Jezus svoje učence, da bi njihova pohlevnost volkove v ovce spremenila. Ni ga torej mimo pohlevnosti boljšega pripomočka serca za Boga pridobiti. Ne burovito, jezovito sopihanje, ampak le neskerhljiva poterpežljivost in ljubeznjiva pohlevnost kraljestvo Božje širi na zemlji. Če tedaj komu, je gotovo keršanskim učenikom in keršanskim materam naročeno: „Učite se od mene, ker sem pohleven iz serca.“

Molitev.

O véliki, sveti škof! kteri si vsa svoja dela z zaupanjem v Boga začel in ž njegovo pomočjó tudi tako srečno doveršil: izprosi tudi nam tisto ponižnost, ki ne zida na lastne močí, ampak vso rast le od zgorej pričakuje, da bomo tudi mi pri vseh svojih delih blagoslovljeni po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

27. Svečan ali februar.

Sv. Baldomer.

Nikar ne misli, kristijan! da so le papeži, škofje, duhovni, menihi in puščavniki, kralji in knezi poklicani biti svetniki, kajti oni nimajo nič posebnega in lastovitega mimo druzih kristijanov, in tudi njih stan jih že sam po sebi ne postavlja med zveličanih verste. Tudi oni se morajo kakor slednji nasledovavec nebeškega Odrešnika za svetost truditi, za slavno krono se bojevati in terpeti. V vsacem stanu, spolu in veku ima Bog svoje izvoljene, kteri mu iz vsega serca služijo in potem svetniki postanejo. In svetnike svoje šteje tudi rokodelski stan. Eden izmed njih je sv. Baldomer, kovač.

2. Rodil se je na Francoskem blizo Lijona in se je od mladih let s kovaštvom pečal. Že ko kovaški pomočnik je čistost skerbno varoval in se zvesto ogibal vseh slabih druščin, malopridnih tovaršij in kužnih hiš, po kterih je malo dobrega videti in slišati. Tolikanj rajši pa je molil, in toliko pridneje delal. Vedno se je deržal prelepe rokodelske navade, vse z Bogom začenjati. Zgodaj je od počitka vstajal, in perva njegova misel je bila na Boga. Klečé je potem opravil svojo zjutranjo molitev ter storil zraven terdni sklep, Boga celi dan z nobenim grehom ne razžaliti, ampak vse storiti na čast Božjo iz ljubezni do Boga in iz spokornosti za storjene grehe. On tedaj ni delal, kakor marsikteri gospod mojster današnjih časov, kteri zgolj dela in hlepenja po zaslužku kar ne utegne nekoliko molitve zjutraj storiti, zraven pa misli, da to nič ne škoduje, ako se brez ponižnega priporočenja do dobrotljivega nebeškega Očeta zgodaj zjutraj spravi na delo. Njemu je bil dobro v spominu stari pa resnični pregovor, da prazno je delo brez blagoslova iz nebes. Zatorej se ni nikdar pripravil na delo, predno ni zjutraj svojemu najvišemu Gospodu spodobne časti skazal, mu natanke zvestobe v vsem svojem djanji in nehanji čez dan ne obljubil in Očetu vseh dobrot svojega otroškega serca v prijeten dar ne poklonil. Takó delaj tudi ti, kristijan! Še nikdo ni zavoljo tega obožal, ker ni v eni sapi letel s postelje na delo, ampak je poprej roke in serce proti nebu povzdignil; nasproti pa, koliko tisoč jih je že zašlo v bridko revščino in so morali za beraško palico prijeti, ker so le v svojo lastno moč in pridnost zaupali, za Boga pa in za njegov nebeški blagoslov se nič niso zmenili! — Po opravljeni zjutranji molitvi domá, gre Baldomer v cerkev k sv. maši, ker je dobro spreumel in se torej tudi zvesto ravnal

po besedah Gospodovih, kteri pravi: „Iščite najpoprej Božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo se vam bo priverglo.“ In s starim rokodelskim geslom: „Z Bogom, tovarši! V imenu Gospodovem!“ se potem po zavžitem zmernem zajuterku jaderno dela poprime in kladvo mu pridno po nakovalu bije. Ali tudi ti, keršanska duša! svoje delo s tako krepkim geslom začneš? Ali morda delaš, kakor toliko mojstrov, pomagačev, hlapcev in dekel, ki zjutraj namesto ponižne in pobožne molitve le sirovo preklinjevanje in rotenje iz svojih ust bruhajo? Ali more pač tako delo, pri kterem se le preklinja, zmerja in roti, od Očeta nebeškega blagoslovljeno biti?

3. Baldomer, ko svoje delo dokonča in poslednjikrat s kladvom udari, reče: „Hvala Bogu!“ Posnemaj ga v tem tudi ti. Pri tacem ravnanji se Baldomeru rokodelstvo spešno sponaša in mu pripomore do obilnega premoženja. Ker ni bil oženjen, izvoli si uboge za svoje otroke. Slednji revež je prejel od njega po kakov dar, posebno miloserčno pa je skerbel za domače uboge, kteri si pri vsej skerbi in delavnosti niso mogli toliko prislužiti, da bi se preživili. Po zimi je skerbel, da so revni otroci dobili gorko obleko, in kedar jim jo je delil, priporočal jim je tudi z ljubeznjivo besedo pokorščino, pridnost in pa molitev. In tako je govoril slednjemu na serce, kteremu koli je kako dobroto skazal. Prav prijazno in priljudno je je opominjal k zaupanju v Bogá, k molitvi, k bogaboječemu življenju in vselej ga je jako veselilo, kedar so njegove blage besede kaj teknile in sad obrodile. Proti ubogim pa je bil Baldomer tolikanj radodaren, da je časi celó potrebno orodje razdal, kedar ravno kaj druzega ni imel vbogajme podeliti. Zató so ga pa tudi ubogi tako radi imeli, in otroci revežev so se ga kakor očeta oklepali. Kedar so ga zagledali, berž so k njemu tekli, ga za roke prijemali in njegovega blagoslova ga prosili.

4. Misli si, keršanska duša! delavnico, v kteri sredi med bogaboječimi pomočniki dela bogaboječ mojster, — izbo, v kteri dela sredi med pobožnimi hčerami pobožna mati, — njivo, na kteri keršanski kmet dela z res keršanskimi hlapci; — kdo pač je sredi med njimi? Gospod je rekel: „Kjer sta dva ali trije v mojem imenu zbrani, sem jaz sredi med njimi.“ In kaj dela Gospod sredi med tacimi bogaboječimi kristijani? Raduje se nad njihovim veselim, Bogu posvečenim delom, pa tudi nad njihovimi veselimi in svetimi pogovori, in oboje zapisuje v bukve življenja, zraven pa še svoj časni blagoslov delí. Taka delavnica je bila Baldomerova. Bila je ljubo prebivališče Gospodovo, ker Baldomer je bil pravi apostelj med svojo kovaško družino. Globoko si je bil v serce zapisal besede sv. Pavla: „Kdor za svoje zlasti domače ne skerbi, ta je vero zatajil, in je huji ko nejevernik.“ On ni pasel te samopridne, terdoserčne

misli, da ima le zató pomočnike in učence, da bi mu za pogojeno plačilo pomagali kruh služiti, dobičke delati, premoženje nabirati, da bi mu delali kakor stroj (mašina), ampak dobro je pomislil, da so otroci nebeškega Očeta in da imajo neumerljivo dušo. Zatorej je po očetovsko za-nje skerbel. Dajal jim je dobro plačilo in tečno hrano in jih nikakor ni z delom preobkladal. Malopridnih, sirovih, lenih, zanikernih, časotratnih pomočnikov ni zraven sebe terpel. Navadno je le otroke revežev kot učence v svojo delavnico sprejemal in skerbel, da so se rokodelstva dobro izučili; deržal je je v natanki rednosti, da niso ne opuščali ne molitve, ne dela zanemarjali. Zató so ga pa tudi pomočniki in učenci tolikanj ljubili in mu s pravo radostjo delali. Kedar se je kteri izučil, berž mu je do dobre službe pripomogel; kajti mojster Baldomerovo ime je bilo po vsej francoski zemlji znano in učenci iz njegove delavnice so bili povsod z veseljem sprejemani, zakaj ona je bila šola čednosti in pridnosti, in ne, kakor toliko druzih, gojišče razvad, hudobije in pregrehe. Le neradi so se mladenči od njegove hiše ločili, ali kedar se je moralo zgoditi, odšli so prelivaje solze zahvale predrazemu učeniku. V naših časih se pri mnogo rokodelcih ravno narobe godi. Bog to popravi! Nad Baldomerom naposled ni bila najti nobena laž ali zvijačina, nobena goljufija; v čistosti je bil neomadežan, v prijatelstvu odkritoserčen, v branji pobožnih bukev marljiv, v hrani in obleki priprost, v molitvi in delu neutrudljiv. Njegovi pogovori so bili vedno v hvalo Božjo začinjeni, zraven pa veseli in premeteni. Ničemurnosti ni bilo nad njim ne sledú ne, in če je moral koga posvariti, storil je to vselej z ljubeznijo brez vse osornosti; ob kratkem — Baldomer je bil mož po volji Božji. —

5. Enega dne pride Lijonski opat Vivenci v vas, v kteri je Baldomer svojo delavnico imel, in ga vidi, v njegovi priprosti obleki ravno v molitev vsega potopljenega. Opat se nad njegovo pobožnostjo zavzame; spusti se ž njim v pogovor in kmalo spozna, kako zvest služabnik Božji da je Baldomer. Pregovorí ga torej, da pristopi v samostan, v kterem je on za opata bil. V samostanu Baldomer svoje sveto življenje s povikšano gorečnostjo nadaljuje; karkoli od druzih v dar prejme, berž med uboge razdeli, brez najmanjše skerbi za prihodnji dan; pogostoma prebira sv. pismo in premišljuje njegove resnice ter je vedno poln zahvale do Boga. Po svoji čednosti in pobožnosti povsod znan je bil od tamošnjega škofa Gavdrika za dijakona posvečen. V samostanu si preuborno celico za stanovanje izvoli. Tjekej tedaj, kakor bi bile poznale njegovo ljubeče serce, so prihajale tudi najbolj plahe ptice in so slednji dan ž njegovih rok kermo dobivale. V svoji otroški pobožnosti jim je potem rekel: Nasitite se in vsigdar Gospoda hvalite! — Bogat po

čednostih in zaslugah je umerl okoli leta 660; vdove in sirote so stale okoli njegovega groba ter kazale oblačila, ktera jim je bil Baldomer podaril. Na njegovem grobu je veliko bolnikov ozdravelo, in s tem je hotel Bog pokazati, da pri njem tudi priprost človek veliko veljá, če je pri njem kerščanskih čednosti bogastvo.

Dnevni red kristijana.

V življenji sv. Baldomera vidiš, da je on vsa svoja dela in opravila po prav natancem redu razravnal. Vse pri njem je imelo svoj čas in slednjo uro čez dan je obernil le na čast in v hvalo Božjo; ob kratkem, živel je po vedno enem in istem dnevnem redu.

Ako si pravi kristijan, pobožen veren služabnik Božji, moral bi si tudi ti osnovati dnevni red, po kterem bi vse svoje življenje in vedenje naravnal. Hočem ti torej jaz načertati takov dneven red, po kterem se lehko ravnaš, bodi v kteremkoli stanu in poklicu hočeš.

1. Vstani zjutraj berž, ko se prebudiš, in ko posteljo zapustiš, spomni se na Boga, stori znamenje sv. križa in reci blezo takole: „V imenu Gospoda Jezusa Kristusa vstanem.“ —

2. Ko si se oblekel in umil, opravi svojo zjutranjo molitev. Nikar je ne opusti, in ko tudi bi pred seboj imel na kupe dela, ker ž njo kličeš na-se blagoslov Božji. Nikdar pri zjutranji molitvi ne zabi obuditi tri Božje čednosti, vero, upanje in ljubezen in pa dobro misel, namreč vse storiti in darovati na čast in v hvalo Božjo. Potem se postavi pod obrambo mile Matere Božje in stori terdni sklep, da nočeš ta dan svojega ljubeznjivega Boga z nobenim grehom razžaliti.

3. Zdaj pojdi na delo s krasnim geslom: „V imenu Gospodovem“ ali „v imenu Jezusovem.“ — Pri delu pa večkrat vzdihni, n. pr.: „Vse po tvoji volji, o Jezus,“ ali „O Jezus! tebi darujem svoje serce!“

4. Ako ti tvoj stan dopusti, vsaki dan pri sv. maši biti, nikar tega ne zamudi. O koliko milosti moreš s tem doseči!

5. Pred jedjo in po jedi moli pobožno in ponovi svoje dobre misli in dobre sklepe.

6. Potem pa zopet pojdi na delo v imenu Gospodovem in ko si zvečer delo dokončal, nikar ne zabi prelepega gesla: „Bogu bodi hvala za vse zdaj in vekomaj!“

7. Predno greš počivat, poklekni in svojo večerno molitev opravi; serčno Boga zahvali za vse dobro, kar si čez dan od njega prejel, izprašuj potem natanko svojo vest in sicer: kakove so bile danes tvoje misli in želje, kakóve besede si govoril, kaj si slabega storil, kaj dobrega zamudil, in če si storil kaj pregrešnega, se serčno pokesaj in ponovi svoje sklepe; priporoči se mogočni priprošnji Marijini in krepkemu angeljevemu varstvu, spomni se tudi ubozih duš v vicah in potem se vlezi v imenu Jezusovem.

8. V postelji še pomisli na smert in sodbo, in zaspi v imenu Jezusa, Marije in Jožefa.

Duša kerščanska! če bodeš se deržala takovega dnevnega reda, verjemi, da bodeš iz njega zajemala veliko dušno korist.

Molitev.

O mili moj Jezus! kteri si slednjo uro svojega zemeljskega življenja nebeškemu Očetu daroval in z zgolj dobrimi deli jo posvečeval: dodeli mi milost, da vsaki dan na Tvojo čast začnem, poleg Tvoje najsvetejše volje preživim in tudi končam. Amen.

28. Svečan ali februar.

Sv. Roman, opat.

Sv. Roman je bil okoli leta 390 rojen v Burgundiji. Njegovi starši, ki razun svoje bogaboječnosti in poštenosti nobenega druzega premoženja niso imeli, nobene imenitnosti niso vživali, niso mu mogli preskerbeti svetne olike, ali učili so ga v vednosti, ktera je boljša in veča, kakor vsaka druga modrost in učenost, namreč v ljubezni do Boga in križanega Jezusa. Z

ljubeznijo, ki je njegovo serce pregrevala, je prišla tudi terdna vera, ki odganja vse zmote in dvome; spoznanje, ki gleda vse v pravi luči, v luči Božji; krepost, ki vse ničemurno in nesveto od sebe odbija in pa veselje, ki dušno žejo gasí. Ta ljubezen je njegovo mladost čisto ohranila in obvarovala vseh mladim letom lastnih napak in pregreh: zaklépala mu je usta, da se niso iz njih smradljivo cedile nesramne besede in gerdobne laží, berzdala je prirojeno prešerno lahkomiselnost, zaderževala ga je od nevarnega rajanja, gonila ga iz slabih družin, kjer ga je greh prilizno šepetaje v svoje naročje vabil, da je bežal ter rekel: „Kako bi mogel vpričo Boga kaj tacega storiti?“ — Starši ga nagovarjajo, da bi v zakonsko zvezo stopil, ali on se noče med hrum sveta podajati in v njegove skerbi in nepokoje se zapletati; zatorej za vse ponudbe nič ne mara in sklene, z vsem sercem edino le Bogu v samoti živeti. Ker pa v njegovi

domovini nič niso poznali samotarnega življenja, zato gre po smerti očetovi k sv. Sabinu, ki je bil za opata v samostanu blizo Lijona, da bi se pri njem učil po duhovno živeti. Opazoval je tam in pretehtoval vse samostanske običaje in vaje, da bi si izmed njih najbolj koristne in spodbudne za pravilo in ravnalo odbral.

2. Ko se verne v domovino, poišče si samoten kraj, kjer bi ves čas svojega življenja poleg prejetih naukov Bogu zvesto služiti mogel. Podá se torej v pogorje Jura in Bog, ki je v njem ta sklep obudil, pelje ga z milostno roko v zaželeni kraj. Gredé namreč po komaj znalni lovski stezi pride tam, kjer se Burgundija s Helvecijo mejí, v globoko, z visocim skalovjem obgrajeno in s temnim gozdom zaraščeno gorsko dolino, Kondat imenovano. Sredi te doline je bila lepa prostorna plan; njeno središče je zaljšalo nenavadno veliko smokvovo drevo, kterega košate veje so okoli in okoli polne sladkega sadú visele do tal in so takó nekako senčnato lopo delale. Zraven korenine drevesa se je zemlja odpirala in iz spokline je izvirala obilna bistra studenčina. To mesto si izvoli Roman za bivališče, ker mu za silo daje streho, hrano in pijačo. Prinesel je bil s seboj dvoje bukve namreč „življenje svetih očakov puščavnikov“ in pa „napeljevanje za puščavnike od opata Kasijana“ in je prav pridno prebiral. Zraven pa je veliko premišljeval, zlasti terpljenje Gospodovo, molil ali pa psalme prepeval. Nekoliko ur na dan je tudi zemljo okoli svojega stanišča obdeloval. Spanje njegovo je bilo kratko in s postom je svoje telo ostro pokoril. Čez nekoliko let se prikaže enkrat svojemu mlajšemu bratu Lupicinu v sanjah in ga povabi, naj pride ž njim okušat sladkosti samotnega življenja, kteri hrepeneč po bratovem obličji in rešen neljubega zakona res tudi zapustí svet, ženo, mater in sestro, brata poišče in v njegovi družbi ko puščavnik živeti sklene. V bratovski združenosti in ljubezni obdelujeta zemljo in se v enomer v samotarnih čednostih vadita. Ali te duhovne vaje in sveto življenje pobožnih bratov peklenskemu sovražniku nikakor niso bile všeč. Skušnjavec, ki tudi puščavo prehaja, dela jima nepokoj in strah, karkoli more, da bi ju preplašil iz priljubljene samote. Razdira jima sveti mir in razmajuje njun terdni sklep ter ju hoče zopet pognati ven na terzino hrumečega svetá. Temna megla se nad njima razvleče, razsvetljenje njima zgine iz duha, gorkota zbeží iz sercá; čutila sta se suhotna ko mladike, ki so od terte odrezane; hočeta moliti, pa ne moreta, in če se silita, ferčí kremenje, drobno in debelo, nad nju glavama, nenavadni glasovi berlizgajo iz tokav in pošastne prikazni vidita jima se pačiti, in okrog nju skakati. Ne še skušena v tacih bojih s peklenskimi zmamami zapustita to mesto, da bi si drugej bolj mirnega kraja poiskala. Na potu prenočita pri ubogi vdovi. Ko sliši ona njuno nadlogo in njun namen, grozno se zavzame, da

se tako pobožni duhovni ljudjé bojé zalezovanja hudobnega duhá. „Pač napak sta storila, da sta zapustila svoje prebivališče, marveč serčno naj bi se bila bojevala in bolj pridno Boga na pomoč klicala, resnično, on bi vaji zapustil ne bil.“ Brata si te besede bogaboječe žene k sercu vzameta, se svoje plašnosti sramujeta in se drugo jutro v svoj pervi kraj nazaj poverneta; vnovič začneta Bogu zvesto služiti in hudobni duh njima nič več mirú ne kali.

3. Ta povernitev je bila vir milosti in blagoslova za mnogo njih. Perva, ki sta pobožna puščavnika obiskala, sta bila dva mlada korarja iz Nijona pri Genevskem jezeru. Hotla sta le nekoliko dni se ondi pomuditi, ali pobožno življenje bratov, sveti mir, ki ju je ko rajska sapa opihljaval, ta se jima tako omili, da skleneta tam ostati za zmeraj. Glas od svetega življenja teh puščavnikov, ki so v priprosti ponižnosti Bogu služili in drugi druzega v duhu ljubezni za pobožnost vnemali, razširi se kmalo po vsej okrajini; od vseh straní prihajajo ljudjé, eni, da bi tolažbo in podučenje zadobili pa tudi, da bi po njih molitvi bili rešeni telesnih hib in bolečin. Marsikteri sklene se Romanovemu vodstvu izročiti; zatorej so potrebili divjo goščavo, prostor obdelali in velik samostan sezidali. To so bili začetki pozneje tako sloveče opatije Kondške, ki je bila potem imenovana po sv. Avgendu, učencu Romanovem, še kasneje pa je ime dobila po sv. Klavdiji. Sv. Klavdi je bil škof Besansonski, pa se je odpovedal škofovi časti ter se umaknil v samostan kondaški, kjer še zdaj njegovo sv. truplo čisto ohranjeno počiva. Nerodovitnost gorovja, ki je dolino gradilo in vedno rastoče število puščavnikov nagne brata, da še en samostan in sicer blizo pervega postavita, čegar vodstvo je bilo Lupicinu izročeno. Roman sestavi za svoje učence pravila, toda veliko manj ostra, kakor so bila una vzhodnih menihov; dovoljevala so dvakrat na dan obedovati, vendar pa brez vina in mesá; slednjemu je bilo pripuščeno poleg volje iz družbe izstopiti in za pregreške niso bile nobene gotove kazni in pokore odločene.

4. Roman in Lupicin sta vodila samostana v prelepi složnosti. Oná sta nam živ zgled, kako duh Božji celó nasprotne lastnosti in moči v eno in isto prizadevanje združi in stopí, da svoje namene doseže. Značaja teh dveh bratov sta bila čisto različna. Roman je bil prijazen, priljuden, miloserčen, prizanesljiv, mehek; Lupicin pa bolj resnoben, oster in ves ogenj. Če se je kteri kaj pregrešil, Roman je ljubeznjivo ž njim ravnal in ni čakal, da bi se sam svojega zadolženja obtožil; Lupicin se je molčé od tacega obračal, dokler ni razno poniževanje pregrehe dovolj nad njim spokorilo. Roman je menil, da ne sme svojim učencem nobene teže butare nakladati, kakor so jo sami voljni nositi; Lupicin pa je bil te misli, da se mora veliko

od njih zahtevati, da se drami duhovna lenoba. Eden je privolil, da so se jedí s soljó in z oljem napravljale, drugi je prepovedával slednjo začimbo. Roman je slednjega prijazno sprejel, je govoril z moškimi in ženskami, je občeval s pravičnimi in grešniki brez razločka, brez ozira na osebo; Lupicin pa je bil terd in zbirčen pri sprejemanji, ni maral veliko občevati in se je skerbno varoval v kake zadeve zahajati z ženskim spolom; eden je terpel ljuliko, da se pšenica ž njo ne poteptá, drugi je hotel vso poruvati in do najtanjše koreninice zatreti, da se pšenici prostor naredi. Takó si na videz nasprotna, sta se vendar preserčno ljubila in sta imela eden in isti namen, in sta oba jezik Božji govorila: eden kakor na gori Horebu v rahlem pihljanji sape, eden kakor na gori Sinajski med gromom in treskom. Mehki Roman je večkrat odnehal terdemu Lupicinu, pa njegove prošnje in solze so velikrat omečile in ugladile Lupicinovo osorno ostrost. Oba sta, slednji v svoji versti, delala dobro in blagonosno, pa večidel je premagala ljubeznjiva milota terdoserčno resnobo. Eden najstarejih samotarcev, ves navzet od Lupicinovega duha, enkrat Romanu z britko besedo očita, da slednjega, kterikoli prosi, brez vse poskušnje v samostan sprejme; da se bo po takem sveta družba kmalo v derhal grešnikov sprevergla in zahteva, da naj vse posloví, kteri imajo kaj madeža in napak nad seboj. Ta pa mu zaverne: „Ljubi brat! edini Bog sam spregleda človeško serce; veliko njih je začelo z vso gorečnostjo, pa končali so z žalostno mlačnostjo; nasproti pa so bili eni leni in znimarni, ali vedno bolj goreči so prihajali in so visoko stopnjo popolnomosti dosegli; in verh tega — za koga neki je prišel Sin človekov, ali za pravične ali za grešnike, kakoršni smo vsi skup?“ — Eno prav rodovitno leto stori, da so bili tudi pridelki samostana obilniši in zaloga bogateja. Tedaj godernja nekoliko menihov kondaškega samostana, ki niso bili še zadosti umertvičeni, zakaj tudi na mizo več jedi ne pride. Sv. Lupicinu se dozdeva, da je bratova mehkota kriva te prikazni in da njegova voljnota tem nejevoljnežem potuho daje. Po Lupicinovi ponudbi menjata za nekoliko časa vodstvo samostanov. Ko po ostrem kaznovanji krivični bratje pervič iz kondaškega samostana zbežé, se mir in edinost zopet vanj poverne. Sv. Roman pa s tem nikakor ni zadovoljen, in močno žaluje nad zgubo svojih duhovnih bratov ter misli, da bi bilo morda manj ostrosti in več ljubezni njihove duše rešilo. Zatorej ne neha jokati in moliti, dokler ga Bog ne usliši, da se ubežni menihi v zapuščeni samostan vsi skesani zopet povernejo in s ostro pokoro napravljeno pohujšanje poravnajo.

5. Leta 444 pride sv. Hilari, véliki škof Arelaški, v cerkvenih zadevah v Besansonško škofijo in sv. Romana k sebi po-

kliče. Po dolgem prijaznem pogovarjanji ž njim sprevidi Hilari njegovo zasluženje in njegovo svetost, in ker ga spozná za dovolj učenega, ga prisili, da se mu dá, čeravno nerad za mašnika posvetiti. O s kakošno pobožnostjo je zdaj Roman v svojem samostanu daritev sv. maše opravljal; njegove solzé, ktere je pri altarji prelival, so spričevale njegovo goreče, dušno veselje nad tem presvetim opravilom. Sicer pa ostane Roman v tej novi časti priprost in ponižen kakor poprej; v ničemur se ni od svojih bratov razločil, delal je ž njimi domá in na polji, in njegova mašnikova čast se je nad njim le pri altarji zaznavala. — Ker je pa le vedno več učencev prihajalo, je bilo še več samostanov treba postaviti, ktere sta on in njegov brat, zdaj eden zdaj eden, pogostoma obiskávala. Tudi za ženske je bil sezidan en samostan, kterega je vodila sestra Romanova in ob smerti njegovi je bilo število nun že 105.

Enkrat roma s Paladijem, svojim učencem, v Agáven k grobu sv. Mavricija, v eni reči se njegovi priprošnji priporočit. Pa noč ju prehití, preden moreta do kacega stanovališča dospeti, zatorej prenočita v gorski duplini, v kteri sta dva gobova prebivala, oče in sin, pa ju ravno ni bilo domá, ker sta šla derva nabirat. Ko domú prideta, se grozno začudita, ko dva ptuja moža v svojem berlogu zagledata, še bolj pa ostermita, ko ju ptujca s prijaznim pozdravilom objameta in poljubita, čeravno sta njima svojo bolezen bila razodela. Meniha vso noč prečujeta v skupni molitvi in še pred dnevom iz dupline odideta. Ko ob jutranji zori gobova vidita, da sta bolezni popolnoma ozdravljena, prešine ju vesel strah. Berž se napravita na pot, hitita za sv. Romanom in še le v Genovi za-nj pozvesta, kjer čudo svojega ozdravljenja vsem ljudém razznanita. Škof, duhovni in ljudstvo se dvignejo in gredó v slovesnem sprevodu sv. Romanu nasproti. Ali to čestitanje je bilo sv. opatu grozno zoperno, zatorej kakor berž more zbeží, v svoj samostan nazaj hití, se zaklene in nikomur ne pokaže. Čez nekoliko mescev pa doseže konec svojega časnega teka. Ko čuti, da se mu zadnja ura bliža, gre še enkrat v ženski samostan, da bi se od sestre poslovil; starost, slabost in bolezen ga premaga; sporoči torej bratu in nekoliko menihom, naj pridejo, priporoči je varstvu Gospodovemu in zaspi z veselo zavestjo, da bo mogel na vprašanje sodnikovo: „Kje so tvoja dela?“ odgovoriti: „Tukaj je nekoliko mojih bratov, in drugi bodo še prišli, ako jim ti, o Gospod, svojo milost podeliš.“ Solzile so se za njim očí veliko njih, kterim je bil naklonil mir življenja in tolažbo večnosti. Umerl je okoli 60 let star 28. februarja 460, ko je bil trideset let v puščavi preživel. Njegovo sv. truplo je bilo pokopano v ženskem samostanu v Beume.

Obrazuje se kot puščavnik.

Priljudnost.

Čeravno je bil sv. Roman redovnik in kot puščavnik oddaljen od svetnega šuma, bil je vendar priljuden, ker je bil pobožen. Priljudnost je rádovno nagnjenje in ljubezen do ljudí; tak je tudi prijazen, to je, on razodevlje v vsej svoji obnaši, v vseh rečéh in v vsem svojem ravnanji, da ima ljudi rad in je rad vidi. Takó tedaj sv. Roman ni utekel iz te dupline, ko zvé, da tam in celó tako nevarni ljudjé prebivajo, ampak je bil ž njimi prijazen. Tako je bil tudi Jezus prijazen do otrók, ki so je matere pred-nj pripeljale. Kdor je priljuden, ta je tudi dvorljiv, to je, on slednjemu skazuje čast, ktera mu gre poleg stanú in osebnosti, kakor je tudi Roman svojim bratom storil. — Priljudni človek je tudi mile in prijetne obnaše, to je, on stori, kar ima bližnji rad, in opusti, česar nima bližnji rad, ako mu sicer dolžnost drugače ne zapoveduje. Tako sv. Roman, ko gobova zagleda, ne kaže nobenega studenja in ne ubeží iz votline, ampak se obnaša proti njima miloserčno, kakor bi bil z zdravimi v druščini, in zató je Bog s čudežem njegovo miloserčnost oslavil.

In tako priljudno, prijazno, dvorljivo in miloserčno se je treba obnašati proti slednjemu in ne samó proti prijatlom in znancem.

Taka priljudnost je sad Kristusovega duha. To se je posebno razodevalo nad Gospodom samim, ki je bil tolikanj prijazen in miloserčen proti bolnikom, otrokom in celó sovražnikom. „Pustite male k meni priti in jim nikar ne branite,“ zavernil je aposteljne, ki so materam z deteti k Jezusu branili. „Pridite k meni vsi, ki ste trudni in obločeni, jaz vas bom okrepčal,“ je klical nadložnikom in bolnikom. Prijazno je govoril s Samarijanko pri vodnjaku Jakobovem, tako da se je ona čudila, da Jud ž njo govori. Samarijanom se je s svojo priljudnostjo tolikanj priljubil, da so ga prosili, naj bi se pri njih kaj časa pomudil. Zatorej pravi sv. pismo: „Prijazen obraz potolaži serce“ (Preg. 15, 30.) „Prijazna beseda povzdigne človeka“ (Preg. 12, 25.) Kako je vendar Cahej berž in z radostjo splezal z drevesa, ko je bil Gospod prijazno na-nj pogledal in ga poklical. Ta prijaznost Jezusova je spreobernila tudi razbojnika na križu.

Molitev.

O Gospod Jezus Kristus! kteri si bil proti slednjemu tako priljuden, prijazen in mil: dodeli mi milost, da vso nepriljudnost od sebe odpravim, in tudi v otožnem času proti sovražnikom vedno kažem prijazno obličje. Amen.

29. Svečan ali februar.

Svetniki brezímeni, mučenci kerščanske ljubezni.

Kot posebno znamenje svoje sv. cerkve je postavil Gospod ljubezen do bližnjega. Med mnogimi kerščanskimi ločinami, ki so se sčasoma odkerhnile od katoliške cerkve, nahajamo le veliko krega in prepira, čeravno utegnemo, kolikor hočemo, slišati lepega besedovanja o ljubezni do bratov, ali zastonj bi pri njih iskali tacih zgledov najčistejše ljubezni do bližnjega, kakoršne vidimo v premnogem številu v katoliški cerkvi. Ze pogani so občudovali to gorečo serčno ljubezen pervih kristijanov. „Glejte," so zavzeti klicali „kako se med seboj ljubijo in so pripravljeni drugi za druzega umreti!" Brez števila veliko je svetnikov v nebesih, kterih imen ne vemo, pa so zapisane v bukvah življenja, kteri so kot mučenci kerščanske ljubezni ne s prelivanjem kervi ampak z darovanjem svojega življenja pri spolnovanji usmiljenih del slavno smert storili. Da boš tedaj videl, kako daleč zamore pri pravem katoliškem kristjanu ljubezen do bližnjega segati, in da bi takovi zgledi tudi v tvojem sercu enako ljubezen obudili, hočem ti jih tukaj nekoliko popisati.

1. Med njimi se posebno svetijo mučenci kerščanske ljubezni, kteri so ob času cesarja Decija v Aleksandriji kužnim bolnikom z junaško ljubeznijo stregli in tako tudi sami smert storili. Tisti čas je po vsem rimskem cesarstvu tako grozovita kuga razsajala, da je en dan le v Rimu pet tisoč ljudi pomorila. Ravno tako strašno je razgrajala v Aleksandriji tudi leta 261 do 263. Sv. Dionizi, takrat škof v Aleksandriji, nam v pastirskem listu za veliko noč tedanjo nadlogo popisuje ter pravi: „Sicer tako prijetni velikonočni prazniki niso več veselja čas; povsod je žalovanje; britko plakanje napolnuje ulice in po hišah se sliši le jok in zdihovanje zavoljo toliko mertvih in umirajočih. Kakor nekdaj ob smerti pervorojencev v Egiptu, se tudi tukaj zaganja velik plak, ker ni je skor hiše, v kteri bi merlič ne bil. Najprej so pogani z lastnimi rokami veči in najboljši del ljudstva pomorili o preganjanji svetnikov; en del je potem vojska vzela in lakota in ostanke zdaj bolezen pobira, ktera sicer pogane bolj pogostoma grabi, pa tudi našim ne prizanaša. Se vé da je za une (pogane), ki nimajo nobenega upanja večnega življenja, še veliko strašneja kakor za nas, kterim služi v poskušnjo vere in pa v spolnovanje ljubezni; kajti veči del so naši bratje take ljubezni in takovega bratovskega

usmiljenja vneti, da lastnega življenja čisto nič ne varujejo. Nestrahoma in pridno obiskujejo bolnike in jim strežejo s kerščansko ljubeznijo. Mašniki jim delé tolažbe svete vere, dijakoni jim nosijo sveto popotnico. Vsi pa, duhovni in svetni, bolnike z lastnimi rokami prijemajo, je v svoje naročje jemljejo, in krepčajo ter tolažijo, kakor morejo. Mertve umivajo in v tančico zavite na lastnih ramah pokopat nosijo. Veliko njih že se je z izserkovanjem ulés (turov) veledušno smerti posvétilo; storili so to, da bi bolnikom bolečine olajšali in jim k zdravju pripomogli; ali pri tem je nje same zgrabila nemila smert. In tako so pomerli najblaži bratje, med kterimi je bilo nekaj mašnikov in dijakonov, drugi pa so bili pobožni svetni ljudjé; in resnično, taki smerti, ki se terpi s tako terdno vero in s tako iskreno ljubeznijo, nič ne manjka slave in svita mučenstva. Vse drugače pa so se obnašali pogani; ktere je kuga zgrabila, pehali so je iz hiše; mož se je ločil od žene, žena od moža; oče se je ogibal otrók; otroci so zapuščali starše, prijatel je bežal od prijatla. Zatorej je klical bolnik po požirku vode, da bi si žejo ohladil; brez pomoči brez postrežbe so ga pustili domači koperneti in merliča nepokopanega na ulicah gnjiti. Hotli so z begom smerti uteči, pa jej niso mogli pri vsej skerbnosti ne. Tako sv. Dionizi. Imena teh mučencev so ostala neznana, ali zapisana so v bukvah življenja, in enkrat na sodnji dan bodo trepetajočemu svetu glasno naznanjena.

2. Tedanjih mučencev kerščanske ljubezni vredni verstniki so — dandanašnji. V Aleksandriji namreč je še sedanji čas samostan očetov frančiškanov, kteri se posvečujejo dušni in telesni postrežbi pri kužnih bolnikih. Kedarkoli se kuga oglasi, kar se ne zgodi ravno preredkokrat, berž se ti očetje zberó in vadljajo, in kogar vadljej zadene, ta je tako imenovani kužni oče. Vzame s seboj sv. zakramente in pa vrečo polno močnih lekov (zdravil) ter posebne tečne hrane in gre iz samostana, ki se za njim zaklene in nikomur več ne odprè, dokler kuga razsaja. Kužni oče gre zdaj od hiše do hiše, po kterih so kužni bolniki; če so Turki, skuša jih za Kristusa pridobiti, če so pa kristjani, deli jim sv. zakramente. Dokler je kuga, mora vsaki dan pri samostanskih vratih pozvoniti, da očetje vedó, da je še živ. Če se zvonec nič več ne oglasi, je znamenje, da ga je kuga umorila; in očetje zopet vadljajo in kogar vadljej zadene, stopi na mesto in v službo mertvega kužnega očeta, dokler tudi njega smert ne zgrabi in tako tretjemu in četertemu prostora ne naredi. Tako se je že večkrat zgodilo, da so vsi očetje o kužnih časih svoje življenje izdihnili ko junaki kerščanske ljubezni do bratov terpinov. Reci, ali niso to pravi mučenci? Ali more biti ktera veča ljubezen, in ali ni velika tolažba za-te, da si ud cerkve, ki take otroke rodi?

3. Poslušaj še dalje. — Gotovo si že kaj slišal o sestrah ljubezni ali o usmiljenih sestrah. Sv. Vincenci Pavlanski je vstanovitelj tega reda. Te nježne device zapusté svet v cvetji svoje mladosti in se odrekó časi presijajnim razmeram življenja, da bi Jezusu v revnih bolnikih služile. Vse njihovo življenje preteče zraven postlje bolnih in umirajočih. Ni je tako težavne in ostudne postrežbe, da bi je one bolnikom ne skazovale. Slednji bolnik, brez razločka stanú, starosti, spola in vere je pri njih sprejet. Bolj priserčno in ljubeznjivo ne more mati svojega deteta oskerbovati, kakor te sestre svoje uboge bolnike. One je dvigajo in na posteljo pokladajo, je čistijo in umivajo, jim

pripravljajo in podajajo leke, jim obezujejo rane, je tolažijo v njihovih bolečinah, čujejo pri njih po noči in po dnevi, jim pomagajo o smertni uri in jih ne zapusté do zadnjega trenutka. In za materno skerbnost ne želé nobenega druzega plačila razun tistega, ki ga je Jezus usmiljenim obljubil. Veči del njih umerje v najlepšej starosti kot žertev ljubezni. Njihova imena obstanejo svetu neznana, na njihovem grobu ni grobnega kamna, le priprost križ zaznamva mesto njihovega počivanja; ali Bog ni pozabil njihovih imen, in na sodnji dan se bodo svetile v slavi nebeški. Nobeno drugo verstvo ne more skazati enake junaške ljubezni, le katoliška cerkev je vert, na kterem tako krasne cvetice rastó. Ali te ne veseli torej, da se tudi ti po tem vertu sprehajaš?

4. Visoko na gori sv. Bernarda v Helveciji, ktere verhovi merijo 10.470 čevljev in so z večnim ledom in snegom pokriti, stoji na meji med Helvecijo in Italijo gostišče sv. Bernarda, 7350 čevljev visoko nad morjem. To ti je terdno, dokaj prostorno poslopje, v kterem dobivajo popotni, ki pridejo po cesti, ktera čez to goro pelje, prijazno postrežbo pri blagoserčnih menihih, ki tukaj prebivajo, in je časi tudi smerti rešijo. Življenje teh menihov je grozno težavno in nevarno. Devet mescev traja zima, ktera tu naj višo stopnjo doseže, pa tudi poletje je zmeraj hladno. Tukaj neha vse rastlinje in, kakor daleč sega oko, ne vidi se druzega ko sneg pa led. Le o najtoplejem poletji zraste na majhnem vertiču troha solate. Huda huda burja brije okoli poslopja, in ogromni plazovi se valé proti njemu ter je perté v brezno preverniti. — Vse, česar tukajšnji prebivavci potrebujejo, derva, hrano in druge reči, morajo po več ur daleč na konjih in oslih v samostan tovoriti. Od vsega sveta odločeni ne vidijo ti menihi leto in dan druzega človeka, kakor le tiste popotne, kteri pri njih na duri poterkajo, ali pa je sami vse zmerznjene pod svojo streho pripeljejo. O lepšem času prihajajo tudi romarji iz bližnjih dolov, da v cerkvici, ki zraven gostišča stojí, molijo in svete zakramente prejmó. Zavoljo preostrega merzlega zraka in zavoljo težavnega opravila ne dočakajo ti menihi visoke starosti. Večidel pomerjó v najlepših letih ali pa morajo bolehavi iti v nižave, da se doli okrevajo. Ali ljubezen, kakor pravi sv. pismo, je močneja ko smert. Ti redovniki sv. Avguština, vsi polni duha, ljubezni in gorečnosti svojega vstanovnika, sv. Bernarda Mentonskega, imajo v samostanu posebne služabnike, maronijerje, kteri hodijo popotnim naproti in je po cesti dalje vodijo. Od mesca decembra do maja gre slednji dan en takov služabnik s hrano doli po cesti, da bi popotne okrepčal in jim pot kazal do samostana. Ako ga ni o pravem času nazaj, gredó ga drugi iskat, in ako tudi ti popotnih ne najdejo, se urno eden

verne v samostan ter to vikšim oznani. Duhovni opiraje se na velike drogove berž hité na pomoč, in to storé vselej, kedarkoli se jim kaka nesreča sporočí. Oni naredé tir in popotne v gostišče ali nesó ali pa peljejo. Če je je sneg zapadel, poiščejo je, izgrebejo, jim zmerznjene ude dergnejo in ko je predramijo, odpeljejo je skerbno v samostan in tam kolikor mogoče postrežejo. Posebni pomočniki pri tem težavnem usmiljenem opravilu so jim veliki psi, marros imenovani, kteri so posebno na to naučeni, da vedó za cesto, tudi o velicem snegu o zametih in prek prepadov in da popotne zasledujejo, če so kteri zašli. Kakor so navadni psi izučeni, da zver sledijo, tako so ti psi izučeni, da nesrečne popotne poiskujejo in njihovo življenje rešujejo; in to svojo nalogo prav izverstno izveršujejo. Oni se ne bojé nobene burje in je ni nevarnosti, da bi se je oni strašili. slednje jutro gre en služabnik z enim ali dvema tacima psoma in kakor hitro jima da znamenje za to, urno in radostno skozi samostanska vrata zdirjata, najbolj nevarne kraje preletavata, z velicimi skoki zijavne prepade preskakujeta, za popotnimi sledita ter jih iščeta, kakor mati zgubljeno dete. Eden ima okoli vratu obešeno sklenico s krepčavnimi kapljicami, eden pa zvonec; če najdeta v snegu zmerznjenca, obskakujeta ga, va-nj puhata, mu ude ližeta, in z lajanjem proti samostanu znamenje dajeta. Na pol mertvi popotnik se zavé, stegne roke po blagi živali in se okrepča s kapljami, ki je ima pes v sklenici na vratu. Potem pride služabnik, mu pomaga na noge in ga v samostan pelje. — Če je pod snegom, psa naglo tisto mesto izvohata, sneg ogrebata in z lajanjem naznanjata, da nesrečnik tam pod snegom leží. Menihi urno pritekó in z dolzimi drogmi po snegu iščejo. Kedar popotnika najdejo, urno z lopatami sneg razmečejo, in velikrat se jim pogodí, da ga še živega odkopljejo. Pes Bari je v svoji dvanajstletni službi okoli 40 ljudém življenje otel. Enkrat je prinesel v samostan na herbtu malo dete, ktero je bil sam iz snega izkopal. Med tem, ko služabniki s psi po gori o zametih hodijo, zvoní neprenehoma v gostišču, da izposlani in popotni prave poti ne zgrešé ali pa če so zašli, zopet na pravo pot pridejo. Ne zgodi se pa ravno redkokrat, da ti ljudomili menihi in služabniki, ko gredó druzim na pomoč, sami od plazov zagrebeni nemilo smert storé. Rešeni popotni dobé v gostišcu preprijazno postrežbo, gorko posteljo, tečno hrano in krepka zdravila. In za vse to ti miloserčni menihi nič druzega ne pričakujejo razun plačila od Boga. Oni sami nabirajo po dolinah Helvecije miloščino, da morejo sebe prehraniti in nesrečnim popotnim postreči. Enako gostišče je bilo tudi na malem sv. Bernardu, 6576 čevljev nad morjem. Ali brezbožna prekucijska derhal je tudi to drevo kerščanske ljubezni posekala, in ljudomilo gostišče brez milosti zaterla.

5. Skor tisoč let je stal ta samostan in tako dolgo se je spolnovalo to občudovanja vredno delo kerščanske ljubezni, kterega začetnik je bil sv. Bernard Mentonski. Bil je visocega rodú in rojen v gradu Mentonskem blizo Genove, pa popustil je svetne časti in stopil v duhovski stan v škofiji Aosti na Piemonteškem. Kmalo postane škofov vikari ali namestnik, prehaja vso škofijo in mnogo far vstanoví. Zvé, da po snežnikih še malikujejo, in da ravno na tej gori, ki se zdaj zôve sv. Bernarda, stojí kip malika Jova ali Jupitra. Tam so lažnjivi malikovavski duhovni gerdobno igro z ubozim ljudstvom uganjali. Tedaj se Bernard z nekoliko francoskimi tovarši na to goro poda. Strašen vihar je bučal, grozno je germelo in treskalo; ali Bernard se nič ni bal. Ko pride do kipa, razdrobi ga na kose. To se je zgodilo l. 973. Potem je iz lastnega premoženja postavil tam gostišče, ktero še dandanašnji stojí. Zdaj si je prizadeval, da bi malikovavstvo ljudém tudi iz serca pregnal; zraven pa je popotne sprejemal in hrano jim delil. Pridružilo se mu je tudi nekoliko bogaboječih mladenčev. Dal jim je redovna pravila sv. Avguština, zraven pa še naložil, da se morajo postrežbi popotnikov posvetiti. Škof Aoški ga hoče storiti za svojega naslednika, ali Bernard noče te visoke časti sprejeti in raji zavoljo Kristusa služi ubogim popotnim. Zavoljo te ponižnosti in ljubezni je njegovo ime daleč na okrog zaslovelo, in mnogo popotnikov je prihajalo, da bi videli tega očeta ubozih in občudovali njegovo ljubeznivo postrežnost. Tako tudi njegovi starši enkrat semkaj pridejo. Oni so mislili, da je njihov sin že davno mertev, in se jim čisto nič ni dozdevalo, da bi on utegnil biti opat tega samostana. Oni ga ne spoznajo, on pa nje prec. In gostil je je z otroško ljubeznijo štiri dni. Potem pa se ni mogel več zatajevati; solznih oči jim razodene, da je on njihov zgubljeni in tako skerbno iskani sin. Veselje staršev o tem razodenji se ne more popisati. — Še dolgo ga je Bog obvaroval bratom v postrežno pomoč, dokler ni po toliko miloserčnem trudu sladko zaspal l. 1008 v Novari. Bog je oslavil živega in po smerti z mnogo čudeži. Ali največe čudo je in ostane gostišče na gori sv. Bernarda, ktero se po njem tako imenuje.

Duša kerščanska; raduj se, ker si ud tiste cerkve, ki edina umé tak plamen ljubezni razvnemati v sercih svojih otrok in prosi Bogá, da bi tudi v tvojem sercu obudil tako miloserčno ljubezen do tvojih bratov terpinov! —

1. Sušec ali marec.

Sv. Suitbert, škof.

Razun neutrudljivemu prizadevanju papežev gre hvala za spreobernjenje poganskih nemških narodov k Kristusovi veri posebno angleškim in irskim misijonarjem. Od petega do osmega stoletja namreč vidimo pobožne Angleže in Irce, celó šibke device, kakor od ognja sv. Duha vnemane, zverstama domovino zapuščati in v daljne nemške dežele odhajati, da bi po temnih gozdih luč sv. vere prižigali in prepójali nemilo poganstvo. V severnozatonskih nemških krajih, med Renom in severnim jezerom, je prebival že stoletja sem starogermanski friški rod, oholo, derzovito ljudstvo, čverste, vznešene postave, širocega, vedrega čela in temnomodrih ognjevitih očí. Živeli so Frizi po svoji mlakužni pokrajini kakor ribe v vodi, in se niso čisto nič pečali z druzimi rodovi; zatorej so bili brez vsega nravja in brez vse olike. Frankovski misijonarji so sicer večkrat poskušali seznaniti je s kerščansko vero, toda brez vspeha; zakaj to ljudstvo, ki je nad svojo svobodo in nad svojimi starimi običaji tolikanj oprezno čulo, se je prav tesno samo med seboj sklepalo in je zoper slednje ptuje vhajanje močne pahe skerbno zarivalo. Tudi oznanovavci sv. vere, ki so iz Angleškega prihajali, niso bili kaj bolj srečni, dokler se naposled neki misijonarski družbi ne pogodi, da seme sv. vere, po tej močvirnati plani sejano, v rast pripravi; in med udi te družbe, kterih spomin bo vekomaj slavit ostal, je bil sv. Suitbert.

2. Bil je sredi 7. stoletja rojen na Angleškem, in po kerščansko izrejen je zgodaj veselja iskal v pobožni molitvi. Veliko svobodnih anglosaksonskih mladenčev je tisti čas romalo iz domovine v Hibernijo (na Irsko), da so se tam v takrat cvetočih samostanih v raznih vednostih podučevali ali pa tudi, da so tam sami v samostanski tihoti svoje življenje za zmeraj Bogu posvetili. Posebno pa je izverstni duhovnik Egbert v Ratmelsiškem samostanu, ki je zavoljo svoje učenosti in svetosti daleč okoli slovel, veliko učencev okoli sebe privabil. Tudi Suitbert se mu izroči ko učeniku in vodniku, se izolika po najostrejih evangeljskih pravilih in stopi v meniški stan. Bil je sčasoma za mašnika posvečen in se je zvesto tudi pripravljal za misijonsko delo; zakaj v čudoviti polnosti je plaval takrat duh Božji nad anglosaksonskim

narodom in je obujal ven in ven in sicer v obilnim številu može, kteri, sami polni vere in ljubezni, so vsi goreli, s temi preblagimi nebeškimi darovi tudi poganska ljudstva, posebno pa sorodnja po nemških pokrajinah, ozališati in osrečiti. Egbert sam je bil že pred leti svoje oči obernil na Frize, ki so prebivali ob nemških morskih bregovih in je bil tudi sklenil jim Križanega iti oznanovat. Sicer so mu zopet — in zopetne sanje, v kterih mu neki menih v prikazni naravnost odsvetuje, iti v misijon, ta sklep nekoliko podirale, ali mislil si je, kaj? sanje so le ubežne, slepivne podobe, ki je praznujoči duh iz mnogoterih serčnih čutil in pa iz pisanih nit, ter raznih primerljejev življenja igraje snuje, se na ladiji proti Friziji odpelje; ali silen vihar ladijo zopet k bregu nazaj pridervi. To mu je veljalo za opomin iz nebes in on na Irskem ostane, toda njegove misli še pogostoma tje čez morje zletávajo. Leta 689 je bil véliki frankovski deržavnik, Pipin Heristalski, Frize uklonil pod Frankov oblast, da

so morali davek plačevati. Tedaj je napočil za misijonstvo priličen in ugoden čas. Egbert izvoli Vilibrorda, Suitberta in deset druzih svojih najboljših in najpripravnišihučencev in je pošlje med Frize. Pri izlivu Rena, pri Katviku, sidra pripnó ter se podajo k Pipinu, ki je z veliko prijaznostjo sprejme, jim krepko podporo obljubi in je svojega mogočnega varstva zagotovi.

3. Človeška moč je slaba, ali Božja mogočnost mejá ne pozna; človeška spreumnost je pičla, ali Božja modrost je neskončna; človeško življenje je kratko in ubožno, ali Bog je večen; zatorej so molili k njemu ter ga prosili močí in razsvetljenja, stanovitnosti in sterpežnosti in so polni zaupanja se lotili težavnega dela. Gospod je blagoslovil njihovo združeno prizadevanje, jim je svojega Duha vlival v serce, in jim dajal svoje besede na jezik, da so globoko zasegale v duše poganov, kteri so trumama prihajali, da so poslušali te ptuje možé ž njih ptujimi nauki. Veliko jih je prišlo, ki so bili pravi siromaki po umu in spoznanji, kterih serca so bila prave ledenice, kar se tiče ljubezni, pa vernili so se domú bogati nebeških darov, žive vere namreč in goreče ljubezni. Število spreobernjencev se je množilo od dne do dne. Kakor žarki svetle luči so se razhajali ti poslanci Božji na vse plati. Suitbert se oberne v zahodnje friške kraje, ki so obsegali nekoliko Holandije in Brabanta in pa okrajino Geldernsko in Klevejsko; on vstanovi semtertje majhne občine in postavlja kapelice in cerkvice; njegovo oznanovanje pa raznotera znamenja milosti Božje spremljajo in poterjujejo.

4. Med tem Vilibrord deželo zapustí in popotva v Rim, da bi od papeža samega misijonsko poslanstvo prejel, drugi misijonarji pa izvolijo Suitberta za svojega glavarja zavoljo njegovega ponižnega obnašanja in pohlevnega značaja. Ko papež Sergi I. leta 696 sv. Vilibrorda za vélicega škofa Utreškega (Utreht) posvetí, naroči se tudi Suitbertu iz Rima, da naj se da za škofa posvetiti, da bi obdarjen z večo oblastjo in z vikšo duhovsko častjo tudi ko misijonar tolikanj bolj mogel koristiti. Ozir na blagor in zveličanje te pervinske in lepó rastoče cerkve ga nagne, da se prepelje na Angleško, kjer ga veliki škof Jorški Vilfrid, l. 698 posveti za friškega škofa brez gotovega sedeža in brez posebne stolne cerkve. Po vernitvi prehaja ravno tiste kraje, po kterih je poprej drevó kerščanstva zasajal, poterjuje kerščence v veri z gnado sv. Duha, postavlja jim mašnike in učenike in popotva potem v deželo Bumkterov (v današnjo vojvodino Berg), da bi tudi tam evangeli oznanoval. V njegovem novem misijonskem okrožji je bilo ljudstvo večidel še v poganstvo zamotano, peščica krisitjanov pa je bila vsa vražam udana in pa v arijansko krivoverstvo zapletena. Ljubezni Suitbertovi, njegovi pretresni besedi tudi tù terda serca niso zopervala; pripeljal je je nazaj k spoznanju resnice, je spreobernil mnogo poganov in je zbral

mnogoštevilno kerščansko občino, ktera se je ravno začela prav lepo razcvetati, ko nanagloma vihra vse nade podere. Saksonci prihrujejo v deželo, pokončajo vse z ognjem in z mečem, požgó in poderó cerkve in kapele, in veliko prebivavcev v sužnost odtirajo; verniki se razkropé in tudi Suitbert mora bežati — pastir brez čede! Le malo je manjkalo, da ga niso vjeli in svojim malikom ne žertovali. Kakor je pri sercu očetu, kteri je z neutrudljivo pridnostjo, z marljivo skerbnostjo gojil svoje otroke — nadepolne sadeže svoje ljubezni — noter do časa, ko bi imeli cvetje odgnati, sad roditi, pa je na enkrat vidi od viharja polomljene, očehljane, izpuljene, tako je tudi Suitbertovo serce pri teh žalostnih nezgodah grenka otožnost oblegala. Zalo cvetje, mladi sad, ki se je nebeškemu vertnarju že ljubó naproti smehljal — preč je bil, vse delo, ves trud je bil zastonj; zastonj? ni bil ne; zerno pade v zemljo, jesen s svojimi deževnimi nalivi, zima s svojim mrazom je popolnoma zamori, ali spomladi vendar krepko in krasno priklije iz tal. Toda te spomladi Suitbert ni doživel na zemlji.

5. Med rožljanjem bojnega orožja ni mogoče evangeli oznanovati, med strahotami kervave vojske se blagote mirú ne morejo vživati — Suitbert, ki je že davno želel v samostanskem pokoji za smert se pripravljati, gre na Francosko k Pipinu, ter si dobi od njega mali otok sredi Rena, ki se zdaj Kaiserswert imenuje. Tukaj postavi s pomočjo pobožne Pipinove žene samostan in zbere mnogo učencev okoli sebe, med kterimi še več let živi in v pobožnih in spokornih vajah svoje poslednje ure na zemlji pričakuje. Počutki prihajajo tópi, udje terdi, hromota starosti ga opominja, da blizo je preselitev v boljo domovino, ktera se zgodí 1. marca 713. — Njegov spomin so po tistih krajih, po kterih je sejal seme evangeljskih naukov, že v 9. stoletji sploh obhajali, pa je sčasoma bolj in bolj ginil. Njegove ostanke so našli l. 1626 v Kaiserswertu v sreberni rakvi in so je zopet s spodobno častjo shranili. Njegovo delo, spreobračanje Frizov, so njegovi tovarši iz Anglije nadaljevali, so pri njem trudopolno pa radostno se potili in kri prelivali, kakor bode bolj na tanko sporočeno v življenji sv. Bonifacija. — Obrazuje se, kakor ti kaže podoba.

Kat. cerkev časti med svetniki še druzega Suitberta, kteri je bil l. 790 postavljen za Verdenskega škofa.

O pravem obračanji človeškega življenja.

Kristijan! ta mesec večidel ves spada v čas pokore — v štirdesetdanski post. — Sv. Suitbert je vse svoje življenje delal z največim trudom za spreobernjenje poganov in za svoje dušno zveličanje, in čeravno je toliko dobrega storil, vendar se je za smert še prav posebno pripravljal,

zakaj dobro je vedel, da je tukajšnje življenje čas milosti, da se mora torej slednji trenutek koristno oberniti, ker ta čas je negotov in hitro hitro zbeži. Kristijan! pomisli, kako si pa ti svoja dozdanja leta preživel? Ali jih nisi morda vseh napačno zatratil? Pomisli, ali ti ni mnogo let minulo med otročjimi igračami, od kterih nič druzega ne veš, kakor da — minula so! Koliko let ti je zbežalo v mladostni vertoglavnosti, ko dirjaje za rajanjem nikakor nisi utegnil le nekoliko pomisliti, čemu da bivaš na svetu! Prišla so bolj resnobna leta. Mislil si, da bo vendar enkrat že treba, ko pameten človek in moder kristijan začeti ravnati. Ali silno zapleten v časne zadeve si zopet pač malo maral svoje življenje predrugačiti. In kakor je rasla tvoja družina, rasle so tudi tvoje skerbi, so rasli tudi tvoji trudi in napori. In glej! nevedoma se ti bo jela trudna gerba kriviti, in tedaj morda ne boš imel ne časa ne moči, da bi svoje minulo življenje premislil in presodil, kako daleč si prišel, koliko dobrega si storil, koliko zanemaril, in čemu da te je Bog postavil na svet. Ali kdo ti je porok, da boš to visoko starost dosegel? Brez števila naključeb utegne pretergati tanko nit človeškega življenja, še preden je svojo popolno dolgost dosegla. Dete, komej rojeno, že ugrabi smert materi iz naročja in je v prah spremeni. Mladenču se v cvetji njegovih let, v spomladi njegovega življenja odpre hladni grob. Tudi najčverstejega možaka časi na videz prava malenkost podere na tla. In če človek bolj v leta prihaja, bolj ga nezgode oprézvajo. Seme raznih bolezni trosi nezmernost in zanikernost in kuga. Koliko jih ona v hipu pomori! Bolj zrela leta so ravno najnevarniša, takó da se polovica tistih, kar je rojenih, v najboljših letih na mertvaški oder položí. To, o kristijan! je kratka pa resnična zgodovina tvojega življenja. O pomisli vendar resno, da ti s slednjim trenutkom en del tega življenja ubeží, ki ni nikdar več nazaj sklicati, da pa bo njegov spomin gotovo veselje ali pa bridkost v tvoji duši obudil. Pač nebeška sladkost je, ako se more človek z zadovoljnostjo na minule dnove nazaj ozreti in reči: „Toliko let sem preživel, v kterih sem obilo dobrih del za večnost vsejal! Minula so, ali ne kesam se jih.“ Tako pa boš mogel le reči, ako boš kratko mero časa zvesto obračal za imenitne zadeve večnosti, za kterih oskerbovanje ti je slednji trenutek življenja podarjen.

Molitev.

O Bog! daj nam vedno po tvojih svetih potih hoditi in si prizadevati, z dobrimi deli Tebi dopasti. Dodeli nam za to svojo mogočno gnado; tega te prosimo po Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Amen.

2. Sušec ali marec.

Blaženi Karol, grof Flandrijski.

Karol je bil sin sv. Kanuta Véliciga, kralja danskega in mučenca (gl. 19. jan.). Po siloviti smerti očetovi je bežala mati ž njim in z druzimi otroki v Flandrijo k svojemu očetu grofu Robertu. Karol, od matere kerščansko izrejen, vadi se od zgodnje mladosti v orožji in ko priraste v čverstega mladenča, vversti se med križanske vojake, to je tiste kerščanske evropejske kneze in viteze, ki so se bojevali zoper Saracene, da bi jim Božji grob in sv. deželo iz oblasti iztergali. Ž njimi gre v Palestino in tam ravno tako pokaže svojo hrabrost, kakor razodevlje tudi iskreno pobožnost. Po svoji vernitvi pomaga stricu s svetom in z djanjem deželo vladati, takó da ga ta obdarí z grofijo Amiensko, in ko po njegovem nagovarjanji stopi v zakon z Marjeto, hčerijo Reginalda, grofa Klermonškega, postavi ga malo pred smertjo tudi za dediča vseh svojih posestev. Komej pa prevzame vladarstvo kot grof Flandrije, že Klemencija, vdova ranjcega strica, ki je mislila, da bo njen sin Viljem vse podedoval, sosednje kneze našunta, da vojsko zoper njega vzdignejo. Ali Bog je ž njim in mu podelí takó terdno zaupanje in táko nepričakovano moč, da v kratkem upornike premaga in je brez veliko prelivanja kervi tako oplaši, da vse pogoje mirú voljno sprejmó, in se nič več ne prederznejo, kaj sovražnega zoper njega početi. Ko se mir na vse platí poverne, Karol vso skerbnost na vladbo podložnih oberne. Zgodovinar njegov pravi, da se ne more z besedo dopovedati, kako blag in velik je bil Karol v svojem vladarstvu. Pobožen in ves v voljo Božjo udan, se je z vso ponižnostjo uklanjal škofom in sploh duhovnom, je z največo natančnostjo spolnoval vse njihove veleve, in če mu je kteri izmed njih dal kak opomin, sprejel ga je z vso skromnostjo, se za-nj zahvalil, obljubil poboljšanje ter ga prosil, da naj za-nj moli: da bi mu Bog tudi potrebno pomoč in gnado dal; zakaj — rekal je — on ne posluša ljudi, ampak Boga, čegar poslanci so duhovni, ker je Kristus sam rekel: „Kdor vas posluša, mene posluša.“ Zatorej ni cerkve in njenih služabnikov obkladal z bremeni, kakor drugi vladarji, marveč je je oprostil marsikterih davkov in krepko branil njihove pravice. Če je imel kteri duhoven ali menih pri sodbi kaj opraviti, berž je prenehal z drugimi obravnavami, zaslišal njihove pritožbe in je neutegoma rešil, zakaj njemu se ni zdelo prav, da bi duhovni, ki imajo opraviti z molitvijo in z učenjem, s svetnim pravdanjem

se mudili in takó dragi čas tratili. Ko so bili njegovi podložni sladki sad mirú že okusili, je prepovedal orožje nositi deželanom in vojakom, razun pri bojnih vajah; kdor je je nosil, moral je z ravno tem orožjem smert storiti. Vse pravde so se morale zvestó po postavah reševati.

2. Njegovo ljubeznjivo skerbnost za blagor ljudstva posebno to-le spričuje. Dve zaporedoma slabi letini napravite veliko draginjo in lakoto; Karol tedaj kmetom veči del davkov odpusti, čeravno je sam s svojo družino od njih živel; prepove začasno ol kuhati, da se revežem preveč žita ne odtegne, in vinu prav nizko ceno postavi, da bi bili kupčevavci prisiljeni, se z vinsko kupčijo manj pečati, zató pa toliko več potrebnega živeža vvaževati. Sam s svojo družino prav po domače živí, zató pa slednji dan več ko sto revežev nasiti. Pekom zapové, dozdanji kruh na dve polovici peči, da reveži, ki ne morejo celega kruha kupiti, tudi za majhen denar kaj dobé. Skerben v najmanjših rečéh, je ravno tako tudi v velicih. Ob času te draginje razpostavi po svojih mnogih pristavah po sto ubozih, in jim potrebni živež delí. Kedar pride v kako mesto, v terg ali vas, povsod mu reveži kar v trumah naproti hité; delí jim sam potem živež, denar in oblačila, in tako enkrat po gotovih sporočilih v mestu Ipern-u en dan 7800 kruhov med uboge razdelí; večkrat tudi lastno drago obleko revežem da. Ko ga enkrat vprašajo, zakaj da toliko miloščine razdeli, odgovori: „Evangeli pravi: Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli. Kar najmanjšemu storim, Gospodu samemu storim“. Zató ga je v serce zabolelo, kedar je kacega nesrečnika zagledal, takó da so tudi od njega veljale Pavlove besede: „Kdo terpí in jaz ž njim ne terpim?“ — Da se pa ni zdelo, kakor bi hotel on sam s tako radodarnostjo se skazovati, vnemal je tudi druge, kjerkoli je mogel, za dela usmiljenja, rekoč: „Verne duše ne smejo zamujati tako lepih priložnosti, nebesa si kupiti; blagoslov moramo sejati, da bomo v večnem življenji blagoslov želi“. — Lepo znamenje njegove očetovske ljubezni do ljudstva je tudi to, kedarkoli je kteri velikaš podložne svoje stiskal, da ga je berž ostro kaznoval. — Pri vseh svojih mnogih opravilih ni noben dan opustil k sv. maši iti; nobeno vreme, nobeno še tako silno opravilo ga ni moglo od tega zaderžati dobro vedočega, da ta presv. daritev delí najbogateji blagoslov. S preiskreno pobožnostjo in z gorečo ljubeznijo je pogostoma pristopal k mizi Gospodovi, da se je okrepčeval s kruhom življenja.

3. Ko nemški cesar Henrik V. leta 1125 brez potomcev umerje, zberó se pervaki deržave in Karola za njegovega naslednika izvolijo. Gredó torej poslanci duhovni in svetni k njemu s prošnjo, da bi prevzel vladbo nemške deržave. Karol skliče najbolj imenitne velikaše svoje grofije v posvèt. Dobri, ki so

ga kakor očeta spoštovali, z žalostjo zaslišijo to ponudbo boječi se, da bi po njegovem odhodu grofija velike škode ne terpela; hudobni pa, da bi se ga znebili, tí mu hvalisajo cesarsko veličast, in mu svetujejo, da naj se le za cesarja da kronati; Karol posluša perve in ostane flandrijski grof. Ko hudobneži svoje namene vidijo presekane, tuhtajo po drugem potu rešiti se ga; zakaj čertili so ga zavoljo njegove pravičnosti in njegovega ostrega ravnanja z zatiravci ubozih. Eden njegovih najhujih nasprotnikov je bil neki Bertulf, ki si je bil po krivici velike zaklade nagomilil; zatorej so se mu sorodniki in prijatli silo prilizovali in svojo pripomoč mu ponujali. To ga še bolj napihuje. Enkrat zajde njegov sorodnik Burkard v prepir s plemenitašem Tankmarom. Bertulf se meša vmes, nenadoma Tankmarov grad napade in razdene. Karol pokliče Bertulfa pred sodbo, ali ta se klubovaje ne prikaže. Karol čaka, da bi si s krotkostjo sovražnike pridobil. Bertulf pa in njegova derhal se ne poboljša, temuč, ko Karol na Francosko odide, z vojaškimi četami po deželi zahrumí, ropa, kar more, pokončuje in posestnike morí. Ko se Karol poverne in sliši od divjega razgrajanja Bertulfovega, sklene ostro se nad hudodelniki zmaščevati. Sercé mu kervaví in bridke solze pretaka, ko vidi tako grozovito pokončanje in čuje tako milo tarnanje poškodovanih. V pravičnem serdu zažge Burkardov grad in ga do tal razdene. Med tem pa pošlje Bertulf poslance do Karola, ne da bi prizanesenja prosili, temuč da bi mu očitali njegovo prezlobno maščevanje nad Burkardom; da naj torej svojo jezo krotí in prizanese ubozemu Burkardu, kterega je bilo le vsakoverstno natolcevanje razdražilo in je zdaj po krivični kazni že dovolj bridkosti zavžil; da naj tedaj hudo razžaljenega potolaži in ž njim spravo storí. Karol pa jim odgovori: „Kaj me dolžite, da sem jaz le svojo strast poslušal in Burkardu krivico storil? Ali je to krivična kazen za toliko gnjusobe in razdjanja, da sem mu njegov grad požgal, ko vendar sam še nobene kazni ni terpel? Ali ne tirja pravica, da naj on ukradeno poverne in bode potem še na svojem mesu kaznovan? Kako mu morem, ako nočem krivično ravnati, prizanesti in v posestvo prepustiti to, kar je od ubozih naropal? On mora škodo poravnati“.

4. S tihim serdom poslanci odidejo, in Bertulfa ter zaveznike njegove še bolj našuntajo z zavijanjem Karolovega odgovora; sporočé namreč, da Burkard nikdar nima odpuščenja pričakovati; razun če postane z vsemi svojimi grofov tlačán. To je še bolj razkači in zakolnejo se grofa berž ko mogoče s pota spraviti. Pač so Karolu molkli glasovi bíli na ušesa, da mu strežejo po življenji, ali on v svoji dobroserčnosti tega noče verjeti. Ko mu prijatli odsvetujejo v cerkev iti, jim on odgovori: Vem, da me na vse plati nevarnosti obdajajo, ali ne bojim se jih; Bog va-

ruje moje življenje, dokler je njegova sv. volja. Brez Božjega pripuščenja mi sovražniki nič ne morejo škodovati. Ako pa je on sklenil, da dam svoje življenje, ne morem ga za lepšo reč dati, kakor za resnico in pravico. — Enega jutra — 2. marca 1127 — vstane, umije si roke in predno gre v cerkev, po svoji navadi lastnoročno miloščino med uboge deli, zraven pa vsacemu revežu z največim spoštovanjem roko poljubi. Tem ljubeznjivim delom je od nekaj časa sem še drugo dodajal: oblekel je in obul vsaki dan po pet revežev. Potem gre v cerkev, poklekne pred oltar Matere Božje in se potopí v dolgo gorečo molitev; naposled pa se ves verže na tla in poje spokorne psalme v spravo za svoje pregrehe. — Tedaj stopi Burkard s šestimi za to najetimi suličarji z golimi meči v cerkev, se grofu bliža od strani in se ga rahlo z mečem na rami dotakne. Grof povzdigne glávo in se proti njemu oberne; Burkard pa zdaj z vso močjó mahne po Karolovi glavi, da jo prekolje in se možgani po tlaku razškropé. Tedaj priskočijo tudi drugi in nad Karola pada mah na mah, da kmalo njegovo mertvo truplo vse v kervi plava. — S tem pa kervoločniki še niso potolaženi, ampak planejo nad grofovo spremstvo in štiri pobijejo, drugi pa zbežé. Na tó dirjajo v grad umorjenega in kar morejo pograbijo. Cerkveni služabniki med tem za pravično reč umorjenega na mertvaški oder položé, ga v tančico zavijó, sveče prižgó, in cel dan in celo naslednjo noč pri merliču čujejo, trupla druzih umorjenih pa so bila v njih lastna stanovanja prinesena. — Bertulf, ko zve Karolovo smert, dela se čisto nevednega in kakor bi nič tega umora deležen ne bil; zapové pa po posvetovanji z morivci, truplo Karolovo v Gent prepeljati, da bi jim vprični grob ne očital zmeraj njihovega hudodelstva. Ali kmalo pridejo reveži in duhovni in se upró možém, kteri so imeli truplo odpeljati. Ko nič ne marajo, privrè ljudstvo in pertí s silo je naderviti, ako mu radovoljno trupla ne prepusté. Ko je tedaj v cerkvi in zunaj velik hrup, nanagloma kruljev človek, ki se je bil z druzimi hromimi rakve dotaknil, ves ozdravljen poskoči in zakliče: „Ozdravljen sem po priprošnji ranjcega grofa!“ To čudo je ljudi pomirilo; sovražniki se umaknejo, in truplo je bilo drugi dan slovesno pokopano.

5. Bertulf in njegova derhal zdaj grofijo v popolno posest vzemó in kakor jim ljubo, po njej gospodarijo. Ali šiba Božja je že švigala nad njihovimi glavami. Pošten in korenjaški vitez, Gervazi po imenu, zaveže se z nekoliko možmí, da bi se nad hudodelniki zmaščevali. S tridesetimi konjiki je napade v mestu Brigu (Brügge). Bertulf preplašen od nenadnega napada zbeži v terdni grad. Ko meščani zvedó namen Gervazijev, hitro se mu pridružijo, in hrabro bijejo z Bertulfovci, kteri se skoraj vsi ranjeni čedalje bolj umikajo. Zasačena sta bila en vojak pa en

hlapec, ki sta bila grofovega umora deležna; enega veržejo z odsekanima rokama v ostuden jarek, enega pa vpričo obléganih za pete obesijo. Necega Izaka, hudega zarotnika, ki je bil v en samostan utekel, tudi vjamejo in ga, ko po njem vse deležnike zvedó, obesijo. Ko grad Gervaziju pade v oblast, išče Bertulf s tovarši zavetja v ravno tisti cerkvi, v kteri je Karol umorjen bil. Hoče se po vervi z viškega doli spustiti in zbežati, ali zasledé ga in med lučanjem z lajnom in kamenjem na vislice vlečejo. Tudi drugi se morajo podati in osem in dvajset jih je bilo z zvezanimi rokami z verha cerkvenega stolpa pahnjenih. — Zdaj hočejo Karolovo truplo izkopati, v drugo cerkev prenesti in tam v spodoben grob položiti, ker je bila cerkev sv. Donacijana oskrunjena. Pripravijo torej dišeče kadilo, da bi pregnali smrad trohnenja, ker je truplo že 7 tednov pod zemljo ležalo; ali ni bilo ne najmanjšega smradú. Čudopolna ozdravljenja bolnikov in hromih so se godila na njegovem grobu. V začetku 17. stoletja je dal škof Filip njegovo rakvo v kapelo Matere B. prenesti in tam se na dan njegovega praznika od leta 1610 daritev sv. maše opravlja.

Obrazuje se s krono na glavi in z mečem v roki obdan od množice revežev.

O preganjanji zavoljo pravice.

„Blagor njim, kteri zavoljo pravice preganjanje terpé, kajti njih je nebeško kraljestvo“. (Mat. 5, 10.) —

Raznotero preganjanje terpí pravica, to je, kraljestvo Božje, cerkev Jezusova, njeni nauki, njene naprave, in pobožno življenje njenih vernikov. Preganja jo samosilno zatiranje in pertenje, ktero naj s strahom pred časnimi zgubami, mukami in bolečinami stanovitnost kristijanov omaje. Sploh znani in le pregostoma so zgledi tacega preganjanja v pervih stoletjih kerščanstva, da! v slednjem veku do današnje dobe, ko se celó po kerščanski Evropi od kerščenih poganov nič manjša divjaštva zoper dobre kristijane, zlasti zoper duhovne in redovnike, ne počenjajo. — Preganja se z zasmehovanjem in zasramovanjem svete vere in kerščanskih čednosti. Nova piškava modrost si prizadeva dokazati, da je v sv. pismu veliko zmot in zarekov; v katoliških naukih veliko zoperumnega in praznovernega, v kerščanskih obredih in cerkvenih šegah mnogo ábotnega in smešnega. Zgodovinsko preiskovanje mora iz temne starodavnosti na dan stovoriti vse, kar koli utegne cerkev in njene služabnike s sramoto obkidati. Pesništvo in lepoznanstvo, zabavljica in šala mora vso bistroumnost in vse žile napenjati, da sv. vero in njene oznanovavce ter spolnovavce v zaničljivost pripravlja. — Zopet se pravica preganja, kedar se pod krinko tega izgovora, da se le napačnosti in nerodnosti odpravljajo, vendar le zoper Jezusovo kraljestvo in njegove branitelje orožje brusi in suče, da se podira, kar so oni zidali ali vsaj krik zavzdiguje in dobra reč v sum pripravlja. „Mi hočemo vero“, pravijo, „pa ne sredovečne, ampak razsvetljeno vero; mi hočemo čednost, toda čisto nravno: mi hočemo pobožnost, toda nobene prenapetosti, nobene hinavščine ne;

mi hočemo katolištvo, toda čisto katolištvo brez rimske primesi". Da bi ti njihovi izgovori več veljave imeli, zató opazujejo z jastrebovim očesom vse hibe in napake, karkoli jih nad pobožnimi najdejo, vse slabe odrastke in zverižke dobrega, kteri so pri ljudéh neogibljivi, je na razgled postavljajo, iz komarja slona delajo, zdihujejo čez popačenje svetih reči, in kričé, da naj se vse očiščuje, trebi, prenavlja in v vsem zmerno ravná; ob kratkem: oni hlinijo največo gorečnost za Jezusovo reč, kterega pa le s poljubljejem izdajajo. — Še drugi sicer pravice naravnost ne preganjajo, ampak s tem, do hudega, kteremu bi mogli, tudi morali braniti, ne ubranijo, dobrega, ktero bi mogli pa tudi morali pospeševati, ne podpirajo, ampak leno in znimarno le zijala prodajajo, kterim se usta komej nekoliko na smeh zamerdajo, ko vidijo, da se drugi tako goreče in pogumno za kako reč bojujejo in potegujejo, za ktero se jim še mezinca ne zdi vredno ganiti. Taki, čeravno nočejo za preganjavce Kristusove veljati, so vendar pravi njegovi preganjavci, ker njihovo molčanje, in njihova znimarnost slabemu gotovo veliko potuho daje. „Kdor ni z menoj, ta je zoper mene", pravi Kristus sam. (Mat. 12, 30.) — Toda, nesrečni preganjavci, kteri hudičevo službo prevzemajo, da ljudí pokončujejo! Resnično, pravi pomagači satanovi so! Zakaj satan je, kakor sv. očetje enoglasno terdijo, vsa kervava preganjanja podkuril, sicer bi ne bilo spreumeti, kakó bi bili ljudje sami take grozovite muke mogli znajti. Satan navdihuje nejeverne pisatelje in pesmarje, zato se svetijo njihovi izdelki v nekakem čarovnem blesku, da je svet po volčje pogolta; satan — on, če ko rujoveč lev premalo opravi, v zabavljivi šali ko zapeljiva kača sika, ali pa se iz angelja tème spreminja v angelja luči in namesto tème nejeverstva oznanuje le svetlobo in prebrisanost uma. O satan je tisti, kteri tudi mnogo služabnikom cerkve nataka tisto dremotno pijačo, po kteri nedelavni in neskerbni menijo, da gre vse po redu, da je vse v dobrem stanu. Slepi, nesrečni preganjavci, kakó se bodo enkrat prestrašili, ko bodo tistega zagledali, kterega so preganjali! — Kakor nesrečni pa so preganjavci, tako srečni so zavoljo pravice preganjani. Preganjanje je za nje največi dobiček že na zemlji, ker postanejo enolični z Jezusom, podobni prerokom in aposteljnom. Ali si more učenec kaj boljšega želeti, kakor svojega učenika nasledovati? Kristus sam aposteljne na to zavrača rekoč, da ni prav, če se hlapcu bolje godí, kakor Gospodu; on je zavrača na zglede prerokov, kteri so bili ravno tako od Judov preganjani. Tako tedaj je za kristijana preganjanje le tolažba in veselje, ker je ono znamenje pravega služabnika Kristusovega. Preganjanja se nam nikakor ni bati, ampak bati se nam je, ko bi se svet in pekel čisto nič zoper nas ne upiral, ko bi v vednem miru živeli, bi vsi z nami zadovoljni bili; oh, tù bi se morali po pravici bati, da morda Bog z nami zadovoljen ni. Kajti ni ga bilo še svetega služabnika Božjega, in če tudi je ko puščavnik samotaril, da bi nobenega sovražnika ne bil imel. — Pa zakaj to Bog pripusti? Zakaj križ zmeraj zmage ne obhaja? Zakaj cerkev in njeni služabniki ne vživajo vednega spoštovanja? Razlogov za to je mnogo; eden je, da se dobri kristijani in apostoljski možjé, ki toliko dobrega storé, v ponižnosti ohranijo, in se ne razbijejo na skali ničemurnosti in lastnega dopadanja, ko bi jim o vožnji po morji tega življenja zmeraj le ugodna sapa pihala; da bi čutili svojo odvisnost od Boga in pa potrebo gnade, brez ktere nič ne zamorejo, in vse dobro, kar storé, le Božjemu blagoslovu pripišejo, ne pa lastnemu trudu. Kaj bi n. pr. pomagalo duhovnom, ko bi tisočem in milijonom v nebesa pomagali, sami pa z napuhom se pogubili? Kaj bi jim koristilo, ko bi jim Bog za trud in delo že tukaj na zemlji plačeval, s tolažbo namreč, z veseljem, ki jim je dela vspeh

njihovega prizadevanja? „Veselite se in veselja poskakujte“, pravi Kristus, „kajti vaše plačilo je obilno — ne na zemlji, ampak — v nebesih“.

Molitev.

O Bog! kteri si sv. Karolu kot vojaku dal toliko hrabrost in kot vladarju táko očetovsko ljubezen in skerbnost za podložne: prosimo te po njegovem zasluženji, dodeli tudi nam vse za naš stan potrebne gnade in darove, da bomo svoje dolžnosti v Tvojo čast in svoje zveličanje vselej goreče spolnovali. Po Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Amen.

3. Sušec ali marec.

Sv. Kunegunda, cesarica in devica.

Mogočni rod nemških cesarjev iz hiše saksonske je ovenel in ugasnil v dveh krasnih mladikah, ki ste ljubo in dišeče cveteli, ali čeravno zedinjeni po zakramentu sv. zakona, vendar niste nobenega telesnega sadú obrodili, namreč v deviškem cesarji Henriku in v njegovi enako deviški ženi Kunegundi.

Kunegunda je bila hči visoko plemenitih staršev, namreč Sigfrida grofa Luksenburškega in pa Hedvige. Bila je že od zgodnjih let v nježnih čutilih pobožnosti likana in napeljevana, svoje serce le k Bogu obračati in v ljubezni in svetem otroškem strahu pred njim živeti. Tudi v svetnem oziru je bila ona z najzvestejo skerbnostjo izrejevana, primerno namreč šegi in namembi tedanjih plemenitih gospodičin. Zgodovinarji njene dobe poveličujejo ravno tako telesno lepoto cvetoče deve, kakor njene krasne dušne darove, njeno deviško častitljivost in priprosto pobožno serce, da je bila že zdaj nad njo zaznavati njena prihodnja svetost. Duh in serce sta bila le v nebeške reči potopljena, in pozemeljske sijajnosti za njo nobene cene niso imele. Vse je zgolj ničemurnost, kliče modri Salomon, razun Boga ljubiti in njemu samemu služiti, pristavi zveličani pisatelj, prelepih bukev od nasledovanja Kristusovega. „To je največa modrost, z zaničevanjem svetá po nebeškem kraljestvu hrepeneti.“ In to modrost je posedla deviška cesarica Kunegunda. S preiskreno udanostjo je Mater Božjo častila in ničesar ni bolj zaželela, kakor po njenem zgledu zmeraj deviško čistost ohraniti. Vendar pa ona kakove take obljube ne stori, ampak sklene, ker so jej bili nameni Božji

DIE HEIL. KUNIGUNDE. KAISERIN.

skriti, se popolnoma njemu izročiti, njegova v vsacem stanu biti in vse za-nj v dar prinesti. In Vsegamogočni res čudopolno usliši prošnjo in spolni željo serca, ki je iz ljubezni do njega čistost in pokorščino združiti hrepenelo.

2. Iz serc vseh kneških mladenčev po Nemškem so puhtele goreče želje po tej krasni devi; vojvoda Henrik Bavorski je bil tisti srečni, ki si je utergal to prezalo rožico, ker njemu so jo bili starši zaročili. Iz pokorščine privoli ona v to zvezo, ali že na dan poroke razodene ona ne manj pobožnemu ženinu svojo serčno željo, ko bi smela pač storiti obljubo vednega devištva. In Gospod, pred kterim ima čisti rod toliko vrednost, dá njenim besedam moč, da Henrik ne privoli samo v to obljubo, ampak

da sam tudi enako storí. „Gospod je moja priča“, reče on, „posnemal bom tvoj zgled, in kakor tí hočem tudi jaz z deviškim telesom Zveličarju služiti. Ostani torej čista in neomadeževana nevesta Kristusova, in v tem te hočem častiti, kakor Jožef svojo sv. nevesto Marijo“. Taka redkokratna in gotovo težka zaobljuba pa edinosti zakonske nikakor ni hlapila, ampak je vez prave ljubezni le še bolj na tesno med njima zategnila. Nju ne veže več kri in meso, ampak Bogu posvečena ljubezen, ktera od ljubečega tako na ljubljenega splameneva, se tako popolnoma zopet v njem najde, da naposled tudi razločka spola nič več ne vidi. Se vé, da ni slednjemu dano, ta nebeški plamen v zemeljskem življenji vse počutne primesi čistega ohraniti, ta duhovni ogenj v sercu in v duhu nositi tako, da se vnetljive tvarine mesenega človeka prav nič ne dotakne; takove zakonske zveze so le poredka razodevanja dušne kreposti in milosti Božje, in se ne priporočajo v posnemanje, ampak postavljajo le za nauk, da popolnoma čistost ukljub kerhljivosti mesa ne sega čez naše moči, da zamore človek z gnado Božjo tudi kar je najvišega, najbolj težkega, doveršiti, da se zamore duh vseh spon telesne poželjivosti rešiti in se povzdigniti do pervotne svobode in vzvišenosti. — Od te obljube ni bilo nikomur kaj znano, razun njunemu spovedniku in zvesto sta jo spolnovala do konca.

3. Po smerti Otona III. je bil Henrik l. 1002 izvoljen za nemškega kralja, in tisto leto je bila tudi njej v stolni cerkvi v Paderbornu zlata krona djana na limbarsko glavo. Mlada cvetoča kraljica se čuti zdaj tolikanj visoko osrečeno, ne po kraljevem lesku, ki jo je osvital, ne po sijajnem blesku, ki jo je obdajal, ne po uklanjanji in častenji na milijone podložnih, ampak ona se veselí te sreče, da bo mogla po širocih krogih blagodarno delati, veseli se pripomočkov, ki so jej zdaj dani na ponudbo: pomanjkanju v okom tekati, nedolžnost braniti, kovarstvo in derzno hudobnost zatirati, dobro in sveto pa podpirati in pospeševati, in sploh svoji miloserčni pobožnosti neoviroma zadostovati. Ko doseže ona najvišo stopnjo časti v ženskem življenji, ozira se v ponižni molitvi in prošnji navzgor, navzdol pa v iskreni ljubezni. Njeno serce je čutilo in obsegalo Boga predobrotljivega, ter ga hvalilo za njegove gnade in njegovo ljubezen, pa obračalo se je tudi proti ljudém — otrokom Božjim; združevala je ona vnanjo častito velevitost z notranjo ponižnostjo; bila je ljubeznjivega obnašanja proti visocim in nizkim — ne kakor proti podložnim, ampak kakor proti bratom in sestram. Leta 1014 spremi svojega moža v Rim, kjer ž njim vred iz rok papeža Benedikta VIII. cesarsko krono prejme. Med mnogo potovanjem in vojevanjem cesarja Henrika, se ona domá peča v tihi samotarnosti z deli pobožnosti in ljubezni: zida nove cerkve in stare popravlja ter čedno lepša — nemška dežela je vsa polna

spominkov njene radodarne pobožnosti: svetih podob, kelhov, druzih cerkvenih posod, pertov za na altar, mašnih oblačil, ki je je razdelila — vsega tega je brez števila; skerbela je ko prava mati za uboge in bolnike — njeno serce je bilo zmeraj polno, njena roka nikdar ne prazna. Da je pa toliko mogla potrošiti, ni marala za gnječo in trumo dvorjanov in strežajev, ne za bogate in gizdave pojedine, in v vsem, karkoli je njeno osebo zadevalo, se je ravnala po kolikor mogoče pičli meri. Lesen stol je bil njen sedež, in karkoli utegne mehkužnosti streči, ni smelo biti v njenem bivališču; le za eno zložnost je skerbela, namreč da so jo ena sama vrata ločila od domače kapele. Le enega jej je manjkalo, — terpljenja; tudi tega dovolj okusi.

4. Z visokosti sreče in časti pusti Bog svojo služabnico pasti v žalost in sramoto, — dá namreč duhu obrekovanja, natolcevanja in laží moč hudo skušnjo jej napraviti. O mnogo hvalisana osoda visoko stoječe ženske pač kratkimal ni zavidati; na tisoče oči je va-njo obernjenih, da slednji njen pogled, slednji spremin na obrazu, slednje smehljanje, slednji zgib njenega života izoprezvajo; na tisoče ušes je nategnjenih, da vsako njeno besedo, vse njene vzdihljeje ná-se zvlečejo; na tisoče jezikov je pripravljenih, da vse malenkosti in karkoli si bodi, ko preimenitne skrivnosti razprodajo med radovedni ljud, slednje njeno djanje se jej do trohice pretehta, slednja stopinja do pičice za njo premeri, ako le za dlako od natanko zarisane šege odstopi, je že zašla na nevarno krivúdino, že svet voha skrite vzroke, neznane nagibe, kovarije, spletke in skambe — gospá postane sužnja; njena čast se jej spreverže v breme, zlati obroči in vezi se jej spremené v verige in spone, in drago kamenje v grenke solze, ktere zato nič manj ne pekó, ker kapljajo na svilo in baržun. — Iz sobe cesaričine vidijo večkrat priti zalega viteza v nenavadni uri; kaj vendar ima ž njim, ali po kacih opravkih k njej zahaja, po kakovih? in zakaj tako skrivaj in brez vednosti cesarjeve? Šepetalo se je od nekake posebne prijaznosti med njima; postranski pogledi, polovičarsko besedovanje, zvijačno posmehovanje in hvalisanje — to se vendar na zadnje začne cesarju čudno zdeti, kaj li more to pomeniti? Kunegunda, zavedna si svoje čistote, ne mara nič za hudobno počenjanje, ona molči, in to cesarja zeló moti; on sicer sumu ne daje prostora, ali vendar ga ne odganja od sebe; on noče sicer nič vedeti, nič videti, nič slišati, ali vendar njegovo oko in uho ne počiva — mir zgine od njega. Ko cesarica sliši od njega neznansko obdolženje, ona v zavesti svoje nedolžnosti obličja ne spremení, ali vendar jo kmalo jamejo oblegati plahe skerbi, serce jej preplivati mučeči dvomi, ali sme pač ona to obdolženje nad seboj terpeti in pustiti, da se pohujšljiva govorica po hudobnem in marljivem raznašanji njenih sovražnikov še bolj razširja? Tega ne sme. Zatorej

se ona pred cesarjem pa tudi očitno tako krepko in jasno zagovarja, da je moral slednji njene nedolžnosti se prepričati. Ali da bi bila pred svetom popolnoma očiščena, jej je bilo po zahtevah tedanjega časa ukloniti se sodbi Božji, to je, postavni ognjeni skušnji, in ona, v zaupanji v Boga, varha nedolžnosti, jo je voljna prestati. Odločeni dan gre spremljana od cesarja, od imenitnih dvorjanov in veliko prič v cerkev; po sv. maši moli duhovni nad njo, jo opominja, da naj Boga nikakor ne skuša, če je kriva, in jej potem poda presv. rešnje Telo. Med tem so vse priprave dogotovljene; devet razbeljenih plugov (lemežev) je zaporedoma na petnajst korakov dolzem prostoru položenih; glasen iht in jok nastane; Kunegunda pa se dvigne, zaznamva s sv. križem in stopa bosa lahke noge čez pluge tje. Podplati na nogah se jej hitro obežejo in pečat na nje pritisne. Tretji dan se obeza preč vzame, ali kake opekline ni bilo ne najmanjšega sledú. Cesar tedaj jo ljubi in časti še z večo priserčnostjo kakor svetnico, kteri je Bog sam čudopolno spričevanje dal. — Ljubi bralec! poprašal boš morda: kako vendar sta mogla Henrik in Kunegunda kaj tacega storiti? Ali se ne pravi to Boga siliti, da naj čudež stori ali pa pustí nedolžnost ugonobiti? Ali pomisli, da so tudi svetniki v nekacem pomenu — otroci svoje dobe. Takrat in tudi stoletja pred in potlej so bile take sodbe Božje v postavni navadi in so izhajale iz nekacega nejasnega verskega čutila, opirale so se namreč na to vero, da bo Bog uslišal prošnjo ljudí, in jim po vidnem znamenji resnico razodel, razkril namreč ali krivico ali pravico, zadolženje ali nedolžnost, da bo ali varoval ali pa kaznoval po gosposki, ktero je sam postavil. Če imamo torej mi čisteje in spodobniše zaumene od Boga, bodimo mu zato serčno hvaležni; ali to nam še nikakoršne pravice ne daje, manj razsvetljene nekdanje veke obsojevati, kteri, če tudi so bili bolj ubožni v razumnosti, so bili gotovo bolj bogati v terdnovernosti. — Bilo pa je še več druzih tacih postavnih skušenj. Po tej dogodbi se umakne Kunegunda na Heško. V neki nevarni bolezni storí ona obljubo, v Kavfungenu sezidati samostan za ženske benediktinskega reda, in že je izverševala to pobožno delo, kar jej vzame smert moža (l. 1024). Tedaj še le se je zvedelo, da je Kunegunda v zakonu deviško živela, zakaj umirajoči cesar jo prime za roko pred mnogimi pričami ter reče: „To-le tukaj, ki mi jo je bil Kristus izročil, zopet Kristusu ko devico nazaj dam“.

5. Kunegunda ko vdova razdelí vse svoje premoženje med uboge, zida cerkve in samostane. Ali vsa ta pobožna dela jej ne zadosté. Ona hoče v pravem evangeljskem uboštvu živeti in le Boga za svoj del imeti. In to se tudi zgodí. — Leto namreč po smerti Henrikovi povabi veliko škofov v Kavfungen, kjer je bila cerkvena in samostanska stavba ravno doveršena. Ljudjé

so sicer vedeli, da bode ta dan cerkev slovesno posvečena, da pa hoče cesarica sama benediktinka postati, za ta skrivnost je vedel edini Paderbornski škof. Kunegunda pride v cerkev vsa v zlatu in v biserih in v vsej sijajni cesarski opravi. Pri začetku sv. maše daruje košček ali terščico pravega križa. Po evangeliji pa stopi pred veliki oltar, odloži krono in škerlatasti plašč in se ogerne s temno volnato halo, ki si jo je bila sama naredila; lasjé se jej ostrižejo, škof jej pokrije glavo z nunskim ogrinjalom jej natakne perstan ko pomenilo zaročenja s Kristusom in jo potem pelje v samostan. Vsi pričujoči stermé o tem nenadjanem dogodku in se v solzah topé, edino cesaričino obličje se sveti v svetem veselji. Kunegunda se vede zdaj v samostanu, kakor bi bila vso svojo poprejšnjo visokost čisto iz spomina zgubila; v vsem se obnaša ko najmanjša sestra in tudi najniža dela po samostanu ročno opravlja. Posebno veselje pa je bilo za njo, bolne sestre obiskovati, jim streči in je tolažiti. Za to sveto življenje pa jo Bog tudi oslaví z darom čudežev, ktere pa je skerbno zatajevala: z znamenjem sv. križa je pogasila ogenj, ki se je bil v samostanu vnel, in tudi njen grob je bil oslavljen z mnogo čudeži. Tako preživí Kunegunda med tesnim samostanskim zidovjem še petnajst let v svetih vajah, dokler je huda bolezen ne položi na smertno posteljo. Veliko je bilo žalovanja po samostanu in po vsej okolici. Edina Kunegunda je bila vesela. Ležeča na dersnati spokorni plahti prejme z iskreno pobožnostjo zakramenta umirajočih. Ali ko jej že mertvaška bledota lica pokriva, vidi, da pripravljajo baržunast z zlatom vezen pert, da bi njeno mertvo truplo ž njim ogernili; tedaj jo rahla rudečica oblije in odmajaje reče z molklim glasom: „Pustite to ničemurnost, ona se za-me ne spodobi; nosila sem bogato obleko o zaročenji svojem z umerljivim ženinom, za nebeškega ženina pa se spodobi moja sedanja obleka; v njej zagrebite moje truplo in je položite na stran mojega gospoda in brata, cesarja Henrika — on me kliče“. — Sklenila je svoje življenje 3. marca 1040. Truplo je bilo v Bamberg prepeljano. Zemlja je žalovala zavoljo njene zgube; nebesa so se veselila njenega prihoda. O njenem pogrebu, kterega je spremljala neštevilna množica, (cele vasi so prazne ostale in celó bolniki so se dali blizo prinesti, da je vsaj senca rakve na nje padla) so nebesa sama pokazala po čudu njeno poveličanje. Ko namreč v Bambergu grob Henrikov odpró, da bi Kunegundino truplo zraven njegovega položili, so zaslišali glas: „Devičnik, naredi devici prostor!“ — in v začudenje vseh se Henrikovo truplo samo od sebe premakne na stran. In še mnogo druzih čudežev se je zgodilo na njenem grobu.

Obrazuje se v cesarski opravi s krono na glavi in razbeljeni plugi zraven nje, večkrat tudi s podobo Bamberške stolne cerkve v roki.

O obrekovanji.

Med vsemi nadlogami, ktere človeški rod tepó, nobena ni huja, kakor je kuga; ona, kjer začne razsajati, nikomur ne prizanaša, ne visocim ne nizkim, ne bogatim ne revnim, ne mladim ne starim; ona pomorí cele družine, izprazni hiše in cela mesta; in tolikanj huji je ta zleg, ker se težko težko kaj zdravila za-nj najde. Kakor pa telesnemu življenju škoduje kužna bolezen, toliko kvare prinese dobremu imenu in dušnemu življenju obrekovanje. Ali navadno tega nikakor ne pomislijo oni, kteri bližnjemu dobro ime z lajnom obrekovanja skrunijo, koliko škode s tem napravljajo in kako hudó se s tem pregrešajo. Slednji namreč obrekovavec se huje pregreši, kakor ropar in tat, ki po ptujem blagu sega; kolikor draža je ukradena reč, tolika veča je škoda, „je pa boljše dobro ime, kakor obilno bogastvo“. (Preg. 22.) Manj tudi rani ubijavec, kakor obrekovavec poleg spričevanja sv. Avguština: „Huje so rane vsekane z jezikom, kakor z mečem; meč teló umori, duše pa ne“. Ali tedaj obrekovanje dušo umori? Nikar, prijatel, nad tem ne dvomi; zastran duše obrekovavca je to gotovo, zastran duše obrekovanega pa pomisli, koliko sovraštva, prepira, krega, maščevanja, stréženja po življenji in celó ubojev iz obrekovanja prihaja! Ali to pelje v nebesa? — Pa majhne bi bile še vse te kvare, ko bi se časi tudi na cele soseske ne stegale. Vzemimo en sam zgled iz sv. pisma. V pervih bukvah Mojz. beremo, da je Bog pticam pod nebom in ribam v morji podelil svoj blagoslov: „In je je blagoslovil“; šesti dan pa, ko je bil vse druge živali vstvaril, jih ni blagoslovil. Kaj vendar so se te živali pregrešile, da niso bile Stvarnikovega blagoslova deležne? To nam razlaga sv. Atanazi Sinajski rekoč: „Živali po zemlji niso sprejele blagoslova, ker je bila med njimi kača, Evina ali marveč sv. cerkve sovražnica“. Obrekovavec! kdo je med vernim ljudstvom bolj strupena kača kakor ti, ki s trojnorogljato ostjó nabadaš Boga, samega sebe in bližnjega; tebe le zadevlje Davidova beseda: „Ostrili so svoje jezike, kakor kače“. Glej! njivam manjka rodovitnosti, ljudem zdravja, mestom pokoja, deržavam blagostanja, — Božji blagoslov od njih beží, zakaj? „kača je med njimi“.

Ali žalibog! saj je zastonj zoper obrekovavce germeti; če tudi na tisoče ljudi dobro imé zgubi, saj noče nihče biti obrekovavec, in slednji ima kaj izgovora; vsaki navadno pravi: jaz nisem obrekoval, nisem nič škodoval. In tako se dan na dan godi, kakor se je zgodilo s kipom Nabuhodonozorjevim (Dan. 2.): celi velikanski kip se zgrudi na tla in se ves razdrobi. Kdo ga je poderl? Droben kamenček z gore. Pa kdo ga je sprožil? Kdo ve! „Utergal se je kamen na gori brez rok“. O mili Bog! Vidimo uno devico vso omadeževano, uno družino vso ogerjeno, unega možaka, redovnika, duhovnega vsega očernjenega; kdo je te zale kipe vse oskrunil? „Kamen brez rok“. Nikdo noče biti kriv, nikdo ni le z mezincem ganil, da se je zgodil ta polóm. Ta pravi: jaz nisem te govorice sprožil; uni: saj je bila ta reč že znana; tretji: slišal sem druge praviti; četerti: saj je bilo res, in nobeno ne obrekovanje itd. O prazni izgovori, ki nikogar ne ubranijo večnega ognja v peklu! Pretehtajmo pa le enega samega nekoliko in sicer najbolj navadnega, namreč: „jaz sem le povedal, kar sem slišal, zatorej se nisem zlegal.“ Ali je tedaj res, kar si zoper bližnjega čast slišal, in potem sam pravil? Povej, ko bi ti Putifarjevo ženo slišal, ali bi zató že verjel, kar je ona zoper Jožefa izbljuvala? Ko bi se s tistima nesramnima starcema od Suzane pomenkval, ali bi jo zato že za prešestnico razglašal? Ker tedaj že kaj tacega, česar

se sam lahko prepričaš z očmi in z ušesmi, utegne tako zlagano biti, kako se boš potlej upal, slednje šepetanje med derhaljo že za resnico prodajati? Daj torej odgovor za tako prederzno opravljanje, s kterim si ptuje ime v svojo in bližnjega dušno škodo tako gerdobno oskrunil. Vsaka narejena škoda se mora poravnati, brez tega nikakor ni pričakovati milosti Božje, ali neznanska teža je za obrekovavca, uropano dobro ime poverniti, zatorej je za-nj nevarnost večnega pogubljenja tudi največa. Obrekovavcu sedi hudič na jeziku, radovoljnemu poslušavcu pa v ušesih, kako je mogoče, da bi taki ljudje milost dosegli pred Bogom, ki je zgolj ljubezen? Zatorej zapomni si: Malo kdaj se človek kesa, da je molčal, narobe pa pogostoma, da je govoril. Pomisli, da od vsake ničemurne besede bo treba odgovor dajati. Zatorej deni zapórico na svoj jezik in ključavnico na svoja usta in uči se molčati. Majhen sicer ud je jezik v človeškem telesu, ali on more nakloniti večno zveličanje in večno pogubljenje.

Molitev.

O Bog! serčno mi je žal, da sem že toliko praznih in slabih besed spregovoril; dodeli mi milost, da bom odsihmal svoj jezik krotil in le takrat govoril, kedar to hoče Tvoja čast, moja dolžnost in blagor bližnjega. Amen.

4. Sušec ali marec.

Sv. Kazimir, kraljevič in spoznovavec.

Glasno in na široko med svetom razdoneva slava tistih ljudí, kteri obdarjeni s posebno dušno krepostjo se iz prahú nizkega rodú povzdignejo do visocih častí in imenitnih služeb v deržavi, ali celó kteri vladarski prestol zasedejo in borno halo s škerlatastim plaščem zamené; ali v resnici veliko veče spoštovanje in občudovanje zaslužijo tiste blage duše, ktere se iz zgolj ljubezni do Boga in da bi njemu zvestejše služile, s svetlega prestola znižajo in pred sv. križem krono in žezlo odložé. In v takov zgled ponižanja samega sebe je postavil Bog sv. Kazimira, ki je prelepa podoba resnično kerščanskega kneškega sinú.

Kazimir III., kralj Poljski, je bil sklenil z Elizabeto avstrijansko zakon, ki je bil od Boga s telesnim sadom prav obilo blagoslovljen. Med trinajstero otroki je bil sv. Kazimir tretji in je zagledal luč sveta 1458. l. 5. oktobra ravno tisti dan, o kterem je bil njegov oče slavno zmago zvojeval nad vitezi nemškega reda. Pobožna in visoko izobražena mati je seme žive vere

sama zgodaj zasejala v mehko dečkovo serce in je je rahljala pridno za sveta čutila iskrene pobožnosti in otroškega strahú Božjega. Odgojevanje kraljevih sinov je bilo izročeno krakovskemu kanoniku Janezu Dluglosu, tudi Longin imenovanemu, mnogo zasluženemu možu, kteri je z nenavadno pobožnostjo združeval tudi visoko učenost in se je iz zgolj ponižnosti večkrat že bil ubranil škofove časti; možú, ki je imel posebni dar, serca gojencev tako si pridobiti, da se noč in dan niso marali od njega ločiti, ampak so z radostno pridnostjo v učilnici bivali ter marljivo svoje naloge izdelávali.

2. Dluglos je od svojega gojenca skerbno odvračeval puhloto ničemurnosti in posvetnosti in ga je sredi med zapeljivo gizdavo dvorsko šopirnostjo obvaroval strupa hlinjenega prilizovanja in puha mehkužnega slastja. Kraljevič s krasnimi zmožnostmi bogato obdarjen, bistroumen in premeten, resnoben in postrežen, skromen in sramožljiv, pokoren in marljiv je kazal že zgodaj, kaj se sme od njega pričakovati. Njegovi bogati dušni darovi so se hitro razvijali, nadviševal je brate ter svetil med njimi v vednosti in nravnosti, zakaj on ni prebiral samo mertvih knjig, ampak je tuhtal tudi serce in življenje blazega, v slednjem oziru verlega učenika. Gnada Božja mu je bila krepka pripomočnica in tako se je zgodilo, da se je Kazimir že v pervem cvetji mladosti, v letih, ko se vse smehljá, šali in igrá, ko je življenje le veselo skakljanje in ferfetanje za pisanimi metulji, odlikoval med verstniki po nekakem nenavadnem resnobnem in zamišljenem vedenji in se penastim ničemurnijam mladostnega rajanja zvesto umikal. Zdi se, kakor bi ga bil Bog že takrat od rodovine in dvora za-se odločil in ko nekako desetino za-se na stran djal, zakaj Kazimir se je skerbno ogibal slednje pretesne dotike z ljudmi, se varoral vsaktere nepristojne besede in vsacega djanja, ktero bi le senčica pregrešnosti utegnila mračiti. Njega je edino veselilo moliti, cerkve obiskovati in pa pridno se učiti. Mnogokrat je rekel svojemu odgojitelju. „Nikjer ne najdem večega veselja, kakor v cerkvi pred altarjem. Če smem tam kolikor me je volja dolgo ostati, ljubše mi je, kakor lov, igra, ples in vse enako kratkočasovanje.“ Zatorej so morali večkrat v cerkev ponj iti, ko je prišla ura obedovanja. O kako neizmeren blagoslov bi bil pač ta nadepolni kraljevi mladeneč po ljudstvu rosíl, ko bi bilo pri Bogu sklenjeno, ga na kteri prestol povzdigniti; in to se je tudi zdelo, toda — le zdelo.

3. Leta namreč 1471 naravnajo z Matijem Korvinom nezadovoljni Ogri poslance do poljskega kralja, in zahtevajo njegovega sina Kazimira za ogerskega kralja. Bil je takrat še le trinajst let star in njega ta izvolitev ogerskih velikašev nikakor ni razveselila. Ker je tedaj še premlad in premalo skušen, zato izročí

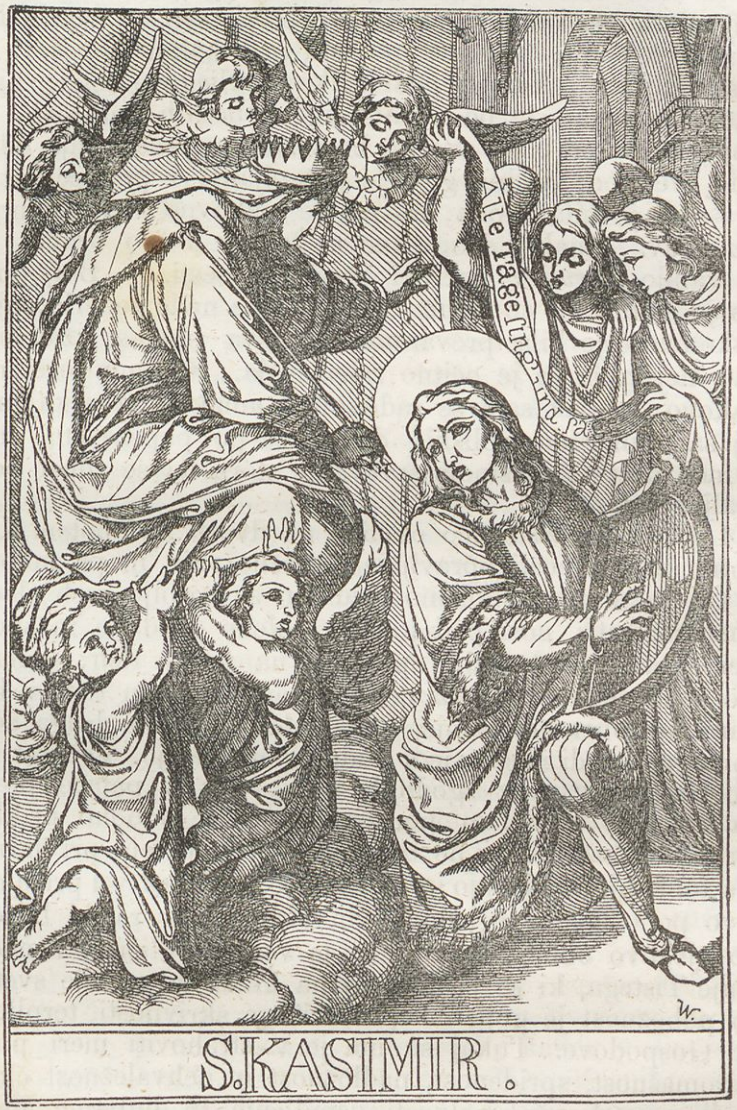

S. KASIMIR.

očetu to imenitno zadevo v resen prevdarek. Očetu pa je ta velečastna ponudba prav po volji, zatorej jo mora prevzeti in 20 tisoč vojakov naj ga tje na Ogersko spremi. Ali pomudnost Kazimirova, kteri se je temu ostremu povelju očetovemu uklonil, in pa počasno popotovanje tje je kralju Matiju (Matijažu) dalo dovolj časa, da je nezadovoljneže z darili in z obljubami pridobil in krepko v bran se postavil. Gre torej Poljcem nasproti; ti trumana od bander ubegajo in Kazimir se mora, da sam sovražnikom ne pride v pest, z ostankom svoje vojske nazaj umakniti. Moral se je, ali storil je to z veseljem in s serčno hvaležnostjo do Boga, zlasti ker je papež Sikst IV. sam potegnil

z Matijem, in ker on nikakor ni hlepel po svetnih častéh in pozemeljskih kronah, posebno po taki ne, kakor je rekel, ki bi bila oškropljena s kervjo podložnikov. Njegove želje, njegove prizadeve so segale le po neminljivih nebeških dobrinah: večno življenje, mir brez boja, veselje brez žalí, napredovanje od svetlobe do svetlobe, vedno globeje potapljanje v presrečnost izvoljenih — to je bila krona, ki mu je mikavno in vabivno migljala z višav. Enako stanovitno se tudi v drugo brani, ko ga zopet vabijo, kraljev ogerski prestol zasesti. — Bolj posvetni oče se je serdil, da so se mu tako sijajne nade poderle; njegova častilakomnost je bila prevarana, njegova oholost užaljena, in njegova nejevolja se je očitno razodevala. Kazimir torej ne gre v Krakovo, ampak sam se radovoljno umakne za nekaj mescev v bolj samotni grad Dobski, dokler se po papeževem prizadevanji med očetom in sinom sprava ne stori, da se zopet poverne na kraljev dvor.

4. Sredi med šumečo okolico na dvoru živi potem Kazimir v tihotni samotarnosti opravljaje pobožne vaje in pa miloserčna dela. On ne mara za nobeno gizdo in se ogiblje vseh sladnosti, vse mehkužnosti; nosi pod kneško obleko grudavo in spokoren pas ter spava zraven rahle postelje na terdih tleh; obhaja od cerkve zapovedane poste z ostro natančnostjo in tudi v bolezni ne mara za nobeno olajšanje, rekoč, da ondi, kjer druga zdravila ne pomagajo, tudi mesne jedí čudežev ne delajo. Večkrat vstane po noči ali pa v prav zgodnjih urah, gre iz palače pred cerkvena vrata in moli tam ponižno klečé in globoko priklonjen, dokler se k službi Božji ne odpró. Bival je potem pri daritvi sv. maše s tolikanjo častitostjo in zbranostjo, da so se vsi pričujoči nad njegovo pobožnostjo zgledovali in vnemali; v rajski bliščobi je žarelo njegovo obličje in zdel se je ves potopljen v zveličansko gledanje Tistega, ki se je daroval na križu za rešenje svetá. Posebno pobožnost je gojil do prevzvišene skrivnosti terpljenja in smerti Gospodove. Tukaj se mu je v strahoviti meri pokazala vsa siromašnost, spridenost, nadložnost in nehvaležnost človeška, pa tudi v neskončni polnosti usmiljenje in ljubezen Večnega; serce mu prekipeva in on pretaka svete solzé ljubezni in hvaležnosti. Ko v svojem premišljevanji spremlja Jezusa po vsej kervavi poti in naposled pod križem stoji, ter sliši njegove mile besede: „Glej tvoja mati!“ — zabuhtí v njem plamen preserčne ljubezni do žalostne Matere; zatorej je vedno v sebi netil iskreno češčenje do presvete Device; molil je vsaki dan prelepi himen (slavno pesem), ki ga je sam bil zložil, namreč: „Omni die dic Mariae laudes mea anima“ itd.; dal si ga je tudi v rakev položiti, kjer so ga še čez sto in dvajset let na njegovih persih našli. Da je pa svojo ljubezen do Kraljice devic še bolj zaterdil, zato je storil obljubo, deviško čistost neomadežano ohraniti in to obljubo

je zvestó spolnoval do konca. Zatorej je čistost duše in telesa varoval ko najdražo iglo, ko neprecenljiv biser življenja, ko najlepši cvet v vencu mladosti; čul je nad svojimi počutki z derhtečo skrbnostjo; sklenil je zvezo z očmi in ušesmi, da niso nič videle, nič slišale, kar je nečistega, zvezo s sercem, da se niso v njem dramile nikdar nobene gibave, ne budile želje, ktere dušno lepoto in čistost kalé. — Neomajljivo je terdil Kazimir vero katoliške cerkve, le njej je pripoznaval ključe do nebeških vrat, in zatorej je visoko spoštoval rimskega papeža ko vidnega poglavarja, ko namestnika Kristusovega na zemlji. Zavoljo tega je goreče želel, sv. katoliško vero bolj in bolj povzdigniti in razširiti. V serce ga je bolelo videti razkolnijo med slovanskimi brati in pogostoma je prevdarjal, kako bi se mogli od nas odločeni bratje izhodnje cerkve, to je, pravoslavni kristijani, zopet zediniti v ljubezni in bratovski slogi. Zaprosil je torej očeta, da je zaukazal, da ne smejo na Poljskem tisti, ki niso s katoliško cerkvijo zedinjeni, ne novih cerkev zidati, ne starih popravljati; nasproti pa ga je nagovarjal, da naj katoličanom vse mogoče varstvo skaže in jim zopet v last izročí cerkve, kterih so se bili razkolniki polotili. On nikakor ni čertil krivovercev, ampak le njihovo zmoto in tej je hotel pot pregraditi, da bi se dalje ne razširjala. — S temi čednostmi je združeval Kazimir tudi ljubezen, krono vseh druzih. V svojem obnašanji je bil prijazen in dobrotljiv proti vsem; nikogar ni odganjal, vsacega rad poslušal; med imenitnimi in velikaši se je vedel s pristojno častitostjo, kakor mu je veleval njegov visoki rod; z nizkimi in prostaki je občeval s pravo bratovsko ljubeznijo; bil je prevdaren in malobeseden; nikdar ni svojega jezika tratil za prazne ničemurne pomenke, pri kterih stradata duh in sercé, ali pa za tiste neslane pogovore, ki se okoli ubornih vsakdanjih kolobarij sučejo; nikdar ni oskrunil svojih ust s kako besedo, ktera bi bila utegnila resnico ali ljubezen žaliti in raniti. Njegovo serčno usmiljenje z bridkostmi in nadlogami bližnjega, njegova ljubezen do revežev in terpinov se je manj kazala v besedah, kakor v djanji; on je bil oskerbnik ubozih, jerob sirot, pomoč zapuščenih; on je bil njihov zagovornik pred sodbo in je je branil zoper stiske mogočnih; kjer njegove lastne moči niso izhajale v zadostno pomoč, ondi je pri očetu vložil za-nje ponižno in zdatno priprošnjo; kjer pa človeška pomoč ni bila mogoča, ondi je za nesrečnike molil k vsegamogočnemu in usmiljenemu Očetu v nebesih. O kako prijetno je bilo videti, ko je kraljevič, še skor deček, uboge zbiral v veži kraljeve palače, enim delil hrano, drugim obleko in denarja, zopet ene tolažil, druge pa z ljubeznjivo pa tudi resno besedo opominjal k poterpežljivosti in posnemanji ubozega križanega Jezusa. Zdel se je o tacih trenutkih bolj angelj ko človek. Nekteri dvorjani, kterim je bila taka kerščanska ponižnost pač ne-

znana prikazen, mu hočejo dopovedati, da se tako poniževanje do revežev ne vjema ž njegovo kraljevo visokostjo, ali on jim zadevno odgovorí: „Gospod pravi, kdor reveža postreže, njega postreže. Knez ne more svoje visokosti bolje pokazati, kakor če Kristusu Gospodu v njegovih ubozih služi. Resnično, jaz ne hrepenim po nobeni veči časti, kakor po tej, da najmanjšemu revežu služim.“ In dvorjanom je bilo vse daljno besedovanje presekano.

5. Kazimir je pogostoma bolehal. Na zadnje ga napade bolezen, zoper ktero tudi najbolj skušeni zdravniki nič ne zmorejo. Sami spoznajo, da z vso svojo umetnostjo nič ne opravijo ter pristavijo, da eno samo bi ga utegnilo še rešiti — kraljevič namreč, ako hoče ozdraveti, naj stopi v zakon. Kazimirova bleda lica spreletí rudečica svete nejevolje in naravnost reče: „Devištvo sem obljubil, in svoje obljube nikdar prelomil ne bom; ako ni nobenega druzega zdravila, hočem raji tisočkrat zdravje in življenje z nimar pustiti, saj že tako serčno hrepením svet zapustiti in pri Kristusu biti.“ In ta njegova želja se kmalo dopolni. Bolezen se spremení v hitro jetiko in poslednja ura mu bije. Še enkrat vzame bridko martro v omahujoče roke, bledih ustnic poljubljej na njo pritisne in — njegova čista duša se loči od kerhljivega telesa. Umerl je v Vilni 4. marca 1484 v 25. letu svoje starosti. Njegovo truplo je bilo položeno pod altar Matere Božje v cerkvi sv. Stanislaja. Ko čez 120 let njegov grob odpró, puhtí iz njega tri dni prijetna vonjava. Sezidali so potem prekrasno marmeljnato kapelo, da so njegove sv. ostanke shranili in papež Leon X. ga je l. 1522 za svetnika razglasil. On je varh in patron Poljskega in Litvanskega in se v skušnjavah zoper čistost, ob kužnih boleznih in pa zoper silo nejevernikov na pomoč kliče. Tudi se zraven sv. Alojzija in Stanislaja postavlja mladosti za zgled čistosti. Izmed mnogo čudežev, ktere je Bog na priprošnjo sv. Kazimira na posameznih osebah storil, omenimo le enega, kterega je bila cela dežela priča. Leta 1518 prihrumi moskovski car nenadoma pred Polock in to mesto obleže. Poljci hité na pomoč ali med njimi in med terdnjavo teče globoka in dereča reka, in dolgo zastonj iščejo kake plitvine, da bi reko prebredli. Tedaj Kazimira na pomoč pokličejo. In glej! nagloma se prikaže pred njimi mladeneč v beli svetli obleki, kteri jim zakliče: „Za menoj!“ Na to spodbode konja, zdirja ž njim v reko in zgine na unkrajnem bregu. Veselo in pogumno jo mahnejo Poljci za njim, in sovražnika slavno premagajo.

Ljubezen in molitev.

Jezus je v svojem poslovivnem govoru do učencev pri zadnji večerji posebno troje priporočal namreč ljubezen do Boga, ljubezen do bližnjega in pa molitev. To troje je najbolj potrebno, je jedro ker-

ščanske popolnosti; to so poslednji opomini umirajočega očeta do svojih otrok, ki so pač pazljivo poslušali, in globoko vtisnili v spomin in v serce. In to je storil sv. Kazimir, kakor nam njegovo življenje na tanko spričuje.

„Ostanite v moji ljubezni.“ (Jan. 15, 9.) „Kdor moje zapovedi ima, in je spolnuje, tisti je, ki me ljubi. Kdor mene ljubi, ljubljen bo od mojega Očeta, in k njemu bova prišla, in pri njem prebivala.“ (Jan. 14, 21. 23.) To je tedaj pervo: ljubezen do Boga. Od Boga smo izšli, k njemu se moramo poverniti, da bomo vekomaj v njem ostali. Izšli smo od njega, ko nas je iz ljubezni vstvaril; k njemu se povernemo, ko se po ljubezni ž njim sklenemo. Kakor je Bog naš začetek in izvir v ljubezni, tako mora biti tudi naš konec v ljubezni. Vse naše misli, želje in djanja morajo biti na-nj obernjene; kakor ljubijoči zmeraj na ljubljenega misli, po njem hrepeni, za-nj živi, za-nj umerje, eden ž njim postane. Ali more pač naša dolžnost do Boga bolj kratko, obsežno, splošno in razumljivo obrisana biti kakor po ljubezni? Svetni modrijani so menili, da nam kaj boljega priporočé, ako za načelo nravnosti postavijo spoštovanje do postave ali pa nam porekó: „Ravnaj po svoji človeški vrednosti.“ Ali kdo bi ne klical z Izraelci v puščavi: „Manhu? Kaj je to?“ Ljubezen razumé vsakteri; tudi otrok dobro vé, kaj se pravi ljubiti. Le pred eno zmoto nas svarí Kristus, da naj namreč ljubezni ne stavimo v sama čutila in lepe besede, ampak v dela. „Kdor moje zapovedi spolnuje, ta je, ki me ljubi.“ Kako tolaživno je to za nas in posebno za tiste, kterim Stvarnik ni podelil tako mehke natore, da bi pri slednjem ginjenji se topili v solzah in gorkih čutilih ljubezni! Ako se torej čutiš suhotnega pri molitvi, merzlega pri poslušanji Božje besede in pri prejemanji sv. zakramentov, brez veselja pri svojih opravilih — ne obupaj, kakor bi ne imel nobene ljubezni do Bogá; le spolnuj zapovedi, le stori, kar ti je ko kristijanu poleg evangeljske postave in poleg tvojega poklica storiti; nič ne opuščaj, nič ne zanemarjaj, stori vse z dobrim namenom darovaje vse Bogu — resnično! — ti ljubiš Boga. Toda, v tej djanski ljubezni moraš stanoviten biti, zakaj Kristus pravi: „Ostanite v moji ljubezni.“ Če tedaj tako ljubiš, djansko ljubiš, stanovitno ljubiš, zares! potem te bo tudi Oče ljubil, s svojim Sinom in s sv. Duhom prišel, in v tvojem sercu prebivališče si pripravil. To je namreč plačilo ljubezni — zedinjenje z ljubljencem.

„Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil.“ (Jan. 13, 34.) Res da! nova zapoved, ako naj bližnjega tako ljubimo, kakor je Kristus nas ljubil. Kako pa nas je Kristus ljubil? On nas je poprej ljubil, ne povračevaje nam, kar bi bil nam dolžan, ampak on nas je prehitel, da bi s svojo ljubeznijo našo pridobil. — On nas je ljubil, ko smo bili njegovi sovražniki, ko torej nismo zaslužili njegove ljubezni, ampak njegovo jezo; ko smo ga žalili, preganjali, vse hudo mu storili, nam je povračeval le z dobrim in nam skazoval milost čez milost. — On nas je ljubil, do konca ljubil, da je celo lastno življenje za nas daroval, največe zasramovanje, najhuje muke preterpel, zadnjo kaplјo kervi za nas prelil in to vse brez lastnega dobička z najčistejo, najnesamopridnišo in najdarovavnišo ljubeznijo. O resnična nova ljubezen, kakoršne svet še nikdar ni videl; zatorej je tudi zapoved nova, da se moramo med seboj ljubiti, kakor je Kristus nas ljubil. Ta ljubezen, ta čisto nova, nenavadna ljubezen bodi znamenje učenstva Jezusovega; zato pravi on: „V tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste ljubezen imeli med seboj.“ (Jan. 13, 35.) Kje tedaj so ti pravi učenci Kristusovi? Edino le v kat. cerkvi. Krivoverci sicer veliko govoré od ljubezni, in hvalijo ljubezen; imajo jo pa vendar le pravi

katoličani. Kje so tisti junaki ljubezni, kteri s popolnoma zatajevanjem samih sebe, brez vse samopridnosti, z nevarnostjo lastnega življenja strežejo, po deželah nejevernikov in po otocih divjakov evangeli oznanujejo, se celó za sužnje prodajajo, da bi druge, ki so bili v nevarnosti vero zatajiti, sužnosti rešili; kje so tisti, kteri so, zapustivši vse časti in posestva in prijetnosti življenja, zadovoljni s pičlo hrano in slabo obleko, brez časnega plačila, brez pozemeljskega upanja, pač pa pričakovaje življenje polno križev in morda tudi mučeniško smert, za blagor bratov se darovali? Tacih junakov se nikdar ni zmanjkalo v katoliški cerkvi, ktera, kakor ima ona sama pravo vero, ima tudi sama pravo ljubezen — ljubezen, ktera se ne kaže tolikanj v besedah, kakor v djanji.

Brez molitve ni nobene čednosti. Kako res tudi bi mogli Boga in bližnjega ljubiti brez posebne gnade od zgorej, ktero le z molitvijo dosežemo: „Vse, karkoli boste Očeta v mojem imenu prosili, bo storil.“ (Jan. 14, 13.) „Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal.“ (Jan. 16, 23). Za nekaj opomni sv. Avguštin, to je, za rečí, ki so v čast Božjo, ki čednost v nas množijo in v zveličanje peljejo; to je nekaj, vse drugo ni nič. Sv. Terezija se je čudila, da nekteri ljudjé v njen samostan pošiljajo, da bi se molilo za časne reči, in rekla je, da v tacih rečéh nikdar ni uslišana. Zapomnimo si torej, kaj nam je Kristus posebno priporočal, in za to nebeškega Očeta serčno prosimo v Jezusovem imenu. Ljubezen do Boga, ljubezen do bližnjega in pa molitev — kdor ima in spolnuje to troje, ta je pravi učenec Kristusov, in kjer je Kristus, tam bo tudi njegov učenec. Žalibog, da svet sicer vse to dobro vé, ali vendar za vse to le malo mara, prav slabo spolnuje. —

Molitev.

O Bog! kteri si v angeljskem mladenču sv. Kazimiru tako gorečo ljubezen do Tebe in do bližnjega vnel, dodeli tudi nam, da bomo z zvestim spolnovanjem Tvojih zapovedi pravo ljubezen Ti tukaj skazovali in se enkrat v njegovi družbi vekomaj s Teboj veselili. Amen.

5. Sušec ali marec.

Sv. Perpetua in Felicita, mučenki.

Malo je mučencev, kteri bi bili v katoliški cerkvi tako slavljeni, kakor Perpetua in Felicita, zakaj kolikor šibkeje, ko ženske in matere, ste bili za boj, toliko bolj slavita in čudopolna je bila njuna zmaga. Prave akte (pravo djanje), kteri mučeniško smert teh svetnic popisujejo, je najdel Holsteni v Kasinskem samostanu v starem rokopisu. Ti akti so precenit spominek kerščanske starodavnosti, zakaj oni so, kar djanja mu-

čencev tiče, najstarši spominek, ki je v latinskem jeziku do nas prišel, in ga je večidel Perpetua sama spisala, namreč do poslednjega svojega boja. Boj pa je, brž ko ne na prošnjo mučenke, kdo drugi popisal. To popisovanje je oziroma oblike in obsežka sila mikavno in ginljivo in je bilo še le ob času sv. Avguština med očitno službo Božjo brano. Ono nam v prav čistem zerkalu kaže, kako pobožni in bogaboječi so bili pervi kristijani, kako terdna njihova vera v Jezusa Kristusa, kako goreča ljubezen njihova do njega; naj torej, kerščanska duša! tudi tvojo vero ta zgled še bolj poterdi, tvojo ljubezen do Jezusa še bolj vname.

Okoli l. 202 se vname pod cesarjem Severom hudo preganjanje kristijanov, ktero je s svojo okrutnostjo seglo tudi v daljno Afriko. Živelo je takrat v mestu Kartageni pet katehumenov (podučevanih v kerščanski veri, da bi sv. kerst prejeli) namreč: Revokat in Felicita, oba služnjega stanú, Saturnin, Sekundul in Vivija Perpetua. Te velí cesarski namestnik zgrabiti in v ječo peljati. Felicita je bila v sedmem mescu noseča, Perpetua pa je dete dojila. Bila je 22 let stara, visocega rodú in bogato omožena. Oče in mati sta še živela; izmed treh bratov je bil najmlajši, Dinokrat, že v sedmem letu za rakom umerl. Njen oče, star, v poganstvo ves zateleban mož, jo je bolj ljubil, kakor vse druge svoje otroke. Njena mati, kakor se zdi, je bila kristijana, kakor tudi eden bratov; eden je bil še le katehumen. Tudi Perpetua in Felicita ste z druzimi tovarši vred še le v ječi sv. kerst prejeli. Satur, berž ko ne Saturninov brat, ki je unih pet mučencev podučeval, se je dal radovoljno ž njimi v ječo zapreti.

Kdor svoje življenje Gospodu daruje, in voljno za Jezusa umerje, gotovo, ta ima veliko ljubezen do njega. Ako pa ženska, ki je ob enem hči, žena in mati, zavoljo Jezusa starše, moža, dojenčka na persih ali celó ne še rojeno dete zapustí in gre v kervavo smert, je to pač največi dar, ki ga more Zveličarju prinesti in ona je bolj ko človek — ona je kakor angelj ljubila. In tako angeljsko ljubezen ste pokazali Perpetua in Felicita. Zatorej je malo mučencev, kteri bi bili v katoliški cerkvi tako slavljeni, kakor te dve mučenki, kterih imeni ste privzeti tudi v mašni kanon.

Priperli so bili te kerščanske junake najprej za nekoliko dni v hišo v mestu, in tam se je pričel hudi boj, kterega Perpetua tako-le popisuje:

2. „Bili smo še v tej hiši pod stražo naših preganjavcev, ko pride moj oče, gnan od preserčne ljubezni do mene, v ječo, da bi z zopetnim siljenjem mojo stanovitnost omajal. Ko me že dolgo pregovarja, rečem mu: „Ali more ta posoda tu na tleh svoje ime spremeniti?“ „Ne more ga,“ mi odgovori. „Ravno tako

ne morem tudi jaz za kako drugo se izrekati kakor sem, namreč kristijana.“ Pri teh besedah plane oče v mé, kakor bi mi hotel oči izpraskati, pa ostalo je pri berluzganji, in ves osramoten potem odide, ker mojega sklepa z vsemi od peklenskega sovražnika vdanimi zvijačami ni mogel premagati. Ker me na to nekaj dni ni več obiskal, zato sem zahvalila Boga in čutila sem se olajšano. Med tem kratkim časom smo prejeli sv. kerst, in sv. Duh mi je z vodo obliti vdihnil, da naj za nič druzega ne prosim, kakor za stanovitno preterpévanje muk. — Nekaj dni potem nas peljejo v strašno temno ječo, ktere me je bilo v začetku res groza, ker taki kraji meni še niso bili znani. O to je bil strašen dan! Neznanska vročina, zraven pa še sirovost stražnih vojakov; posebno pa me je bolelo ločenje od mojega otroka. Dva ljubeznjiva dijakona, Terci in Pomponi, ki sta nas obiskala, sta sprosila za denar, da so nas za nekoliko ur na bolj zložen kraj spustili, da bi se nasopli bolj zdravega zraka. Ko so drugi sami za-se skerbeli, sem jaz podojila otroka, ki so mi ga prinesli in je bil gladú že ves obnemogel. Prosila sem potlej mater, naj oni za dete skerbé ter sem je tolažila, kakor tudi brata; prepekala mi je serce živa bolečina, ko sem nju zavoljo mene tolikanj žalostna videla. Nekaj dni sem terpela najgrenkejo bridkost, dokler mi niso dovolili, otroka pri sebi v ječi obderžati, in od tistihmal se mi je zdela ječa prava palača, ki bi je z nobenim drugim bivališčem ne bila marala zameniti. — Enega dne mi reče brat: „Vem, draga sestra, da pri Bogu veliko premoreš; prosi ga torej, naj ti v prikazni razodene, ali boš v muke obsojena, ali boš izpuščena?“ Ker mi je Bog dan na dan brez števila dobrot skazoval, odgovorim bratu polna zaupanja: „Jutri boš zvedel, kaj se ima zgoditi.“ Začnem torej iskreno moliti in kmalo vidim to-le prikazen. Vidim namreč neznansko visoko zlato lestvo, ki je segla do nebes, pa je bila tako ozka, da je hkrati le en sam mogel po njej lezti. Na obeh straneh so bili vtaknjeni ostri meči, sulice, serpi, noži, da je moral slednji, kteri je nepazljivo in ne oziraje se vedno na kviško po njej šel, ves ranjen biti. Pod lestvo pa je ležal grozovit zmaj, ki je vsacega pogoltniti hotel, kteri se je lestvi bližal. Pervi, ki je po njej šel, je bil Satur, kteri ni bil z nami, ko smo bili v ječo odpeljani, pa se je zavoljo nas radovoljno bil preganjavcem izročil. Ko pride na verh lestve, oberne se nazaj in mi zakliče: „Perpetua! pričakujem te, ali glej, da te zmaj ne vgrizne.“ Odgovorim mu: „V imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa; on mi ne bo nič škodoval.“ In zmaj, kakor bi se me bal, počasi glavo od lestve umakne, jaz pa mu stopim na glavo, kakor na pervo stopnjo. Ko dospem verh lestve, zagledam neizmerno velik vert, sredi njega pa moža belih las, visoke rastí in ko pastir opravljenega, ko je ravno ovce molzel; okoli njega pa je stala

neštevilna truma belo oblečenih ljudi. Pokliče me po imenu ter reče: „Bodi mi pozdravljena, draga hči!“ Potem mi da nekaj ravno namolzenega mleka. Prejmem je sklenjenih rok in ko je povžijem, porekó vsi okoli stoječi: Amen.“ O tem glasu se prebudím in po ustih se mi topi še nekaka prav prijetna sladčica. To prikazen berž povem bratu in spoznali smo iz tega, da nas čaka mučeniška smert.“

3. Čez nekoliko dni se razširi glas, da bodemo tirani na izpraševanje. Hitro priteče oče k meni, tugovanja ves prepaden. „Oh usmili se me, preserčna moja hči! usmili se mojih sivih las. Usmili se svojega očeta, ako sem vreden, oče od tebe imenovan biti! Jaz sem te izgojil do teh cvetočih let, in sem te ljubil pred vsemi tvojimi brati: o ne delaj mi te sramote pred svetom! Spomni se svojih bratov, svoje matere in svojega deteta, ktero brez tebe ne bo živeti moglo! Odnehaj vendar s svojo termoglavostjo, ki nas bo vse pokončala; kdo izmed nas se bo upal med svet pokazati, ako boš ti v smert obsojena?“ Pri teh besedah mi poljubuje roke, pade pred-me na kolena in me ne zove več svojo hčer, ampak svojo zapovednico. O neizrekljivo sem takrat terpela, ko sem pomislila, da moj oče bo edini med vso rodovino, ki se moje muke in smerti veselil ne bo. Da bi ga potolažila, mu rečem: „Zgodilo se bo z menoj, kakor Bog hoče, zakaj naša osoda je zgolj v njegovih rokah.“ Ves žalosten odide. — Drugi dan, ko ravno obedvamo, nas nanagloma pred sodnika ženó. To se hitro po mestu raznese, in v trenutku je bila sobana poslušavcev vsa nagnječena. Stopimo na oder in pri izpraševanji slednji izmed nas veleserčno izpové svojo vero v Jezusa Kristusa. Ko pride na-me versta, berž prihití moj oče z otrokom mojim, me potegne stopnjo niže in me prosi z milim glasom: „Oh usmili se vendar tega svojega deteta!“ Tudi Hilarijan, deželni blagajnik (prokurator), ki je namesto malo poprej umerlega prokonzula sodnji stol zasedel, mi prigovarja, da naj me vendar omeči očetova siva starost in moje nježno dete, in da naj darujem bogovom in cesarju na čast. Odgovorim mu, da nikdar tega ne storim. Hilarijan: „Ali si kristijanka?“ „Sem.“ Tedaj je mojega očeta, ko mi je še dalje hotel prigovarjati, na Hilarijanovo povelje berič s stopnic pahnil in s palico tepel. To me je zabolelo v dno serca, da je moral v svoji nesrečni starosti oče zavoljo mene tepen biti. Zdaj se nam sodba sklene, da naj nas divje zverine raztergajo. Veseli se potem v ječo vernemo. Iz ječe pošljem dijakona Pomponija k očetu po otroka, ali oče ga noče dati. Tedaj Bog storí, da otrok od tistihmal več ne poželi materne hrane in da tudi jaz nobenih težav zavoljo tega ne občutim.“ — Zdi se, da je bil Sekundul že pred izpraševanjem v ječi umerl, ker od njega ni nič več govorjenja. Hilarijan je dal že pred obsodbo Satura, Sa-

turnina in Revokata dolgo bičati, Perpetuo in Felicito pa hudo po licih biti. Sv. Perpetua pa je videla po obsojenji to-le prikazen: „Enega dne, ko vsi skup molimo, nehoté izgovorim ime rajncega brata Dinokrata. To se mi čudno zdi, ker nisem na-nj mislila; zjokam se, ko pomislim, da utegne njegov stan v večnosti žalosten biti, in spoznam, da moram za-nj moliti. To tudi storim in prihodnjo noč se mi zdi, kakor bi videla Dinokrata iti iz temotnega kraja, kjer je bilo še več druzih. Terla ga je pekoča žeja, njegov obraz je bil bled in ves popačen, in videla se je na njem še rana, za ktero je bil umerl, umerl pa je bil za strašnim rakom, da je slednji studa od njega bežal. Bil je tolik prepad med nama, da nisva mogla eden do druzega. Pred njim je stala velika posoda polna vode, ali tako visoka, da se je zastonj trudil iz nje zajeti in žejo si pogasiti. Serčno sem ga milovala. Prebudim se in spoznam, da brat terpí, pa da mu morem terpljenje olajšati. Molim torej za-nj noč in dan, in plakaje prosim Boga, da bi me milostivo uslišal. In tako nadaljujem, dokler nismo bili odpeljani v ječo taborsko; zakaj prihranjeni smo bili za igre, ki so se imele cesarjeviču Getu na čast obhajati. Tisti dan, ko smo v klado djani hudo terpeli, vidim drugo prikazen. Tisti kraj namreč, iz kterega sem poprej videla Dinokrata iti, je bil ves razsvetljen in Dinokrat je bil čedno napravljen; rana na obrazu je bila zaceljena in sama proga se je še zaznala. Rob posode je bil zdaj tako nizek, da mu je le do pol života segel in zraven roba je bila polna čaša vode. Ko si Dinokrat žejo potolaži, odide, da bi se igral, kakor je otrokom navada. Prebudim se in radostno sprevidim, da je brat vse muke rešen.

4. Nekoliko dni potem nam skazuje Pudent, poveljnik naših stražnikov, ko vidi milosti Božje nad nami razodevane, veliko spoštovanje in dovoli bratom, ki so nas prišli obiskat, da bi nas tolažili ali pa da bi sami potolaženi bili, prost k nam pristop. Ko je bil dan očitnih iger že blizo, zopet me oče obišče. Neizrekljive tugote si puli brado, se valja po tleh, kolne svojo starost in bruha iz sebe strahovite besede. Bila je to za-me bolečina, ktera se more le občutiti, nikdar ne dopovedati. Na večer pred igrami sem imela še to-le prikazen: Dijakon Pomponi pride pred ječo in silno poterka na vrata, jaz pa mu urno hitim odpret. Bil je v beli obleki, z neštevilnimi zlatimi mangarani ozaljšani. Reče mi: „Perpetua, pričakujemo te, bali!“ in poprime me za roko ter me pelje po dolgem in prav grudavem potu. Naposled prideva vsa zasopena v gledišče. Ko sredi bojišča stojiva, mi reče: „Nič se ne boj; jaz berž berž nazaj pridem, in se bom s teboj bojeval.“ Pri teh besedah se umakne in me samo pusti. Ker sem vedela, da sem obsojena od divjih zverin raztergana biti, nisem spreumela, zakaj jih tako dolgo v

mé ne spusté. Kmalo pa vidim černega, pošastnega Egipčana z več druzimi, ravno tako gerdimi pomočniki proti meni iti, da bi se z menoj bojeval; ob enem zagledam pa tudi mnogo zalih mladenčev, ki so meni hiteli na pomoč in so me z oljem pomazilili. Čutila sem se v pogumnega junaka spremenjeno. Ne dolgo in prikaže se mož neznanske velikosti, ogernjen z dolgim škerlatastim plaščem, ki ste mu ga na persih sklepali dve zlati sponki in se je ves lesketal v zlatih in srebernih mangaranih. Imel je v roki palico, kakor vodniki iger in pa zeleno vejico, na kteri so visela zlata jabelka. On zaukaže molk ter reče: Ako Egipčan to žensko premaga, prebodel jo bo z mečem; če pa ženska Egipčana premaga, prejela bo to-le vejico. Tedaj se zgrabiva, in Egipčan se dolgo brani, pa naposled ga vendar poderem na tla in mu na glavo stopim. Ljudstvo ploska in moji branitelji pesem zapojó. Na to stopim k unemu možu, kteri mi dá vejico in me poljubi rekoč: „Mir bodi s teboj, ljuba hči!“ Potem se zbudim in spoznam, da se ne bom zoper divje zverine, ampak zoper hudiča bojevala, pa da bom gotovo zmagala.“ — Tukaj neha pripovedanje sv. Perpetue. Tudi Satur je imel prikazen, ki jo je sam popisal. „Zdelo se mi je, kakor bi bili muke že prestali in umerli, kar nas štirje angelji primejo in proti solnčnemu vzhodu nesó, vendar njih roké se nas niso dotaknile. Ko pridemo v više zračne okrajine, in zemlje nič več ne vidimo, zagledamo neizmerno luč in jaz rečem Perpetui: „To je, kar nam je Gospod obljubil.“ Ko nas angelji dalje nesó, pridemo na enkrat na prav velik vert, ki je bil ves zasajen s cveticami in z druzim rožnatim drevjem, visocim kakor ciprese. Na tem vertu so bili štirje drugi, še lepši angelji, ki nas prijazno pozdravijo in angeljem našim spremljevavcem z veselim začudenjem kličejo: „O ti so, ti so!“ Tu nas angelji postavijo na tla in mi gremo po dolgem hodišču. Tukaj se snidemo s Sekundom, Saturninom in Artaksijem, ki so bili v ravno tem preganjanji živi sežgani in pa Kvinta, ki je bil v ječi umerl. Ko je vprašamo, kje so drugi naši znanci mučenci, nam angelji odgovoré: „Le idite najprej noter in poklonite se Gospodu.“ Gremo in pridemo do prostora, čegar zidovje se je vse lesketalo; pri vratih pa zopet štirje angelji stojé, kteri nas pri vhodu v belo tančico oblečejo. Vidimo neizmerno luč in slišimo čuda lepo petje. Sredi sobane, v ktero smo bili peljani, sedí mož belih las in mladega obličja; nog njegovih pa nismo videli. Na obeh straneh sedé po štirje stari možjé, zadej jih je stalo še več. Pristopimo k prestolu; angelji nas nekoliko kviško dvignejo; mi mu poljubimo roke, on pa nam lica, in sivi možje rekó: „Ostanite tukaj!“ In ostali smo in se ž njimi pomenkovali. Potem rekó: „Idite in se igrajte!“ Jaz rečem Perpetui: „Zdaj imaš, česar si želela.“ Ona pa mi odgovorí: „Hvala Bogu! tukaj

imam več veselja, kakor sem je kdaj na zemlji vživala.“ Ko pridemo iz sobane, vidimo na desni plati škofa Optata, na levi pa mašnika Aspazija, oba prav žalostna. Ko nas zagledata, padeta pred nas na kolena in milo prosita: „O storite spravo med nama, vi — ki ste premagali.“ Mi pa rečemo: „Ali nisi ti naš škof, in ti naš mašnik, zakaj pred nami klečita?“ Neutegoma mi pred nju pokleknemo in ju poljubimo. Med tem pridejo angelji, peljejo duhovna na stran in njima rekó: „Odpustita si!“ Mi pa smo videli še veliko svojih bratov in neizrekljivo prijetna dišava nas je okrepčala. Ves vesel se predramim iz teh svojih sanj. — Kaj pa Felicita, ki je bila že v sedmem mescu noseča? Jetniki so močno žalovali, in posebno Felicita sama, da ne bo mogla ž njimi vred palme prejeti, zakaj poleg rimskih zakonov so noseče žene še le po porodu smele v smert peljane biti. Vsi tedaj skupaj goreče prosijo, da bi jej Bog to milost skazal, da bi, še preden se igre pričnó, porodila. Res, komaj nehajo moliti, že Felicito porodne težave napadejo. Ko ona v teh hudih bolečinah ječí, jej jetničarji zasmehovaje rekó: „Kaj? zdaj že stokaš! Kaj še le bo, ko te bodo divje zverine tergale?“ „Kar zdaj terpim,“ odgovori ona, „to sama terpim, tam pa bo nekdo drugi zá-me v meni terpel, ker bom jaz za-nj terpela.“ Hčerko, ktero je porodila, je neka kerščanska žena za svojo lastno vzela. — Stotnik, kteremu je bila izročena straža pri sv. mučencih, je prav ostro ž njimi ravnal in sicer zató, ker so mu bili hudobneži natrobili, da se utegnejo kristijani s čarovnimi pripomočki iz ječe rešiti. Perpetua pa mu nestrahoma reče: „Kako se upaš tako ostro ravnati z jetniki, ki se bodo morali na cesarjevičev dan bojevati? Zakaj nam tergaš še to pičlo okrepčevanje, ki nam je bilo do zdaj dovoljeno? Ali ne bo veča čast zá-te, če čversti na bojišče pridemo?“ Osramoteni stotnik zapové, voljneje z jetniki ravnati in tudi bratom dovoli je obiskovati ter kaj jedil jim donašati. Pudent, ki se je bil med tem spreobernil, jim skrivaj kakor le more postreže. Dan pred sodbo jim poleg navade napravijo obed, in oni jo kolikor mogoče spremené v obed, ljubezni. Z navadno krepostjo govoré ljudstvu, ki se je iz radovednosti v obednico gnjetlo; opominjali so je sodbe Božje in so poveličevali svojo srečo, da smejo za Kristusa terpeti. „Ali vaši neusmiljeni radovednosti ne zadostuje juteršnji dan? Danes se vam na videz smili naša osoda, jutri pa bodete ploskali k naši smerti. Dobro nam zrite zdaj v oči, da nas boste spoznali tisti strašni dan, ko bodo vsi ljudjé sojeni.“ Te besede, govorjene s tisto krepostjo, s tistim notranjim prepričanjem, kakoršno le iz terdne vere izhaja, so pogane osupnile in več izmed njih se jih je spreobernilo.

5. Naposled napoči dan zmage in kerščanske bojnike v gledišče (amfiteater) peljejo. Z rajem v sercu, in veselja žarečega obličja

se ne tresejo strahú, ampak derhté hrepenenja. Perpetua gre poslednja, s svojo sramožljivostjo kroté očí zijavcev, Felicita pa polna radosti, da tudi njo bodo z druzimi vred drobili zverinski zobje. Ko pridejo do vhoda v gledišče, hočejo moške ogerniti z rudečim plaščem, kot opravo duhovnov malika Saturna, ženske pa obleči ko posvečenke boginje Cerere. Pa mučenci se stanovitno branijo te malikovavske navade in ostanejo v svoji obleki. Perpetua prepeva, kakor bi bila Egipčana že premagala; Revokat, Saturnin in Satur pa žugajo ljudstvu s sodbo Božjo. Ko je postavijo pred sodnji stol Hilarijanov, mu zakličejo: „Zdaj ti nas sodiš, pa kmalo bo Bog tebe sodil.“ Derhal, po teh besedah razdražena, kričí, da naj bodo bičani. Mučenci se veselé, da bodo po bičanji Kristusu podobni. Davno že so se med seboj od mučeniške smerti pogovarjali, in je eden tako, drugi pa drugače želel umreti. Tako je na pr. Saturnin Boga prosil, da bi ga več zverin tergalo, da bi bila po raznih bojih slava njegova povikšana. In res v Saturnina in Revokata spusté najpred medveda in potem leoparda. Tudi Satur je želel od leoparda umorjen biti. Ko merjasca va-nj spusté, mu ta nič žalega ne storí, ampak se proti lovcu samemu oberne in mu s čekani trebuh razporje, da kmalo po igrah umerje. Tudi medved noče iz ograje svoje nad Satura, zatorej tega mučenca za drugi boj prihranijo. Zdaj pride versta na Perpetuo in Felicito. Divja krava naj ju pobode. Slečejo ju, z mrežo opletó in ogernejo s ferfrajočo obleko. Ljudstvo prešine groza in milovanje, ko zagleda Perpetuo, tako šibko žensko in Felicito, ki je še le pred tremi dnevi porodila. Krava se najprej zaletí v Perpetuo, jo natakne na roge, in kviško verže, da znak na tla pade. Ali ona naglo vstane ne zavoljo bolečine, ampak da zavoljo sramožljivosti svoje razgaljene ude zagerne, tudi si poravná razkodrane lase, da ni bila žalujoči podobna; potem hití k Feliciti, ktero je bila krava na tla treščeno hudó pomandrala, jej podá roko in jej vstati pomaga. Ta ginljivi prizor tudi sirovo derhal omeči, da ju ne pusti vnovič zverinam nastavljati, ampak da morate preč peljane biti. Pri vratih sprejme Perpetuo katehumen Rustik, ki jej je bil serčno udan. Kakor bi se iz terdega spanja prebudila — bila je namreč vsa zamaknjena — vpraša tu v začudenje vseh, kdaj pač se jej bo z divjo kravo boriti? In ko jej rekó, da se je že, noče verjeti, dokler jej raztergana obleka tega ne spriča. „Kje vendar je bila ta prečudna ženska,“ vpraša sv. Avguštin, „da ni videla, ko se je ljuto živinče va-njo zakadilo in po tacem boru še poprašuje, kdaj se bode začel? Kaj-li je gledala, da ni videla, kar so vsi drugi videli? Kaj jo je preplivalo, da take bolečine občutila ni? Po kteri ljubezni, po kteri pijači je bila tako nebeško omamljena, da jej umerljivega telesa nobena bolečina prepekala ni? Gospod, za kterega je terpela, jo je napojil s tolikanjo polnoto

duhovne radosti.“ — Potem pokliče brata in reče njemu in katehumenu Rustiku: „Stojta terdno v veri in najino terpljenje naj vaju nikar ne straši.“ — Ko so bili Satura z bojišča odpeljali, dobil je priložnost s Pudentom govoriti, kterega je opominjal stanovitnemu biti. „Vidiš“ mu reče, „da se je zgodilo, kakor sem želel in pravil, še nobena zver se me ni dotaknila; veruj torej terdno v Jezusa; glej, zdaj se vernem na bojišče in z enim popadom mi bo leopard kri potočil.“ In res, leopard tako besno va-nj skoči in ga z enim samim vgrizljejem tako rani, da ga vsega kri oblije. Mučenec se tedaj poslednjikrat proti Pudentu oberne s temi besedami: „Z Bogom, prijatel, spomni se moje vere. Moja muka naj te ne oplaši, ampak oserči.“ Prosi ga, naj mu da svoj perstan; pomoči ga v kri svojo in ga da Pudentu nazaj v zastavo, da naj ostane veri zvest. Hočejo ga tje prenesti, kjer so nalašč za to postavljeni rabeljni tiste popolnoma umorili, kterih zverine niso do gladkega pokončale, ali derhal hoče, da naj se sredi gledišča vsi skup umoré. Sv. mučenci razun Saturnina, ki je bil že mertev, veseli pristopijo k Saturu, se poljubijo in ostri meč se nad njimi zasuče. Satura pervega zadene smertni mah, kakor je Perpetua v prikazni videla; ona sama pa pride nerodnemu rabeljnu v roke, kteri jej namesto v gerlo, med rebra meč zabode, da na glas zavpije; ali berž se omožati in treslikavo roko morivca sama proti svojemu vratu vodi. To slavno mučenstvo se je dogodilo poleg najstarejih rimskih mučeniških zapisnikov ali martirologij 7. marca okoli l. 203 v mestu Kartageni, kjer so se še v 5. stoletji v véliki cerkvi njihova trupla hranila. God in praznik teh mučencev je poleg sporočevanja sv. Avguština več ljudi privabil v častito obhajanje njihovega spomina, kakor je bila poprej nečloveška radovednost k njihovi muki poganov nadervila.

Od ozke poti.

Videla je Perpetua pred mučenjem v prikazni lestvo, ki je segla od neba do tal, pa je bila tako ozka, da je le en sam človek hkrati mogel po nji lezti. To je prava in živa podoba besed Jezusovih, zapisanih v evangeliji sv. Mat. (7, 13. 14.) namreč: „Pojdite noter skozi ozka vrata; zakaj široka so vrata in prostorna je pot, ktera pelje v pogubljenje, in veliko jih je, kteri po njej noter hodijo. Kako ozka so vrata in tesna je pot, ktera pelje v življenje, in malo jih je, kteri jo najdejo.“ Ktera tedaj je ta ozka pot? ktera so ta tesna vrata? Tista pot je, po kteri gredé moramo na vsako stopinjo dobro paziti, da se nam noga ne opesne; tista vrata so, med kterimi se je treba pripogibati, skozi nje riniti. To pomeni tisto življenje, v kterem človek svoj um ponižuje pod nepresegljive skrivnosti sv. vere, svoja nagnjenja vklepa v jarem kerščanske postave. Po tej poti se ne hodi zlahkoma in zlagoma; vedno je treba čuti, se zatajevati, se premagovati. Po tej

poti jih prav malo hodi, mnogo jih je, ki je še ne poznajo ne, koliko manj pa jih je, ki je iščejo! Malo jih na njo stopi, še manj jih stanovitno po njej hodi. Nekteri dobro začnó; ali kmalo se sile naveličajo, svojim nagnjenjem čedalje bolj berzde hlapé in tako nevedoma na široko pot in v pogubljenje zaidejo. Blagor torej tistim, ki je nikdar z ozke poti ne ukrenejo, zakaj ona pelje v „življenje“. V kakovo življenje? V pravo življenje, v življenje v najvišem pomenu, v življenje, s kterim primerjevana ni sedajnost nič druzega kakor neprenehoma smert. Premišljevanje tega srečnega, večnega življenja budí gorečnost dobrega kristijana, in jo bolj in bolj povikšuje, da z veseljem hodi in sicer stanovitno hodi po tej ozki ternjevi poti. O kako sladko pač mora biti, ako se človek ob smertni uri more spomniti, da je po ozki poti hodil, po poti, ktero je Kristus s kervavim sledom zaznamoval, po poti, po kteri so se svetniki trudili in po kteri so nebesa dosegli! Minuli so trudi in težave, potihnil je plak in stok in ponehala je vsa bolečina; le veselje nebeško bo na veke in plačilo zvestega hlapca nikdar poteklo ne bo. — Ali, ker je poleg besed Jezusovih tako malo njih, ki po ozki poti hodijo in bo zatorej tudi število zveličanih pičlo, kdo še more potem upati, da bo v nebesa prišel? Se vé, da zamoremo upati, zvesto upati, in ta nauk Kristusov nima nič v sebi, kar bi nam moglo serce podirati; marveč naj ravno težavnost dušnega zveličevanja nas tolikanj bolj spodbada in vnema prizadevnim biti. Kedar se med svetom izprazni sijajna, dobro plačana služba, koliko prošnikov se za njo oglasi! Vsi je upajo, vsi si prizadevajo in vse moči napenjajo, da bi to negotovo srečo dosegli, pa en sam jo dobí. — Napravi se srečkanje ali loterija; čez 200.000 srečk se razdeli; človek gotov denar za nje troši in upa, če tudi je še tako negotovo, da bo izmed toliko tisoč srečkarjev ravno on zadel. Oh, če se za svetne dobrine, za negotova upanja toliko storí, ali naj bi se za nebesa nič ne potrudili, ki so nam gotova, ako se le za nje prizadevamo? Tukaj nam osode ne kuje zgolj naključba, dobra ali slaba terma druzih; ampak kar človek tukaj seje, bo gotovo v večnosti žel. „Resnično, resnično vam povem, kdor vse zapustí in za menoj hodi, bo stotero prejel in večno življenje posedel.“ Besede tedaj Kristusove nas naj nikakor ne plašijo, ampak oserčujejo, da čversto delamo in neupehano tečemo proti postavljenemu koncu, da dobimo obljubljeno stavo, in dosežemo nestrohljivo krono, ktero nam bo dal pravični Sodnik na dan povračevanja. Svet vendar tolikanj ljubi čast in prednost! Ali pa more za človeka biti ktera lepša prilika, poveličati se, kakor če se od velike derhali na široki cesti odloči in gre po ozki poti, ki pelje v življenje? Kaj nam je mar zgled nespametne množice? Saj imamo zgled — prevzvišeni zgled Jezusa Kristusa, kteri nam kliče: „Kdor hodi za menoj, ne hodi po temi, ampak bo imel luč življenja.“ (Jan. 8, 12.)

Molitev.

O Bog! kteri si te sv. mučence s tolikanjo čeznatorno močjó obdaril in preslavno zmago nad svetom dal doseči: dodeli, prosimo Te, tudi nam po njihovem zasluženji toliko kreposti duha, da bomo svoje dušne sovražnike srečno premagali. Po Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Amen.

6. Sušec ali marec.

Sv. Fridolin, opat.

Ko so v petem stoletji po evropejskih kopnih širjavah silni viharji ljudskega preseljevanja bučali, je razmajevali in pretresovali, vživala je poljske in gozdne zelenjadi bogata irska dežela srečno pokojnost in kraljeval je po njej ljubi mir; šibko drevesce kerščanstva se je razraščalo in košatilo s čudapolno hitrostjo; odganjalo je preljubo cvetje in tergal je ž njega blagonosen sad ne samo irski otok, ampak okušala je njegovo sladko tečnost tudi francoska dežela in ljud po nemških okrajinah. Z Irskega je namreč, zvestó spolnovaje oporočno besedo Gospodovo, govorjeno aposteljnom pred vnebohodom, da naj gredó po vesoljnem svetu, izhajalo mnogo blazih, navdušenih oznanovavcev sv. vere, da so zanašali med frankovske in germanske narode blagoslov zveličanskih naukov in med njimi plodili kerščansko oliko. Med pervake in zaslug najbogateje take poslance Božje se šteje sv. Fridolin, zavoljo svojega mnozega in daljnega popotovanja „popotnik“ imenovan. Ali naše znanje o njem se opira le na popis njegovega življenja iz desetega stoletja, ki se sklicuje sicer na veliko stareji vir, pa vendar marsikaj dvomljivega obsega in je zlasti v določbi časa tako omahljiv, da mu tudi Bolandjani (glej predgovor) terdne verjetnosti ne prisodijo in ga po lastnem menjenji „popravijo“.

2. Fridolin je bil plemenite irske rodovine. Kaj bolj natancega v tej zadevi ne vemo; zakaj ti apostoljski možjé, kterim je bila ljubša kerščanska ponižnost, kakor svetna visokorodnost, niso nikdar sami od sebe govorili, in se niso nič oponašali s plemstvom in z dedi; razderli so, kedar so se službi Gospodovi posvetili, vse časne razmere, in iz spomina iztirali vse sorodne vezí; zapustili so očeta in mater, dom in deželo in so se vedli kakor popotniki, ki tukaj na zemlji nimajo nobenega stanovitnega bivališča, in si pravega domovanja, gotovega sedeža iščejo še le v nebeškem kraljestvu. — Od zgodnje mladosti že je bilo njegovo življenje tihotno in je položno teklo med pobožnimi vajami; marljivo je prebiral sveto pismo in se vredno pripravljal za mašnikovo posvečevanje. Po smerti staršev on — bolj prijatel evangeljskega uboštva, kakor časnega bogastva in ker je večkrat premišljeval tiste Zveličarjeve besede, da nikdo ne more njegov učenec biti, razun kdor se vsemu časnemu odpové — razdelí vse svoje obilno premoženje med sorodnike in uboge, med vdove in sirote in potrebne cerkvene služabnike, kakor tudi Bog vsem

vse dá — vsa nebesa in vesoljno zemljo, in le ljubezen do vseh sam sebi prihrani. — Obdarovan s posebnimi zmožnostmi prične on svoje delovanje ko pridigar in učenik, hodi od sela do sela, od mesta do mesta, seje povsod seme vere in ljubezni, in njegove besede, tekoče iz čistega in plamenečega serca, obrodé v poslušavcih sad lepih čednosti in vredne pokore. Ljudstvo iskrenega delavca v vinogradu Gospodovem visoko spoštuje in mu mnogo časti skazuje; ali ponižnega moža žalost obhaja, ko sprevidi, da vspešno rast njegovega sajenja svet le njemu prilastuje in ne Tistemu, od kterega edinega prihaja solnčni svit in rahli dež in rosa nebeškega blagoslova. Zatorej sklene poleg svojega serčnega nagona iti tje po širocem svetu, da bi — nepoznan — druzim, deloma še poganskim ljudstvom sv. vero oznanoval. Kolikorkrat namreč je molil: „Pridi k nam tvoje kraljestvo“, se je spomnil ljudstev unkraj morja, ki so še v neznabožnih teminah in po mertvaških sencah tavala; in le presladko je sam okušal nebeški mir, kterega gospod svojim daje, da bi ga tudi vsem druzim iz serca ne privošil.

3. Tedaj se z Božjo močjo okrepčan dvigne in čez morje v Galijo prepelje. Popotovaje po tej deželi od vasi do vasi in oznanovaje povsod besedo Božjo pride naposled do Piktavija (Poitiers-Poatjè) k grobu cerkvenega učenika sv. Hilarija in se ondi naseli l. 507 ali pa nekoliko pozneje, zakaj tisto leto je bil frankovski kralj Klodovik I. španjskim Gotom to mesto vzel. Tukaj po predmestjih besedo Božjo oznanuje in je s svojim čistim in pobožnim življenjem vsem meščanom v tako spodbuden zgled, da ga menihi samostana sv. Hilarija za opata izvolijo. Fridolin prevzame to težavno službo z vso ponižnostjo, izvoli si sv. Hilarija za svojega posebnega varha in pomočnika in si prizadevlje samostanu kolikor mogoče zopet na kviško pomagati, zakaj samostan in cerkev sta bila od ljudskega preseljevanja sem (409) v razvalinah in celó ostanki sv. škofa so bili pod grobljo zakopani. Oberne se torej v tej zadevi tudi do škofa in popotva z njim na kraljev dvor, da bi kaj pomoči in podpore tam dosegla. Kralj Klodovik ju prav prijazno sprejme in gostoljubno postreže. Enkrat med obedom, pravi legenda, pade kralju dragocena čaša iz rok, da se na drobne kosce razbije. Fridolin pobere kosce, je stakne, moli nad njimi in razdrobljeno čašo kralju popolnoma sceljeno izroči. Nad tem čudom se vsi pričujoči zavzemó in veliko poganov se spreoberne. Kralj tedaj čudodelnega opata stran njegovih samostanskih zadev voljno posluša, mu obljubi zdatno podporo in očetovsko varstvo, veli stavbe le krepko se poprijeti in potem gosta z bogatimi darili poslovi. Ko se Fridolin v Piktavi verne, se zidanja urno loti, kosti sv. Hilarija iz groblje dvigne in sploh v svojem krogu s sveto gorečnostjo dela; ali preden on stavbo doverši in samostan dobro vrédi, mu v

sanjah prikazen sv. Hilarija naročí, da naj Piktavi in zahodnje Francosko zapusti, in se proti Alemaniji (proti nemškemu) napoti na „od Rena valov oplivan otok“. Fridolin tedaj izroči izveršenje začetega dela dvema stričnikoma, ki sta bila z Irskega za njim prišla, in preden poprime za romarsko palico, obišče še hudo bolnega škofa, goreče za njegov blagor moli in škofu se poprešnje zdravje kmalo poverne. Ob svojem popotovanji se pomudi nekoliko časa tu in tam in povsod zapušča spominke svoje marljive delavnosti. Prišedši do reke Mozele postavi tam samostan sv. Hilarija, Helera po imenu (zdaj farna vas Eler). Odtod se podá v Brodnico (Strassburg) in tudi tukaj cerkvico sv. Hilariju na čast sezida. Potem prehaja Burgundijo, obiskuje od sv. Romana in njegovih učencev vstanovljene samostane po Jurskem gorovji in gre naposled po dolgem polkrogu v Kur v Gravbintnu, da ondašnjega zavoljo svetosti daleč slovečega škofa obišče. Tudi tukaj med svojim bivanjem oskerbí, da se cerkvica sv. Hilarija dvigne iz tal. Ali Fridolinu je najbolj mar, kje da bi bil v Renu kteri brezljuden otok; vedno preiskuje in poprašuje, pa nič pravega ne more o tem pozvedeti. Zatorej se oberne proti Konštanciji, pelje se doli po Renu in najde naposled, po čemur je tolikanj hrepenel: otok Sekingen, na kterega so iz okolice prebivavci živino na pašo gonili.

4. Na tem otoku tedaj, po dopolnjenih željah, hoče prah s čevljev otresti in konec svojega življenja pričakovati; ali ljudjé po okolici začnó kuhati sum proti ptujemu možu, ki je brez dela semtertje pohajkoval in vse prav pazno razgledoval; mislili so, da je nevaren ogledúh, ki njihove čede zalezva; prihrumé torej nad-nj, in otepenega zapodé. Fridolin opaše zopet svoja ledja in jo odrine nazaj na Francosko, dobi od kralja Ditriha, sina Klodovikovega, podarilno pismo za ta otok in se spremljan od kraljeve straže z več učenci in delavci na poprešnje mesto verne. Sedaj se prične prav marno delovanje: kamenje se je lomilo, les sekal, in vse zidivo za cerkev in samostan je bilo ročno pripravljeno; delo se je urno pospeševalo, nobena roka se ni križem deržala, nobena ura ni bila delopustna. Ali prebivavci južnega renskega brega, s kterega se je razun o povodnji skoraj po suhem lahko na otok prišlo, so delavcem vedno sovražno nagajali; zatorej so se pogodili, da naj splošen zbor prijatlov in sovražnikov teh naseljencev to reč razsodi. Fridolin pa, ker mnogoštevilnim nasprotnikom preveč ne zaupa, med tem po noči s svojimi jez v vodi naredi, potopí namreč nekoliko prav košatih jelk zgorej nad otokom v Ren tam, kjer se v siloviti derečini kriví in tako njegov otok odpelje po uni suhi ali plitvi strugi. Na odločeni dan se zbere ljudstvo na bregu in stermi nad tem s prav domačim pripomočkom storjenim spremenjenjem kakor nad čudno nerazumljivo prikaznijo in menihov dalje ne nadlegva.

5. Leta minejo, samostan — bil je za ženske in zraven njega je bil tudi za moške kmalo eden prizidan — je bil doveršen in divja puščava se je spremenila v lepo cvetočo okrajino. Na skerbno obdelovanem vertu se je drevje šibílo krasnega sadja, pisanih dišečih jabelk in hrušek; sladkosnedne dečke iz bližave le preveč mika, da bi je pokusili in prihuljeno splezajo na eno drevo; ali komaj se nekoliko ž njim posladkajo, že je strah in groza spreletí — častitljivi opat sam pride tje. Z milo resnobo, ki se pa kmalo spreverže v prijazno smehljanje, reče preplašenim dečkom: „Revčki! pač ste menda prav lačni; kaj ne, sadje je okusno, sadite domá taka drevesa in še v poznih dnevih se boste njihovega sadja razveseljevali; zdaj pa beržkone doli, da kdo drugi ne pride in vas ne kaznuje, zakaj dobro si zapomnite, kaj pravi sedma zapoved: „Ne kradi“. S tako ljubeznjivostjo si pridobí Fridolin vseh serca po dolgem in širocem. Sklenil je dnove svojega popotovanja v visoki starosti 6. marca o kraljevanji Teodoberta, ki je vladal od l. 533—548; leto pa se nikakor ne more določiti. Nekteri pisatelji pa Fridolinovo življenje in smert še za sto let pozneje stavijo.

Neki pozneji pristavek k temu popisu Fridolinovo delanje še dalje razteguje. Prišel je namreč na svojem misijonskem potu tudi v divjo, z visocimi hribi obdane kraje današnjega kantona Glara na Švicarskem; oznanja z velicim vspehom ondašnjim poganom sv. evangeli in kakor drugod, je bila tudi tukaj cerkev zidana na čast sv. Hilariju. (Po tem svetniku neki je vsa okrajina po okrajšani izreki bila zvana Glar). Plemenitaš Urz po imenu podarí neko veliko planinsko dolino Fridolinu in samostanu Sekingenskemu v last; ko pa po njegovi smerti prepir vstane zavoljo te podaritve, Fridolin Urza samega iz groba pokliče in ko živo pričo pred sodbo pripelje. Tako pripoveduje legenda. — Resnica je, da so bili Glarci od starodavnih časov sem do konca štirnajstega stoletja „svobodni podložniki hiše Božje“ in da je ženski samostan sekingenski vso deželsko oblast nad Glarom imel. Tudi ima ta kanton v svojem gerbu še zdaj podobo sv. Fridolina.

Obrazuje se ko opat, mertvega iz groba dvigajoč ali pa s hrodjem v roki.

Svetniki — naši varhi in priprošniki (patroni).

V življenji sv. Fridolina beremo, da si je bil sv. Hilarija za posebnega patrona izvolil in je mnogo cerkev njemu na čast sezidal. Kaj se ti, kristijan, iz tega učiš? Svetniki prosijo za nas. Že pamet sama nam to pové. Oni so dokončali svoj tek in so dosegli večno veselje. Oni stojé pred prestolom Božjim in vekomaj vživajo njegovo gledanje. O kakova sreča! Zdaj še le prav spoznajo, kakošna dobrina da so nebesa, ker je

imajo; sedaj še le prav spoznajo, kako neizmerna zguba da je, nebesa zgubiti; zdaj tudi še le prav spoznajo v luči Božji, kako nevarno da je pozemeljsko življenje, in kako lahko da se večno zveličanje opesne. Ali naj tedaj njihova ljubezen do nas, ki v nebesih ne neha, ampak tam še le popolna postane, pri Bogu, ki je neskončna ljubezen, ali naj ne bo skerbna za nas, in naj ne hrepení serčno, da bi bili tudi mi enkrat njihove sreče deležni? ali naj ne prosijo goreče Boga za naš blagor, dušni in telesni; zakaj človek ima časne in duhovne potrebe, in oboje so tako tesno spletene, kakor duša in telo. In naj Bog te molitve ne usliši, molitve svojih izvoljenih ljubljencev? Ali naj jim na njihove prošnje ne podeli tudi močí, nam na pomoč hiteti v naših potrebah, nas varovati v raznih potrebah, nas voditi po potu zveličanja? Gotovo da. To tudi sv. pismo poterjuje. Mojzes in Samuel prosita tudi po smerti za Izraelce, Jeremija prerok, Ananija veliki duhoven molita za judovsko ljudstvo. Bog sam hoče take priporočnike in priprošnike; tudi pravične na zemlji usliši, če za grešnika prosijo, kakor Abraham za Abimeleha, Job za svoje prijatle; gotovo je tedaj, da tudi svetnike v nebesih ko priprošnike milostivo usliši. To nas uči tudi vera sv. cerkve. Ob slednjem času so kristijani svetnike na pomoč klicali in neštevilnokrat so bili tudi uslišani. Kje je ljudstvo, kje stoletje, da ne bi bilo varstva in pomoči presvete Device deležno? Neslišano je, pravi sv. Bernard, da bi bil kdo zaupljivo v priprošnjo Marijino klical, in bi uslišan ne bil. Koliko gnad je zadobila sv. Terezija po priprošnji sv. Jožefa! In koliko tacih patronov pozná kerščanski svet, in hvaležno obhaja njihove praznike, ker so zoper kužne bolezni, zoper silo ognja, zoper uime in viharje, zoper sovražne napade, zoper vsakovrstne zlege varstvo in pomoč od teh svetnikov dosegli! Ali se nisem morda že sam nad seboj tega prepričal? Oh, pa morda nisem še dokaj maral priprošnji svetnikov se priporočevati! Kteri pa so moji posebni patroni? Ali je pač poznam? Saj menda tudi jaz potrebujem priprošnikov; zakaj moja molitev, ali je Bogu prijetna? O koliko tudi jaz potrebujem pomočnikov in varhov, ker sem tako reven in slab! Bratje tam gori, — oni nas ljubijo in nam migajo, da naj pridemo za njimi; oni neprenehoma prosijo pred Božjim prestolom in nam pomagajo v hudem boji; oni so naši mogočni patroni, ki našo slabost podpirajo, zatorej hočem zmeraj zaupljivo klicati: Svetniki Božji! prosite za mé! — Pa oni so tudi naši prelepi zgledi, ki nam svetijo, zatorej je tudi častímo; oni so tega vredni; njihovo češčenje je lepo in za nas koristno; najkoristneje pa je — njihovo posnemanje. O koliko se moremo od njih naučiti! Oni so bili slabotni ljudjé, kakor mi, morali so se bojevati, terpeti, več ko mi; vendar so junaško premagali, ker so z gnado Božjo, ktere se tudi nam ne manjka, zvesto delali. Oh, če so mogli ti in uni, zakaj tudi mi ne? O zatorej se ozrimo večkrat na svetnike, berimo njihovo življenje, izvolimo si izmed svetnikov tega ali unega za poseben zgled, ki ga hočemo posnemati; da! izvolimo si slednji mesec enega svetnika, čegar praznik se tisti mesec obhaja, kterega potem vsaki dan s kratko molitvico častimo, na kterega večkrat mislimo, in ga posebno v eni čednosti posnemajmo.

O kakó krasne zglede imamo nad njimi dušne gorečnosti, molitve, nedolžnosti, spokornosti! Hodímo — zakaj pot, po kteri so oni hodili, pelje v večno življenje; ozka je sicer in grudava pot, po kteri jih le malo hodi; ali kaj? ko se po nobeni drugi nikdar nikoli v nebesa ne pride! Zatorej hočemo verno in neprenehoma klicati: Svetniki in svetnice Božje, zlasti vi, naši izvoljeni varhi in patroni! prosite za nas! Amen.

7. Sušec ali marec.

Sv. Tomaž Akvinski, cerkven učenik.

Ko bi ljudje marljivost, s ktero pospešujejo izolikovanje duha, razodevali tudi pri poblaževanji sercá, koliko boljši, koliko bolj srečen bi bil svet! Ohola, merzla vednost je spodrinila ponižno vernost in gorko ljubezen, ž njima vred pa tudi voljno pokorščino in nravno poštenost. Kaj li pomagajo najglobeji pretuhti, najbolj natančne preiskave, najbistreja razjasnila v duševnem krogu; pred Bogom ne velja bistra glava, ampak njemu je ljubo le čisto serce; on ne bo sodil poleg učenosti, ampak le poleg ljubezni in djanja. Táko tožno in overžno govorjenje se večkrat sliši iz ust pobožnih kristijanov, kteri pač dobro mislijo, pa nápak razumejo. Verovati namreč s priprostim sercem je dobro, ali vero z vednostjo zalivati in okrepčevati, je boljše. Sredi raja je stalo drevo življenja, pa zraven njega tudi drevo spoznanja; res, Bog hoče naše verno ljubijoče serce, ali pa bo zató zametal premišljujočega duhá, ki ga je sam po svoji podobi vstvaril? Vednost čednosti ne nasprotuje; svetloba v duhu dela življenje lepó, gorkota v sercu dela življenje bogato; tega nam je zgovorna priča izverstni učenik in svetnik, kterega praznik danes obhajamo; kajti on se šteje med najsvetleje zvezde, ktere koli so se v kat. cerkvi s svojo učenostjo in svetostjo lesketale. Tomaž, rojen v gradu Rokaseki v Kalabriji proti koncu l. 1226, je bil sin Landulfa, grofa Akvinskega, gospoda Loreškega in Belkásterskega, ki je bil v rodu s kraljevo sicilijansko, aragonsko in francosko rodovino in z druzimi kneškimi hišami po Evropi; njegova mati Teodora je bila hči grofa Teaškega. Še preden je mati čutila peti ta sad v svojem telesu, pride k njej puščavnik z gore Rokaseške in jej reče: „Veseli se, zakaj ti si blagoslovljena, in boš sina rodila, kterega boš Tomaža imenovala; ti boš sicer z možem vred želela, da bi bil on menih na gori Kasinski, in bi sčasoma dosegel opatovo čast in njene bogate dohodke; ali on bo dominikanski redovnik in s svojo učenostjo in svetostjo bo slovel takó, da mu o njegovem času verstnika ne bo“. In res, kmalo pokaže dete, da bo kaj nenavadnega iz njega. Enkrat namreč gre mati z več gospémi v kopel in veli otroka za seboj prinesti. V kopeli zapazi dojkinja majhen listek v njegovi roki, pa ne vé, kako in odkod da ga je dobil. Hoče mu ga vzeti, ali otrok jame plakati in listek terdno v roki derží. Ko mu domá vendar roko razklenejo, vidijo na listeku zapisano: „Ave Marija“! — v dokaz, da bo Tomaž

velik ljubljenec Marije, Matere večne modrosti. Že v detinskih letih je razodeval s svojim nedolžnim, pohlevnim, prijaznim in razumnim vedenjem, da je Bog v njegovo dušo obilo gnade vlil in da ga je za velike rečí odločil. Nad njim se niso videle nikdar tiste napake, ki so navadni odrastki otročjih let. Komej je bil nadepolni deček peto leto dosegel, izročé ga starši menihom Kasinskim, da bi od njih pervi poduk v vednostih in v kerščanski veri prejel. Učeniki so se zavzemali nad njegovim hitrim napredovanjem, ker neki še nikdar niso imeli učenca tako blazega serca in z dušnimi zmožnostmi tolikanj obdarovanega. Že čez šest let do tako visoke stopnje izobraženosti dospè, da učeniki staršem svetujejo, ga na visoke šole v Neapolj poslati. Preden pa naj zopet dom zapustí, želi ga oče še nekoliko mescev pri materi v Loretu prideržati. Vsa rodovina je Tomaža tukaj občudovala zavoljo njegovih izverstnih lastnosti, ktere so se tako krasno razcvetale. Tihoten, ukaželjen in pobožen je razdelil ves svoj čas med molitev, učenje in druge koristne vaje; njega tudi najbolj šumeče in sijajne druščine niso zanimivale, ostal je združen z Bogom kakor na gori Kasinski; govoril je le malo in nikdar nič nepotrebnega. Njegovo največe veselje je bilo za uboge skerbeti, jim pomagati in kolikor mogoče nadloge olajševati; njegovi znajdljivi ljubezni nikdar ni zmanjkalo pripomočkov za podpiranje nesrečnikov in starši so mu s tihim dopadenjem vse take prošnje spolnovali. Večkrat si je sam hrane pritergal, da je druzim lakoto potolažil in oče, ko to zvé, mu dovoli, kolikor hoče miloščine deliti. Enkrat ga oče na tacem potu sreča in mu velí pokazati, kaj da nese. Tomaž razgerne plašč, in glej — krasna cvetica pade izpod njega na tla. — Mati, ki je sinka preserčno ljubila, svetuje, da naj bi se domá nadalje izolikoval, bojé se, da bi za njegovo nedolžnost druščina toliko malopridnih mladenčev, ki so na visoke šole skùp vreli, nevarna ne bila. Ali grof zaverže tako odgojevanje mené, da je izobraževanje o mnozem številu učencev zavoljo vzajemnega poskuševanja bolj vspešno in hasnovito, in zatorej Tomaža v Neapolj pošlje, kjer je bil cesar Friderik II. l. 1224 vseučilišče ustanovil. Tomaž kmalo spozna, da je čednost v Neapolji zavoljo nerodnosti in razuzdanosti učencev veliko nevarnostim izpostavljena in je serčno zdihoval po mili Kasinski tihotnosti. Ali ker mu ni bilo mogoče, verniti se v ljubo samoto, zato si je prizadeval s čuječnostjo, s skerbnim ogibanjem slabih tovaršij, z zvestim berzdanjem počutkov, z neprenehano in gorečo molitvijo in s pridno delavnostjo sredi med pregrešnim samopašjem slednjega kužnega opuha se ubraniti. Ko so njegovi součenci rajali za posvetnimi veselicami, pečal se je on le s pobožnimi vajami in pa z marljivim učenjem; in tako je dan na dan rastel v čednosti in v učenosti. Kakor v Loretu je bil tudi v Neapolji oče ubozih, in

njegovo miloserčno djanje je bilo tolikanj zaslužno, ker je bil edini Bog njegova priča. Čez šest let je bil šole slavno doveršil, zraven pa tudi nedolžnost in pobožnost, ki jo je bil seboj z gore Kasinske prinesel, sredi med splošno spridenostjo brez pokvare ohranil.

2. Od duha Božjega navdan je bil v začetku 13. stoletja sv. Dominik svoj red ustanovil in je svoje duhovne sinove razposlal, da so nevednim zveličanske nauke oznanovali in je tergali iz krempljev krivih prerokov, zlasti Albigencev in Valdinjanov. Dominikani so se takrat zavoljo svojega svetega življenja svetili kakor žarne zvezde v cerkvi Božji. Z enim teh redovnikov je imel Tomaž večkrat pobožne pogovore in bolj ko kedaj se

je v njegovem sercu budilo hrepenenje po sreči tistih let, ki je je v rajskem miru in veselji preživel na gori Kasinski. Njegova želja, vsega Bogu posvetiti se, zašvigne v žareč plamen in zazorí v terdni sklep, stopiti v dominikanski red. In menda ravno splošna nravna spridenost, ki je okoli njega razsajala in pa žalostna zdivjanost, ki so jo večne vojske med cesarjem in papežem po Laškem zaredile, ga je nagnila, se popolnoma svetu odpovedati in v samostanski celici prave sreče iskati. Tomaž tedaj, sedemnajst let star, l. 1243 v začudenje vseh ponižno dominikansko obleko na-se vzame. Komaj mati, ki je s hčerama v Rokaseki prebivala. pozvé, kaj je Tomaž storil, že urno v Neapolj hití; eni pravijo, da bi sina kakorkoli že med svet nazaj zvabila, eni pa, da bi ga v njegovem sklepu poterdila. Kakor že bodi — dominikani so se pervega bali in da bi Tomaža hudih bojev rešili, pošljejo ga v Rim v samostan sv. Sabine. Tudi tje gre mati za njim, pa tudi tam ga ne vidi, ker dominikani so ga bili urno še z nekoliko brati poslali v Pariz. Ali do tega mesta ni mogel priti. Dva njegova brata Landulf in Rajnald sta služila v vojski cesarja Friderika na Toskanskem. Njima tedaj sporočí nejevoljna Teodora, da naj Tomaža na potu prestrežeta in ga v Rokaseko nazaj pritirata, kar tudi tolikanj rajši storita, ker se je posebno njima gnjusila meniška hala nad tako plemenitim mladenčem: „Kaj? grof Akvinski naj beraški kruh jé in naj kakor zaničljiv sužnik hodi z obrito glavó? Nikdar ne!“ — Hočeta redovniško obleko z njega stergati, ali on jo varuje ko svetinjo. V njej se prikaže tudi pred mater, ktera se serčno razveseli videti zopet ljubljenega sina, ali kmalo ga jame s prošnjami, s solzami in opomini nagibati, da bi si vendar kak drugi stan izvolil. Tomaža sicer gine materina bolečina, toda pové jej s spoštljivo sicer pa terdno besedo, da je vse na tanko prevdaril, da njegov poklic gotovo prihaja od Boga in da je sklenil, le njega poslušati. Ko vidi grofinja svoje poslednje upanje zginjati, veli ga do povernitve sinov v samotno sobo pripreti in le njegovima sestrama dovoli, da ga smete obiskovati in ž njim govoriti. Ali one, ki ste poleg materinega naročila brata s presladkim nagovarjanjem skušale od njegovega sklepa odverniti, se naposled vse pretresnjeni od njegovih navdušenih besed o čednostih in o goljufiji svetá, samé tudi njegovih misel navzamete. In to spreobernjenje sester, ktere je gnada zdaj z veliko terdnejimi sponami, kakor pa s kervnimi vezmí na-nj naklenila, je mnogo pripomoglo, da mu je bilo ostro jetništvo olajšano, ker sestre ste stopili v skrivno zvezo z dominikani, vsled ktere je bil Tomaž zmeraj dovolj s knjigami preskerbljen, da je brez prenehe svoje učenje mogel nadaljevati. Zraven sv. pisma je posebno rad prebiral Aristotela in pa spise Petra Lombarda (sv. pismo je menda vse iz glave znal). — Med tem se brata z vojske

verneta, ali Tomaža še zmeraj tako neomajljivega najdeta, kakor poprej. To ju tako raztogotí, da Tomaža v grajski stolp pripreta, mu meniško obleko na drobne kosce raztergata in še sicer okrutno ž njim ravnata. Tomaž vse poterpežljivo prenaša. Krepost duhá kljubuje slednjemu nasilju iu raztergana obleka ostane Tomažu za častno znamenje zmage. Ko brata z vsem nič ne opravita, poprimeta za gerdoben pripomoček, ki ga je njima le duh peklenskih temin mogel na misel dati. Pošljeta namreč v Neapolj po prezalo nečistnico, ki je zavoljo svoje zvite zapeljivnosti široko na glasu bila; ona naj ga v zanjke vjame, da kar prošnja in žuganje ne premore, naj stori moč mesne spohote. Njo tedaj k njemu pripeljeta; njeni pogledi so zgolj pušice ljubezni, njeno smehljanje je čarovito, njena beseda sladka omilija; njena slastno lahkotna oprava, njeni bohotno kipeči udje — vse je dihtelo omamno vonjavo in topečo spohotnost. Tomažu pretrese njen pogled mozeg in kosti; serdito jej velí spotoma se pobrati; ko se pa kakor sramotno osupnjena obotavlja, zgrabi Tomaž goreče poleno, in nesramnico ž njim iz sobe prepodí. Potem zarisa z oglom križ na steno, pade pred njim na kolena in iskreno moli, dokler ga vsega obnemoglega po prekipevanji raznih čutil — strahú, veselja in zahvale za srečno zmago — pokojno spanje ne objame. Tedaj se mu prikažeta dva angelja, ki mu ledje s srebernim pasom opašeta in ga zagotovita, da odsihmal bo njegova čistost neoskrunljiva; pri teh besedah mu ledje tako stisneta, da na glas zavpije in se prebudí. Mladeneč, devica! pokaži tudi ti zoper skušnjavo naglo in krepko upornost, in tudi tebe bo angelj opominjal in varoval, da ti gerda pregreha mesene slasti limbarskega pasa nedolžnosti ne oddergne. — Tomaž je od te dogodbe molčal do smerti, in še le takrat jo je na čast Božjo in drugim v poduk spovedniku razodel. — Od tistihmal ni imel nobene skušnjave več, in nikdar več ni občutil kacega mesenega gibanja. — Skoraj dve leti je moral Tomaž ko jetnik v Rokaseki preživeti. Naposled se papež Inocenci IV. in cesar Friderik, ko pozvesta od njegovega jetništva in gerdega ravnanja ž njim, potegneta za njegovo oproščenje pri materi in pri bratih, v kterih se je vendar tudi jelo nekoliko bolj človeško čutilo dramiti. Mati celó se je kazala voljno, skrivaj pred brati Tomažu k begu pripomoči. Dominikani v Neapolji to pozvedeti, pošljejo nekoliko bratov preoblečenih pred grad Rokaseški. Ob zgovorjeni uri čakajo pod stolpom, sprejmó Tomaža, kterega sestre doli spusté v košu, v kterem so mu bile bukve donašane, in ga veseli peljejo v Neapolj, kjer nemudoma slovesne obljube storí. Dan, o kterem se je takó Gospodu popolnoma v dar prinesel, mu je veljal za najlepšega vsega življenja in obhajal ga je z vajami preiskrene ljubezni in najserčneje zahvale do svojega Zveličarja. Boj je bil zdaj dokončan in To-

maž nič več ne nadlegovan, h čemur je posebno to pripomoglo, ker je bil njegova brata ravno o tem času dal cesar zapreti zavoljo neke silovitosti zoper dominikanski red. Da je bila komaj potolažena materina britkost se zopet obudila, in serd bratov se na novo vnel; da so torej glasne tožbe zoper Tomaža in njegov red pred sv. prestolom zavzdignili; da je papež Tomaža pred-se poklical, ga poskušal, pa spoznal, stermeč nad njegovimi visocimi darovi, da je res za redovniško življenje poklican — vse to, čeravno od mnogo pisateljev pripovedovano, ni verjetno, ker Viljem Toški, ki je Tomaža poznal, njegovo življenje popisal, in posebno marljivo pospeševal njegovo kanonizacijo, to je, slovesno razglašenje za svetnika, od vsega tega nič ne vé, in poleg njegovih sporočil se je tudi Teodora skozi in skozi vedla ko razumna in vse hvale vredna ženska, ki se pri oviranji Tomaževega sklepa v ničemur ni krive storila.

3. Po storjenih obljubah ga pošljejo k glavnemu zboru v Rim, kteri sklene, blazega in nadepolnega mladenča najbolj glasovitemu učeniku tega reda, Albertu vélikemu, kteri je bil takrat ravnatelj ukov v Kolinu, v nadaljno izobraževanje izročiti. Ko po končanem zboru general dominikanov (glavar) Janez Tevtonski, v Pariz popotva, izvoli si Tomaža za tovarša (l. 1245). V Kolinu Tomaž v vednostih neznansko napredva; ker pa vé s čudovito priprostostjo in ponižnostjo zakrivati svoje znanosti, ki je je deloma s pazljivim poslušanjem učenika si nabral, deloma pa mu je je Bog sam vlil, ker se je vedel tako boječe in je tako malo brihtnosti in razumnosti razodeval, je sedel tako molčeč in se ni poleg šege tistega časa z učenikom prepiral, zató so ga njegovi bolj besedni in živahni součenci poleg tedanje robate navade le „mutastega sicilijanskega vola“ imenovali. Prava bistra glava namreč je skromna, se potopí globoko v to, česar se uči, ne more pljuskajočih in vedno rastóčih misli in vzorov berž redno zverstiti, ne berž primernih izrazov za-nje skovati, in po njej šumí kakor kipeče vrenje, dokler ne pride čas čiščenja in jasne zavednosti. Tako je bilo tudi pri sv. Tomažu. Albert namreč, ki je bil že davno spoznal njegovo bistroumnost, napravi, da bi ga prebrihtal iz njegove vidézne dremotnosti, očitno disputacijo (učeno prepiranje), ktere se je moral tudi Tomaž vdeležiti, in tukaj je Tomaž tako jasno in jedernato odgovarjal, da so vsi pričujoči stermeli. Tega je Albert tudi pričakoval in zatorej prerokovaje reče: „Vi ga imenujete nemega vola; ali on bo v svoji učenosti tako mukal, da se bo po vsem svetu slišalo.“ Od tistihmal ga spremlja splošno spoštovanje in občudovanje; ali zavoljo tega se njegova ponižnost, pohlevnost, zbranost in tihotnost nič ne spremení; prejemane hvale ne prilastuje sam sebi, ampak jo poklanja Bogu, od kterega pride vsak dober in popolen dar. — Še tisto leto je bil Albert v Pariz poslan, da bi

dohtarstvo prejel in pa modroslovje učil. Tudi Tomaž gre ž njim, da bi pod njegovim vodstvom svoj uk doveršil, kar se je zgodilo leta 1248. Čeravno med vsemi učenci pervak, vendar ostane on poprešnji ponižni in pokorni Tomaž. Tako ga enkrat v obednici, ko bere, nadzornik zaničljivo graja, da je neko besedo napak izgovoril, in mu veli, drugače jo brati. Tomaž, čeravno jo je bil prav izgovoril, neutegoma zapoved vikšega spolni. Po jedi mu opomnijo bratje, da bi tega ne bil imel storiti, ker je prav bral. Tomaž pa jim zaverne: „Pač je malo mar, ali se ktera beseda tako ali tako izgovorí, za meniha pa se spodobi, da je pri vsaki priložnosti pokoren in ponižen.“ Enak zgled ponižne pokorščine je dal tudi pri neki drugi priložnosti, ko je njegovo imé že po vsem kerščanskem svetu slovelo. Hodi namreč po mostovžu ves v premišljevanje potopljen, kar tuj dominikan, ki ga ni poznal, k njemu stopi in mu precej osorno reče, da naj ga po nekem opravku spremi; zakaj prijor mu je zapovedal, pervega brata, ki ga dobí, seboj vzeti. Neutegoma gre Tomaž ž njim, čeravno zavoljo bolne nogé le s težo tujca dohaja. Med potjo pa ga vendar očitaje nekdo opomni, kdo da ga spremlja in ves osramoten pade pred svetnika na kolena, ter ga odpuščanja prosi. Tomaž pa mu reče: „Jaz nimam kaj odpuščati, ker se nobena napaka ni zgodila, zakaj pokorščina je perva dolžnost tistega, ki meniško obleko nosi.“ V Parizu sklene tudi prav serčno prijateljstvo s frančiškanom sv. Bonaventurom, ki mu je bil v učenosti in pobožnosti tolikanj podoben. Enega dne ga pride Tomaž obiskat, in ga dobí pri popisovanji življenja sv. Frančiška. Tedaj reče: „Odidimo in ne motimo svetnika pri delu za svetnika.“ Leta 1248 je bil od glavnega zbora Albert zopet v Kolin poslan za učenika in Tomaž mu za pomočnika pridružen. Že po pervih razlagah doseže Tomaž, čeravno še le dve in dvajset let star, slavitost svojega učenika. Bile so namreč izverstne po globoki zasegi in kratkem izrazu, po jasnosti, natančnosti, čudoviti doslednosti in gladkem vezanji. — Ko se je čas približal, da bi bil prejel zakrament mašnikovega posvečenja, podvojil je svoje čuvanje in druge bogoljubne vaje. Ginljivo je bilo videti, ko je on daritev sv. maše opravljal. Njegovo obličje se je svetilo v nebeškem žaru in z vročimi solzami. Po zavživanji Telesa in Kervi Gospodove se je še bolj razvnel plamen v njem in ves se je zdel potopljen v neskončno morje ljubezni Jezusove. Počeščevanje presv. rešnjega Telesa mu je bila že od zgodnje mladosti serčna radost. Po več ur po dnevi pa tudi obilen del noči je prebil klečé na pragu svetišča, kjer je z najglobejo ponižnostjo Zveličarja molil in se o premišljevanji te prevzvišene skrivnosti ves topil v čutilih preiskrene ljubezni. S tacim ljubezni plamenečim sercem in razsvetljenim duhom je sestavil dnevnice za praznik presv. rešnjega Telesa. Tisto

dobo namreč je bil vpeljan ta praznik, in zatorej papež Urban IV. našemu svetniku naročí, da naj zloži molitve za pri sv. maši in pa brevirno opravilo za ta dan, kar Tomaž z veseljem stori. Tudi sv. Bonaventura je enako delo skladal, ali ko Tomaževo sestavo prebere, urno domú v celico hití in brez milosti lastni spis v ogenj verže. Pa ne samo s stolic po učilnicah, tudi z lec po cerkvah je besedo zveličansko oznanoval, in če je bil velik ko učenik, bil je še veči ko pridigar; povsod so se njegove besede sprejemale ko besede z nebes poslanega angelja, in po njegovih pridigah se jih je vselej mnogo spreobernilo. Kolin, Pariz, Rim in druga mesta po Laškem so bile posebne priče njegove gorečnosti. Judje sami so časi posnemali zgled kristijanov, ker jih ni manj svit njegovih čednosti prevzemal, kakor je je jasnota njegovih dokazov prepričevala. — Serčno sočutje z blagrom domače rodovine je budilo v njem živo hrepenenje videti je hoditi po potih kerščanske pravice. Neutrudljivo torej skerbí za njihovo spreobernjenje in pripelje je naposled do spolnovanja visocih čednosti. Njegova starša sestra se posvetí Bogu v samostan M. B. v Kapiri in tam ko opatinja umerje. Teodora. mlajša sestra, se omoži z grofom Marziškim in po prav pobožnem življenji tudi sveto umerje. Mati napake poprejšnje posvetne milije popravlja z vsemi mogočnimi dobrimi deli in svoj tek na zemlji srečno dokonča. Tudi brata skleneta ko prava kristijana svoje življenje. Zadostovala sta namreč Božji pravici s poterpežljivostjo, s ktero sta prenašala preganjanje Friderika II., ki se je bil nad njima zmaščeval ter njuno mesto Akvin popolnoma razdjal, ker sta bila službo njegovo zapustila.

4. L. 1251 je bil Tomaž zopet v Pariz nazaj poslan sprejet akademijske časti. In že pervo preskušnjo je tako izverstno obstal, da mu je bilo naročeno, bogoslovske uke razlagati na vseučilišču. Tomaž se čuti preslabega za tako imenitno opravilo in je le prevzame, ker mu je bilo zapovedano. Pa prosil je solznih oči Boga za milostivo podporo. Pripoveduje se, da se mu je o tej priložnosti nek mertev redovnik prikazal ter mu rekel: „Glej, tvoja molitev je uslišana; prevzemi učeništvo; Gospod je s teboj“. In Viljem Toški zraven dobro opomni, „da je bil Tomaž tako od Boga razsvetljen — da se ne more od njega ukreniti brez nevarnosti oskruniti čistoto ali vere ali nravov“. Njegova glasovita, obsežna in visoka učenost je brez števila poslušavcev tje privabila. Iz tega časa imamo mnogo manjših spisov njegovih, med njimi tudi spis v obrambo beraških redov. Nek Viljem Šentamúrski (de s. Amore) je bil napisal knjižico z naslovom: „od nevarnosti sedanjih časov“, v kteri je hotel dokazati, da menihi sploh nimajo nobene pravice pridigovati in učiti; kajti to opravilo je škofov in pa od njih postavljenih duhovnov: beraški menihi pa še na svetu biti nimajo pravice, ker

je vsaki človek za delo vstvarjen, tedaj dolžen delati, in beračenje je nenravno. Papež Tomažu naroči, da naj overže te zblode, kar tudi prav jedernato stori. — 23. okt. 1257 je bil graduiran ali imenovan za dohtarja s sv. Bonaventurom; ali te časti noče sprejeti, dokler mu vikši naravnost ne zapovedó. Bil je takrat 31 let star. Učeniki na Pariškem vseučilišču so ga tako spoštovali, da, ko se med njimi prepir vname o nekaj nebistvenem v zakramentu presv. r. Telesa, se pogodé, Tomaževe razsodbe se poprijeti. Po ponižni molitvi do Boga za razsvetljenje obravnava postavljeno vprašanje v prekrasnem spisu od sv. zakramenta, kteri edini že nam dovolj spričuje pisateljevo previsoko učenost, in se šteje med najboljše, karkoli se je kedaj o tem pisalo. Doveršeni spis položi na altar in goreče prosi Križanega, da bi mu razodel, ali je pač ktera zmota v njem. Tedaj se mu zdi, kakor bi videl Jezusa samega, in bi slišal glas: „Tomaž, dobro si o meni pisal“! Enako se je prigodilo tudi v Osvietu. — To je bila navada svetnikova, da nikdar nobenega dela ni brez molitve začel. On sam pravi: „Jaz sem v molitvi pri nogah križanega Jezusa več modrosti našel, kakor pa po knjigah“; in njegov svet je: „Od dveh reči naj ima človek znanje, od lepote nebeške in pa strahote pekla; perva naj ga mika, druga naj ga straši“. — Pa učeni niso bili edini, ki so čislali redke zasluge Tomaževe. Sv. Ludovik, kralj francoski, je imel veliko veliko zaupanje do njegove sprevidnosti in ga je v najbolj imenitnih deržavnih zadevah popraševal za svèt. Večkrat ga je tudi povabil na obed, ali te časti se je Tomaž kolikor mogoče malo deležnega storil. Enkrat se Tomaž pri mizi ves zamisli. Tuhtal je namreč, kako bi overgel zmote Bulgarov ali novih Manihejcev, ki so ena leta sem po Laškem rogovilili. Ves v to tuhtanje potopljen kar na glas vsklikne: „O kaj krepak dokaz zoper Manihejce“! Zraven sedeči prijor ga opomni, da naj ne pozabi, kje da je. Tomaž predramljen prosi kralja odpuščanja, ali kralj nikakor ne nejevoljen nad tem, berž velí svojemu tajniku ta dokaz zapisati, da ga iz spomina ne zgubi, sploh svetnika vsega umertvičenega čisto nič niso zanimivale obedne veselice. Tolikanj je bil zaterl svoje počutke, da mu jed in njena naprava prav nič ni bila mar in da velikrat ni vedel, ko je od mize vstal, kaj je zavžil. — Papež Urban IV. hoče tako svetlo luč cerkve zraven sebe imeti in zatorej ga l. 1261 k sebi v Rim pokliče. Sv. Oče ponuja Tomažu najviše cerkvene časti, tudi za kardinala ga hoče povzdigniti; ali on se vse imenitnosti zvesto brani in si izprosi to edino milost, da sme ko priprost redovnik živeti in umreti. On je bil izmed tistih redkih ljudi, kteri spreumejo, da le modrost in čednost človeka resnično srečnega stori; zatorej se je po pravici bal, da bi ga vnanja čast ne ovirala v prizadevanji za temi dobrinami. Vse, kar je mogel papež od

njega doseči, je bilo to, da mu je obljubil vedno na njegovi strani biti. Spremljal ga je po vseh njegovih potih in povsod je ko učenik in pridigar dobrega neznansko veliko storil. Čudopolna zlasti je bila moč njegove besede, kedar je od Jezusovega bridkega terpljenja na križu in njegove neskončne ljubezni v presv. r. Telesu govoril. Enkrat na véliki petek je popisoval nehvaležnost ljudí do Jezusa s tako pretresnimi besedami, da se vsem poslušavcem solze uderó in ga njihovo zdihovanje in ihtenje večkrat primora v govoru prenehati. Po pridigi, ki jo je imel prihodnjo vel. nedeljo od poveličanja Jezusovega in pa od sreče tistih, ki ž njim po gnadi Božji vstanejo, ga čaka pri cerkvenih durih ženska, že več let kervomočna. Ko svetnik iz cerkve pride, dotakne se roba njegove obleke in nanagloma ozdraví. Še veče čudo pa stori Tomaž s spreobernjenjem dveh rabinov, ki sta veljala med Judi za pravi svetilki modrosti. Snide se namreč po naključbi ž njima na pristavi kardinala Riharda, se spusti ž njima v pogovor ter ju prepriča z najterdnejimi dokazi, da je Jezus resnično v starem zakonu obljubljeni Mesija. Obljubijo si, drugi dan pogovor nadaljevati. Tomaž prečuje noč pred altarjem ter milo prosi Gospoda za spreobernjenje teh mož in njegova molitev je bila uslišana. Rabina namreč res prideta drugo jutro, toda ne, da bi se s Tomažem dalje prepirala, ampak da kerščansko vero sprejmeta, kar po njunem zgledu še mnogo druzih Judov storí.

Po smerti Urbana IV. je izvoljen Klemen IV.; on Tomaža še bolj časti in ljubi ko prednik njegov in ga hoče naravnost l. 1265 za nadškofa v Neapolji postaviti. Ali Tomaž je te častí tako žalosten, da se papežu samemu smili, in rešen je bil. Tedaj Tomaž, čez dvajset let dika in slava bogoslovskega učeništva v Kolinu, Parizu in po mnogo laških akademijah, prosi svoje vikše, da bi smel to velevito breme odložiti in vsa svoja naslednja leta le pisateljskemu delovanju posvetiti, kar mu je tudi dovoljeno. Med l. 1265. ostane v Rimu, kjer začne krono plesti vseh svojih učenih del, z naslovom: Summa theologiae ali obsega vsega bogoslovja. Navdala ga je namreč ta velikanska misel, vso raznoverstno tvarino in vse znajdke svojega dosihmalnega preiskovanja v eno celoto stopiti, v eno modroslovsko — bogoslovsko snovo povezati. Med večletnim trudopolnim spisovanjem te preučene knjige pa so ga mnogi pozivi še na razne kraje popeljali. L. 1266 gre v zgornjo Italijo v Milan počastit ostankov sv. Petra iz Verone, potem po povelji vikših v Bononijo, kjer so se zopet kakor povsod nebrojne trume zbirale okoli slavnega učenika in pridigarja. Potem se poda l. 1269 v Pariz in naposled, l. 1272, je poslan po prošnji ondašnjega vseučilišča v Neapolj, kjer se puščavnikovo prerokovanje do konca dopolni; zakaj njegov prihod tje se je s pravim slavjem obhajal. Meščani in de-

želani so se poskušali v spodobnem počeščevanji, posebno pa mu je kralj sam, Karol Anžúski, s kraljevo postrežnostjo preskerboval vse pripomočke, potrebne za njegove učene izdelave; ali ura delopusta mu je že bila na zemlji; neznanskih dušnih trudov in naporov so mu natorne moči vse opešale in njegovo telo ni bilo več pripravno bivališče in orodje tako orjaškemu duhu; proti koncu l. 1270 ga jamejo večkrat slabosti obhajati, zlasti ga je vil hud kerč v želodcu. On prenaša te pekoče muke z angeljsko poterpežljivostjo in hvali Gospoda, ker mu pošlje terpljenje, ki ga njemu podobnega dela. Tukaj se je pripetila tista čudopolna dogodba, ki jo več verjetnih pisateljev sporočuje. Enega dne, ko s plamenečo pobožnostjo pred podobo Križanega moli, zamakne se in visoko dvigne od tal. Dominik iz Kazerte, ki ravno zraven pride, se ne zavzame nad njegovim zamaknjenjem, vedóč, da mu je navadno, ostermí pa o čudnem glasu, ki ga sliši s križa: „Tomaž! dobro si pisal od mene; kakovo plačilo hočeš za to?“ In svetnik odgovori: „Nobenega druzega ne, ko tebe, o Gospod!“ — 6. decembra 1273 je bil doveršil 90. vprašanje tretjega dela „Obsege“, in od tistihmal ni nobene čerke več zapisal. Tomaž čuti, da se bliža čas njegove razveze, zatorej vzame slovo od vsega učenja in pisanja, da bi edino le za prehod v večnost se pripravljal. — In —

5. smert se kmalo oglasi. Papež Gregor X. skliče vesoljen cerkven zbor v Lijon, da bi se gerška razkolnija zaterla in sveti deželi na pomoč prihitelo; in Tomažu v posebnem pismu naroči, pripraviti se, da bo razkolnike v zboru resnice katoliške vere prepričal in je v naročje matere cerkve nazaj pripeljal. Šlo je za čast Božjo, šlo za blagor cerkve — tu Tomaž ne more zaostati. Čeravno ves bolehen se vendar poleg povelja podá na daljno pot, spremljan od oč. Rajnalda iz Piperna, kteri naj bi skerbel za telesne svetnikove potrebe, ker ta je, ves potopljen v dušne reči, velikrat na jed, pijačo in spanje čisto pozabil. Ne daleč od Neapolja, obišče sorodnjo, serčno ljubljeno grofinjo Frančiško Čekansko v gradu Mogenškem, ali ondi tako hudó zboli, da se za njegovo življenje začnó bati. Zamaknjenja prihajajo bolj pogostoma, in časi tako dolgo terpé, da je celó Rajnalda zeló jelo skerbeti, ki ga je že vendar večkrat v tacem stanu videl. Tomaž je na tanko vedel, kaj se bo zgodilo. Enkrat po dolzem zamaknjenji vsklikne: „Slišal sem skrivne besede, s kterimi primerjeno je vse, kar sem dosihmal učil in pisal, le prazen nič. Zdaj vem, da ne bom samo pisati, ampak tudi živeti nehal.“ Zatorej tudi, ko le nekoliko okreva, ta grad zapustí, rekoč, da se ne spodobi, da bi redovnik v svetni hiši umerl. Vendar pa se ne verne v bližnji Neapolj, ampak gre nadalje po potu proti Lijonu. Bal se je namreč, da bi z vernitvijo pokorščine ne prelomil. Tako dospè v cistercijansko opatijo Fosarnovo na neapo-

litanski meji, kjer se ga pa merzlica zopet tako hudo loti, da mora ostati. Pri vhodu v samostan izgovori v predčutji bližnje smerti besede psalmove: „Tukaj je za vselej kraj mojega počivanja.“ Menihi Fosarnovski ga sprejmó in časté ko svetnika; peljejo ga v opatovo stanovanje in se skušajo v njegovi postrežbi takó, da celó derva v gozdu za Tomaževo kuho in sobno kurjavo sami sekajo in znašajo. On pa vse spodbuja s svojo poterpežljivostjo in s svojim živim hrepenenjem po združenji z Bogom. Vedno so ga slišali ponavljati besede sv. Avguština: „Ne bom ne poprej začel resnično živeti, o moj Bog! dokler ne bom od Tebe in od Tvoje ljubezni ves napolnjen. Sedaj pa sem sam sebi za nadlogo, ker nisem še dovolj poln Tvoje ljubezni.“ Ko ga redovniki prosijo, da bi jim, ako mu bolezen le količkaj dopusti, visoko pesem razložil, kakor je tudi sv. Bernard storil pri enaki priložnosti, reče jim z vso ponižnostjo: „Dajte mi duha sv. Bernarda in rad bom dopolnil vaše želje.“ Po zopet- in zopetni prošnji vendar prične narekovati tolmačenje visoke pesmi, ali pride le do 6. pogl. ker ga telesna bolečina čedalje bolj obhaja. Zdaj se priporoči molitvi redovnikov in je prosi, ga z Bogom samega pustiti. Le o. Rajnald je smel v sobi ostati, in pri njem zdaj opravi véliko spoved z najserčnejim kesanjem. Velicega greha sicer ni bil nobenega storil, ali njemu je tudi najmanjša napaka ko huda pregreha zoper čednost veljala. Ko mu opat, spremljan od redovnikov sv. Popotnico prinese, da se na tla s pepelom potrošena položiti in preden presveto hostijo iz mašnikovih rok prejme, z ginljivo pobožnostjo reče: „Terdno verujem, da je Jezus Kristus pravi Bog in pravi človek skupaj, Sin večnega Očeta in Dev. Marije je v tem presv. zakramentu rešnjega Telesa resnično pričujoč. In to, kar s sercem verujem, tudi z ustmi poterjujem. Molim Te, o moj Bog in Zveličar! Prejmem Te, ceno mojega odrešenja in Popotnico mojega romanja, Tebe, iz ljubezni do kterega sem se učil, delal in pridigoval. Upam, da nisem nič govoril, kar bi bilo zoper Tvojo Božjo besedo; ako se je pa iz nevednosti to zgodilo, prekličem očitno in uklonim vse spise svoje sodbi sv. rimske cerkve.“ Hoče tudi, da mu zakrament poslednjega olja podelé, dokler je še pri popolni zavednosti, in na tanko odgovarja na vse molitve, ktere se poleg cerkvenih obredov med tem sv. djanjem opravljajo. Umiraje se zahvali menihom za ljubeznjivo postrežbo, jim da še nekoliko zveličanskih naukov, in s smehljajočim obličjem sklene za ta svet očí kmalo po polnoči 7. marca 1274 v 49. letu svojega življenja.

Obrazuje se ko dominikan s knjigo in peresom v roki, sv. Duh ko golob pri njegovem ušesu.

Dva izreka sv. Tomaža.

1. Enkrat ga vprašajo, kako se more med toliko nevarnostmi sveta brez greha živeti? Sv. Tomaž odgovori: Če se človek vedno spominja odgovora, ki ga bo moral enkrat pred Bogom dajati.“ Resnično! Tedaj, ako te je zares volja greha se varovati, kar je za zveličanje naravnost potrebno, bodi ti svetovano: spomni se večkrat tega odgovora. Prava vera te uči, da boš moral enkrat Bogú svojemu Gospodu natančen odgovor dajati od vseh svojih misli, želj, besed in djanj, od vse zamude dobrega. „Vedi, da te bo Gospod Bog zavoljo vsega tega pred sodbo poklical.“ „Slehern izmed nas bo za-se odgovor dajal Bogu.“ (Rim. 14, 12). Dobro si zapomni: „sleherni izmed nas.“ In sicer: „za-se.“ Nikogar ne moreš namesto sebe pred sodbo poslati. „Gospod Bogu“ — vsegavednemu, vsegamogočnemu, najvišemu nepotolažljivemu, neskončno pravičnemu sodniku. „Ti pri njem,“ pravi sv. Bernard, „ne boš mogel nič tajiti, se ne izgovarjati, ne bežati, na nobenega višega sodnika se ne sklicevati, nobenega odpuščenja ne dobiti, in nikjer zavetja ne iskati.“ Obrajt pa bo grozno natančen in oster celó stran vsake ničemurne besede, kakor nam Kristus — sodnik tedaj sam — resno zaterdi. Ako pri tem obrajtu ne obstojiš, gotova ti je sodba nesrečne večnosti. Spomni se torej večkrat teh resnic, zlasti kedar te skušnjava obhaja ali si v priložnosti grešiti. Vprašaj se sam s pobožnim Jobom: „Kaj hočem storiti, ko bo Gospod vstal, da me bo sodil; in ko me bo vprašal, kaj mu hočem odgovoriti?“ (Job 31, 14). Vprašaj se sam: „Ali si upam od tega, kar hočem zdaj storiti ali opustiti, enkrat pri Bogu odgovor dajati?“ „Mi moramo,“ pravi sv. Krizostom, „svoje življenje tako naravnati, kakor da bi bili spotoma stran vseh svojih misli, besedí in djanj sojeni.“ Ako se po tem nauku ravnaš, gotovo boš med vsemi nevarnostmi svetá brez greha živel.

2. Enacega zapomina vreden je drugi izrek sv. Tomaža. Ko ga nekdo vpraša, kako more človek gotovo zveličan biti, mu odgovori: „Če le resnično hoče.“ In takó je: Kdor resnično hoče zveličan biti, bo gotovo zveličan. „Da boš zveličan,“ pravi že sv. Krizostom, „je edino to potrebno, da hočeš zveličan biti, pa ne samó da želiš, ampak, da resnično hočeš.“ Res je, da vsi ljudje, tudi največi grešniki, bi radi zveličani bili, ali kaj! ko večidel nimajo resnične volje. Kdor se hoče resnično v kaki reči izuriti, ktere vednosti se naučiti, mora tudi za to potrebnih pripomočkov se poprijemati. Kdor torej hoče zveličan biti, mora za zveličanje potrebne pripomočke rabiti. Ako tedaj za zveličanje potrebnih, od Kristusa podeljenih pripomočkov ne maraš pridno in stanovitno v roke poprijemati, lažeš, če praviš, da hočeš zveličan biti. Poprašaj tedaj sam sebe, ali si imel dozdaj resnično voljo zveličan biti, ali ne? Če ne — prizadevaj si saj vprihodnje resnično voljo imeti in potem se ti vrata nebeškega raja gotovo zaklenila ne bodo.

Molitev.

O Bog! kteri svojo cerkev po čudopolni učenosti svojega svetega spoznovavca Tomaža poveličuješ in po njegovem svetem djanji rodovitno delaš; podeli nam, da bomo njegove nauke spreumeli in njegovo djanje posnemali, po Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Amen.

8. Sušec ali marec.

Sv. Janez od Boga.

Življenje in morje! se vé da je to že prestara podoba, tudi je nočemo z novega obrisovati, ampak le popisati raznotero vožnjo možá, kteri je — zdaj veslaje po položno zibanih, zdaj metan po viharno šumečih valovih skozi vihre in pljuske, čez skale in plitvine dospel naposled do bregovja mirú. — Janez Ciudad je bil rojen l. 1495 v Montemajoru na Portugalskem od revnih sicer, pa prav pobožnih in poštenih staršev, ki so ga od zgodnjega detinstva izrejevali v strahu Gospodovem in mu posebno do Matere Božje gorečo ljubezen v mlado serce zasajevali. Bil je osem ali devet let star, ko potujoč duhoven iz Španskega v očetovi hiši ostane in neznanske reči pripoveduje od svojega popotvanja in od čudovitih lepotij v Madridu; živa domišljija dečkova se tako razvname, da ga nepremagljiva želja poprime iti po svetu, in da skrivej s tem duhovnom dom zapustí. Ali od njega v Oropezi v Kastiliji gerdo zapuščen mora si v svoji bridki nadlogi v pravo srečo šteti, da ga veliki ovčar necega plemenitaša za pastirja v službo vzame. Janez se skaže tako pridnega in pripravnega, tako pametnega, razumnega in verlega, da si pridobi popolno zaupanje svojega gospodarja, kteri ga povikša za nadzornika ene ovčarije. Tako v tihotnem kmečkem življenji priraste v čverstega mladenča; vikši njegov ga hoče z eno svojih hčer zaročiti in ga tako za zmeraj na svojo hišo nakleniti; ali iz ljubezni do čistosti, ktero je hotel Devici Mariji na čast vedno ohraniti, se ni maral v tako zvezo spuščati; verh tega se v njem zopet jame gibati poprešnje nagnjenje iti po daljnem svetu in kje drugej svoje moči poskušati; dolgo premišlja in prevdarja, kaj vendar bi začel; tedaj se prigodí, da grof Oropeški v tistem kraji vojake nabira, da bi četo pešcev poslal kralju (cesarju Karolu V.), kteri je hotel terdno mejno mesto Fuenterabijo Francozom vzeti. Janez stopi nadepoln v versto vojakov mené, da si bode z mečem v roki čast in srečo izvojeval, pa bridko se je premotil. Na neki ježi po živež in kermo pade s konja slabi jezdec, da hude rane stakne, ki je je zasramovanje tovaršev še bolj pekoče delalo. Komaj ozdravi, velí mu

stotnik sovražniku ugrabljeni plen varovati, ali po noči je ukraden in brezskerbni čuvaj je naravnost na vislice obsojen — priprošnja usmiljenega častnika mu sicer reši življenje, ali sramotno ga iz tabora iztirajo.

2. Pobitega serca se verne k poprešnjemu gospodarju, služi zopet več let pri njem pridno in pošteno in žalostne dogodbe v vojaškem stanu mu čisto zginejo iz spomina. Tedaj pa vojaška tromba zopet zapoje: cesar Karol V. zbira 1532 vojsko, da bi šel ž njo nad sultana Solimana, ki je s svojimi divjimi kerdeli na Dunaj namahoval. Kakošna prilika pač za tolaženje popotnega nagnjenja; koliko dežel in mest se utegne videti, koliko ljudstev spoznávati in njih običaje opazovati, koliko skušenj si nabrati, koliko raznih dogodeb doživeti! Janez ima puško na rami, gre na Ogersko in se junaško zoper Turka bojuje. V začetku nič ne zanemari navadnih pobožnih vaj in z Božjo pomočjó uteče veliko nevarnostim, ali sčasoma se tudi nad njim poterdi resnica, da slaba tovaršija človeka spridi. Nesramno govorjenje in razuzdano življenje njegovih tovaršev tudi njegovo serce okuži in dereča splav spridenosti tudi njega s seboj potegne. Nedolžnost in pobožnost zginete, duhovne vaje se z nimar pusté — Janez se pogrezne v greh. Ko se Turki nazaj umaknejo in nevarnost mine, se španska četa, med ktero je Janez služil, razpustí in vojaki domú pošljejo. Janez stopi v Galiciji na suho in se blizo Sevile pri bogati gospej za ovčarja vdinja. In — proč od bojnega hruma — se svojega žalostnega pada zavé. Hoče torej starše svoje poiskati, od kterih že trideset let nič slišal ni in je ko zgubljeni sin odpuščanja prositi. Ali ko pride v domači kraj, je vse ptuje; mater je kmalo po njegovem begu bridkost pod zemljo spravila, oče pa je življenje sklenil v frančiškanskem samostanu. To mu serce globoko presune. Z bridkimi solzami se pokesá svoje mladostne prešernosti, vendar pa ne obupa; oberne se k Bogu, neusušljivemu viru milosti; moli goreče, se že mnogo let zanemarjenih pobožnih vaj zopet poprime, dela najterdneje sklepe, z resničnim poboljšanjem življenja z Bogom in s svojo vestjo popolno spravo storiti in se zató vsega delom usmiljenja posvetiti. Največi nesrečniki in kerščanskega usmiljenja najbolj potrebni so se mu zdeli kerščanski sužnji v Afriki. Da bi torej njim kolikor mogoče pomoči in tolažbe prinesel, ali pa ko mučenec za svoje grehe se spokoril, zató se podá l. 1538 na pot v Gibraltar, da bi se od tam v Afriko prepeljal. Tam se snide s portugalskim plemenitašem, kteremu je bil kralj vse posestvo vzel in ga z vso rodovino v Afriko pregnal. Nesreča teh ljudí sega Janezu tolikanj do serca, da v njihovo službo stopi in je v Cevto, v kraj prognanstva spremi. Ali kmalo po prihodu zboli ta plemenitaš in pade s svojo rodovino v največo revščino in nadlogo. Zvestemu služabniku se v serce smilijo ti nesrečniki;

prodá torej vse, kar premore in ko tudi to poide, vdinja se za delavca pri deržavnih stavbah, da bi jim s pičlim zaslužkom vsaj najpotrebniši živež preskerbel. Zraven občuti tako čisto veselje in mir, da na vse težave pozabi; tudi je sam pozneje rekel, da je v tej ljubeznjivi postrežbi iskati vir vseh kasneje njemu podeljenih nebeških gnad. Portugalec ozdravi in se sme v domovino verniti. Janez pa se misli vsega posvetiti postrežbi kerščanskih sužnikov. Ali kmalo sprevidi, da bo mogel brez denarja le malo revežem pomagati; tudi ga močno peče, ker je neki tovarš kerščansko vero bil zatajil. Otožnega serca se zateče k sprevidnemu spovedniku, kteri mu naravnost svetuje, da, ker nima potrebnih pripomočkov, naj med lakomnimi in prekanjenimi Turki nikar brez slednje koristi ne zgonoblja zdravja in življenja, in da bi bila zgolj pregrešna prederznost, ko bi se v tacih okoliščinah smerti v naročje metal. To pregovori Janeza, da se na Španske verne. Naseli se v Gibraltaru; in ko si z raznim delom nekoliko denarja prisluži, začne kupčevati s svetimi podobami, s katekizmi, z molitevnimi in druzimi pobožnimi bukvami. S krošnjo na herbtu hodi od hiše do hiše po mestu in po vaséh, in Bog je njegovo prodajo tako blagoslovil, da kmalo sklene s svojo kupčijo v veče mesto se preseliti. Izvoli si Granado. Gredé tje dobi na cesti ljubo, pa revno oblečeno dete, ktero je boso komaj se dalje premikalo. Janez, ki se mu smili, mu lastne čevlje obuje, ali ti dete še bolj v hoji ovirajo. Zadene je torej zraven krošnje na ramo in takó dalje popotva. Ali s slednjim korakom mu breme teže in teže prihaja. Tako da mora nazadnje pri necem vodnjaku počivati. Tedaj ga dete pokliče po imenu, pokaže mu prerezano mangaranovo jabelko, ki ima križ na sredi, in mu reče: „Janez v Granadi bo tvoj križ.“ V tem trenutku zgine. Lahko si mislimo, s kako veselim čutilom je Janez svoj pot nadaljeval.

3. Tudi v Granadi mu gre kupčija dobro od rok in veliko bukev razprodá, ker jim je ceno nizko postavljal in je s svojo prijudno in podučno zgovornostjo mnogo kupcev privabil. Pa ni bil še dolgo tukaj, ko vidi enega dne cesarico Izabelo, ki je veljala za krono ženske lepote, k pogrebu nesti, in splošni plak in vek mu močnó v serce kliče: „Vse je ničemurno in prazno pod solncem, razun Boga ljubiti in njemu samemu služiti.“ Ob tem času vstane na Španskem čudovit mož, Janez Avilski, preimeniten govornik in goreč oznanovavec ljubezni Božje, ktero je s plamenito besedo ljudém na serca pokladal in je za nasprotno ljubezen in ljubezen do bližnjega vnemal. Sv. Terezija in mnogo druzih pobožnih mož, ki so v 16. stoletji cerkev na Španskem poveličevali, so ga spoštovali kot svojega duhovnega očeta in njegovi listi zares so glasne priče njegove ravno tako razsvetljene ko iskrene pobožnosti. Ta glasoviti pridigar oznanuje na praznik sv.

Boštjana, ki ga v Granadi visoko časté, besedo Božjo in Janez je bil od nje tako presunjen, da pretaka reke solzá in se na glas svojih grehov obtožuje. Potem hití domu, urno razdelí svoje duhovne in podučne bukve, posvetne pa na kosce razterga in na ulice zmeče; potem dirja po mestnih ulicah, in na glas vpije: „Gorje meni! Milost, milost!“; meče se na tla, puli si lasé in se bije po persih in po obrazu tako silno, kakor se more le popolnoma nor človek. Derhal in mladež kričí: „Norec, norec!“ in teče za njim z gorjačami in s kamenjem. Naposled ga vtaknejo v norišnico. Tukaj ravnajo ž njim, kakor so sploh dolgo mislili, da se duh norije najlože iztepe: zvežejo ga, premetavajo in pretepajo. Vse to terpi brez tarna, brez upora, pa v noriji le termoglav ostane. Popisovavci njegovega življenja menijo, da se je nalašč tako norega delal, da ga je zadelo tako gerdovanje in zaničevanje, da je terpel tako tepenje in šibanje; toda ali mu ni utegnila razvneta domišljija, ki mu je strahovito obrisovala kazni v večnosti, in potem povikšano vrenje, v ktero ga je pripravil glad in pretep in samotnost norišne izbe, bistrosti uma skaliti? ali bi taka potajba ne bila že sama na sebi znamenje bolnih možganov? — Janez Avilski reveža obišče in dobi ga vsega ranjenega in mertvaškega na tleh ležati; prijazno, toda resno mu govori, da naj, kar se je zgodilo, sprejme v duhu pokore, vprihodnje pa naj se varuje tacih nespamet in naj se poprime tacega življenja, ktero bode za-nj in za bližnjega blagotno, in tako tudi Bogu prijetno. Ta modri nauk zda; Janez je zopet pokojen in pameten, je rešen vezí, hodi prosto po hiši, streže drugim bolnikom in pomaga kjer more, zató se je lepo ž njim ravnalo in čez nekaj mescev je bil izpuščen — zdrav na duši in na telesu.

4. Tako je bil Bog izvolil norost, da je osramotil modrost; dal je svojemu spreobernjenemu služabniku priti v hišo usmiljenja, da se je tam učil usmiljenja, ktero je bilo vsemu človeštvu v velik blagoslov. Tukaj namreč, kjer je z lastnimi očmi gledal nadlogo in revo v vsej strahoti, se tolikanj bolj vname njegova ljubezen in se terdna volja v njem obudi, za te nesrečnike skerbeti in jim streči. Da bi pa spoznal, da je resnično to njegov poklic, roma v Guadelup, kjer so že od predavnih časov prečisto Devico — zdravje bolnikov — posebno častili. Ko tam svojo pobožnost opravi, verne se poln tolažbe in dušnega mirú v Granado, kjer se neutegoma loti tega dela. Ne premore sicer druzega, kakor dve zdravi roki in gorko serce; dela torej neutrudljivo in napravi kupčijo z lesom, da je z dobičkom bolnim mogel kaj postreči. Skerbi za njih potrebe s tolikanjo marnostjo, čuječnostjo in prevdarno varčnostjo, da se vse mesto temu čudi. Njegov zgled in njegove prošnje so dobrotljive ljudi nagibale do take zdatne miloščine, da se je kmalo videl zmožnega, hišo najeti

in več ko 40 postelj va-njo postaviti z blazino, odejo in z lesenim križem nad zglavjem. To se je zgodilo l. 1540 in s tem je bila storjena podlaga za vstanovljenje reda usmiljenih bratov, kteri se je kmalo vidno blagoslovljen od Boga po vesoljnem kerščanskem svetu razširil. — Sedaj pa gre Janez na ulice in ceste in ven za plotove in pelje ali nosi na lastnem herbtu revne zapuščene bolnike, kteri bi bili morda sicer pod milim nebom poslednji izdihljej storili, v svojo hišo, je omije in očedi in jim preskerbi hrane in zdravil. On ni skerbel samó za telesno njihovo postrežbo in oskerbo, za mazila in zdravila, ampak on je tudi prijazno poslušal pritožbe bolnikov, je je tolažil, opominjal k poterpežljivosti, k zaupanju in posebno k očiščevanju vesti. Tako je s skerbno ljubeznijo delal po dnevi v težavni bolniški službi, zvečer pa je šel s košem na herbtu in spred z dvema loncema okoli vratu opertanima, tudi v poznih urah po ulicah Granaških od hiše do hiše milo klicaje: „Storite, bratje, sami sebi dobro, storite iz ljubezni do Jezusa!“ Kajti njegova misel in sicer resnična je bila, da miloščina več koristi tistim, ki jo dajo, kakor tistim, ki je prejmejo. — Táko nenavadno pobiranje miloščine, in sveti zgled Janezov omeči slednjega in delé mu denarja, sukna, kruha, sočivja in tudi ostanke jedí. Meščani, zlasti škof so ga obilno podpirali in Janezu se pridružijo tudi druge pobožne duše, ktere so kakor on iz ljubezni do Boga bolnikom hotle streči. Ta serčna ljubezen do revežev ga nagne celó, da v pravem pomenu besede za-nje v ogenj gre. Ko se namreč enkrat v bolnišnici ogenj vname, plane on vsej nevarnosti vkljub v plamen in nosi bolnike iz bolnišnice; ko skuša priti do žitnice, v kteri je bilo mnogo zaloge, ga plamen obšvigne in on zgine. Pol ure ga nobeden ne vidi in že vsi obžalujejo njegovo smert, kar se nanagloma zopet pokaže. Obleka je bila cela, le obervi je imel opaljene. Sedemdeset prič je to s prisego poterdilo. Njegova ljubeznjiva delavnost pa se ni sprostirala samo na bolnike, ampak je obsegala vse pomoči potrebne, posebno je skerbel za sirote, za vdove z majhnimi otročiči in pa za ubožne deklice, ki so bile brez službe; pripravil jim je svile, volne in prediva, da so predle in jim izročal druga ženska dela, da je je varoval postopanja in druzih dušnih nevarnost, ki je revščina obrodi, ter je je berž ko mogoče po poštenih hišah v službo pripravljal. Sramožljivim ubogim je skrivaj v hišo nosil derva, oglje in druge potrebne reči. In ker pravemu prijatlu človeškemu ni samo mar za telesni blagor bližnjega, ampak še bolj za njegov dušni, zato si je Janez ven in ven prizadeval zgubljene na pot zveličanja nazaj pripeljati; šel je večkrat v hiše nesramnosti in govoril je s križem v roki tako presunljivo do nesrečnih deklin, da se jih je mnogo izkopalo iz lajna pregrehe. Spreobernjenim je skerbel za živež, za pripravne službe ali prilične omožitve —

storil je vse, da bi je le zopetnega pada obvaroval. Ure, ki so mu od delovanja ostajale, je posvečeval molitvi in pobožnemu premišljevanju; ob eni taki zagleda Kristusa, kteri mu ternjevo krono nasproti drži: terni, da! to so denarji, s kterimi Bog svoje zveste služabnike tukaj doli plačuje. Pri tako nenavadni in redkokrat tako goreči in prizadevni ljubezni se pač ne moremo čuditi, da so se vsaktere govorice o njem spletale, najčudniša mnenja o njem kovala, da ostre stergulje obrekovanja in strupene pušice hudobnih jezikov niso mogle mirovati. Marsikteri, kterim je bil dobro storil, povračevali so mu s plačilom sveta: z gerdo nehvaležnostjo in so njegovo miloserčnost prav nápek obračali. Pa vse to je voljno preterpel in serpa žal in vara ga pri njegovem delu nikakor ni motila. Kervavo mučenstvo mu je bilo sicer odrečeno, ali mučenstvo ljubezni mu je bilo dovoljeno. Neka ženska ga enkrat gerdo zmerja, da je le hinavec in svetúh; Janez jej da denarja, da bi svoje zmerjanje sredi terga ponovila. Celó pretepali so ga časi, pa iz ljubezni do Jezusa je vse prenašal in hudo z dobrim povračeval: „Saj moramo sovražnikom odpustiti, ako hočemo zveličani biti, ali prej ali pozneje; torej mar prec odpustim.“ Tudi pri škofu je bil zatožen, da v svoji bolnišnici veliko lenuhov in potepuhov redi; škof ga pokliče in ko Janez tožbo sliši, reče: „Resnično, en malopridnež, en nevrednež je v bolnišnici in ta sem jaz; vsi drugi so dobri in ko bi tudi ne bili, ali ni Zveličar naš učil, da naj se pšenica in ljulika skupaj pusti rasti do časa žetve?“ Janez je bil sam proti sebi grozno oster. Vedno bos in razoglav je nosil le ponošeno obleko, vsaki dan drugo, zmeraj slabejo, ker boljšo je vselej kteremu revežu podaril. Svoje močno, pri vseh trudih vendar zdravo teló je silo pokoril. Ena sama, prav pičlo odmerjena in slaba jed, je bila njegova vsakdanja hrana, ob petkih je bil le ob kruhu in vodi in se je bičal z vozalastjo vervjo. Terda slamnica je bila njegova postelja, in kamen je imel za zglavje, saj spal je grozno malo, dolga volnata hala — to je bila njegova obleka, dokler ga škof Tujski, pervosednik kraljeve zbornice, ki ga je podpiral s svojim mogočnim varstvom in mu pomagal s svetom in z djanjem, ne obleče v stanovitno po barvi in urezi spodobno halo. On tudi mu je dal priimek „od Boga“. Prelepa rednost in snažnost po bolnišnici, skerbna in obilna postrežba, mnogotera in nagla ozdravljenja so močno razširjala vstanovitelja slavo, pa ž njo je raslo tudi število revežev in bolnikov, ki so od vseh strani prihajali in pri njem pomoči iskali. Vendar Janezu ne upade nikdar serce; če tudi je bilo kterikrat pomanjkanje telesnih rečí, če tudi je bila njegova roka prazna, vendar mu ljubezen v sercu ni pojemala in ta je znajdljiva ter vé povsod za dober svet; ne samo miloserčni, ampak tudi terdi in lakomni ljudjé so mu morali davek usmiljenja plačevati;

znal je z milimi prošnjami in z zgovornim moledvanjem, z rahlo in z resno besedo vsem serca omečiti, vse ključavnice na zabojih in kaštah odkleniti in svetlo zlato iz temnih železnih shramb na dan priklicati. Tako si nabere pripomočkov, da star zapuščen žensk samostan za domače in ptuje reveže in terpine z vso zložno pripravo oskerbi, da so zdravo in snažno bivališče tam dobivali. Ali Granada za tako radodarno ljubezen ni bila bogata dovolj. Janez popotva tudi v druga mesta, gre h kralju, k velikašem na dvoru, in k bogatinom po deželi ter nabere obilne darove — velikrat je nesel bogato biro v biserih, zlatu in srebru pri sebi, pa prišel je vendar razoglav in bos domú.

5. Desetletno trudopolno oskerbovanje bolnišnice in njegova neprenehana prizadevnost v delih usmiljenja so njegove telesne moči izglodale in Janez nevarno zboli. Ta bolezen neki je bila nasledek silnih njegovih trudov enkrat ob povodnji, ko je ubogim pohišje otemal in enega tudi utona obvaroval. V začetku skriva on slabi stan svojega zdravja bojé se, da bi ga ne silili od miloserčnih in spokornih del prenehati. Z modro previdnostjo pa naredi spisek vse lastnine bolnišnice in pregleda vse račune. Ali ne dolgo in Janez se mora vleči. Bliskoma se razširi po mestu glas, da je oskerbnik bolnikov bolan, in da ubogi očeta zgubé. To sliši tudi pobožna gospa in gre berž Janeza obiskat. Dobi ga v celici na preubornem ležišču. Ogoljena stara hala je njegova odeja, za zglavje ima koš, s kterim je milodare pobiral. Vsa ginjena gre h škofu in mu pové, kaj je videla. Škof mu po njej naroči, da naj se v vse podá, karkoli je gospa blagovoljno ž njim namenila. Ona tedaj ga v kočiji pelje na svoj dom, ker mu njene hčere kolikor morejo ljubeznjivo strežejo in po njegovem posebnem zaželenji terpljenje Gospodovo večkrat beró. Obiskujejo ga tam škof in drugi gospodje, kteri ga prosijo, da bi pred smertjo še mesto blagoslovil, kar pa ponižni služabnik Božji še le po povelji škofovem stori. Po daritvi sv. maše, ki so jo škof sami v njegovi sobi opravili in po podeljenih sv. zakramentih ga vprašajo, ali ga še ktera skerb teži? In Janez škofu lepo odgovori: „Troje mi dela skerb. Pervo, da sem od Boga prejete gnade tako malo spoznal in porabil; drugo, da moram toliko s pota pregrehe rešenih hčer zapustiti in ne morem več za-nje skerbeti; in tretje, da teh-le dolgov, narejenih iz ljubezni do ubozih Kristusovih, ne morem poplačati“. „Sin moj!“ rekó mu škof, „stran pervega zaupaj v neskončno zasluženje za-te križanega Zveličarja; skerb za drugo in tretje meni prepusti, jaz bom zanaprej oče tvojih ubozih“. Ko Janez čuti, da se smert bliža, prosi pričujoče, da naj ga samega pusté. Tedaj v preslabosti gre s postelje, poklekne pred altarček, poprime podobo Križanega in zakliče: „O Jezus, v tvoje roke izročim svojo dušo!“ Ko se na ta klic obiskovavci povernejo, ga

vidijo klečečega s križem v roki in kakor v sv. premišljevanje potopljenega ali on — je bil že pri Bogu. Janez je umerl 8. marca 1550, star ravno 55 let. — Pogreb je bil kaj sijajen in slovesen; rako neseno od duhovnov in obdano od 24 velikašev je spremljala vsa duhovščina, vsa mestna gosposka in neštevilna množica ljudstva. To so bile perve časti skazovane ponižnemu služabniku Božjemu, ali čakale so ga še veče, zakaj vekomaj se bo njegovo ime svetilo med tistimi dobrotniki človeškega rodú, kteri so v duhu modre kerščanske ljubezni postali očetje ubozih in bolnikov.

Janez ni imel namena duhoven red vstanoviti, tudi bratom, ki so se iz ljubezni do Kristusa pod njegovim vodstvom postrežbi bolnikov posvečevali, ni napisal nobenih pravil; ali dvajset let po njegovi smerti so stopili oni v duhovsko družbo s tremi navadnimi obljubami in so se zavezali, zastonj streči bolnikom kterekoli vere. Družba „usmiljenih bratov“ je bila poterjena od papež Pija V. in se je razširila po vsej Evropi.

Janez se obrazuje v priprosti černi obleki s ternjevo krono na glavi ali pa v roki; tudi semtertje z vervjó okoli vratu, za ktero sta dva lonca privezana.

Blagor usmiljenim!

„Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli.“ (Mat. 5, 7). Usmiljenje se more skazovati v telesnih in dušnih potrebah.

Telesna dela usmiljenja, ktera nam sv. pismo z besedo in z zgledi tolikrat priporoča, so: Lačne nasitovati, žejne napajati, popotne sprejemati, nage oblačiti, bolnike obiskovati, jetnike reševati, merliče pokopávati. Ta in enaka dela so pravični starega, kakor svetniki novega zakona spolnovali in so sami na-se pozabili, da so terpinom bratom pomoči in tolažbe prinesli. Zakaj ljubezen ne išče svojega, mar dá svoje, in je revna z revnimi, bolna z bolnimi, in nahaja v tem svoje posebno veselje, če more bližnjemu terpljenje odvzeti ali saj olajšati. Tak pravičnik v starem zakonu je bil Job, kteri je smel po pravici sam od sebe pričevati: „Od mojih otročjih let sem je usmiljenje z menoj rastlo, iz telesa moje matere je z menoj se rodilo. Nobenega nesrečnega nisem zaničeval, in reveža nisem pustil brez obleke, pokril sem ga s kožami svojih ovác. Zunaj ni ostal noben ptujec in moja vrata so bila popotniku odperta. Oko sem bil slepim, noga hromim, oče ubogim.“ (Job 29, 15; 31). Zatorej ga pa Bog tudi ni zapustil v revi in nadlogi, ampak ga z vso obilnostjo obdaril. — Enako Tobija, kteri je, sam ubožen, še bolj revnemu pomagal, z lastno nevarnostjo jetnike obiskoval, preganjane pod svojo streho skrival in mertve po noči pokopaval. Zatorej se je vzdigovala njega molitev pred tron Božji, pridobila je njemu in njegovi rodovini nebeški blagoslov in ozdravljenje njegove slepote. Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli! — Ali naj bo morda usmiljenje bolj redko v novem zakonu, ki je zidan na postavo ljubezni? O kako neštevilna in čudopolna so dela usmiljenja, ktera je kerščanstvo obrodilo! Komaj je bila ustanovljena perva kerščanska občina v Jeruzalemu, in hipoma je zginila revščina in nadloga;

zakaj bogateji kristijani so bolj ubogim delili od svoje obilnosti, in vse premoženje je bilo občinsko. Pa kristijani niso podpirali samo enakovernih revežev, ampak tudi pogane. Ko je ob času sv. Ciprijana kuga v Kartageni tako razsajala, in takov strah razširjala, da so od bolnikov celó najbližnji sorodniki bežali, in je brez vse pomoči pustili, so kristijani svojo junaško ljubezen skazovali tudi kužnim poganom, jim stregli in mertve na lastnih ramah pokopat nosili. — Da! koliko ustavov ljubezni, v kterih se cele družbe kristijanov s slovesnimi obljubami za vse žive dni zavežejo dela usmiljenja opravljati, je kerščanska vera postavila, pribežališča za reveže, bolnike, popotnike ustanovila, tudi družbe za odkupovanje jetnikov in sužnikov sklenila! Resnično, prava mati usmiljenja je cerkev Kristusova, kteri v telesnih potrebah nadlog polnih Adamovih otrok miloserčno pomaga, da njihove duše pridobi — nam za zgled, kako si zamoremo s telesnimi deli usmiljenja ključe kovati do serc, ktera hočemo k Bogu pripeljati.

Molitev.

O Bog! kteri si sv. Janezu dal tako gorečnost za telesni in dušni blagor bratov, da so se mu terni največih trudov in skerbi zdeli le prijetne rožice: dodeli milostno, da bomo tudi mi poleg svojega poklica prizadevali si za blagor bližnjega. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

9. Sušec ali marec.

Sv. Ciril in Metodi.

Slovanom, ki so prebivali prek bregov Morave, se je luč sv. vere sicer že med vojskami Karola Vélicega in tudi potem nekoliko prižigala; kralj Samoslav s svojimi velikaši je bil prisiljen sv. kerst prejeti in škofje Pasavski ter Solnograški so tam evangeli dali oznanovati, ali z mečem prisiljeno spreobernjenje knezov in zavoljo neznanja jezika pomanjkljivo podučevanje ljudstva je le malo sadú obrodilo; še le po dveh posebno imenitnih oznanovavcih po bratih Cirilu in Metodu je milo solnce zveličavne vere stalno posijalo ljudstvu po mogočnem moravskem kraljestvu in je kerščanstvo terdne korenine pognalo.

Zgodovina mladosti slavnih teh mož je zagernjena v temine. Starši njuni so prebivali v Solunu (Tesaloniku), imenitnem primorskem mestu v okrajini macedonski na bregu solunskega zaliva. Oče Leon je bil visok častnik v vojski gerškega cesarja; ime materino pa ni znano. Bila sta gotovo oba prav izverstna kristijana, ker sta

sina tako lepo izredila. Med sedmero otroki se je Konštantin, pozneje Ciril imenovan, rodil l. 827. Bog ga je bil obdaril z izverstnimi zmožnostmi uma in serca, ki so se zgodaj nenavadno začele v njem razvijati. Že ko sedemleten deček vidi v sanjah Modrost, ktera se mu v podobi krasne nebeške device prikaže. Navdušen stori obljubo, služiti jej vse svoje žive dni. Navadno kratkočasovanje živahne mladine, n. pr. lov, ples itd. njemu ni mar, veseli ga le moliti, knjige prebirati, in v kerščanskih čednostih se vaditi. Po letih mladeneč je po obnašanji popolnoma možák že v najnježniših letih. Velika želja po vednosti in učenosti, ki je v sercu mladega modrijana (tako namreč so ga imenovali) gorela, ne more najti dosti hrane na očetovem domu; zato Bog sam poskerbi in ga pripelje na mesto, kamor bi ga tudi najživejša domišljija, najderzneje hrepenenje ne bilo pripeljalo, — na cesarski dvor. Ko namreč Ciril v svojem štirnajstem letu očeta zgubí, mogočen gospod: Teoktist, nadzornik in oskerbnik mladega cesarja Mihaela, za časa cesarice Teodore najviši deržavni pečatnik in brez dvombe tudi prijatelj Cirilovega očeta, svojo pozornost na tega izverstnega mladenča oberne, ga pokliče v Carigrad in ga za tovarša bodočemu cesarju izbere. Njegovi učitelji so bili najslavneji možjé v Carigradu, njegovi tovarši pa pozneje najviši deržavni služabniki, čeravno so bili med tovarši — kakor to že posvetno življenje nanaša — tudi razuzdani in pokvarjeni, vendar se je Ciril deržal le dobrih, ogibal pa pokvarjenih. Čim več je napredoval v modrosti in učenosti, tim več si je prizadeval rasti v milosti pred Bogom in pred ljudmi. Usta njegova, ktera so smela pokušati med Homerovih poezij, niso se branila piti zraven tudi iz grenkega keliha zatajevanja samega sebe. Pri njem je korakalo umovo izobraževanje vedno vštric poblaževanja volje in tako je postal biser med mladenči in kinč cesarske šole. Posebno Teoktistu je od dne do dne ljubši, tako, da ga hoče zaročiti celó z bratovo hčerjo in ga postaviti za cesarskega namestnika v neki okrajini. Ali Ciril se za to očetovsko skerb spodobno zahvali, rekoč, da hoče ostati ženin nebeškega kraljestva. Teoktist, kterega ta odpoved čisto nič ne razžali, mu — skerbeč, da bi tako svetla luč ne ostala na skrivnem, svetuje, da naj se

dá za duhovnika posvetiti. Ponižni Ciril pa odgovori: „Pojdem za bratom Metodijem v samostan, tam hočem na tihem Bogu služiti.“ Da bi jim torej skrivaj ne utekel iz Carigrada, naprosijo očaka Ignacija, da bi mu v svoji cerkvi kako službo izročil, in postavi ga za knjižničarja pri cerkvi sv. Zofije. Ali to službo le malo časa opravlja. Hoté se na duhovski stan kakor se spodobi pripraviti, odide na tihem iz mesta in se poskrije v primorskem samostanu. Tam postane menih po pravilih sv. Bazilija in prejme tudi duhovsko posvečenje. Po nagovarjanji prijatlov pa se zopet verne v Carigrad, kjer mu izročé učiteljsko stolico modroslovja. Ali kolikor slavniše prihaja njegovo ime, toliko bolj se mu množí delo, kajti kjerkoli je bilo kaj bolj važnega v cerkvi storiti, je moral Ciril s svetom in z djanjem pripomoči. V tej dobi se je pokazal gorečega branitelja svete vere proti krivoverskim naukom. Zrušil je učenje podobam sovražnega patrijarha Arija (Janeza Gramatika), in se je moral prepirati s krivimi mislimi učenega Focija, pervega tajnika in stotnika telesne cesarske straže, kteri zavoljo tega svojo dozdanjo prijaznost do Cirila v sovraštvo spreverže. Ko je bil štiri in dvajset let star, pošljejo ga k Saracenom v Melitino prepirat se ž njimi o verskih rečéh. Po srečno doveršeni prepirki se podá na goro Olimpsko, kjer je že brat njegov Metodi kot puščavnik živel. — O mladosti sv. Metodija še toliko sporočil nimamo, kolikor smo jih o njegovem bratu navedli. Bil je posebno izobražen. Stopivši po očetovi volji v službo cesarsko v kratkem doseže visoko čast in postane cesarski namestnik v neki slovanski okrajini, berž ko ne v strumski (provincia Strymonia). Ali blagemu Metodiju se ta častna služba kmalo omerzí. Tistihmal, ko je gerško cesarstvo po gizdosti dvorovi, po samopašnosti dvornikov in sploh po vsem vladnem načinu bolj in bolj pešalo, ni bilo lahko tudi pri najboljši volji kaj mnogo dobrega storiti, še manj pa stiskanemu ljudstvu kaj polajšanja zadobiti. To boli Metodija; popačeni svet se mu pristudi, visoka služba mu postane breme in v sercu se mu zbudi gorko hrepenenje izročiti se popolnoma službi Božji. To sveto hrepenenje ga privede v samostan na Olimpsko goro. Ko se l. 857 zviti Focij povzdigne na patrijarhovo stolico v Carigradu, se vsled tega porodite dve stranki med duhovščino. Ena se oklene Focija, ena pa stoji verno na strani izverstnega Ignacija, in ni dvomiti, da sta oba sv. brata stala na strani zatirane pravice. Mogočni prijatli Metodijevi ga hočejo povikšati na škofov prestol, ali služabnik Božji ostane v priljubljeni samoti pečaje se z molitvijo, s premišljevanjem in zdruzimi bogoljubnimi vajami, posebno pa s slikarijo, dokler ga z bratom vred Gospod čez leta ne pokliče na cesto apostoljsko med neznabožnimi narodi.

2. Svetlo pot apostoljsko ko blagovestnika (misijonarja) poganskih narodov nastopita sv. brata med Kazari. Oni, turšk

narod stanujoč na Krimskem polotoku po bregovih černega morja, navizajo poslance do gerškega cesarja Mihaela III. l. 848 s prošnjo, da bi jim poslal pripravnega duhovna, kteri bi je v kerščanski veri podučevati mogel, kajti so v veliki zadregi, ker Judje in Saraceni bi je radi vsaki k svoji veri spreobernili, ali oni bi rajši cesarjevo vero ná-se vzeli in tako njegovo prijaznost si še nadalje prihranili. Po resnem prevdarjanji z očakom carigrajskim je bil Ciril zavoljo svoje vednosti in bistro tekoče zgovornosti za to misijonstvo odločen. Prošnja Kazarov in poklic cesarjev je bil Cirilu kakor naredba in glas Božji. (Da je bil sv. Metodi bratu pri tem apostoljskem delu tovarš, to je skoro gotovo, na tanko pa se iz zgodovine dokazati ne da, čeravno je to splošna misel). Ciril tedaj spremljan od nekoliko duhovnov gre s kazarskimi poslanci v njihovo deželo. Bilo je težavno začetje. Ljudstvo je bilo še brez vse olike in je govorilo težko umljiv jezik; ali Ciril je imel terdno zaupanje, da bo Bog po njegovih ustih in po njegovi roki zalo cerkev si postavil v tej na pol poganski okrajini. Prične torej delo Gospodovo z veseljem in ga z blagoslovom in s pridom nadaljuje; ali bolj na tanko in zgodovinsko-zanesljiva sporočila nam o tem manjkajo, čeravno se bere, da so se vseh očí svetlemu solncu Božjega nauka odperle, da je kerstil Kana, poglavarja, in po njegovem zgledu tudi narod Kazarski; da je postavil cerkve, jim preskerbel dobre duhovnike, in se potem vernil v Carigrad, ter pripeljal seboj veliko oproščenih kristijanov, ki so je bili popred neverni Kazari povjeli in v hudo sužnost odgnali. Mnogo drazih darov so mu Kazari ponujali; ali sveti mož jih noče vzeti rekoč s sv. Pavlom: „Jaz ne iščem vašega, ampak vas!“ Pripoveduje se nadalje, da prideta brata na potu h Kazarom v gerško mesto Kerson, stoječe tam, kjer se velika reka Dnjester v morje izliva. Poleg Gerkov so živeli tukaj okoli Slovani in zavoljo imenitne tergovine so prihajali tudi Judje in drugi azijanski narodi. Kerščanska vera se je bila sem zasejala — če prej ne — gotovo za rimskega cesarja Trajana, kteri je bil sv. Klemena rimskega papeža sem pregnal. Bil je ta sv. papež s sidrom na vratu tam v morje potopljen. Nad grobom njegovim so kristijani pozneje cerkvico postavili. Ko pa ob splošnem preseljevanji bojevite trume od severa prihrumé, mesto Kerson pokončajo in tako se grob sv. Klemena z razvalinami zasuje, da kasneje, ko se mesto zopet iz groblje dvigne, ni bilo nobenega spominka več, ne cerkvice ne groba. Ko se sv. Cirilu po milosti Božji in s pripomočjo marljive duhovščine pogodí, da najde oboje, on hvalodajaje in radovaje se najdene ostanke, memo zlata in srebra dragocenejše, na lastni glavi nese na ladijo. Bili so potem preneseni do glavnega mesta Georgije, in tam v stolni cerkvi začasno shranjeni, dokler jih nista brata sama prinesla v Rim. — Po slavnem po-

slovanji med Kazari sta morala še nekoliko časa v Carigradu živeti, Ciril pri cerkvi sv. aposteljnov, med tem ko Metodija nahajamo v samostanu Polihromskem kot opata. V tej dobi dozorí v njima velikotvorna misel postati aposteljna slovanskim narodom.

3. Že rodno mesto Solun je moralo v njima tako misel obuditi, kajti v Solunu je veliki blagovestnik Gospodov sv. Pavel (ap. dj. 17.) najprej skozi tri nedelje pridigoval in cvetočo cerkev zbral iz pobožnih Gerkov in znamenitih žen. Pisal je potem tudi dva ginljiva lista do spreobernjenih Tesaloničanov. Bila sta tedaj Ciril in Metodi že po duhu učenca Pavlova, bila sta mlajša tistih prednikov, ki so bili slava in radost Pavlova (1. Tes. 2, 10.) Bilo je nadalje v gerškem cesarstvu tistihmal mnogo Slovanov in tudi Solunsko mesto je bilo na pol slovansko. Videča sv. brata čverste in zdrave slovanske narode po širinah cesarstva, rečeta sama pri sebi: „Smilijo se nama te množice.“ Predniki namreč naši slovanski — razširjeni po prostornih krajinah severne, vzhodnje in srednje Evrope — so imeli nad seboj mnogo lepih in dobrih lastnosti, zavoljo kterih stari pisatelji s pohvalo od njih govoré. Vendar prave izobraženosti niso mogli doseči pred sv. Cirilom in Metodijem, in sicer najbolj zavoljo tega ne, ker niso poznali pravega Boga. Ljudstvo, ktero se klanja nemim malikom, ktero pada na lica pred gnjusnimi izdelki iztesanimi iz kamna ali lesa, se ne more imenovati izobraženo, razsvetljeno: Slovani so tavali po poganskih teminah. Svetnika torej naša se že dolgo pripravljata milo luč kerščanstva med njimi prižgati, in ko videta, kako je Gospod njuno apostoljsko delo med Kazari blagoslovil, tu še le nepremagljivo željo občutita podati se v vinograd Gospodov med Slovane. Ali najprej je bilo treba znati jezik slovanski, tega sta pa že z doma očetovega znala; dalje pa, ker vsako više izobraženje človeško brez pisanja ni mogoče, sv. brata spoznata, da se njima bode le tedaj podalo doseči svoj namen, ako se njima pogodí izmisliti glasom slovanskim primerna znamenja. In glej bistra glava Cirilova sestavi na podlagi gerških pismenk slovansko abecedo in se lotí berž prestavljanja sv. evangelijev in listov in druzih obrednih knjig. Starodavno sporočilo poklada to neprecenljivo iznajdbo v leto 855, in akoravno se to iz zgodovine dokazati ne da, nimamo vendar nobenih naznanil, kterim bi to sporočilo nasprotovalo, marveč se s časovimi razmerami izverstno vjema. — Pervo svoje poslanstvo med Slovani opravljata Solunska brata pri sosednjih Bolgarih; ali malo se more določiti, kako in kdaj sta k njim prišla. Berž ko ne sta bila od cesarja, kteremu je bilo veliko mar za spreobernjenje tega bojevitega ljudstva, tje poslana; njuna skušena apostoljska gorečnost in njuno znanje mnogo jezikov, zlasti slovanskega, ju je za to priporočevalo. Bolgari so bili pač že po vjetih Gerkih nekoliko pozvedeli od kerščanske

vere, ali zaničevali so jo; sestra njihovega kneza Bogora, v Carigradu izrejena, je združevala svoje prošnje s prizadevanjem misijonarjev, ali zastonj so bile, dokler se Metodiju ne pogodí kralja z neko sliko vsega pretresti in omečiti (l. 861). Kralj namreč mu naroči, v njegovo sobo kaj strašnega naslikati, tako da bo vsacega groza obšla, ko sliko vidi. Sveti umetalnik naredí v dvorani v veliki podobi sliko poslednje sodbe. Na svetlem oblaku sedí Sodnik svetá z resnobno prevzvišnjo veličastjo obdan od trum nebeških duhov; pred njim na desni stojí veliko ljudi, kteri s svetlimi obrazi in z visoko povzdignjenimi rokami zró proti nebu, iz kterega jim v čudopolni luči zveličanski križ in pa zlate krone nasproti žaré; na levi pa nagnječene trume, ktere se mertvaško bledega, preplašenega obličja in šterlečih las vse v divjem obupanji odmikajo in ravno ko pogrezvajo v tla, iz kterih naokoli preščeč plamen šviga, ognjene kače sikajo, se strahotni zmaji plena hlepno stezajo. Ko je slika doveršena, pokaže jo kralju. Ali kakó se kralj prestraši zagledati na enkrat veličastni in strašni ta obraz! Kar ni mogel z barvo, to je zgovorni slikar dodal z besedo in je prepadenemu kralju razložil ves pomen tega obraza; milost Božja pa je doveršila in poterdila, da je začetek modrosti strah Božji. Kralj hoté uiti strašnim mukam sodnjega dne in prežalostni večnosti, se da v kerščanski veri podučiti in kerstiti. Kralja posnemajo velikaši, nasleduje tudi v celih trumah dobrovoljno ljudstvo. Nekoliko terdovratnih in zakletih poganov se sicer dvigne zoper kralja, ali Mihael (tako namreč se je po sv. kerstu Bogor imenoval) je potolče z malo trumo vernih. Potem napoti sporočnike z darovi v Rim do sv. Očeta papeža Nikolaja I. in stopi po nauku sv. Metodija v edinost in družbo sv. rimsko-katoliške cerkve. Papež mu pošljejo pismo polno zdravih naukov, pa tudi dva škofa poterdit kralja in njegove podložne v sv. veri.

4. Ko se Ciril in Metod trudita s spreobračanjem Bolgarov in težave apostoljstva prenašata, mogočno vlada na Moravskem knez Rastislav, čegar dolgo gojena želja, Moravo od Nemcev popolnoma neodvisno storiti, dozorí v terden sklep in postane perva naloga njegovega življenja. Iz tega namena stori zvezo z mogočnimi sosedi Bolgari in ko so ti l. 862 od Ludovika Nemca proti Moravanom pridobljeni, sklene jo s carigrajskim, Nemcem in Bolgarom sovražnim dvorom in si prizadeva tudi v cerkvenem oziru Moravo oblasti nemških škofov rešiti. V izpeljavo tega namena mu ne more nič ugodnišega priti, kot slavni glas prek mej iz Bolgarskega (zakaj v Peštu je bila meja velikomoravskega in bolgarskega kraljestva) v Moravo prinesen o velikih delih obeh gerških blagovestnikov. Ta slavna učenika, v slovanskem jeziku zvedena, sklene Rastislav tudi svojemu moravskemu ljudstvu pridobiti. Odpravi torej poslance k gerškemu

cesarju Mihaelu III., kteri naj mu naznanijo, „da njegovo ljudstvo je sicer nehalo klanjati se malikom in želí ravnati se po kerščanskih postavah, da pa nima učenikov, kteri bi je vladali in učili, in svete knjige mu razkladali; da sicer mnogo učiteljev prihaja v deželo iz Laškega, Gerškega in Nemškega, kteri pa vsaki drugače učé. Zatorej pošlji gospod! k nam take učenike, kteri bi nas znali učiti sv. pisma in njegovega pomena.“ Cesar to slišavši, popraša svoje modre svetovavce, koga bi poslal. Svetujejo mu učena in modra solunska brata. Po nju pošlje, in ko prideta, jima pravi: „Glejta, slovanska deržava je poslala mene prosit učenikov; vaju spoznam za pripravna; ker vidva sta Solunčana, Solunčani pa najbolj čisto slovenski govoré.“ Brata radostno poslušata ta klic, in prideta l. 863 v zgornjo Moravo, kamor tudi truplo sv. Klemena seboj prineseta. Rastislav in njegovi velikaši radi prejmejo sv. kerst, ali narod se stavi uporno zoper njega; po duši in telesu sicer bogato obdarjen, pa pogreznjen ves v vraže in golo nevednost, in zopervaje zoper vse ptuje šege in jezike, ne kaže do kerščanskih naukov in obredov nobenega nagnjenja, nobene spretnosti. Navadno spreobračanje namreč: Kratke verske izpovedbe naprej moliti, priglasujoče v naročje sv. cerkve sprejemati, vse drugo pa kasnejemu podučevanju in polagoma razvijanju prepuščati — vse to ni moglo tukaj nobenega sadú, nobene koristi obroditi. Zatorej se ona z velicim trudom najprej učita težkega, sikavnih in šumečih glasov bogatega jezika in prehajata potem deželo podučevaje, pregovarjaje in prepričevaje, podpihujeta sem ter tje še tleče iskre vernosti, da se razvnemó v svetel plamen in si po spreobernjencih tudi do druzih serc pot napravljata. Tako se njima posreči, da v malo letih večino ljudstva za kerščansko vero pridobita. Ali kako bo terst rastel, ako ga vedno moča ne zaliva? Vera potrebuje vednega oživljanja, da se v rasti ohrani: njiva sicer je bila zorana, pognojena, obsejana, ali kako naj seme klije in raste brez plodivnega dežja in oživljajočega solnčnega svita? Duhovno življenje potrebuje mokrote, in gorkota naj mu puhti iz žive besede Božje — iz pisane in nepisane, da ne pada samó ko mertva čerka v oči, ko nerazumljen glas v uho, ampak ko živa moč v serce. Zatorej poslovenita sveto pismo in prestavita več cerkvenih knjig, molitev in druzih spisov iz gerškega, ter vpeljeta tudi pri službi Božji slovenski jezik, da bi verniki vse molitve in obrede, vsa blagoslovila in posvetila razumeli, in takó kerščansko vero prav terdno v se sprejeli v vse hrame duha in vse prostore serca. Omladilo se je tako med narodom kerščanstvo, oživelo je njegovo slovstvo; maliki so popadali, njim posvečeni logi se posekali — začel se je Slovanom Božje spoznave in kerščanske omike beli dan. Pet let se trudita sv. brata in obdelujeta lepi vinograd Gospodov. Nemškim škofom, zlasti Solnograškemu

in Pasavskemu, in misijonarjem se je to merzelo, da so se tudi njih čede tema bratoma pridružile. Sv. oče papež Nikolaj I. slišavši od vspešnih, apostoljskih djanj Solunčanov med Slovani, so se jako veselili, da je tako velik narod stopil v kolo kerščanskih ljudstev, zraven se pa vendar bali, da bi se pri njih, ker se služba Božja v materinem jeziku obhaja, kaka razkolnija ali kako krivoverstvo ne vrinilo. Zató ju pokličejo v Rim, da bi se iz njunih ust sami prepričali o stanji slovanske cerkve. Brez zamude se podasta brata na pot. Med tem pa umerjó Nikolaj. Njihov naslednik Hadrijan II. slišavši, da brata tudi sv. truplo papeža Klemena seboj prineseta, se nad tem jako vzradujejo in gredó z vso duhovščino in veliko množico ljudí jima naproti ju slovesno pozdravit. Sveto truplo Klemenovo svečano shranijo v cerkvi, ki je bila temu mučencu in papežu na čast postavljena. Sv. brata posveté Hadrijan za škofa in ju postavijo za viša pastirja Moravanom in drugim slovanskim rodovom, ktere sta bila kerstila. Sv. Ciril bolehen gre v samostan in v Rimu umerje, kjer njegovo sv. truplo v cerkvi sv. Klemena počiva. Sv. Metodi pa pride zopet k Slovanom nazaj, in poveličuje kraljestvo Božje po obeh straném Donave blizo Drave in Save — po pravici apostelj Slovanov.

5. Veselo je po prizadevanji sv. Metodija po vseh slovanskih deželah kerščanstvo oživelo; živa je bila služba Božja po milem petji in poduku v slovanskem jeziku. Pridno se je mladina učila, česa jej je za časni in večni blagor treba; ali bogata žetev sovražniku zveličanja našega ne dopade. Podpihuje in nadraži sosede, da sv. Metodija počernijo in celó v Rimu papežu zatožijo, da prav ne uči in ne opravlja službe Božje po obredih sv. rimske cerkve. Papež Janez VIII. pozove sv. škofa v Rim na presojo te rečí, in berž se zvesti služabnik Božji na dolgo in težavno pot podá, pa tudi vpričo papeža in cerkvenega zbora svojo reč tako zgovorno in terdno opraviči, da vse njegove naredbe pohvalijo, njegovo ravnanje za pravo spoznajo, poterdijo, sv. Metodija za nadškofa stare Moravije in nekdanje Panonije slovesno povzdignejo in ga po listu tudi kralju Svatopluku priporočé. Po tem papeževem dovoljenji še zdaj zedinjeni pravoslavni Slovani službo Božjo v staroslovenski besedi obhajajo in tudi pri nas se sv. evangeli po slovensko bere, se slovensko moli in poje, sv. maša pa se opravlja po latinsko zavoljo edinosti v latinski ali rimsko-katoliški cerkvi. — Tisti čas je bil mogočni kralj Svatopluk veliko kraljestvo ustanovil, ktero se je tudi čez Češko in velik kos Ogerske raztezalo. Sv. Metodi se je torej na Češko podal, na obširno tam polje seme Božje sejat, mogočno češko-slovansko ljudstvo Jezusu pridobit in sv. katoliški cerkvi pridružit. Kerstil je Borivoja, češkega vojvoda (l. 894), njegovo ženo Ljudmilo in njune otroke, pa tudi mnogo češkega ljudstva. In ti

pervenci kerščanstva so po nauku sv. Metodija za razšir sv. vere veliko skerbeli; sv. Ljudmila in njen vnuk sv. Venceslav sta celó svojo kri za-njo prelila, pa tudi terden steber sv. katoliške cerkve postavila, ki se omajati in podreti ne da.

Sv. Metodi se je po svojih apostoljskih hojah in tolikih opravilih postaral in silo veliko terpljenja prestal. Od nevernikov čerten in preganjan, od krivih bratov in sosedov sovražen, obrekovan in po krivem dolžen potoži svoje težave očetu vseh vernikov, papežu Janezu VIII., kteri ga v pismu lepo potolaži in poterdi v apostoljskem djanji, da naj le terdno v svojem zveličanskem poslu napreduje in bode do konca zvest, kar je tudi bil. On je svoje delo dokončal in od te dobe se njegovo življenje zagrinja v nerazsvetljene tmine, ker od njegovih poslednjih let imamo le nezanesljiva sporočila, ktera pravijo, da je po smerti Svatoplukovi se blagonosno vdeleževal vladanja moravskega kraljestva in da je za ljudstvo pisal zakonik, ki je še dolgo imel veljavo pri ogerskih Slovanih. Negotovo je, ali je še doživel propada moravskega kraljestva, ktero so bili leta. 908 razrušili Nemci in Ogri, ali je bil že poprej svoje blago življenje končal; češki pisatelji stavljajo njegovo smert že v leto 885. Tudi kje je umerl, ne vemo. Eni pišejo, da se je sv. Metodi na večer svojega življenja poslednjikrat v Rim podal, vsa mnoga in razna ljudstva najvišemu namestniku Božjemu, vidnemu poglavarju sv. cerkve izročit, in da je v visoki starosti poln zaslug v Rimu mirno v Gospodu zaspal (l. 910). Resnica je, da tam zraven svojega brata Cirila v cerkvi sv. Klemena počiva; njegovo ime pa sloví od naroda do naroda, vsem Slovanom slavno in drago.

Češčenje sv. Cirila in Metodija.

Kakor je gotovo, da je spoznanje samega sebe vsacemu človeku potrebno, kteri v nravnosti in popolnosti napredovati hoče, takó je poznanje naroda neobhodna stvar za vsacega sina in domoljuba, kteri srečo in slavo svojega naroda razširiti in pomnožiti želí. Česar ne poznamo, tega tudi ne moremo ljubiti, ne k slavi privajati. Narod pa naj poznamo po poznanji njegovih velicih in zaslužnih mož, v kterih vès narod pripoznava svoje cvete. Najslavniši možjé pa so ti, s kterimi se ponaša sv. cerkev in vse človeštvo, in med ktere po vsi pravici spadajo *apostoljni narodov*, kakoršna sta Ciril in Metodi. Po poznanji njunih zaslug in z njunim pobožnim češčenjem ne priljubujemo le svojega rodú, ampak tudi cerkev, ktere sinova sta bila. Kako naj torej *mi Slovenci* sv. moža počastimo? Znano je, da veliko slovanskega ljudstva, čegar prednike sta bila sv. Ciril in Metodi v naročje sv. cerkve pripeljala, zdaj živi v pogubnih sponah razkolništva. Te tedaj zopet s sv. cerkvijo združiti, je namen *bratovščine sv. Cirila in Metodija*. Vstanovili so jo med nami Slovenci nepozabljivi apostoljski škof Anton Martin Slomšek v ta namen, da bi njeni udje

ali bratje in sestre molili za zedinjenje razdeljenih v veri in cerkvi sploh, posebno pa za spreobernitev vseh slovanskih narodov k edinosti katoliške cerkve. Ta bratovšina, l. 1852 od papeža Pija IX. poterjena, se vedno bolj razširja ne le med Slovenci, ampak tudi po Moravskem in drugod. Zatorej naj bi slednji dan iz vseh slovenskih serc in ust se glasila bratovska

molitev:

O Bog! kteri si nas po sv. bratih Cirilu in Metodiji k edinosti sv. vere poklical, dodeli, da se odločeni bratje in sestre naši zopet povernejo v naročje matere katoliške cerkve, da bode, kakor je v nebesih, tako tudi na zemlji, le en hlev in en najviši Pastir. Tega te prosimo po neskončnem zasluženji Tvojega Božjega Sina, našega Gospoda Jezusa Kristusa, po prošnjah prečiste Device Marije, sv. Cirila in Metodija in vseh tvojih ljubih svetnikov. Amen.

10. Sušec ali marec.

Sv. štirdeset mučencev.

Od starodavnih časov že je bila krona znamenje časti in oblasti in slavno podarilo za pridobljeno zmago; kralji in duhovni vzhodnjih ljudstev so nosili krone in vence; Gerki in Rimljani so obdarovali izverstne zasluge, zlasti junaško vojevanje s kronami; ovenčali so s slavsko krono zmagovavnega vojvoda o njegovem slovesnem vhodu v mesto; s taborsko in zidno krono pogumnega vojaka, kteri se je pervi popél na nasipe sovražnikovega tabora ali pa na obzidje obleganega mesta; in z meščansko krono, kteri je v boji vojnemu tovaršu življenje otel. Te minljive, iz listja in vejic spletene krone so bile njim, ki so je nosili, v veliko imenitnost in visoko čast, donašale so jim tudi časnega dobička; ali kaj so one proti večnim nezvenljivim kronam, ktere se spletajo zvestim stanovitnim bojevavcem Božjim in hrabrim premagovavcem satana in smerti!

V markomanski vojski ob času cesarja Marka Avrelija l. 174 so bile rimske čete od Kvadov vgnjetene v čisto suhotne kraje brez studencev, kjer so vročine in žeje skor skopernele; po hudih bojih vsi utrujeni, od pekočih ran vsi sterpinčeni vojaki stojé sopihaje pod težo orožja v rednih verstah in pričakujejo perteči naval sovražnika. V tej strašni sili se obernejo vojaki dvanajste legije, ki so bili večidel kristijani, z glasno mo-

litvijo do Gospoda za pomoč in rešitev, in on jim jo res čudopolno pošlje. Nanagloma namreč se dvigne temno oblačje na jasnem nebu in dež se curkoma vlije; zevajoči Rimljani hlepeče serkajo hladivno okrepilo, in ga nalové v čelade in škite, da si rane izperó in živino napojé. Ta ugodni čas vesele njihove razvihranosti zapazi sovražnik in z vso silo nad-nje plane, ali ogromna toča pada tako gostó, in ognjene strele tako strahovito švigajo, da se sovražnik v divjem strahu in begu razkropí. Pod banderom te „bliskajoče“ legije, v kerščanskem spominu tolikanj slavljene, je služilo v začetku četertega stoletja teh 40 mučencev, kterih god in praznik danes obhajamo.

2. Cesar Licini, kteremu je bil svak cesar Konštantin véliki vzhodnje okrajine velikanske rimske deržave v vladbo izročil, je v začetku, čeravno sam poganstvu serčno udan, prav prijazno s kristijani ravnal, pozneje pa, ko se je bil s svakom sperl, se je v njihovega najhujšega sovražnika sprevergel, ker je je imel na sumu, da so Konštantinovi zavezniki in njegovi skrivni nasprotniki; vendar pa se je še-le polagoma upal očitno kot njih preganjavec obnašati se. Najprej vse kerščanske dvorjane iz službe dene, več njih v prognanstvo obsodi, nekaj pa jih z najviših stopenj na najniže pahne; vojake, kteri se branijo malikom darovati, vse posloví; pa kmalo njegov gnjev še z ostrejimi kremplji po kristijanih sega: škofom namreč prepové drugi druzega obiskovati in se v cerkvenih zborih shajati, vernikom pa v cerkev hoditi, rekoč zasramovaje, „da je shajanje toliko ljudí v zapertem prostoru škodljivo.“ Še več. Sovražnost njegova skipí v okrutnost; kervava povelja namreč próži posebno zoper služabnike altarja, slednjemu zažuga s smertjo, kterikoli bi se h kerščanski veri spreobernil in njegova besnost se loti posebno škofov, kterih dá več izmišljenih hudodelstev krivično obtožiti, je v smert peljati in njihova trupla v morje pometati. Pa trinogu ni dovolj, dá pastirje preganja in morí, njegova zloba udriha tudi po čedi. Zaukaže namreč vsem namestnikom, kerščansko vero popolnoma zatreti in vse, kterikoli bi se branili malikom darovati, brez milosti pokončati. Bil je o tem času (l. 320) namestnik cesarski v mali Armeniji Agrikola, zaklet sovražnik kristijanov, kteri je z največo radostjo in natančnostjo cesarsko povelje spolnoval in je zvestim vernikom pertil z ognjem, z mečem, s križem, kolesom, z bičem in vsem trapilnim orodjem, ki si je more peklenski čert izmisliti. Se vé, da se jih je mnogo dalo oplašiti že od samega pertenja in groznih trapil, ali pa tudi preslepiti od sladkega obetanja in časnega dobička, da so Jezusovo imé zatajili; pa bilo jih je tudi veliko število takih, kteri so do konca stanovitnost ohranili.

3. Ta čas je stala v mestu Sebasti imenovana dvanajsta legija, in tudi njej se razglasi cesarsko povelje s pristavkom, da

mora slednji vojak spotoma malikom darovati. Tedaj stopi 40 vojakov iz verst in povedó z blago pogumnostjo, da se kot kristijani nikakor ne morejo teh zapovedanih poganskih slovesnost vdeležiti, in če tudi se v najgrozneje muke obsodijo. Bili so krepki mladi možaki visoke rasti iz raznih okrajin in rodovin; njih več si je bilo s hrabrim obnašanjem slavo in čast pridobilo. Od njih poprejšnjega življenja nič ne vemo; da je pa bilo lepo in kerščansko, to spričuje njihova mučenska smert. Lizija, njih poveljnik, prestrašen zgubiti toliko hrabrih vojakov, si prizadeva deloma s sijajnimi obljubami, deloma z žuganjem njihovo stanovitnost omajati. Ali oni mu rekó: „Kar nam ti obetaš, to so le prazne pleve proti nebeškim dobrinam, ktere nas čakajo, če bomo terdno stali v veri. Tvoje žuganje nas kratkimal ne straši. Oblast imaš čez naša telesa in naše minljivo življenje, čez naše neumerljive duše pa nikakoršne ne.“ Pred sodbo zató postavljeni ponové nestrahoma svojo poprejšnjo odreko: „Mi smo vojaki cesarjevi, in smo mu do te ure služili z zvestim sercem in s hrabro roko; pa mi smo tudi Kristusovi služabniki, njega nikdar nočemo zapustiti in mu nezvesti biti — nikdar ne!“ Lizija pregovarja, prosi, perti: „Pomislite vendar nasledke svoje nepokorščine do cesarjevega veličastva, vam se spodobi slavna smert na kervavem bojišču in ne sramoten pogin za zblode križanega Galilejca; vi ste svobodni rojeni, vživajte prijaznost in varstvo bogov; kako vendar se morete poniževati k abotnim vražam zaničljivih kristijanov? Ako pri svoji termoglavosti ostanete, zapadli ste brez milosti maščevavni postavi.“ Ko zopet s prostodušno besedo poterdijo, da hočejo le Kristusu služiti, je da sodnik bičati, jim boke z železnimi grebeni razmesariti, je v verige vkovati in v ječo pahniti, ali je bode morda skeleča bolečina in pa jetniška smraja na druge misli pripravila. Obernili pa so te dnove zapertije, da so se nasprotno oserčevali in za poslednji boj pripravljali; pomislili so, koliko težave in nadloge so prenašali v službi pozemeljskega gospoda, kolikrat so življenje pertečim nevarnostim nastavljali, kakó se niso umikali ostrim puščicam, se niso bali morivnih sulic; kolikrat so brez trepeta planili v hrumečo bojno gnječo za cesarsko moč in slavo, za pičli vojaški platež in negotovo zmago; kakó tedaj bi sramotna bila strahopetnost, za življenje trepetati, kjer velja čast kralja vseh kraljev, zdaj boječe se umikati, kjer jim neminljiva krona večnega življenja nasproti bliščí! Bog je je varoval v kervavem boji, tudi med mukami jih zapustil ne bo! — Tako tedaj so se v ječi pogovarjali, neprenehoma Bogá na pomoč klicali in glasno hvalo prepevali. Ko se jim pa enkrat Jezus Kristus prikaže in je s temi besedami nagovori: „Začetek je dober, kdor pa do konca stanoviten ostane, ta bo zveličan;“ se oni prestrašijo in tolikanj serčneje molijo za dar stanovitnosti. Cez nekoliko dni zopet

pred sodbo peljani in po imenu poprašani slednji nič druzega ne odgovorí kakor: „Jaz sem kristijan.“ Zaukažeta je razljutena namestnik in poveljnik s kamni po ustih biti ali glej čudo! rabeljni le sebe bijejo in ko Lizija sam kamen zgrabi, da bi ga enemu mučencu v obraz vergel, namestnika tako zadene, da mu čeljust razbije. Ali vse to ne spametva grozoviteževv, temuč v svoji peklenski slepoti velita mučence zopet v ječo odpeljati in kuhata še huji serd in maščevanje. In res! izmislita si počasno, grozovito muko, hujo mimo germade in vsakterega trapila.

4. Bilo je ravno proti koncu zime, ki je po armenski, z visocim gorovjem prepreženi okrajini prav huda; debel sneg še je ležal po tokavah in dolinah in merzel sever je silno pihal. Mučenci so bili v smert zmerznjenja obsojeni. Agrikola tedaj zaukaže je do nazega sleči, do kervi bičati in v tacem stanu na led zamerznjenega ribnjaka tik mestnega obzidja postaviti. Da bi pa stanovitnost mučencev poprej omahnila, je bila nedaleč proč pripravljena topla kopel, da bi vsaki, kteri bi hotel Kristusa zatajiti in malikom darovati, svoje zmerznjene ude v njej ogreti mogel. Ta lahkotna rešitev bi bila za manj krepostne duše pač nevarna skušnjava; ali ti mučenci so bolj leteli ko šli na mesto svojega mučenstva in so s sveto radostjo in pogumnostjo svoje ude izročili oblasti ledenega mraza vsi plameneči ljubezni do Jezusa. Sv. Bazili jim to-le govorjenje in vzajemno oserčevanje na jezik poklada: „Mi ne denemo obleke s sebe, ampak mi le starega človeka, po pregrešni slasti spridenega, s sebe veržemo. Hvala tebi, o Gospod! da moremo s to obleko tudi greha se iznebiti; zakaj zavoljo kače smo je na-se djali, zavoljo Kristusa jo slečemo. Saj je bil tudi Gospod naš obleke oropan; kaj tedaj je velicega, če se hlapcu zgodi, kar je Gospod terpel? Da! mi sami smo Gospoda obleke oropali, vojaki so jo ž njega stergali. Hud je mraz, pa sladák je raj, merzel je led, pa prijeten je počitek. Naj nogo našo mraz popali, vekomaj se bo zató med angeljskimi kori sprehajala; naj roka naša mraza odervení, vekomaj se bo potem proti Bogu povzdigovala. Koliko naših tovaršev je padlo na kervavem bojišču, da so umerljivemu kralju zvestobo ohranili. In mi bi tega življenja ne darovali, da zvesti ostanemo pravemu živemu Bogu? Tedaj, vi hrabri vojaki Kristusovi! ne dremljimo v lenobi in mehkužnosti, ne prizanašajmo svojemu mesu in ne dajajmo satanu nobene oblasti čez nas. Daj nam, o Gospod! biti pred Teboj prijeten klaven dar, da bomo za vekomaj sprejeti v Tvoja svetla bivališča.“ In stojé tam na ledu so enoglasno molili: „Štirdeset nas je stopilo na bojišče, daj nam tudi, o Gospod, vsem štirideseterim krone deležnim biti, in ne enega izmed nas naj pri venčanji ne manjka. Častito je to število, ktero si posvetil s štiridesetdanskim postom, po kterem je Božja postava se razglasila med vesoljni svet, in

tudi Elija je po štiridesetdanskem postu, Boga iskaje, zaslužil gledati njegovo obličje.“ In Gospod jim spolni to prošnjo ter po posebni poti svojo moč in milost razodene. Mraz od ure do ure huji prihaja, in mučence nemilo pretresa; kri jim zaseda, zobje jim šklepetajo, čutnice in žile se jim silovito kerčijo — nepopisljiva bolečina jim prepeka mozeg in kostí, vnanji udje oterpnejo in odmerjó kakor od ognja popaljeni, kri se jim proti sercu dervi in omamna omedlevica jim zapira oči. Stražniki, ki so mučencem tolikanj prigovarjali, da naj se cesarski postavi uklonijo in svoje življenje rešijo, vsi pozaspé razun enega, ki pri topli kopli čuje. Ta tedaj zagleda nanagloma čudno prikazen; vidi namreč na enkrat mučence s čeznatorno svetlobo obdane, in angele od neba prihajati kakor od kralja poslane, ki so lesketče krone deržali nad glavami hrabrih Kristusovih vojakov, razun enega samega, ki ni bil krone deležen. Stermeč nad to prikaznijo čuvaj sam pri sebi govori: „Kaj naj to pomeni, ali je to sleparija in vara oči, ali to delajo više moči? ali so morda to krone, ki je Bog kristijanov svojim zvestim spoznovavcem pošlje? Pa saj jih je samo devet in trideset, mož pa je štirideset!“ Ko take misli čuvaja prešinjajo, glej! tu se zmuza eden štirideseterih, ki mraza ne more več preterpevati, ker je ogenj njegovega serca preslab, tje proti kopli, poterka, da mu odpró, in se da hitro v gorko vodo nesti. Da bi bil časno življenje otel, je zastavil večno in — časno, zakaj prenagli spremin ga mahoma umorí. Nesrečnik, ki se je tako slavno bojeval, ki je bil že tako blizo konca in zmage, tako rekoč že pred vratmi nebeškega kraljestva, zavoljo svoje nestanovitnosti v terpljenji tako nemilo pade, hitrejo smert mimo unih storí in gre namesto v večno veselje, v večno terpljenje. Vendar, smert in pogin enega je življenje in povzdignjenje druzega — ponižna serčna prošnja mučencev do milostivega Boga ni bila zastonj in sveto število, razderto po nesrečnem padu nestanovitnega vojaka, se zopet dopolni. Ko jim namreč grenka bridkost zavoljo nezvestobe tovarševe serca ogreba, se njihovo žalovanje kmalo v veselje spremení, ker ravno tisti čuvaj, ki je videl to čudno prikazen, razsvetljen od Duha Božjega in napolnjen s kerščansko pogumnostjo, stopi v versto mučencev. On zbudí svoje spijoče tovarše, jim pové, káko posebno prikazen je imel, in da hoče tudi on z vojaki umreti. Tedaj vpričo njih obleko s sebe dene, in s klicem: „Tudi jaz sem kristijan,“ se svetnikom na ledu pridruži ter reče: „Moj Bog in Gospod, tudi jaz verujem v Tebe, kakor ti-le; prištej me k njim in stori me vrednega, da bom iz ljubezni do Tebe skušnjave in muke premagal, da bom s Teboj vekomaj živel!“ In tako je bila krona, unemu odločena, temu podeljena in veselje mučencev je bilo veliko, da je Bog njihovo molitev uslišal, število dopolnil, in kakor nekdaj namesto Juda

izvolil Matija, tako tudi zdaj namesto vernega, pa nestanovitnega vojaka spreobernil in oslavil nevernega čuvaja.

5. Drugo jutro namestniku vse naznanijo, kar se je preteklo noč dogodilo. Silo se čudi, ko zvé, da tudi vratar je med mučenci na ledu. Ker niso bili še mertvi, zaukaže kostí jim potreti, trupla na vozove naložiti in na germadi sežgati. Med tem grozovitim lomljenjem kosti vsi umerjó, razun Melitona, najmlajega in najčverstejega. Njegova pričujoča mati videvša še znamenja življenja v njem, stegne roke proti njemu in ga oserčuje rekoč: „Sin! poterpi le še malo časa; glej, Kristus stojí pri vratih nebeških in te podpira.“ Ko vidi, da trupla druzih mertvih mučencev na vozove nakladajo, da bi je na germado peljali, njenega sina pa pusté, ker je brezbožna derhal se nadjala, da, ako mu prizanese in ga ne verže v plamen, bo morda vendar še malikom daroval, ga ona sama na lastne rame zadene in s tem svetim bremenom obložena krepke noge stopa za vozovi. „Preljubi moj sin!“ mu ona prigovarja brez solze v očeh, „doverši s tovarši svoj zveličanski tek! Terpljenje tvoje je kratko, veselje pa večno! Ne ostani sam zad za zvesto družbo, da ne prideš kasneje pred Gospoda, kakor drugi.“ Ko Meliton med potjo dušo izdihne, mati sama njegovo truplo k druzim mučencem na germado dene, da bi tudi mertev ne bil ločen od njih, s kterimi je bil po veri in po čednostih združen, in v hudem nevarnem boji junašk tovarš.

Ko so bila trupla sežgana, so bili njihovi ostanki poleg namestnikovega povelja v vodo pometani, ali po čudopolnem načinu so vsi skupaj splavali in pobožna skerbnost kristijanov je je častito shranila. S časoma so bili v razne dežele razposlani, kakor spričuje sv. Gregor Nisenski, kteri je sam tako visoko je častil, da je dal svoje starše zraven njih pokopati, da bi, kakor pravi, na dan vstajenja po njihovi mogočni priprošnji z nadepolno svestjo vstali. Obhajanje njihovega spomina se je nenavadno hitro razširilo po vzhodnjih, pa kmalo tudi po zahodnjih krajih in mnogo cerkev se je njim na čast zidalo.

Obrazujejo se s palmovimi vejami v roki; stoječi na ledu in kronani od angeljev.

Od očitnega spoznanja vere.

I.

Sv. Bazili bridko obžaluje žalostni pad nezvestega vojaka, kteri pa je sv. vero zatajil še le premagan od groznih muk. Kaj pa bi rekel ta sv. škof od katoliških kristijanov današnje dobe, kteri se sicer s tem krasnim imenom nazivajo, in hočejo tudi vsakomer za prave vernike veljati, in vendar, ne stojé na ledu, ne natezani na trapilu, ampak da bi od tako zvanih razsvetljencev ne bili zasmehovani, se jim ne zamerili,

oni pri najmanjši priliki nauke sv. cerkve, njene obrede, njene sv. skrivnosti, njene služabnike gerdé, in njene zapovedi brez strahú lomijo! Ti slepi strahopetneži ne pomislijo, kaj je Kristus rekel: „Kdor koli bo mene spoznal pred ljudmi, tega bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih; kdor pa mene zatají pred ljudmi, tega bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Nikar ne mislite, da sem mir prišel prinest na zemljo; ne mirú, ampak meč sem prišel prinest.“ (Mat. 10, 32—34). Kako imenitno in potrebno tedaj je očitno, prostodušno spoznanje vere pred svetom!

Kaj nas k temu nagiblje?

a) Pervi nagib je že natorna odkritoserčnost in ljubezen do resnice, ki jo tirja pamet sama, in brez ktere mora človek sam sebi in druzim biti zaničljiva stvar. Ako je bila hinavščina farizejev gerda in ostudna, kteri, čeravno v sercu polni sovraštva in hudobnosti, so vendar po vnanjem ljubezen in pobožnost hlinili, ravno tako je tudi obnašanje tistih nagnjusno, kteri, čeravno v sercu verujejo, vendar te vere z jezikom in z djanjem ne izpovédajo, ampak se iz boječnosti ali pa mesene premetenosti tako delajo, kakor bi priglasovali zmotam in oskrunljivim besedam posvetnih otrok. Ali ne zahteva že soglasje človeške natore, da, kar duša v svojih najglobejih notrinah misli, poterdi, veruje, naj se to tudi po vnanjem, v obnaši, v besedah, v djanji razodevlje? Ali naj ne bo vnanje vedenje zerkalo, v kterem se očitno kaže dušna podoba? Koliko pa jih je, mili Bog! dan današnji, kteri bi sicer radi bili v sercu in pred Bogom pravi kristijani, ali po vnanjem in pred svetom se neradi take kazali in se torej na očitnih krajih, v druščinah in pri mizi posvetnih ljudí slednjega znamenja pobožnosti, slednjega izpovedovanja kerščanske vere skerbno ogibljejo, da bi pač med olikanci ne veljali za pobožnjake in abotnike. Ker se tedaj taki pred druzimi svoje vere sramujejo, ali bi se ne morali tudi sami pred seboj svoje hlimbe sramovati? Kaj je vendar gerjega in bolj ostudnega mimo laží? in kaj je blažega mimo resnice? In ravno ta prirojena ljubezen do resnice naj bi slednjega kristijana zmeraj nagibala vero svojo očitno terditi, pa tudi b) korist in škoda, ki jo napravlja pri druzih izpovedovanje ali pa zatajevanje vere. Resnica ima posebno Božjo moč; tudi oni, kteri jo čertijo, morajo njeno oblast občutiti, in kedar pravi kristijan izgovori krepko besedo: „Verujem!“ mora se nejevernik ves pretresti, kakor bi že tehtnica Božje pravice se gugala nad njegovo glavó in bi se mu že oznanjala sodba Božja: „Kdor ne veruje, ta je že sojen.“ (Jan. 3, 18.) Tako se je zgodilo, kakor Socomen pripoveduje, poganskemu modrijanu o pervem cerkvenem zboru v Niceji, kterega je, ko se je z več škofi in mašniki o verskih rečéh modrovaje prepiral, krepka beseda neučenega moža, ki je z močnim glasom apostoljsko vero pred njim molil, tako presunila, da je razsvetljen od Božje gnade neutegoma veren postal. Gotovo da veliko koristi očitno izpovedovanje, ker vsaj drugače misleče s spoštovanjem do kerščanstva navdaja, znimarne iz smertne dremotnosti budí, verne in neverne, prave in le po imenu kristijane saksebi loči, dobroserčne naposled k jasneji zavednosti njihove vere pripelje in do določnega djanja poleg vere nagiblje. Kdo ne ve, kako se hudobni veselé in oponašajo, kedar se jim pogodi, da s svojim zbadnim zasmehovanjem ali žuganjem dobrega kristijana oplašijo, da o njihovem brezbožnem govorjenji strahopetno molčí, svoje pobožnosti zakriva ali se celó ž njimi v pajdašijo spustí? Ali se ne okrepčuje s tem njihova priljubljena abota, da kerščanska vera pač nič kaj terdno ne stojí, da mora kmalo sihdobni razsvetljenosti se umakniti! Se vé, da očitno

spoznavanje Kristusa naše dni ni kaj lahka reč; ali veliko je tudi c) plačilo, ktero je zvestim spoznovavcem sv. vere obljubljeno; kakor tudi grozna je kazen njenih zatajevavcev. Tako kliče Kristus: „Kdor bo mene spoznal, tega bom tudi jaz spoznal; kdor mene zataji, tega bom tudi jaz zatajil.“ In enako piše sv. ap. Pavel: „Ako pričaš s svojimi ustmi Gospoda Jezusa, in v svojem sercu veruješ, da ga je Bog od mertvih obudil, boš zveličan. Kajti s sercem se veruje v pravičnost, z ustmi pa se priča v zveličanje.“ (Rim. 10, 9. 10.) Zveličanje tedaj je plačilo za očitno izpovedovanje vere, pogubljenje pa je kazen za njeno zatajevanje. Ali nam je treba še več nagibov za stanovitno izpovedovanje sv. vere?

Molitev.

O moj Jezus! Ti vkladni in vogelni kamen svoje sv. Cerkve, zahvalim Te, da si mi dal v tej sv. Cerkvi rojenemu in izrejenemu biti; daj mi tudi milost, da bom stanovitno živ ud te Cerkve, da bom vse njene nauke terdno veroval, njene zapovedi na tanko spolnoval, njene služabnike in obrede častil in tako Tebi, mili Jezus! dopadel in večno zveličanje dosegel. Amen.

11. Sušec ali marec.

Sv. Franciška Rimljanka, vdova.

(Praznuje se 9. sušca).

Le en Bog je in resnica le ena, in zatorej je tudi prava vernost — prava pobožnost le ena, ali vendar se ona pri posameznih raznotero oblikuje in razodevlje; kajti zmožnosti in znanosti duha, nagnjenja in lastnosti serca jej vtiskujejo posebna znamenja, in poleg njih se tudi njeno bitje posebno razvija in izrazuje. Pri moškem je ona bolj potreba duhá; on hoče v redno enoto združiti svoje misli in vzore, hoče jasen razgled imeti v čas in v večnost; on potrebuje terdnega namena za svoje gibanje in delovanje na svetu; ona mu je luč in vodilo, da ne trati svojih močí s praznim prizadevanjem in da po krivdnih potih življenja napek ne zaída. Ženskam pa je ona bolj potreba serca, osrečivno predčutje večnega, verno hrepenenje po nebeški ljubezni; one hočejo, kar je Božjega, v slikah in podobah potelesiti in vsa svoja blaga in sveta čutila na-nje izlivati; ona jim je gorkota in življenje. Tako globoko verno življenje, ki se je v mladosti, v zakonskem in vdovskem stanu, v sreči in ne-

S. FRANZISKA.

sreči, v bogastvu in uboštvu, med svetom in v samostanski samoti vedno enolično kazalo, nam se danes stavi pred oči.

Franciška, po svojem rojstnem mestu Rimljanka imenovana, je bila l. 1384 rojena od plemenitih staršev in je že v nježni mladosti kazala hrepeneče namerovanje proti vikšemu in svetemu življenju. Ljubeznjiva deklica je bila bolj podobna angelju nebes kot hčeri zemlje; ljubila je tihoto in samoto, kjer je v otroški priprostosti z angelji in svetniki kakor z vidnimi bitji igraje občevala, jim cvetice darovala, vence pletla in majhene svoje radosti in žalosti zaupovala. Ko pricvetè v dvanajstletno devo, ima to edino željo, v samostansko skritost malopridnemu

in ničemurnemu uganjanju sveta umakniti se: ona čista ko ledenec je trepetala pred vsakim kalnim puhom, pred slednjo nesveto dotiko. Ali oče je vse druge misli; brez njene vednosti jo zaroči mlademu plemenitašu Lorencu Poncijanu in jo sili, naj njegovo obljubo spolni. Njene goreče prošnje in solze so zastonj; išče torej in najde tudi v molitvi moč in serčnost, da lastno voljo zatají in svoje najslaje hrepenenje daruje na altarji otroške pokorščine, toda s težkim — težkim sercem. Oh! takov le je človek. V kervavo smert bi bila šla rada in vesela, sijajno poroko pa je obhajala s skrivnimi solzami serčne bridkosti. V zakonskem stanu je ona po natancem spolnovanji svojih vsestranskih dolžnosti in po svoji zvesti pokorščini do moža pravi zgled kerščanske žene. Na tanko se je ravnala poleg velev olikane obnaše in plemenitaške pristojnosti, obiskovala in sprejemala je druščine, oblačila se je v baržún in svilo in se ni anala primernega lepotičja in običajnih krasotij; ali vse to za-njo ni imelo nobene vrednosti in pod mehko obleko je nosila rezen spokoren pas. Vendar pa njena prijaznost in priljudnost nikdar ni segala čez meje občutljive sramožljivosti; nikdar se ni vdeležila hrumečega rajanja, kratkočasnih iger, vertoglavih plesov in javnih veselic. Ko so se nektere gospé znanke nad tem njenim odločevanjem od sveta spotikale ter jej rekale, da je še mlada in plemenitega rodú, zakaj vendar življenja boljše ne vživa? — jim Franciška odgovorí: „Res mlada sem in plemenita, ali vendar kristijanka in zatorej zavezana po postavah evangelija živeti.“ V občevanji z moškimi je znala vse tisto prazno priklanjanje in sladkovanje od sebe odpahovati; z ženskami pa vse tiste puhle in piškave blebave, ki jim manjka ali pomena ali ljubezni, vpričo sebe v molk devati; njeno prikazovanje in vedenje je bilo tolikanj milobno, da je slednje oko mamilo, pa tudi tako ponosito in častito, da je slednji jezik vezalo.

2. Sila, ki si jo je pri takovem, njenemu samotarnemu nagnjenju tako malo prileżnem življenji delala, je spodkopala in razmajala njeno zdravje; poprime jo huda bolezen. Bolečine se vedno naraščajo, njene močí zginjajo od dne do dne, umetnost in prizadevnost najimenitniših zdravnikov nič ne more pomagati — Franciška leží nema in terda, bleda smert že sega po njej: tu jej oznani nebeška prikazen sv. Aleša, da bo ozdravela, kar se hipoma tudi zgodi. Okrepčana sedaj za novo življenje se je hotela posvetiti viši popolnomosti. Odpové se z moževim privoljenjem vsemu lišpu in vsej gizdi, nosi priprosto volnato obleko, ki se ne spreminja z luno in s šego in tako pridobljene ure obrača za molitev, za premišljevanje nebeških reči in pa za spolnovanje usmiljenih del. Ona postane oskerbnica vseh bolnikov po Rimu, je obiskuje po bolnišnicah, jim streže in je krepča, tolaži in oserčuje — ubogi terpini se jej za-

hvaljujejo z besedami za telesno pomoč, s solzami pa za sladko ljubezen, ki jim jo je skazovala. Bila je tudi mati ubogim, kterim je obilne darove delila, in kedar njeni miloserčnosti lastno premoženje ni zadostovalo, šla je po bolj oddaljenih delih mesta, kjer je mislila, da je ne poznajo, od hiše do hiše, da je miloščino nabirala za — miloščino. Še več. Pred Pavlovimi vratmi je posedla pristavo z vinogradom; tjekaj se je o zimskem času večkrat podala, je nabrala derv in suhljadi, in nesla butaro na glavi ali pod pazduho, ali pa je osla otovorila, v mesto k zmerzujočim. Blagorodna gospá je osla poganjala ali pa šla kot uboga delavka najemnica po mergolečih ulicah in cestah glavnega mesta in se nič ni menila za čudenje in govorjenje stermeče množice; kaj namreč so jej mar ljudjé — ona živí le za Boga. Bila je pa tudi s posebnimi gnadami oblagodarjena; enkrat o veliki draginji in hudi lakoti je bila vse razdelila in njena žitnica je bila prazna. Sedaj gre in preseva pleve, ali ne bi dobila morda še kaj zerna iz njih in glej — nabere se kup pšenice tako lepe in težke, kakor bi jo bili angelji sami iz rajske kašče prinesli. V vseh potrebah so pomoči potrebni pri njej pribežališča iskali; za slednjega je imela kakov milodar, prijazen pogled, tolaživno besedo — njeno ljubezni plameneče serce je svoje oživljajoče in ogrevajoče žarke razširjalo na vse platí. — Zadej v zatišji verta prenaredí temno in skrito votlino v prijazno kapelico in jo ozališa z altarčkom in s podobo presv. Device; to je bilo njeno svetišče, njen raj, zakaj pobožna duša tudi uborno izbico v krasen tempelj spremení. Tukaj se je ona okrepčevala za sveto spolnovanje svojih dolžnosti ko žena, mati in gospodinja. Ona glavarica ene najbolj imenitnih in najbogatejih rodovin v Rimu je razlivala čez vse domače življenje milobo svojih čednosti. Možu si je prizadevala brez vsega oziranja sama na-se srečo in veselje napravljati in sicer tako nježno in umno, da jo je z vsem sercem ljubil; bila je proti njemu voljna in poslušna v vsej miloti in poterpežljivosti. Enega dne moli v omenjeni kapelici psalme, kar pristopi služabnik in reče: „Blagorodna gospa, gospod bi radi z vami govorili.“ V trenutku, sredi stavka preneha, se urno dvigne in v hišo hití. Ko se poverne najde tisto verstico pisano z zlatimi čerkami. Resnično! zlat nauk za tiste „pobožne“ žene, ktere menijo, da morejo le v cerkvi moliti, in si nikakor ne dajo dopovedati, da je zvesto gospodinjstvo — skerb za moža, otroke in družino, za izbo in kuho — tudi Bogú dopadljiva služba. — Njen zakon je bil s četvero otroki blagoslovljen; cenila je je ko dar nebes, ko lastino Gospodovo; njeno serčno veselje je bilo, njihova serca nakviško obračati, ž njimi od ljubezni Božje govoriti in od tega, kar je Zveličar nebeški storil za človeški rod; ž njimi in za-nje moliti, da bi je Bog blagoslovil in k njenim prošnjam sam svoj zveličanski „Amen“

dostavil. — Ona je sploh gospodinjila in hišo vodila z razumnostjo in premetenostjo; skerbela je za terdno, mirno, gladko rednost, je z množno družino ravnala z milo resnobo, jo je vodila s pomenljivim pogledom, z rahlim zgibom roke; dovolila jej je zradovati se in opočiti in vse njihove pravične želje jim je rada spolnila; če je pa morala kterega pokarati ali celo kaznovati, storila je to z ljubeznijo, ki se tudi v zbodni ostrosti ni zatajevala.

3. Pri molitvi se je večkrat zamaknila, tako da je zgubila zavednost vsega pozemeljskega in je nepremakljivo kakor marmeljnat kip, s sklenjenima rokama po več ur v tacem stanu ostala; ali njena povikšana dušna delavnost jo je peljala v više svetove, in bolj zbistreni vid njenega duha se je potopil v gledanje večnih skrivnosti. Živela je v prav tesni zvezi z nebeškimi duhovi; angelj v podobi ljubeznjivega dečka z zlatimi razpuščenimi kodri, v snežnobeli in sinji obleki, oči proti nebu obernjene in roke na persih prekrižane jo zmeraj vidno spremlja; ne samo pri molitvi in v tihi sobi, ampak on je bil tudi pri domačih opravilih, v druščini in na ulicah — noč in dan, na vseh potih ko zvest tovarš jej vedno na strani. Razveseljeval je njenega duha, reševal njene dvome, in jo varoval v njenih bojih s peklenskim skušnjavcem. Ako je s kako ničemurno mislijo, s kako nespametno željo, z nepremišljeno besedo ali s ktero drugo napako čistost svoje duše skalila, omračilo se je čelo, je zatemnelo angelja oko, ali pa je čisto zginila njegova svetla prikazen. Tako jej je bilo obličje nebeščanovo zerkalo, v kterem je svoje najmanjše napake spoznala. — Tudi nam je Bog dal angelja za tovarša in varha; mi ga sicer ne vidimo s telesnimi očmi, slišimo pa njegovo opominjevanje, njegov svarivni glas v svojem sercu, mi čutimo njegovo veselje, če kaj dobrega, njegovo žalost, če kaj slabega storimo, v čem? v lahkotnem dihanji in pa težkotnem sopihanji svoje vesti. O da bi se pač zmeraj spominjali pričujočega angelja varha in pri slednjem djanji mu popraševaje zerli v premilo obličje!

4. Kterega li svojih otrok ni Gospod saj enkrat skušal s križem in terpljenjem? Franciški je mlajšega sina, prav nadepolnega dečka, njenega ljubljenca njej prav podobnega in pa nježno hčerko ugrabila nemila smert. Tolažila se je, da je Bog tako zgodaj ju poklical v svoje veselje, ali vendar svojemu materinemu sercu ni mogla ubraniti, da ga niso prepekale bolečine, in svojim očem, da se niso topile v bridkih solzah. — Prepir med papežem Janezom XXIII. in pa med Ladislavom, kraljem Neapolitanskim je napravil velike homatije, vnel hude boje, da se je po rimskih ulicah veliko kerví prelilo, veliko grozovitih hudodelstev dogodilo. Neapolitanci se mesta polasté in po njem gerdobno samosilnost pasejo brez konca in kraja; v necem vsled

tega nasilja zavrišelem hrupu je Lorenec hudo ranjen in v omedlevici na dom prinesen. Po Franciškini skerbni postrežbi in molitvi zopet sicer ozdravi, ali zdaj ga zadene maščevanje zmagavca: njegova palača je izropana do golih sten, njegova posestva po deželi so vsa v puščo djana, njegov starši sin je bil ko porok jetnik odpeljan, on sam pa v prognanstvo potiran. V tej žalostni zapuščenosti brez pomoči in tolažbe domačih, v tem nenavajenem pomanjkanji vsega tudi najpotrebnišega ostane ona vendar pokojna in udana brez obupne maloserčnosti: kdor v Boga zaupa, ta ni nikdar reven, nikdar sam. Ko se cerkveni razdori na zboru v Konštanciji poravnajo, zopet se mir poverne; Neapolitanci zapusté Rim, prognani se vernejo moža in sina se zopet oklepajo roke pobožne terpinke, in Gospod sicer tudi poverne, kar je bil vzel. Po bojnih trudih in skelečih ranah ves zdelani Lorenec se odpové tedaj po prošnji preljubljene Franciške, da bi višo stopnjo popolnosti dosegla, vsej zakonski pravici do nje, ki jo je ljudstvo že ko svetnico častilo. In ta zakonska zderžnost, to vnanje razločenje pobožnih zaročencev napravi tolikanj tesneje zedinjenje njunih serc. Lorenec dovoli vse, kar Franciška za povikševanje časti Božje, za svoje in rodovine posvečevanje in za blagovito podpiranje ubogih za pripravno spozná. Zbere tedaj Franciška družbo pobožnih devic in vdov, ktere so se zavezale v posebno počeščevanje Matere Božje in pa v odpravljanje vsega posvetnega lišpa in odpovedanje vsega radovanja; v začetku sicer so še med svetom ostale te družbánke, pozneje pa l. 1433 so se v skupno življenje v e n i hiši združile. Med tem pa zbolí Lorenec, ona mu streže z ljubeznjivo poterpežljivostjo in skerbnostjo, rahlja mu posteljo, podaja krepíla in zdravila, pazi na slednjo njegovo željo in migljej in se ne gane od njegove postelje do poslednjega njegovega zdihljeja (l. 1436).

5. Vseh vezí rešena zapustí palačo, v kteri je skozi 40 let s svojim možem v neskaljenem miru gospodovala, loči se od sina in njegovih otrók in prosi z vso ponižnostjo pred durmi z vervjo okoli vratú, da bi jo sprejeli v samostansko žensko družbo, ktero je bila sama ustanovila. Sprejeta se vé da z veseljem se ona nikakor ni obnašala ko njena začetnica, mar se je vedla ko njena kot najniža družbanka in hotela je biti najmanjša dekla v hiši ter je tudi najniža dela rada opravljala. Tudi potem, ko jo zoper njeno voljo izvolijo za predstojnico, kaže enako ponižnost in ljubezen do evangeljskega uboštva. Zató pa jo je Gospod razsvetljeval in okrepčeval z raznimi prikaznimi in jej podelil dar prerokovanja. Pa bližal se je konec njenih dni; po postu, bdenji in pokorjenji je bila vsa oslabela, le krepost njenega duha in pa njena terdna volja jej je dajala še nekoliko močí. Enega večera hoče svojega bolnega sina obiskati, pa med potjo

jo obide taka slabost, da se mora verniti; strese jo merzlica z vso silo, prejme sv. zakramente, se prav ginljivo posloví in — angelj, ki jo je v življenji spremljal, nese njeno dušo pred Božji prestol 9. marca 1440. Rajska vonjava kakor iz rožic in vijolic puhti iz njenega trupla po sobi, mila mladostna berhkota zacvete po njenem obličji in nebeški svit zasije po njem. Drugi dan je bilo truplo preneseno v cerkev Matere Božje unkraj Tibere in ondi na mertvaški oder položeno. Gospod, ki je svojo ponižno deklo že v življenji z mnogo čudeži oslavljal, je tudi mertvo enako poveličeval, ker pri njenem truplu je več bolnikov čudopolno ozdravelo. Vsled tega se je ljudstvo tako okoli njega gnjetlo, da se je morala straža postaviti, kajti slednji je hotel košček njene obleke za spomin imeti. Ko jo v grob položé, poprime neki plemenitaš iz zgolj spoštovanja do svetnice, da bi jej ravno to poslednjo ljubezen skazal, lopato in nekoliko persti na rako verže. Ko ta gospod čez enajst mescev hudo zbolí, se mu Franciška prikaže ter pové, da je bilo tisto njegovo delo njej kaj prijetno, vendar pa, pristavi ona, on za svoj trud še nobenega plačila ni prejel, in sedaj mu je hoče dati. Na tó se ga dotakne z roko in v trenutku je zdrav. — Leta 1608 jo je papež Pavel V. prištel med versto svetnikov in njen spomin se še dandanašnji z veliko slovesnostjo v Rimu obhaja.

Ta od sv. Franciške ustanovljena družba, v ktero se vverstujejo zgolj hčere najbolj plemenitih rodovin, se v poglavitnem ravná po pravilih sv. Benedikta in poterdil jo je papež Evgeni IV. 1437. Te samostanke se imenujejo d a r o v a n k e (oblatae), ker vstop v ta red ni kakor pri druzih nunah slovesna zaobljuba, ampak le „darovanje“. (Slednja namreč reče, ko se pridruži: „Darujem se“). One tedaj tako nazivanih obljub ne storé, ampak se le zavežejo, predstojnici pokorne biti; dobivajo plačo, dedvajo po sorodnikih; smejo z dovoljenjem vikše iz hiše iti, tudi če jih je volja iz družbe stopiti in se omožiti. V samostanu v Rimu, saj ta je edini, živí več najbolj imenitnih gospá.

Sv. Franciška se obrazuje v temni obleki z bukvami v roki in z belo oblečenim angeljem na strani, časi tudi ko gospá, ki pelje osla z dervmi otovorjenega.

Blagor usmiljenim!

II.

Kaj ne, ljubi moj, da si, beróč ta kratki popis življenja sv. Franciške, zavzemal se nad preponižno postrežnostjo tako plemenite gospé; kako je ona skerbela za telesne in dušne potrebe domačih in druzih? Gotovo si rekal sam pri sebi: „O! blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli.“ Zatorej premišljujva še nadalje to zveličansko resnico. Če so telesna dela usmiljenja že ko prava znamenja kerščanske vernosti Bogu tolikanj prijetna, gotovo je pri njem toliko veče vrednosti d u h o v n o usmi-

ljeno delo, če se namreč bližnjemu v njegovih dušnih potrebah pomaga. Grešnika pametno in ljubeznjivo posvariti, nevrednega podučiti, kteri dvomi, mu prav svetovati, žalostnega tolažiti, krivico voljno terpeti, mu iz serca odpustiti, kteri nas razžali, za žive in mertve Boga prositi — o to je ljubezen, s ktero je bližnjemu veliko bolj koristno postreženo, kakor pa z miloščino in z druzimi časnimi darovi. — Ljubeznjiva in zahvale vredna postrežba je, če popotniku pravo pot pokažemo, za ktero on ne vé, če morda tudi še nekoliko ž njim gremo, da ne zaide; koliko večo zahvalo pa zasluži ljubezen, ktera nevednega ali nespametnega posvari pred potom pregrehe, ki v večni brezen pelje; ktera mu pravi pot zveličanja pokaže in ga z vednim podučevanjem in opominjanjem tako rekoč spremlja! — Ljubeznjivo delo je, bolnika obiskovati, mu streči, mu tudi rane žgati in rezati, če je za zdravje telesa potrebno; grozovito bi bilo, bolnika brez pomoči pustiti ali pa iz zgolj prizanašanja ga smerti izročiti. Ali ni tedaj še veča ljubezen, še veče usmiljenje, grešnika posvariti, ga tudi z resnobo kaznovati in ga z vsemi pripomočki, ki se potrebni zdé, nadaljnega greha uderževati in dušno smert od njega odganjati? — Lačnega nasititi, žejnega napojiti, nagega obleči, ubozemu miloščino podeliti, kdo ne bi tega pripoznaval ko zgolj delo usmiljenja in ljubezni, ki je vse zahvale vredno? Ali pa ni tudi tolažilo, s kterim žalostnemu prigovarjamo, rahla prijazna beseda, s ktero pobitega, otožnega vzdigujemo in oserčujemo, hrana za njegovo dušo? Ali ni tudi dobri svet, ki ga damo bratu, ki je v zadregi, miloščina revežu podeljena? — In koliko zlatih priložnost dobi vsaki človek v vsacem stanu, slednji dan za takova dela duhovnega usmiljenja! Ubogi, bolniki, jetniki, popotniki niso zmeraj in povsod, da bi se naši ljubezni priporočevali, ali pa nam manjka tudi pripomočkov in moči, da bi jim postregli. Duhovno ubozih in bolnikov je zmeraj dokaj med nami, in duhovna miloščina, ki jo njim delimo, po nobeni še taki radodarnosti ne poide. — Res, da se taka duhovna miloščina velikrat ne mara sprejeti; zakaj podučevanje, svarjenje, celó dobri svet je denar, ki se mnogokrat prav težko zvede; ali pa nam ne ostanete še dve rečí, s kterima moremo duhovno usmiljenje brez ovire spolnovati? Zamoremo namreč moliti. Ako nas noče brat poslušati, ko ga iz zgolj ljubezni k dobremu opominjamo, idimo k Bogu in molimo zanj, in resnično! Bog nas bo slišal, in vsled naše molitve bo potem on bratu na serce govoril in sicer z glasom, ki je močnejši kakor naš. Ako ne mara brat za naše svarjenje in je osorno in nejevoljno odbija, hočemo mi njega voljno prenašati z vsemi njegovimi slabostmi in napakami, poterpežljivo čakaje njegovega poboljšanja. Gotovo! naša poterpežljivost, naša prizanesljivost, naša pohlevnost mu bo bolj serce mečila, kakor naša beseda. Ako se hoče brat celó jeziti nad nami, nas zmerjati, obrekovati, se sovražno proti nam vesti, daje nam s tem toliko več priložnosti, usmiljenje skazovati, ko mu iz serca odpustimo, ga izgovarjamo, in neprenehoma Boga prosimo: Oče! odpusti mu; saj ne vé zdaj, kaj dela; Gospod! ne prištevaj mu tega v greh. — O slavna zmaga kerščanskega usmiljenja! Sladko je maščevanje, so rekali pogani. Ali ni pa toliko slaje bližnjega, tudi sovražnika ljubiti? Če tudi je treba naši jezoviti natori marsikterega premagovanja, vendar je sladkost, ki iz tega izvira, brez primere veča, kakor vsa bolečina poprejšnjega premagovanja. Blagor usmiljenim, že tukaj so zveličani; zakaj oni vživajo veselje, drugim namreč dobro storiti. Zveličani pa so tudi gori, zakaj ker so bili usmiljeni proti bratom, zato bodo tudi oni usmiljenje dosegli.

12. Sušec ali marec.

Papež Gregori véliki.

Duh rimskega naroda se z razrušenjem poganstva ni bil pogubil, ampak dobil je stanovitno zavetje v sv. cerkvi, ktera je prevzela dediščino nekdanjega vesoljnega rimskega oblastovanja. Zató je roka Božja pervaka aposteljnov sv. Petra pripeljala v Rim, da bi vsa pridobitev zgodovine svetá dediščina bila katoliške cerkve in bi nekdanje rimsko cesarstvo gradivo dajalo za stavbo njenega vesoljnega duhovnega gospodovanja. Ne ljudjé, kakor Leon in Gregori, so to misel sprožili, ampak to je bil Božji namen vložen v zgodovino svetá, od kterega so bili veliki možjé, ki so ga izverševali, kakor od nekake čeznatorne sile prevzemani in navduševani. — Vzhodnogotiška deržava v Italiji je bila razrušena, ali s tem dežela ni dosegla mirnega vživanja svobode, zakaj prihrumeli so l. 568 arijanski Longobardi tje in so pravoverne grozno zatirali: ropali so cerkve, razdevali samostane, preganjali mašnike in menihe; ljudstvo brez pastirjev in pa tudi semtertje begajoči duhovniki so bili v nevarnosti popolnoma se pogrezniti v nevednost in razuzdanost. Ob tej žalostni stiski obudí Bog v rešenje katoliške cerkve v njenem središču — v Rimu — Gregorija, moža, kterega je kerščanski svet po pravici oslavil s pridevkom „veliki.“

Rojen je bil okoli l. 540 iz prestare rodovine aniciške. Oče mu je bil Gordijan, bogat starašina, kteri se po rojstvu sina Gregorija svetu odpové in stopi v duhovski stan, v kterem umerje ko regijonarij ali kardinal-dijakon. Tudi mati Silvija se posveti

Božji službi. Ali ona dva zavoljo tega ne opustita, z vso skerbnostjo izrejevati sina, kteri ozališan z najlepšimi darovi se poprime v mladosti navadnih govorniških in pravniških učenj in stopi potem v versto mestne gosposke. Hitro se dviga od stopnje do stopnje tako, da že s 30. letom doseže čast cesarskega namestnika ali prefekta v Rimu — najvišega mestnega uradnika. Opravljal je svojo službo z veliko modrostjo, premetenostjo in ostro pravičnostjo v popolno zadovoljnost cesarja in rimskega ljudstva. Ali visokost in sijajnost njegove službe, mogočnost in oblast, ki jo je imel, občna hvala, ki se mu je dajala, vse to je žugalo njegovega poprej tako pobožnega duha čedalje bolj v posvetnost zazibati; toliko skerbí in opravil ga je tako prevzemalo, da mu za gojenje pobožnosti in opravljanje duhovnih vaj nič časa ni ostajalo in da se jame že bati za svoje dušno zveličanje. Zmešnjave, homatije in sploh žalostni razdori tistih časov so obudili in netili v njem željo, se iz svetne kolobarnosti, iz nevarnega vertinja umakniti v samostansko tihoto. Po smerti očetovi torej se v splošno začudenje vseh odpové službi in vsemu posvetnemu blišču, vsej pozemeljski imenitnosti ko prazni ničemurnosti, poprodá vse svoje bogato in dragoceno hišno orodje, vso prezalo obleko in oberne skor vse svoje obilno premoženje za dobrotne namene; na svojih posestvih v Siciliji ustanovi šest samostanov, sedmega pa (sv. Andreja) v lastni palači v Rimu; v tega tudi stopi okoli l. 575 ko ponižen redovnik in se vsega udá vajam bogoljubnosti, duhovnemu branju, premišljevanju in molitvi. Ostra spokornost mu napravi bolečino v želodcu, ktera ga je posebno pekla, ker se enkrat na veliko saboto ni mogel postiti. Pa pregoreča molitev mu naposled sprosi moč, z druzimi vred post obhajati. Ali pa ni on s tacim početjem kakor leni hlapec v evangeliji svoj talent tratno zakopal? Ni ga ne, zakaj on je mirú iskal, da je sam sebe našel, da je razkropljene dušne moči zopet zedinil in se tako omožatil za novo delo v službi sv. cerkve. — Ali preveč zaupanja si je bil pri Rimljanih pridobil, da bi ga bili mogli v tedanjih burnih časih dolgo pogrešati; papež Benedikt I. ga pokliče iz tihotne samostanske izbe in ga postavi za enega izmed sedmerih kardinal-dijakonov, kteri so takrat zraven vodstva ubožnic veliko se vdeleževali tudi vladanja sv. cerkve, in njegov naslednik Pelagi II. ga pošlje na cesarski dvor v Carigrad. Gregori se podá z nekoliko redovniki tje v gerško glavno mesto, poterdi papeževe nade, si pridobi prav natančen spregled v ondašnjih razmerah, si nakloni spoštovanje cesarja in vseh dvorjanov, celó do papeževega poslanca sumnih gerških škofov, sklene tudi ob enem blagotne zveze na vse plati in stori serčno prijateljsko znanje z ravno tam bivajočim škofom Leandrom iz Sevile. Posebno imenitno je to, da je očaku Evtihiju krive nauke, ki je je terdil stran kakovosti naših teles po vsta-

jenji, tako poterl, da je očak sam na smertni postelji prijel za svojo kožo in vpričo cesarja rekel: „Verujem, da bomo vsi v ravno tem mesu vstali.“ Okoli l. 585 je nazaj poklican v Rim, kamor seboj prinese eno roko sv. Andreja in pa glavo sv. Luka. Strašen vihar na morji polomi ladiji kermila in jadrila in jo slednji trenutek pertí potopiti, da se popotniki že za smert pripravljajo, ali vendar srečno dospejo do suhega. Pa komaj so na suhem, hipoma se ladija pogrezne. To čudno rešenje je sprosila le molitev sv. Gregorija. V Rimu se sme po milih prošnjah zopet v svoj ljubi samostan poverniti, kjer ga kmalo za opata izvolijo. Berž ko ne o tem času vidi enkrat gredé po tergu med sužnjimi, na prodaj postavljenimi, tudi anglosaksonske dečke in mladenče zale vitke postave, belkastih las in modrih očí; obdarovani z vsemi natornimi darovi se mu smilijo ti sužnji v dno serca; ali še veča žalost ga presune, ko sliši, da njih domovina še spava v teminah poganstva. „Gorjé,“ on globoko vzdihne, „da ima peklenski sovražnik še oblast čez ljudi tako zalega obličja!“ Ta njegov hod čez sužnjiško teržišče pa je bil, čeravno na videz šibak, v nasledkih pa kaj krepak návor za celo rajdo preimetnitnih zgodovinskih dogodeb. Gregori si izprosi dovoljenje, da sme ko oznanovavec sv. vere v Anglijo iti in odrine tje z nekoliko redovniki, ali nejevoljno ljudstvo se vzdigne in prisili papeža, da neutegoma za Gregorijem pošlje ter mu verniti se zapové. Mnogo- in mnogotere može ima cerkev med svojimi služabniki; krepkodušne in terdnovoljne odbira previdnost Božja za velika, slabeje in manj obdarovane za manjša dela — Gregori je bil za velike reči odločen.

2. Novembra l. 589 napravi v Rimu povodenj Tibere silno pokončanje in vsled nanesenega mlakužnega blata in raznih nadlog nastopi kuga, ktera od dne do dne huje razgraja; ni je bilo visočine, da bi je ne bila dosegla, ne hiše, da bi je ne bila opuhnila; zrak, ves napojen z mertvaškim duhom in z gnjiladnim smradom, je bil strup za ljudi, — povsod gospoduje le tiho žalovanje in nemo obupanje. Med pervimi, ki je kuga je zgrabila, je papež Pelagi sam. O tacem strahovitem času mesto ne more biti brez skerbnega škofa — tedaj izvolijo starašinstvo, duhovščina in ljudstvo enoglasno opata Gregorija za papeža. Ali on se brani z vso močjó; piše tudi do cesarja in ga milo prosi, da naj te volitve ne poterdi; ali mestni predstojnik list prestreže in ravno nasprotno sporočilo v Carigrad pošlje. V svesti nadi, da njemu osebno prijazni cesar, kterega sinu je bil Gregori za kerstnega botra, bode gotovo njegovo prošnjo dopolnil, ostane v Rimu in dela na vse preterge, da bi obupnemu ljudstvu pomoč delil, in je v zaupanji v Boga ohranil; on zbira vernike, je opominja z iskreno besedo k molitvi, je tolaži z Božjim usmiljenjem, prosi milosti s solzami in gre v slovesnem sprevodu z

znamenjem sv. križa po mestu, preplašenem z mertvaškimi grózami. Neko kasneje sporočilo pripoveduje: „Ko tretji dan dolga versta milo prosečih pride do groba cesarja Hadrijana, zagleda Gregori na verhu tega spominka angelja, ki je meč, morivni meč kuge pobesil in ga potem v mečnico vtaknil.“ Med tem pride iz Carigrada poterjenje volitve. Gregor se hoče z begom rešiti, in ker so pazni Rimljani straže pri mestnih vratih postavili, se dá v tergovskem košu iz mesta izpeljati, da bi se skril v lesovji v votlini, dokler bi kdo drugi za papeža izvoljen ne bil. Pa, ko ga Rimljani iščejo, jim ga svitel žar nad tem skrivališčem razodene in z nepopisljivim veseljem ga v mesto peljejo.

3. Da se je Gregori tolikanj branil najviše pastirstvo nastopiti, tega nam ne pojasnuje samo njegova nehlinjena ponižnost, ampak tudi tedanje silno težavno stanje rimskega škofa, ki je bilo res edino le pripravno tudi najpogumniše persi v trepet pripraviti. Ali ravno tisti papeži, ki so se najstanovitniše branili zasesti prestol sv. Petra, so tudi svojo nalogo najbolj velevito spreumeli. Vedeli so presoditi vso neznansko imenitnost svojega poklica, ki je od Boga nasledniku sv. Petra za vesoljno človeštvo naložen in pretehtovaje svoje šibke človeške močí so zbobnévali pred težo za človeške rame skor nenosljivega bremena. Ali ravno ta ponižnost jim je, ko so se podali iz pokorščine do Boga v neogibljivo svojo odmembo, podelila tisto krepost in vzvišenost duha, s ktero so vesoljni svet obsegali in se potili v hudem boji duha zoper od vseh plati grozečo zdivjanost, zoper zatiranje svobode, zoper spodkopávanje čednosti in vere, zoper vsaktere pregrehe in temote. Med verstjo teh mož pa je Gregori I. eden najslavniših. Stegnil je svojo mogočno roko čez vse pokrajine širocega svetá, ki je takrat gledé cerkvenih zadev, še bolj pa gledé političnih ves razmajan v zgolj nerodnostih se žugal razrušiti, in ga je z veliko močjó zaštarcal na tir, po kterem se je vse srednje veke vertel. In kakov je bil onodobni svet? Cerkveno rednost dobi Gregori, ko papeštvo nastopi, vso opešano in zaguljeno. Neprenehoma vojevanje in vojskovanje je bilo Italijo in druge dežele po Evropi vse v puščo djalo. Samostani so bili razdjani, učene naprave pokončane, deželski velikaši so si bili cerkvene dobrine prisvojili ali pa so za denar prodajali škofije in duhovne službe nevrednim in nesposobnim ljudém — ob kratkem, splav splošnega divjaštva je bila priderla čez vso Evropo. Verh tega je bilo poganstvo na severji in vzhodu še zmeraj močno in le počasi se je godilo spreobračanje; po zgornji Italiji so krivoverni Longobardi gospodovali; Španija je stokala pod zatiravno oblastjo arijanskih zahodnjih Gotov in po Afriki so Donatovci še bolj visoko ko kdaj glavo nosili. Vzhodnja cerkev, po ustanovljenji novega glavnega mesta Carigrada, podlaga pêti večidel despotičnih carjev, je že rodila v sebi kal gotove razkol-

nije, ker so carigrajski škofje pod potuho svetne oblasti zmeraj pripravljeni bili uporno se obnašati proti namestniku sv. Petra. Verh tega so še Nestorijani in Evtihijani po vzhodnji cerkvi blodili. Ali nevarniši kakor ti in vsi drugi nasprotniki sv. cerkve, tudi poganstvo ž njimi, vstane v začetku 7. stoletja Mohamed, Arabljan, kovač verske zmesi, ktere spoznovavci so se stezali od Indije do Gibraltara, in je bil ostra šiba, s ktero je Bog pregrehe in hudobije kristijanov kaznoval. — Vzhodnje-rimska oblast se je stegovala le po primorskih okrajinah in se brez vedne pomoči iz Carigrada ni mogla obderžati zoper Longobarde. Rim s svojim okrožjem je bil v prežalostnem stanu; tergi in vasi so bili razdjani; polje vse pokončano, dežela ljudí prazna in v puščavo spremenjena; oholi Rim sam, enkrat pervak svetá, se je zgrudil, njegove stavbe in palače so razpadale, starašinstvo je umiralo, ljudstvo lakote poginjalo. Skerb za Rim je bila skoraj samemu škofu prepuščena. On je moral denar skup spravljati za platež vojnim četam, pri vedni revščini je moral žito zvažati in v vsaki nadlogi pomočnik biti, zakaj on sam je zamogel vsaj nekoliko storiti, ker je rimska cerkev imela veliko posestva, celó mesta in vasí ne samo po srednji Italiji, ampak tudi po Neapolitanskem, po Siciliji, Sardiniji, Korziki in drugod. On je bil odgovoren za vse in vendar se nikjer ni mogel prosto gibati. Cesarski namestnik Ravenaški (eparh), starašinstvo in pa predstojnik rimski so ga pri slednji stopinji ovirali s svojo nagajivostjo. Gerške posadke so znimarno gledale, kako so Longobardi po deželi ropali in rimske podložnike kakor pse skup zvezane proč vlačili in Frankom v sužnost prodajali.

4. V tacih okoliščinah prevzame Gregori vladanje sv. cerkve in poprime se ga s terdno pogumnostjo in popolnoma zatajenjem samega sebe, da bi spolnil težke dolžnosti in bi bil resnična podoba gorečega prizadevanja, z besedo in z djanjem blagor širjajočega cerkvenega poglavarja. Ko so predniki njegovi svoje bogate dohodke večidel obračali za njihovi časti pristojno dvorjanstvo, za zidanje in lepšanje cerkev, je on prideržal svojo priprosto obleko in svoje samostansko življenje in je vzel v službo in strežbo namesto svetnih le pobožne duhovnike in menihe, s kterimi se je skupno vadil v učenosti in pobožnosti; zató pa je vse potrebne in nadložne podpiral v zares velikanski meri. „Ubozim se evangeli oznanuje“ — to je Zveličar sam ko znamenje svojega mesijanskega poslanstva postavil; ubozim evangeli oznanovati, je s sladko tolažbo okrepčevati, jim ljubeznjivo pomoč deliti, to je Gregoriju veljalo za pervo in poglavitno dolžnost njegovega apostoljskega poklica. Kmetijstvo je bilo po rimskih poljanah zavoljo vednih sovražnikovih roparij vse zanemarjeno in rimsko prebivavstvo bilo bi brez njegove res kraljeve radodarnosti vsega hudega konec jemalo. Na tisoče ubozih iz vseh stanov je preje-

malo slednji pervi dan mesca iz njegovih založnic mesa in rib, olja in moke, sira in sočivja, kruha in vina in druzih potrebnih reči; vsaki dan je poslal na vozéh bolnikom in hromim kuhanih jedi, zakaj v vsacem oddelku mestnem je imel posebnega oskerbnika ubogih, ki je v njegovem imenu dela ljubezni opravljal; pri svoji mizi je imel dan na dan po dvanajst romarjev ali ptujcev, in med njimi, kakor je hvaležno ljudstvo pripovedovalo, enkrat Gospoda samega. Gregorijeva milodarna ljubezen pa se je stegovala tudi v daljne kraje: veliko vojaških jetnikov je odkupil v Siciliji in je tudi škofe opominjal in vnemal za to usmiljeno delo, če treba tudi cerkvene zlate in sreberne posode poprodati; dal je po Galiji saksonske dečke nakupiti in je po samostanih izrediti; vstanovil je po več krajih sirotnišnice in šole ubogih, ki so bile do tistihmal še čisto neznane. — Branil je prostodušno prebivavce po raznih pokrajinah zoper zatiranje cesarskih vradnikov in zoper trinoške dvorske naredbe, pa vendar si je prizadeval hrodje vzhodnjerimske oblasti po Italiji ohraniti. Longobardom, ki so Rim oblégali, se je krepko v bran postavil in je s premetenim možatim pogajanjem mesto dvakrat pogina otel. Njegove razmere do bizantinskega dvora so se po tacih okoliščinah prav posebno izolikale; on je pripoznaval sicer najvišo oblast cesarjev in jim je skazoval pristojno čast in uklombo; vendar pa je zlasti ob času sile in potrebe v Rimu se vedel ko v lastnem mestu in je ravnal po širocih posestvih rimske cerkve ko samostojen gospodar in vladar s popolno deželsko oblastjo; pošiljal je posebne namestnike v mesta, ki so bila rimske cerkve last in je zahteval od ljudstva natanko pokorščino; dal je sela, kterim je nevarnost od sovražnika pertila, s terdnjavami zavarovati in je postavil poveljnike, da so je branili, zapovedal pa je nekemu škofu, da mora ostro čuti, da se noben meščan ne bo utegoval čuvanju na mestnem obkopu: z eno besedo, terdil si je djansko vse pravice, ki so jedro tega, kar zdaj imenujemo deželsko oblast in je takó podlago postavil za poznejo samostojno deželsko gospostvo rimskih papežev, sicer še brez jasnega zavedanja in hotenja, ampak vendar z živim in resničnim prepričanjem, da brez njega mora vsa kerščanska olika zginiti in Evropa se pogrezniti v sirovost in zdivjanost. — Pa ne samo v zemeljskem oziru, tudi v verskem je Gregori mogočno širil meje oblasti rimskih papežev. Kakor je varovaje in reševaje stegoval eno roko čez Rim in Italijo, tako je z eno segal po poganstvu in krivoverstvu, da bi ju pripeljal v naročje katoliške cerkve. Še zmeraj namreč se je oziralo njegovo skerbno oko tje čez morje, da bi na daljnem otoku Britanskem seme sv. vere zasejal. Pregoreča želja, čverste Anglosaksonce za kerščansko vero pridobiti, ni nikdar zginila iz njegovega serca. Ko tedaj on ko poglavar sv. cerkve ne more sam tje iti, pošlje l. 596 opata Avguština s 40 tovarši v Britanijo.

Ko pa pridejo v Galijo, jim poprej pogumna serca obrisovana grozota pred tem divjim ljudstvom in pertečimi nevarnostmi tako oplaši, da prosijo dovoljenja v Rim se verniti. Gregori pa je oserči, je ljubo opominjevaje, da naj ne marajo za jezikanje boječih ljudi, da naj se ne anajo nevarnosti in truda za Kristusa, ampak naj se s terdnim zaupanjem v Bogá apostoljskega dela loté. Oni — poslušni — preveslajo morje in oznanujejo evangeli s tolikanjim vspehom, da je bilo v malo letih že več škofij ustanovljenih. Lepa in velika dobrota je, če se ena sama duša k Bogu pripelje, kaj še le mnogoštevilno ljudstvo! Po svojem trudu in skerbi, po podpiranji misijonarjev, po svojem oserčevanji, po deljeni tolažbi in po obljubah, ki jim je je dajal, je Gregori pravi apostelj Anglije. — Če nadalje vidimo, kako je z ljubeznjivo modrostjo tristoletno, tako terdovratno krivoverstvo Donatovcev poterl, arijansko krivoverstvo na Španskem s svojim svetim prijatlom škofom Leandrom pokopal in tudi arijanske Longobarde, Rimu najhuje sovražnike, po prizadevanji njihove pobožne kraljice Teodolinde za katoliško vero pridobil; kako je on k razkolništvu nagnjeno vzhodnjo cerkev med mejami dolžne pokorščine obderžal, kako je sploh v tako težavnih okoliščinah cerkveno kermilo vodil, moramo res občudovati čudopolnega moža, kteri brez zemeljskega orožja toliko sovražnikov ukroti, in le s krepostjo svojega duha tako velikanske reči doverši. Se ve da moramo zraven tudi spoznati, da se v vsem tem neposredno vladanje Božje previdnosti, ki je papeštvo odločila za rešivno sidro človeškega rodú, ne da tajiti.

5. Tako tedaj je Gregori z modro sprevidnostjo in s terdno močjó cerkev vládal; on pa je bil tudi bistrogleden nadzornik in natančen čuvaj nad zvestim spolnovanjem cerkvenih postav. Poln rahle krotkosti in ljubeznjive prizanesljivosti proti krivičnim je hotel terdovratna serca le z orožjem bratovskega svarjenja premagati, ali njegova voljna milostivost se nikdar ni sprevergla v slabotno mehkoto; zoper razvade in napake se je uperl takó, da je celó škofe odstavil in je kaznoval po postavah; neutrudljivo je zatiral simonijo, ktera je s povzdigovanjem nesposobnih in nevrednih oseb do cerkvenih služeb vso postavnost in nravnost pokončevala, pisal je torej list na list do frankovskih in burgundskih kraljev, ki so kupčevanje s cerkvenimi službami podpirali; tudi po Galiji in po Španskem je velel cerkvene zbore obhajati, da se je cerkev te škodljive nesnage očistila. Veliko skerbnost je obračal tudi na samostane, v ktere se je bilo po tistodobnih zmešnjavah mnogo duhovnih nerodnosti vrinilo; dal jim je izverstna vodila stran sprejemanja in poskušanja novincev in je je varoval presilnega škofovega oblastovanja; ostro je naročal redovnikom čistoto življenja in zvesto spolnovanje redovnih pravil: bil je on, kakor so ga tudi imenovali — oče menihov.

Neumerljive zasluge si je pridobil Gregori z vredenjem cerkvene liturgije ali obrednije in pa z zboljšanjem cerkvenega petja. V vseh bistevnih delih pri obhajanji daritve sv. maše se vé, da so se cerkve po vzhodu in zahodu vjemale, v nebistevnih običajih in molitvah pa je bilo posamnim cerkvam bolj prosto se gibati pripuščeno. V teku stoletij pa se je obred obhajanja službe Božje iz živega duha kerščanstva sam od sebe razvijal in se poleg različnosti vernega življenja ter poleg časa in kraja tudi raznotero izoblikal, da je skor vsako kerščansko ljudstvo in vsako veče cerkveno okrožje se ravnalo po posebnem redu in je po posebnih običajih službo Božjo obhajalo. Še dandanašnji dovoli cerkev vzhodnjim občinam in celó posamnim cerkvam po zahodu v nebistevnih delih kakove posebnosti v liturgiji. Tedaj pa, ko je bilo kerščanstvo po zahodnjih deželah terdno se vkoreninilo, je zahtevala edinost vere tudi edinost v vnanjih oblikah bogočastja. Gregori se poprime tega imenitnega dela; on pregleda in presodi vse molitve, sveta opravila, simbole in obrede posamnih cerkvá, da bi, kar je živa vera in goreča pobožnost prejšnjih časov resnično lepega, častitega, spodbudnega vpeljala, prideržal in zakonito zaterdil, nasproti pa vse nepristojno, kazivno, sirovo iztrebil in zaterl. Tako je bila služba Božja obogatena z lepimi, pomenljivimi obredi in jej vstvarjena častitosijajna oblika, ki se je skor po vsem dosihdob ohranila. V povzdigo in vnemo pobožnosti vpelje Gregori tudi ginljivo cerkveno petje, ki se še dandanašnji po njem imenuje. On velja za očeta koralnega petja. Tudi v tem oziru se njegove zasluge ne morejo preceniti. Pripoveduje se, da, ko gre enkrat po tergu v Boga ves zamaknjen, sliši angelje veselo alelujo peti; berž hití domú, zapiše petje na note, in tako je to resnično nebeško petje prišlo v posest katoliške cerkve. Njegova delavnost je bila čudovita; obsegala je vse, karkoli se je dotikalo okrožja njegovega poklica; za-nj je bilo vsako opravilo enako važno in imenitno; z ravno tisto resnobo, s ktero je obravnoval zadeve vesoljne cerkve, je podučeval tudi dečke v cerkvenem petji in je verdeval tudi svoje gospodarske reči — mnogo listov do oskerbnikov posestev spričuje, da mu je bilo gospodarstvo po njegovih posestvih mar tudi do najmanjših posameznosti. — Enako ni razumeti, kako je on pri toliko vsakoverstnih opravilih še utegnil toliko izverstnega spisati. Za dušne pastirje je spisal neprecenljivo knjigo od dolžnosti pastirjev; listov je spisal čez osem sto, ki so prava zakladnica za cerkev, pa tudi za tedanjo vesoljno zgodovino, ktere središče je bil on sam. Ko nravoslovec je on med očeti pervak. Njegove homilije spričujejo, da je imel največe pridigarske darove: Razumljivost, priprostost in priserčnost. Vsi njegovi spisi so po verski plati prav natanki. Tudi besedo Božjo je z veseljem oznanoval. — Poglavitni znaki v značaji sv. Gregorija so: ljubezen,

krepost, ponižnost. Imel je sam sebe za poslednjega umerljivega Adamovega otroka, kteremu kazni vredna mlačnost ne pusti po potu popolnosti napredovati. Živo občutenje slabotnosti je budilo v njem enako živo željo, da bi bil zmeraj svojih napak opominovan in veljal mu je tisti za najboljšega prijatla, kteri ga jih je odkritoserčno opomnil. Slednja hvala torej ga je živo pekla. Ko se jame očak Ivan Carigrajski misleč, da Rim je po prihrumenji Longobardov že pokončan, ekumenskega ali občnega očaka nazivati, ustavi se Gregori tej derzoviti oholosti in ga svarí po poslancu in po listih; ali ker vse to nič ne pomaga, se Gregori v živi zavesti, kaj da bi moral biti, imenuje „služabnika služabnikov Božjih“, in ta ponižni naslov so vsi naslednji papeži priderżali.

Poslednja leta velevitega škofa so bila zgolj boj s telesnimi bolečinami. Redkokrat se je mogel s postelje dvigniti, in vendar je zmeraj narekoval liste na vse plati. Sklenil je 12. sušca 604. l. in njegov grob je v cerkvi sv. Petra. Enkrat je bil srebern krožnik, edino kar je premogel, podaril revnemu brodolomniku; tega je zdaj našel v nebeškem kraljestvu — zlato krono zveličanja na njem.

On je poslednji četverih vélicih latinskih cerkvenih učenikov (magni doctores); njegovi spisi, ki se svetijo po vseh knjigarnah, njegove mašne bukve, ki so po vseh altarjih, oznanujejo glasno zasluge Gregorija vélicega. Dijakon Gregori, njegov posebni ljubljenec, sporočuje, da je večkrat videl sv. Duha nad glavo Gregorijevo, ko je svoje izverstne spise izdeloval, v podobi belega goloba.

Obraz: v papeževem ornatu z bukvami in s peresom v roki, golob pa mu na uho besede narekva.

Še od ljubezni.

„To je moja zapoved, da se med seboj ljubite, kakor sem jaz vas ljubil“ je Kristus rekel. Kristijan, dobro si zapomni to. In kakošna je bila ljubezen Kristusova, po kteri se je sv. Gregori vsega izolikal? Ona je imela posebno tri lastnosti: bila je pohlevna, dobrotljiva, splošna. In takova mora tudi naša ljubezen biti, ako hočemo od druzih, in zlasti od svojih podložnih ljubljeni biti.

1. Ljubezen Jezusova je bila pohlevna. Pohlevnost se je razodevala v vsem njegovem vnanjem obnašanji. Koliko pač mu ni bilo od nejevernih in terdovratnih Judov preterpévati, kterim je svoje Božje resnice oznanoval! Pa kako prijazno in ljubeznjivo se je proti njim obnašal, da bi je pridobil. Koliko zaničevanja, koliko krivice je on prenesel in se nič ni pritožil! Koliko upora, koliko ugovora! Ali si ti kdaj kaj tacega od svojih terpel? Kdo so bili njegovi aposteljni? Ubogi ribiči, ljudje brez izreje, brez olike, brez razumnosti. Koliko truda mu je prizadelo njihovo podučevanje! Kako okorni, svojeglavni so bili! Kolikokrat jim je moral

ene in tiste resnice ponoviti. Večkrat so se med seboj prepirali in on je je potolažil. Skazoval jim je vso ljubeznjivost, čeravno so mu napravljali nejevoljo in stud. Po pravici torej mogel je reči: „Učite se od mene; zakaj jaz sem pohleven in ponižen iz serca.“ Ali si se učil ti od svojega nebeškega Učenika, slabosti druzih prenašati, ker morajo tudi oni s tvojimi poterpeti? Ali ni krivično zahtevati, da naj tebi v brez števila rečéh prizanesó, ko jim ti v nobeni nočeš? Njihove slabe lastnosti naj ti služijo, da svojo ljubezen očistiš in popolnoma storiš. Ko bi ti bilo le z angelji občevati, bila bi tvoja ljubezen in pohlevnost brez zasluženja. Ali tebi je živeti z napáčnimi in pregrešnimi ljudmi, kakoršen si tudi ti, in tedaj se ti ni za nič druzega prizadevati, kakor kolikor mogoče v miru in sloščini ž njimi bivati. „Blagor krotkim, ker bodo zemljo posedli,“ to je, vseh serca si bodo pridobivali. Ali si izmed teh? Kolikrat si bližnjemu namesti skazovanja prijazne poterpežljivosti le svoje zaničevanje in svojo ošabnost dal občutiti! In kaj si s tem pridobil? Le nasprotno zaničevanje, sovraštvo in še večo jezo.

2. Ljubezen Jezusova je bila dobrotljiva. „Hodil je po mestih in tergih in je slednjemu dobro storil,“ ker je hudiče izganjal, žalostne tolažil, vsakoverstne bolnike in hrome ozdravljal, mertve obujal, lačne nasitoval, kraljestvo Božje oznanoval in vedno se trudil za zveličanje duš. Ti sicer ne moreš, kakor Jezus, čudežev delati; ali vendar zamoreš po njegovem in po zgledu sv. Gregorija druga usmiljena dela po svoji moči spolnovati. Ali pa nisi ti ena izmed tistih znimarnih duš, ktere le na lastno zložnost mislijo, za potrebe druzih pa se nič ne zmenijo? Ako si posebno vsled svojega stanú dolžen, drugim pomagati, za-nje skerbeti, kako spolnuješ to dolžnost? In če jo, ali jo spolnuješ spodobno in iz serca? Ali imaš saj toliko ljubezni za-nje, da jim želiš dobro, kterega jim podeliti ne moreš? Ali imaš toliko ljubezni do njih, da se veseliš dobrega, ktero se jim prigodí? Imaš toliko ljubezni, da se ti v nesreči smilijo, da je tolažiš, jim bolečine olajšuješ? V rečéh, ki tebe zadevajo, grozno širiš dolžnosti ljubezni, ktere naj se proti tebi spolnujejo, v oziru druzih pa ti je vse težavno. Ne da bi jim dobro skazoval, ki je v tvoji moči, morda jim še od druzih skazovano zavidaš in bi je rad ubranil. Ne da bo jim celó v tacih rečéh z dobrotljivo roko pomagal, v kterih te nobena posebna dolžnost ne veže — kako te še s težkoma stane, jim to storiti, k čemur te naganja dolžnost tvojega stanú. Ne da bi jim britkosti in nadloge olajševal, imaš morda celó hudobno veselje nad njimi ali ti sam si jih kriv. Ne da bi po zgledu sv. Gregorija tudi proti vnanjim revežem in stiskanim milodarnega se skazoval, celó morda zanemarjaš domače, ženo, otroke, družino in revne sorodnike. Gorje, gorje tebi, ako ti bo Kristus z ravno to mero meril!

3. Ljubezen Kristusova je bila splošna, ona je obsegala vse ljudi. Judje in pogani, visoki in nizki, bogati in revni, prijatli in sovražniki so vživali enako njegovo ljubezen, enako podučevanje, enako pomoč dušno in telesno. Tudi v tem ga je sv. Gregori nasledoval. — Kakošna je pa tvoja ljubezen? Proti visocim in bogatim si morda kaj postrežen in zapravljaš s slastnimi gostijami vse svoje premoženje, ubogi Lazar pa mora pred tvojimi durmi glada umirati. — Kako se obnašaš proti sovražnikom? Oh! mesto je ljubiti, jim dobro storiti, za-nje moliti, se morda kuha v tebi nepotolažljiv gnjev; jim morda želiš in privoščiš vse hudo. „Zakaj ako tiste ljubite, ki vas ljubijo, kakošno plačilo boste imeli? Ali ne delajo tega tudi cestninarji?“ Kako se obnašaš proti nejevernim, n. pr. proti Judom? Misliš, da ne grešiš, če jim kaj hudega storiš, in pravice človeške vrednosti z nogami teptaš? Ali ne zasluži Jud tvoje ljubezni?

Ali ni tudi on človek? Ali ni Kristus tega zapovedal? Vedi, da bo Bog slednjo hudobijo, slednjo krivico nejevernemu storjeno, grozno kaznoval. Le zmoto smemo sovražiti, zmotenega pa ne. Ljubi torej vsacega človeka, kakor sam sebe.

Molitev.

O Bog, kteri si duši svojega služabnika Gregorija dal plačilo večnega zveličanja, dodeli milostivo, da mi, kteri zdihujemo pod težo grehov, bomo po njegovi priprošnji rešeni. Po Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen.

13. Sušec ali marec.

Sv. Evfrazija, devica.

Veš, ljuba žena, da življenje, bogastvo in veselje tega sveta ni visoko ceniti, zakaj v osemdesetih letih je človeško življenje dokončano. Pravo in stanovitno bogastvo čaka le bogaboječega v nebesih in sami bi se ga oropali, ko bi za pozemeljske reči preveč skerbeli, le po njih hlepeli in oslepljeni od časnih dobrin svoje kratke dnove le v slastnem radovanji zatratili, za svojo neumerljivo dušo pa nič veselja v nebesih pripravljali. Tako je govoril svoji ženi Antigon, prav imeniten in zavoljo svoje učenosti in pobožnosti visoko spoštovan mož, ki je velečastno službo opravljal na dvoru cesarja Teodozija vélicega, s kterim je bil tudi v bližnjem rodu. Stopil je bil v zakon z Evfrazijo, ki mu je bila verstnica po plemstvu in po čednostih. Bog je bil blagoslovil njun zakon s hčerko, ki je bila kerščena na materno ime, in ta je, ktere god sv. cerkev na današnji dan obhaja. Pobožni starši zahvalijo Boga za to znamenje njegove ljubezni in obljubijo to dete le za nebesa izrediti. Potem se pa Antigon in Evfrazija zavežeta zanaprej v zakonski zderžljivosti živeti. Za Evfrazijo, svojega edinega otroka, skerbita z vso ljubeznijo. Skušnja uči, da redkokrat gre izreja enega samega otroka po sreči; kajti starši, oslepljeni od prevelike ljubezni in skerbnosti, ne ravnajo s potrebno resnobo in spodobno ostrostjo in tako edinega rojenca nevedoma zmehkužijo. Pa Antigon in Evfrazija sta poznala pravo ljubezen, ktera ravno zató, ker ljubi, zahteva natanko pokorščino in tudi šibe ne varuje, kedar mora peti. V tej modri ljubezni sta izrejevala otroka svojega in sta njegovo serce zblaževala, da mu naj Bog bode vse.

2. Komaj je Evfrazija eno leto stara, ko njenega očeta smert pravičnih v boljši svet preseli. Mlado in zalo vdovo hočejo v drugi zakon pregovoriti, ali ona ne mara za nobeno takovo ponudbo. S solzami priporoči ona hčerko cesarju in cesarici ter ju prosi, naj jej bosta onadva namesto očeta in matere. Kmalo potem jej svetuje cesar, naj hčerko zaročí s sinom bogatega starašina, kar se tudi zgodí. Pa bivanje v hrumečem Carigradu je vdovi čedalje bolj zoperno, ker so jo vedna radovanja v njenih opravilih motila. Zatorej skrivej zapusti prestolno mesto in gre s hčerko v Egipet, kjer je imela velika posestva. Ko po tej po zgodovini svoji in po spominkih čudopolni deželi popotuje, pride do ženskega samostana, ki jo je posebno zanimival. Prebivalo je v njem 130 devic, ktere so s svojim pobožnim življenjem vso okolico oblaževale. Zelišče in sočivje je bila njih hrana, ki so jo vživale brez najmanjše začimbe in sicer še le po solnčnem zatonu. Več njih je tudi po dva, tri dni prebilo brez vse jedí. Njih obleka je bila narejena iz nekake debele in rezne rašovine, njih postelja so bila žimnata spokorna vreča, na gola tla pogernjena. Z ročnimi deli so se pečale tiste proste ure, ki so jim od pobožnih vaj ostajale. Terpljenje in bolečine so prenašale z nebeško poterpežljivostjo in so celó Gospoda za-nje hvalile kot za znamenje njegovega usmiljenja. Preblag duh ljubezni, ponižnosti in veselosti je je polnil, pa tudi pregreval vse, kterikoli so se jim bližali. Materi sv. Evfrazije močno dopade življenje teh redovnic in je večkrat obišče. Velika revščina, ki je bila po samostanu videti, gine pobožno vdovo; ponudi jim torej vsakoletno obilno priklado in sicer s tem edinim pristavkom, da bi za njenega ranjcega moža molile. Toda vikša jej odgovori v imenu vse družbe: „Me smo se odpovedale vsem dobrinam in zložnostim svetá, da bi si kraljestvo Božje kupile. Me smo ubožne, in hočemo v uboštvu tudi umreti.“ Noče torej od Evfrazije nič sprejeti, razun nekaj olja za svetilko v molitevnici in nekaj kadila za službo Božjo.

3. Še bolj ko materi se hčerki priljubi samostan in prijazne pobožne nune. Ko se enkrat mati ž njo do večera v samostanu pomudí in se hoče na dom verniti, reče jej Evfrazija z otroško odkritoserčnostjo, da se noče nič več od teh nun ločiti. Vikša jej dopoveduje, da na tem kraji ne more nikdar nobena ostati, razun ktera se z Gospodom zaroči v vednem devištvu. Tedaj objame deklica, kakor od Duha Božjega navdušena, z obema rokama podobo Križanega in glasno reče: „Tedaj se zaročujem za vekomaj s svojim Zveličarjem in želim v tem samostanu kot čist dar živeti in umreti.“ Vikša gleda ginjena na pobožno deklico in jej popisuje z zgovorno besedo vso trudopolnost, vedno zatajevanje in hude boje, ki je samostansko življenje naklada, in da so za-nje zavoljo nježne starosti še prešibke njene

moči. Ali Evfrazija se ne dá ostrašiti in ponoví toliko milejše in terdnejše svojo prošnjo. Mater vso osupne ta nanagloma sklep njene hčerke. Ali ona dobro čuti, da on ni izvirek otročje lahkomiselnosti, ampak da je navdihnjen od sv. Duha. Zatorej se udá vso v voljo Božjo in daruje Zveličarju najljubše, kar je imela na zemlji. Pelje torej Evfrazijo tje pred podobo Križanega in moli s povzdignjenima rokama: „Vzemi, o Gospod, to dete v svoje varstvo, saj ljubi in išče le tebe, le tebi samemu se priporoča.“ Potem se oberne h hčerki rekoč: „Naj te Gospod, ki je postavil gore na neomajljive podlage, poterdi vselej v strahu svojega sv. imena.“ Izgovorivša, izroči hčerko vikši in zapusti plakaje samostan, da bi tudi sama sebe v molitvi in zatajevanji Bogu darovala. Pred smertjo, ki jo nekaj let po tej dogodbi prehití, pokliče Evfrazijo k smertni postelji in jej dá še nekoliko blazih naukov. „Boj se Boga, moja hči! spoštuj svoje sestre, in imej se za njih služabnico. Nikdar ne misli, kar si bila v očéh svetá in nikar sama pri sebi ne rekaj, da si cesarske kerví. Bodi ponižna in revna na zemlji, da boš zaslužila, slave in zakladov nebeških deležna biti.“ S temi besedami zaspí zvesta mati sladko in mirno. Gerška cerkev časti njo in njenega moža Antigona kot svetnika in obhaja njun spomin 11. januarja.

4. Evfrazija je že od pervega svojega sprejetja v samostan kazala tako gorečnost, da so se jej vse čudile. Njena razumnost je visoko segala čez njena leta in zdelo se je, kakor bi bil Bog tako nježno deklico izvolil v očiten dokaz, da se tudi v taki mladosti zamore pobožno in sveto živeti. Nobeno opravilo ni bilo za njo premalično, nobeno delo prezaničljivo. Čedila je sobe, postiljala, nosila derva in vodo v kuhinjo in vse je opravljala s toliko ročnostjo, kakor bi bila le za strežbo rojena. Zraven dela se je podajala v iskreno molitev, kolikor jej je pokorščina dovolila. Ko dvanajsto leto doseže, jé enkrat samo na dan, časi se pa tudi po dva, tri dni jedi čisto zderží. Tako bogato z gnadami obdarovana duša brez terpljenja in skušenj ne more biti. Sovražnik vsega dobrega jo poskuša večkrat v gorečnosti ovirati. Ali ona premaga z molitvijo in čuječnostjo njegova nečista navdajanja, posebno pa z odkritoserčnostjo, s ktero te skušnjave in boje vikšej razodevlje. Ta dobro znana z notranjimi poti jo tolaži, ter jej pové pripomočke, kako naj si te skušnje celó v korist oberne. Časi jej naloži težavne in ponižne vaje, da bi jo čedalje bolj od nje same odločila in takó dušo njeno za sprejem še večih milost pripravno storila. Pokorščina združena z drugim telesnim pokorjenjem jej pripomore do popolnoma zmage nad satanom, ki jej ni dalje nadlege delal.

5. Ko Evfrazija zreloto let doseže, da bi zamogla v zakonsko zvezo stopiti, opomni jo cesar Teodozi obljube od njenih staršev storjene ter jej veli, v Carigrad verniti in zaročiti se z

namenjenim ženinom, kteri ima vse, kar zamore zakon srečen storiti, mladost in lepoto, čednost in plemstvo, bogastvo in milost cesarjevo, ktera ga bo še više povzdignila. Devica, ki je bila že našla njega, kterega njena duša ljubi, brez pomisleka odpiše: „Ali bi pač hotel ti, nepremagljivi cesar, kteri veš, kako sem svojemu Zveličarju obljubila v vednem devištvu živeti, da bi svojo obljubo prelomila in se navezala na umerljivega človeka, kteri bo kmalo červov jed? Jaz sem last Kristusova in se ne morem druzemu izročevati. Prosim te torej po prijaznosti, s ktero si moje starše počastil, da dobrine meni zapuščene razdeliš ubogim, sirotam in cerkvam, vse sužnje moje hiše oprostiš, in najemnikom mojih posestev vse dolgove izbrišeš, da bom, rešena vseh časnih skerbi, mogla Bogu brez ovire služiti. Moli zá-me k Gospodu, da me vselej njega vredno stori. Enake milosti prosim tudi cesarice, tvoje žene.“ Teodozi, beroč ta list, ne more solz uderžati; tudi ginjeni svetovavci enoglasno zakličejo: „Resnično vredna hči Antigona in Evfrazije! Ona dela čast plemeniti kervi, ki se po njenih žilah pretaka — ona je sveta veja svetega debla.“ Cesar njeno voljo vso dopolni. S tem je Evfrazija poslednjo vez s svetom pretergala, in je bila najzvesteja nevesta Zveličarjeva, kterega se je z najpopolnišo ljubeznijo čistega, krepostnega serca oklenila. In Gospod jo je obdaroval s čudovitimi gnadami. Enkrat prinesó v samostan gluhonemega in hromega dečka in bridkosti polna mati prosi pobožno družbo z molitvijo terpina nebeški milosti priporočevati. Po povelji vikše vzame Evfrazija nesrečnega dečka v naročje, stori nad njim znamenje sv. križa in reče: „Sinček moj! On, ki te je vstvaril, naj te tudi ozdravi.“ In v tem trenutku je deček ozdravljen. Tudi drugim bolnikom se je po njeni molitvi zdravje povernilo, zlasti mogočna pa je bila njena oblast nad hudobnimi duhovi. — Ko Evfrazija v trideseto leto stopi, razodene Bog vikši v prikazni bližnji konec svetnice ter jej pokaže krono slave, ki je zvesti služabnici Kristusovi v nebesih pripravljena. Vikša, žalostna zgube tacega bisera družbe, si komaj upa sestram jo naznaniti. Tudi Evfrazija se v začetku prestraši te prikazni, toda ne zavoljo napovedane smerti, ampak ker je v svoji ponižnosti mislila, da se za svoje grehe še ni dovolj spokorila. Ali v zaupanji v usmiljenje Božje in zasluženje Jezusovo vsa udana zakliče: „Zgodi se volja Gospodova!“ Res jo strese kmalo huda merzlica, ki jej berzotno popije vse telesne moči. Umerla je 13. marca 410. l. Julija, njena učenica v samostanskih vajah in pa vikša sama jo prosite pred smertjo, naj moli pri Bogu, da bi kmalo za njo prišle. Evfrazija obljubi in čez malo tednov se obe preselite v boljšo večnost ter pokopljete na strani svetnice.

Od skušnjav.

I.

„Blagor človeku, kteri preterpi skušnjavo; kajti skušen bo prejel krono življenja, ki jo je Bog tistim obljubil, ki ga ljubijo.“ (Jak. 1, 12). Po ponižni prošnji: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom,“ nas uči Jezus govoriti: „In nas ne vpelji v skušnjavo“. Kaj bi nam namreč pomagalo, ko bi nam Bog stare grehe odpustil, in bi se potem zopet v nove pogreznili? Kaj bi nam koristilo, greha se očistiti, ko bi se na novo ž njim omadeževali? Sicer skušnjava sama na sebi ni greh, ampak le vabljenje in zapeljevanje v greh. Kdor se tedaj greha boji, ta se mora bati tudi skušnjave, ktera sprideno našo natoro tako lahko v greh potegne. Zatorej tedaj mili klic otroškega strahú in ponižnosti: „Nas ne vpelji v skušnjavo!“ Verh tega pa ni prezreti različnosti skušnjav. So namreč nektere skušnjave potrebne in koristne, te Bog v naš blagor pripusti. Čem hujši je boj, tem slavnejša je zmaga, tolikanj lepša krona. Pa to ne velja samo od devic, ampak od slednjega kristijana. Pravi pa nadalje sv. Jakob (1, 13.): „Nikdo, ko je skušan, ne rekaj, da Bog skuša; zakaj Bog se ne da skušati v hudo, in tudi nikogar ne skuša,“ to je, Bog, bistevna in najviša svetost, je prost, ne samo greha in slednje sence greha, ampak tudi slednje mogočosti greha in napeljevanja va-nj. Kakor on sam ne more v greh zapeljevan biti, tako tudi on drugih v greh ne draži, ker v sebi in v druzih noče hudega, ampak le dobro. Ali ker dobro hoče, hudo pripusti, ker proste stvari morejo le takrat dobre biti, kedar jim je mogoče, tudi hudim biti, zato tudi Bog skušnjave pripusti, to je, zapeljevanja v hudo, ne da bi človek grešil, ampak da bi s premagovanjem skušnjav se v čednosti vadil in vterdil. Zavoljo tega je Bog dovolil satanu, da je skušal poterpežljivost Jobovo, in ga vdaril z mnogo nadlogami, nesrečami in z boleznijo; in kako slavito je mož ta boj prestal, tako da je vse čase zgled vsem terpinom! — Zavoljo tega je Bog pripustil, da so bili Judje ob času grozovitega Antijoha ne samo zapeljevani, ampak celó z mukami siljeni, prelomiti Mojzesovo postavo in oskruniti verske običaje; in kako sijajno se je pokazala vestnost in bogaboječnost sedega Eleazarja, kteri prepovedanega mesa tudi skrivej ni hotel jesti, da bi druzih ne pohujšal in Boga, ki vse vidi, ne razžalil! — Zató je Bog pripustil, da so bili trije mladenči, kteri kipa Nabuhodonozorjevega niso hoteli moliti, živi v gorečo peč verženi; in kako slavito so iz nje izšli, ne samo brez vse kvari na telesu, ampak tudi ko častite priče vere, za ktero so hoteli svoje življenje darovati! — Kdo torej bi se stran skušnjave pritoževal, ktera čednosti v toliko rast pripravi, jim toliki svit deli? In če se je to zgodilo že v starem zakonu, kdo bi dvomil, da v novem zakonu, v zakonu gnade, ne more lože in gotovejši biti skušnjavo premagati? Z natanko besedo uči sv. Pavel, da Bog je zvest, ki nas ne bo pustil skušati bolj, kakor premoremo, temuč bo storil tudi s skušnjavo izid, da jo zmagamo (1. Kor. 10, 13.) — Da bi le s to gnado tudi pridno delali. Hud je časi boj, ali zmaga je zmeraj mogoča; silen je napad sovražnikov, ali še močnejša je gnada Božja; slabo je meso, ali veliko premore terdna volja v zvezi z gnado Božjo. Nikdo ne rekaj: Ne morem; zakaj s tem onečasti Boga, kakor bi Bog ne bil tako močen k dobremu, kakor hudič k hudemu; onečasti samega sebe, kakor bi ne imel proste volje, ampak bi bil kakor klada, ktero hudič lastnovoljno semtertje premetava. Mar recimo: Hočem; hočem Bogu služiti; nočem grešiti; in pekel se bo tresel, in

naša duša se bo okrepčala in gnada bo zmagala. Boja se ne moremo vselej ogniti; kajti, kdor bi hotel vsem skušnjavam umakniti se, moral bi umerljivo meso sleči in s sveta pobegniti; da nas pa skušnjava ne bo premagala, tega smemo svesti biti, če se pogumno do konca bojujemo in zató so nam skušnjave potrebne in koristne.

Molitev.

O Bog! kteri si sv. Evfrazijo od zgodnje mladosti vodil po potu čednosti, dodeli tudi nam po njeni priprošnji gnado, da bomo z veseljem po potih tvojih zapovedi hodili. Po Kristusu Jezusu Gospodu našem. Amen.

14. Sušec ali marec.

Sv. Matilda, kraljica.

Serčno ženo, kdo bo našel? Cez to, kar je iz daljnega in od zadnjih pokrajin, je njena cena. Zanese se na-njo serce njenega moža. Dela mu dobro in ne hudega vse dni svojega življenja. Poišče volne in prediva in dela s svetom svojih rok. Še ponoči vstane, in dá brešno svojim domačim in delo svojim deklam. Stegne roko po koželji in njeni persti primejo vreteno. Svojo roko odpre ubogemu in svoje dlani prostre potrebnemu. Moč in lepota je njeno oblačilo in smejala se bo poslednji dan. Svoja usta odpira modrosti in postava milosti je na njenem jeziku. Pregleduje pota svoje hiše in ne jé lena kruha. Lažnjiva je lepota in prazna je berhkota; žena, ktera se Gospoda bojí, ona bo hvaljena.“ Te besede v bukvah Salomonovih pripovesti (31.) se popolnoma prilegajo kraljici in svetnici, ktere god ta dan obhajamo.

Matilda je bila hči grofa Teodorika Ringelhajmskega, iz rodu po svojih silnih bojih s Karolom vélicim znanega sakson-

skega vojvoda Vitekinda in pa grofinje Rajnhilde, kraljevičine danske. Njeni starši so jej hoteli prav kerščansko izrejo oskerbeti, zatorej jo pošljejo v ženski samostan Herfordski, kjer je bila pod modrim vodstvom svoje stare matere, opatinje tam, v pobožni tihoti v vsej čednosti in ljubeznjivosti izolikana. Oton, vojvoda Saksonski, sliši od Matildine lepote in nravne obnaše in jo želi svojemu sinu Henriku v zakon. Da bi se prepričal resnice slovenja, pošlje učenika Henrikovega v samostan, da bi skrivej opazoval Matildino djanje in ravnanje, kar se mu s pripomočjó nun tudi pogodi. Tedaj jo pride Henrik sam s sijajnim spremstvom snubit; bil je postaren mladeneč, ki je že mnogokrat pokazal svojo hrabrost in pogumnost; starši so zadovoljni s to častno ponudbo in poroka se obhaja l. 913. Sklenila sta to zvezo z vzajemnim nagnjenjem, in jo zaterdila z molitvijo in blagoslovom Božjim, zatorej je bil njun zakon prav srečen.

2. Po smerti Konrada I. izvolijo nemški knezi Henrika za kralja (919); toda svit te častí ne prevzame Matilde, ampak jej posvéti le ničemurnost in ničnost pozemeljske visokosti; kolikor više je stala pred ljudmi, toliko bolj se je poniževala pred Bogom. S svojim možem, kteremu gledé čverste desnice na lovu in v boji, gledé postavnega obnašanja in nehlinjene pobožnosti med tedanjimi nemškimi knezi ni bilo verstnika, je živela v sladki slogi, bila je ž njim enega serca in enega duha. Razvijala je v njegovem občevanji vse zaklade svoje blage duše, vso svojo nježno, milobno berhkoto; vedrila in sladila je njegovo življenje, lajšala njegovo skerbi polno serce, pokojila s svojim priserčnim vedenjem njegovega časi burovitega duha; nikoli ni segala v vladna opravila, nikoli ne vrivala svojega mnenja in svèta. Le eno pravico je za-se zahtevala, pravico, priprošnjo vložiti za milost in odpuščenje; to je terdila pri slednji priložnosti, ali če jej kralj pri svoji strogi pravičnosti ni mogel je dopolniti, se ni zavoljo tega razvihtevala; ona je gnanju svojega serca zadostila, on naj potem stori poleg veleve svoje vesti. Njun zakon je bil blagoslovljen s tremi sinovi in z dvema hčerama; s preserčno materno skerbnostjo je je gojila in si prizadevala njihovega duha in njihova serca likati in vnemati za otroško ljubezen do Boga in do serčne dobrovoljnosti proti ljudem. Med tem, ko je kralj zmagavno orožje sukal po deželah sovražnikov, odtergane pokrajine nazaj pridobival, sovražne narode na severji svoji oblasti uklanjal in požigavne trume ogerske nazaj podil, je vladala Matilda ko angelj mirú v domačem krogu, oblačila in nasitovala uboge in je učila tudi v uboštvu bogatim biti po udanosti v voljo Gospodovo; obiskovala in tolažila je bolnike ter obračala njih oči na terpečega in umirajočega Zveličarja na križu; reševala je jetnike verig ali jim vsaj je olajševala ter je opominjala z resnično pokoro spone pregreh razklépati.

3. Tri in dvajset let je Matilda srečo ljubezni okušala, pa tedaj tudi njeno grenko želo občuti. Henrik umerje l. 936 v Memlebnu na popotvanji. Na smertni postelji govori Matildi: „Predraga in prezvesta žena! zahvalim te, da si mojo jezovito natoro krotila in mi v vseh rečéh dober svet dajala; ti si me večkrat od krivice odvernila in k pravičnosti nagnila ter me zmeraj opominjala stiskanim na pomoč hiteti. Zdaj priporočam Vsegamogočnemu in priprošnji svetnikov tebe in sinove in svojo dušo, ktera se bo zdaj zdaj od telesa ločila.“ Kmalo potem umerje Henrik. Vdova pretaka bridke solze in v iskreni ljubezni navira vso svojo dušno krepost, da bi se s popolno udanostjo mogla volji nebeški ukloniti. Berž tudi velí duhovna poklicati, kteremu naročí, za njegovo dušo daritev sv. maše opraviti. Po dokončani službi Božji pa izročí duhovnu svoja dva zlata naročna obročka in ves drugi kinč v znamenje, da se hoče zanaprej odpovedati vsemu lišpu in vsej posvetni ničemurnosti. Potem pa pelje sinova Otona in Henrika, ktera, kerhaje bratovsko ljubezen, sta oba hlepela po kraljevi časti, k očetovemu truplu, ter ju plakaje in prekipevajočega serca prosi, strah in zvestobo do Boga, slogo in mir pa med seboj ohraniti. Ali ni se zgodilo, in deloma je bila Matilda sama tega kriva. Ona je svojemu druzemu sinu, prezalemu, priliznjenemu in v hrabrem sukanji orožja zvedenemu Henriku posebno nagnjenje in ljubezen naklanjala in je s tem v starejem Otonu ljubosumnost budila; tudi zdaj je želela svojemu ljubljencu nasledniku biti na kraljevem prestolu, ali oče je, ko je čutil bližanje smerti, velikaše deržave sklical in jim svojega najstarejega sina Otona ko najsposobnišega za kralja priporočil. Razdor med bratoma se spreverže v kervav prepir: Henrik namreč, podpiran od dveh vojvodov, zavzdigne oborožen vpor, kterega Oton še-le po dolgotrajnem bojevanji potere. Mati se hudo pokorí za svojo slabost in se solzí in prosi, dokler vendar naposled med razdraženima sinovoma sprave ne stori. Zdaj se v miru vso izroči nagonom pobožnosti in ljubezni do bližnjega. Svojemu telesu dovoli le toliko hrane in počitka, kolikor je neogibljivo treba. Večkrat o polnoči, ko vsi drugi terdno spé, se dvigne ona s postelje, in gre spremljena le od ene zveste služabnice v bližnjo cerkev, kjer ostane v molitvi in premišljevanji do zgodnjega jutra in se potem zopet natihoma verne na dom. Proti vsem je milodarna in prijazna brez razločka tako, da celó svoje služabnice podučuje v branji in v druzih umetnih ženskih delih. Njena dobrotljivost proti revnim in pomoči potrebnim ne pozna ne mere, ne mej: ona ne zapisuje, koliko dá, in tudi ne šteje, koliko jej še ostane. Ali ravno ta radodarnost se jej spremeni v veliko britkost. Prepostrežni dvorjani, kterim je radodarnost kneginje, če njih samih ne doletava, velika pregreha, zaženó natolcni sum, da si je Matilda iz kraljevih dohodkov ne-

izmerne zaklade nagomilila, da bi potepine in lenuhe ž njimi pasla. Oton in Henrik se dasta premotiti, zaukažeta njenim miloščinarjem ves denar pobrati, in jo oropata tudi vse vdovske lastnine ter jo hočeta tako prisiliti, nunsko halo na-se djati. To je za Matildo grenak kelih, ali prime ga in ga voljno pije, ker, kakor je rekla, si ga je sama natočila. Ali nikdar ni bila ona vekša in blaža, kakor o tem času: mati nemškega kralja, mati tudi bavarskega vojvoda je v najubornejšem stanu in vendar vse molčé prenaša in ne terpí, da bi kdo od njenih sinov grajaje govoril. „Oton, je rekla, ravná z menoj po zasluženji, moj Henrik pa — njegovo serce so meni vkradli.“ Vsega gola, od vseh zapuščena se umakne v svojo domovino v Vestfalijo v samoten kraj in živí tam v vsej ponižnosti in ubožnosti.

4. Pa kazen Božja terdoserčnima sinovoma ne odide; Otona na vojski zmeraj nesreča tepe, Henriku pa pošlje Bog dolgo bolezen. Po teh šibah Božjih, posebno pa po prošnjah svoje blage žene Edite omečen napoti Oton poslance — škofe in grofe, da bi mater verniti se povabili; on sam jej gre precej pota naproti; ko jo zagleda, skoči raz konja, sredi ceste pred-njo poklekne in jo odpuščanja prosi; ona pa ga jokaje objame in poljubi rekoč: „Potolaži se, sin moj! ko bi jaz s svojimi grehi ne bila tega zaslužila, bi se mi gotovo zgodilo ne bilo.“ Tudi Henrik stori kmalo po bratovem zgledu in nobeno zloglasje ni zanaprej motilo njih sloščine in ljubezni. Leta 955 dobí Matilda žalostno sporočilo o smerti svojega ljubljenca; cel dan se britko joka, potem gre z nunami k moževemu grobu in kliče: „O kako srečen si, da nisi te bolečine doživel; zgubila sem tvojo podobo, tolažbo svojo namesto tebe.“ Posihmal nosi zmeraj žalostno obleko in si ne dovoli nobenega radovanja, nobenega kratkočasovanja; zato pa vstanovi tri kore pevcev in pevek, kteri so zverstama v svetih pesmih Božjo čast in hvalo prepevali. Zdaj še v veči meri deli miloščino in je v pravem pomenu mati vdov in sirot. Vsaki dan nosijo od njene mize jedi revežem in bolnikom, in po milosti Božji, kteri je hotel posebno svoje dopadenje nad tako milodarnostjo razodeti, se večkrat prigodí, da po njihovem vživanji bolniki hipoma zdravje zadobé. Zlasti ob sabotah je prav obilo vbogaime delila in reveže sama čedila in umivala. Kedar o pozimskem času popotuje, dá po mestih, v ktera pride, sobe za uboge zakuriti in tudi po ulicah germade nažgati, da se mimogredoči pri njih ogrejejo. Z resno pa preserčno besedo opominja terpine k poterpežljivosti in k nasledovanju križanega Jezusa; nevednim oskerbuje pripomočke za podučevanje, zapuščenim pa zavetje v kerščanskih hišah. Doma se zmeraj s kakovim delom pečá, da „kruha lena ne jé.“ Visoka kraljeva gospá si kakor najmanjša dekla opaše kuhinjski pert, in si z lastnima rokama pičlo hrano pripravlja. Táko sveto življenje je Gospod že tukaj

poplačeval z darom čudodelnosti in prerokovanja in čudopolna ozdravljenja po njeni priprošnji zadobivana se od nje sporočujejo.

5. S pomočjó moževo in sina Otona je vstanovila več samostanov, da bi Bog tolikanj več pobožnih služabnikov imel v deželi in bi svoj blagoslov toliko obilniše na-njo izlival; posebno bogato je obdarila ženski samostan v Kvedlinburgu, v kterem je možu in sebi počivališče izvolila. Doverševanje teh duhovnih vstanov, izrejevanje rastočih vnukov in vnukinj, spoštovanje in ljubezen njenega sina, cesarja Otona vélicega je bilo veselje in tolažba njene starosti. Leta 965 se verne Oton iz Rima in hiti k svojemu bratu sv. Brunonu vélicemu škofu v Kolinu, kjer ga Matilda čaka. Potem ga pelje v Nordhausen, da bi mu pokazala tam novi samostan. Tukaj se mati in sin poslednjikrat vidita. Na dan ločitve sta skup pri sv. maši in se potem z glasnim jokom objameta, da so vsi pričujoči do solz ginjeni. Oton zasede konja, Matilda pa se verne v cerkev, in v iskreni molitvi poljubuje mesto, kjer je njegova noga stala. Oton to slišavši se urno verne in kliče: „Mati! kako naj vam tako ljubezen povernem?“ Matilda se vzdigne, ga blagoslovi in posloví s temi besedami: „Pojdi v miru, in če mojega obličja v tem umerljivem življenji nič več ne vidiš, spomni se, da boš mojemu neumerljivemu duhu dopolnil njegovo hotenje in hrepenenje.“ — Matilda obišče še vse od nje vstanovljene samostane, potem pa se v čutji bližnje smerti poda v Kvedlinburški samostan, da bi tam na strani svojega moža v grobu počivala. Eno celo leto boleha. Naposled pa polna svetega veselja svoji prijatlici opatinji Rihburgi razodene, da jej je Gospod oznanil zadnjo uro, in se kar najbolje more, za-njo pripravlja. Sv. zakramente jej podelí njen vnuk Viljem, nadškof Mogunški, kteri je bil prišel svoje stare matere obiskat in njen blagoslov prejet. Čez tri dni se škof poslovi, Matilda mu hoče kaj za spomin podariti, ali nima nič druzega ko mertvaške perte, ktere je bila sama za-se pripravila. „Dajte mu enega, reče ona v preroškem duhu, saj mu ga bo poprej treba kot meni.“ In res: škof na potu nanagloma umerje. Te žalostne prigodbe noče kraljici nihče sporočiti, ali njej je znana po višem razodenji, zatorej reče: „Zakaj mi prikrivate sporočilo.“ Škof Viljem je mertev; dajte zvoniti in skličite uboge, da miloščino prejmó in za dušo rajncega molijo.“ — Le dvanajst dni je Matilda vnuka preživela. Ob smertni uri stori pred zbranimi duhovni in nunami očitno spoved, dá spokorno odejo na tla pogerniti, se na-njo položiti in si glavo s pepelom potrositi rekoč: „Ne spodobi se, da bi kristijan drugači, kakor v spokorni obleki in v pepelu svoje življenje sklenil.“ Potem se pobožno zaznamva s sv. križem in sladko in mirno zaspí 14. marca 968, ravno ob tisti uri, ob kteri je delila ubozim navadno miloščino.

Obrazuje se ko kraljica brez posebnih znamenj.

V vsacem stanu je zveličanje mogoče.

Sv. Matilda je živela v častéh, v bogastvu in v radostih svetá, tedaj med poglavitnimi ovirami nedolžnosti in čednosti in je s tem pokazala, da je v vsacem stanu zveličanje mogoče, če se le dolžnosti njegove na tanko spolnujejo. — Ti izgovarjaš svoje samopašno in pregrešno življenje s tem, da se kerščansko življenje ne zlaga z načinom, po kterem se med svetom živí in bi se tudi živeti moralo. Ali povej mi, v čem vendar obstojí ta nezlagljivost evangelija z družbinskim življenjem? Ali nasprotuje dolžnostim prijateljstva? Toda le vernost kuje vez pravega in svetega prijateljstva. Le vera nas uči, od prijateljstva vse odstraniti, kar utegne ljubezen kaliti, pravico skruniti, odkritoserčnost ovirati, vest omadeževati in Boga razžaliti. Vera odganja od prijateljstva vso samopridnost, vso zvijačo, goljufijo, nezvestobo, vse merzenje, vse, kar se svetu samemu studi. — Ali se morda vernost ne zlaga z veselim in prijetnim občevanjem z druzimi? Ali vsa naša čmernost ne izhaja večidel iz naših pregreh, ktere vera prepoveduje in ktere družbo in občevanje s strupom zabavljivosti napaja; le čednost, ta zvesta prijatlica vernosti, dela občevanje z druzimi prijetno in milo. — Ali zakonski stan evangeliju nasprotuje? Le edina vera more to združenje posvetiti in zaterditi. Za koga pač ima zakonska združenost več milin, kakor ravno za pobožnega kristijana, ki ima enako ženo! Kako sladka je vez, ki jo je sklenila čednost in nepopačena ljubezen! ki je ni strinjala divja poželjivost, ampak čisti nagon, srečne ljudi poroditi! Kako sladka je vez, v kteri je serce s sercem sklenjeno, kjer gospoduje nekaljen mir, večna zvestoba, vzajemna podpora in tolažba! Kako sladka je vez, kjer se množica majhnih nedolžnih angeljev, kakor mladike rodovitne vinske terte okoli mize poseda in skerbno odgojevanje staršev z zrelim sadom povračuje. Ali more ktera ljubezen bolj priserčna, sveta, velikodušna in srečna biti, mimo te, ki jo vera zakonskim zapoveduje, ko jim kliče: „Možjé! ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil in sam sebe zá-njo dal. Kdor svojo ženo ljubi, sam sebe ljubi. Kajti še nihče ni svojega mesa sovražil, ampak redi je in oskerbuje, kakor Kristus cerkev; ker smo udje njegovega telesa, od njegovega mesa in od njegovih kostí.“ (Ef. 5, 25 in 28—30). In zopet: „Žene naj bodo svojim možem podložne, kakor Gospodu“ (5, 22.) Ravno takó kerščanska čednost ne nasprotuje blagostanju in dolžnostim občinskega življenja. Evangeli nas dela ljubeznjive, ponižne, milodarne, zgovorne, pravične in nas prepričuje, da smo mi zmeraj druzim več dolžni kakor pa oni nam. — Ali so morda časne dobrine in častne službe svetosti nasproti? Mar je bogastvo v rokah dobrega kristijana pripomoček k čednosti in zaklad za večnost. Pobožnemu namreč opomore, dela usmiljenja v vsej obilnosti dopolnovati in Jezusa samega v njegovih terpečih udih okrepčevati. Častne službe dajejo priložnost, nedolžnost braniti, krivico zatirati, pregrehe poditi in kraljestvo čednosti vterjevati. Ko bi se vse dežele in deržave po evangeljskih pravilih vladale, bila bi kmalo ta solzna dolina pozemeljski raj.

V čem pa vendar evangeli posvetnemu življenju nasprotuje? Nasproti je pregreham, ki so človeški družbi v sramoto; strastim, ki jo razvihtevajo, razdirajo in pokončujejo; samopašnostim, ki jej zavdajajo; zapravljivosti, ki v njej homatije in reve napravlja. Živi, kakor Bog hoče, in boš pošten deržavljan, podložnik, zakonsk človek, več, pravična, vradna oseba, krotek gospod, resničen prijatelj, ob kratkem dober kristijan in tedaj koristen ud človeške družbe.

Molitev.

O Jezus! kteri si bolne in nadložne tolikanj ljubil: dodeli tudi meni enako ljubezen in stori, da bom tudi jaz z reveži prijazno in ljubeznjivo ravnal in jim v njihovih potrebah, kolikor morem, postrezal, da bom na dan sodbe milost dosegel. Amen.

15. Sušec ali marec.

Sv. Longin, stotnik in mučenec.

Znano je iz sv. evangelijev, da je bil pri križanji Gospoda našega stotnik pričujoč, ki je imel skerbeti za red in za natanko izverševanje smertne sodbe. Prestaro sporočilo ga imenuje Longina in pripoveduje od njega, da je bil iz Cezareje v Kapadociji, pod cesarjem Tiberijem v vojaški službi in za stotnika pri rimski posadki v Jeruzalemu, ktera je imela povelje, Jezusa Nazareškega, kralja Judovskega križati. Longin tedaj je bil pogan, ki nič ni vedel ne od Zveličarja svetá ne od njegovega Božjega kraljestva, ki mu torej tudi kratkimal na misli ni bilo, Jezusa Nazareškega križanega ko Sinú Božjega sklicevati in po veri v njega večno zveličanje doseči. Ali ravno ob smerti Jezusovi je padla stena med judi in pogani, in se je bližnjim in daljnim odperl vir gnade Božje in nebeškega mirú, da bi se vsi človeški rodovi v eni veri zbrali v eno cerkev pod glavarjem Kristusom. Takrat se je dopolnilo, kar je bilo prerokovano, da je namreč tistim, ki v temi in v smertni senci sedé, luč Gospodova posvetila; da bo ljudstvo, ktero Gospoda ni iskalo, Gospoda našlo; da, kteri niso bili Božje ljudstvo, bodo ljudstvo Božje imenovani; nasproti pa, da bodo otroci luči, ki jo sovražijo, v temo pahnjeni. In ravno za Longina je bilo križanje Gospodovo priložnost za razsvetljenje in spreobernjenje. Zakaj zdaj je videl nad Jezusom med najhujim zasramovanjem in terpljenjem táko pohlevnost in poterpežljivost in ob smerti táko udanost v Boga, kakoršna se nad nobenim drugim človekom videti, tudi od nobenega slišati ne more. Zdaj je slišal nebeške molitve, mile prošnje celó za sovražnike. Zraven tega je videl strahovita čuda v natori, očitna znamenja Božje mogočnosti in njegovega žuganja terdovratno uporni zemlji. To videvši s telesnimi in dušnimi očmí zakliče: „Resnično, to je bil Sin Božji!“ Res velevito spoznanje iz poganskih ust! Ko so bili vsi apostelji

in učenci, razun Janeza, zgolj plahe strahopetnosti Jezusa zapustili, ko si nobeden brez števila bolnikov in hromotnikov, ki je je bil Gospod ozdravil, ni upal ust odpreti, zadoní glasni klic vernega stotnika na ušesa brezbožnih Judov. Ni se anal ne Pilata, ki je zgolj strahú pred ljudmi Nedolžnega bil obsodil, ne sirove derhali, ki je kričala: „križaj ga!“

2. Še bolj je bila njegova vera poterjena po slavitem vstajenji križanega včlovečenega Bogá, ker je bil tam na straži. Grob je bil zapert, z varhi obdan, pred njegove duri velik kamen zavaljen in zapečaten, da bi pač človeške roke Jezusovega trupla iz njega ne „vkradle.“ Ali zoper Boga in njegovega Maziljenca ne stori nič človeška moč in premetenost. Tretji dan celó zgodaj vstane velik potres, zakaj angelj Gospodov pride iz nebes, pristopi in kamen odvali; njegovo obličje je kakor blisk in njegovo oblačilo kakor sneg; strahú pred njim varhi strepetajo in so kakor mertvi. To vidi in občuti tudi Longin in gre, ko se predrami, k Pilatu in k Judom naznanit jim, kaj se je zgodilo, namreč, da je Jezus Nazareški križani z veliko močjó in slavo iz groba vstal. To je strašno sporočilo za-nje, zakaj oni nočejo nikakor tega verjeti, ampak priče preklinjajo. Tedaj pa se v terdovratnih hudobnežih strastno nespametna misel obudí, da bi z denarjem vojake podkupili, da bi resnico z lažjó tajili ter rekli: da so njegovi učenci po noči prišli in ga vkradli, ko so oni spali. Ali Longin, ki je delo Božjih rok spoznal in je v Jezusa ko Božjega poslanca veroval, je že pri grobu vojakom prigovarjal, da naj v tem moč Božjo spoznajo in v Jezusa verujejo; zdaj pa še z večo resnobo vojake opominja, da naj ko priče, ktere je čudo vstajenja takó grozno bilo prestrašilo, resnico tudi očitno in nestrahoma poterdijo. On torej ne vzame denarja kakor drugi in si ne da jezika vezati, ampak zaničevaje njihovo hudobnost na glas ljudem oznanuje: „jaz sem priča, da je Jezus Nazareški križani resnično od smerti vstal.“

3. Ko véliki duhovni in starašine sprevidijo, da z denarjem nič ne opravijo, njegovo pričevanje pa jim je grozno zoperno, spreveržejo svoje prilizovanje v zaklet čert in ga začnó, kakor je hudobnosti lastno, kedar ne more kogá na svoje zaderge vjeti, za svoje namene pridobiti, z žuganjem, natolcevanjem, legánjem preganjati. Zvesti spričevavec pa, kteremu je bilo poveličevanje Odrešnikovo čez vse mar, hoče raji z zaničevanim Jezusom na tem svetu terpeti, kakor pa prejeto gnado vere z nezvestobo do resnice pogubljati; zatorej se odpové vojaški službi in gre v svojo domovino, v mesto Cezarejo, živi tam sam za-se ter oznanuje rojakom visoko čast, svetost, čudodelnost in poveličanost Jezusa Kristusa. Pridružita se mu še dva druga vojaka enako vernika. Ti tedaj oznanujejo po Kapodociji z vso marljivostjo, kar so videli in slišali od Jezusa Kristusa Sinú Božjega, tako

da aposteljni po tej pokrajini že dobro pripravljeno zemljo dobé in obilno žetev imajo. Ali to ni ne Pilatu, ne judovskim vikšim po volji, zatorej naklépajo tudi Longina umoriti in živo pričo za zmeraj v molk obsoditi. Češ, da je begun iz vojaške službe in rogovilež, tožbo zoper njega napišejo, do cesarja pošljejo in veliko denarja priložé, da bi bila poprej uslišana in zaželena sodba sklenjena.

4. Ko pride od cesarja poterjenje, pošljejo vojake v Cezarejo ter jim naročé, da naj stotnika Longina ob glavo denejo, glavo pa Pilatu prinesó. Zvestemu spričevavcu resnice Bog sam razodene, kaj mu je namenjeno; zatorej gre sam vojakom naproti ter je vpraša, kaj imajo tam opraviti. Ko mu povedó, jim reče: „Idite le z menoj, in jaz Vam pokažem njega, ki ga iščete.“ Pelje je na svoj dom, jim napravi gostijo in jim vso čast in postrežbo skazuje. Med tem napiše list do svojih zvestih tovaršev vojakov, da naj berž k njemu prideta, ker ju velika sreča čaka. Tretji dan pelje Longin svoje goste ven na polje in tukaj se tudi una dva vojaka njim pridružita. Zdaj se jim razodene rekoč: „Jaz sem stotnik, kterega iščete, in ta dva sta moja zvesta tovarša.“ Ta beseda poslane vojake vse osupne in osramotí in ne morejo spreumeti, kako more Longin tako očitno in serčno govoriti, kako je mogel svoje sovražnike tako prijazno in gostoljubno sprejeti, in kako more tako radostno v smert iti. Tedaj mu rekó: „O nikdar ne, mi ti nič žalega ne storimo!“ Longin jim odgovorí: „Ne čudite se temu, kar sem storil; jaz sem veliko slišal od ljubezni Sinú Božjega, jaz sem slišal, kakó je še na križu za svoje sovražnike prosil, jaz sem ga videl umirati njega Pravičnega, jaz sem bil priča tudi njegovega častitega vstajenja; o kakova sreča čaka tistih, ki njega nasledujejo in bodo vredni, sprejeti biti v njegovo večno kraljestvo! Kar vam je naročeno dopolnite, s tem mi največo hvaležnost skažete.“ Potem objame svoja tovarša, in poljubi rekoč: „O kakošno veselje za nas, ko pridemo k tisti Ljubezni, ki je na križu za nas umerla; k tisti Milosti, ki je na križu razbojniku raj obljubila; k tisti Slavi, ki je iz groba vstala! O kakova sreča za nas, ko bodo angelji Božji duše naše v nebesa nesli!“ Na tó poklekne s tovaršema, izročí svojo dušo v roke Zveličarjeve in vojaki vsem glave odsekajo. Trupla pokoplje služabnik stotnikov; vojaki vzemó glavo Longinovo in jo izročé Pilatu, kteri jo za veliko denarja kervoločnim Judom prepustí, ki jo potem v mlakužo zunaj mesta veržejo. Ali Gospod pokaže svojo mogočnost in slavo svojega mučenca, ker se glava tudi na tem nagnjusnem kraji ohrani, dokler ne doseže visocega češčenja po čudežih in znamenjih.

Kat. cerkev pa še druzega svetnika po imenu Longina častí, ki je bil prostak in tudi pri križanji pričujoč. On je prebodel

Jezusovo stran s sulico, da bi se njegove smerti popolnoma prepričali. Čudeži, ki so se o smerti Jezusovi godili, ga močno pretresnejo, da začne misliti, da je Jezus vendar kaj več ko človek. Njegovo častito od smerti vstajenje ga v tem še bolj poterdi. Aposteljni ga potem do dobrega podučé, in Longin, pred sv. kerstom Kasi imenovan, postane goreč spoznovavec Kristusov. Zatorej tudi on vojaško službo zapustí in se vsega Bogu posveti, daje obilo vbogaime, ohrani dušo in telo čisto in sploh prav pobožno živi. Zavoljo njegove pohlevnosti in ljubeznjive obnaše ga vsi spoštujejo. Poleg prestarih sporočil gre tudi on v Kapadocijo, kjer osem in dvajset let z besedo in z djanjem sv. kerščansko vero z velicim vspehom oznanuje, in jih mnogo spreoberne. Zavoljo tega je pri oblastniku Oktaviji zatožen; in ker vpričo njega Kristusa spoznava, velí mu zobe zdrobiti in jezik izrezati, da bi od Jezusa ne mogel več govoriti. Ali glej! svetnik ravno tako govorí, kakor poprej, ter začne trinogu dokazovati praznoto malikov in pa resnico, da je Jezus pravi Sin Božji. Malike, ki mu je v počeščenje podajo, razbije in pričujoči vidijo hudiče iz njih bežati in telesa nekterih pričujočih poganov obsedati ter je grozovito mučiti. Sv. Longin pa se jih usmili ter s svojo molitvijo reši in mnogo se jih na to spreoberne. Pri vseh teh čudežih ostane oblastnik oterpnjenega serca in ukaže Longina ob glavo djati, kar se tudi berž spolni. Bere se, da je Oktavi pri tej priči oslepel, ali ta telesna kazen je odperla poganu dušne oči. Jokaje pade pred truplo svetnikovo in kliče: „Grešil sem, Gospod, grešil sem in spoznam svojo krivico!“ V tem se mu očí zopet odpró in on popolnoma ozdravljen objame truplo sv. Longina. S častjó je da pokopati, on sam pa živi prav sveto do konca Bogú.

Od očitnega spoznanja vere.

II.

Dokler se bo sv. pismo prebiralo, občudovalo se bo stotnika Longina spoznanje vere v Jezusa kot Sinú Božjega. In kako sramotí in bo sramotil enkrat pri sodbi ta veleviti zgled pogana tiste, ki so celó kerščeni v Jezusovem imenu in se vendar anajo ga očitno pred svetom spoznavati! Kaj pa vendar marsikterega kristijana od očitnega spoznavanja sv. vere zaderžuje?

1. Slabota in nepopolnost njihove vere. Veliko jih je, ki verujejo sicer, toda živo ne verujejo; kteri nauk sv. cerkve za resničen sicer imajo, pa vendar niso terdno od njega prepričani, ne do dobrega po njem prekvašeni in oživljeni. Njihova vera je berleča lučca, ktero žuga ne vihar preganjanja, ampak slednji pihljej sovražnega duha časa ugasniti.

2. Pomanjkanje popolnega podučenja v verskih rečéh; zatorej ni ne serčnosti, ne sposobnosti, da bi se zasramovavci vere krepko zavernili in se jim preklinjevavski jeziki zavezali. In odkod to? Odtod, ker

se že v letih izrejevanja podučevanje v veri le poveršno godí, le ko pristranska reč obravnava, ker se zamujeno kasneje ne doprinese, pridige ne poslušajo, verske knjige ne beró, se duhovni, ki bi zamogli podučiti, ogibljejo, in se tako še tisto pičlo nauka, kar se ga je v mladosti pridobilo, sčasoma pozabi.

3. Strah pred zasramovanjem sveta. Kdo so tisti, ki se iz vere norčujejo? Ali niso tisti, kteri naj bi se po svetu Senekovem raji sami sebi posmehovali, kteri, čeravno se z razumom oponašajo, vendar toliko očitne zblode govoré, pišejo in delajo? „Znamenje je prav sirovega duha, si ne upati modremu biti, ker se norci temu posmehujejo,“ pravi zveličani Jernej a Martyribus. Že od nekdaj je bila modrost Božja norost pred svetom; in Jezus sam, on najmodrejši je pustil, da je bil v zasramljivi obleki od Heroda k Pilatu peljan. Zasramovanje je že od njega dni davek, ki ga morajo zvesti spoznovavci Kristusovi njegovim sovražnikom plačevati. Zaničevanje je cerkve delež zapuščen njej od njenega Božjega ustanovitelja, kteri je bil poleg Davidove preroške besede (ps. 21, 7.) „zasramovanje derhali in zaničevanje ljudstva.“

4. Ljubezen do goljufivega mirú; nočemo se namreč s svetnimi otroci spreti; nočemo nobenega razpora ž njimi narejati; nočemo nobenega hrupa in prepira napravljati. Zatorej se molčí, kjer bi se imelo govoriti; odneha se, kjer bi se moralo krepko ustavljati; sklepa se zveza mirú s svetom in njegovo nejevero, kjer bi se moralo za Kristusa in njegovo cerkev bojevati. Drugače uči Kristus, kteri, ko zatajevanju svojega imena zažuga z večnim pogubljenjem, prec potem reče: „Nikar ne mislite, da sem mir prišel prinest na zemljo; ne mirú, ampak meč sem prišel prinest.“ Res, da je Jezus, knez mirú, kakor ga preroki imenujejo, mir prinesel na zemljo, toda le za tiste ljudí, ki so blage volje, kakor so angelji ob njegovem rojstvu prepevali. Za hudobne pa ga ni mirú, ker oni mir sovražijo in ga hočejo tudi drugim uropati. Zató hoče Kristus, da naj bodo njegovi zvesti učenci z mečem oboroženi, z mečem duha, ki je beseda Božja, prava vera.

Molitev.

Sveta mučenca, ktera sta za spoznano kerščansko resnico tako voljno kri prelila, in svoje življenje izdihnila: sprosita nam pri Bogu gnado, da bomo, ker nam ni dano za sv. vero umreti, vsaj zvestó po njej živeli in tako večno zveličanje dosegli. Amen.

16. Sušec ali marec.

Sv. Marija, spokornica.

Njeno življenje popisuje sv. cerkveni oče Efrem.

Sv. Abraham, puščavnik in iskren prijatelj sv. Efrema, je imel brata, ki je kot vdovec umerl in eno samo hčerko siroto zapustil, ktero sorodniki, sedem let staro, k stricu pripe-

ljejo. Svetnik rad sprejme Marijo, tako namreč je bilo deklici imé, in ker jo hoče k bogoljubnemu življenju napeljevati, jej postavi celico zraven svoje, uči mlado rejenko psalme in svete pesmi prepevati ter sv. pismo brati, in jo sploh vadi v vsej čednosti in zderžljivosti. Marija od dne do dne v dobrem raste, gnada Božja prav očitno dela v njenem notranjem in z največim veseljem si prizadeva v vsem svojega pobožnega vodnika posnemati. Oče jej je bil zapustil veliko premoženje, ktero pa Abraham vse med uboge razdeli. On se serčno raduje nad cvetočo nebeško rožo, in marsiktera goreča molitev mu puhtí iz pers proti nebu za njeno zveličanje; tudi sama se vedno njegovi priprošnji priporoča. Takó stopa krepko po stermi poti kerščanske popolnosti po modrih stričevih vodilih in njeno prelepo vedenje, njena pokorščina, pohlevnost in ljubezen do Boga je za blazega učenika največe veselje. Tako živi Marija zraven njega dvanajst let ko ljubeznjiva ovčica, ko krasna golobica brez madeža.

2. Ali tedaj strupena kača k cvetici prileze. Ko namreč peklenski sovražnik vidi, kako devica s pomočjo puščavnega življenja dosega najvišo stopnjo popolnosti in da se le z nebeškimi rečmi pečá, zagorí v njem plamen prezlobne zavisti, tuhta zvijače, kako bi jo na svoje zaderge vjel, in ako mogoče, čisto od Boga odvernil, puščavniku pa veliko britkost napravil. In kakor je on — znajden v vsi hudobni umetniji, ko se vname v njem gnjev nevoščljivosti do naših pervih staršev — si izvolil za pomočnico zver kačo, da je blažene bivatelje raja prognal na zemljo s ternjem pokrito: takó si poišče tudi zdaj njegovo bistro oko pripravno orodje, da bi devico popačil. Živel je blizo tam puščavnik, razuzdan mladeneč, kteri je pogostoma zahajal k Abrahamu s tem hinavskim izgovorom, da bi se ž njim o duhovskih rečéh posvetoval. Ali njega spohotnika, ki je v sebi netil le ogenj nečistosti, vabi tjekaj-le prezalo obličje bogoljubne deve in skoraj eno celo leto jo oprezva in jej zanjke nastavlja, dokler se resnično naposled, ko Abraham ravno po opravilih z doma gre, temu satanovemu pajdašu priložnost ne ponudi, da pahne Marijo iz njenega blaženega, resnično rajskega življenja; zakaj omamljena od zapeljivca odpre duri celice, gre k njemu ven in zapravi v trenutku preceniti zaklad nebeškega devištva. Ali komaj je greh storjen, že se jej kakor pervim staršem odpró oči, grozno užaljena vest, ki je poprej tudi pred najmanjšim pregreškom trepetala, zdaj kakor razdraženo valovje po njej pljuska in Marija se kakor iz smertnega spanja prebudí. Ona zbobneva zdaj pod tako strašno pregreho, ki jo teží, ali ne, da bi se kakor skesana Magdalena s solznim potokom in plakom vergla pred Jezusa in se oklenila njegovega neskončnega usmiljenja, temuč nesrečnica se potopí v brezmerno togobo, ktera se na zadnje v popolno obupanje izide. Terga s sebe raševnato obleko, bije se po obrazu

in se hoče kar ukončati. Med derečimi solzami se jej dervé klici iz stiskanih pers: „Zdaj sem umerla; moje življenje je preč, preč ves dobiček moje pobožnosti! Boga sem razžalila, sebe pogubila, svojega sv. strica v največo žalost pokopala in zasmehovanju hudičevemu izročila! Gorje meni, kaj sem storila! Gorje meni, kako globoko sem padla! Kako strašno je bila moja duša oslepljena; kako me je hudobni duh omamil! Ali sama ne razumem, kako sem padla, ne sprevidim, kako sem zabredla, ne vem, kako sem se tako zgubila! Kako je vendar mrak zatemnil moje serce, da nisem spregledala, kaj delam! Kam se naj skrijem, kam utečem, v ktero jamo naj se pogreznem? Kje je stričevo opominjevanje, kje podučevanje njegovega prijatla Efrema, kteri mi je rekel: „Pazi dobro sama na-se? Ne upam se ozreti v nebo, ker odmerla sem Bogu in ljudem!“ In brez vsega upanja milosti in odpuščenja pobegne iz celice in gre v daljno mesto, kjer se pogrezne v vse sladnosti in samopašnosti.

3. Abraham pride domú, ali v svojo neizrekljivo žalost dobí celico svoje ljube učenke in rejenke prazno. Ne vedé, kaj se je ž njo zgodilo, pretaka noč in dan bridke solzé in prosi Boga v neprenehoma molitvi za njeno dušno zveličanje. Šele čez dve leti po njenem begu zvé po nekem znancu za mesto, v kterem ona biva, ob enem pa tudi, da se je tam vsej nesramnosti udala. Upanje, da bi morda vendar še utegnil zgubljeno ovčico na pravo pot nazaj pripeljati, obudí v njem sklep, za njo hiteti. Zapusti torej samoto, opravi se v vojaško obleko, dene širok klobuk na glavo, kteri mu obraz skorej ves zakrije, in se napoti v tisto mesto. Marija je bila tam v očitni kerčmi za strežajko, in je hiši, ker je s svojo divno lepoto in omamno spohoto mnogo gostov privabila, velike dobičke delala. Abraham, ko pride tje, neutegoma stopinje proti tej kerčmi pomeri. Oster meč mu presune serce, ko zagleda Marijo, vidi njene derzno nesramne poglede in njeno pohotno obleko; kakor bi se bila vsa njegova postava raztopila v zgolj solzé, tako zaplaka nad njo njegovo serce; ali z modrim in silnim zatajevanjem samega sebe zaklepa v persih neznansko bolečino, da bi ona nič ne zapazila in mu utekla, ko bi se jej stric dal spoznati. Prav poleg obnaše posvetnih dobroživcev naročí prav slastno večerjo in zahteva, naj deva sama ž njim jé. On, ki se je že petdeset let zderžal kruha in vina, jé zdaj in pije, da bi zgubljeno dušo rešil, karkoli pred-nj postavijo. Po večerji pa nanagloma dene z glave pokrivalo in zakliče: „Marija, draga hči, ali me poznaš? Kje je prelepo oblačilo tvoje nedolžnosti? Zakaj si pobegnila? Zakaj nisi svoje pregrehe meni, svojemu očetu, razodela? Oh, moje roke bi te bile deržale in te ne pustile globokejše pasti. Nesle bi te bile k nebeškemu pastirju in on bi se bil v svoji neskončni ljubezni usmilil zgubljene ovce.“

4. Kakor od strele iz jasnega vdarjena pade grešnica pred svetnika in zgolj sramovanja in tugovanja ne more besede spregovoriti. Abraham se joka in nadalje govori: „Ljubeznjiva hči! zakaj mi nič ne odgovoriš? Ali nisem te daljne poti zavoljo tebe storil? Poslušaj, predraga hči! Tvoj greh naj na mojo glavo pade, jaz hočem na dan ostre sodbe za-te odgovarjati, jaz hočem za tvoje grehe pravičnemu Bogu zadostovati.“ Takó jej ljubeznjivo, pa vendar presunljivo prigovarja, dokler se ona kakor iz nezavesti nekoliko ne predrami in se njena nema prisilna bolečina ne jame v solze raztapljati. Z ihtom in plakom mu odgovori Marija: „V zavesti svoje grozne pregrehe si ne upam še svojega umerljivega očeta pogledati, koliko manj se smem jaz uboga grešnica k Bogu oberniti!“ Abraham jej reče: „Verjemi mi, tvoj greh naj mene teží, in Bog naj tirja tvoj greh iz mojih rok, samó da se zopet z menoj verneš na dom. Le terdno zaupaj v Božjo milost. Če tudi so tvoje pregrehe veče in teže, kakor najviše gore, vendar je Božje usmiljenje še neskončno nadvišuje. V boji pasti ni nič novega, ali v grehih terdovratno ostati, to je hudó. Oberni se torej, draga hči! in ne boj se zopet od konca začeti. Človek je sicer omahljiva in kerhka stvar, ali Božja krepost je tudi v slabem mogočna. Gospod noče smerti grešnikove, ampak da se spreoberne in živi.“

5. Marija, vsa ginjena po teh besedah, zadobí novo serčnost, in obljubi svojemu skerbnemu redniku v vsem natanko pokorščino, svetnik pa jo nemudoma izpelje iz hiše nesramnosti in iz mesta pregrehe na dom v celico, v kteri je poprej prebivala. Tukaj preživi poslednjih svojih petnajst let v zvesti vaji vseh čednost. Noč in dan objokuje zgubo svoje nedolžnosti in pokori telo z vsakterim mertvenjem. Bog sprejme z dopadanjem njeno pokoro in jej podeli celó, tri leta po njenem spreobernjenji, dar čudežev. Naposled sladko v Gospodu zaspí.

Od skušnjav.

II.

Marija je bila deležna vsega, kar more človeka úriti v čednosti, ga povzdigovati k popolnosti: od zgodnje mladosti je bila odločena od sveta in njegovih sladnost, živela je v vednih bogoljubnih vajah; noč in dan je imela pred očmi sveti zgled svojega strica, in mnogo let je bilo njeno življenje zgolj le ostro zatajevanje same sebe. In vendar pade v pregerdo pregreho in se tako spridi, da potem v hiši nesramnosti za denar grehu služi. Kaj je bilo krivo takó strašnega pada z visočine kerščanske popolnosti v tako ostudno mlakužo? Ker ni pazila sama ná-se, ni čula sama nad seboj; ona ni skerbela za svojo nedolžnost, se ni bala ne ogibala nobene nevarnosti. Zdaj pa povej, kristijan, kdo je v veči nevarnosti pasti, ali tisti, ki je že dolgo pobožno živel, ali tisti, kteri si kakor dodelan lahkomiseln posvetnjak še nikdar ni resnično za čednost

prizadeval? — Kristijan! vsaki dan moliš: „In nas ne pelji v skušnjavo.“ Ali zakaj je ti sam nad sé vabiš? So namreč zraven koristnih in potrebnih skušnjav tudi nevarne in pogubljive, ki jih je človek sam kriv, ali pa se premalo zoper nje bojuje. Če se človek greha bojí, boji naj se tudi skušnjave, po kteri lahko pade v greh. Našim pervim staršem je bilo prepovedano, jesti sad drevesa sredi raja stoječega. Če ga niso smeli jesti, tedaj bi bilo pametno, drevesu se ne bližati, se va-nje ne ozreti, še manj pa se njegovega sadú dotikati; in pri tej paznosti bi bila peklenska kača zastonj na drevesu čakala, da bi slastno Evo zapeljala. Ker pa ona stopinje pomeri proti nevarnemu kraju in prepovedani sad ogleduje, obudi se v njej poželenje, ktero sovražnik človeškega rodu s svojim lažnjivim podpihovanjem takó razvname, da se greh stori. Zatorej prosimo: In nas ne pelji v skušnjavo, to je, ne pripuščaj, da bi si sami skušnjave nakopavali, ali da bi se skušnjavam udali, ampak stori s svojo gnado, ktere ponižno prosimo, da se bomo zoper skušnjave hrabro bojevali ter se jim prec v začetku krepko ustavili. Kako lahko bi bila Eva skušnjavo premagala, ko bi bila že na pervo besedo spotoma kači odgovorila: „Ti lažnjivka!“ in bi bila od drevesa zbežala! Kako lahko bi bil tudi jaz že toliko skušnjav premagal, ko bi se bil priložnosti varoval, nevarnosti se ogibal, v slabe tovaršije ne zahajal, gerdih govorov ne poslušal; ko bi bil perve misli, perve želje kakor iskre, ki so padle na obleko moje duše, hitro in s svetim strahom otresel in berž svoje serce k Bogu povzdignil rekoč: „O Gospod, ne pelji nas v skušnjavo!“ Ali ta prošnja je prazna, je celó norčljiva in razžaljiva, kader se človek sam radovoljno v skušnjavo zateleba.

Molitev.

O Bog! kteri grešne Marije nisi zavergel, ampak jej blaženega Abrahama ko skerbnega varha in rešnika s pogubljive poti poslal: dodeli milostivo vsem zgubljenim grešnikom, kteri po enaki poti hodijo, da bodo po duhovnih in spovednikih na pot kesanja pripeljani in Te bodo z Marijo vekomaj slavili. Amen.

17. Sušec ali marec.

Sv. Jedert, devica.

Kdor ostane v ljubezni, ta ostane v Bogu in Bog v njem.“ (Jan. 4, 16.) Bog je ljubezen in je z ljubeznijo v neizrekljivem zedinjenji; on se zaveže z ljubijočo dušo po najlepših gnadah in po najslajih radostih, ona pa ž njim po pregoreči želji, po preserčnem hrepenenji le njemu dopasti, le za-nj živeti. Ta vzajemna ljubezen je na tanko naslikana v čudopolnem življenji sv. Jederti.

Njen oče je bil Pipin Landenski, hišni oskerbnik kraljev v Avstraziji (na vzhodnjem Francoskem), njena mati pa Ita ali Ituberga. Oba šteje cerkev med zveličane služabnike Božje. Bila je rojena l. 626 v Landenu, v južnem Brabantu in je prejela od svoje matere tako sveto izrejo, da se je zdelo, kakor bi jej bile vse kerščanske čednosti že prirojene. Na domu staršev, od duha pobožnosti vsem poblaženem, je bila zavarovana vsega škodljivega vpliva ničemurnega svetá, zató so se materini nauki takó globoko v njenem sercu vkoreninili, in so v solnčnem svitu lepih zgledov v nadepolna stebla vzhajali. Rastla je v vsej nedolžnosti in svetosti lepa kakor planinska cvetica, žarna ko limbar polján do dvanajstega leta. Iz njenega bistrega očesa je posévala tako živahna razumnost, iz njenega pohlevnega, nježnega vedenja je lesketala taka milina in ljubeznjivost, da je že v teh letih budila in na-se obračala želje in upe najbolj plemenitih mladenčev po deželi. Enega dne napravi Pipin kralju Dagobertu in nekoliko velikašem prav sijajno gostijo; med živo veselico, ko so pridno natakani kozarci jezikom zatvornice odpirali, jame pri Dagobertu in Pipinu sin necega vojvoda Jedert snubiti; starejši možaki se smejejo in šalijo nad tem: da je Jedert še otrok in da se v njej še nobene ženitvanske misli ne dramijo, mlajši pa menijo, da je hlepenje po zakonski zvezi že natori dekliški vrojeno. Po očetovem povelji pride Jedert; kralj jo prijazno sprejme, jej pokaže korenjaškega mladenča, ki je ves v baržun in svilo oblečen, ves z zlatimi verižicami in sponkami prepet, in jo smehljaje nenadoma vpraša, ali bi jej ne bil tak snubač všeč? Jedert pa z zažarelo rudečico sramožljivosti odgovori: „Jaz sem si ženina že izvolila. Njegova večna lepota je vir lepote vseh stvarí, njegovo bogastvo je neizmerno, pred njegovim obličjem angelji trepetaje padajo in ga s previšnjo bojaznijo molijo.“ Kralj in vsi pričujoči stermé nad to krepko odpovedjo deklice; gostija se na dalje verší, ali od žen in devic ni nobenega govorjenja več. Starši pa se veselé bogoljubnosti svoje hčerke in skerbé, da se v svojem svetem sklepu še bolj poterdi.

2. Jedert, vsa svoji prosti volji prepuščena, se zvestó

pripravlja za vstop v samostan, ogiblje se iz tega namena vsega posvetnega radovanja in vsega nepriličnega vnanjega vtiska ter skerbno čuje nad nagnjenji svojega serca, da bi nebeškega mirú nikdar ne zgubila. Štiri leta minejo tako v tihoti domačega življenja, ko njenega očeta smert v večnost preseli. Tedaj svetuje sv. škof Amand iz Mastrihta materi, da naj palačo v Nivelji, v kteri je prebivala in je bila njena vdovska lastnina, v samostan prenaredí in naj v njem s hčerjo vred Bogu služi. Ita stori po tem nasvetu in kmalo je samostan dogotovljen, čeravno se sorodniki zlasti zavoljo Jedertine premladosti veliko zoper ta pobožni vstav upirajo. V skerbi, da bi sorodniki ne odpeljali prezale Jederti, jej odstriže krasne gostodolge lasé v obliki venca, in škof Amand jej ogerne glavo z nunskim pajčolánom. S slovesno obljubo posveti Jedert nebeškemu ženinu ne samo deviškega telesa, ampak, kar je še več, tudi deviško serce; neoskrunjena telesna čistost je lep, svet dar; ali neomadežana, od nobenega poželenja ne skaljena čistost duše je med daritvami ljubezni najviša, najdopadljiviša. Še komaj dvajset let stara, že mora po izvoljenji druzih bogoljubnih tovaršic, ki so se jej bile pridružile in po serčni želji in silnem prigovarjanji matere vladanje samostana prevzeti. Ona stori to s prav boječim sercem, kajti trepetala je pod težkim bremenom, ali misel na Zveličarja s križem obloženega jej daje zaupanje, zaupanje pa rodí serčnost in krepost. Mlada opatinja spolnuje svoje dolžnosti s čudovito zvestobo in čuječnostjo. Zgodovinarji tako-le od nje sporočujejo: Jedert je bila zalega obličja, lepe postave ali še lepše duše in milejšega serca, prav prevdarna in skromna, njeno obnašanje angeljsko, za molitev tako vneta, da jej je veliko časa po dnevi, še več pa ponoči posvečevala, ljubeznjiva proti podložnim, radodarna proti ubogim, skerbna za ptuje in potrebne, za bolne in stare; mlade, čverste in zdrave je zaderževala k natancemu spolnovanju redovnih pravil, ravnala pa je milostno in prizanašljivo s slabimi in hromotnimi; za vse je imela iskreno ljubezen v sercu, rahlo besedo v ustih, prijazno pomoč v rokah. Posebno je skerbela za spodobno, častitljivo obhajanje službe Božje, za dostojno krasotenje cerkve, za bliščivo snažnost svetih posod in oblačil; pripravila je vse cerkvene knjige, pozvala iz Rima in od drugod sposobne učenike, da so nune po potu samostanske popolnosti vodili, je v cerkvenem petji podučevali in jim sv. pismo razlagali, kajti izrekovanje in prepevanje nerazumljivih psalmov jej ni veljalo za molitev. Njej — živeči sami za-se s sestrami vred v največem uboštvu — niso bili nobeni stroški preveliki, kedar je veljalo čast Božjo povikševati ali blagor ljudi pospeševati. Nikdar je niso videli brez dela; vedno je delala, molila, brala ali pa se od duhovskih reči pogovarjala. Visoko slavijo tudi njeno izurjenost v raznih vednostih; latinski

jezik jej je gladko tekel in v sv. pismu je bila tako izvedena, da je skor vse iz glave znala. — Duh Božji je sprostiral peruti nad njeno sv. družbo.

3. Pobožna mati v Gospodu zaspi; Jedert obhaja njeno smert z gorkimi solzami in z otroško molitvijo. Da bi je mnogotere časne skerbí preveč ne razpotegovale in na svet ne navezovale, zató izroči vnanja opravila in samostanske zadeve duhovnu, notranjo vodbo pa delí z najstarejšimi in najbolj sprevidnimi sestrami. Zdaj je utegnila vso potopiti se v sveto branje in premišljevanje. Tistihmal ni bilo po ženskih samostanih nič nenavadnega, da so se dušno bolj obdarjene redovnice pečale z bogoslovskimi in modroslovskimi uki. Tudi Jedert se bolj in bolj va-nje zamisli, marljivo si prizadeva za razjasnjenje in spoznanje in sladek zavžitek je bil za-njo z učenimi možmi bolj temne in težke reči in vprašanja razravnovati.

4. Vsled nenehoma mertvenja, mnozega posta in bdenja njene telesne moči tako pojemajo, da ne more več kakor dosihmal delavna biti. Odloží torej breme samostanskega vladanja, da bi se za prihod nebeškega ženina pripravljala, kterega polna vesele nade pričakuje. Na svoje mesto postavi s privoljenjem sester Vilfetrudo, hčer svojega brata Grimoalda, ki je bila v samostanu pod njenim vodstvom v pravo služabnico Božjo izolikana. Ali zató ona nič ne poneha od poprejšnjega ostrega življenja, in ne opusti spokornih vaj; „življenje, je rekla, je kratek dan dela in truda, kolikor veči in teži je ta, toliko slaja bo dolga noč počitka — v grobu, toliko lepše in bogateje plačilo gori v nebesih.“ Tako pretekó še tri leta, dokler ji popolna oslabelost delopusta ne oznani. Opuhne jo mertúd, in v njem spozná smertnega napovednika. Zdaj sama naravná pogreb in zahteva, da jo v raševnati obleki, ktere tudi v bolezni s sebe ne dene, in pa s ponošenim zagrinjalom v grob položé, rekoč: „Nepotrebna bliščoba in slavija ne koristi ne živim ne mertvim.“ Predzadnji dan svojega življenja pošlje k svetemu menihu Altanu, ki je prebival v nedaljnem, od nje ustanovljenem samostanu Fosi, poprašat ga, kdaj bode umerla, s tem pristavkom, da ona smerti sicer serčno želí, da pa vendar ni brez notranjega strahú, ker tudi pravični ne vé, ali je vreden jeze ali milosti Božje. Altan odgovorí poslu: „Danes je 16. dan meseca, jutri pa ob času, ko se bo sv. maša pela, bo Jedert služabnica Božja in nevesta Kristusova življenje sklenila. Reci jej v mojem imenu, da naj se vsega strahú iznebi in da naj bode veselo potolažena, zakaj sv. Patrici (kterega praznik se tudi 17. marca obhaja) jo bo čakal z mnogim spremstvom angeljev in jo z veliko častjo sprejel.“ Neizrekljivo tolažbo in veselje, ki se je svetilo na njenem obrazu, jej donese to sporočilo. Ob jutru, napovedanega smertnega dne prejme še enkrat sv. zakramente in ko pri slovesni sv. maši mo-

litve po darovanji mašnik dokonča, ona objemaje sv. križ dušo izdihne 17. marca l. 659.

Obrazuje se ko opatinja s plamenečo krono nad glavo, časi tudi s pušico — pušico ljubezni v sercu.

Večerna molitev in strah pred smertjo.

„Prosim vas, bratje! pri usmiljenji Božjem, dajte svoja telesa v živ, svet in Bogu dopadljiv dar, da bo vaša služba po pameti.“ Tako opominja sv. apostelj Pavel Rimljane (12, 1) zraven pa tudi vse kristijane, da naj svoja telesa vsigdar, zlasti pa, kedar se izročé v naročje počitnega spanja, kolikor mogoče čisto priporočé varstvu nebeškega Očeta, da se, ako je morda sklenil, nas z rahle postelje poklicati pred sodnji stol, ne prikažemo pred njegovo obličje polni dušnih in telesnih madežev. Kaj nam je tedaj storiti? Tega nas uči zgled sv. Jederti. Ona je veliko molila po dnevi, še več pa po noči. Nas uči návod sv. cerkve, ktera nam na jezik poklada ponižno prošnjo: „Nagle in neprevidene smerti reši nas, o Gospod!“ Dobro opravljena večerna molitev je poglavitna obramba zoper tako nesrečno nezgodo. Ali če si razgledamo kristijane, kakovo pač žalostno znimarnost bomo v tej zadevi zapazili! Ako bi se namreč od tebe, kristijan, zahtevalo, da eno ali dve uri po noči daruj molitvi, kako hitro boš zavernil, da to je za-te pretežko, nemogoče! Zraven pa ne pomisliš, da si že tolikrat več ko eno ponočno uro zatratil z igranjem, s pojedanjem in popivanjem, z raznimi posvetnimi, morda še tudi pregrešnimi veselicami. To si mogel storiti, to ni bilo za-te pretežko, ne nemogoče. Sramuj se pred svojim Bogom in z rokami primi svoj krivični izgovor. In vendar se od tebe ne tirja, da bi toliko storil, kakor sv. Jedert. Vsaj nikdar ne idi leč, preden nisi svoje večerne molitve dobro, če tudi kratko opravil. Veliko kristijanov ima tudi to hvale vredno navado, da svojo vest izprašajo in si prizadenejo, resnično, popolnoma kesanje obuditi predno gredó spat. Navadi se, svoji duši za ljubo, enako storiti. Na tej bogoljubni vaji je več ležeče, kakor si morda domišljaš. Za-njo ni veliko časa treba. Kratko in goreče to storiti je bolje, kakor pa dolgo in poveršno to opravljati. „Kedar se k počitku vležeš,“ piše sv. Janez Krizostom, „preišči svojo vest in spomni se svojih grehov. Reci sam pri sebi: Duša moja! zopet sva en dan preživela. Kaj sva dobrega storila, kaj sva slabega doprinesla? Ako si kaj dobrega storil, zahvali Boga. Ako si kaj nápačnega doprinesel, skesaj se in ne stori več.“ Po dnevi pa sv. Jedert v tem posnemaj, da boš tudi med delom časi svoje serce k Bogu povzdignil s ponovljenjem dobre misli, z obujenjem kesanja in žalosti, s poklicanjem Božje pomoči ali z druzimi dobrimi zdihljeji, kar je prav lahko koristno in zaslužno, in tudi pripomore, da se tista zapoved spolnuje, poleg ktere smo dolžni brez prenehanja moliti. „Zmeraj je treba moliti,“ pravi Kristus, in nikdar ne jenjati.“ (Luk. 18, 1.) „Služabniku Gospodovemu pa se spodobi, da brez prenehanja moli in dela.“ Tako govori sv. Bernard.

„Strašno je priti v roke živega Bogá.“ (Hebr. 10, 31.) Sv. devica Jedert preživi vse svoje dni v čednosti in svetosti in vendar se umreti bojí. To se bere tudi v življenji druzih svetnikov. Marsikteri kristijan pa vse drugače živi in se smerti brez plaha bliža. Kaj je to? Odkod to? Pač ne od drugod, kakor od tod, ker ne pomisli, kakovo riso smert naredi in kaj po smerti neutegoma pride. Smert odloči vso neskončno več-

nost. Ako je smert srečna, srečna je tudi vsa večnost, ako je smert nesrečna, nesrečna je tudi večnost. Nadalje uči prava vera, da se prec po smerti godi ostra Božja sodba, da se daje natank, grozno težek odgovor od vsega življenja, in da se naposled sodba sklene za vso večnost. Ako pomislimo resno te dve pretehtni resnici, gotovo se bomo smerti bali. Ali strah, ki iz tega prihaja, ne sme prazen, delopusten strah biti, ampak strah, kteri nas naganja tako živeti, da se nam ne bo treba nesrečne smerti bati. „Če se smerti bojite," pravi sv. Avguštin, „zakaj se ne varujete tega, kar smert nesrečno stori?"

Molitev.

O Bog! kolikokrat sem zaslužil zavoljo svojih grehov vekomaj zaveržen biti, ali Ti si mi po svojem neskončnem usmiljenji zopet prizanesel. O Bog! pomagaj mi, da Te nikdar več z grehom ne bom žalil, ampak pomljiv Tvoje ljubezni do mene in ostre sodbe, ktera me čaka, le Tebi samemu živel in služil. Po Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Amen.

18. Sušec ali marec.

Sv. Narcis, škof in sv. Afra, mučenica.

Vsi zgodovinarji avgsburški stavijo začetek ondašnje cerkve že v apostoljske čase, ali vsi v spričanje te terditve napeljani dokazi so le omahljiva dozdevanja, čeravno je zeló verjetno, da je v tem imenitnem rimskem mestu, „Augusta Vindelicorum" imenovanem, že zgodaj nastala kerščanska naselbina. Poleg sporočila avgsburške cerkve je že v drugem stoletji sv. Luci luč sv. vere tam prižigal. Zatorej ga tudi kakor Kurska škofija v Švajci ko svojega aposteljna časti. Kdo pa da je bil ta Luci, iz ktere dežele je prišel, in kako je svoj tek dokončal, to se ne dá določno povedati. Ko zgodovinsko poterjeno pa se privzema, da je sv. Luci v 2. stoletji po Avgsburgu in po retiškem gorovji evangeli oznanoval, jih veliko k sv. veri spreobernil in poslednjič prejel krono mučenstva. — Pozneji apostelj tega mesta pa je bil sv. Narcis. Od njega se bere, da je o preganjanji kristijanov pod vlado cesarja Dioklecijana v Gerundu, zdaj Gironi na Španjskem zavoljo spoznanja kerščanske vere mučen bil. Kje in kdaj je bil rojen, to ni znano. Da je pa bil, predno je na Nemško prišel, škof v Gerundu, je nedvomljivo. Šel je v začetku 4. stoletja čez pirenejske gore, je prehodil Galijo in se potem po navdihnjenji sv. Duha podal na Nemško, da bi po-

ganom sv. vero oznanoval. Ko pride s svojim tovaršem, dijakonom Feliksom v mesto Avgsburg, ko ptujca in neznanca poprašujeta po gostilnici, v kteri bi mogla prenočiti. Pokaže se jima lepo, visoko poslopje, v kterem pa je prebivala veleznana, po vsem mestu razvpita očitna nečistnica, Afra po imenu, in z njo še tri druge, enako zloglasne ženske, Digna, Evnomija in Evtropija. Njen rod se je bil sem preselil z otoka Cipra in je tamošnjo nesramno češčenje Venere, boginje nečistosti, tudi v Avgsburg zanesel. Afra je bila od lastne matere Veneri na čast v nečisto življenje darovana; mlada še in zala se je brez pomisleka udala očitni nesramnosti in je imela v ta namen posebno

hišo v mestu. In ljubezen Božja, ki se je bila tudi Magdalene usmilila, ta dva ptujca nevedoča ravno v hišo te očitne grešnice pelje. Afra ju prav priljudno sprejme in ko zapazi, da morata biti visocega stanú, njima z najboljšimi jedmí postreže, se ve da s tem namenom, da bi ju toliko lože v svoje zanjke vjela.

2. Ali pobožni škof Narcis, predno se k mizi vsede, moli na glas s tovaršem in jed potem blagosloví. Afra se temu obnašanju čudi, ker nikdar ni kaj tacega ne videla, ne slišala. Mila prikazen pobožnega škofa in njegova sveta molitev jej globoko v serce seže. Poprašuje, kdo bi bil, in ko zve, da je kerščanski škof, jo ta glas ko grom prebučí. Ona je sicer že veliko slišala od pobožnega življenja kristijanov, ali pogled na tega svetega moža jej pové še več. Narcisu pa, ko spozná, da Afra sramotno spohotnost očitno pase, in tempelj Božji v sebi skruni, se grozno studi pa tudi serčno smili, zatorej začne nečistnici tako presunljivo na serce govoriti, da ona vsa solzna in skesana pred-nj pade in svoje dozdanje gerdobno življenje preklinja rekoč: „Gospod! jaz nisem vredna, da si prišel v mojo hišo, zakaj jaz sem največa grešnica v mestu.“ Narcis pa jo z ljubeznjivo besedo potolaži in jo učí spoznavati Jezusa Kristusa, kteri je zató na svet prišel, da bi grešnike rešil. Njegova ljubezen do grešnih ljudí, je rekel, je podobna solncu, ktero sije po vesoljni zemlji, ktero tudi po mlakužah in močvirjih žarke zliva in se vendar ne omadežva; tako tudi ljubezen Jezusova vedno čista ostane. „Odpri torej, ljuba hči! svojo dušo luči sv. vere, da boš vseh pregreh očiščena in s čisto ljubeznijo Jezusovo napolnjena, da boš prihod moj pod tvojo streho vekomaj blagrovala.“ Afra odgovorí: „O kako bi mogla toliko grehov očiščena biti, več jih je kakor las na glavi?“ Narcis reče: „Veruj v Kristusa, prejmi sv. kerst in rešena boš.“ Berž hití Afra vsa potolažena in vesela ven, da bi tudi njene tovaršice rešenja njej naznanjenega mogle deležne biti. „Ta mož, ki je v našo hišo prišel“, je klicala, „je kerščanski škof. Rekel mi je: Ako veruješ v Kristusa in se daš kerstiti, očiščena boš vseh pregreh. Kaj pravite k temu?“ Vse tri pa odgovoré: „Ti si naša zapovednica. Me smo te nasledovale v grehu, kako bi te ne hotele nasledovati, da bi tudi me odpuščenje zadobile?“

3. Noč nastane. Sv. škof zapoje z dijakonom hvalne pesmi Bogu na čast in skor celo noč prečujeta v molitvi in prepevanji psalmov. S tiho pobožnostjo in z visocim začudenjem posluša Afra s tovaršicami to krasno prepevanje. Ali komaj se daní, že iščejo sodnji beriči ta dva ptujca po hišah, ker se je zvedelo, da sta kristijana; in ko se jim pové, da sta se vstavila v hiši Afre, skerbno oprezvajo pri durih, da bi ju berž, ko prideta ven, zgrabili in pred sodbo peljali. Na zadnje pa gre eden beričev v hišo ter reče Afri: „Zvedel sem, da sta včeraj prišla k

tebi dva moža; vem, da sta kristijana, ker se zaznamujeta z znamenjem križa, na kterem je Kristus umerl. Kje sta?“ Afra odgovorí: „Kako morejo taki možjé, ki so kristijani, gosti biti take ženske, kakoršna sem jaz? K meni zahajajo le taki, ki živé kakor jaz!“ Berič ne poprašuje dalje in odide. Ker se pa Afra bojí, da bi sodnik sam ne prišel in vsega njenega domovja ne preiskal, sv. škofa in njegovega tovarša skrije skerbno za kupom prediva in urno teče k svoji materi Hilariji, ki je v drugi hiši stanovala, ter jej vse na tanko pové, kaj se je dogodilo. Hilarija se temu silno čudi; ali ko sliši, da hoče škof tudi k njej priti, jo v kristijanko spreoberniti in grehe odpustiti jej, vsa vesela zakliče: „Bog daj, da bi tudi meni tako rešenje došlo!“ In vsa je potolažena, ko jej Afra reče, da hoče po noči ta dva moža k njej pripeljati.

4. V nočni temi pride škof s tovaršem v hišo Hilarije, ktera se berž njegovih kolen oklene in vsklikne: „Gospod, pomagaj mi, da bom zadobila odpuščenje grehov.“ Škof jej reče: „Blagor tvoji veri, s ktero se tako urno in željno resnice poprijemlješ. Začnite se torej danes vsi skupaj postiti in moliti; sedem dni vas bom podučeval, osmi dan pa boste kerščeni in vseh grehov očiščeni in vsi madeži vam bodo zbrisani.“ — Hilarija pokliče še svojega brata Dionizija, kteri tudi pride z vsem zaupanjem do sv. škofa, se z druzimi vred pridno vdeležuje podučevanja v kerščanskih resnicah in prav goreče za sv. kerst pripravlja. Osmi dan so vsi prerojeni v kopeli sv. zakramenta. Hišo Hilarijino posveti Narcis v kerščansko molitevnico, Dionizija pa postavi za predstojnika male občine. Afra spreoberne zdaj popolnoma svoje življenje, kar po vsem mestu velik hrum napravi. Ona z vso zvestobo Gospodu služi in hoče rajši umreti, kakor pa njega zatajiti. Zatoženi pred sodnikom Gajem se sodba sklene, da bode sežgana na otoku reke Lika ne daleč od Avgsburga. Njeno truplo, kterega plamena moč ni mogla v pepel spremeniti, dvignejo une tri njene tovaršice in mati je častno položí v rodovinsko rako; ali ravno pri tem materino usmiljenem opravilu zasačijo jo sovražniki in po povelji sodnikovem je tudi ona s pomočnicami vred tam zadušena leta 304.

5. Po tem tako vspešnem začetku se oberne Narcis poln zaupanja in svete nade do druzih večidel še poganskih prebivavcev Avgsburškega mesta. Veliko se jih odpové malikovavstvu, sprejme kerščansko vero in moč besede Božje pri večini terdne korenine odganja. Polagoma se Božji nauki ne samo po mestu, ampak tudi po več selih v okolici krepko poprijemljejo in to toliko bolj, ker Bog oznanovanje svojega služabnika s čudeži poterjuje. In tako se v devetih mescih skor vsi h kerščanski veri spreobernejo. Narcis se torej po pravici zraven sv. Lucija ko apostelj tega mesta častí. Predno pa se na Špansko verne,

postavi, da bi od njega zasajeno seme ne zamerlo, škofa in več mašnikov, kterim izročí skerb za dušni blagor vernikov. V Gerundu ga čaka veliko in sicer težavnega dela. Mnogo jih je bilo strahú pred mukami kerščansko vero zatajilo; on je poišče in opominja, da naj se vernejo k pravi čredi Kristusovi. Drugi so bili mlačni postali, on je oživlja za novo krepostno djanje. Povsod se vede ko ljubeznjiv, skerben in goreč pastir. Tudi izmed poganov jih veliko pridobi za Božje kraljestvo. Ali s tem si nakoplje preganjanje terdovratnih malikovavcev. Ko enkrat z največo pobožnostjo nekervavo daritev opravlja, planejo sovražniki z golim mečem v cerkev in ga na tla posekajo, da pred oltarjem dušo izdihne l. 306 ali 307, tri leta po svoji vernitvi iz Avgsburga. Njegovo truplo počiva v Gironi, in mesto, ki je še zdaj škofijski sedež, ga časti ko svojega varha in patrona. Tudi ostanki sv. Afre so bili pozneje v cerkvi sv. Urha in sv. Afre častno shranjeni, l. 1804 pa zopet vzdignjeni in slovesno pod njen oltar položeni. Ona je vélika patrona mesta Avgsburga in njen praznik se obhaja 7. avgusta.

Afra se obrazuje kako se k stebru privezana na germadi žge, Narcis pa ko škof z mečem v roki.

Od znamenja sv. križa.

Po zaznamovanji s križem so pogani škofa Narcisa in njegovega tovarša spoznali, da sta kristijana, po znamenji sv. križa spoznavamo še dan danes katoliškega kristijana. Tega znamenja so se posluževali že sv. aposteljni in verniki njihove dobe. Oni so je delali pred vsem svojim početjem in djanjem: kedar so prišli domú ali z domi odšli, kedar so se oblačili, kedar so se k mizi vsedli, predno so se vlegli, ali kedar so bili peljani v mučensko smert, zmeraj so si vtiskali to sv. znamenje na čelo in na serce v živo spričevanje, da so oni zvesti spoznovavci Kristusa križanega in da nimajo nobene tovaršije ž njegovimi sovražniki. Tudi zdaj je povsod znamenje sv. križa očitno spričevanje naše vere v križanega Jezusa in v njegove sv. nauke, in ker si navadno, ko delamo križ, zaznamvamo ž njim čelo, usta in persi, s tem posebno poterjujemo svojo vero v presveto Trojico rekoči: „V imenu Boga Očeta, in Sina, in sv. Duha.“ Kdor bi se tedaj sramoval, zaznamovati se z znamenjem sv. križa, ta bi s tem tajil vero in očitno na znanje dajal, da mu je Odrešenik prazna oseba, ktera mu nič mar ni. Za kristijana je križ spomin na Gospoda, kteri je iz ljubezni do grešnih ljudí umerl in s križa sebi in nam pot v nebesa pripravil. Križ nam zraven tega pa pojasnuje tudi preimenitno kerščansko resnico, ktera nam pravi, da je Jezus s svojo smertjo na križi zedinil nebo in zemljo v eno Božje kraljestvo, Jude in pogane združil v eno cerkev:

Nebo.

Judovstvo. ✝ Poganstvo.

Zemlja.

Kako krasen spominek tedaj je sv. križ! On obsega vse nauke sv. evangelija. Sv. Rupert pravi, da veliko sicer jih dela znamenje sv. križa, ali vendar ne občutijo njegove nebeške močí, ker si ga sicer vtiskajo na čelo, v sercu pa ga ne nosijo; zatorej ne smemo delati znamenja sv. križa samo s palcem, ampak tudi z iskreno vero v sercu.

Kedar tedaj delaš križ na čelu, bodi ti to resen opomin, da križ Gospodov pogostoma premišljuj; kedar ga delaš na ustih, ti bodi glasen klic, da križ Gospodov nestráhoma spoznavaj; in kedar ga delaš na persih, ti bodi živo priporočenje, da križ Gospodov ljubi z vsem sercem.

Kedar ga delaš na čelu, misli: „Gospod! Tebi darujem vse svoje misli;“ — na ustih: „vse svoje besede;“ — in na persih: „vse svoje želje in djanje.“

Molitev.

O moj Jezus! dodeli mi milostno, da bom križ, na kterem si me odrešil, zmeraj visoko častil in goreče ljubil, in da bom v tem sv. znamenji zoper vse skušnjave se serčno bojeval in srečno premagoval. Amen.

19. Sušec ali marec.

Sv. Jožef.

Globoko v zemlje notrinah je zakopano zlató, globoko na dnu morja biser počiva: svoje najdraže skriva natora, malovredno pa očitno na potu leží. Tako se godí tudi v kraljestvu gnad: najviše čednosti, največe zasluge ostanejo svetu neznane, veliko manjše pa se naglo in sploh razvedó. Kakor je Marija blagoslovljena med ženami, tako je Jožef povikšani med možmi, zakaj Bog ga je izvolil za varha in oskerbnika svojega edinorojenega Sinú, za zvestega ljubeznjivega tovarša deviške njegove Matere, za glavarja presvete družine. Za imeni Jezusa in Marije je Jožefovo najbolj slavljeno med kerščanskim svetom in vendar nam je od njega tako malo znano. Zveličar sam, ki je vendar ostrospokorno življenje Kerstnikovo, vero stotnikovo, hvaležnost gobovega, ljubezen skesane grešnice hvaleče oznanoval, molči popolnoma od Jožefa, svojega ljubeznjivega, skerbnega rednika. Noben tedanjih zgodovinarjev nam ni njegovega življenja popisal, in kar sv. evangeli od njega pové, je takó pičlo in kratko in še to, kakor le mimogredé rečeno; pozneja sporočila pa so deloma le nezaterjene, nezanesljive pravljice, deloma pa očitno gole izmišljije. Kar tedaj od rednika Gospodo-

vega vemo, ne potolaži naše radovednosti, zadostno pa je, da gine pobožno serce in mu popolnoma vstreže. Sv. pismo ga imenuje pravičnega moža, to je poleg razlage sv. Hieronima, moža, kteri vse čednosti v popolni meri posede. „On je najbolj skrit med vsemi svetniki. Njegova duša je brezen neizrekljivih gnad. Mi značaju njegove svetosti nobenega imena ne moremo dati. Mi ga ne moremo z nobenim druzim svetnikom primerjati, njegova odmemba je brez verstnice, in tako tudi gnada nji pristojna. Verjetno je, da je bil prejel dar izvirne pravičnosti, kakor Kerstnik, čeravno ne moremo reči, ali je je bil že pred rojstvom deležen kakor Jeremija in Janez; smemo tudi privzemati, da je bil vsled posebne gnade tudi majhnega greha obvarovan. Gotovo pa je, da je bil on posoda Božje preljubezni, odločen od vekomaj za edinoverstno in neprimerljivo častito opravilo, obdarovan z najvišimi gnadami, ki so ga za to opravilo pripravnega delale. On je pri Jezusu namestoval večnega Očeta, in je bil torej od te tako častitljivo izpodobovane osebe Božje prav posebno ljubljen, posebno tudi od druge in tretje osebe v presv. Trojici ravno zavoljo tega skrivnostno-namestnega vpodobovanja.“ (Viljem Faber: „Betlehem“).

2. Jožef, poleg rodoslovja v evangeliji sv. Mat. sin Jakobov, poleg unega sv. Luka sin Helijev (to je, zet), je izhajal po ravnem moškem pokoljenji iz kraljeve hiše Davidove, ktere svit pa je bil v toku stoletij ves obledel. Ne zgodi se poredkoma, da premogočne in neizmerno bogate rodbine sčasoma vse zapadejo v uboštvo in pozabljenost. Tudi ta rodovina je bila tako opešala, da so se morali pozneji potomci z delom svojih rok preživiti. To ubožnost je zapustil Jakob ko delež svojemu sinu Jožefu, kteri je bil v Nazaretu, ali kakor eni menijo, rojen v Betlehemu, in se pečal z rokodelstvom, z mizarijo ali tesarijo — zakaj nedoločni izrek v sv. pismu sploh zaznamva izdelovavca lesenega orodja. Ali korenina posekanega debla Davidovega je bila še polna životne močí, in iz kraljeve, Jožefu zaročene Device je odgnala vejica — Odrešnik sveta, kraljev Kralj. Nekoliko pisateljev je terdilo, da je bil Jožef, angeljsko čisti ženin

Device Marije, pred zaročenjem ž njo vdovec in da je že s pervo ženo več otrok rodil, namreč Jakoba mlajšega in pa tiste, ktere evangeli „brate Gospodove“ imenuje. Ali to je očitna zmota. Ti „bratje Gospodovi“ so bili le sorodniki Jezusovi, ker je je Kleofa ali Alfej, ki je še živel ob času križanja, rodil z Marijo, sestro prečiste Device. Sv. Hieronim zagotovlja, da je sv. Jožef v vednem devištvu živel, in da je tudi po zaročenji s presveto nevesto do konca v zderžljivosti ostal. Sv. Brigiti je Marija sama razodela, „da je Jožef, predno se je ž njo zaročil, vedel od sv. Duha, da je ona svoje devištvo Bogú posvetila in da je neomadežana v misli, v besedah in v djanji; da se je on ž njo zaročil le zató, da bi jej stregel, jo varoval, in da naj Brigita to ima za terdno resnico.“ — Poleg judovske šege se ni nobena poroka obhajala brez poprejne zaroke; še le nekoliko potem se je zakon sklenil. Med tem časom ni mogel ženin neveste ne videti, ne ž njo govoriti, čeravno sta pred postavo zaročena veljala za moža in ženo. Jožef je bil takrat, kakor se večidel meni, star okoli trideset let. Po zaročenji ostane Marija nekoliko časa pri svojih sorodnikih in tedaj jej oznani angelj Gabriel, da bode Mati Odrešnikova in — ona spočne od sv. Duhá. „Tiste dni se dvigne in gre jaderno v gore v mesto na Judovem, in stopi v hišo Caharijevo ter pozdravi Elizabeto,“ pri kteri okoli tri mesce ostane in se potem na svoj dom verne. „Ali preden z Jožefom skupaj prideta, znajde se ona noseča od sv. Duha.“ Pravični ne sodi svoje žene, ampak stori v teh silnih težavah sklep, kteri njegovo preblago serce v najlepšem svitu kaže. Da bi namreč Devica vsega osramotovanja in postavnega s kamenjem pobijanja bila obvarovana, in bi sam tudi nobene postave ne prelomil, zató gojí v sebi misel, Marijo skrivej zapustiti. Tedaj se mu v spanji angelj Gospodov prikaže in mu reče: „Jožef, sin Davidov! ne boj se vzeti Marije svoje žene, kajti od sv. Duhá je to, kar je v njej rojeno“. Jožef se prebudí, vse mu je jasno in svetló. Kdo bi popisal njegovo neizmerno veselje! Odsihmal jo častí ko nevesto sv. Duha, ko Mater iskreno zaželenega Odrešnika svetá in se presrečnega šteje, da sme Nji biti varh in postrežnik.

3. Ko se približa čas rojstva Kristusovega, „pride od cesarja Avgusta povelje, da naj se popiše ves svet. In vsi gredó, da se popišejo, vsaki v svoje mesto. Gre pa tudi Jožef iz Galileje iz mesta Nazareta v Judejo v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem, zató, ker je bil iz hiše in rodovine Davidove, da se je popisal z Marijo, svojo zaročeno ženo, ki je bila noseča. Prigodí se pa, ko sta tam, da se dopolnijo dnevi, da bi porodila.“ Zavoljo velike gnječe ljudstva ne moreta Jožef in Marija nikjer prenočišča najti. „In merzli zgodnji zimski večer čedalje bolj svoje otožno krilo razgrinja. Ni bila zemlja še priča tacega

prizora, kakor sta ga Jožef in Marija tisti večer po Betlehemskih ulicah razkazovala. Jožef je bil svetnik, kakoršnega svet še ni imel. Marija je bila čez vse svetnike, perva med stvarmi, kraljica nebes, ktere mogočnost je najbolj podobna vsemogočnosti in je bila od vekomaj namenjena Mati Božja. V njenem telesu počiva včlovečeni Bog sam, večna Beseda, Stvarnik in Gospod vseh po Betlehemu, resnični Sodnik slednje tisto uro ločene duše. Ali ni ga prostora za-nje. Mestece je z druzimi rečmi zastavljeno, cesarski davkarski uradniki zdaj tukaj možujejo. Bogati gosti se vé zahotevajo zá-se najbolje, s čemur jim morejo gostilnice postreči, zasebne hiše so sprejele sorodnike. Za to neznano nazareško družino, za tega tesarja iz Galileje, za to mladostno ženo, za to včlovečeno Besedo ga ni podstrešja. Zdaj je v Betlehem pravi Cesar prišel, vladar vseh rimskih vladarjev, ali ni ga prostora za-nj; požene se med tovorno živino, da bi tam se rodil. In brezgrešna žival ga brez godernjanja sprejme in stara votlina zunaj Betlehema od ognja razbuhana ali od vode izdolbena mu dá streho, menda komaj manj merzlo ko zvezdno nebo o polnoči. Preč od veselega hruma po mestnih ulicah uboga zakonska iz Nazareta pribežališče najdeta pri volu in oslu v hlevu.“ (Betlehem). Tukaj tedaj porodí Marija Sinú Božjega, Odrešenika svetá. Kdo dopové, kaj se godi v sercu Jožefovem? Kdo popiše njegovo razplamenelo pobožnost, njegovo tiho zamaknjeno češčenje, njegovo neizmerno tolažbo in veselje, ko zagleda v človeškem mesu rojenega Zveličarja sveta, in ga sme v svoje naročje vzeti; ko angelji iz nebes prihajajo in Bogu glasno hvalo prepevajo; ko pridejo pastirji s polja in Dete molijo! Marija Dete v plenice povije in v jasli položi; Jožef pa, kakor pobožna pravljica pripoveduje, je skerbno zavije v plašč, da bi je mraza varoval. Z enako zvestobo spolnuje tudi druge namene večnega Očeta, kteri mu je skerb izročil, „včlovečeno Besedo“ rediti in njegovo preblaženo Mater varovati. Poslušajmo, kako govori sv. Bernard od rednika rojenega Zveličarja: „Ta je bil tisti zvesti in modri hlapec, ki ga je Zveličar sam postavil čez svojo družino, da bode njegovi Materi podpora in tolažba, njegov rednik in vreden pripomočnik pri izverševanji njegovih preusmiljenih namenov na zemlji. Kakova sreča za Jožefa, Jezusa Kristusa ne samo videti in slišati, ampak ga tudi na svoje serce pritiskati, ga od mesta do mesta prenašati, ga ljubovati, objemati, rediti, in deležen biti tistih neizrekljivih skrivnosti, ki so bile skrite očém sveta!“ — O čudo povikšanja, o neprimerljiva čast! kliče bogoljubni Gerzon, „Mati božja, kraljica nebes, te imenuje svojega gospoda; včlovečeni Sin te imenuje svojega očeta in ti je pokoren!“ Še bolj občudovati pa je nad sv. Jožefom, da pri vseh previsocih gnadah, s kterimi so ga nebesa oblagodarila, zmeraj najglobejo ponižnost ohrani. On živi v nepoznanosti,

kakor poslednji med ljudmi in zakriva neizrekljive milosti, s kterimi ga je Bog oslavil; on molči o nerazumljivih ravno dopolnjenih skrivnostih; on jih ne pretuhtuje, ampak prepusti Bogu, da je o priložnem času razodene; on nima druzih misli, kakor le prilikovati se namenom, ktere je Božja Previdnost ž njim imela. Čeravno mladika prestarega kraljevega rodú, se vendar veselí svojega v očeh svetá nizkega stanú in ne pozná druge častí, kakor z delom lastnih rok skupne potrebščine sv. družini oskerbovati.

4. Jožef in Marija neseta Dete v tempelj darovat ga nebeškemu Očetu. Tukaj pobožni Simeon po razsvetljenji sv. Duha v Detetu Zveličarja svetá spozná, in ko je poln radosti v naročje vzame, serčno umreti hrepení ter tako sercu Matere in rednika novo veselje napravlja, ali — s svojim prerokovanjem tudi pervi meč žalosti v materino serce vbode. Iz Jeruzalema se verne Jožef z Marijo in z Detetom v Betlehem; ali tihi pokoj in mirno veselje le malo časa vživa in terpljenje kmalo na duri poterka. Grozoviti kralj Herod, po nepovernitvi Modrih silo razkačen in v svoji navadni sumnji še bolj poterjen, streže Detetu po življenji. Tedaj se prikaže angelj Gospodov Jožefu v spanji rekoč: „Vstani, vzemi Dete in njegovo Mater in beži v Egipet, in bodi tam, dokler ti ne porečem.“ Brez zamude torej vstane in brez modrovanja, da bi Bog tudi brez bega v tako daljno ptujo deželo varovati mogel svojega Sina, se podá na nevarno in silo težavno pot o zimskem času, skozi dvesto milj široko peščeno puščavo, brez vodnika, brez varha, brez brešna, brez upanja kacega zaslužka z nježnim Detetom in njegovo šibko Materjo. Jožef ne godernja, saj je to Božja naredba; vprašanj „zakaj, čemu, kako dolgo“ pokorščina ne pozná. Pri sv. očetih beremo, da so o prihodu Jezusovem v Egipt vedežarije omolknile, kipi malikov se majali in na nekterih krajih se tudi rušili poleg preroških besed Izaijevih, da bodo maliki egiptovski strepetali pred njegovim obličjem. Ravno tako očetje bivanju Zveličarjevemu v Egiptu pripisujejo tisto čudovito rodovitnost svetnikov, s kterimi je bila ta dežela skozi več stoletij blagoslovljena. Kje pa in koliko časa da je Jožef bival v Egiptu, tega zgodovina ne pové. Po smerti Herodovi pa zopet po angeljevi prikazni dobí od Gospoda povelje, da naj se verne v izraelsko deželo, ker so pomerli, kteri so Detetu stregli po življenji. Ko pa pride na izraelsko zemljo, in sliši, da enako hudobni Arhelaj kraljuje v Judeji namesti Heroda svojega očeta, bojí se tje iti in v spanji opomnjen se ugane na Galilejsko in prebiva v mestu Nazaretu. Ko je bil Jezus dvanajst let star, gre s svojimi starši v Jeruzalem na velikonočni praznik. Po dokončanem prazniku se verneta Jožef in Marija po potu, ki pelje v Nazaret, terdno misleča, da Jezus je pač med njihovimi znanci in popotnimi tovarši. Ali

čez dan hoda, ko se oboje trume v navadnem prenočišču snidejo, Jezusa ne najdeta. Polna strahú in skerbi se verneta v Jeruzalem, kjer ga še le tretji dan najdeta v tempeljnu sedeti sredi učenikov, je poslušati in popraševati, da se vsi čudijo nad njegovim umom in nad njegovimi odgovori. Prežalostna, zdaj pa zavzela Mati mu reče: „Sin, kaj si nama takó storil? Glej, tvoj oče in jaz sva te z žalostjo iskala“. Jezus pa odgovori z milo resnobo: „Kaj je, da sta me iskala? Nista li vedela, da moram v tem biti, kar je mojega Očeta?“ In ona nista umela te besede. Jezus pa je hotel v tem reči, da njega ko Mesija veže služba Očetova, in zató je le tempelj tisti kraj, kjer naj bi ga bila iskala. Verne se ž njima v Nazaret, je njima v vseh rečéh pokoren in pomaga Jožefu pri njegovem rokodelstvu, kar pozvemo iz evangelija sv. Marka (6, 3.), ko poslušavci čudeči se njegovim naukom poprašujejo: „Ali ni ta tesar, sin Marije?“ —

5. Kako dolgo je sv. Jožef še živel, to se ne more na tanko določiti. Ker ga sv. pismo pozneje nič več ne omeni, misli se po pravici, da je umerl še pred ženitnino v Kani Galilejski in še pred začetkom očitnega učenja Jezusovega. Ko bi bil sv. Jožef križanje Jezusovo doživel, resnično, on bi bil z Marijo pod križem stal in njemu, ne pa skerbnosti sv. Janeza bi bil umirajoči Zveličar svojo deviško Mater izročil. Tako pa je zavžil drugo previsoko srečo, da je umerl v naročji Jezusa in Marije z vzdihljejem ljubezni do sv. Matere in z ozirom zaupanja do Božjega Sinú. To smert polno tolažbe in veselja slavi cerkev s temi besedami: „O čez mero blagor tebi presrečnemu, ker sta pri tvoji smertni postelji čula Jezus in Marija veselega obličja!“ Zatorej pa tudi verniki sv. Jožefa časté in kličejo na pomoč ko posebnega priprošnika umirajočih, da bi jim od svojega Božjega rejenca sprosil gnado srečne smerti in njegovo duhovno pričujočnost ob preimenitni in za vso večnost odločilni smertni uri. Poleg legende so dušo svetnikovo po njeni ločitvi od telesa angelji spremili pred pekel, kjer je njen prihod ko napovednik bližnjega odrešenja očake z neizrekljivo radostjo napolnil. Njegovo truplo pa neki počiva v dolini Jozafatovi v rakvi njegovih prednikov, kjer se še zdaj njegov grob kaže. Njegovih svetih kosti cerkvena zgodovina nikjer ne omenja, nasproti pa hočejo na več krajih, zlasti v Perúžiji, Jožefov ženitvansk perstan posesti; tudi nekteri ostanki njegovih oblačil se neki še nahajajo. V pervih stoletjih se spomin sv. Jožefa ni na noben poseben dan obhajal, kar se pa izpeljuje iz stare cerkvene šege, pač godove mučencev, ne pa tudi druzih svetnikov praznovati, in morda še bolj iz nekake skerbnosti, da ne bi Jožef veljal za pravega ali telesnega očeta Jezusovega in bi se vsled tega vera v Jezusa ko pravega Boga pri neolikanem ljudstvu ne motila, ne kerhala. Že v pervih časih namreč so nekteri krivoverci Jezusa terdili

za pravega sinú Jožefovega; njim nasproti tedaj ga je cerkev zmeraj in povsod le ko sinú Device od sv. Duha spočetega oznanovala, Jožefa pa nič ni omenjala. Vendar pa se Jožefovo ime nahaja že v vzhodnjo-cerkvenih zapisnikih svetnikov 9. stoletja in Gerki so že takrat njegov spomin vred s spominom druzih pravičnih starega zaveta obhajali v nedeljo pred božičem in skup s spominom Marije, Davida in Jakoba mlajšega v nedeljo med božično osmino, za kar je Jožef slavopevec († 883), ki je bil od sv. ap. Jerneja v prikazni prejel dar sv. pesništva, razne himne bil sestavil. V 14. in 15. stoletji pa je že več redov po vzhodu god sv. Jožefa praznovalo 19. marca z molitevnimi urami, in slavni Janez Gerzon si je v svojih spisih mnogo prizadeval, da bi se praznik sv. Jožefa vpeljal. Pozneje sta posebno sv. Terezija in sv. Francišek Saleški k razširjanju pobožnosti do sv. Jožefa veliko pripomogla. In to po pravici. Da namreč sv. rednik Jezusov v nebesih neizmerno mogočnost posede, to se že iz tega lahko presodi, ker vsi drugi svetniki razun Matere Božje nam le s priprošnjo svojo pri Gospodu in večidel le v posameznih potrebah gnade pridobivajo, sv. Jožef pa stori to ravno ko z očetovsko veljavnostjo in sicer v vseh rečéh. Zatorej cerkev na njegov praznik besede iz zgodbe egiptovskega Jožefa na-nj obrača, ki je je kralj Faraon govoril molednemu ljudstvu namreč: „Pojdite k Jožefu“. In skušnja to jasno poterjuje. Brez števila čudežev, ozdravljenj, najhujih in vsakoverstnih bolezni, rešenj iz največih nevarnosti, preimenitnih spreobernjenj itd. nam kaže dovolj, kaj njegova priprošnja pri Bogu premore. Kaj namreč bo Gospod tistemu odrekel, kteremu je bil na zemlji ko pravemu očetu v vseh rečéh prenatanko pokoren. Papeža Gregori in pa Urban VIII. sta, pervi l. 1621, drugi l. 1642 praznik sv. Jožefa povzdignila v zapovedan praznik; Benedikt XIV. poslednjič ga je oslavil z naslovom „očak“, in ga tudi v litanijah med očake vverstil. Nekdanje sv. rimsko-nemško cesarstvo si ga je bilo izvolilo za svojega varha, l. 1675 pa cesar Leopold za vse avstrijanske dežele, in še zdaj je patron tako zvanega ilirskega kraljestva. Njegova podoba zalša skor vsako cerkev, vsako hišo; njegovo ime pa dan na dan na milijone jezikov izgovarja s prošnjim klicem na pomoč.

Poseben varh pa je sv. Jožef

1. Zakonskim. Tudi on je živel v zakonskem stanu, in je bolj ko kteri drugi nadloge, težave in bridkosti njegove okušal. Zatorej pa ima z zakonskimi terpini posebno usmiljenje. Kakoršnakoli te tere zakonska bolečina, podaj se zaupljivo v njegovo varstvo. Zlasti pa izprosi on zakonskim, ker je bila ljubezen in sloščina med njim in Marijo veča kakor kdaj med kterimi drugimi zakonskimi — mir. O kako srečen je

zakon, kjer je Jožef varh miru. Stopite v okrožje njegovo, in stermeči boste videli zlato sadje, ktero mir obrodi. Ako eden oboli, kako serčno in resnično je sočutje druzega! Očetu ne diši jed, ker je ni ljuba žena pripravila — bolna je; njega ne veseli delo, zveste pomočnice ni pri njem; tiho in klaverno sedi pri postelji in pazi in pazi, ali jej je huje ali bolje? Stori vse, tudi poslednji vinar po shrambah poišče, da bi se jej pomagalo; on jej streže, jo dviga, poklada, in ko njemu samemu serce skerbi in žalosti poka, njej s tolažno besedo prigovarja. Mili Bog! kaj pač more ljubše biti za človeka, kakor zvesta, postrežna roka v bolezni! In če moža bolezen obišče, le poglejte njegovo zvesto ženo — in resnično! mnogo imate videti in se učiti. Roke se jej tresejo, kakor močno tudi se hoče delati, skrivej si briše solzo za solzo, da bi oče ne videl, ali on jo zapazi, in veseli se ženine ljubezni; ona se ozira zdaj nanj zdaj na otroke, in gre ven, da se — izjoka. Noč in dan čuje, noč in dan misli, kako bi bolnemu očetu kaj olajšala. Vsaka žlica juhe, vsaka merica zdravila in okrepčala gre skozi njene roke; saj vé, da od nobenega raji ne prejme, kakor od nje. Ona mu naprej moli, ga okrepčuje s pobožnimi reki, in ko ga ihté prosi, da bi vendar svojih ne zapustil, ga vendar zna nekoliko potolažiti. Ali more za bolnega moža kaj bolj prijetnega biti, ko taka ljubezen in zvestoba? Da! kjer mir med zakonskima gospoduje, sta drugi druzemu v najslajo tolažbo v bridkosti in bolezni. In če ju o zdravih urah kaka nesreča zadene, se njima križ nenadoma naloži, kako se vzajemno vnemata za voljno poterpljenje, za srečno udanost v voljo Božjo; kako se tolažita s prihodnjimi boljšimi časi! Ali ni taka sreča goreče zaželeti? Tedaj, zakonski! izvolite si sv. Jožefa za varha, da vam bode sladki mir in tudi pri vas ostane.

2. Otrokom. Zatorej, mati! ako si z Božjo pomočjo dete srečno na svet porodila, daruj ga za Bogom in Marijo precej tudi sv. Jožefu in reci z angeljem: „O sv. Jožef! sprejmi to moje dete v svoje varstvo, tebi ga posebno priporočim. Herod ga bo iskal umoriti — svet, meso in hudič ga bodo iskali pokončati; ti pa, ki si bil vreden, da si Sinú Božjega varoval, vzemi tudi moje dete v svoje milo očetovsko naročje in pelji ga srečno skozi vse nevarnosti življenja tje v večno nebeško domovino.“ Mati! tako verno kliči in, resnično, sv. Jožef bo tvojo materino prošnjo slišal in spolnil.

3. Čistim dušam. O vi vsi, kteri nebeško čednost čistosti gojite in jo hočete ohraniti, skerbite pridno, da si tega sv. varha pridobite za prijatla po goreči pobožnosti do njega! Da se boste pa njegovega varstva vredne storili, bodi vam posebno mar vse storiti, kar to čednost pospešuje, vsega se ogibati, kar jo utegne ovirati in v nevarnost pripravljati. Bodite hrabri in stanovitni v boji, in okrepčujte ter tolažite se z dopadanjem svojega Boga, s sladkim mirom svoje vesti in z neminljivim veseljem v nebesih. Zakaj glej! če tudi si bolehen in hrom, ali ubožen, ali od solnca opaljen po obrazu, in imaš žuljave roke od težkega dela, ali imaš morda malo razumnosti in si večkrat zasmehovan in zasramovan; če tudi je tvoja obleka stara in zakerpana, ki jo v nedeljo nase deneš, tako da bolj lišpavo oblečeni ne marajo s teboj iti ne v cerkvi zraven tebe sedeti: vendar si imenitniši, lepši in bogateji pred Bogom in njegovimi angelji, kakor kralj na zlatem prestolu, ali kraljeva hči v svojem lesku, če je nedolžnost in čistost serca zapravila in oskrunila. Kakor na ponočnem nebu svetle zvezde tiho prijazno migljajo, kakor bi bile večne lučce, ki goré pred tronom Božjim: tako se svetijo z mračne grešne zemlje gori proti nebu duše nedolžnih mladenčev in devic, in Vsegavedni gleda na nje s serčnim veseljem in dopadanjem; in če take ostanejo,

bodo v lastnem svitu žarele v nebesih v viši lepoti kakor duše druzih zveličanih. Da, ve čiste duše! tolažite in oserčujte se s to mislijo; bodite za boj pripravljene noč in dan, kajti vaših sovražnikov je mnogo in so mogočni, in terdno verujte, da bo potem tudi sv. Jožef, kterega ste si za varha izvolili, vam v slednji nevarnosti in skušnjavi pomagal hrabro se bojevati in srečno zmagovati.

4. Umirajočim. O prišla bo enkrat ura čez nas, ko bodo k naši postelji pristopili in nam sočutnega serca in z rahlo besedo dopovedovali, da bi ravno ne škodovalo, ko bi se dali previdéti, saj zavoljo tega ne moramo že umreti. Kakor postransko pa že bodi ta beseda izgovorjena, vendar bomo le predobro zaznali, da kaj več pomeni, kakor na videz reče. In tedaj nas bo notranji strah prešinil, da se moramo ločiti od prijetnega življenja, od svetlega dneva, od vse pozemeljske radosti in vseh časnih dobrin, od moža in žene in ljubih otrok. Ali to bi še ne bilo najhuje ob umiranji. Še je nekaj veliko groznejega, ktero kakor gerda pošast našo dušo plaši, naše serce stiska, namreč kopica grehov vsega našega življenja, ktero nam satan z oderúško natančnostjo in s peklensko škodoželjnostjo pred očí gomili. Tisti grozni trenutek tedaj se bomo plašno po varhu in pomočniku ozirali. Kje ga hočemo najti? Sv. Jožef je tretji med vélicimi varhi umirajočih in njegovo ime se za Jezusovim in Marijinim glasí iz ust slednjega kerščanskega umiravca. Jezus, Marija, Jožef! zdihuje, naj že smert stopa k pozlačeni postelji kneza, ali strohnelemu slamnatemu ležišču ubozega delavca. Zatorej, kristijan! nikar ne mudi, o pravem času sv. Jožefa vabiti na pomoč ob smertni uri; časti ga in služi mu goreče v življenji in gotovo te bo varoval ob smerti.

Molitev.

O Jezus! ki si svojega rednika tukaj na zemlji storil tako velicega v čednostih, tako visocega v časti, tako bogatega v zasluženji, v nebesih pa tako mogočnega priprošnika in pomočnika v vseh potrebah: upamo, dodeli nam, da bomo od Tvoje dobrotljivosti vse prejeli, česar Te po njegovi priprošnji prosimo. Amen.

20. Sušec ali marec.

Sv. Patrici, škof.

Irska dežela, zavoljo svojih bogatih pašnikov in travnikov „zelena“ imenovana, je imela perva stoletja po Kristusu več majhnih deržav, ki so imele svoje lastne kneze in kralje. Divjih prebivavcev Rimljani niso bili pod svojo oblast uklonili in z vélikim sosednjim otokom niso imeli nobene zveze razun té, da so ko morski tolovaji po britanskih bregovih terge in mesta, ki so bila brez terdnjav, napadali in ropali. Nekoliko

kerščanstva je pač utegnilo že v četertem stoletji na Irsko priti, zakaj l. 431 je bil papež Celestin I. arhidijakona Paladija tje poslal; ali ker mu je manjkalo znanje jezika in šege, zato je imelo njegovo delovanje le malo vspeha; pač je poterdil kristijane, ki so se tam že nahajali, v veri in je postavil nekaj cerkev, ali irsko ljudstvo se je terdovratno oklepalo svojih malikov. Čast in slava apostelnja irskega je bila prihranjena sv. Patriciju; navdan s polnoto apostoljskega duhá je tukaj kerščansko vernost in življenje krepko zaterdil; on je zdivjane in nevedne prebivavce povzdignil v versto olikanih narodov; po njegovem neutrudnem prizadevanji se je prestvarivna in likavna moč evangelija nad njimi tako hitro in sijajno pokazala, kakor morda v nobeni drugi deželi ne na svetu. On je tukaj cerkev ustanovil, ki je bila tolikanj bogata kerščanskih junakov, ki je na vse kraje oznanovavce v spreobračanje poganov poslala in kteri je Bog tako terdnost in krepost podelil, da je najhuje viharje in najgroznejša preganjanja krivovercev premagala in je iz njih le še bolj častita in močna vzhajala. — Patrici je bil rojen proti koncu četertega stoletja v Kilpatriku v Škociji. On sam se v svojem „spoznanji“ imenuje „Britanca in Rimljana“, njegov oče Kalpurnijan je bil dijakon in imeniten mož, njegova mati Koncera pa je bila sorodnica sv. Martina, Turonskega škofa. V petnajstem letu je bil storil neki pregrešek, ki pa ni bil menda poseben; vendar ga je tako bolel, da ga je vse žive dni objokoval. Ravno tako se je pozneja leta s bridkimi solzami kesal, da ni v mladosti kaj posebno na Boga mislil.

2. Ker ga je Bog za velike reči odločil, zato je moral v šoli bridkosti poskušan biti, in zato je Bog pripustil, da je bil v svojem šestnajstem letu s sestro Lupito vred od divjakov iz rojstnega kraja odpeljan in sicer na Irsko k ravno tistemu ljudstvu, ktero pozneje za nebesa pridobi ter reši jarma pregrehe in smerti. Prodan terdoserčnemu gospodarju mora po hribih in gozdih živino pasti in lakoto, goloto in vse vremenske nezgode terpeti. Pač hudi dnevi za mladenča, ki je zrastel v vsej obilnosti in zložnosti življenja. Ko bi imela vera to edino moč, da v terpljenje tolažbo delí, bila bi že neprecenljiv zaklad za ljudi: nesrečniki to poskušajo. Poprej ni imel Patrici žive, od ljubezni pregrevane vere, živel je brez višjih misli in čutil le za pozemeljsko; ali zdaj v nadlogi mu nebeško usmiljenje razsvetli duha in serce; z bridkim kesanjem spozna zdaj revščino dozdanjega življenja, oberne se z molitvijo in s solzami k Bogu in njegova duša je s tolažbo napolnjena. In ravno v tej šoli terpljenja zadobí tisto moč telesno, ki ga je potem zmožnega storila, tudi najtežavniše trude v svojem apostoljskem poklicu preterpevati, in tisto dušno krepost, ktera more slednji križ voljno prenašati in ne trepeče pred nobenim še tako skelečim tveganjem. Šest let

mu mine v tem pastirskem življenji, hrepenenje po domovini se mu vedno močneje giblje v persih in večkrat moli za rešenje; tedaj se mu v prikazni zagotovi, da dan rešenja se mu bliža in da zdaj ima ladija na morje odjadrati. Ubeži, pride srečno do morskega brega, dobí ladijo pripravljeno, prosi sprejetja ali — revež nima s čim brodovine plačati in ne marajo ga; žalosten se verne in volja ga je, k gospodarju se verniti in kazen beguństva poterpežljivo prenesti; tedaj pa se serca poganskih brodnikov omečé, in nazaj ga pokličejo ter sprejmejo. Čez tri dni pridejo v severni Škóciji do suhega in hodijo sedem in dvajset dni po opustošeni deželi; hrana jim poide in hudo stradanje terpé; tedaj reče glavar Patriciju: „Kristijan, ti praviš, da tvoj Bog je velik in mogočen, zakaj ga ne prosiš, da lakote ne poginemo?“ Patrici odgovori, da, ako se z vsem sercem do Vsegamogočnega obernejo, gotovo jim bo hrane oskerbel; in glej, kmalo naleté na tropo divjih prešičev.

3. Naposled pride po groznih težavah v domovino. Cez nekoliko let je zopet suženj, ali to jetništvo samo dva mesca terpí. Verige, ki je je dvakrat nosil, naj bi ga pripravljale za službo Križanega, kteri je tudi za nas hlapčevsko podobo na-se vzel, da nam je prostost pridobil Božjih otrok. Po njegovi vernitvi na očetovski dom mu dá Bog po raznih prikaznih spoznati, da ga je poklical v spreobernjenje Ircev. Enkrat se mu zdí, kakor bi videl vse otroke te dežele iz naročja mater roke proti njemu stegovati in je slišal z žalostnim glasom ga pomoči prositi. Popisovatelji njegovega življenja terdijo, da je po druzem jetništvu popotoval v Galijo k sv. Martinu Turonskemu in k sv. Germanu Aukserskemu, in da je še enkrat to pot storil, predno se je na Irsko podal. Toliko je gotovo, da, ko je že na tem otoku sv. vero oznanoval, je veliko hrepenenje razodeval, svoje brate v Galiji in tiste, ki je je svetnike imenoval, obiskati. Tudi na Laško, pravijo, je popotval, in da je od papeža Celestina poslanstvo na Irsko prejel; ali poleg njegovega „spoznanja“ smemo soditi, da je bil v domači deželi posvečen za dijakona, mašnika in škofa. Ni tudi dvomiti, da se je več let za svoja apostoljska opravila pripravljal in si z vso pridnostjo prizadeval pridobiti si potrebne vednosti in učenosti. Po prejetem posvečenji se Patrici s sveto gorečnostjo svojega velikanskega dela poprime in ne prošnje rodovincev, ne med divjaškim ljudstvom perteče mu nevarnosti ga ne morejo zaderžati. On posluša glas Božji in se okoli leta 440 z nekoliko duhovni srečno pripelje na Irsko. Zdaj prehaja deželo z nedopovedljivim nevarnim trudom na vse plati tudi po najbolj skritih krajih in divjih samotijah, samo če so ljudje tam prebivali. Še so bili skor vsi Irci malikovavci. Eni so sprejemali svetnika z začudenjem, eni so ga zasmehovali in celó po življenji mu stregli. Težave po njegovih apostoljskih potih,

nevarnosti, ki so ga na vse plati obdajale, se ne morejo lahko z besedo dopovedati. Več ko enkrat je bil v ječi smerti si svest. Ali vso silo in nadlogo je premagala gorečnost njegove ljubezni in neutrudnosti, in pripomoč Božja, ktera ga je vidno spremljala, in čudopolno otemala vseh nevarnost. Njegove navdušene in z lepim zgledom poterjevane pridige so jih na tisoče sklicale pod častito bandero Kristusovo, in že pervo leto svojega misijona si upa v živem hrepenenji, ves otok Gospodu pridobiti, križ postaviti v Tarohu sredi v zboru kraljev in knezov. Več knezov se berž spreoberne, med njimi oče sv. Benigna, naslednika Patricijevega na prestolu v Armagu. Nebesa so tako obilen blagoslov rosila na njegovo delovanje, da je po tridesetletnem neprenehanem trudu veči del Irskega spreobernil. Sam je postavil okoli 365 cerkev, vstanovil mnogo samostanov za moške in ženske in tudi šole, ktere so bile kmalo tako imenitne, da so skozi več stoletij iz vseh dežel ptujci tje vreli. Spreobernjeni Irci so kazali čednosti pervih kristijanov in njihovo pobožno in spodbudno življenje je storilo, da so vnanjci njihov otok „otok svetnikov“ imenovali.

4. Apostoljske delavnosti svetnika našega ne moremo dovolj občudovati. Celi božji dan si je dal opraviti z delom za dušni blagor in počitka ni poznal. Njegova gorečnost za povikševanje Božje časti in za spreobernjenje duš je bila nenasitljiva. Veče ko so bile težave in zopernosti pri spreobračanji nevernega ljudstva, veča je bila tudi njegova serčnost in želja še več terpeti. Peš prehajaje ves otok je nevernikom njih zmote razdeval, razlagal katoliške resnice, podučeval uboge in bogate, stare in mlade ne samo v verskih resnicah, ampak tudi v branji in pisanji, kajti pred njim še nobenega učenika v teh znanostih na otoku ni bilo. Verniki mu hočejo večkrat svojo hvaležnost z darovi pokazati. Ali Patrici ne sprejme najmanjšega ne, bojé se, da bi z videzom samopridnosti slabih in v veri ne še podučenih ne pohujšal. Mar je on lastno obilno premoženje obračal v zveličanske namene in je skušal z bogatimi darovi prijaznost kraljev in glavarjev si pridobiti. Kedar je hodil po okrajinah, bila je njegova mošnja zmeraj ubozim odperta; zraven tega je obiskaval in stregel bolnikom, skerbel za osirotene otroke, in plačeval stroške za njih izrejo in izučenje za službo altarsko. Ob kratkem — njegova dobrodelnost ni poznala mejá in kedar ni nič imel dati, se je veselil svoje revščine s Kristusom Jezusom prepričan, da je golota in pomanjkanje za-nj veliko koristneje kakor bogastvo. Med vsem tem delom pa je bilo njegovo serce vedno pri Bogu, v pogostih, kratkih molitvicah ga je neprenehoma hvalil, mu svojo ljubezen skazoval in ga pomoči ter podpore prosil za sveto delo. Rasovnik je bil njegova obleka, njegova hrana vsakdanji post. Noč je v tri dele delil: v pervem je

sto psalmov izmolil; v druzem ostalih petdeset in druge molitve; v tretjem je na terdem kamnu nekoliko počival. Njegovi čudeži se merijo s čudeži aposteljnov. Z znamenjem sv. križa je huda vremena pregnal; slepim je dal spregledati, mutastim govoriti, gluhim slišati. Mnogo bolnikov je s polago rok ozdravil in tudi mertve je oživil. Znane so mu bile prihodnje reči, odkrito mu znotranje serc. Z eno besedo — bil je prav apostelj Jezusa Kristusa, ali se gleda na njegov trud in brezštevilna dela pri spreobračanji poganov, ali na storjene čudeže, ali na njegovo sveto življenje; zatorej so ga tudi pogani čislali in visoko spoštovali.

5. Ko svetnika blaga čeda obdaja in ga verno posluša, ga naklepa pokristijanjen knez ugonobiti. Bil je Karotih, kralj Gelov, kteri s svojim djanjem in vladanjem kratkimal ni terdil kerščanske vere. Patrici ga opominja po listih in ga v sveti serditosti imenuje trinoga. Razkačeni Karotih prihrumi s svojimi vojaki na Irsko in oropa okrajino, v kteri je ravno Patrici sv. birmo delil; pomori nekoliko novih kristijanov, druge pa odtira, da bi je za sužnje prodál. To nasilje, od kristijana storjeno, je zamoglo napredovanju vere na Irskem le grozno škodljivo biti; Patrici po poslancih roparja prosi in rotí, da bi jetnike izpustil, ali Karotih mu odgovori le z zasramovanjem; tedaj pa napiše škof očitno okrožnico do podložnikov Karotihovih, v kteri hudodelnike iz občestva vernikov izpahne in prepové, ž njimi jesti ali miloščino od njih prejemati, dokler se ne spokoré in učencev Gospodovih ne oprosté. Ta list se je do dandanes ohranil.

Že visoko v letih spiše Patrici svoje „spoznanje," v kterem ponižno in v priprostem jeziku napake in zmote svojega življenja razodeva, hvali pa od Boga prejete milosti in dobrote. To pisanje spričuje v slednji versti pobožnost, bistroumnost in pobožnost svetnikovo. Iz njega sprevidimo, da je srečno hrepenel po mučeniški smerti. — Obhajal je tudi več cerkvenih zborov, da bi vstanovljeni cerkvi vpeljal dober red. Tako je Patrici v neprenehanem aposteljskem delu dosegel 83. leto in tedaj pokliče Gospod l. 464 (?) svojega zvestega služabnika k večnemu počitku in plačilu. Ob njegovi smerti se je slišalo angeljsko petje in dvanajst noči zaporedoma se je velika svetloba nad Sabalskim samostanom videla, ki je celo okolico razsvetlila. Njegovo truplo pa počiva v mestu Dovenu v cerkvi po njem imenovani, in njegova pastirska palica se hrani v Dublinu ko predraga svetinja. — Irsko je ohranilo od svojega pervega aposteljna pred štirnajst sto leti prejeto vero z zvesto pogumnostjo in se je možato bojevalo zoper neznanska zatiranja, ki so je od angleške plati nemilo zadevala, tako kakor da bi sv. Patrici še zdaj iz nebeških višav z varovavno roko čuval nad svojim zvestim otokom in oserčeval hrabrost svojih vojakov.

Skerb vseh skerbi.

Trideset let se je Patrici vedno trudil za zveličanje duš. — Razna so opravila, človekova na zemlji, vendar pa on opravila vseh opravil, skerbi za svojo dušo zraven ne sme zanemariti. Zakaj to opravilo je pervo, je zasebno, je najimenitniše. Tedaj se vprašaj, koliko dela, koliko truda si ti obernil za zveličanje svoje duše. Pravim, svoje duše. Zakaj duša, ki jo imaš, je tvoja duša. Za njeno zveličanje moraš sam skerbeti. Ko bi tudi vsi ljudje, celó vsi angelji v nebesih za njeno zveličanje skerbeli, vendar bi je v nebesa ne pripravili, ako tudi ti spodobno zanjo ne skerbiš. Druga tvoja opravila utegnejo tudi drugi ljudje oskerbovati — brez tebe, in sicer z vspehom. Opravilo zveličanja pa le tebe samega zadevlje; ti ga moraš zverševati in drugi ne morejo tvoje duše rešiti, ako jo hočeš ti pogubiti. Ti sam se moraš v zveličanski vednosti podučevati, poti sreče iskati in po njem hoditi; sam moraš za čednost si prizadevati, priložnosti v greh se varovati, skušnjave premagovati. Pri druzih opravkih, če ne gredó po sreči, se morda zapravi premoženje, služba, čast, zdravje, življenje. Če se pa dušno zveličanje ne pogodí, človek ne zgubí samo časnega premoženja, ampak tudi samega sebe. Človek je rešen, ali pogubljen, kakor že mu je duša mar, ali ne mar. Časno je in pogubljivo, kar ga obdaja, vekomaj ostane on sam. Kristus pravi: „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, njegova duša pa škodo terpi!“ In narobe se sme reči: Kaj škoduje človeku, če ves svet zgubí, ako le sam sebe reši. Ali ni človek več vreden, ko ves vidni svet; kajti svet je za človeka vstvarjen, človek pa ne za svet, ampak za Bogá. Zatorej kakor pravi neki sv. oče, je veča zguba, veča nesreča, če se duša pogubí, kakor bi se vesoljno zvezdje in tisoč svetov razrušilo. Ah, kakova nespamet, da si najbolj malenkaste reči spremenjamo v imenitna opravila, ki nam duhá in serce tako prevzemajo, da vsi v njih živimo in merjemo, dušo svojo pa zanemarjamo. Prav govorí sv. Avguštin: „Otročje igrače odraščenih imenujemo opravke. Eno je pravo opravilo, skerbeti za nebeško kraljestvo.“ Ako je to zgubljeno, zgubljeno je vse in za vekomaj. „Ali kakošno menjo bo človek dal za svojo dušo?“ (Mat. 16, 26.) Zgubljene časne reči se po menji, po kupu zopet pridobé. Po kakovi ceni pa hočeš ti svojo dušo zopet kupiti, ki jo je moral včlovečeni Bog s svojo kervijo plačati? Zatorej se štejmo srečne, da bivamo še na tem svetu, kjer moremo svoje duše, če smo je satanu zaprodali, še odkupiti z neskončno ceno predrage kervi Jezusove. Še ne smemo obupati, če tudi so naši grehi še tako veliki, zakaj oprati je moremo v kervi Kristusovi, ki se vedno daruje na naših altarjih, neprenehoma teče v presvetih zakramentih. „Dokler smo na tem svetu,“ kliče neki cerkven učenik, „delajmo pokoro za svoje grehe, kedar se ločimo odtod, se nam osoda za vekomaj sklene.“ Iz pekla pa ni nobenega rešenja! Zatorej kličimo s strahom in trepetom:

O Gospod!

Da nas v svoji sveti službi poterdiš in obderžiš, da naše misli k nebeškim željam povzdigneš; da duše naše večnega pogubljenja rešiš, prosimo Te, usliši nas! Amen.

21. Sušec ali marec.

Sv. Benedikt.

Vzhodnji kraji so bili zibel samostanov; njihovi pervi ustanovitelji so bili domišljije bogati, mirnotihotno premišljevanje ljubeči možjé, zatorej je tudi po njih ustavih ta duh kraljeval; bolj delavnemu, za djansko bolj vnetemu zahodu se tako življenje ni prilegalo, zatorej se je ono tu bolj po splošnokoristnem naravnavalo in izolikovalo: začetnik pa in ustanovnik tacih samostanov je bil sv. Benedikt, visokočastitljivi očak menihov po zahodu. Rojen je bil l. 480 v Nurziji (zdaj Norcia) v Umbriji. Sv. Gregor véliki, ki je popisal njegovo življenje, opomni, da mu ime Benedikt (blagoslovljeni) ni bilo brez skrivnih namenov Božjih dano, da bi pomenilo blagoslov nebeški, kterega naj bi bil on in po njem tudi drugi obilno deležni; pravi tudi, da je že ko deček razodeval moško obnašanje, da je bil Gospod od mladega ž njim, ga varoval greha in vlil v njegovo serce ljubezen do nebeških reči, do molitve, čistosti in ponižnosti. Ko doseže doletnost, pošljejo ga njegovi pobožni in bogati starši v Rim, da bi se v tamošnjih šolah izolikal. Ali čisti, v nedolžnosti cvetoči mladeneč, zdravega serca in blage volje — sprevidi z žalostjo, da mladi učenci vse berzde nravnega vedenja s sebe tergajo, da bi po rožnatih potih spohotne nespametnosti prosto poskakovali. Zapeljive besede, mikavni zgledi tovaršev, ki ga hočejo med svoje kolo potegniti, mu peneči kozarec radovanja posiliti, so bili nevarni, lahko ga zvabijo med svoj omamni kolobar. Benedikt se ustavlja in vse moči napenja, da bi se branil zoper pertečo splav; zatorej prihaja vedno resnobniši, se zmeraj bolj odločuje od ničemurnega djanja in preganjanja tega svetá. Nanagloma pa mu je jasno, da ga je Bog le v svojo službo poklical, in tedaj nima v duhu nobene druge misli, v sercu nobenega druzega čutila ne, ko le Boga in večnost. Novo življenje se v njem rodí. Neha z ukom, in odpove se vsej vednosti, razun vednosti od Kristusa Križanega.

2. Vkljub vsem oviram zbeží iz Rima v Subljak (Subiaco) na Rimskem, kjer reka Anio dela jezero, čegar bregovi so z groznimi skalnatimi verhovi obgrajeni. Tam na samotni višini, v znožji tega stermega skalovja, je bila skor nedohodna votlina. Tukaj se skrije in živi le od malo kruha, kterega mu menih Roman, s kterim se je bil poprej v tej puščavi seznanil in je zdaj še više prebival, po vervi semtertje doli spušča. Ta skrita nizka votlina je bila visoka šola, v kteri se je službe Gospodove

S. P. BENEDICTUS.

in pa umetnosti zatajevanja samega sebe učil. Da bi ubežal boju s svetom, zato je Benedikt slastno življenje glavnega mesta zapustil, ter je zamenil s pusto samoto, in — tukaj ga zopet čaka boj z nápečnim nagnjenjem serca, z nečistim gibanjem mesa — to nese človek seboj tudi v najbolj divjo samoto, dokler po stanovitni vojski in srečni zmagi miru ne zadobí. Živa domišljija mladenške živahnosti mu radosti pijano življenje v Rimu opisuje, in premikavne podobe oslikuje, ki njegovega duha begajo in počutke dražijo; zlasti prekrasna podoba deve, ki jo je v Rimu videl, mu mnoge in hude skušnjave prizadeva, da že hoče skor za-njo iz samote hiteti. Zastonj mu je čuvanje, molitev in post, omamne podobe ga oferfravajo noč in dan in mu ropajo mir in

pokoj takó, da se enkrat ob taki mukepolni uri slečen valja po bodečem ternji, da bi nečisti ogenj poželjivosti z lastno kervjo pogasil. — Kakor ga pa čast, kdor pred-njo beží, povsod najde, tako tudi občudovanje sledi čednost, ktera se skriva. Benedikta najdejo. Pobožen duhoven v tistem kraji čuje, ko si na véliko nedeljo južino pripravlja, glas ta-le: „Ti si pripravljaš jed, moj sin Benedikt pa glada umira.“ Berž se duhoven napravi na pot in po dolgem in težavnem iskanji najde votlino. Benedikt, stermeč, ko človeka zagleda, noče ž njim govoriti, dokler poprej nekoliko ne molita. Duhoven mu ponudi zdaj, naj se okrepča s prinesenimi jedmi, ker se ne spodobi, da bi se veseli velikonočni dan kdo postil. Ali Benedikt še ne vé, da je danes ta praznik, takó je malo občeval s človeško družbo. Kmalo zadenejo tudi pastirji, ki so zgubljeno govedo iskali, na njegovo votlino, ali kako se prestrašijo, ko ga tam v kože oblečenega zagledajo in mislijo, da je divja zver. Ko pa spoznajo svojo zmoto, ga silo spoštujejo, in to češčenje se po čedalje večih krogih širi. — Takrat menihi niso bili na nobeno posebno redovno pravilo navezani, ampak so veči del osamelo živeli ali pa v družbah, ktere je sklepala naključba ali pa mimogredoče nagnjenje; tako jih je bilo več v Vikovaru pri Tívolih in nagovarjajo Benedikta, da bi njih opat in predstojnik bil. Po mnozem odpovedovanji jim naposled vendar prošnjo spolni. Kot zvest vodnik po potu zveličanja je uči živeti v molčečnosti, varovati se postopanja, s koristnim delom se pečati, moliti in premišljevati, natoro zatajevati, samopridnost zatirati in za vsako delo ljubezni pripravljenim biti. Opominja je s prijaznim pogledom in glasom in z rahlim govorom svojega lastnega zgleda; ali njegova očetovska skerbnost jim je bila zoperna in zaničljiva, sad ljubezni se ni godil, ali toliko bohotneje je odganjal plevel spridenosti — menihi se ne marajo ukloniti rednosti in čert je zapelje celó do hudodelstva. Namešajo mu strupa v vino, ali Benedikt, preden ga popije, stori znamenje križa čez kozarec in kozarec se razdrobí.

3. Bridkega serca otrese Benedikt prah s čevljev, se loči od nehvaležnikov in hoče hudobno ljudstvo čisto z nimar spustiti ter samega Boga se okleniti. Zopet se podá v Subljak, ali tam ne najde več poprešnje samote. Od vseh plati vró ljudjé — duhovni in svetni k njemu. Bogoljubnost si je postavil za namembo svojega življenja; Boga vedno bolj spoznavati, je bilo hrepenenje njegovega duha, Boga vedno bolj ljubiti potreba njegovega serca; dobrotljivega Boga, ki vsem vse dá, posnemati je bilo njegovo prizadevanje — on je hotel v Bogu srečen biti, pa tudi druge srečne storiti. Obudí torej velevito misel vstanoviti pobožne družbe, ktere zasajene s koreninami v verno življenje, bi svete in povečevalne sadove rodile. Ker se število njegovih učencev dan na dan bolj množi, vstanovi po okolici dvanajst

samostanov in v slednjega postavi po dvanajst menihov. Čez vse pa sebi prideržĺ popolno oblast, je obiskuje, in opominja svoje duhovne sinove k vedno vikši popolnosti; ohranja med njimi mir, slogo in ljubezen in skerbi tudi za vnanji red. Sv. Gregori sporočuje od mnogo čudežev, ki je je Benedikt ta čas storil. Kako pač so morali oni pridobivati serca teh še sirovih ljudi, kterih serce je za vikše in Božje še zaklenjeno bilo! Kakovo spoštovanje pač in zaupanje so morali buditi do svetega možá! To najbolje spričuje ta okoliščina, da je mnogo staršev prihajalo ter ga prosilo, da bi njihove otroke v izrejevanje in podučevanje prevzel. Tako so mu bili izročevani sinovi visoko plemenitih rodovin in matere so se tolažile s sladko nado, da so njihovi otroci že v nebesih, ako je Benedikt v svoj uk sprejme. Marsikteri deček je želel prec pri vstopu, za zmeraj tam ostati, živeti in umreti. Med njimi se svetita posebno Maver in Placid po zgodnjem lesku svetosti. Toda Benedikt teh ustanov duhovno dozidati ne more, zakaj nevoščljivost in slavohlepnost necega ondašnjega duhovnega, ki je hotel za svetnika veljati, mu brani in zavira njegovo delovanje. Hoče namreč Benediktu zavdati in ker mu Bog te naklepe podere, hoče se na druge plati maščevati; nagaja torej Benediktovim učencem z nesramnimi pripomočki. To Benedikta v serce boli. Gre torej z najljubšimi učenci proč na goro v Kampaniji. S planega pregnano poganstvo je bilo pobegnilo v gozde in na gore, Benedikt najde na gori Kasinski star tempelj malika Apolina, kteremu so se gorjani še klanjali in mu darovali. On podere tempelj in kip in zida tam samostan, zibel Benediktinskega reda, in cerkev sv. Janeza Kerstnika.

4. Tukaj je pisal okoli l. 530 svoje tako imenitno „pravilo“, po kterem so se skozi stoletja vsi meniški redi po zahodu ravnali. Ono je zidano na reke sv. pisma, posebno na zapoved aposteljnovo: „Moli in delaj“, je polno evangeljske modrosti, dognanega poznanja ljudi in čisto človeške ljubezni, zatorej se prilega za vse dežele in vse kraje, ker se spodobno ozira na podnebje in sadovje posameznih krajin; združuje resnobo in rahloto, ostrost in prizanašljivost tako, da krepostnih v njih gorečnosti ne ovira, pa tudi slabim njih začetne serčnosti ne podira. To pravilo je pravo zerkalo njegovega lastnega življenja, pravi izliv tega, kar je v njem živelo in delalo, je popis njegovega notranjega življenja; v njem je iz lastne skušnje pota pokazal, po kterih je, peljan od izrekov sv. pisma in sv. očetov in nagiban ter razsvetljevan od sv. Duha sam hodil do kerščanske popolnosti. Benediktinski samostani torej naj bi bili prava podoba resnično kerščanske družine; menihi naj bi v svojem opatu z otroško udanostjo in natanko pokorščino Kristusa častili, med seboj pa po goreči serčni ljubezni bratje bili; z molitvijo, pobožnim branjem in premišljevanjem naj bi nasprotovali merzloč-

nosti in znimarnosti, s pomanjkanjem in tveganjem dobroživnosti in slastnosti, s skupnim posestvom samopridnosti in lakomnosti, z bratovsko ljubeznijo osorni prepirljivosti tega sveta. Z gore Kasinske je delal Benedikt ko vreden poslanec in služabnik Božji za blagor človeštva na dolgo in široko. Predstojnikom je priporočal poterpežljivo, modro ljubezen, podložne pa je vnemal za natanko pokorščino; zmotene in grešnike je klical k pokori in poboljšanju, začetnike v čednostih je vodil s previdno rokó, pravične pa je opominjal čuječim biti; dober je bil voljnim, oster upornim: do vseh poln ljubezni. Po svojem v Bogu potopljenem življenji je Benedikt poseben dar prejel čudeže delati ter skrivnosti sedajnosti in prihodnosti gledati. Vsled njegove molitve so se godile vsakoverstne čudopolne reči. V tej meri, kakor se je čez zemeljsko poviševal, se mu je odpiral duhovni svet; njegovo oko je segalo v globočine človeških serc in je videlo najskrivniše misli in čutila v persih. Njegov nebeško razsvetljeni duh je gledal z enako jasnoto v bližavo in daljo. Enkrat ga v molitevnem premišljevanji obsije nebeška luč, in vesoljni svet vidi v enem solnčnem žarku. Ta žarek mu je bilo svetlo, veselo upanje, da se bode njegov red po vesoljnem svetu razširil, da bo po duhovno ves svet njegova lastnina; v blagi zavesti, da je vstanovljenje reda Božje delo in njega vredno, gleda z zaupanjem v prihodnost; kar se je še-le začelo, vidi že ko doveršeno celoto, komaj zasajeno cvetlico ko mogočno drevo, ki svoje veje in mladike daleč razprostira, slabo, še-le tlečo iskro ko razsvetljevavno in oživljevavno solnce, ko ognjeno globel v temoti bodočih časov. — Benedikt ni bil učen in ne zveden v svetnih ukih, ali on je našel Boga in Bog ni znajdba vednosti. Vélika misel na Boga ga je spremljala pri vseh delih in trudih; bila je luč njegovega očesa, krepost njegove volje, mozeg njegovega življenja; zatorej je bila molitev njegovo najljubše, najskerbneje opravilo; bila mu je knjiga, iz ktere se je učil in spoznaval Božja pota. Do zadnjega trenutka je delal Benedikt za čast svojega Boga in za blagor duš. Postavil je več samostanov, prejšnje pa je po svojem pravilu vredil. Še pred smertjo pošlje svoja ljubljena učenca Placida in Mavra, unega v Sicilijo, tega pa v Galijo, kjer sta samostane postavljala in pravilo svojega očeta zaterdovala. V prizadevanji po popolnosti se je verstila z našim svetnikom njegova sestra sv. Skolastika, ki je bila pravi blagoslov za žensko, kakor on za moško mladost. Benedikt je gledal trenutek njene smerti in pa sv. Germana, škofa Kapuanskega. Tudi kdaj njega smert zadene, je bratom naznanil. Šest dni popred velí že davno pripravljeno rako odpreti. Bolezen čedalje huje pritiska. Šesti dan prosi brate, naj ga v cerkev nesó. Tam sv. zakramente prejme, se od svojih serčno poslovi in stojé, podpiran od učencev, dušo iz-

dihne 21. sušca 543. Njegovo truplo je počivalo v kapeli sv. Janeza, dokler niso bile sv. kosti po razdjanji samostana po Longobardih na Francosko prenesene in shranjene v sloveči opatiji Fleury.

5. Red, v kterem si je Benedikt velikansk, stanoviten spominek postavil, pač poleg svoje starosti, razširjenosti in blagonosne delavnosti vse druge nadvišuje. Razširjal se je ravno ob času po silno viharnem ljudskem preseljevanji, ko je bila Evropa kervavo pozorišče divjih narodov; ko so bile najbogateje pokrajine grozno opustošene, najlepša mesta le nagomiljene razvaline, najbolj rodovitne poljane strašno poteptane; ko je razrušeno rimsko cesarstvo trohnelo; ko je bilo vse od starodavnosti obstoječe po notranji spridenosti in po vnanji sili pokončano; ko je bilo vse tedaj na novo vstvarjati in likati. Samostani tedaj, ki so semtertje vstajali, so, posebno na Nemškem, mahnili s sekiro in posekali gozde, so zavlekli s plugom čez grudava tla, so premenili po umetnih vodotokih suhotne stepe in po usuševanji gnjiladna močvirja v rodovitno zemljo. Bili so velike naselbine, prave kmetijske naprave ljudstvu v zgled in poduk. Učenci Benediktovi so zahajali v najbolj divje kraje, k najbolj sirovim pastirjem in lovcem, so zidali sami cerkve in altarje in okoli njih zbirali raztresene prebivavce; so napravili bolnišnice in ubožnice, so razširjali luč evangeljsko in budili povsod kerščansko življenje. Menihi Benediktovi pa se niso samo z obertnijo pečali in z umetnostmi, ampak tudi nabiranje knjig, branje podučnih pobožnih bukev in podučevanje otrok jim je bilo po redovnih pravilih zapovedano; oni niso samo najboljših spisov gerških in latinskih cerkvenih očetov mnogokrat prepisali, ampak ohranili so nam tudi prijetne cvetice pesništva in modroslovja starega poganskega sveta: njihovi samostani so bili slovstvene shrambe šole umetnosti in učenosti. Toda — zasluge reda zapadajo zgodovini, ona naj je vredno presodi. Red Benediktov šteje dosihmal med svojimi sinovi 24 papežev, 200 kardinalov, 1600 vélicih škofov, 4000 škofov in pa 1560 svetnikov.

Nekoliko iz „pravila“ sv. Benedikta.

Sv. Benedikta življenje je bogato prevzvišenih čednost, ktere vse zamore kristijan, kteregakoli stanú je, nekako posnemati. Vendar pa poslušajmo v svoje podučenje in spodbujenje le nekoliko verstic njegovega pravila: Človeku bodi vedno živo v spominu, da Božje oko slednji trenutek iz nebes na-nj gleda, da je njegovo djanje in ravnanje na vsacem kraji očesu Božjemu vse očitno. Če se tedaj oko Gospodovo zmeraj na dobre in hudobne doli ozira, če Gospod na človeške otroke v enomer gleda, ali so pametni in se za-nj zmenijo, nam je zatorej skerbeti, da nas oko Božje ob nobeni uri ne vidi v greh pasti in nespametnim postati. On nam prizanaša nekoliko časa, ker je milostiv in poterpljivo našega poboljˇ

šanja čaka; ali enkrat bo rekel: „To si ti storil in jaz sem molčal.“ — „Skerb za bolnike bodi bratom pred vsem in čez vse mar, takó mar, da bolnikom z vso ljubeznijo strežejo, kakor bi Kristusu samemu stregli, ko bi njihove pomoči potrebovali. Se vé da morajo tudi bolniki pomisliti, da se jim zavoljo Boga, na čast Božjo služi. Oni nimajo nobene pravice, s presilnim zahtevanjem svoje brate, strežnike, žaliti. Vendar pa se morajo z ljubeznijo prenašati, ker je plačilo tolikanj veče, kolikor veča je poterpežljiva ljubezen.“ — „To se pravi prav postiti, če se vsega greha zderžimo in se solzna molitev in branje pobožnih bukev in kesanje serca in zderžljivost jedi skupaj združi. Zatorej naj slednji na ta dan radovoljno Gospodu kaj v dar prinese in si priterga kaj pri jedi in pijači, spanji in radovanji in naj s svetim veseljem velikonočnih praznikov pričakuje.“ — „Je ena gorečnost napečna, ktera od Boga loči in v pekel pelje; tudi ena dobra gorečnost, ki od pregreh odločuje in v nebesa pelje. V tej gorečnosti naj se vadijo bratje, poskušajo naj se med seboj, kteri bo v spoštovanji in ljubezni do druzih druge prekosil. Njihova poterpežljivost gledé človeških slabost, naj bodo dušne ali telesne, naj nobene meje ne pozná. Poskušajo naj se tudi, kdo bo v pokorščini druge nadviševal. Naj se med seboj ljubijo s čisto ljubeznijo in čez Zveličarja, ki nas hoče vse v večno življenje pripeljati, naj ničesar bolj ne ljubijo.“

Molitev.

O moj Bog in Gospod! zahvalim Te za blagoslov, kterega si človeškemu rodu podelil po svojem sv. služabniku Benediktu; ne pripusti, da bi luč vere, ktero je on razširjal, kdaj v meni ugasnila, da bom tudi jaz enkrat deležen njegove slave. Amen.

22. Sušec ali marec.

Zveličani Nikolaj Flijan ali brat „Klavs“.

Sv. Nikolaj je bil prav pobožen mož in njegovo življenje je tako čudopolno, da bi človek klical s prerokom: „Prečuden je Bog v svetnikih svojih!“ To, kerščanski bralec, lahko spoznaš iz naslednjega. V Švajci, kjer gore in snežniki s svojimi ledenimi verhovi v oblake nebeške segajo, kakor bi hoteli človeku reči: „tam gori je tvoja domovina,“ — v tej krasni zemlji se je rodil v kantonu Untervaldenu v samotni hiši iz pobožnih staršev Nikolaj l. 1417. Od njegove mladosti nam je zgodovina malo ohranila, toliko pa vemo, da je že ko deček čutil živo hrepenenje po nebesih, in zdelo se mu je, kakor bi bil ptujec na zemlji. Bil je tih in resnoben in čeravno je delo ljubil, vendar noben trenutek ni moliti zamudil, ker je bilo njegovo

serce zmeraj pri Bogu. Šestnajst let star gre enkrat po grozni tokavi in tu vidi na zmerni veršini močen stolp, kteri se bolj in bolj dviga, dokler se v oblacih ne zgubi. Nikolaj ni dvomil, da ga ta stolp opominja, kako naj se na perotih pobožnosti v naročje Božje povišuje. Ta prikazen njegovo serce za puščavno spokorno življenje še bolj vname. Odslej se posti štirikrat na teden. Štiridesetdanski post zavžije le nekoliko suhega kruha in sadja. In pri vsej tej zderžljivosti ostane močán in sterpežen pri delu bolj ko njegovi tovarši. Ceravno goji serčne želje po deviškem stanu, se vendar poleg volje staršev oženi s pobožno devico, ktera mu porodi desetero otrok, izmed kterih najmlajši stopi v duhovski stan. Kedar je šel na vojsko, se je hrabro vojskoval. Enkrat hočejo njegovi deželani samostan sv. Katarine zapaliti, v kterem se je bil sovražnik vtaboril. Ali pobožni Nikolaj opominja rekoč: „Nikarte, bratje! zmage, ki ste jo z Božjo pomočjo pridobili, ne omadeževajte z okrutnostjo!“ In samostan je bil obvarovan. Izvoljen od občine iz zgolj spoštovanja za sodnika in deželnega svetovavca je 19 let to službo prav previdno in vestno opravljal. Pri tem pa ni pozabil na zveličanje svoje duše. Sredi noči je vstajal in do belega dne natihoma molil. Njegova najljubša, vedno ponavljana molitev pa je bila: „Vzemi me meni samemu, in daj me sebi samemu. Vzemi mi vse, kar me loči od tebe in daj mi vse, kar me vodi k tebi!“

2. Ko mu je bilo petdeset let, zasliši enkrat v molitvi glas v notranjem: „Nikolaj! zapusti vse, kar imaš rad in Bog bo zá-te skerbel“. Zdaj razume, da Bog od njega hoče, da bi zapustil vse, ženo in otroke in dom in premoženje, in njemu tako služil kakor pervi Jezusovi učenci. Ali koliko zaprek se je stavilo temu klicu! Bil je za-nj dolg in hud boj, naposled zmaga milost; on terdno sklene, zavoljo Boga vse zapustiti. Najprej pové to dogodbo svoji ženi, ktera britko plakaje naposled po goreči molitvi z možem in po posvetovanji z dobrimi prijatli v njegov sklep privoli ter s kerščanskim junaštvom Bogu ta dar prinese. Otroci so bili preskerbljeni in druge hišne zadeve obljubi pobožna žena s kerščansko modrostjo ravnati. Ko vse tako vredi, poslovi se bogoljubni Klavs od žene, otrok in vnukov, od svojega sivega še živega očeta, od znancev in prijatlov, in zapusti dom in kraj bos, razoglav, v dolgi sivi hali, brez penezov, v eni roki roženkranc v eni palico, ter gre za klicem Božjega glasa. Pride v kanton Bazel, kteri takrat še ni bil v švajcarski zvezi. Tukaj se snide s pobožnim kmetom, kteremu svoj namen razodene in ga prosi, da bi mu pokazal samoten kraj, kjer bi neznan med svetom Bogu služiti mogel. Kmet ga pohvali, ali svetuje mu, da naj se verne v domovino, ker zamore tam ravno tako v samoti Bogu služiti, zakaj tukaj bi ga imeli ljudje za beguna in bi mu vso pomoč odrekli. Puščavnik posluša

ta dobri svet in se še tisto noč proti domovini verne ter prenočí pod milim nebom v molitvi, dokler ga spanje ne premaga. Ko se prebudi, vidi se ožarjenega z nebeškim leskom in njegovo notranje prešine kakor blisk, v telesu pa občuti strašno bolečino, kakor bi se z nožem po njem vertalo. V tem trenutku je njegovo žemeljsko življenje umorjeno; pač je še bivala duša v telesu, ali to ni potrebovalo nobene jedi in pijače več. V jutro po tisti čudopolni noči gre nadalje proti domovini ter se podá natihoma na njemu lastno planino, Flister imenovano. Tam si pod košatim drevesom sredi gostega germovja bivališče izvoli. Čez osem dni ga najdejo tam lovci in njegovemu bratu Petru to naznanijo. On gre k njemu in ga hoče pregovoriti, da bi ž njim domú šel, da bi lakote in mraza tam ne poginil. Nikolaj pa mu vedrega lica odgovorí: „Mili brat! glada ne bom umerl; že enajst dni ne občutim ne lakote ne žeje ne mraza; Bog me varuje, in zatorej nimam vzroka, odtod se umakniti“. Brat odide.

3. Ker so pa sem začeli ljudje bolj zahajati, zato se Klavs še globeje v gore umakne prav na tisto mesto, kjer je poprej videl tisto prikazen. Tam v nekakem iz vej in ruš narejenem šotoru noč in dan moli in nebeške reči premišljuje, pa pri tem ne jé in ne pije. Tako zderži eno leto; tedaj pa poči glas, da mu Klavsovi bratje sami skrivej donašajo jedi in zatorej njegovo hišico za nekoliko časa ostro obstražijo; ali nikdo va-njo ne pride, nikdo ne iz nje, edini Klavs sam ostane v njej brez najmanjše hrane, le presv. Rešnje Telo večkrat prejme in ono samo je telo njegovo čudopolno ohranilo pri zdravji in moči tako, da se je temu slednji čudil, kterikoli ga je videl. Zdaj pa pošlje škof iz Konštancije svojega namestnika škofa, da bi on to čudo na tanko preiskal. Vpraša ga, ktera je največa čednost? Klavs odgovorí: „Pokorščina“. Tedaj položí škof pred-nj kruh in vino ter mu zapové jesti in piti. Klavs to stori, ali kmalo ga začne tako hud kerč po želodcu viti, da so mislili, zdaj zdaj bo po njem.

4. Zdaj je bil svet prepričan, da more Bog tudi brez vse hrane človeško telo ohraniti. Ko eno leto v svojem ubornem šotoru preživi, postavijo mu sosednje vasí potem leseno hišico, zraven pa sezidajo kapelico, ktera sčasoma po milih darovih

tako obogatí, da more Klavs poslednja leta kapelanijo tam ustanoviti, in se je vsaki dan daritev sv. maše tam opravljala. Od blizo in od daleč vrè zdaj pobožnost in radovednost k „bratu Klavsu“; prihajali so poslanci knezov in mest, uradniki, vojaki in prosti ljudjé. Priprost in domač v svojem vnanjem življenji se ogiblje vsake posebnije; celo jutro biva v kapelici, popoldne pa sprejema ptujce, ali pa se sprehaja po puščavi, toda zmeraj v molitev potopljen. Ne daleč od njega je prebival v svoji celici Urh, plemenitaš z Bavarskega, kteri se je bil nagiban od pobožnosti Klavsove tukaj naselil, da bi po njegovem napeljevanji Bogu služil. Tega Klavs večkrat obišče, da se ž njim od svetih rečí pogovarja. On si je s skušnjo v življenji, z molitvijo in s premišljevanjem pridobil nenavadno modrost in previdnost; govoril je z obiskovavci mirno in pobožno, prijazno in ljubeznjivo o njihovih zadevah in razmerah, je opominjal k čednosti in pravičnosti, podučeval, oserčeval, tolažil s kratkimi tehtnimi izreki, z malo pa jedernatimi besedami, ki so se kakor žebelj zabile ljudem v spomin; le nepotrebniših popraševanj in nezaupljivih dvomov o verskih rečéh kratkimal ni maral, — on je čutil Boga v svoji duši in je želel, da bi ga tudi drugi nosili v sercu in v otroško vernem duhu. Tudi žena njegova z otroki vred je pogostoma k njemu zahajala in njegove besede so bile za-nje najlepši poduk. Ob nedeljah in praznikih je obiskoval farno službo Božjo v Sahselnu, kjer je njegov sin za fajmoštra bil. Vsi njegovi verstniki mu dajejo spričevanje, da je bila njegova pobožnost resnična in nehlinjena, njegov govor poln resnice in modrosti, njegova molitev pa mogočna, kar mnogo čudežev spričuje.

5. Znamenito je, kako je ta čudni mož, ki je vendar le za pobožnost živel, tako na tanko poznal vse razmere in potrebe svojega naroda, kako je iz svoje puščave ven tako krepko poprijemal v javno življenje in s svetom in z djanjem za blagor domovine delal. Ko enkrat hud razpor med Švajcarji nastane in velika nevarnost deželi perti: tu stopi Klavs, ko o tem sliši, nenadoma kakor poslanec Božji med-nje in je goreče opominja k pokojnosti in složnosti, k bogaboječnosti in pravičnosti, in berž je bil prepir potolažen. Živel je potem še šest let. Tedaj pride Gospod, da bi zvestemu hlapcu krono podelil. Pa da bi bil še na zemlji slednjega madeža očiščen, moral je še prav hudo bolezen preterpeti, tako da se je poslednjih osem dni same muke ko červ zvijal. Ležé na dveh deskah s kamnom pod glavo terpi vse z nepopisljivo poterpežljivostjo in opominja okoli stoječe, ki so ga milovali, takó živeti, da bodo mogli z mirno vestjo odtod se ločiti. Potem prejme sv. zakramente in 21. marca 1487, ravno na svoj rojstni dan, dušo v Jezusove roke izroči. Vsa dežela je njegovo smert obžalovala. Na dan njegovega pogreba je vse

delo počivalo in ni se sv. maša nikjer obhajala, razun v Sahselnu na grobu brata Klavsa, ker mu je vsaki duhoven hotel poslednjo čast skazati.

Obrazuje se ko puščavnik, ki pod drevesom moli.

Od sv. Obhajila.

Enkrat je imel Klavs prikazen. Vidi namreč prekrasno palačo in v njej studenec, iz kterega je teklo vino, olje in med v žarnem lesku, in med tem sliši glas: „Kdor je žejen, naj pride in pije!“ Klavs hoče najti izvir tega studenca. Iskaje pride do visoke dvorane, in tam zagleda altar, kteri se sam od sebe pred njim odpre in v njem vidi izvir studenca, ki je bil tako čist in globok, da ga nikdar ni zmanjkalo. Tu se čudi Klavs, da ni nikogar v palači, da bi bil te prebistre vode željen, in ko se ozre, vidi od daleč mnogo ljudi, izmed kterih jih je bilo veliko obteženih z delom in s skerbmi, ali le malo jih je prišlo, da bi si žejo potolažili, drugi pa so raji umirali.

Kaj misliš, kerščanska duša, da pomeni ta prikazen? Presveto Rešnje Telo. Gospod sam je naziva studenec, ki teče v večno življenje. Kdor te vode pije, ne bo ga žejalo na veke; ona je slajša ko med, močneja ko vino. V tem zakramentu je bistveno pričujoč Jezus Kristus sam, Sin Božji, naš Odrešnik z dušo in s telesom, da bi se tistim, ki ga hočejo ljubiti in vekomaj živeti, dal v jed in pijačo. Brez te nebeške hrane in pijače ne more kristijan živeti kakor Zveličar sam pravi: „Resnično, resnično vam povem, ako ne boste jedli mesa Sinú človekovega in pili njegove kervi, ne boste imeli življenja v sebi.“ In zakaj ne?

Zato, ker Bog je življenje in le tisti resnično živi, kdor je ž njim sklenjen. In tedaj le, kdor presv. zakrament vredno prejme, se s Kristusom in po njem z Očetom in sv. Duhom zedini. Z Bogom pa mora biti človek zedinjen, zakaj zato ga je Bog vstvaril in odrešil; ali to je le mogoče po Kristusu, le po vrednem prejemanji njegovega presv. Telesa, ali po vrednem sv. Obhajilu. Ako nimaš tedaj resnične želje po sv. Obhajilu in ne prejemaš Kristusa, ne bodeš na veke imel pravega življenja; ampak ti se radovoljno od Boga odločuješ; odločenje od Boga pa je smert. Zatorej je videl zveličani Klavs toliko ljudi umirati, ker niso hoteli piti iz tega studenca žive vode. Ali hočeš tudi ti tako žalostno poginjati? Nikakor ne! Zatorej prihajaj rad in pogostoma toda spodobno k mizi Gospodovi, k viru življenja. Kolikor bolj pogostoma in kolikor vredniše si pri sv. Obhajilu, toliko tesneje se sklepaš, se ediniš z Jezusom, tako da smeš klicati s sv. Pavlom, da ne živiš ti, ampak da Kristus v tebi živi. Ako je sv. Obhajilo telo zvel. Klavsa ohranilo 20 let zdravo in terdno, kakovo moč še le duši podeli! Kedar umerješ, bo telo tvoje sicer strohnelo, ali presv. Rešnje Telo je založilo va-nje seme neumerljivosti, in vstalo bo od mertvih oslavljeno. Glej, kako neskončne gnade zadobiš pri sv. Obhajilu. Z Bogom se skleneš, s Kristusom se zediniš, in prejmeš hrano za večno življenje.

Molitev.

O moj Bog in Odrešnik! daj mi gorečo ljubezen do Tebe, in odženi od mene vso mlačnost, da bom zmeraj s sv. željo prejemal Tvoje presv. Telo, da ne umerjem, ampak vekomaj s Teboj živim. Amen.

23. Sušec ali marec.

Sv. Irenej, škof in mučenec.

Sirmija (Sirmium, Srem) je bila veliko rimsko mesto v Panoniji, pa razdjano o ljudskem preseljevanji in je zdaj-le uborna vas na Ogerskem, Surein po imenu. Tukaj je bil za škofa sv. Irenej o vladi cesarja Dioklecijana in je o tedanjem preganjanji kristijanov za sv. vero smert terpel. Kar se je v poprejšnjem njegovem življenji dogodilo, to nam ni znano; le toliko od njega vemo, kar nam stari in pravotni akti njegovega mučenstva od njega sporočujejo. Oni nam povedó, da je bil oženjen in oče več otrok, da je bil v najčversteji moški starosti za škofa izvoljen in da je po svojem posvečenji poleg zakonov sv. cerkve v popolnoma zderžljivosti živel. Akti ga imenujejo možá, ki se je zavoljo prirojene pohlevnosti in bogaboječnosti, ki se iz vsega njegovega djanja posvita, imena svojega „Irenej“ (mirovit) resnično vrednega skazal.

2. Ko ga pripeljejo pred cesarskega namestnika Proba, mu reče ta: „Bodi pokoren cesarskim postavam in daruj bogovom.“ Irenej odgovori: „V peklenskem ognji bodo goreli, kteri malikom darujejo.“ Prob: „Sklep premilostivih cesarjev je, da se ali bogovom daruje ali pa da se terpé kazni, ki so upornežem odločene.“ Na to Irenej: „In postava mojega Boga hoče, da naj rajši vsakoverstne muke terpim, kakor pa malikom darujem.“ Namestnik serdito zakričí: „Ali daruj, ali pa te dam trapiti.“ Svetnik odgovorí: „Veselilo me bo, če to storiš, da bom deležen terpljenja svojega Gospoda.“ In Prob ga velí zdajci na trapilo razpeti ter mu med mukami reka: „Irenej, kaj praviš k temu? I daruj vendar.“ Mučenec odgovorí: „Jaz darujem svojemu Bogu, spoznavaje njegovo imé, in tako sem mu zmeraj daroval.“

3. Med tem je njegova družina v največo bridkost potopljena. Pridejo mati, žena, otroci, domači in sosedje in jokajo in tarnajo, ko ga vidijo tolikanj terpeti. Otroci se oklepajo njegovih nog in milo kličejo: „O preljubi oče, imej usmiljenje z nami in s seboj!“ Njegova žena, solze pretakaje, ga objema s temi besedami: „Ohrani se vendar za-me in za te nedolžne otročiče.“ Tudi njegova mati z glasnim in presunljivim ihtenjem grozno bolečino razodevlje, ki jo prepeka. Ali od sveteje ljubezni pregrevan, kakor je ljubezen mesa in kervi, Irenej tem viharnim napadom svojih sorodnikov izrek Jezusov nasproti postavlja: „Če me kdo zataji pred svetom, bom ga tudi jaz zatajil pred svojim očetom, ki je v nebesih,“ ter pristavi: „Zatorej vedite, da me ne vaše milovanje in tugovanje, ne cesarjevo povelje od zapovedi Božjih odvernilo ne bo, in da zatorej hitim, da dosežem to, do česar mi viši glas pravično upanje daje.“ — „Kaj!“ pravi namestnik, „ali boš pač neobčutljiv ostal za toliko dokazov ljubezni in priserčnosti? Ali te toliko solz, ki se zavoljo tebe pretakajo, ne bo ginilo? saj ni nevredno za visoko pogumnost, ginjenemu biti. Ne pogubljaj samega sebe v cvetji svojih let in daruj.“ Irenej odgovori: „Ravno zató, ker se nočem, tudi nočem darovati.“ Zdaj ga ukaže Prob v ječo nazaj peljati, kjer ga več dni zapored marsikako mučijo. — Kakšen boj zoper sicer najsveteje natorne vezi je junaški škof prestal, kako hude skušnjave premagal, tolikanj huje, ker so izhajale ravno od oseb njemu najljubših na zemlji!

4. Čez nekoliko časa svetnika zopet pred namestnika peljejo, ki je sredi noči na sodnjem stolu sedel. Zopet mu silo prigovarja, da naj daruje, ker s tem edinim pripomočkom se more smerti oteti. Irenej odgovori: „Stóri, kar ti je od cesarjev zapovedano; kajti pri meni zastonj čakaš, da bom svojo misel sprevergel.“ Iz jeze ga da Prob z gerčavimi palicami biti. Tedaj reče Irenej: „Jaz imam Boga, kterega sem se z mladega učil častiti; njega molim, in le njemu darujem; malikov pa, ki

so je naredile človeške roke, nikdar ne molim.“ Prob reče: „Imaš ženo?“ „Je nimam.“ „Imaš otroke?“ „Nimam.“ „Imaš starše ali sorodnike?“ „Tudi ne.“ Kdo pa so bili tisti ljudjé, ki so unikrat o tvojem mučenji tako tarnali?“ Irenej reče: „Naš Gospod Jezus je rekel: Kdor svojega očeta ali svojo mater, svojo ženo ali svoje otroke, svoje brate ali sorodnike bolj ljubi, kakor mene, ta ni mene vreden. Če tedaj oči povzdignem proti svojemu Bogu, ki ga molim, in se spomnim sreče, ki jo je svojim zvestim služabnikom obljubil, pozabim da sem oče, mož, sin in prijatel.“ „In pri vsem tem,“ pravi Prob, „si vendar oče, mož in sin; vsaj zavoljo svojih daruj!“ „Z mojo smertjo“ zaverne Irenej, „moji otroci ne bodo veliko zgubili. Zapustim jim za očeta tistega Boga, kterega z menoj vred molijo; zatorej naj te nič ne zaderžuje, spolniti nad menoj cesarjevo povelje.“ „Zadnjikrat ti rečem“, svari ga Prob, „da otmi svoje življenje; daruj, ako ne, izročim te najhujim mukam“. „Stori, kar hočeš, in videl boš, kakovo poterpežljivost in moč mi bo dal moj Gospod Jezus Kristus, da bom preterpel vse muke, v kterekoli me obsodiš.“

5. Zdaj Prob to sodbo sklene, da mora Irenej v vodo veržen biti. Irenej pa reče: „Po tacem žuganji sem se vse kaj hujšega nadjal in glej, zdaj me hočeš le potopiti! Zakaj tako ravnaš? Ti mi krivico delaš, ker mi ne daš priložnosti pokazati, da se kristijani, ki imajo živo vero, tudi najbolj grozovite smerti ne bojé“. Od teh besed razkačen pristavi namestnik sodbi še to, da naj Ireneja, predno ga v vodo veržejo, ob glavo denejo. Mučenec zahvali Boga za to dvojno palmo. Ko ga na most pripeljejo, zgornje oblačilo s sebe dene, ter moli: „Gospod Jezus Kristus! kteri si za blagor ljudi smert terpel, zapovéj, da naj se nebesa odpró in angelji sprejmó dušo tvojega hlapca Ireneja, ki da življenje za poveličanje tvojega imena in zavoljo ljudstva katoliške cerkve v Sirmiji“. In ko odmoli, zadene ga smertni mah, ki mu glavo odseka, potem pa je bil v Savo veržen. To se je zgodilo 304 l., 25. marca; na ta dan namreč se nahaja njegovo ime v rimskem martirologiji.

Obrazuje se v navadni škofovi opravi z mečem in s palmo.

Od napečne ljubezni do sorodnikov.

Sorodne ljubiti ni še nič pregrešnega. Ta ljubezen nam je prirojena in založena v naši natori, ktera naše serce nagiblje k tistim, kteri so nam najbližnji po vezéh mesa in kervi. Ali to natorno nagnjenje ni še nobena kerščanska čednost, kajti tudi največi divjaki imajo tako ljubezen. Ampak kristijan mora to natorno ljubezen poblažiti, jo očistiti z ognjem Božje ljubezni, in svoje ljubiti, ne ker ga k temu nagiblje natora, am-

pak ker Bog to hoče. V tem obstoji red ljubezni, da jo podverstimo pod ljubezen do Boga, ki je čez vse ljubiti; da vse, kar ni Bog, le zavoljo Bogá in v Bogu ljubimo, kteri edini zasluži zavoljo samega sebe ljubljen biti. — Nápečna je torej ljubezen, če sorodnike in druge osebe le iz natornih nagibov ljubimo; če o ljubezni do njih na ljubezen do Boga pozabimo: če iz ljubezni do sorodnikov bolj ná-nje, kakor na Boga mislimo; če so nam njihove zadeve bolj mar, kakor pa Božje reči in dolžnosti našega stanu; če nam je bolj mar njim dopasti kakor Bogu in če postavo Božjo njim za ljubo zanemarjamo ali prelamljamo. Od take ljubezni pravi Kristus: „Kdor očeta in mater bolj ljubi, ko mene, ni mene vreden.“ Lepo govori od tega Tomaž Kempčan: „Ljubljenega moramo zavoljo ljubljenega zapustiti; zakaj Jezus hoče sam čez vse ljubljen biti. Ljubezen stvari je goljufiva in nestanovitna; ljubezen Jezusova zvesta in sterpežna. Kdor se stvarí oklepa, pade z omahljivim; kdor se Jezusa derži, bo vekomaj terdno stal... Hočeš nočeš, od vsega se moraš enkrat ločiti. Derži se Jezusa v življenji in v smerti, in izroči se njegovi zvestobi, kteri edini, če vsi odstopijo, ti zamore pomagati. On sam hoče v tvojem sercu kakor kralj na prestolu sedeti. Ne zaupaj in se ne opiraj na omahljiv terst; zakaj vse mesó je senó in vsa njegova lepota zgine kakor cvetica trave.“

Molitev.

O mili Jezus! kteri sam nisi bil med sorodniki najden, daj mi, da Te tudi jaz nikdar med njimi iskal ne bom, da bom vse ljubljeno zavoljo Tebe edino ljubljenega daroval, da boš med vsemi drazimi Ti meni najdraži, Ti edini posestnik mojega serca. Amen.

24. Sušec ali marec.

Sv. Gabriel, arhangelj.

Vse, karkoli osodo človeško zadene, obudi najserčneje sočutje angeljev. Saj so z ljudmi v najtesnejši zvezi; saj imajo ž njimi ravno tistega stvarnika, Gospoda in Očeta, trojedinega Boga — tisto namembo, Prevzvišenega ljubiti in hvaliti — tisto stanovališče, dom nebeški. Njihovo veselje je, po volji Božji ljudi varovati, zá-nje pri Gospodu prositi in njegove sklepe njim sporočevati. Noben sklep Božji pa ni vekši in bolj častit mimo tega, grešno človeštvo odrešiti. Kristus, Sin nebeškega Očeta, naj se včloveči, s terpljenjem in s smertjo na križu Božji pravici zadosti in tako človeški rod z razžaljenim Bogom zopet spravi. Ta velečastiti sklep Božjega usmiljenja naj se človeštvu na novo razodene in tolažbe polna skrivnost včlo-

večenja Odrešenikovega razkrije. In za svojega poslanca izvoli Gospod izmed angeljev, ki okoli njegovega trona stojé, svetega arhangelja Gabriela. Gotovo nobeno sporočilo ni bilo bolj zaželeno, bolj veselo, noben angelj bolj srečen v tistem trenutku, ko Gabriel.

2. Najpred je prinesel to preblago sporočilo preroku Danielu, ljubljencu Gospodovemu, kteri je z judovskim ljudstvom v babilonski sužnosti zdihoval in mu je, ko je ravno najbolj goreče molil za svoje nesrečno ljudstvo, naznanil čas, o kterem se ima obljubljeni Odrešenik roditi in ljudstvo svoje rešiti, rekoč: „Daniel! zdaj sem prišel, da te podučim in da umeš. V začetku tvojih prošenj je izšlo povelje; jaz pa sem prišel, da ti naznanim, ker si mož hrepenenja; ti tedaj poslušaj govorjenje in razumi prikazen. Na sedemdeset tednov je čas prikrajšan, nad tvojim ljudstvom in nad tvojim svetim mestom, da jenja prelomljenje, in da konec vzame greh in da se izbriše krivica in se približa večna pravica in se dopolni razodenje in prerokovanje in se pomazili Sveti svetih. Vedi torej in razumi: Od izhoda povelja, da se zopet sezida Jeruzalem, do Krista vodnika, bo sedem tednov in dva in šestdeset tednov: in zopet bodo sezidane ulice in zidovi v stiski časov. In čez dva in šestdeset tednov bo umorjen Kristus in ne bo njegovo ljudstvo, ktero ga bo zatajilo. In mesto bo razdjal ljud s prihodnjim vojvodom; in njegov konec razsip in sklenjena zapuščenost“. S temi besedami je Gabriel preroku Danielu naznanil, da se bo mesto Jeruzalemsko zopet sezidalo in kraljestvo Božje, za ktero on prosi, povernilo v 70 letnih tednih (po našem 450 letih), greh bo pokončan in Odrešnik bo prišel. Ko bode pa vse dopolnjeno in ljudstvo Mesija zaverglo, ga bode Bog zapustil; mesto bo razdjano in ljudstvo razkropljeno.

3. Ko je 70 letnih tednov h koncu prihajalo, in se je čas približal, da naj pride predhodnik Mesijev, bil je Gabriel drugič na zemljo poslan k duhovnu Cahariju in se mu prikaže na desni kadilnega altarja, ko je ravno zvečer kadilo v tempeljnu prižigal, ter mu reče: „Ne boj se Caharija; zakaj tvoja prošnja je uslišana, in tvoja žena Elizabeta ti bo sinu rodila in njegovo ime imenuj Janez. In boš vesel in od veselja poskakoval in veliko se jih bo njegovega rojstva veselilo. Zakaj velik bo pred Gospodom; in močne pijače ne bo pil in bo že v telesu svoje matere s svetim Duhom napolnjen. In veliko Izraelovih otrok bo spreobernil k Gospodu, njih Bogu. In pojde pred njim v duhu in moči Elijevi, da oberne serca očetov k otrokom in neverne k modrosti pravičnih, pripraviti Gospodu popolnoma ljudstvo“. S temi besedami je naznanil, kdo da bo predhodnik Kristusa, pravega Mesija; zdaj je bil čas dopolnjen, zdaj je ura došla, da se beseda včloveči in se usmiljenje Božje svetu vidno prikaže.

4. Cez šest mescev potem pride ravno ta poslanec Najvišega k Devici Mariji, ktera, mladika Davidova in s slednjo gnado in čednostjo oblagodarjena, je bila zaročena z Jožefom in je v vsej svetosti v Nazaretu živela. Prinese jej sporočilo od bližnjega prihoda Mesijevega, od včlovečenja edinorojenega Sinú Božjega. Pozdravi jo: „Češčena, gnade polna, Gospod je s teboj, žegnana si med ženami.“ In ko vidi, da se je prestrašila, jo potolaži: „Ne boj se, Marija, kajti milost si našla pri Bogu. Glej! spočela boš v svojem telesu in rodila Sinu in imenuj njegovo ime Jezus. Ta bo velik in Sin Najvišega imenovan; in Gospod Bog mu bo dal sedež Davida njegovega Očeta in bo kraljeval v hiši Jakobovi vekomaj in njegovemu kraljestvu konca ne bo“. Marija pa, ki je storila obljubo vednega devištva, kaj občuti o tem? Zatorej reče angelj: Sveti Duh bo prišel v té in moč Najvišega te bo obsenčila in za tega voljo bo Sveto, ktero bo rojeno iz tebe, imenovano Sin Božji. In glej! Elizabeta, tvoja teta, je tudi spočela sinú v svoji starosti in ta mesec je šesti tiste, ki je imenovana nerodovitna. Kajti pri Bogu ni nemogoča nobena reč. Marija pa je rekla: „Glej, dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi“.

5. Ker je bil Gabriel pošiljan v najimenitniših in najsvetejših zadevah, zatorej cerkveni učeniki po pravici mislijo, da je eden izmed najviših nebeških duhov, kar tudi njegovo ime poterdi, ktero toliko pomeni, ko „moč Božja“. On je naznanjal Kristusa Gospoda, pravega Mesija, ki je krepost Božja, krepostni Bog sam in je svojo Božjo moč tolikanj čudopolno in skrivnostno s človeško slabostjo zedinil.

Sv. arhangelj Gabriel

je bil od Boga zdaj v Babilon, zdaj v Jeruzalem, zdaj v Nazaret poslan. V vsem spolnuje Božje povelje z največo hitrostjo. — Ako hočeš enkrat v družbi tega sv. arhangelja in druzih nebeških duhov biti, moraš si prizadevati, v vsem Gospod Bogu natanko pokorščino skazovati. Sv. Gabriel se prikaže preroku Danielu, ko ta ravno svojo molitev opravlja; sv. Cahariju, ko v tempeljnu Božjo službo overšuje; preblaženi Devici, ko je v molitev in premišljevanje Božjih skrivnost potopljena. Ako hočeš, da bodo angelji radi v tvoji družbi, moraš biti goreč v molitvi in v službi Božji. — Sv. angelj pozdravi presv. Devico s temi besedami: „Češčena, gnade polna!“ Govori tudi ti te besede. Nekteri to storé vsako uro; nekteri vsaki dan pri molitvi sv. roženkranca ali če gredó mimo podobe Matere Božje. Gotovo tudi ti to storiš; ali glej, da se to zgodi s čistim sercem in spodobnim spoštovanjem. — Gabriel govorí presv. Devici: „Ne boj se, kajti milost si našla pri Bogu.“ Uči se iz tega, da se tisti, ki je pri Bogu v milosti, nima ničesar bati, ker ima Boga za prijatelja. Kdor pa gnado Božjo s smertnim grehom zgubí, ta se ima vsega bati, ker ima Boga za sovražnika. Ako si smeš misliti, da si pri Bogu v gnadi, si pač na vso moč prizadeni, da se v njej ohraniš. Ako si jo pa zgubil, stori neutegoma, da

jo z resnično pokoro zopet pridobiš. K temu ti more priprošnja presv. Device veliko pripomoči, zatorej se jej zvesto in goreče priporočaj.

Molitev.

O Bog! kteri si med angelji arhangelja Gabriela izvolil, nam skrivnost svojega sv. včlovečenja oznaniti, dodeli milostivo, da mi, ki njegov spomin na tem svetu obhajamo, njegovo prošnjo v nebesih občutimo. Ki živiš in kraljuješ z Bogom Očetom v edinosti sv. Duha Bog vekomaj. Amen.

25. Sušec ali marec.

Oznanjenje Devici Mariji ali včlovečenje Sinú Božjega.

Teskončno usmiljeni Bog je od vekomaj sklenil, svojega edinorojenega Sina v odrešenje človeškega rodú na svet poslati. Ko pride tedaj odločeni dan, pošlje arhangelja Gabriela, kteri je bil že pred več ko štiri sto leti preroku Danielu prihod in smert Mesija ali Odrešenika sveta in nekoliko mescev poprej duhovnu Cahariju rojstvo predhodnika Mesijevega oznanil, v malo mesto Nazaret k devici po imenu Mariji, ki je bila Judovega rodú in iz kraljeve hiše Davidove. Bila je sicer po posebni naredbi Božji zaročena s pravičnim, tudi iz kraljeve hiše Davidove rojenim možem, Jožefom, pa živela je ž njim v deviški čistosti, ktero je bila s posebno obljubo Bogu darovala. To prečisto devico si je bila presveta Trojica od vekomaj izvolila izmed vseh žená na zemlji za mater obljubljenemu in tolikanj zaželenemu Mesiju.

Kakor nam pobožno branje pripoveduje, bivale so pri tempeljnu v Jeruzalemu blage deklice judovske, ktere so bile tukaj izrejevane in so svoja mlada leta službi božji posvečevale, pri nastopu v dozorelo starost pa so se vernile v naročje svojih rodovin; med njimi neki je bila tudi Marija. Biva tedaj cvetoča in zalomila devica pod ubožno streho očetovskega dóma goreča v pobožnih vajah in marna v tihem opravljanji del ženskega spola. Večkrat bere v pismih prerokov, da bo obljubljenega kneza mirú, maziljenca Gospodovega, devica rodila, njeno tuhtanje in stermenje nad to čeznatorno skrivnostjo se raztaplja v

iskreno hrepenenje po njegovem prihodu in v preserčno molitev in prošnjo za kmalno odrešenje izraelskega ljudstva. Ko jej enkrat, v plamečo pobožnost in premišljevanje Božjih skrivnosti zamaknjeni ter sprosterti pred domačim altarčkom v tihi sobici krilati zdihljeji iz globočin serca plavajo proti neba višinam, glej, prikaže jej se v višnjem veličastvu poslanec nebeški potolažit vzdihljeje hrepenenja in obljubo Božjo s prečudnim dopolnjenjem ovenčat. Angelj stopi pred devico, z limbarskim leskom nedolžnosti osvitano, ter jej reče: „Češčena, milosti polna. Gospod je s teboj, blagoslovljena si med ženami.“ Marija se prestraši, žarna rudečica jej prepuhne obličje, v deviški plahoti povzdigne stermeče oko, zakaj teh prečudnih besed ona ne more umeti. Angelj tedaj jej dalje govorí: „Ne boj se Marija! kajti milost si našla pri Bogu. Glej spočela boš v svojem telesu in rodila Sinú in ime Jezus mu daj. Ta bo velik in Sin Najvišega imenovan; dal mu bo Gospod sedež Davida, njegovega očeta, in bo kraljeval v hiši Jakobovi vekomaj in njegovega kraljestva ne bo konca“. Tedaj se izvijejo iz Mariinih stiskanih pers besede: „Kako se bo to zgodilo, ker moža ne poznam?“ Angelj jej odgovori: „Sv. Duh bo prišel v té, in moč Najvišega te bo obsenčila; in zategavoljo bo Sveto, ktero bo rojeno iz tebe, imenovano Sin Božji. Glej, tudi Elizabeta, tvoja teta, je spočela sinú v svoji starosti in ta mesec jej je šesti, ki je imenovana nerodovitna; saj pri Bogu ni nemogoča nobena reč“. Počeščevaje in v ponižni udanosti nagne Marija glavo ter reče: „Glej, dekla sem Gospodova; zgodi se mi po tvoji besedi“.

3. Beseda za besedo polna preglobocega in previsocega pomena. „Sinú boš spočela — —“; bolj veselo sporočilo se človeškemu rodu še ni oznanovalo od začetka sveta; te besede so čuti, kakor bi se z višin razlegali mogočni soglasi doneče plunke ali ubranega zvonjenja, so mila predigra za pripravljanje na bobnečo derečino rajskih harmonij, ki naj se razlijó čez vesoljne zemlje krog. — „Zgôdi se mi“; o preblagonosna beseda! Mračni časi starega zaveta, ko so duhovi v žalostnem pričakovanji koperneli, in so serca v otožnem hrepenenji bíla, ko temne podobe prihodnosti, molkli glasovi prerokov na nebu življenja megleno plavali in le pičlo merjeno tolažbo delili, — dokončani so; napočil je svetlejši, srečnejši čas. Z besedo „zgôdi se“ je bil sklep Božjega usmiljenja zapečaten, vvod v bukve ljubezni novega zakona je bil pričet, večni Sin Božji je bil z umerljivo natoro človeško stopil v najtesnejo zvezo. Božja vsegamogočnost je s klicem „bodi!“ nebo in zemljo vstvarila, Božja ljubezen je hotela z besedo „zgôdi se“ vesoljno stvarjenje duhovno prenoviti.

4. „Zgôdi se mi“, ta neugovorna udanost je bila za Marijo neizrekljiv vir milosti, vekovita stavba njene preveličasti, zakaj

od tistega trenutka se je ogernil Edinorojeni Očeta v njenem deviškem naročji z obleko mesá in umerljivosti, od tistega trenutka je bila hči človeška Mati Božja. Mati Božja je Marija v popolnem pomenu: ona je Mati Kristusova, ki je Bog in človek skup v eni osebi, cel in nerazdeljen; ona zamore Sinú nebeškega Očeta svojega otroka imenovati, ona zamore „moj sin“ reči tistemu, ki sedi na desnici Božji. Više časti je ni za vstvarjeno bitje ne v nebesih ne na zemlji! Mati Božja! to je najlepše, najviše ime, ki je moremo presv. Devici dati. Kakor žarna luna in leskeče zvezde svojo luč od solnca prejemajo, tako dobivajo tudi vsi darovi in vse gnade, vse čednosti in prednosti Marijine svoj osvit od njene častí ko Mati Božja — Mati Gospodova. —

5. Enoglasna beseda sv. očetov je, da je včlovečenje edinorojenega Sinú Božjega največa skrivnost, ki se je dogodila od začetka svetá, da! izvir vseh druzih skrivnost; skrivnost, ki presega vso nebeško in človeško razumnost; skrivnost, iz ktere se posvetajo najvekše popolnosti Božje, posebno pa njegova neskončna modrost, ljubezen in milost. Modrost, kajti noben vstvarjen um bi tako prečudnega pripomočka, nas z Bogom spraviti, ne bil mogel znajti. Ljubezen in usmiljenje, kajti vse, kar se je danes dogodilo, se je zgodilo le iz neskončne ljubezni in milosti do nas ljudí. Oče nebeški pošlje svojega Sina v naše odrešenje na zemljo iz ljubezni do nas. Edinorojeni Sin pride iz nebes doli na zemljo in našo natoro nase vzame, da bi nas odrešil — in to iz ljubezni do nas. Sv. Duh izoblika tisto sv. telo, ki je potem na križu v našo spravo z Bogom darovano bilo — in to iz ljubezni do nas. „Tako je Bog svet ljubil.“ O presrečni dan, o kterem nam je veliki trojedini Bog tako neizmerno ljubezen skazal! In kako dolgo so po tem dnevu hrepeneli in zdihovali! Saj je znano, kakó so sv. očaki, preroki in vsi pravični stare zaveze koperneče čakali prihoda Mesijevega, kako hrepeneče po njem zdihovali. Zdaj so klicali nebesa, da naj ga rosé, zdaj zemljo, da naj ga rodí, zdaj nebeškega očeta, da naj ga pošlje. Današnji dan se je vse to klicanje, zdihovanje, hrepenenje dopolnilo. Kmalo po stvarjenji sveta od Boga obljubljeni, tako dolgo pričakovani, s toliko zdihovanjem in klicanjem zaželevani Mesija je danes prišel v Mariino deviško telo. Čez nekoliko mescev bo v ubornem hlevu rojen in o svojem času s svojim bridkim terpljenjem in s svojo grozovito smertjo svet odrešil! —

Današnji praznik, ki je podlaga vseh Marijinih godov, omenjajo že v petem stoletji ko splošno letno obhajanje po gerško-kerščanski cerkvi.

Ave Marija!

Angelj pride k Mariji in reče: „Češčena, Marija!“ Prav znane besede, ki je dan na dan za angeljem ponavljamo; ali pa tudi s tistim duhom, s tistim čutilom, s kterim je je on izgovoril? „Gorje,“ pravi Tomaž K. „gorje nepobožnim in razmišljenim molívcem, kteri zlatih besed ne premislijo, sladkosti keliha ne občutijo, kteri tolikrat kličejo: „Češčena, Marija!“ pa brez pazljivosti, brez spoštljivosti. Ta molitev je ubožna besed, pa bogata skrivnosti, kratka v izreku, pa globoka v pomenu, slaja ko med, draža ko zlato, je okušati z ustmi serca, izgovarjati z jokajočimi ustnicami in večkrat ponoviti.“ Zakaj to pozdravilo je pozdravilo veselja in pa častitovanja. — S kakovim pač veseljem je angelj te besede izgovoril! Saj je bil od nebes poslan, da bi prinesel najveselejše sporočilo, kterokoli je še zemlja slišala: da se je čas dopolnil, da so se nebesa odperla, da bi Pravičnega doli rosila; da bo s prokletstvom obložena zemlja zdaj blagoslovljena, da priklije iz njenega naročja Zveličar svetá. Beseda naj se včloveči, in med ljudmí prebiva; Sin Božji naj postane sin človekov, da bo človeške otroke storil Božje otroke. O gnade polna skrivnost — vesela za angelje, ki v njej gledajo največe čudo Božje ljubezni; vesela za ljudi, h kterim čez 4000 let iskreno zaželeni Rešnik pride; vesela za Marijo, ki je bila izvoljena, Sinú Najvišega spočeti in Mati Božja postati. Že pozdravljica sama na sebi to veselje izrazuje, ker pomeni: „Mir ti bodi, ali veseli se, Marija!“ Ali še bolj zgovorna, še bolj izrazna kakor beseda je bila prikazen angelja samega; njegovo radostno oko, njegov veseli glas — vse je dovolj dopovedalo, da je poslan oznanit tisto veselje, po kterem je vesoljno človeštvo tako hrepeneče zdihovalo. Tega presrečnega trenutka nas spominja cerkev vsaki dan trikrat, ko nas zvona don k molitvi kliče in nas s tem vabi, skrivnost včlovečenja moliti, in presv. Devico z angeljevim pozdravilom počastiti. O ko bi že o pervem glasu zvoná sveto veselje nas prešinilo in bi brez zamude naša usta angeljevemu pozdravilu prikladala: „Češčena Marija!“ Ko bi pač, kolikorkrat gremo mimo podobe deviške Matere, z veselim pogledom pobožnosti in ljubezni te kratke besede jej zaklicali: Češčena Marija! Sv. Bernard pravi: „Nikar ne misli, da ti Marija tvojega pobožnega pozdravljenja ne bo odvernila. Kolikorkrat Marijo pozdraviš, tolikokrat te bo ona s kako gnado odzdravila.“ Da! ta iskreni častivec Marije je enkrat, ko je pred njeno podobo s preserčno radostjo in ljubeznijo besede izgovoril: „Ave, Marija!“ čul iz ust preblažene Device sladko odzdravilo: „Ave, Bernarde! Bodi pozdravljen, Bernard! —

Kakor veliko pa je bilo angeljevo veselje, s kterim je izvoljeno Devico pozdravil, gotovo tudi ni bilo nič manjše spoštovanje, ktero jej je s tem pozdravilom skazal. Pri druzih prikaznih se zgodí, da tisti, kteri so prikazni deležni, do kterih gre angelja nagovor, ravno po tem posebno milost in čast prejmejo. Pri Mariji pa je bila veča čast za angelja, ki jo je pozdravil, ker jo je čast ko Mati Božja visoko povzdignila čez vse nebeške duhove in čez vse stvarí. Z vso spoštljivostjo tedaj se bliža angelj ubogi Devici, kraljici nebes, ženi človeškega rodú, materi Najvišega. Berž, da bi s svojim pozdravilom ponižno deklo prehitel, jo z najglobejšim poklonom počastil, jej zakliče: Ave, Marija! — Ne zabimo torej, pa bomo z ravno tako spoštljivostjo pozdravljali tisto, s ktero jo je visoki angelj nebeški; ktero je Bog sam tako visoko počastil, da jo je v svojo Mater izvolil, in jej je bil kot otrok pokoren. Nikar tedaj, da bi z mlačnim, znimarnim sercem to pozdravilo izgovarjali, razmišljeno, brez spoš-

tljivosti, brez gorečnosti angeljske besede blebetali! Nikar ne zabimo, da je Mati Najvišega, Gospa vesoljnega svetá, Kraljica angeljev in ljudí, h kteri govorimo, pred ktere tronom stojimo; ktera bo le takrat žezlo milosti proti nam nagnila, kedar bomo z najglobejšim poklonjenjem in s preserčnim nagnjenjem, tedaj z veseljem in s spoštljivostjo klicali: Ave, Marija! Združimo se torej k sklepu s pobožnim Tomažem Kempčanom, kteri v svojem samogovoru Marijo tako-le pozdravlja:

„S spoštljivostjo, z gorečnostjo, s ponižnim zaupanjem stopim pred te, da ti prinesem angeljevo pozdravilo. Položim je pred-te, to pozdravilo, z nagnjeno glavó, z razpetimi rokami, s serčnim čutilom pobožnosti in želim, da bi je vsi nebeški duhovi sto tisočkrat in še večkrat za-me ponovili. Jaz ne poznam nič bolj slavitega, za-te, o Marija, nič bolj potolažnega za nas. Vsi, kteri tvoje imé ljubijo, me slišijo in pazijo na moje besede. Nebesa se veselé, in vsa zemlja zbobneva stermenja, ko rečem: Češčena Marija! Satan beží, pekel se trese, ko ponovim: Češčena Marija! Žalost mine in novo veselje se vlije v moje serce, ko rečem: Češčena Marija! Moja merzlotna ljubezen se ogreje, moja medleča duša se poživi, ko molim: Češčena Marija! Tolikanja je sladkost te ljubezni, da je ni besede, s ktero bi se mogla spodobno dopovedati; pregloboko je v serce zakopano, da bi jo mogla usta vredno izgovoriti. Zopet tedaj padem pred-te, o ti presveta vseh devic! da ti rečem: Češčena Marija. Kdo bo potolažil moje hrepenenje, počastiti te iz vseh moči svoje duše? Ko bi se pač vsi moji udje spremenili v goreče jezike, da bi tebe, o sveta Mati Božja, hvalil. O ko bi mogel z ustmi, čistimi ko zlato, s plamenečo ljubeznijo moliti:

„Češčena si Marija, gnade polna, Gospod je s teboj; žegnana si med ženami in žegnan je sad tvojega telesa, Jezus! Sveta Marija, Mati Božja prosi za nas grešnike, zdaj in na našo smertno uro. Amen.

26. Sušec ali marec.

Sv. Ludger, škof.

Gotje in Franki in vsi nemški narodi, kteri so se bili v rimske pokrajine po Italiji in Galiji preselili, so bili brez velicega truda za kerščansko vero pridobljeni — kakor bi bili z domačo zemljo tudi domače bogove in šege zapustili; tisti nemški rodovi pa, ki so v domači deželi ostali, kterim so bili sveti logi in drevesa, skale in studenci in brezštevilni spomini iz starih časov vedno pred očmi, ti so zamogli le po dolgih in hudih prizadevah, deloma le z mečem, v sladki jarem sv. vere vklenjeni biti. Posebno velja to od Frizov in Saksov, kterim je toliko navdušenih móž, toda le z nekolikim, nikdar ne s stanovitnim vspehom evangeli oznanovalo.

Ludger (Luidger), rojen med leta 745—748 v Dokomu, je

bil mladika ene najimenitnejših rodovin v Friziji, se je še ko deček odlikoval s svojim resnobnim vedenjem in je zgodaj razodeval izverstnega duhá ter kazal znamenja svojega prihodnjega poklica. Ko so se drugi dečki igrali, je on iz tancih drevesnih skorij zvezal bukvice in potem z bilko, pomočeno v kako tekočino, te liste popisovati jel ter tako načerkano knjižico shraniti dal. Če ga je kdo vprašal, kaj je čez dan počel, moško je odgovoril: „Cel dan sem bral in pisal“. In na daljno vprašanje, kdo ga je to učil, je zavernil: „Bog sam me je to učil“.

2. Starši razumejo ta migljej in ko Ludger dostojna leta doseže, izročé ga sv. Gregoriju, učencu in nasledniku sv. Bonifacija na škofijskem sedežu v Utrehtu, kjer je od mladenčev vseh nizonemških rodov mnogo obiskovana samostanska šola cvetela, da bi bil v vseh duhovnu potrebnih in koristnih vednostih podučevan. Čez blezo 10 let se poda, da bi se popolno izolikal, v Jork na Angleškem, kjer se pod slavnim Alkuinom, ki je bil v vsestranski vednosti takrat pervák, polpeto leto uči in si s svojim otroškim oklepanjem in pohlevnim obnašanjem ljubezen učenika in součencev pridobí. Pa posebna dogodba ga primora Jork nanagloma zapustiti: frizijsk tergovec ubije v prepiru necega angleškega gospoda, hrup nastane in Frizi se morejo le z berzim begom maščevanju besnega ljudstva odtegniti. Tako pride zopet v Utreht. Škof Alberih, s kterim je v serčnem prijateljstvu, ga za mašnika posveti in kot blagovestnika v vzhodnjo Frizijo pošlje, zakaj vkljub gorečemu prizadevanju misijonarjev je bila v Friziji še zmeraj množna poganska in Frankom sovražna stranka. Ludger si izvoli rojstni kraj za središče svoje delavnosti; tukaj si je bil sv. Bonifacij — kterega je kot deček videl — krono mučenca pridobil, tudi njega tukaj po njej želja obhaja. Uči in pridiguje očitno pred vsem ljudstvom, v saksonskih vojskah razdjane cerkve in kapele zopet postavlja, zbira razkropljene verne po stalnih seliščih, vadi je polje obdelovati, je pase in vodi s pastirsko palico ljubezni ter zasaja med njimi čversto kerščansko življenje. Sedem let se trudi tukaj z blagonosno delavnostjo in njegovi mogočni sorodniki ga krepko podpirajo; tu, berž ko ne l. 782 grozni saksonski vojvoda Vitekind pokončevavno v deželo prihrumí: cerkve so bile požgane, verniki pomorjeni ali pregnani,

vse zasejano seme kerščanstva poteptano. Ludger ne more več v domovini ostati; roma torej v Rim k sv. očetu in mu potoži bridkosti svojega serca, ali ta ga tolaži rekoč, da upanju ni slovo dati, da se utegnejo nanagloma rečí zasukati in okoliščine spremeniti, da je drevo sv. vere v Friziji pač posekano, ali korenine njegove niso izruvane in bodo zopet odgnale in se vzrastle v čversto deblo, ktero se bode košatilo z vejami, sad rodilo in ž njim lačne in žejne, trudne in obnemogle okrepčevalo. Potolaženega serca in veselega ozira v boljšo prihodnost se poda Ludger na goro Kasinsko, kjer dve ali tri leta v vseh samostanskih vajah in v bogoljubnem učenji preživi. Nosi sicer redovno obleko, ali noče se zavezati z nobeno obljubo, da bi se, zvest izvoljenemu poklicu, o ugodnem času zopet oznanovanju evangelija mogel posvetiti.

3. Med tem so bili Saksonci zopet in zopet potolčeni, in sovražnik kristijanov Vitekind prejme sv. kerst; bliskoma prileti ta glas v Italijo, Ludgeru serce veselja kipi in ta dogodba se mu zdi jutranja zarija lepšega dne: opaše si ledja in se poln sladke nade verne v domovino. Karol véliki namerja takrat v Mimigardefortu v Vestfaliji novo škofijo vstanoviti in menda po Alkuinovem priporočenji, Ludgera za to odloči; pokliče ga torej, in mu, ker namen z novo škofijo še ni bil dozorel, med tem spraznjeni sedež v Trieru ponudi. Ali on se brani te časti in prosi kralja le podpore v spreobernjenje Saksoncev, kar Karol rad in v obilni meri stori, zakaj on je serčno želel, da bi se to neukrotljivo ljudstvo pod pokorščino vere uklonilo, ker je orožje samo le omahljivo nad njim oblastovalo in je bil terden, stanoviten mir le po vpeljanji kerščanstva mogoč. V Mimigardefortu zida Ludger cerkev in samostan za redovne korarje. Od tega samostana (monasterium) je dobilo to mesto kasneje ime Monastir = Münster. Zbral je verle duhovne okoli sebe, in razdelil deželo v župnije; on je skerbel po očetovsko za ljudstvo, in je bil neutrudljiv v njegovem podučevanji. Posebno pa mu je bila pri sercu naprava semenišča za misijonarje, v više izobraževanje duhovnov in tedaj za vspešniše olikovanje ljudstva. Najpripravniši pripomoček za to je pa bilo ustanovljenje velicega benediktinskega samostana po zgledu kasinskega — stalnega središča verske in drugoznanske olike. Po resnem prevdarjanji izvoli kraj na levem bregu Rure, zdanji Verden v grofiji Marki, na meji med Franki in Frizi in l. 795 vloži vogelni kamen. On sam prevzame dolžnosti in skerbi opata, pa pri tem nič ne zamudi svojega apostoljskega dela po Nizosaksonskem: dvojno breme mu daje dvojno moč.

4. L. 802 ali 803 se vendar naposled vda volji Karolovi in pa nagovarjanju vélicega škofa Kolinskega ter prejme škofovo posvečenje. Zdaj sicer dene s sebe obleko, ali ne duha reda sv.

Benedikta, duha ponižnosti, zatajevanja in delavnosti. Bil je v uku in djanji izversten, vsega posnemanja vreden zgled za vse, oster sam proti sebi, ljubeznjiv proti drugim in pravi oče ubogim, med ktere je vse dohodke očetovskega deleža in pa škofije delil, razun, kar je sam za-se naravnost potreboval. Postil se je veliko, čul mnogo po noči in je nosil skrivej rasovnik. Če tudi poleg svojega stanú večkrat primoran, biti pri bogatih pojedinah, vedel se je vendar tudi takrat mertvičiti ter je prav premeteno znal pogovore na duhovske reči obračati. Pa kakor je bil prijazen proti dobrim, tako oster in neoziren je bil v kraji hudobnih; on ni mogel molčati k razuzdanosti in samosiljem velikašev in ni mogel reči: pravica, kjer ni bilo pravice, in mir, kjer ni bilo mirú. To mu nekaj gospodov in grofov hudo zameri in natolcvajo ter tožijo ga pri cesarji, kteri ga k sebi pokliče. Ludger pride in dan po prihodu mu cesarjev služabnik naznani, da ga cesar čaka. Ludger, ravno opravljaje brevir, odgovorí, da berž po dokončani molitvi pride. Cesar nejevoljen pošlje trikrat zapóred po-nj; mogočnemu vladarju je taka pomudnost nova, in serda se mu čelo gerbanči. Naposled pride škof; dvorjani se mu plahi umikajo; on pa stopi pred cesarja, se ponižno prikloni, ga serčno pozdravi, in mu tako nedolžno zre v obličje, da se Karolu v hipu kipenje poleže in le vpraša: „Zakaj tako pozno?“ Ludger mirno odgovori: „Gospod cesar, vaše povelje mi je sveto, ali ne najsvetejše; ko ste me veleli pozvati, sem ravno svoje cerkvene molitve opravljal — sem z večim gospodom govoril — ni Bog vaš gospod? Zatorej ne zamerite; zdaj sem tu vam na voljo.“

5. Apostoljska dela in trudi izserkajo polagoma njegove moči in čas plačila se mu približa. Neovirljiv v oznanovanji Božje besede še poslednji dan od svoje gorečnosti ne popusti. Na tiho nedeljo l. 809, čeravno se čuti prav slabega, vendar na vse zgodaj pridiguje v Bilerbeku v Vestfaliji, opravi ob devetih daritev sv. maše in zvečer zopet stopi na leco, ne zaderževan od bolezni, ki je tergala nit njegovega življenja. Hotel je kakor hraber vojak umirajoč na svojem mestu od Gospoda najden biti. Po službi Božji zbere svoje okoli sebe, poslovi se v ginljivem govoru od njih in jim napové, da ga bo Bog tisto noč k sebi poklical. In res, o polnoči sklene svoje lepo življenje. Poleg želje svetnikove je bilo njegovo truplo v verdenskem samostanu v grob položeno, in mnogo čudežev se je na njegovem grobu zgodilo. Opatija verdenska, sčasoma deržavno svobodna, je po nezgodah in homatijah časa nehala, njegove kosti pa se hranijo v tamošnji farni cerkvi.

Obrazuje se ko škof, beroč v odpertih bukvah — brevirji.

Motenje v molitvi.

Sv. Ludger se ne da v molitvi motiti in še noče s cesarjem govoriti, predno je ni končal. Kaj storiš ti? Kolikrat še celo v cerkvi svojo molitev prenehaš, da s sosedom govoriš, ali se s kom druzim, ki te obgovori, brez vse potrebe pomenkvaš. Ali misliš, da se to brez razžaljenja Božjega zgodi? S kom govoriš, kedar moliš? Vera ti pravi: Z vélicim Bogom samim. Povej, ali bi pač prenehal govor, ki ga imaš s knezom, da bi se z manjšim služabnikom njegovim pomenkval? Mislim, da ne, ker to bi bilo nespodobno, bi se knezu grozno zamerilo in bi ti njegovo jezo nakopalo. Zakaj pa to storiš, kedar z Bogom govoriš? Ali ne spoznaš, da taka molitev ne more Bogu dopasti in da iz nje nobene koristi ne moreš pričakovati? Popravi torej, kar sam za pregrešno spoznaš. Zderži se nespodobnega pomenkovanja in radovednega oziranja po cerkvi. Obnašaj se pri svoji molitvi, kot o pogovoru z Bogom, vsaj tako, kakor se moraš vesti v pogovoru z visocim gospodom. „Ako hočeš z Bogom govoriti, pazi, kaj in s kom da govoriš,“ opominja sv. Efrem. Pomisli kraj, kjer to storiš. Ta kraj je svet, ker si je Najsvetejši svoje bivališče tukaj izvolil in ga brez števila sv. angeljev s preponižno bojaznijo tukaj moli. Kako ga tedaj moreš z ničemurnim pogovarjanjem skruniti? Ta kraj je tempelj Božji. V tempeljnu Božjem pa naj se le hvala Božja govori (ps. 28, 2.). Kar se tam dela in govori, naj se vse v hvalo in čast Božjo zgodí. Ta kraj je hiša molitve, kakor Kristus sam pravi, to je, kraj, kamor naj se samó zato zahaja, da se molitev tam Bogu opravlja. Ali ga ne mora tedaj grozno žaliti, če iz hiše molitve hišo čenčanja narediš? Zatorej si zapomni, kar pravi sv. Krizostom: „Nič ni bolj dostojno in spodobno, kakor da se v cerkvi molčí in mirno zaderži.“

Molitev.

O ljubeznjivi Jezus! kteri si posebno cerkev za svoje bivališče si izvolil in tron svoje premilosti tam postavil; dodeli nam, da bomo vedno s sveto spoštljivostjo in bojaznijo ondi bivali, da bomo dosegli, česar Očeta v Tvojem imenu prosimo. Amen.

27. Sušec ali marec.

Sv. Rupert, škof.

Kakor svetla zvezda o temni noči zanimiva sv. Rupert oči našega duha in nas speljuje nazaj na terzni davno minulih časov in v okrajine, ki so poleg dalje nam sicer bližnje, ktere pa je nikdar delopustna roka stoletij mnogotero spremenila.

V drugi polovici 6. stoletja stoluje v Reznu, v starem mnogostolpnem glavnem mestu Bavarije poganski, pa blagoserčni

vojvoda Teodo in skerbeč premišljuje žalostni stan svojega ljudstva. Dežela je sicer vživala mir, pasle so se po njej mnogoštevilne čede in rodila je sadú v obilnosti, ali dušni in nravni stan je bil bridko obžalovati. Ljudstvo je bilo sirovo, sprideno, uporno; njegove stare čednosti: čistost, poštenost, blagoserčnost so se v bojnih viharjih, ki vsem strastim berzde razhlapévajo, pogubile in njihovo mesto ste zavzele neukrotljiva bojaželnost in nepotolažljiva prepirljivost. Nevednost je bila tolikanja, da še celo pervaši niso znali svojega imena začerkati; lov in kolovratno radovanje je bilo svobodnjakom in plemenitašem slastno opravilo, ko so hlapci in tlačani s težkimi deli in hudimi tlakami svoje moči gubili. — Sicer so bili rimski naseljenci in četniki ter kerščanski blagovestniki, zlasti sv. Severin in sv. Emeran, zasejali seme kerščanske vere po posameznih krajinah, posebno prek Donave in Ina, ali to so bili le medlevi utrinki, le dremotni žarki v temni noči zdivjanosti; celó tisti, ki so se kristijane imenovali, so imeli le pomanjkljive, z najsirovejimi vražami namešane zaumke od kerščanstva, in so le nekoliko vnanjih oblik službe Božje ohranili, takó da so Boga in bogove, Kristusov križ in pa Vodanove hraste ob enem in enako častili. — Tedaj sliši vojvoda Teodo, da v Vormaciji (Worms) na Renu biva svet škof poln gorečnosti, kreposti in učenosti, Rupert ali po takratnem izrekovanji Hruodbert po imenu. Po nagovarjanji kerščanske svoje žene Regintrude napoti poslance tje in ga povabi na Bavarsko, da bi sv. vero oznanoval in povzdignil ljudstvo iz divjega stanú, da bi dospelo do imenitnosti in olike sosednih ljudstev Longobardov in Frankov. Služabnik Božji se veselí, da mu je priložnost dana, ime in čast Gospodovo po daljnih krogih razširjati; preudarno pa pošlje poprej nekoliko sprevidnih mož na Bavarsko, da bi stan dežele pregledali in preiskali: ali je pač zemlja ugodna za evangeljsko seme. Sporočnikov glas je vabiven, pride torej z nekoliko mašniki v Rezen, kjer ga vojvoda z veliko sijajnostjo sprejme.

2. Rupert je bil kraljeve rodovine Merovingske in škof v Vormaciji, kjer je kot pravi pastir zvesto oskerboval blagor verne čede. Bil je kakor njegov najstarši popisovatelj sporočuje, mož nravnosten, pobožen, pravičen, previden v svojih sodbah, moder v svojih sklepih, odkritoserčen v govorjenji in resnoben v

obnašanji, izversten v ljubezni in v popolnomosti djanja, goreč oznanovavec evangelija, čegar popolno in jasno spoznanje mu je lastno bilo. Njegovo ime je tako slovelo, da so od vseh plati v Vormacijo vreli, svéta iskat pri tako visoko obdarjenem možu. Razjasnoval je dvome, tolažil žalostne in ozdravljal dušne in telesne bolezni. Tem bolj razljuteno pa shrumé zoper pobožnega škofa velikaši, kterih pregrehe je brez milosti razkrival in grajal, in ž njimi se spajdašijo arijanci ter še množni pogani. Ta brezbožna derhal napada Ruperta z vsem mogočim gerdovanjem ter ga na zadnje celó iz mesta pahne. Vendar pa nam vkljub tem besedam njegovo mladost in prejšnje življenje, zlasti pa njegovo dobo in tedaj tudi čas njegovega prihoda in delovanja na Bavarskem zagrinja krilo goste teme, kterega tudi najbistreje oči razgerniti, najskerbneje preiskovanje vsega pojasniti ne morejo. Bodi nam torej vodilo starodavno solnograško sporočilo, ktero prenatanko preiskovanje tedanje dobe bolj in bolj poterjuje. Poleg tega je bil Rupert v drugem letu vladanja kralja Hildeberta v Avstraziji, tedaj leta 576 škof v Vormaciji in je prišel l. 580 na Bavarsko. Ž njim se po teh nemških pokrajinah obudi novo življenje. Poln apostoljskega duha se z vso močjo poprime svojega sv. poklica; oznanuje nauk zveličanja, razsvetljuje in ogreva oterpnela serca Bavarov po bregovih Donave, kersti vojvoda z otroki vred in vsemi dvorjani in mnogo velikaši — zgled namreč vladarjev je bil pravilo podložnim. Teodo želí, da bi Rupert v Reznu škofov sedež postavil, ali on čuti nepremagljivo gnanje v sebi, luč sv. vere še dalje razširjati. Učé torej in kerščevaje se pelje po Donavi doli v spodnje panonske kraje, obišče gredé staro Ptuje in Celje, kjer sv. Maksimilijanu pervo cerkvico posveti, njegovo sv. truplo pa v Lavreak (Lorch) prenese, kjer je sv. mučenec za škofa bil ter po slovenskih krajih seme Božje besede sejal in tako neizrekljivo veliko dobrega storil. V Lavreaku poderto cerkev zopet postavi in z duhovniki oskerbí. Potem se oberne po stari rimski cesti proti goram, ali kmalo spozna, da se mora za vspešno oznanovanje stanovitno mesto pripraviti in gotov škofijsk sedež postaviti, da se raztresenim kerščanskim občinam po skupnem središču obstojna terdnota in krepka rast vstvari ter enota zaterdi obredom in naukom.

3. Po mnogem popotovanji pride v samotno dolino, sredi ktere malo jezero stoji, in sezida tam cerkev ter stanovališče za se in za svoje tovarše. Ta perva naselitev je sedanji Seekirchen. Med tem pa zve, da je pri reki Juvavu, tri ure hodá proč, kraj, kjer so za časa Rimljanov stale terdne stavbe, ktere pa so od ljudskega preseljevanja sem v razvalinah. To mu je bil migljej od Gospoda, kajti ako naj njegovo delo terdne korenine požene, mora se nasloniti na ostanke rimske olike. Gre torej po zazna-

movanem potu proti gorovju in pride v kraj, kjer reka med stermim skalovjem iz gorá ven šumi, kjer se odpre široka dolina obdana z gozdnimi višinami, za kterimi na treh platéh orjaško gorovje svoje z večnim snegom pokrite kope proti nebu dviguje. Tam, kjer si Juvav izmed gorske ožine po ravnini strugo koplje, najde razvaline Juvavije. Solnograd, biser južne Nemčije, kjer se veličasten planinski svet na majhnem prostoru druži s preprijazno planoto — domačinu v radost, ptujcu v občudovanje, bil je takrat le nagomiljeno mirje puste groblje, podertih palač, zlomljenih stebrov, razkopanih obokov, razrušenih stolpov in razmajanih sten — obsenčevano od sivega pečevja in temnih jelk, obrasteno z divje ostrogovino in gostim germovjem — puščava sredi puščave. Rupertu se ta kraj za stalno naselišče zdi jako pripraven, in vojvoda mu na njegovo prošnjo to razvalinje prepustí v last z vodami in gozdi, s travniki in pašniki, s kmeti in seli in druzimi pripadninami, verh tega še tretji del solnega studenca v Rajhenhalu s hlapci vred, in tudi deželsko desetino in cestovino. Rupert se urno in krepko dela poprime in sezida v znožji visocega, mučenji sv. Maksima posvečenega pečevja zalo cerkev in velik samostan sv. Petru na čast ko duhovno semenišče za bavarsko deželo. Na vzhodnjem berdu gore, kjer je nekdaj stala rimska terdnjava, postavi pozneje tudi samostan za nune in ga izroči vodstvu Erentrude sorodnice, ki je bila z nekoliko pobožnimi ženami in devicami za njim sem prišla, da bi kerščansko olikovanje ženske mladosti pospeševala. Več ko 12 stoletij je od tistihmal minulo, in oba samostana so bolj ali manj čutno časa mogočne peroti ovihravale, pa vendar stojita še oba in njuna tiha delavnost se je ohranila do današnjega dne. Previdno in modro trebi Rupert puščavo, povzdigne še ne čisto razpadla zidovja iz groblje in droblje in privabi romanske družine, tako da mesto čedalje veče in lepše prihaja. Nazivalo se je v začetku Petrinija; pozneje je pa dobilo sedanje ime Salzburg od reke Salce — starega Juvava, po naše pa Solnograd. To je bil začetek škofije Solnograške, ki je bila v 8. stoletji v nadškofijo povzdignjena in je v toku časa toliko dežele in posestva pridobila, da je ko samostojna kneževina častito in slavito stala v pervej versti duhovnih deržav na Nemškem.

4. Žetev je bila obilna, delavcev pa malo; zatorej popotuje Rupert v frankovsko deželo in pripelje nazaj s seboj dvanajst mož, mašnikov in menihov, ko pomočnikov v vinogradu Gospodovem. Med njimi sta se posebno Kumbald in Gizilar odlikovala. Šempeterski samostan je bil glavno središče kerščanske olike po vsej okolici; njegov opat je bil škof solnograški in pa nadškof bavarski. Opat škof Rupert vravná novo svojo cerkev po pravilih in po zgledu rimske, postavlja cerkve,

posvečuje duhovne in prehaja svojo obširno škofijo od vzhoda do zahoda; uči, kerščuje, tolaži vesti, podi dvome, vnema krepostne, podpira slabostne; vstanovi po več krajih naselbine, po kterih je nekoliko duhovnov samostansko družno živelo in dušno pastirstvo oskerbovalo, tako v Pongavi, med gorami blizo koroške meje, kjer je zraven stanovališča duhovnom tudi sv. Maksimilijanu na čast cerkvico postavil, na dalje v starem Otingu (Altötting) pri Inu s še zdaj tako slavno Marijino kapelo, kjer je že brez števila romarjev milost in pomoč doseglo; tudi v Reznu in v Veltenbergu in drugod. Vstanovi tudi šole, popravlja ceste in pota, pospešuje solnine in skerbi ko pravi pastir na vse strani za dušno in telesno blagostanje ljudstva. In v tem razširjanji in vterjanji kerščanstva so ga Teodovi sinovi po zgledu očetovem z vso radodarnostjo podpirali.

5. Po poslednjem popotovanji po škofiji se Rupert v polnoti svojega trudopolnega dela in življenja verne v Solnograd. Čuteč svoj konec zbere brate in postavi pobožnega učenca Vitala za opata v samostanu in za naslednika na škofijskem sedežu, da bi se edino le vredno za smert pripravljal. Ko se mu po višem razsvetljenji njen dan oznani, reče Erentrudi: „Moli za-me, draga hči! ura moja prihaja“. Vsa solzna mu ona naroča, da naj pač po svoji ločitvi Boga prosi, da bi tudi ona kmalo za njim prišla. Svetnik obljubi. Na velikonočni praznik se nanagloma in nenadoma dvigne, dá se v cerkev peljati, opravi slovesno daritev sv. maše in si sam podeli sv. popotnico. Zopet pripeljan iz cerkve, skliče svoje, je opominja in blagoslovi in med njihovimi molitvami mu po več ko štiridesetletnem obdelovanji njive Gospodove večna Ljubezen oči zatisne — 27. sušca 623 na dan vstajenja Gospodovega, kterega spomin se je v starodavnem času zmeraj 27. sušca obhajal. Malo potem, ko sv. Erentruda za njegovo dušo moli, sliši po noči glas, ki ji kliče: „Pridi, ljuba sestra moja, v kraljestvo Gospodovo, ktero doseči si se toliko časa trudila“. In čez nekaj dni tudi ona sladko zaspi. Hvaležni spomin ljudstva je sv. Ruperta, tudi stran Slovencev velike časti in hvale vrednega, dolgo poprej na altar postavilo, predno je bilo njegovo ime redno v zapisnik svetnikov vversteno. Njegovo truplo je počivalo v pervem grobu v cerkvi sv. Petra do l. 777, v kterem je škof Virgili posebno stolno cerkev sv. Ruperta bil sezidal in nekoliko njegovih kosti va-njo prenesel; nadškof Lodron pa je je 24. sept. 1628 položil pod veliki altar sedanje — nove — stolne cerkve; in ta dan obhaja solnograška dežela spomin svojega visoko češčenega varha in patrona.

Bogati solni studenci v Halajnu, Berhtesgadnu in Rajhenhalu so bili že takrat dobro znani in prevrevani pa Rupert

je neki pervi segel z močjó umetnosti tudi do solnih zalog po notrinah gorá ter začel solni kamen prekuhávati.

Zatorej se obrazuje ko škof s solnjakom v roki.

Kako umira kristijan.

Duša kerščanska! poslednje besede umirajočega Ruperta so bile: „Moli za-me, ljuba hči, moja ura se bliža“. Sv. Rupert se je vse žive dni na to uro pripravljal in je torej veselega obličja umerl. Hočeš tudi ti tako umreti? Gotovo da. — Kristijan pa umira

1. Z udanostjo v voljo Božjo. „Po grehu je prišla smert na svet.“ (Rim. 5, 12.). Bog je postavil smert ko kazen zavoljo greha za ves človeški rod, v znamenje, kako ostro on greh kaznuje. Noben kristijan ne želi, da bi Bog izjeme ž njim delal, ampak kakor vidi, da se mu smert bliža, se uda v voljo Božjo, in to stori smert srečno in zaslužno.

2. Z zahvalo in s kesanjem. Oh! v minulem življenji sem prejel toliko dobrot, storil pa toliko pregreh! To je že prirojeno, da se človek na koncu ozira na vso pot svojega življenja. Zató pusti Bog navadno človeka pred smertjo bolehati, da ne more ne delati ne počitnega spanja vživati, da začne svojo vest izpraševati in vse svoje djanje v življenji premišljevati. V tem preiskovanji se prepriča, da je neskončno dobrot od Boga prejel, pa je bilo vendar njegovo življenje zderžema versta pregreh. Zato slednji, kdor ni terdovraten, umira s serčno zahvalo in z resničnim kesanjem.

3. Vestno oskerbi svojo hišo in vse v red deni. „Glej, tvoj sin! Glej, tvoja mati! (Jan. 19.) Ako si je v življenji kaj premoženja pridobil, mora oskerbeti, kako se bo po njegovi smerti ž njim ravnalo. Zatorej stori veliko krivico, ako nobene oporoke ne postavi. Najbolje, ako človek še pri zdravji in pravi pameti oporoko sestavi, dokler zamore še vse dobro prevdariti in premisliti, zakaj nikdo ne vé, kje, kdaj in kako ga bo smert dohitela.

4. Previden s sv. zakramenti. „Kdor jé moje telo in pije mojo kri, ta ima večno življenje.“ (Jan. 6.). Kdor bi se ne dal previdéti, ta nima ne vere, ne upanja, ne ljubezni do Jezusa, kteri hoče v skrivnosti presv. Rešnjega Telesa k njemu priti, in mu večno življenje podeliti. On je podoben levemu razbojniku, kteri tudi ni maral nobene pomoči od Jezusa, in tedaj tudi umerje, kakor on. Duhovni, ki pride s sv. zakramenti k bolniku, pride v imenu Jezusovem in na njegovo povelje; kdor tedaj noče od duhovnega nič slišati, pokaže s tem, kako strašno stoji z njegovo dušo, ker v duhovnu Jezusa samega zaničuje, milostivega Odrešnika in Sodnika sovraži. Kdor pa se ravno ne brani prejeti sv. zakramentov, ali vendar to neskončno imenitno opravilo le zmeraj odlaša, je grozno mlačen, in od tacega pravi Gospod, da ga bo iz ust pljunil. Kolikor hitreje se da bolnik previdéti, toliko prej pride pomoč. — Zakaj pa po zdravnika tako naglo pošljemo, da bi prepozno ne bilo? Kdor pa dalje časa leži, naj večkrat sv. zakramente prejme.

5. Izročuje svojo dušo v roke tistega, od kterega jo je prejel. Gospod Jezus je na križu klical: „Oče! v tvoje roke izročim svojo dušo.“ Sv. Štefan je rekel: „Gospod Jezus! prejmi mojo dušo“. Tako naj vsaki kristijan moli, kedar umira, ali vsaj misli naj. Marsikteri nerad umerje, in le misli na denarje ali na kaj druzega, kar mora zapustiti. Če se pa kristijan še ni s svojo dušo odločil od svetá, je težko jo Bogu izročevati. Zatorej je velik razloček, če kdo dušo svojo čisto od

sveta odločeno, Bogu izročuje, ali pa če kdo nerad umerje, in le kakor živinče na bolezen misli, kolne, godernja, rohni in tako svojo dušo izdihne.

Molitev.

O moj Bog! ne pripusti, da bi kterikrat pozabil na svojo poslednjo uro, temuč dodeli mi milost, da bom smert vedno imel v spominu in kakor Tvoj služabnik sv. Rupert vse življenje si prizadeval, da bom enkrat srečno mogel umreti. Amen.

28. Sušec ali marec.

Sv. Janez, puščavnik.

Sv. Janez, rojen okoli 305, je bil prav nizkega stanú in se je v mladosti tesarije naučil. Pet in dvajset let star zapusti svet in se poda pod vodstvo starega puščavnika, kteri v svojem učencu tako ponižnost in priprostost spozna, da nad njo stermí. Zapoveduje mu, da bi ga v pokorščini vadil, storiti kaj pred svetom res smešnega, n. pr. dvakrat na dan suho drevo z vodo zalivati. Eno celo leto dela Janez to prav na tanko. In ravno tej poslušnosti in ponižnosti pripisuje Kasijan visoke milosti, ktere mu je Bog s časom podelil. Pri blazem starčeku ostane dvanajst let, potem pa biva še štiri leta po sosednjih samostanih.

2. Blezo v štiridesetem letu svojem se poda na samotno skalo blizo Likopola. Vhod v celico zazida in le majheno okence pusti odperto, skozi ktero je učil nje, ki so ga obiskovali. Pet dni v tednu je le z Bogom bival. Samo ob sabotah in nedeljah se je dal videti in sicer le moškim. Zavžival je le kaj malega po solnčnem zatonu; kruha in kaj kuhanega nikdar ni jedel. Tako je živel do 90. leta. Zraven celice so postavili nekako gostišče, kjer so njegovi učenci ptujce sprejemali. Dar prerokovanja je imel v veliki meri in je obiskovavcem razodeval njih najskrivnejše misli in pregrehe. Tudi dar čudodelstva mu je bil lasten, in ozdravljal je bolnike z blagoslovljenim oljem. Zavoljo tega je njegovo ime kmalo visoko slovelo. Cesarju Teodoziju I., kteri ga zastran vojske, s ktero je mislil udariti nad trinoga Maksima, za svèt popraša, odgovori, da bo zmagal brez veliko prelivanja kervi. Teodozi verjame, premaga Maksima in ga v Ogleji vjame. Zopet, ko se okoli l. 392 Evgeni zoper cesarja spunta, pošlje Teodozi v Egipet po Janeza; ali on ne mara v Carigrad iti, ampak reče: Teodozi bode zmagal, toda ne brez velike zgube,

pa da bo v Italiji umerl in eden njegovih sinov mu nasledoval v vzhodnjem cesarstvu. Vse se je tako dogodilo.

3. Janez ni hotel nobene ženske videti. Enega dne ga prosi neki stotnik, da bi ga smela tudi njegova žena obiskati, ker je dolgo in nevarno pot storila, da bi bila te sreče deležna. Janez mu odgovori, da njegov sklep, ki ga že štirideset let na tej skali nepremakljivo spolnuje, je, nikdar ženske ne videti. Stotnik odide, ali drugi dan zopet svetnika milo prosi rekoč, da bo žena žalosti umerla, če ne bo te milosti dosegla. Janez mu reče: „Pojdi in povej ženi, da me bo to noč na svojem domu videla“. Res. Komaj ona zaspí, prikaže se jej Janez v sanjah

ter reče: „Žena, tvoja živa vera me sili, le-sem priti; vendar te moram opomniti, da ne požêli tolikanj, služabnike Božje na zemlji gledati; marveč njihovo življenje v duhu premišljuj in njihov zgled posnemaj. Pa odkod ta tvoja silna želja? Ali sem svetnik ali prerok? Le slab človek in grešnik sem. Tedaj le gledé tvoje žive vere sem Boga prosil, da bi te vseh tvojih telesnih bolezni rešil. Živi zanaprej v strahu Božjem in nikdar ne zabi njegovih dobrot“. In še po nekoliko druzih blazih opominih zgine. To njegovo prikazanje spričujeta sv. Paladi in sv. Avguštin.

4. Nekoliko daljnih menihov, med njimi sv. Paladi, serčno želi svetnika videti. Paladi, prišedši pred stanovanje Janezovo, mora več dni čakati, preden more ž njim govoriti. Ali tedaj, ko ga dojde ta sreča, pride Alipi, deželski oblastnik, kteremu se na videz prav mudi. Svetnik poslovi Paladija, in se ž njim posvetuje. Pogovor dolgo terpí, in Paladi je nejevoljen na častitljivega puščavnika. Ko oblastnik odide, ga Janez pokliče ter mu opomni: „Zakaj si bil nejevoljen? Zdaj utegneš dolgo z menoj govoriti, in če tudi ne, saj je dovolj druzih očetov in bratov, ki ti morejo kazati pot zveličanja. Ni pa taka z Alipijem. Mož je ves zapleten v časna opravila, in malo trenutkov, kar mu jih ostaja, porabi, da hitro kaj dobrih naukov od mene pozvé. Ali bi se tedaj spodobilo, tebi predstvo dajati?“ Potem Paladiju vse razloži, kar se je v njegovem sercu godilo in mu omeni tudi skušnjavo, da bi puščavo zapustil. „Satan ti je popisoval žalost tvojega očeta, ker si svet zapustil, in te godil z mislijo, da bi tudi brata in sestro za puščavno življenje pridobil. Zaničuj zvijače sovražnika svoje duše. Brat in sestra sta se že svetu odpovedala, oče pa bo še sedem let živel“. Potem mu prerokuje, da bo dosegel škofovo čast, pa da bo moral veliko preganjanja preterpeti, kar se je tudi zgodilo. Bil je za škofa v Helenopolu in je življenje sv. Janeza popisal.

5. Tisti čas obišče tudi sv. Petroni s šestimi druzimi menihi sv. puščavnika. Ko je Janez popraša, ali je kteri duhovni med njimi, rekó da ne. On pa s perstom pokaže na enega, ter pravi: „Ta-le je dijakon“. On pa odmaja, napek mené, da laž ni greh, če ima človek namen ž njo se poniževati — iz ponižnosti namreč je to čast prikrival. Janez pa mu zaverne: „Sin moj, nikar ne taji nikdar gnade od Boga prejete in ne legaj iz ponižnosti; zakaj to, kar ni poleg resnice, ne izhaja od Bogá. — Po opravljeni molitvi ga eden prosi, da bi rešil ga hude merzlice. Janez pa mu reče: „Ti želiš za-te koristnega zlega rešen biti; kakor se bolna trupla s solnim pepelom izmivajo, takó se tudi duše z boleznimi očiščujejo“. Vendar pa blagoslovi olje in ž njim bolnika ozdravi. V gostišču jim učenci ljubeznjivo postrežejo. Ko se drugič povernejo, jih v krepkem govoru poduči, da naj ničemurnost in napuh zatirajo, in si razne čednosti prilastujejo.

Navede jim zgled več puščavnikov, ktere je ravno skrita ničemurnost v velike pregrehe pogreznila bila. Ko hočejo Petroni in njegovi tovarši oditi, je svetnik še blagoslovi s temi besedami: „Idite v miru, otroci moji, in vedite, da je sporočilo o zmagi pobožnega cesarja Teodozija nad upornikom Evgenijem danes v Aleksandrijo došlo; ali ta izverstni vladar bo kmalo svoje življenje sklenil. Janez je kmalo potem umerl, kakor je prerokoval. Poslednje tri dni ni nobenega préd-se pustil, in je klečé svojega duha izdihnil konec l. 394.

Odločenje od svetá.

Blagor mu, kteri je, kakor sv. Janez, kreposten dovolj, izmed svetá ubežati s tem namenom, da bi svoje dni solzam pokore in premišljevanju nebeških reči posvetil! V samoti bo našel neusahljiv vir sladkosti in tolažeb, ki so le tistim znane, ki so je okušali. Samota se bo za-nj v pravi raj spremenila. Njegovo najljubše opravilo bo, Gospoda hvaliti, ki mu že tukaj doli dá okušati srečo izvoljenih. Nobene veče in važnejše skerbi ne bo imel, kakor pogrezvati se v brezen nepopolnosti, v ponižnosti se vterjevati, svoje počutke z mertvenjem krotiti, nagnjenje svojega serca očiščevati, vse prazne in ničemurne misli iz svojega duha poditi, z eno besedo, delati nove stopinje v čednosti, ktere dušo z Bogom najtesneje združujejo. Odločenje od sveta pa in beg pred mikavami zapeljivosti še ne stori človeka za popolnoma otroka Božjega, ampak mu le polajšuje dosego te visoke namembe. Med svetom nas obdaja veliko skerbí in hudih skušnjav, zoper ktere se moramo pazljivo varovati, da nas z zveličanske poti ne zvodijo. Vendar podpirani od mogočne nebeške milosti, bomo, ako svoje serce čisto ohranimo, tudi v pozemeljskem svojem poklicu našli stezo do nadzemeljskega. Malo njim je dovoljeno, proč od svetá in njegovih skerbi v svetem premišljevanji sebe in druge k nebeškemu povzdigovati. Le malokteri morejo neoviroma za spoznanje samega sebe si prizadevati, svoje počutke mertviti, svoja nagnjenja vedno očiščevati in s predokusom nebeške radosti se okrepčevati za više napredovanje. Če pa imamo svoje oči tudi med svetom zmeraj v Gospoda obernjene, bodo naša dela, naši trudi, ker posvečeni, sad za večno življenje rodili.

Molitev.

O Bog! če se boš spominjal naših grehov, o Gospod, kdo bo pred teboj obstal? Ali milostiv si in nam odpustiš, če se skesani k Tebi vernemo. O daj nam duha prave pokore, da bomo svoje grehe obžalovati in očiščeni pred Tabo se prikazati mogli. Po Jezusu Kristusu Gospodu našem. Amen.

29. Sušec ali marec.

Sv. Jona in Barahjezus, mučenca.

Najstrašneje preganjanje kristijanov se je godilo v 18. letu vladanja kralja Sapora v Perziji. Ne more se popisati, kaj so morali za Jezusa terpeti. Razdjane so bile cerkve, razrušeni altarji, samostani požgani. S tem je je hotel Sapor prisiliti, da bi pravega Boga zatajili in solnce, ogenj in vodo molili. Ali s čudovitim junaštvom so kristijani tudi najgrozneje muke terpeli. Živela sta tisti čas v mestu Bet-Azi dva brata, Jona in Barahjezus, in ko slišita o strahovitem ravnanji s kristijani, napravita se na pot v mesto Huba, kjer je devet spoznovavcev slednji trenutek smerti pričakovalo v ječi. Ona podkupita jetničarja, prideta tako do jetnikov in je oserčujeta za stanovitnost v slavnem boji: „Možjé! borimo se za ime Gospoda Jezusa Kristusa, da dosežemo krono večnega življenja, kakor uni, ki so mučeniško smert pred nami storili.“ Spoznovavci, s tem močno poterjeni, preterpé stanovitno najhuje muke in potem silovito smert.

2. Kmalo ju zatožijo magi (čarodejci, to je, duhovni ognja in solnca), da sta mučence v njihovi terdovratnosti poterdila in da se sama branita, poveljem kraljevim pokorna biti in solnce moliti. Postavljena sta pred sodbo. Sodnik njima silno prigovarja, da naj bodeta pokorna kralju vseh kraljev, in naj se solncu klanjata. Onadva odgovorita: „Ne moreva poslušati kralja, ki je smerti podveržen, ampak poslušati morava neumerljivega Kralja, ki je stvaril nebo in zemljo.“ Magi, serditi, da njih kralja umerljivega imenujeta, zahtevajo, naj se brata razločita, da bi ju lože omečili. Tedaj pahnejo Barahjezusa v ozko, temno ječo, Jona pa priderž́é in mu z lepo in z gerdo prigovarjajo, da naj daruje, toda zastonj. Tedaj ga velí viši magov sleči in na trebuh položiti, mu pod kolenom kol zabiti, njegovo golo truplo pa tako dolgo s ternjevim protom tepsti, da so se mu rebra kazala. Jona pa neprenehoma moli: „Bog našega očeta Abrahama, neizrečeno te zahvaljujem, da smem za-te terpeti. Dodeli mi milost, da bom tebi prijeten žgaven dar; to edino želim in tega te prosim“. In potem na glas zakliče: „Odrekujem se nejevernemu kralju in vsem njegovim prijateljem, ki so služabniki satanovi. Odrekujem se službi solnca in ognja in spoznavam Očeta, Sina in sv. Duha“.

3. Magi, to slišavši, zapovedó Jonu verv na nogo privezati in ga ven na led zmerznjenega ribnjaka vleči ter ga tam skerbno stražiti. Oni pa odidejo, jedó, pijó in spé nekoliko; potem se pa zopet v sodbo zberó. Zdaj velé Barahjezusa pripeljati in mu

rekó, da njegov brat je že daroval. „Lažete!“ zaverne svetnik; „kakó bi bilo mogoče, da bi on, kterega misli tako dobro poznam, stvarém božjo čast skazoval. Potem beseduje od neskončne mogočnosti pravega Bogá tako krepko in zgovorno, da celó magi stermé. „Resnično,“ rekajo zdaj med seboj, „tega moža ne smemo pustiti dalje očitno govoriti, zakaj bati se je, da bi naše ljudí premotil. Še to noč moramo čez-nj sodbo skleniti.“ Tedaj prinesó briči razbeljene železne plošče in je mučencu pod pazduhi podtaknejo. Sodnik pa govori: „Pri sreči králjevi! ako le eno teh plošč pustiš pasti, si vero zatajil“. Barahjezus reče: „Vi hlapci satanovi! Kakor je resnično Jezus Kristus Sin Božji — jaz se ne bojim vašega ognja in nobene plošče ne bom otresnil. Le prosim vas, da si berž najgroznejo muko izmislite in za-me pripravite. Kdor se je začel za Boga bojevati, mora do konca junak biti“. Ta stanovitnost mage še bolj razdraži, zatorej zaukažejo rabeljnom, mu raztopljenega svinca v nosnice in v oči vliti, potem pa v ječo odpeljati in tam za eno nogo obesiti.

4. Drugi dan pripeljejo Jona z ribnjaka, in magi ga vprašajo: „Kako ti je, sinček? Kako si se to noč na ledu počutil?“ Jona: „Pri Bogu, v kterega moja duša zaupa! Od dne svojega rojstva nisem še nobene prijetniše noči doživel, zakaj okušal sem terpljenje Jezusovo“. Magi: „Pa tvoj tovarš se je odpovedal“. Jona: „Da! vem, da se je že davno odpovedal satanu in njegovim poslancem“. „Varuj se!“ svaré ga magi. Jona: „Če ste res tako modri, kakor si domišljujete, povejte mi, ali ni bolje, žito razsejati, kakor pa je v kaštah shranjati, češ, da se obvaruje dežja in viharja? To življenje je pa kakor seme, ki se v zemljo vseje; odgnalo bo v prihodnjem življenji, kjer je Jezus Kristus v neminljivi svetlobi ponoví. Kteri pa so njegovo zapoved zaničevali, te bo pahnil v ognjeni brezen, kakor stoji pisano“. Magi: „Vaši spisi so že marsikterega premotili“. Jona: „Prav pravite, veliko ljudi so že od pozemeljskega odločili. Če kristijan med mukami gorí ognja tiste ljubezni, ki jo v njem vnema spomin terpljenja Zveličarjevega, pozabi na vse bogastvo in časti tega minljivega življenja. On zdihuje le po gledanji pravega kralja, čegar kraljestvo je večno in čegar oblast vsa stoletja obsega“. Ko neha mučenec govoriti, mu rabeljni perste na rokah in nogah ud za udom odsekajo, in po tleh raztrosijo. Zdaj napolnijo velik kotel z vrelo smolo, Jonu kožo z glave potegnejo, jezik odrežejo in njega v kotel veržejo, ali smola prekipí in mučenca nič ne poškodva. Magi to videvši, ga denejo v tiskalko in z nečloveško okrutnostjo razmečkajo njegovo telo, ktero potem še ne nasiteni divjaki na drobne kose razžagajo ter pomečejo v suh vodnjak, pri kterem stražo postavijo, bojé se, da bi jih kristijanje ne unesli.

5. Kaj je z Barahjezusom storiti? Pripeljanemu rekó: „Imej

vendar usmiljenje s svojim telesom in ne pokončaj ga! On pa odgovorí: „Jaz nisem svojega telesa vstvaril in ga tudi ne pokončujem. Eden pa je, ki ga je vstvaril, in ta ga bo ponovil in od vas za njegovo pokončanje odgovor tirjal“. Razljuteni magi velé terstja prinesti, je razcepiti in na njegov goli život položiti, ter ga z vervicami tako tesno povezati, da se vse mesó zajé; potem rabeljni to terstje semtertje vlečejo takó, da se vse mesó od kostí odterga. Strahovita muka! Ali ona magom še ne zadostí, temuč svetniku še vrele smole in žvepla v usta vlijó. Ta muka naposled tudi Barahjezusa združi z bratom. Neki prijatelj mučencev kupi od magov za 500 drahem in tri svilnate obleke trupli mučencev, mora pa magom priseči, da nikomur tega povedal ne bo.

Terpela sta 24. dec. l. 327. Rimski martiroligij pa ju stavi na 29. marca dan.

Obnašanje v terpljenji.

Kakó ti je pač, dragi bralec, pri sercu, ko slišiš ali bereš to dogodbo? Pozvedel si, kako grozovito sta bila ta dva svetnika mučena; občudoval si, da! stermel si nad njunim junaštvom, nad njuno nepremagljivo stanovitnostjo, s ktero sta svoje neusmiljene sovražnike premagala; — ali si pa zraven tudi pomislil, kako bi se moral ti v terpljenji obnašati? Zakaj ni ga na svetu človeka, da bi ne imel kaj terpeti in sicer slednji dan terpeti. V kteremkoli stanu naj človek živi, občuti terpljenje in večkrat morajo najpobožniši ljudjé največ ga prenašati. Vas torej terpeče otroke Božje prosimo: nosite svoje domače križe poterpežljivo za Zveličarjem! Če hodite pod težkim njihovim bremenom otožni in spognjeni, ne prenehajte od molitve, ostanite terdni v veri in nepremakljivi v ljubezni do svojega Bogá in Zveličarja! To bo okrepčevalo in vterjevalo vaše veselje do besede Božje, vaše hrepenenje po nebesih, vašo ponižnost in ljubezen do bližnjega. Domači križi morajo domačo pobožnost, nasprotno zvestobo, ljubezen in postrežnost čedalje bolj vnemati in povikševati. — Recite sami sebi: „Nobena hiša ni tako srečna, da bi se v nji skerbi in žalostni dnovi ne nahajali,“ ali, „Bog me je tolikrat v dobrih dnevih razveselil, zakaj bi tudi jaz zdaj njemu za ljubo kaj ne terpel?“ Recite s pobožnim Jobom (1, 21): „Gospod je dal, Gospod je zopet vzel; hvaljeno bodi Gospodovo ime.“ — „Gospod je pravičen Bog, in njegove sodbe so pravične (ps. 118, 137). Oserčujte se s to tolažbo: „Tistim, ki Boga ljubijo, vse k dobremu pomaga“. (Rim. 8, 28.)

Molitev.

Nikdar nočemo godernjati ali tarnati v terpljenji, ktero nam ti, o najboljši Oče, pošlješ. Le okrepčuj nas s svojo gnado, da ne bomo, terpeči vse na Tvojo čast in v svoje zveličanje, nikdar drugače, kakor le s popolnoma udanostjo v Tvojo sv. voljo rešenja prosili. Amen.

30. Sušec ali marec.

Sv. Angela Folinjska, vdova.

ngela, rojena v Folinji (Foligni) od pobožnih staršev, postane zgodaj žena bogatega moža. Bila je krasna gospa in vsled te krasote se je udala napuhu v obleki in posvetnemu radovanju. Zdaj čedalje bolj pozabi na Boga, in čeravno rodi več otrok, vendar nič manj ničemurnosti ne pase. Nekaj sicer se drami v njeni vesti in ji očita to posvetnost; ali vedna raztresenost in njena lahkomiselnost se ji ne da spametovati, in gotovo bi se bila pogubila, ko bi se je Bog usmilil ne bil. Enega dne jo napade tak strah pred peklom, da se bridko zjoka, in vsa skesana in polna studa nad svojim dozdanjim ravnanjem terdno sklene, odkritoserčno se spovedati grehov vsega svojega življenja. Ali ostra pokora od spovednika naložena ji ni po volji. Njeno kesanje še ni bilo popolnoma, ali ona je vendar strahú, da bi ne bila zavoljo svojih grehov vekomaj zaveržena, skor skopernela. Neznanska bridkost jo napada, njene otožne misli ji le obrisujejo pošasti in v spanji jo mučijo strašne sanje — skor je obupala.

2. Ali Bog, ki je razumel njeno terpljenje, ji kmalo pride na pomoč. Prikaže se ji Kristus sam ter ji reče: „Noben človek ne sme obupati, da bi ne mogel zveličan biti. Treba je le, da, kakor bolnik zdravniku, tudi grešnik svoje grehe spovedniku razodene in se zvestó ravna po njegovih nasvetih. Ta lek edini te ozdravi vseh tvojih dušnih bolezni. Za grehe, ktere si storila z lišpanjem in kódranjem las, sem jaz terpel z ranami na svoji glavi in z bodečo ternjevo krono; za grehe, ktere si storila z lepotičenjem obličja, sem zadostil s tem, da so mi Judje v obraz pljevali in me po licih bili; za tvoje grehe storjene z očmi, z oziranjem po slih in ničemurnih rečéh, storil sem zadosti s prelivanjem tako britkih solzá; za grehe ktere si storila z ušesmi poslušaje prazne in nesramne besede — s tem, ker so me zasmehovali in zasramovali in sem moral poslušati grozni krik: „Križaj ga!“, ktere so dopustila tvoja usta z poželjivo nezmernostjo v jedi in pijači — s svojo lakoto in žejo in da sem okusil jesih in žolc; grehe tvojega jezika storjene s pregrešnim besedovanjem — da sem molčal o krivem pričevanji zoper mene in da sem molil za svoje sovražnike; za grehe tvojih ramá, rok in nog, storjene s plesom, nepotrebnim sem ter tje pohajanjem — da sem nesel težki križ in si pustil na-nj pribiti roke in nogé; za grehe tvojega serca storjene z gnjevom, nevošljivostjo, s pregrešno ljubeznijo in z druzimi poželenji —

S. ANGELA.

da je bila moja stran s sulico prebodena; za grehe storjene z napuhom v obleki in z mamonom krivično pridobljenim in naloženim — da so me slekli in da sem bil ubožen na zemlji.

3. Angela vsa potolažena terdno sklene vso se Bogu posvetiti, odpové se torej vsem posvetnim veselicam, dene s sebe vso drago obleko in poverne vse po krivem pridobljeno blago. Mož jej zboli; streže mu ljubeznjivo, posebno pa skerbi za njegovo dušno zveličanje in za pravo kerščansko izrejo otrók. Svet se jej sicer posmehuje, ali ona si z vso gorečnostjo prizadeva nasledovati Jezusa; zató vedno premišljuje njegovo terpljenje in želi enako ž njim terpeti. Nadepolni otroci ji zapored umirajo

in tudi mož se preseli v boljše življenje. Ker je tedaj nič več na ta svet ne veže, razdeli vse premoženje med uboge in edina želja je je, da bi bila sprejeta v tretji red sv. Frančiška. Nebeška prikazen jo v tem poterdi. Enega dne po solnčnem zatonu moli ona: „Veš o Bog! da sem zavoljo Tebe vse premoženje razdelila; veš, da, kar storim, storim le, da bi Tebe našla. O naj te najdem, ako izpeljem, kar sem se namenila.“ Tedaj čuje v sebi glas: „Kaj pa želiš?“ Angela odgovori: „Ne zlata, ne srebra — le Tebe.“ In Gospod ji reče: „Stori, kar si sklenila in sv. Trojica pride k tebi.“

4. Angela se podá z nekoliko tovarši na pot v Asis. Ko gre mimo groznega prepada, se nekaj v nji zgane in ona sliši te besede: „Jaz sem sveti Duh, in pojdem s teboj do Asisa, pa tvoji tovarši tega nič zapazili ne bodo. Ljubi me, draga hči! zakaj jaz te neskončno bolj ljubim, kakor me moreš ti ljubiti. Bog noče nič druzega od tebe, kakor da ga ljubiš, ker te tudi On ljubi in je On ljubezen duše.“ Tedaj pomisli Angela na svoje grehe, se jih sramuje, ter reče: „Ko bi bil ti sv. Duh, bi mi ne govoril tako in ne v ničemurnost me zapeljeval“. Sv. Duh ji pravi: „Poskusi in misli na druge reči“. Angela se razgleduje po okrajini ali kamor se ozre, sliši glas: „Glej, vse to je delo tvojih rok.“ In ona vidi vse svoje grehe, pa ničesar ne najde, kar bi jo moglo v njenih očeh prevzetno delati. Zdaj ji pride tudi Kristus z Marijo naproti in ji reče: „Jaz sem Križani, za-te sem toliko terpel in vso svojo kri v tvoje odkupljenje prelil.“ Angela pa v svoji nevrednosti ne more verjeti, da bi se Gospod tako k nji ponižal, ali napolni jo nebeška sladkost in želi, da bi se pot v večnost podaljšala.

5. Prišedši v Asis v cerkev vidi v altarji, kako sv. Frančišek v naročji Kristusovem počiva, in reče ji: „Ravno tako tudi tebe objamem; ali kmalo te zapustim.“ Ko mine ta prikazen, zgrudi se Angela nezavedna in vsi se prestrašijo, ko jame klicati: „O ljubezen, o ljubezen, komaj te poznam, in že me zapustiš!“ Vse njeno bitje se stopí zdaj v žalost in bolečino in križ ter ljubezen Kristusova sta ji v dušo zarisana. Berž se verne domú, kjer se mora preslabosti vleči in nič druzega ne more govoriti, ko: „Moj Bog, usmili se me in ne pusti me dalje na tem svetu.“ Vedno premišljuje le terpljenje Gospodovo ter je noč in dan objokuje. Pogostoma ima nebeške prikazni in tedaj se vsa spremeni — zgolj zamaknjenja, iskrenosti, tolažbe in sladkosti se ji oči žaré ko zvezde, in obličje se ji rajsko lesketa, zdelo se je, kakor bi vedno veča in svetleja ter angeljem podobna prihajala. Njena ljubezen do Boga je bila tako goreča, da je svoje mnoge in dolge bolečine le zvala „dokaze njegove ljubezni“. Umiraje kliče: „Gospod! v tvoje roke izročim svojo dušo.“ In odgovori se ji: „V življenji si bila pri

meni, kako naj bi te v smerti zapustil?“ In kakor v sladkih sanjah se preseli v nebeško veselje, ktero je že tukaj okušala, l. 1309 okoli praznika rojstva Gospodovega. Imamo bukvice od nje, znane po imenu „križno bogoslovje“, v kterih čudovito lepo kaže, kako zamoremo Boga sami v sebi najti.

Obrazuje se v spokorni obleki, deržeča v roki ternjevo krono, ali pa zamaknjena v nebeško prikazen.

Njene poslednje besede.

Namesto vsega nauka, kterega je obilo posneti iz mističnega ali skrivnega življenja te svetnice, podamo tukaj le poslednje njene besede, ktere je na smertni postelji pričujočim in od njenega živega zgleda poterpežljivosti do solz ginjenim govorila: „Vso svojo dediščino vam zapuščam, namreč življenje Kristusovo, to je: ubožnost, zaničevanje in terpljenje. Tisti, kteri to mojo zapuščino radovoljno sprejmejo in so pravi otroci molitve, si bodo iz nje kovali zlate denarje, s kterimi si bodo kupili prebogato posestvo — nebeško kraljestvo“. Potem slednjemu roko na glavo položi, rekoč: „Bodite blagoslovljeni, otroci moji, od Boga pa tudi od mene. Večni blagoslov, ki je bil meni pokazan, vam dam, kakor mi je Gospod dovolil. Otroci moji! ni je veče ljubezni mimo te, ki ima s ptujimi grehi usmiljenje. Otroci, hrepenite in segajte po tej ljubezni in čertite greh, grešnika nikdar ne; nikar nikogar ne obsojujte, zakaj Božje sodbe so vam skrite“.

Molitev.

O Gospod! poteguj moje serce k sebi, če tudi s terpljenjem in z boleznijo. Zakaj bi jaz ne terpel, ker si ti toliko za-me terpel? Zakaj bi ne terpel, ker sem toliko zagrešil. O Jezus! poteguj moje serce k sebi. Amen.

31. Sušec ali marec.

Bl. Modest, škof.

Nekdanje Koroško, tudi Goratan imenovano, je luč sv. vere prejelo iz starega Ogleja in je imelo že v starodavnih časih svojo imenitno škofijo v Tiburniji, v mestu na lepi ravnini za Dravo, kacih pet ur nad Belakom. Ali preseljevanje divjih narodov v petem stoletji je razgnalo kerščanske učenike, in vse kerščanske naprave tako zeló ukončalo, da ni bilo skoraj sledú kerščanstva najti v tej deželi, v kteri so se poganski Slovenci v novič naselili. Ko pa ta hrup potihne, pridejo novi oznanovavci iz Solnograda, med kterimi je najimenitneji blaženi

Modest, po vsej pravici imenovan apostelj Koroščev, ki so takrat še vsi Slovenci bili.

2. Ko si Slovenci Goratan osvojé, bil je njih kralj imenitni Samo, mogočen vojak, kteri je vsa sosednja ljudstva užugal. Po njegovi smerti moč Slovencev opeša, kajti imeli so skoraj skozi sto let silo hude vojske s divjimi Huni in Avari. Borut, knez goratanski, pokliče Bojare (Bavare) na pomoč. Pridejo, Hune premagajo, pa tudi Slovence pod svojo oblast steró, Borutovega sina Karasta in sinovca Ketumara s seboj na Bavarsko ženó. Ali to nesrečo Bog Slovencem v veliko srečo spremení. Bavari so bili namreč takrat že kristijanje, večidel kerščeni od sv. Ruperta. Karast in Ketumar sta bila v Solnograd gnana, kjer je ravno sv. Virgili za škofa bil. On ju sprejme v svojo skerb, ju v kerščanski veri poduči, in nadepolna mlada vojvoda kersti. Po smerti Borutovi Bavari Karasta za vojvoda goratanskega postavijo, kteri svojo ljudstvo tri leta ko kristijan dobro vlada in za kerščanstvo pridobiva. Po zgodnji smerti mu je naslednik Ketumar, kteremu ni nič bolj mar, kakor da bi njegovi podložniki pravega Boga spoznali in njemu služili. Ketumar sam jim sveti z lepim zgledom in ima dva pobožna mašnika pri sebi, Lupa in Majorana, ktera mu pomagata; ali teh služabnikov Božjih je premalo, da bi toliko nejevernikov podučevali. Ketumar prosi torej sv. Virgilija, naj bi na Koroško prišel oznanovat Božje besede in vse naravnat, kar bi za razšir katoliške vere potrebno spoznal. Prav rad bi bil sv. škof voljo svojega ljubljenega učenca dopolnil, ali veliko druzih duhovnih poslov mu ne da na daljno in nevarno apostoljsko pot se podati; pošlje pa moža, polnega svete gorečnosti, blaženega Modesta, Irca po rodu, kterega za škofa posvetí in mu naroči, cerkve staviti, mašnike posvečevati in vse potrebno oskerbovati. Njegovi pomagavci so bili štirje mašniki Bato, Regimbert, Kosar, Latin in pa dijakon Ekhard.

3. Veselo knez Ketumar te poslance Božje sprejme okoli l. 750, kteri se v Gospe svetih, blizo razvalin starega rimskega mesta naselijo, pa tudi blizo goratanskega grada, v kterem je vojvoda Ketumar gospodoval. Iz Gospe svet se začne veseli glas evangelija po deželi glasiti, seme besede Božje krog in krog sejati in v kratkem se lepa žetev prikaže. Po njegovem nauku in po prizadevi kneza Ketumara veliko plemenitašev in ljudstva malikovanje zapusti in sv. kerst prejme. S pripomočjó Ketumara Modest pervo cerkev postavi, jo na čast Marije nebeške kraljice posveti in to svojo selo Gospe svete (Marija Saal) imenuje, kjer tudi prebiva, kedar ga sveta služba v druge kraje ne pokliče.

4. Skerbno in goreče je Modest kerščansko vero širil, cerkve stavil, več razsutih popravil in novih posvetil, med

njimi eno v Belaku, drugo v razrušeni Tiburniji in še več drugod. Ni imel sicer svoje lastne škofije, ampak bil je le namestni škof solnograškega višega pastirja, kteri mu je svojo čedo na sedanjem Koroškem izročil; pa pobožni škof se ni dela ustrašil, se ne truda ogibal, da bi prav veliko duš zveličal in čedo Kristusovo med Slovenci pomnožil.

5. Zvesti delavec v vinogradu Gospodovem se v svoji težavni službi postara, in Bog svojega zvestega hlapca na plačilo pokliče. Kakor sveto je Modest živel, takó sveto je tudi umerl na Koroškem blizo l. 760, in počiva v stari sloviti cerkvi v Gospe svetih pred altarjem sv. križa. Čez tisoč let je že minulo, kar je apostoljski mož v Gospodu zaspal in še neprenehoma Slovenci na njegovem grobu klečé in njegov sveti spomin hvaležno obhajajo.

Obrazuje se kot škof.

Sklep.

Zopet sva, kristijan! sklenila en mesec. Kaj ne, ko si prebiral in premišljeval življenje in terpljenje tega ali unega svetnika, pač si marsikrat vzdihnil ter rekel: O koliko so ti velikani kerščanske ljubezni se trudili, da so nebeško kraljestvo dosegli! Kaj ne, da se ti je želja budila, ž njimi vred rajske sreče deležnemu biti? Kaj ne, da si se pa osramoten vprašal, kaj da ti storiš, da bi bil vekomaj zveličan? Ali imaš resnično voljo? Misliš si pač, da jo imaš; ali poglej, kako slaba in nedelavna je tvoja volja. Po najlepših sklepih je zadosti le majhnega zasramovanja, nekoliko ánanja pred ljudmi, in vse se berž na kup podere. Ti zahrepeniš in hočeš svoje zveličanje le včasi, le ob gotovih časih. Danes občutiš sveto željo, in jutri si len in počasen. Ti hočeš le nepopolnoma, ker se pravih pripomočkov ne poprimeš. Veš, da samota, delo, tihota, poterpežljivost, ponižnost, bridkost, molitev, zaničevanje sveta in ogibanje radosti so negoljufivi pripomočki. Ali samota, tihota, delo vihravo in raztreseno dušo preveč med vojnice vklepajo; ponižnost, zaničevanje časnega, zasmeh so občutljivosti ohole duše zoperne prikazni; radovanje je za poželjivo serce le premikavno; molitev je za zanikerno, leno in posvetno dušo dolgočasna reč. Tako tedaj se ti teh pripomočkov, čeravno tako zanesljivih, ne poprijemlješ, ampak le časih po njih sežeš; ali zapomni si, da nebesa so kraljestvo, ki se more le s silo pridobiti in na-se potegniti.

Molitev.

O Jezus! kteri si sam nesel križ na Kalvarijo, in se dal na-nj pribiti, da si nam pot v nebesa pokazal, dodeli tudi meni, da bom vedno imel goreče želje po nebeškem kraljestvu in da bom te želje tudi z djanjem poterjeval. Amen.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
COBISS ®
00000320682